

गणेश सुपर्ण कामि सङ्कलित मूष [मधुपरि श्रीशक्तिबन्धुगणिवि कृता सरकृत टीका] एतेर श्रापि चरुभाषणी कृत साया टीका युत

शेनो माहयो के किये दास ३०)
 श्रम्य सतीयो के किये दास ३०)

। श्रीयुत राय यमपतिविह बरबादुर कृत छागम सङ्कृत ये ॥
 ॥ गोरुप साग श्री काव्यद्वीप मधुसि सूत्र ॥

॥ इति जम्बूद्वीप प्रज्ञप्ति सूत्रं सभासम् ॥

श्रीकायाजीय श्री रामचन्द्र गणिव कृत सरकृतानुयाव युत
 ॥ श्रापि अमोचकबन्धु से समोपेता होके सुप्रित युवा ॥

भय युताव पर रजिस्टरी हुबं रे [बसाराय जैन प्रजापार मेष अमोचकबन्धु जतो] सवत् १८३६ । सप्त १८८० बंनवी ।

पुगाया उच्यते

श्रीयुत राय यमपतिविह बरबादुर कृत छागम सङ्कृत ये ॥
 ॥ गोरुप साग श्री काव्यद्वीप मधुसि सूत्र ॥

श्री महेश्वरानुपुरीय लीलागच्छीय पूज्यपरम-पूज्याचार्य श्री १०८ श्री विनायकचन्द्र सूरिस्यार चारु चतुरीय तन्त्रिण्य स्यपि असोसख चन्द्रेश श्री
 जम्बूद्वीप प्रसिद्धि कर्माङ्क अनुस्वातात्मक सशोष्य सुत्रापितम् ॥ सुजम् ॥ सम्बत् १८४६ काल्याण शुक्ल सप्तम्या त्रिषी ॥ श्री रस्तु ॥

॥ मुग्धिदावाद, अजिमगठज निवासी, श्री राय घनपतिसिंह बाहादुर कृत आगम सङ्ग्रह भाग १६ ॥

मुद्रासम्पादिकाचे मन्यानुपलब्धितिसरस्वारी ।
 पुस्तककमलविकाशी शुभिसिरीमप्रताकारोपपत्तु ॥ १ ॥

जम्बूद्वीप
 प्रमाण १६५
 अक्षर ०९ ॥
 ॥६१८॥

बरवाभार्येविषुषा स्तत्रिय्यमुष्वाद्ये कितस्मृतिरिपरेत्यमिता सीसीगुणेपीमता ॥ ३५ ॥ प्रश्यागुणुगुणेश परिभाषितरिश्याद्यरतरया । श्री-
 मान्द्विभ्रयवृपुगवा स्तनृवीयासु ॥ ३६ ॥ युग ० अण्डिष पद्वैसस्तय फुगपचिपयाः सप्तशुभाभोधयः खन्दलकृतिकाव्यत्राङ्कनयमद्यभ्यासि
 वं श्रुतिश्रुताः । विद्वातोपनिषत्प्रकाशमवर यिषावतसाधिता सूत्रकृतशालाश्रुदिकरणे पारीणतासुप्रिता ॥ ३७ ॥ श्रीकन्यायविजयवरयावफगि-
 यमुस्तामासा । श्रीलाजविजययियुषा स्तनुपाइइयद्रुक्तः ॥ ३८ ॥ सतेपा प्रतत्राविशेयविलसतीर्ये प्रयासागत माभागास्त्राथिषारयाश्रुमलिनाना-
 पूर्षे षतुर्थापि । स्त्रातावाचकवाच्यदूषमसा म्मुक्तामुथया विता संत्यश्रीरजनिष्टिशिष्टजगताकम्पेययुक्तिःकनी ॥ ३९ ॥ श्रीसद्विक्रमपतोवरगुप समा-
 खडवाथायवी प्राणेशाकितवरसरे ॥ ४० ॥ तिकचिरेपव्येदुमुवाबरे । रायेयुद्धितियौ तयारभमिते श्रीराजपथ्येपुरे पार्श्वे श्रीविजयदिनेनगुरोः गुह्याम-
 मनेकगोलिखसमुद्विगखनादिविपिपु नाश्राय्य गुरुमस्तःकृतवस्तः श्रीमन्तसेमचम्प्रयुषाः ॥ ४१ ॥ युग ॥ देवादिन्द्राविधिता गतधिदयुक्तिमूत्रपरिपु
 ताम्प्रतिमिजमनीयाविशेषनिव यीशितुव्यक्त ॥ ४२ ॥ तेपामन्निपदानखिलगियममुदायमुख्यतां दृषता । गुरुकार्ययुयोर्वां पचिन्नयररवचन्द्राया ४४
 श्रीतपगषपूर्वागिरिसूः श्रीविजयसेनसरिवरेः । निम्नइसोमयितोर्वां मवर्तनापेप्रसादपरेः ॥ ४५ ॥ यमुभिःस्यससतेप कषातदाविदितमपतत्यार्थः
 श्रीविजयदेवभूरि श्रीवाचकसुस्यगीतार्थः ॥ ४६ ॥ अयंतःदत्तुभिःकनापक्ष । रवानोवमसेयानि नामाशासत्रखनीनिषेत् । मूपाविलिष्वयोइय विपर-
 तवचन्द्रमणिः ॥ ४७ ॥ श्रीजम्बूद्वीपमण्डले रुपागस्य सविस्तरा मनेयसमजुया वृत्तिरपातदेस्यता ॥ ४८ ॥ युग ॥ श्रीशान्तिपन्द्रयापकागिययरो यियुप-
 रमुवि ॥ ४९ ॥ तच्छिष्योपमचम्प्र सुदुसुपीतिविक्रमाविपियितेद्र । अकारोत्तमपगादेशे मूत्रार्थेयियेचनेशुः ॥ ५१ ॥ इतिश्रीगान्धिपन्द्रगण्डिया-
 चकवरविरचित्याः मनेयसमंजुवार्थाम्या श्रीजम्बूद्वीपमण्डलसिद्धतेः मण्डिताः श्रीरसुः ॥

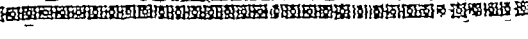
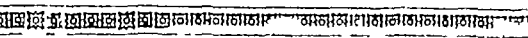
सेवाश्रित्यं मुनयपठनविधिना सुपुत्रदेवकस्त्वृष्टीपमद्वसिधितिः स्वपरचितकृते शांतिचम्रेष्वकक । यदै सांविदिकसः कर्तुं पुनरागर्भं उच्छ्रयात्रीप्रमाश ॥ १६-
 ११ ॥ रत्नै राल्ये क्रियाः श्रीसककरजुवते पुस्तकाठक्यमिधाः ॥ १७ ॥ अस्तोवाङ्कस्यगाम्भोयो म्मदीमसतिर्मादाह । सप्रदायव्यवावाच पूषदृत्तिनिश्रुति
 सः ॥ २० ॥ थिकरुसागनादिस्यो यदत्रल्लिखितमवा । सोलोचनेस्तवालोच्य शाय्यमानुषैर्भेयि ॥ २१ ॥ तस्य नुभाषय मवै पाठ्य सुखलाभवि । नम-
 स्करोन्निगिः क्षयान् गोत्याभीत्याः क्षमादिनाम् ॥ २२ ॥ गम्भीरनिदुषवाङ्क पयामति विदुष्यताविद्यदन्तिना । यदवापिगवाफुगर्हा कशाव्यसिस्तिम-
 नयजुक्त ॥ २३ ॥ अयेवावङ्कलोकाकठिनमसि मद्यत्रकुमुद्रत्र राष्टः श्याभापिगमसये पूरिततर । मुजाकार सूर्यः करयजुकरणापमयति प्रुवसा-
 वक द्यादिपमखिलसाकेः परिचिताः ॥ २४ ॥ अयशाभमसमयता पुराससपीपते प्रजास्त्रिय तप्युषसाद्याल्यनाभयति साधियसेनगुरी ॥ २५ ॥
 यतसौभास्यमनुत्तरं गुणगखेयेवाभयोगोबरा सीतः कोव्यमवत् पुराविकतयापारः सतापूजितः । श्रियायेन पतिवरासद्वपराभयानयमथमपागुरी यस्ताषा-
 यपश्य द्वाारचरितान् सीवक्षिपे श्रिमिपत् ॥ २६ ॥ यद्वृष्टमदमं सदाविदमन निस्वातिरस्यश्रिया मरकोसिद्वपदानिक वितनते कान्त्यागिगभायक ।
 विश्वसिमुनेष भेतसिमतः यद्वृष्टमावसदीसिकुष्टमतयो यद्वृष्ट्याभसत्पुष्ट ॥ २७ ॥ तं श्रीसकष्टारमङ्गीचरदत्तमान विख्यातिसन्निजप-
 ममगुवाचिपानां । मवति पद्वृष्टरात्रपवठयाभाः श्रीमूर्याविसयदेवपतिप्रयाभाः ॥ २८ ॥ त्रिभिर्वज्रपेक ॥ श्रीविजयसेनमरोशूरगणयामकनिदशकर-
 षववाः । यत्वारोस्याद्वनः मुक्तिरुते मत्तानिपुषाः ॥ २९ ॥ तथादि ॥ श्रीसूरयिजयादिदानमुनराः श्रीशरभूरपि प्रासादाकनयतस्यमद्वृष्टतर
 पेसस्त्रयापागते पैक्षेभागमसिन्नुतारवविषी सत्कस्यपारापिता येस्याताः श्रितिगबहलै षगवितयपञ्चखामुताः ॥ ३० ॥ पुवावसुम्यकुण्ठेकतमाप्रपञ्च
 राक्षिजुवत्ररुषयः प्रतिप्रासमाभाः । श्रीवाचका विमलद्वपराभिभागा स्तेऽत्रादिनागुणगणपु कृतायपानाः ॥ ३१ ॥ युग ॥ तथा ॥ यमद्विग-
 पुत्पराः सप्तसकवायाजकासादपि प्रज्ञायतस्त्रयि येचयपुरतराः प्रापुः प्रधिद्विपरा । श्रीवीरेगणधारिगौरतमद्वव श्रीशूरगुरी येरात्रद्विनयास्तदा-
 नतमुपागानोः पुपुवाकस्युपा ॥ ३२ ॥ सतकसतयविशासनिगानभादि आस्तावगाहनकलाकुगवाङ्किसीयाः । श्रीभोभयुक्तयिजयसाचक्षगामयेयाः स्ते-
 मनुषैरपि परैर्भ्रुवमभेयाः ॥ ३३ ॥ युष्म ॥ किञ्च यदेरगिक्तदिक्के वरगुणैः सप्राममद्वीरयाः सयावेयगिर कलाववि युगसासापवीचीगमा । अशुः श्री-

युद्धीपठ
 राग ० १ १ ०
 पद्य ० १ १
 २ १ ७ १

दृक्कण्डे पुरस्त्रिभक्तममहस्त्रिभक्त्यने चपद्यमिशक्तस्यपुद्गलस्य पुरस्त्रिभक्तं यत्परं मनुदीवेदीये यथायएवाम धामे पश्यते साण्णकहूले षटककवहूले
 एव अर्थवततदीया नरदहस्त्र मन्त्रेण नद्या निरतवेनावेभद्या सनेभ्यबबाधिसिखमणा सपरिशिखाया इत्यतिदेशमन्त्रे कथरं मरावशुभकवहूदी देवे यथावयुं से
 तेवठेच यराकयवासेइति तयावाकारण मपुष्टोत्तररूप तदपथा अवाचं प्रते सुरिए सुवद्वतरनइश सुयमकगिताचारकरइ तयाच मगमेगस्य मनुपुणेण
 केवइमंलेन गच्छइ भोजना ! पशुपशुमायाकसहसाइ दोक्त्रिमणाकस्य श्रीअकमय यगुवतीसन्ध सठिभाए साअकमय मगमेगेण मनुपुतेण गच्छइ इ-
 त्यमन्त्रे तयाप्य इइगपरसमसू सस्त्रमीअ सीयाए जोअकसहसरेचि दीदिय तेवठेचि काअकसहस्यं इ मगतीमाएअ जोअकसहस्यं सठिभालेनूरिंसेवक-
 एकास इहमागच्छइत्येवकपेण सुत्रेकसुपस्य सद्युः पवप्रामता शिवेबापुष्टाणि परोपकारैकमदुत्तम भगवतः स्वयव्याकृतैति । इतिश्रुतीतीति सुयम-
 स्त्राभी जबूस्त्रानिमप्रतिग्रहे अइनिमित्तवीनि कोय शुठचंपदाया गतनिदं जबूहोपमकानिभासकसप्ययन । मनुगयः स्यायुचोरेमंशितमिति उपदशयती-
 त्यत्र चतंनानिर्देग स्त्रिकाकभाविद्युश्रेःसु जबूहोपमस्यु पाङ्कविपकायप्रथेवत्यहपविविधियुक्तागाथैः । अत्रच मन्यपयवसाणं भीममहावीरमासकयन
 वरममङ्कतमिति । इति सावित्रपयमदेगगारवसमुक्तासयिस्सपमानयेदयुगीननरापिपति चक्रयतिं समान श्रीअकस्यपुराणप्रदसपाणुसाधिकासवंअस्तु-
 आतामयदानजबूअयादिअरभोअनस्कु रन्नामप्रदान मद्भुतिजबुनामपुगप्रयाभोपमानकाअन्यविविजयमान श्रीहीरविजयसुरोद्युरपद-
 पट्टोपासनाप्रवचमहोपायाय श्रीसकलअङ्गगच्छिष्यपापायाय श्रीशान्तिअङ्गगच्छिविरचितयायां जबूहोपमकानिभ्यां रत्नमज्जुयानान्या ज्योतिष्कापि-
 कारथुं भोनाम सप्तमी वचस्कारः समान क्षारसनादीव समानेय श्रीजबूहोपमकान्त्युपाङ्गयुक्तिः ॥ ४ ॥ श्रेयाःश्रीप्रतिभूमभूततपसा योभोइराअरिपु-
 रथवे सहाप्रितीगतमल श्रानन्ध पाःकंयल । योजुपुत्रम सदात्रिविष्टपसदां सुवैस्त्रयासप्ययाय् यस्तीयापिपतिः भियमददां श्रीवीरदेवःसता ॥ १ ॥
 सइरिस्त्रयात्र नक्षिस्त्रेषु गवाचिपेषु वासेपदेवइययोविक्रितो जगत्या । आवेयमानसदपददुत्तलज्जियाम श्रीगीतभोऽस्तु समपूरितचिद्विकामः ॥ २ ॥
 यपन्धम प्रयमनोपरितोपमसे श्रीवीरपशुयदुक्तस्त्रिसराकवासी । कवाचितेषु गकजंस्तुपमनामा मूयादय शुभगतानिधिरिष्टमिच्ये ॥ ३ ॥ तस्यप्रभोः
 स्वविरद्वन्दपरम्परायां ततस्त्रमकुलगवावलिधम्भरायां । आठ क्रमादुटगखेन्त्रनपस्त्रिकुरेः श्रीमत्सपोगस्यप्रति प्रचितस पुंयव्यां ॥ ४ ॥ पटनापतीव

आरारसवपापाद्बुरे पात श्रीशुद्धं गानस्वामी अत एव सर्वसोययययुक्तत्वेनसावद्य निरयकं च मयूयादिति यन्मामाशयेन यथनप्रामाण्यसायि-
 दित भवति अपथश्रीसुपसस्थाभिसवकाथन श्रीजबूस्थानिन मधि रे आर्थे ! इति अध्ययनेप्रस्तुत जयुद्धीय मप्रतिनासके स्वतत्राप्ययने ननु
 शास्त्रेपरिच्छादिवत् शुक्लपाद्यान्तगतं अर्थे च वाः परस्परसमुच्चपाया । समुच्चयेहेतुव प्रजन च कारण च व्याकरण च नूयाचूयो यिस्मरगीलश्रीत्रनु
 यद्दार्थे यार प्रकाशनेन अथवा प्रतियस्तुनामार्यादिप्रकाशनेनप्रदशयतीतिप्रयप अनेनगुरुपारतन्त्र्य सन्निहित सत्रार्थे जयुद्धीपादि पदानामन्वर्थे
 यथावेकेषुठे अजते एवबुबुबु जयुद्धीयेगोअमा जदीवेप्यदीवेतस्य सत्य तस्मिन्प्रयथेजयुवका जयुवका जयुवका जयुवका जयुवका जयुवका जयुवका
 रेवेदिसगपरा। सिरीएअर्थे व इठवसीभेसाणाचिठ ति जयुएवदसकाएअणादिएणानदेये सदिष्टिए जावपलिउयनठिएए परिवसइ सेतेषुठे ण गोअमाए
 वयुबुइ जयुद्धीयेदीवेइति तयाइतुमिनिस्त सयया यहुण भते घदेजोइसरया घदवहेसएयिसाणे वदाएरायहाणीए सभाएनुइस्माए तुडिएण सठि
 मइया इयवइगीअत्राइस जाव दिवाइ जोगजोगीयाइ सुजमाणे विइरिए गोअमा जोइखठे समठ इत्यश्रानिपयतव्यायस्य सेकेण ठे ख जायविइरिएए
 गोअना घदस सोइसिदस घदयहेसएयिसाणे वदाएरायहाणीए सभाएनुइस्माए माखवए येइअसुमेवइरानएसुगोलवहसमुगए सुयदूइउं जितसक
 इठेसन्तिरिक्तहठिठ ति तामुष घदस आत्रविइइइइ देवायप देवीकप अइखिज्जाउं जावपमकवासिज्जाउं सेतेणठे ख गोअमाखोपमूति इदसूत्र
 इतुमतिपादकं तयाममः श्रियपृष्टस्यार्थस्य प्रतिपादनरूपः यथाशोकेप्युच्यते उनेनप्रज्ञानि सम्यक्कथितानि अन्यथा संध्यासंधंभावविदोभगवत
 मष्टव्यापीभावेन कताःप्रज्ञममव इति यथा कश्चिज्जमतेजयुद्धीये दीवे केनहालएण भते जयुद्धीयेदीये क्विसटिएणभतेजयुद्धीयेदीये क्विसयार
 जावपहाअारकभते जयुद्धीये दीवे पकते गोअमा अपसु जयुद्धीयेदीये सवदीवसमुहाण सवसुहाए सवसुहाए सवुतेल्लापूअसठाखसटिए
 वहे परकरकासिआसठाखसटिए वहे पडिएसुवदवठाखसटिए एगत्रोअससपमइस आयासविसुजं ख तिसिकीअससयसइसाइ दासिअ सभा
 बीसेओअसप तिसिअकोवे अठावीसचःपणुमेय तेरसंयअगलाइ अइगुलंख क्विचियिसेसाइअ परिकेयेण पकते इति तथाकरणपवादो यिशोयत्रच
 गन्तिपिपावधुं तच्च सवर पदगन्तिसुत्रवाच्यं यथा कश्चिज्जमते जयुद्धीयेदीये एरवएणाम वासे पकते गोअना चिइरिस्सुतसरेण उतरणयखसमुदस

यववगतयव प्रकृत्युपपत्तिः ॥ आत्मोपस्थानियाननाह ॥ जम्बूद्वीपप्रकृतिरिति नामागष्टोपागमिति शेष । एतच्च ग्रन्थापेक्ष साचिद्वैक्यस्यारिशब्दो
कमान । यत्र श्रीमन्नलवगिरिर्षदि सूयमन्नसिटीबाया द्वितीयमाभुतस्य मयमोद्रेज्युवामेव सुपुष्टायरेण जम्बूद्वीपे सपवठदुससजिला मङ्गलमाहविविधि
भवतीति मरकाय मित्यत शोकसङ्कलनतवयमानमुक्त ज्योतिष्कापिकारुप्रमीलनेनचसप्तस्वारिचण्डवाचिकमपि तसुपावत्पवसमपेक्ष जम्भाधिकार
वृद्धाचमाजवतीतिमणपेक्ष च तावत्यरिमाससमाक्यत इति वाच्य अत्रगुणान्विभायकाह अज्ञोअण्डपय एतवहेतुव पक्षिण च कारण च

परुवेई जम्बूद्वीवपणनीगाम अज्जाअ्य अणयणे अठव हेतुव पक्षिणच कारणच आगरणच अज्ञो २ उच्यदसे
ई सित्रेमि ॥ इति श्री जम्बूद्वीव पणसि सुते सम्मत्त समस्र ॥ ग्रन्था ग्रन्थ ४१४६ श्लोका

जम्बूद्वीप मञ्जसि रिति नामति आर्षोऽप्यपने अयेव हेतुव मज्जच कारणच व्याकरणच मूया २ उपवदापति इति त्रयोमि इति श्री मद्दुहलाग
पुरीय साकागळीय पूर्या चाय श्री त्रिमासुतचन्द्र मूरोधरराज्यकासीय श्री वाचमाचार्य रामचन्द्र गच्छि विरचितो जम्बूद्वीपमञ्जसि सरुवानुवादः
समाप्तिसाम् गुणमस्तु सन्त १८४५ फाल्गुनशुक्ल तृतीयाम् गुणम् ॥

इम विद्येव मञ्जकरी ज्जकार्त्वे इम परुपे उपपत्ति यको जम्बूद्वीप मञ्जसिगामे अप्ययन कठु, उपाग यस्या यस्य शोकसाग ४१४६ प्रमाण अहो स्यायी
मनवो मझामाऽयते मते हेतु तेहने निमित्त त मति मस्र पुष्टा से मते कारण यिद्येव वचनते मति व्याकरणे ऽथ पुष्टा मझते मते वार २ उपवि-
ते वपाहे पागवन्त इम कठु टु इम मूयम्मा स्थानी जम्बू स्थानीमति कहे ॥ इति श्री जम्बूद्वीव मञ्जसि सूत्रस्य मुनि चन्द्रभाष कृत टयाय सप्तमसु
पन्थ ४१३ शोक मूत्रनाग सस्याजावती, आरस्तु । इहाःविहा दूसायरपम्परवि मेरुमहिस्थितशेय तिहा मत्रयोपरिवारयुत लखकपाठकवेयो ?

मयि स्रज आयुषि च इति श्रेय । लोवाभिगमादर्थं तत्रादर्शनात् एतेन किमाकारभायप्रत्यक्षसारी जयुद्धीप इति वस्तुर्न प्रसो निर्युद्ध इति । अथ प्रस्तुत-
नीयं दद्यात् गीसूत्रसुत्रसुत्रावियुक्तमं श्रीसुपमं स्त्रामो इत्यस्मिन् गुरुत्वाभिमान परिजिहीर्षुं प्रस्तुतमन्यनामोपदेशमपूर्वकं निगमनवाक्यमाह । तद्युग्मि
त्यादि । श्राद्धतत्त्वाद्याध्यात्मनामकथाश्च सद्रूपोय जयुद्धीप रूपो भावः सतश्चि प्रावमोपलपति धीतराणां सत असौभगवान् महावीरो मिथिलाया म
गर्षो माखिमन्त्रे चैत्ये बहूना अभवाणा बहूनाभ्रमणोर्नां बहूनाभ्रावकाणां बहूनादेवानां बहूनादेवीनां मध्यगतो नपुनरेकाते एकत-
रसकस्यचित्पुरत एवययोक्तमुक्तानुसारं चैत्ये । आख्याति प्रथमतो वाच्यमाप्रकथनेन एव भायते, विशेषवचनकथनतः एवमज्ञापयति । व्यक्तपयो
यवचनतएव प्रकथयत्युपपत्तिः, आख्येयस्याभिधानमाह । जयुद्धीपप्रकृतिरिति नामापहोपांगमिति श्लेषः । एतच्च यन्मायेणसापिकैकवत्वारिशृङ्खो
कमान । यत्र श्रीमन्मयगिरिपादैः नूयमञ्जिष्टीकोया द्वितीयप्रानृतस्य प्रथमोद्देशे एवासेव सपुष्पावरण जयुद्धीवेदीवे सयचसद्वससलिला सद्युष्वाइतिस्मि

तएव समने जगत् महावीरि महिषोए जयरीए माणिजहे चैइए बहूण समणाण बहूण
सावयाण बहूण साविघ्राण बहूण देवाण बहूण एवमाइंखइं एवजासइं एववखवेइं एवं

त्रिया अवीवोपगोजमाना सिटंति । जम्बां युवसुनाया अनाहुतो नामादयः महाद्विको यावरपन्वोपमस्थितिकः प्रतियसति ॥ अथतेमार्थेन गी-
तम् । एयमुच्यते जयुद्धीपो द्वीप इति । तत्र असौभो यगवान् । महावीरः मिथिलाया नगरो माखिमन्त्रे चैत्ये बहूनां असयाणा यद्दीना अम-

रुमपकठीकीपी माअरि रुप अत्रतसकना परावर सोमाइकी अत्यन्त २ शोभता २ यका जयुद्धीप जनुसुदर्शमान इ यिपइ अनादितमाने देवता
जयुद्धीपनो अचिपति महा अहिंशत यावत् एत पत्योपमनो स्थितिवत्त यस इ लं ॥ तिखे अर्थे रे गीतम् । इम कहीए जयुद्धीपमाने द्वीप सि-
वारेपखी अमख तपस्वी भगवत जामवत एइवा श्री महावीर मिथिलामाने मगरीमे विर्ये माणिमन्त्रनामा चैत्यवगने यिये यणासापुगे पखांसा

या विश्वव्यवस्था आवृत्तिर्बहुभिन्नभागाश्चक्षुर्वद्वययथा गुणुश्च गोशुश्च जमसिद्ध सुयल्लिख्य पिकमिष्य पणमिय सुयिमत्तश्चि प्राश्च । एतद्व्या
ख्यात् प्राग्गणनपरवश्यमेकै फलमिति तताश्चोप । उक्तव्यकोपेलाद्य दृष्ट्याः भियाःअतीव उपशोभमाना स्तिष्ठति । इवञ्च मित्यकुमुमिदत्वादिक्
जम्बूद्वीपानुक्तकृतेष्वपेक्षया वाच्य । अत्ययीयां प्रावृत्कालाविपुष्यकलाशयस्वेन प्रत्यक्षभाषात् एतेन जम्बूद्वीपजम्बूद्वीपो जम्बूद्वीप इत्यावेदित
भवति । अथवा जम्बू सुदृशानामिष्यामनाद्रुतमाना पूर्व जम्बूद्वीपिकारं व्याख्यातमाना देवो मद्दिंको यावत्करवान् मद्गुर्इय इत्यादि प्रा
श्च । पत्न्योपमत्स्यतिक्ः परिवसति । अथतेनाप्येन न्रवत् ? एयमुच्यते स्नापित्यगाद्रुतमानदेवामपमृतया जम्बूद्वीपकसितो द्वीपो जम्बूद्वीपश्चि ।
पृथैकदेशोऽपर मृत्रैकदेश स्मारपतीति । अद्रुतरवच । जम्बूद्वीवस्मदीयरस साम्यश्चाभयैस्त्वे पृथक्ते ? अथकयाईकआसी चकमाइत्यति एकपाइच-

एय दृष्ट्वै जम्बूद्वीपे २, गो० जम्बूद्वीपं जम्बूद्वीपे तस्य २ दैसे २ तहिं २ बह्वे जम्बूद्वीपका जम्बूद्वीपका जम्बूद्वीपसं
कालिञ्च कुसुमिश्चा जाव पिबि मजरिदिहंरगघरा सिरीए अईथ २ उत्रसेनेमाणा चिठंति । जम्बूद्वीप सुदुस
णाए अगादिपुणाम देवे महद्वीपे जात्र पलिहंथमठिहंए परित्रसई । सेतेणठेण गो० एत्रदृष्ट्वै जम्बूद्वीपे २, १

वापकामिच्छतया मनस्पनिकाधिकतया उत्पन्नपूर्वाः इति गीतम् । अथरुत् अथवा अमस्तकृत्यः अथकेभार्येभ्रमगयन् । एवमुच्यते जम्बूद्वीपो ज
म्बूद्वीपः ॥ गीतम् । जम्बूद्वीपे २ तत्रतत्र २ देसेमइवो जम्बूद्वीपा जम्बूद्वीपानि जम्बूद्वीपानुसरा मित्य कुसुमिताः याद्यत्पिबिहमजय वसवकभराः

पथेन्दीपे मवसत्य पृथ्वी पाथी तेव वायू पृथ्वीवाय पथे अपकापपथे तज्ज्वाय पथश्च वायुवायपथे धनस्पनिकापथश्च पूर्वै उपमाठे, इति गी-
तम् । अमरुन जनेकवार अपना जगत्य भार ॥ तस्यै अर्थे वै जगवन् । इम कश्चाए जम्बूद्वीप २ नामे एइवै । हे गीतम् । जम्बूद्वीपनामा
द्वीपेने विवे तेते द्मने विवे तिर्वा २ पथा जम्बूनामा पृथ ठे जम्बूना यत ठे पथा जम्बूना अनेक जातना वनपथ सवेय कुमुम फूलवत्त यावत् पि-

जगत्स्यमायादिति किन्तो धारानुरपन्ना इत्यादि । अमरुद्धनेकज अप्रथा । अमरुद्धत्वः अमरुद्धारान् समारस्थानादित्यादिति । अप्र जम्बूद्वीपेति ना
 श्लोच्युत्पत्तिनिमित्तत्रिभ्रासिपुः पृच्छति । सेकेणठेण भते । एवयुद्ध जम्बूद्वीपेदीवे इत्यादि । अप्र केनार्थेन भवत्त ? एवमुच्यते जम्बूद्वीपेदीपः भग-
 यानाह ? गीतम् । जम्बूद्वीपेदीपे तत्रतत्रदेशे तस्यदेशस्य सप्रतत्रप्रदेशे यद्यथो जम्बूद्वीपः एकैकरूपाः विरलस्थितत्वात् तथा यद्द्विनि जम्बूयनानि जम्बू-
 यथाऽय्य समूहज्ञाथेन स्थिताः अप्रिरेणस्थितत्वात् एकजातीयतरुसमूहो यन्निति यथनात् । तथा यद्द्विनि जम्बूयनपथा जम्बूयुद्धसमूहाय विजातीय-
 तरुमिश्रिता अनेकजातीयतरुसमूहो यनपथमइति यथनात् सत्रोपि जम्बूयुद्धाखामेव प्राणाम्यमिति प्रस्तुते यथेकसाकरस्य । अन्यथा अप्रपर्युदायां यग
 यवहे निमित्तान्ने जम्बूद्वीपपहप्रसृष्टिमिति तत्त्वे ऽसागत्याह । तेष कथमसाहृत्याह । नित्य सर्वकाल कसुमिता यायतपदात् त्रिषु गावणा त्रिष्वल्यव-

पुग्गलपरिणामे, गो० । पुढात्रिपरिणामेति आकपरिणामेति पुग्गलपरिणामेति ॥ जम्बूद्वीपेण
 मते । दीये सखेपाणा सखेनुआ सखेजीवा सखेसत्ता पुढविकाइश्चत्ताए च्च.जकाइश्चत्ताए तेउकाइश्चत्ताए
 वाककाइश्चत्ताए अखरसदेकाइश्चत्ताए उयथस्यपुछ । इता गो० । अ्सइ अ्दुया अ्णंतसुत्ता संकेणठेण भत ।

त्रिबीपरिणाम किमपरिणामः जीयपरिणामः जीयपरिणामोपि अप्रपरिणामोपि अप्रपरिणामोपि पुद्गलपरिणामोपि
 मोपि ॥ जम्बूद्वीपे भगवन् । द्वीपे सर्वप्राणाः सर्वजीवाः सर्वानिज्जातानि पूर्वयोकायिकतया अप्रकायिकतया त्रेण कायिकतया

मदी याह अख्यप त्ते अखस्थित सरेय एकरूप खइ नित्यत्वे जयुनामा द्वीप कइ ॥ जम्बूद्वीप नामा हे भगवन् । द्वीपने विपे स्यु पुचिथी परिणाम त्ते
 पुरी पिठम् त्ते आकपरिणाम पाबीमय त्ते अप्रथा बीयमय त्ते अप्रथा पुद्गलपरिणाम त्ते पाणीमय पण्डि त्ते
 बीयमय पण्डि त्ते अचित्त पुद्गल पिडमय पण्डि त्ते ॥ जम्बूनामा हे भगवन् । द्वीपने विपे सयंप्राणी च्चद्वी त्ते धीरेन्द्रि सर्वज्जन्त यनस्वतीकाय सयं

सर्वे वा विषयस्येन प्रसन्नसुखे उपस्थीतः । भगवोपाह गीतम पृथिवीपरिखामोपि पर्वतादिमत्वात् अप्यपरिखामोपि नदीद्वदिविमत्वात् जीवपरिखामोपि
 मुखयमाविषु धनसपत्यादिमत्वात्, यद्यपि स्वधर्मये पृथिव्युपायपरिखामत्वग्रहणेनैव जीवपरिखामत्व सिद्ध तथापि लोके तथा लोकोवत्यस्याऽप्यवशा
 रात् पृथग्यहण धनसपत्यादीनाथ जीवत्वव्यवहारः स्वपरसमवृत्तिः । इतिपुत्रलपरिखामोपि मूर्तेत्वस्य प्रत्यक्षसिद्धत्वात् । फोर्थः जन्तुद्वयीपोदि स्क
 धरूप पदाथ सचावयै समुदितैरेयप्रवति समुदायरूपत्वात् समदायिनइति । अथ यद्विषाय जीवपरिखामरूप सार्धिसर्वे जीवा अत्रोत्पन्नपू-

एगजोश्चणसहस्स उख्हेण णवणउइ जोश्चणसहस्साइ साइरेगाइ उहु उच्च्छेण साइरेग जोअणसयसहस्स
 सव्वग्गेण प० ? जन्तुद्वीयेण मते । दीये किंसासए असासए गो० ! सिअसासए सिअअसासए । सेकेणठेण
 ज्ञन । एवमुच्च्छेइं सिअसासए सिअसासए गो० ! दव्वठयाएसामए वयुगघरसफासपज्जवेहिं असासएसेतेण

हेधम कियानुच्च्छेस्वेन कियाम् सर्वायेण प्रवृत्त ? गीतम । जन्तुद्वीपः २ एक शवसइअसायामयिक्कभाभ्या । त्रीणियोजमशतसइस्त्राणि
 वोइगथ सइस्त्राणि हेव सहायिगत्यपिके योअनगते त्रीन् लोयान् अष्टाविगति घनु गतामि ययोदयाहुलानि अट्टाहुलच किञ्चिद्विशेषापिक परि
 सेयेव । एक योअनगमनसइअमुदुपेन नवनवति योअनगतसइस्त्राणि सातिरेकाणि कथं सुच्चैस्वेन । सातिरेक योअनगतसइल सर्वायेण प्र-
 वृत्त ? जन्तुद्वीपो जगयन् । द्वीप किंशायत अगायत । गीतम । अस्तिचगायतः अस्तिच गायतइति २ अयकेनार्थेन भगवन् । स्य

योअननेक अथा हे तिवा लगे जन्तुद्वीपनामा व्यावहार ते मारुं काइंके अपिकेतें साप जोअण कठपखे उच्च्छे कषपखे मिलीने सर्वसस्याइ ठं जन्तुद्वीप ॥
 जन्तुद्वीपनामा हे भगवन् । द्वीपने चिदे द्वीप सु शस्त्रो हे अगास्वतो ठे ॥ हे गीतम । सास्वतोपचि ठे असासतो पचि खे । ते फुण अये हे भग
 वन् । इम करे खइ, सास्वतो पचि ठे असासतोपचि खे । हे गीतम । जन्तुद्वीपनामे एक लक्ष्मीजनप्रमाण द्रव्यपखे सास्वतो खइ यखेगन्तरस इसायेप

विष्णुभाषामपरिच्छेदाः प्राग्भाष्याता पुन प्रभाषिणीकरनेन तद्वै पादिषे त्रयमेव प्रसङ्गकारणप्रसङ्गायमा द्विस्मरणीयविनेयजनस्मरणरूपोपकारायेति । तेनो
 द्वै पादिसूत्रेण बुद्धीपद्वीप अथद्वीपयदुस्यस्त्रीवत्त्वनिर्देशः स्त्रीयेपि धर्मेभान्त्यात् । किमदुद्वेधेनो हत्येन भूमिप्रविष्टत्वे नेत्ययं किमदुद्वेधेन भूमिनिर्देशो
 धृत्वेनेत्ययः । किमयसर्वायेषोऽप्योद्यस्त्वमीलनेन प्रकृतस्य भगवान्नाह गीतम् । विष्णुभाषामपरिच्छेदविषय निर्ध्वजमसूत्रं प्राग्वत् तद्वेधादिनियधमसूत्रेसु एका
 योगात्तद्वसन्नद्वेधेन सातिरेकादिमवगमति योजनसस्रस्त्राणि कर्तव्यत्वेन सातिरेकयोक्तमगतसस्रस्त्र सर्वायेषु प्रकृतस्य ननु च हत्यध्ववहारो जलाशय
 यादौ तद्व्यत्ययव्यवहारस्तु पर्वतेविशामादौ प्रविष्टद्वीपेतुसकि व्यवहारविषयत्वादिति उच्यते । समभूतसादारण्य रत्नप्रज्ञापामघ सस्रस्त्रयोजानानियायद्र
 मनेऽप्योपामयिजयादि जयद्वीपव्यवहारस्योपलम्बमानत्वेनो हत्यध्वव्यवहार समविद्वेषव । तथा जयद्वीपोरपदाना तीर्थरुसा जयद्वीपेनेरोः पठयवनेऽ-

गिदिश्वर्यणसया जहणपए उक्तेऽसपएथा परिज्ञेगत्ताए हवृमागच्छति ५ गो० ! जहणपए श्युष्ठाथीस
 उक्तेऽसपए वासिदसुत्तरा एगिदिश्वर्यणसया परिभेगत्ताए हवृमागच्छति ॥ जयद्वीपेण भते! दीपे केवद्वश्य
 श्यायामत्रिक्त्वमेण केवद्वश्य परिकेवेण केवद्वश्य उह उच्यतेण केवद्वअसहृगं ण प० ?

कियन्ति पञ्चेन्द्रियपरव्ययानि परिभेग्यताये शीघ्रभेग्यताये ५ गीतम् । अचम्यपदे अष्टाविंशति तत्कटपदे द्वे वयोत्तरे पञ्चेन्द्रियरव्ययते परि-
 भेग्यताये शीघ्रभेग्यताये जयद्वीपे भगवन् । द्वीपे कियन्ति एकेन्द्रियरव्ययतापि सर्वायेषु प्रकृतानि ? गीतम् । द्वे वयोत्तरे एकेन्द्रियरव्ययते स-

२० पञ्चेन्द्रियरव्ययतपदे ३० चक्रवर्तिने विसे दश २१० पञ्चेन्द्रिय रव्य परिभेग पसे छाये । जयूमासा हे भगवन् ! द्वीपने विपे केतलाप्र एकेंद्रि-
 यरव्य मयंसप्याह इत्त अचसरे अपत्य पदे तत्कट पदे चक्रवर्तिने परिभेग पसे छाये । हे गीतम् ! जयूमासादे अठार्षीस पञ्चेन्द्रिय रव्य परिभेगपसे
 छाये तत्कटपदे विसे दश २१० एकेन्द्रियरव्य श्रीस चक्रवर्तिने परिभेगपसे छाये । जयूमासा हे भगवन् ! द्वीपने विपे केतलो लाभपये पोषणपसे

षण्णयिरोपाभावेना न्यसराप्रितसणेत्रे सवाप्यसस्यापावइति । अपैते निधिपतयो भवतीति । जम्बूद्वीपे निधिसस्याप्रमुनोः । जम्बू-
 द्वीपे द्वीपे क्विपति निधिरव्यानि वसुवृष्टनिधानानि यानिगङ्गादिनदीमुखस्यानि बक्रवर्ती इसागतपरिपूखं पशुखड्गिबिषयव्यावृत्तोऽट्टनतप करणा
 ऽनकरं ससावकरोति । तानि सर्वापेव सर्वसस्यया प्रकृतानि? गौतम ! त्रीणिपुसुराणिनिधिरव्ययानानि सर्वापेव प्रकृतानि? तद्य-
 या । नवसस्याकानि निधानानि वसुवृष्टि शता गुण्य तइति यथास्तस्येति । इयच्च ससाम्प्रित्य प्रकृतपञ्चकृता । आयनिधिपतीना कतिनिधानानि वि-
 धचितकास भोग्यानि भवतीति प्रकृतानि । जम्बूद्वीपे द्वीपे क्विपति निधिरव्ययानानि परिजोग्यतया तत्पत्रे प्रयोगने यक्यवति-
 नि सर्वापेवमावस्यन इवृमितिशीपू बक्रयभिलापोत्पर्यनस्रर निधिससमित्येः आगच्छति । भगवानाप? गौतम ! अथन्यपदे पटत्रिगतं जपन्यपद

केवइश्यानिहरयणसया परिज्ञेगताए हस्रमागच्छति गो० ! जहस्रपएलतीस उक्ते।सपए दोखिसिस्रग नि
 हिरयणसया परिज्ञे.गताए हस्रमागच्छति ॥ जम्बूद्वीपेण जते। दीवे केवइश्या पचिदिया रयणसया सस्रगणेण
 प०? गो० । दे.दसुसुरा पचिदिय्यरयणसया सस्रगणेण प०? जम्बूद्वीपेण जते । दीवे जहस्रपएषा उक्ते।सप

न । त्रिधिपुसुराणि निधिरव्ययानानि सर्वापेव प्रकृतानि ? जम्बूद्वीपे मदस्त । द्वीपे क्विपतिनिधि रव्ययानानि परिजोग्यतया ग्रीप्रमागच्छन्ति ।
 गौतम ! जपन्यपदे पटत्रिगत् उरुवृष्टपदे द्वे सस्रति । निधिरव्ययानानि परिजोग्यतया इवृमागच्छन्ति ॥ जम्बूद्वीपे भदन्त ! द्वीपे क्विपति पशुम्ब्रिय

यतिं इह ॥ जम्बूद्वीपमाना हे भगवन् ! द्वीपने केतसा निधिरव बक्रवर्तिन परिमाणपणे सब सया।सदैवखइ । हे गौतम ! त्रिणिस ख ३०३ नि-
 धिरव सब सयाइ सदैव गङ्गावर्तीने मूयं सास्तता ख से किम इर विजप भरत एरयन इम इष्ट नवगुणा कोडी यपोक्तमान ३०६ निधान पाइ ॥
 जम्बूद्वीपमाना हे भगवन् ! द्वीपने विपे केतसा निधिरव बक्रवर्तिने परिमाणपणे ग्रीप्रकायइ आवे । हे गौतम ! यकैका बक्रवर्तिने नय इह इम

तीपकरणं विपृच्छिषु राह । अबुद्धीवेद्य भते? दीये आह्वयपपत्त्यादि । अबुद्धीवे भवन्त? द्वीवे जचन्यपदे सर्वसोकेस्थाने वा उत्कृष्टपदे सर्वोत्कृष्टस्थाने वा विद्यापमायो इति श्लेषः क्विपत्सरीयंकराः सवापेद्य सर्वसक्यया केवलसिद्धिपिमात्रया इत्यर्थः प्रकृता? गौतमा जचन्यपदे सत्त्वारः प्रप्यते । तथाहि । अबुद्धीपस्य पूर्वविदेहश्रीतामहानद्याद्विगागीकृते दक्षिणोत्तरदिग्भागयो रेकेकस्याः सद्गायास्त्वौ अपरविदेहेपि शीतोदयानुशानद्या द्विमागीकृते तपेय द्वौ गिर्द्वौ निमित्ता यत्त्वार भर्तेरायतयोस्तु एकासुषुभमादावभाषस्य उत्कृष्टपदे चतुस्त्रिगलतीयकराः सर्वापेद्य प्रकृताः? तथाहि । महाविदेहे प्रतिविजयपत्तेरावतयोदिकेकस्य सम्भवइति सर्वनीलने चतुस्त्रिगल शब्द एवादि प्रगवता स्वस्थकेयवतिजि यक्रिमिद्य सप्तनवस्थानसप्तविरोधासमयात् यत्तद्य विहरमाशत्रिमापेद्यया योक्त्य । मनु आन्नापेक्षया तच्चिन्ताया उत्कृष्टपदे अबुद्धीवे चतुस्त्रिगल शत स्तीर्यकराणामस्रवादिस्त्रि । अथात्रिय जचन्योच्

ताराकृत्रासखेज्जगुणा १६ अबुद्धीवेद्य भते । दीये जहस्यपएवा उक्तीसपएया केवईश्यातित्ययरा सहगुणेणं प० १ गो० । जहस्यपएचत्तारि उक्तीसपएचोत्तीस तित्ययरा सहगुणेण प० ? जवुद्धीवेद्य भते ! दीये जहस्य पएया उक्तीसपएत्रा केवइश्याचक्त्तयहीसहगुणेण प० ? गो० । जहस्यपएचत्तारि उक्तीसपएतीस चक्त्तयहीस

विषय्येयगुणानि प्रहाः सर्वेयगुणाः ताराकृपाः सक्येयगुणा ॥ अस्युद्धीवे भगयन् । द्वीवे जचन्यपदेवा साकपपदेवा क्विपत्सरीयकराः सर्वापेद्य प्रकृताः ? गौतम । जचन्य पदेवत्त्वारः उत्कृष्टपदे चतुस्त्रिगलतीयंकरा सर्वापेद्य प्रकृता ? अस्युद्धीवे भगयन् । द्वीवे क्विपत्स अचन्यपदेवा

येह तुश्य सरीया सवयकी यह मत्तत्रादिद्य ची याद्या के, तेहपकी मत्तत्र सख्यात गुण । छे स्- उठावीस गुणामाटे तेह यकी यह सख्यात गुणात्रिगुणा काऊंरा तेह यकी तारा सख्यात गुणा १६ अबुद्धीपमाना हे भगयन् । दीयने विदे जचन्यपदस्य उषवा उत्कृष्टपदे केतला तीर्यकर सर्वे सख्यात एक उयत्तरे ह्यह । हे गौतम ! जचन्यपदे व्त्वार ह्यह, महा विदेह क्षेत्रस्य उत्कृष्टपदे तीर्यकर सर्वेसयाह ह्यह महाविदेहने ३४ तीर्यकर से ३२

दिविनामवाहकमुत्रैव भाव्य । अथसूर्योपमूत्र ॥ सूर्यविनाशेइत्यादि ॥ व्यक्त अथप्रह्लादीनास्थितिसूत्राण्याश्च । सूर्यविनाशेइत्यादि । एतानित्रीयवि
सूत्राणिनिगर्वित्वानोति । अथयोकश्च द्वार पृथुति । एतेसिखनित्यादि । एतेषा मनन्तरे,साणां मत्पद्मप्रमाणोपेतसताराणा यामदन्त । पद्मसद्विषयश्च
नचत्ताररूपाणां कतरे कतरेस्योऽस्यां स्तोकाः याधिकश्चपसुधयापं । कतरे कतरेस्यो मधुकाया कतरे कतरेस्यस्तुत्याया अत्रयिमक्तिविपरिणामेन

तथाण जहण्येण चउस्रागपालेत्तम उक्तासेण पालिउत्तम वाससहस्समस्रहिस्य, सूर्यविमाणेदेवीणं जहण्येण
चउस्रागपालिउत्तम उक्तासेण अथपालिउत्तम पचहिंशससएहि स्यहिय गहविमाणेण देवाणं जहण्येण चउ
स्रागपालिउत्तम उक्तासेण पालिउत्तम, गहविमाणेदेवीण जहण्येण चउस्रागपालिउत्तम उक्तासेण अथपलि
उत्तम णस्कत्तविमाणे देवाण जहण्येण चउस्रागपालिउत्तम उक्तासेण अहुपालिउत्तम, णस्कत्तविमाणेदेवीण

गहर्पसहस्त्रे रस्यधिक । सूर्यविमाने देवाणा अपत्यतः चतुर्भांगपल्वापम उत्कपतः पल्वापम यपसहस्त्र सस्यधिक । सूर्यविमानेदेवीणां अपत्यत
चतुर्भांगपल्वापम उत्कपतः अहुंपल्वापम पल्वाभिःयप सहस्त्रैः अस्यधिक । यइविमाने देवाणा अपत्यतः चतुर्भांगपल्वापम उत्कपतः पल्वापम
यइविमाने देवीणा अपत्यतः चतुर्भांगपल्वापम । उत्कपतः अहुंपल्वापम, अथत्र विमाने देवाना अपत्यतः चतुर्भांगपल्वापम उत्कपतः अहुं
वै अहुंपल्वापमा प्राग ऽहं पल्वास इत्वार थरस अधिक आपूत्त । सूर्ये विमाने विवे देयतासु अपत्यपत्ते पल्वापमनो बोधा भाग उत्कपत्ते ए-

अपल्वापम एत्तइत्वार थरस अपिक आपू, सूर्ये विमाने विवे देयानु अपत्यपत्ते बोध, भाग पश्चोपमनो उत्कपत्ते अहुंपल्वापम पापसद् थर-
सइ अधिक आपू इह । यइ विमाने विवे देयतासो अपत्य पत्ते पश्चोपमना चउपो भाग उत्कपतो एक पश्चोपम आपू शीर । यइ विमाने विवे
देवीना अपत्यपत्ते पश्चोपमनो बोधो भाग उत्कपत्ते अहुंपल्वापम आपू इह । मत्तत्र विमाने विवे देवतासु अपत्यपत्ते पश्चोपमनो बोधो प्राग

वदन्त्या । चन्द्रप्रभादासिक्तान्कित्योत्कृष्टाभाश्चिंशालीमज्जता ततश्चतुःसत्याकयमानतरपरिवारो यत्कथ्यते । एतेष्वस्यैव्याद्यत्वारि २ देवी-
सहस्राणि परिवारः प्रकृताः । किमुक्तं प्रवति यैकेकाग्रमहिषी वसुको २ देवीसहस्राणां पहराष्ट्री । अथयिकुयंणासुभयंगमाह । मनुःसमयःवेमिदि
वात्सासकारेताडिति वचनव्यत्यपाह् साहस्य भूता अपमहिषी परिवारखावचरे तथाविधा ज्योतिष्काराज्वद्रेदेष्टुमुपलभ्यान्वमाससमानरूप देवीसह
विभुर्विभु स्नाभाविकानि पुनरेवमुक्तप्रकारेणैव सपूर्वापरभीक्ष्णमेन योक्तव्यदेवीसहस्राणि चन्द्रदेयस भयति चतस्रोऽपमहिष्यकैकायात्ममासह यनु-
सहस्रदेवीपरिवाराः ततः सवसकल्पने भयति योक्तव्यदेवीसहस्राणि इत्यया चरमेन्द्रादितुदिकयत्कथ्यतापिकारे स्यात्परिवारसख्यानुसारेण विक्रयंशीय-

पृथ्वीपु वसुधारि २ देवीसहस्राहपरिवारो प० ? पञ्चूण ताद्य एगमेगादेवी श्वलदेवीसहस्र परिवार वि
उद्विष्टए एवामेव सपुञ्जावरेण सोलसदेवीसहस्रासेतुतुक्तिए पञ्चूण नते ! चदेजेईसिदे जोहसराया चदत्र
क्रिसएयिमाणे चकारायाहाणीए सजाएसुहम्माए तुक्तिएणसहि महयाहयणहगीअवाईछ जाव दिव्वाइ भो

पदपृथ्वीपिके योक्तव्यते, सरक्येच द्वावय योक्तव्यसहस्राणि द्वे च द्विपत्वारिसंयोजनयते ताराकपस ताराकपस्या पाथया अन्तर प्रकृतम्? चन्द्रस
मगयन् । ज्योतिषेन्द्रस ज्योतिषराद्यः कति अपमहिष्याः प्रकृताः ? गीतम् ! चतस्र अपमहिष्याः प्रकृताः ? सद्यथा-चन्द्रप्रभादोपिणाजा २ अथि

देवीने च्यार च्यार देवीनो परिवार छे समय लह । ते माहिती एकैकी देवी अनेरी इकार देवी यिकुवया समय छे । इन सर्व च्यारे दे
यीनो परिवार मिलीने सोल इकार देवी पाह एतले तुटिक अन्तपुर कहीह । इवे तुटिक मनु श्वार कहेलह १३ समय छे मगवम् ! चन्द्रमा ज्यो
विपीना इन्द्र ज्योतिषीनो राधा यन्त्रावसक नामा विनायक इयि चन्द्रामाता राज्यामीने सुषम्तां सयाने त्रिये तुटिक अन्त पुरसायह मोटे

पश्चिर्ध्यापतिकं तस्मात्पत्यत पंचपलुःशतानि उत्कृष्टतो द्वे गयू ते एतच्च अगत्स्वजायादेवावगतव्य । पञ्चध्यापतिक तस्मात्पत्यतो द्वे योजनशते पट्य-
ध्वधिके एतच्च नियपकूटाधिकमपेक्ष्य वेदितव्य । तथाहि नियपपवतः स्वमाशतो म्मुद्देश्यत्वारि योजनशतानि तस्य चोपरि पञ्चयोजनशतोष्वादि
कूटानि तानिच मूले पञ्चयोजनशताभ्यामायानविक्रमाभ्यां मध्ये त्रीणियोजनशतानि पञ्चसप्तत्यधिकानि उपरि अर्द्धतृतीये योजनशते येषा
चापरितमभागसमश्रेण्यदेशे तयाअगत्स्वामाध्यादष्टावष्टौ योजनान्यभाषया कृत्वा ताराविभागानि परिच्छिनत्ति ततो जघन्यतो ध्यापतिकन-
सरद्वे योजनशतेपट्यधिके सवतः उत्कर्षतो द्वादशयोजनशतानि द्विचत्वारिंशदधिके एतच्च मेरुसपेक्ष्य द्रष्टव्य । तथाहि मेरोद-
शयोजनशतानि मेरोद्यामपतो ऽध्यापया एकादशयोजनशतान्येकविंशत्यधिकानि तत सयसस्यामीलने भवति द्वादशयोजनशतानि द्वे षयोजनशते

कथ्याद्वाघोर्हण्डपुत्राणु जहस्येण दीक्षिष्ठावठे जीअणसए उक्तीसेण आरसजोअणसहस्साह दीक्षिअथायाले
जोअणसए ताराकयस्स २ अथाहाए अतरे पं०? चदस्सण भते! जोर्हंसिदस्सजोइसरसो कइअणमहिशीठ
प०? गो०! चत्तारिअणमहिशीठ प०? त० चंअप्पमा दोसिणामा अअ्चिमाला पमकरा, ताठेण एगमेगा

द्विकानि ताराकपाणि । सर्वमहृदिकाहन्त्राः ॥ जन्तुद्वीपे भगवन् । द्वीपे तारापाठतारायाः कियत्याछभाषया अस्तर मण्डपम् ? गीतम् । द्वि-
विष अवरं मण्डप तथया ध्यापतिकम्प निर्व्यापतिकम्, निर्व्यापतिक जघन्यत पञ्चपलुःशतानि सरकर्षेणद्वे गयूती । ध्यापतिक जघन्येन द्वेच

धेगलो तारा मने ठे इमए विसे खासठि र्दक्ष योजनमो अतर) उत्कृष्टु बारहवार योजन १२००० ऽमे विसे वेतालीष १२ २ ४९ योजन तारा तारा
ने एतलू अथायाह आतठवे ॥ इवे अप महिपी सस्याद्वार कहे छे । चत्त्रमा हे भगवन् ! ज्योतिषीना इन्द्र ज्योतिषीनो राजा तेइने केसलो अय
महिपी पहरांषी छे । हे गीतम् । ध्यारि अयमहिपी त्वे । तेकेही चत्त्र मता १ ज्योत्सामा २ अर्द्धिमाली ३ मजकरा ४ ठे ध्यार माहिली एककी

अनुप विनाशवाहावाहविडादिवकमुत्रे कियति पठानि प्रस्तोपाङ्गसूत्रादंगतयाठामुसादीस्यपि श्रीश्रीवात्रिगर्भोपां सुत्रादंगं पठानुकारं
 व्याख्यातानि लक्ष्यवाचनाभेदां पाठनेहः सम्भवतीति व च्च, यः । श्रीमलपगिरिपादे श्रीश्रीनिगसयुतायंय क्षिति सिद्धादाणां वसत दृश्यते लक्ष्
 कुपुलकेषु भद्रपणिसुपक्षित खवरप देतद्व्याख्याने मप्रयोजने लक्ष् कुपुटीपटीकापरिभाषणीया लत्र मयिस्तरंनद्याख्यात्म्य एतत्यात्रि- निदेगवि-
 पर्याकृतत्वेन द्वयोःसूत्रयोः सट्टगपाठकत्वसव मन्नाख्यतइति । यन्श्रीश्रीनिगमपाठदृष्ट्यास्यपि सिद्धसाहस्रवीशरइक्षपावाण्यनित्यादि पदानि मय्याख्या
 तानि लप्रस्तुतमुत्रै नवयाङ्गदृष्ट्यात् यानिच पठानि प्रस्तुतमत्रादृष्टपाठे दृष्टानि श्रीयोभिगमपाठामुसारय मगतपाठोक्त्य व्याख्यातामीत्य-

अभिअगठं श्रुमिथ्यलशोरिथ्यपुरिमक्कारपरक्लमाग महयाहपहेमिथ्यकितकिळाहशुरश्रेण महुरेण मण
 हरेण पूरेनाश्रुअर दिसाठश्रु सोमयता वत्तारिदेवमाहस्मीछ हयकत्रघारीण ठेयाण उन्नरित्त याद्वपरिय
 हति ४ एवसूत्रियमाणेण जाय साराकथयिमाणेण णवर एतेदेवसुघाए ॥ गाहा ॥ सोलसदेवमहस्सा हव

रस्यामवपरिमिडिनकटाना तपनीयतल्लजिडडाना तपनीयतारककमुपोमिताना कामगमानायायत् गभोगमाना ममोरमाथा अ-
 भितगतीना अमितयलगेपुकुपकारपरकमावां महताइयइपिनयिखलिन्यापितरयोक् मपुरेव ममाइरेव पूरपर-ये ॐ स्वरतल दिगठशोभयन्त्यः

गतिनाकरय इार प्राति इयइ कती गतिना करय इार मममाईकाइ गतिना करयइार ममाइर अयससिगलिना करयइार अयगया अलवाप पुरु
 पाकार पराक्रमयत माठइ पाठाने रेपारबइ इयने किलकिलारयगदृइ करी मपुरमीठे ममाइरेव करी पूरतायका आकाशप्रति दशदिगिमिति श्रो
 नावतायका प्यार इकार देवता पाठाना रूपमा परय इार देवता उभर दिशिनी यात्रामति मइइ । इमसुमइ यिसाभइ यायत् ताराकपने चिना
 म ग सुमी यतला विद्यप रे । यइदेवतामी समुइमय्या आरुवी ॥ वेगया सय्याकइवे शीलचकार देयता यइइारइइ वन्त्रमाता यिसाभे चिपे

॥ टीके

॥ मूल ।

॥ अनु०

॥ भावा ।

धावामित्यर्थः । तथा च बुद्धिश्चिन्ति । प्राकृतस्वीन चरुति कुटिलमन अथवा । अत्र गुणेषु स्वदृढकृतपेत्स्यः उचित उद्यताकरक पादस्यास्यित वीरपा
 टन पादेषु कश्चुचित च वत्सलितच विक्लकचरुति पृथितचगतिविशेषः प्रसिद्धः एव रूपे तथा तथा चलयतीति चलो यायुः कपनत्यात् तदुद्युपलचभशा
 उतीवचपला गतिर्येषां ते तथा तथा तथा लपनगतिविशेषः वरुणमुदकूचन यावन् शीघ्रमुज्ज्वलन घोरक गतिचालुये त्रिपदी भूमौपदत्रयन्यासः
 अयिनी च गमनीतरणपवती अयिनीना वेगवती शिबिता अम्पला गतिर्येस्ते तथा तथा तथा ललति द्वालायमानामि लावति प्राकृतस्याद्रुम्यासि गल
 लावाणि कठ स्वलाणि वरुणेष्वानि येषांते तथा तथा तथा सकलपाशोनामित्यादि पद्यपदानि प्रावन् नवर वाक्यप्रधानानि पुष्पानि बालपुष्पान्यर्था-

वराणघाथणघोरगतित्रहजडणसिक्किञ्चगर्हण उल तलामगल्लायथरभूसुगाण सखयपासाण सुंगयपा
 साण सुजायपासाण - पीथरत्रहृञ्चसुसुठिअकढीण । उल थपल थलकणपमाणजुन्नरमणिज्जाथालपुद्युणाय

इत्युपपठपचारिणी देवानां पविना वाहावरिवहति । च अविमानस्योतरस्यो सुताना गुणानां सुभगाना सुप्रधानां तंरसिद्धिप्रधाना इति-
 नेसकमुकुलमङ्गिकावाचा चरुदिलकलितपुलितचलचपलवल्गतीनां लपनवलागधायनघोरकत्रिपदीकयिनगित्कितगतीनां कलङ्कामगललासयर-

यम घयरघर छ जहना एतल्लइ पीवनवत् इरिमेलाक वनरपतीसू मुकुल मूल तथा मङ्गिका ते तहवी पाली अपि छे जहनी एहवा चरुद्विन दू-
 टिलगति विनायवत् गति तथा पुलितनामा गति एहवी वल वापुनी परि चपल छे गति जहनी एहवा लपन ते खाडिप्रमपठ लपवी वरुण
 नलरकवी पाथन दाहबु घोरक ते गति चतुराई त्रीपदी ते त्रिच पनें तन्मू हाहवा जहनी गति एहवी विपीछे गति जहनें दोलापमान आचपाखा
 बावा लामिक ममाइर कठ मलाने विरे काण्या ठे प्रपाण पूपव जहना वनत ममता छे पाधा जहनी एहवा वगत मिलताछे पासा जहनी एहवा
 नलाछे पाधावेहवा पुट व । वाटसी भूमिस्थित छे कटि जहनी एहवा अगलबनें स्थाने प्रमयापमान लपव उनें प्रमाकइ करी पुक्त ममीहर जेह

प्रश्रयति । एतैस्त्रिषु नित्यादि । एतेषां भदन् । अन्तःसूर्यप्रदहनताराकृपाणा मध्ये कतरे सर्वमर्द्धिकाः कतरे च वकारोऽग्रगम्यः सर्वस्यैवपिद्विका । जगयाभार ? गीतम । ताराकृपस्यो नचत्राणि महर्द्धिकानि मन्त्रेभ्या प्रहानमर्द्धिकाः सूर्यस्यसन्त्रामर्द्धिका अतएव सर्वा स्वर्द्धिकास्ताराकृपाः सर्वमर्द्धिकाद्यन्त्रः । इयमत्रभावना । गतिविचारणाया ये यस्यः शीघ्रावका स्तस्य श्रद्धिविचारणायामुत्कृमता मर्द्धिका भवेवाइति । अण्डादण्डात्प्रमसाह । जम्बूद्वीपेभित्यादि । जम्बूद्वीपे भदन् । द्वीप तापयास्तारायाश्चिकित्वायापया अन्तर मन्त्रः ? भगयानाह गीतम । द्विविध व्यापनिक निर्व्योपतिकच तत्रव्यापातः पर्यताविस्मलन तत्रमव व्यापातिक निर्व्योपातिक व्यापातिकाखिगन स्वाभाविकमित्यय । तत्र

णस्कनामर्द्धिह्य्या णस्कनेद्वितागहामर्द्धिह्य्या गंहहोसूरिह्य्या सूरिणहोतो चदामर्द्धिह्य्या सस्य
 प्पिह्य्या ताराकृपा सस्यमर्द्धिह्य्याचदा ॥ जम्बूद्वीपेण जने । दीवे ताराएअताराएअ केअहएअयाहाएअ्युन
 रे पं १ गो० । दुअिहेअ्यतरे प० ? त० । याचाहंएअ्य निह्य्याचाहए जहयुगेण पचधगुमयाइ उक्तीसुगे ङीगा

गतय सर्वास्यगतयचन्दाः सवगीत्रगनीनि ताराकृपाणि १ एनया भगवन् ! चम्बूद्वीपेणनचताराकृपाणां कतरे मयमर्द्धिकाः कतरेमवो-
 ल्वाइकाः । गीतम । ताराकृपेभ्योनचत्राणि मर्द्धिकानि तत्रमभ्योपशः मर्द्धिकाः प्रदंस्यः सूर्योमर्द्धिका सूर्यस्ययन्त्रा मर्द्धिका सर्वोल्प-

योगा ताराभवे सभयो चारङ्गजतरथिम केनालीनयोगन अन्तर । इवेतारान अत्रायाद्वार कश्च जम्बूद्वीपे यिपे हे भगवन् ! तारा तारामष्ट के
 तान् अवापीड आतक ह । हे गीतम । अ प्रकारे अन्तराह । तैकडा व्य पात पयतादि अन्तर निर्व्योपात स्वाभाविक अन्तर तिदा निर्व्योपातिक
 अतैठ जपस्य पात्र न यनूप प्रमाच उक्तेन के गाऊ प्रमाच तारामष्ट आनर ह एने से व्यापाति क अंतिरु तेन जपस्य विसे आसुठि योगन
 (ध्यास योगने निपपपर्यंत तयो ते अपरि पाषष्ठे योगने नियर'कया ते सीखर करर अडीसे योगन पोइला सेइने से पासे छाठ छाठ योगन

पुत्र्यजनशय प्राकृतत्वात् तथा अतीरेवसहस्रायैकेकस्मिन् पश्चिमाने तथा अत्यारिमहत्त्वाच्च मन्त्रे वैकेकस्मिन् भवति तथा द्वैवेय सहस्रोत्तरान्
 रूपविमानैकेकस्मिन्ति । अथयगमह्वारप्रथमाह । एतेष्विचिन्त्यादि । एतेषां भवन्त । चन्द्रसूयपङ्कजमन्त्रताराकरुपाकां मध्ये कतरः मन्त्रश्रीगुण-
 गतिः सर्वस्यध्वज्यादिभ्यश्चाल्योतिर्केभ्यः श्रीपुगतिः इदञ्च सर्वाभ्यन्तरमन्त्रलापेक्षया कर्तरवसर्वश्रीपुगतितरकाः अत्रहृयोः प्रकृष्टेतरप् इदञ्च सर्वयाह्न-
 मन्त्रलापेक्षया । अन्त्यन्तरमन्त्रलापेक्षया सद्यथाह्नमन्त्रस्य गतिप्रकल्पस्य सुप्रसिद्धत्वात् प्रकृतइतिगन्तव्य । भगवानाह ? गीतम । चन्द्रस्यः सूर्योः
 मन्त्रश्रीपुगतय सर्वस्यः प्रहाः श्रीपुगतयः पद्मेभ्यो मन्त्र्यादि श्रीपुगतीनि मन्त्रस्य साराकरुपाच्च श्रीपुगतीनि सुहृत्संगती विधायमाण्याया परेया परेयो
 गतिप्रकल्पस्यागमनिद्वयान् अतएव सर्वस्योऽस्या महायतिर्येयते तथा सूयविषाद्यन्त्रा स्थासर्वस्यः श्रीपुगतीनि ताराकरुपाकीति । अथैकादशह्वार-

गहंङ्गिताणस्कन्नासिग्घगइ णस्कत्तेहिंता ताराकरुवासिग्घगइं सस्यप्यगहचदा सस्यसिग्घगइंताराकरुत्रा एएसिण
 मने । चदिमसूरिशुगहगणणस्कन्तताराकरुत्राण कयरेसस्यमहिंङ्गिना, कयरेसस्यप्यिङ्गिना ० । ताराकरुयेहिता

पृ २ द्वैवेय सहस्रोत्तरारूप वैकेकस्मिन् ॥२॥ एतेषां भगवन् । चन्द्रसूयपङ्कजमन्त्रताराकरुपाकां कतरः सयश्रीपुगति कतर सवश्रीपुगतितरक-
 येय । कतरः मन्त्ररूपगतिः गीतम । चन्द्रस्यः सूर्यो मन्त्रश्रीपुगतयः सर्वस्योपहाः श्रीपुगतयः पद्मेभ्योमन्त्र्यादि श्री० मन्त्रस्यताराकरुपाः श्रीप्र-
 मन्त्र मन्त्री तारा करुपायनी गतिवतश्च मन्त्रयोः अल्पगति चन्द्रमा अन्तमन्त्रकी गीगुणनिवत तारादे इये अल्पश्लिक् मन्त्रिके ह्वार कइले । एहहम

गवन् । चन्द्रमा सूय पङ्कजं मन्त्र ताराकरुपस्वातियो मन्त्रि केतना सवपकी मन्त्रादिक मोठीकी अस्तिवतश्च प्र गीतम । तारायकी मन्त्र माटी
 अदियतदे मन्त्रयकी एह मन्त्रिक मोठी अदियमापणीडे पङ्ककी सूय मोठी अदियमापणीडे सूयकी चन्द्रमा मोठी अदियनां चलीले मन्त्री
 यं ही अदियना पकी तारा सवपकी मोठी अदियना पकी चन्द्रमा (एय ह्वार योजन मेरुपोइला अर्धे तेइने येपाचे इग्याएव सूयगीसयोजने

॥ मन्त्र ॥ अगु ॥ भाषा

यः । अप्रमत्तत्रयस्य चूर्णोदितकव्यविषये ऽसिद्दिग्य चन्द्रादीना सिद्दिस्वस्मासप्रश्चिगयात्साह । गाहा । सोलमदेवममरसाहत्यादि । अत्रसगवि-
 प्राधान्याद्वास्यासस दृश्येनात्मस्तु तसूत्रार्दगेषु पुरेस्थितोपि प्रथम, एव सूत्राभिनित्याद्यालापको व्याख्योयो यथा यथचन्द्रप्रथिमानवाइकानुसारेण सूयं
 । नामाभपि वाइकावर्षे नीया यावताराकृयात्वात्पि विमानवाइका यद्यनीयाः यावत्पदात् प्रश्चिमानानाभ्य विमानयाइकावर्षे
 । नवर एवैयसयातः । अयनर्षः सर्वथा ज्योतिष्कानां विमानवाइकवर्षे भसूत्र समनेव । तथा सस्याभेदस्तु व्याख्यास्यमानगायाभ्यामवगन्ताव्य ।
 यत्यमाइगाहाइति गाये सोलमेत्यादि । वाइगदेवममरसाह्यि प्रवति चन्द्रप्रथिमानेवैवति समस्ये तथा सूयधिमामेपि योइगदेवममरसाह्यि

तिचवेसुवैयसूरेसु ॥ अष्टेयसहस्राह इक्षिकामीगहात्रिमाणे १ चक्षारिसहस्राह णस्कत्रमि अ हवतिइक्षिकी
 हस्राह ताराकत्रेक्षिकमक्षमि १ एपुसिण मते । चविमसूरिश्चगहगणकत्तारारूवाण कयरेसहस्रसि
 परेसहस्रसिगघर्दंतराएचेत्र । कयरेसहस्रप्यगई गो० । चडेहितोसूरासिगघर्दं सूरेहितो गहासिगघर्दं

वाइक्य इयरूपपरिवादेवानां श्रीताराहा याहापरिष्वङ्गित एयं सूयधिमामानि योयताराकूपेविमानानि नयर एप्टेवसयात इति ॥
 गाथा ॥ वाहयदेवममरसाह्यि भवति चन्त्रे पुसूर्येषु ॥ अष्टेवममरसाह्यि यकैकस्मिन् प्रहविमाने ॥ १ ॥ चत्वारि सहस्राणि नक्षत्रेषामवति वैकैकस्मिन्

मनइ पदि १६ हजार देवता इह अचारइजार'देवता एकेक प्रहविमानमे विपे विमाना एं यइणहार चार हजार देवता एकेका मस
 नइ विदे विमानमावइह बुं देइजार देवता एकेकाताराधिमामने विपे विमाना यइणहार बुं । एइने अएपगति जीघुंगति अ दि
 र कडेक । एइडेमयधम् । चन्त्रमा'सूर्ये यइ नक्षत्र ताराकूप ज्योतिषी भाइ कुल मर्वयकी जीघुं सतावली गति कुणसवं यकी अएपयोकी इ
 सुइ गतियत हेगीतम । चन्त्रनापकी सूप रिप सवाबकी गतिववहर'सूप यकी यइ ऊतावली गतिववत के यइ यकी नक्षत्र' ऊतावली गतिववतइह

लोकाप्रसिद्धं स्तौन शोभिततपसासा पदव्यत्ययः प्राश्चत् तथाप्येवका कृताभरखविजियाः सुशशु वहा यत्र सपाधी कठय तेन परिमण्डितानां तथा
 नानाप्रकारमविक्रमकरवमायो यापटिकाः सुद्रपटाः किस्मियत्ययं स्तानवैकिकिकास्तियवचसिस्थापितत्वेन सुकृता सुपुरिचिता मालिका श्रेणयो
 येपाते तथा तथा तथायपटाः सुपटिकावो विग्रितरत्नेन प्रधानपटागसंयंपाते वरपटागसकास्ते तथा मालयातश्वलास्ते तथा तत्र पदद्वयकर्म-
 धारय स्तौयां तथा पुप्यासकारमेवविशेषेणाह पटानि न्ययिकाधीनि सकलाः न्यखद्वितामि सुरभीभि तेया मालास्तानिर्वैमूषितानां पदव्यत्ययः प्राग्वत्
 सषावप्रारखमया खरा प्रतीता येथाने तथा तेपाविचिया मखियमकाविमयस्त्वेन मानाप्रकारा विखुराठकसुरैस्वकसुयनित्तेन विकृष्टा खरा येयाते

अमुकयमालिप्राण वरपटागलयमालुञ्जलचिरिधराण पउमुप्लसगलसुराहिमालाविन्नूसिञ्चाण वंदरखु
 राण त्रिविहत्रिस्कराण फालिश्चामपदताणं तवणिज्जजीहाण तवणिज्जतालुञ्चाण तवणिज्जजासगसुजोह
 ञ्चाण कामगमाण वीहगमाण मणोरमाण छामिश्चुगहंण छामिश्चुबलवीरिष्पुसिक्कारपरक्क

कटाचमुनिरीचकाणा युक्तमसाचप्रधानलसप्रशस्त्रैरमकीयलस्यभङ्गगन्धोद्गुरगलकगोप्तिसाम्ना परपरकसुगुग्दबहकउपरिमसिहवामा नानामणि-
 फनकरवपटिकावेगस्थिनमुक्तमालिकाणा वरपटागलकमालाउश्रलशिरोपराणां पट्टोरपलमकल सुरजिगलानाविन्नूपिनामा वज्रखुराखा विविचिसु-

प्रजा शय्यत तेह वाप्या व कठने मर्वे तर्के करी सचित् तत्र उतेक प्रकारमी मयि उने सुख्यं उने रव ते मय माहमी घटिका श्रीस्त्री प्रभाने
 विं घापह करीने प्रलो रचित है सलिका श्रेचि प्रयान पटा गलाने त्रियं है खेहने तथा मालाकरी कठयल सोमामा परवह्णारु पट्टामुये विका-
 सीया उपपन्नचन्द्र विकासी कमल इत्यादि संमुख सुरमि सुगन्धमी मालाह करी विन्नूपित एववा बज्रखलमय है सुरी जेहनी एववा विविचि उने
 क प्रकारमी सोटी खुरी अपरि खुरी है जहने एववा रकुटिक खलमय दा १ जेहगा एववा तपनीय रात। मुखं मय है नीम जेहगा तपनीय

तथा नमाः परस्परसदृशः सुराः प्रतीताः कल्पियन् पुच्छ च येवति तथा रया तथा समलितितागिममानि परस्परसदृशानि लिखितानि लिखिति-
 तानीयारकीयाभीवस्यथः लीच्छाणचि सगतानि यथाचित्तज्ञानानि दृग्गादि येवति तथा तेषांपदव्यत्ययः प्राकृतस्यात् तथा समुद्रमाख्यत्यं तन्मून्ना
 वि सुजातामिसुनिप्यक्रानि स्त्रियाणि लोमानि तेषां याच्छविस्तां धरन्ति तेषां तयोपपितः पुष्टो उत्तय्य सांभवाविशाणो भूयद्भनमसयत्वात्
 परिपूर्णे ऽव्यङ्गत्वात् यः स्वल्पप्रदेशे स्त्री लुक्प्राकां तथा वैदूर्येभयानि भिन्नतकत्तरकति भासमानकटाणादि गोभवागाहुमंचितानि मुनिरीयकानि
 यन्त्रोचनानि येवति तथावेवा तथा पुष्पप्रसायो यथोचितज्ञानापेतः प्रयाजलस्यः प्रतीत प्रगस्तरमणीयो ऽनिरमणीयो गण रक्तः परिपामचिदोयो

लिघाणाण समलिहिसिगतिस्करगसगयाण तणमुज्जमसुजायणिच्छोमठयिचराण उत्रचिश्यमसलत्रिसाठ
 पक्रिपुण्ययधपएससुत्राण येरुलिख्यभिसतकरुक्कसुनिरिरुगाण जुम्पमाणपद्माणलरुगपसत्यरमणिजाठ व
 नगगगधउधरगलगसोचिश्चाण धरधरगसमद्वयदुक्कठपरिमक्रिश्चाण गाणामाणिकणगरयणघट्टिश्चावेगति

गतीनां मञ्जनपाशोर्न मङ्गनपाशाना सुजातपाशाना पीवरवतितसुसन्धितकटीनां धवलस्यप्रलम्बलस्यप्रगस्तरमणीपयालगयद्दामा ममपुरयाल-
 धाराबा नमनक्षितयगतोसषापमङ्गुताना तमुसूत्रमुजातस्त्रियरोमच्छविचराणां उपचित्तसामानविशाणमतिपुण्यकथ्यप्रदेशेगुमुन्द्राबा वैदूर्योभिसल-
 ने स्त्रीया क सुराऽमं कल्पियान् पूष लक्ष्मणा एहवा नमा परस्पर माञ्जोसांश्चि मरीनां लीच्छतीया छे धपनाग अयो लक्ष्मणा उहवा उद्गु
 छे जेहना एहवा मूल अत्यन्त मूल सुजात भला स्त्रिय एहकीले रोग तेषां क्वातिमा चत्कद्धार उपचित्त पुष्ट मापल मार्चिकरी मक्षित विगा-
 ल विस्तीण मतिपक्खं पूरा एहकीले रक्त्यप्रदेशे खम्भो तेषेकरी सोमायन्त वैदूर्यरक्तमय दीपता कटाचयन्त मुद्रमला निरीयण लोपन छे जेहना
 एहया प्रमाखोपेत प्रयाण लस्य संहित मलो रमणीक एहयो गर्ग रक्तगाने प्रयाण यस्त्र विवेकरी साभावता छे धरपरकनाने कठना आभरण

गोप्यं लप्यत इति मुखं येषां तेषां पूर्ववत् पदवत्पुण्यकर्मचारय कोपा तथा च क्रमिन् कृटिलगमनं ललितं विलासयन्मम पुलितं गतिविशेषः स-
 वाकाश्याक्रमवरूप एवमुपा चलचपलाः उत्पन्नपला गर्विता गतिर्येषां तथा तथा सञ्जलपाद्यानां एयोधःपाद्यो र्वमलत्यात् तथा सगतपाद्याना
 देहप्रमाणां चिसपाद्याना तथा मुक्तापाद्याना मुनिप्यपाद्याना तथा पीवरपुष्टा वसिता वृत्ता सुवस्थिता सुसन्धानाकाटं येषां तथा तथा सया-
 ध्यालमान्यवस्यमानानि तेषु प्रलयाति तयायमाना न लक्षणेः प्रमायेन च यथाचितेन युक्तानि रमणीयानि धालगहानि धामराचियपातितया

॥ २ ॥ चदधिमागरसण पञ्चात्यमेण सञ्चाण सुजगाण सुप्यमाण चलचत्रलकुहुहालीण घर्णगिचिश्चसुवद्य
 लक्ष्णुशुपईसिञ्चाणयत्रसंभांठाण चक्रमिञ्जलिअपुलिश्चलत्रलगहिश्चुगइंण ससयपासाण संगयया
 साण सुत्रायपासाण प्रीवरयट्टिअमसठिश्चकहोण हेलवपलत्रलक्षणपमाणजुत्तरमणिज्जावालगहोणं समसुखा

मनाहरक पूरयत्यः अन्वर्दिशदशोत्तयत्यवत्वारि देयसाहस्यः गवत्तयचारिया देयसा दक्षिणा धारा परियहन्ति । चन्द्रयिमानस्य पथिमाया
 योताना सुभगाणा सुभगाका चतुषपलकुकुडशाकिना धननिचितसुभुहलस्योवेतं चपन्गमसयुपजोष्टोना चक्रुगितसखितपुतचत्तचपसगयित-
 द्वायाना रूपना धरयेत्तार देयसा दक्षिणदिशिनी याथा बहव २ चन्द्र यिगाननर पश्चिमदिसे धेतथोना सोभायधत्त भली प्रभासहित । चल
 चपल चपल आगोपाका हालनो कुम्भस्य तेषु करी सोभायधत्त निविह निचितपुष्ट सुपुष्ट लक्षणे करो उद्यत प्रयत्नलगरक समास मम्या युवजत-
 यान ये ए ठेप छ अङ्गनां गृह्या चक्रमित कृटिअगति विलासगति पुलितमानागति चपल उत्पन्न चपल गर्भयस्य से गति जेइवो एहया चगत
 पत्तोपरि नम्या ह्ये पाना जेइगा एहवां सनन एकठं विलेता ह्ये पार्सा जेइना एहवा सुजास उतम ठे पारसा जेइया एहया पुष्टुजे वृत्ताकारे
 सुवस्थित भली छ कटि जेइना एहया अयसदम स्यात्तुक्क प्रलन्वायमान लक्षणे करो प्रमाये करी युक्त रमणीक मनाहर छे यालगहपागर जेइ-

इत्यमित्यादि । नयपदानि प्राक्कत् सहा बहुव्यापिका गभीरो ऽतिमक्रो गुणगुणायितरयो पृथिसगृह्ण स्तौग सपर्येस गनोऽरेष अम्पर पूर्यसि दि
 त्रव शोमयतीत्यादि प्राक्कत् । अय त्तीयवाक्वाइकागाह । अद्विनायस्यमित्यादि । अन्त्रविनामस्य पश्चिमायाऽन्त्रिगणितविगः पूरुभाले युपप
 रूपधारिणा देवतां अत्वारि देवस्यैवादि पश्चिमा बाहो परिवहतीत्यस्यवः श्रौतानां सुत्रगामानित्यादि प्राक्कत् । अल्पपलनिति स्वसा शोलापना
 नत्वेनास्त्रित्वात्पश्चिपत्त कुरुत्समकूट तेन शालिना आभायमानाना तथा पलयव्योपमबन्धित्वात् । निभरभूतगरीराखः नतस्य युमद्गामा मन्त्रया
 नां लक्ष्योक्तानां प्रयत्नानुष्ठानां तथाइपदानत किञ्चिद्व्यज्ययानुपागत युपभाष्ट युपभौ मयामी लक्ष्योपेत्यन्तोष्टौ यत्र तत् मगयविशेषवेग वि-

तत्रणिज्जतालुस्थ्याण तत्रणिज्जजोस्तगसु मीर्हंश्याण कामगमाण पीडंमोण मणोरमाण मणोरमाण मणोह
 राण कामिस्थ्यगर्हण श्यामिअश्लश्रीरिस्थ्युपरिभक्कारपरक्कमाण महयागजिरगुलुगुलाईश्वर्येणं मञ्जरेण मगहरेण
 पूरता श्रंथर त्रिसाठंश्च शोन्नयंता अत्तारि टंथसाहस्सीत्त गयकृत्रघारीण देत्राण दक्षिणिस्र त्राह परिवहति

नो उपचितप्रतिपूर्णात्मबलमलस्युक्तिकाणां अङ्गनयमन्त्राणा तपनीयताशुक्लाना तपसाययोक्ककुसुयोजिताभां कामगमामा मी-
 तिगमना मनोगमना मनोरमाणां मनाइराणां अमितगतोनां अमितयलयीयंपुरुपकारपरफलाणा मद्वातागमनीरगुणगुणाविसाधेष सपूर्य
 च पुठको अहनु यइया उपचित पुष्ट प्रतिपूष कुमकाश्यानी परं उन्नत वारण सेवेकरी लपू कृताश्ली ले गति अइनी यइया अङ्कुरधमय छे
 मत्त मेइया यइया तपनीय राता सुयस्य भय ताण्णे ले अहनु तपनीय राता/ सुयस्य नय कोत्रकरी कोतस्या यइया ले काम योचितगतिना कर-
 वहार मीति इयैकरी गतना करवहार मनचितित गतिना करवहार मनोरम मगाइर अणमवि गतिना करणइर अणमव्या मलयीयं पुरुपकार
 पराकमवत्त साट्टे गभीर गुणगुणाट अर्धेकरी मपूरं मगाइर अर्धेकरी आकांगतत्त प्रति पूरता यथा विग्रेमति शोलायवा यको ४ इमार देवता

भोरकावस्थविचित्रसुखमवदुपयसानि तथासुदुर्गं समवेस्थान येषांतामि तथागिर्त्रंशानि प्रखयन्वितानि दृढानि कारुण्यस्तदिकमयाणि सयांस्वना स्ख-
 टिकमयानीत्यर्थः । मुत्रातानि जम्बदीय द्वितानि वन्तमुसलानि तेरुपशोनितानांतया विमलमखिरजमयानि रुचिराखिपयतत्रिप्ररूपफाशिष्वाभात्की-
 रीमुयत्रतीतीत्यर्थः । तेयिराशितायाकांशकोशीपारि क्वेतिप्रसिद्धातस्या प्रविष्टा वक्ताया अप्रवृत्ता येषांते तथा तेया पव्यत्ययः प्राकृतत्वान् तथा तप
 नीयमगानि विगानानि निजकप्रमखादि यानि सुखभरवाणि स्याद्विगद्वृत्तं इकावासरदिपरिग्रह स्तः परिमरिक्ताना तथा सातामखिरजमयो मू-
 दा यथाते तथा येयेयं सव्यवृत्तानि गलकयरभूयानि कठामरवाणि पटादीनि येषांते तथा तसापवद्वयस्य कमभारयस्योया तथा कुमयुगलातरे कुज-
 हयस्ये उदिनउत्प्य प्राप्तलत्रमियनइत्यर्थः । तथा वैकुण्ठयो विधिप्रहरो यस्मिं सधया निर्मलवस्त्रमयतोस्तो लघा समोचरो ऽकुशो येषांते तथा-

मलमणिरयणरुहलपेरतचिस्ररुयगसिराहस्याण तत्रणिज्जावसालतिलगप्यमुद्रुपारमाहस्याण पाणामणिपर
 यणिमूद्रुगेयिज्जात्रद्वुगलयत्ररभूयगाण येवलिश्यविचिस्ररुनिमलवद्वरामयतिकलठस्यंकुमकुमजुअलतरौद्रि
 स्याण तत्रणिज्जासुत्रदु कठरूप्य अत्रलुद्रुगण विमलधणमरुलयद्वंरामयलालालिश्यताडगाणाणामणिरयणघट

एतदखिरपस्तत्रिप्ररूपकविरात्रिताना तपनीयविगानातिलकप्रमलपरिमरिक्ताना सातामखिरजसूयशानां वैदूयव्याचप्रदयक
 निनेसवज्जमय तीर्णकलशोद्रुगकुम्भमुगलान्तरीविताना तपनीयमयद्रुककरूपकयनीद्रुपुरावा विमलयवाणालोकितताडगलानास-

ना यस्य इ मयुमरीया वदाप्यनाम खिरप स्त इवस्त पावधि वे शङ्कनी एषया निमल दोपरहित त्रिसण्ये रक्त १ पीत २ खंतस्युक्त ३ मखिरजमय
 क । पापन त्रेडना एडवा अस्पृष्टान् ऊपवता मल्लिकानी परि धाला सरिया रक्षा अष्टरहित दृढ लला समयपण्ये स्फुटिकमय सूजात साधिवन्त
 वस्तरूप मुगसकते उपयोजित गोमयमान सूख्ये मय कोरीषा पीलिनैधिषे पेठा डे वक्ताय जेहना निर्मल मखिरजमय खिर मनीहर चित्र

निता वृत्तापदव्यत्यय प्राकृतत्वात् तन्वादीनां सुरस्तानि यानि पदानि विदुर्जालरूपाणि सेवाप्रकाशं व्यक्तादी येमेपाते तयान्तमाव्यगासंज्ञिता
 हस्येद्विदेहेत्रायमानारक्तबिदयः पदानांति ध्ययत्रियसेहेति तत पवद्वयकमधारयः एतेषा तथाअभ्युक्तमुखात्ता तस्योक्ततरखात् तथापनीयमया
 २. अरुच्येन विश लब्धतरजीयकखापेयपाविस्तीर्णोचम्बली सद्दधापरययुक्ती छसय्य चयना यितस्ततो दोलायमानौ धिमलायागुक्कमशरक्षितौ
 उचयसौ चद्रातीयइत्ययस्वेन यदि येनवर्णौ कर्षीं येपाने तथातेषा । छत्रपदव्यत्यय प्राग्गत् । तत्रापयुर्णे चोद्वनःये भिषतिंसि प्राप्तमाने
 स्त्रिग्ये पत्रले पक्कवती निर्मलेच्छायाविदापरश्चिते त्रियर्णेररुपीतद्योगवसाशये मगिरवमये लोचने येपाने तथाछभ्युद्वत नृश्रतानि नकुणमसिद्धे य-

कुजुश्चलसुठिश्चपीशरयहरसा हयदृश्यदिसुरत्तपउमप्यगासाण अङ्गुयायमुहाण तत्रणिज्जात्रिसालकण
 चचलचलविमलुज्जलाण मज्जवर्णजिसती गदुपनलतिथसुमणिरयणलाश्चुणाण अङ्गुयमउलमसिद्धिश्चा
 धवलमरिससठिअणिश्चुगदठकसिष्णफालिश्चामयसु जायद्वनमूनलीवसेभिश्चाण कचणकीभीपविठद्वतग्गत्रि

धादीसुरत्तपदानकाशाणा अम्पुक्कनसुखानां सपनीयविशालकणैषश्चलचणद्विमकउयलाना सपुयुत्तमिल्लिखिपयपयत्रिवचमगिरवलोच-
 नाणा अम्पुद्वनपुक्कमसिष्णपवशमदूगमस्यिनमित्तं कट्टकान् इफटिकनपमुजातवत्तमूलोपशोभिसाणा काचमकोसीकमविट्टस्तापयिमलमणि

के माइक युयमन रूप कतल।इक मयुंरुपे पइन तेइ चन्द्रादिकसा विमल पइइ छइ इति प्रायः) मश्च यिसागनइ दधिषाद्विज्ञि येत्तपोना मम
 सोभापयत्त मनी प्रभाकातिवत्त अपमानतसानीपरि विमल अयत निर्मल दधिमा समुद्ग गायगा दूयणा फीय तथा रूपानो समुद्ग तेइनी परि कु-
 जगा मकाशठ मज्जमय ठे कुपस्थला जेइनी मूल्यिम पुंउ यज्जमप धर गम याटली मूक्ति खे म्मेइगी रेकीप्यमान राता कम्मलगी परे प्रगाग खे जे-
 इतो एइया अम्पुक्कन उपकयो ठे म्पु येइन्नु तपनीय राता मुपखणय विस्तीख फण अत्यत चपल यालता विमल निर्मल कज्जलकान चं जेइ-

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ टीका ॥
॥ मूल ॥
॥ अनु० ॥
॥ भाषा ॥

विश्वं पूर्वाद्यां गामयति शान्तायसाधनीति विश्वं प्रकृत्योऽप्येव । अगृहीतोपमाद्यायाश्चक्राणाद्यः । चदविभासाद्यत्यादि ।
विश्वेपञ्चयाद्यः चैकाग्रित्यादि । विश्वं प्रकृत्योऽप्येव । अगृहीतोपमाद्यायाश्चक्राणाद्यः । चदविभासाद्यत्यादि ।
विश्वेपञ्चयाद्यः चैकाग्रित्यादि । विश्वं प्रकृत्योऽप्येव । अगृहीतोपमाद्यायाश्चक्राणाद्यः । चदविभासाद्यत्यादि ।

स्योऽद्विष्टसीहणायदौलकलकर्येण मज्जरेण मणहरेण पूरता ह्यंशर दिशान्त्र संभयता चत्वारिदश
साहस्रीं च सीहकवधारीण देशाण पुरत्यिमिन्न बाहंपरिवहति । चदविभासाद्यत्यादि । चदविभासाद्यत्यादि ।
सुजाण सुभगाण सुष्यजाण सखतलचिमलनिम्नलद्विघणगोस्त्रीरफेणरययणिगरप्यगासाण सडुरामय

मनारमाया अमितगमानी अमितगोपीनी अमितकलकरीयपुरुषकारपराकमाना महताऽऽक्रोहितसिद्धिमाद्वोलकमन्त्रारथेण मसुरेखकमनोसुरेय
पूरपत्यः अन्तरिक्षेण शोभयमानाः चतस्रोदेवसाहस्र्यः सिद्धरूपधारिणा देयता पीरःत्यायाहं परियचन्ति । यन्त्रविमानस्य दक्षिणतः सुता
नीशुभाणा सजगानां सप्रमनां शकतलचिमलनिम्नलद्विघणगोस्त्रीरफेणरजतमिन्नप्रकाशाणाव्यजमयकमुगलमुस्थितपीवरवृत्तगुणयामा
शक्यं गृह्यकरा मसुरा मनाहर गृह्यकराने आकाशतलमति पूरता दशदिशामति शोभायता यका अर रज्जार देवता मीष्ट रूपता परब्रह्म
देवता पूषविशनी याद्वाह यद्वाह वै (इहा चन्द्रादिक ज्योतीषीणा विभाग तादृग भगत् स्वभावभाटे निराचारा पसे रवे खे, पलि तेषुना ने आन्नि
योगिक हेयता च तैसादृशनां कमाने उदये करी पोता सरीया ऽप्या पोतायकी हीग देवताने पोतानो अहिना अतिगय देयाहवाने अर्धे अ-
ने मोना ने मया चन्द्रादिकना विभाग वहीह वै एष्टो साटिमपसू मानता चका इपयस्त यका कतलाइव सीहने रूपे कौतलाइव हापीने रूपे

विद्यता यात्रैरूपरितमवारापटल चारचरति । अत्रमूषामात्रत्वात् सूत्रेऽनुक्तानि प्रहायां नवत्रायां च त्रैविभागव्यवस्थामतातराश्रिता सप्तदश्विधुरया
 द्वौ दशितालिख्यते अतानि सप्तगत्वोद्धे योजनाना मुखस्वलात् नवतिचस्थितासाराः सर्वापसाम्प्रस्तलनारकापटलाप्रत्ययोजनानि दशोपरि सुराणा
 पटल तस्मादशोनि शोसरोचिषा अत्यारितुं ततो गन्धामसप्तपटल स्थित गत्वा ततोपिगत्यारिबुधाना पटलमवेत्सु शुक्राणाञ्च गुरुणाञ्च ज्ञीमानामन्द-
 सचिना शोचिशोचिष गत्याद्वैकमेव पटलस्थिमिति । अपयट द्वार पृष्ठयन्नाञ्च जम्बूद्वीवेष्वइत्यादि । जम्बूद्वीपे भवन्ति ? द्वीपे अष्टाविगतेनङ्गत्राणा

चारचरईं सूरत्रिमाणान् चतुत्रिमाणं चतुत्रिणं हि चारचरईं । सूरयिमाणान् जोज्जगत्सु उधरिष्वि
 ताराकवे चारचरईं चतुत्रिमाणान् बीसाए जोज्जगत्सु उधरिष्वि ताराकवे चारचरईं ५ जम्बूद्वीवेषु मते । दीत्रि
 अष्टाबीसाए णस्कत्वाण कयरेणस्कत्ते सप्तस्रतर चारचरइ कयरेणस्कत्ते सप्तस्रतर चारचरइ कयरेमस्रिहि

य रचरति एव चन्द्रविम न नवत्यायोजने चारचरति । उपरितमवारा रूप दशोत्तरैर्योजनगते- चारचरति श्वस्ये यिमानाश्चन्द्र विमान अशीत्या
 यात्रनेः चारचरति मूर्धविमामात् योजनगते रूपरितमवारा रूप चार चरति । चन्द्रविमानात् विद्यतायोजने रूपरितन ताराकूप चारचरति कम्बू
 द्वीपे जगत्सु ! द्वीपे अष्टाविगतेनङ्गत्रांया कतरकत्तत्र सर्वास्यस्तरं चारचरति । कतरकत्तत्र संयमान चारचरति । कतरकत्तत्र सर्वापसाम्प्र
 च र कर छ ॥ इ गौतम ! इच्छा ताराकूप ज्योतिष्यक यकी दग जोकपनी अवाचाइ सुय चार करे छइ । इम चन्द्र विमान इच्छला ताराकूप उया-

तिशकपकी नैक ६० योजन चार करे छे । उपरिना प्रहवाराकूप इच्छलाताराकूप ज्योतिष्यकपकी एकसौ दश ११० योजन चार करे छइ । सूर्ये वि-
 मानपकी चन्द्रमानू यिमान अनी २० योजन चारकरे छे, सूर्ये यिमानपकी एकसौ १०० योजने उपरिना तारा रूप नचत्र यह चार करे छे । च-
 न्द्रविमानपकी सोच २० योजने उपरिना प्रहवाराकूप चारकरे छे ॥ ५ इवे अम्यन्तर अष्टादिनचत्र द्वार करे छे । जम्बूद्वीपनामा हे भगवन् ! द्वी-

नवत्यधिकै योजनगते रित्येव रूपया अभाषया अपसक्त ज्योतिषक चारचरति । अथ पूर्वोद्विषियसभाषास्वरूप सचिप्य गगवात् स्वमनेयाइ । एवं
सूर्यविभाषे अठरि मएरि चइइत्यादि । एवमुक्त्यायेतपयासप्तजुनिभागादपसक्त ज्योतिषक नवत्यधिकसप्तयोजनगते स्तयासप्तमभिभागावेत्र सूर्य
विभाषामष्टत्रिंशत्तयते चन्द्रविभाषामशीत्यधिकै रष्टत्रिंशत्तयते; उपरितन ताराकूप नवत्रिंशत्तयते दार चरति । अथ ज्योतिषक चारचरति अत्रापेक्षया
अभाषाप्रसमाइ । साइसप्तमभिमित्वादि । ज्योतिषकस द्योत्तरयोजनगतेभाइसप्तपसक्तनासत्तात् कियत्वा अभाषया सूर्यविभाष चारचरति । गी-
तप । दशत्रिंशत्तयते रित्येव रूपया अभाषया सूर्यविभाष चार चरति । अत्र चन्द्रोद्विषयसप्तजुभागादुत्र नवत्यधिकसप्तयोजनगते ज्योतिषकया इष्यसूक्त
पूतआभाषाप्रसमाइ; साऽनधिकेतेष्य, एवचन्द्राद्विसूत्रेपि । एवं चन्द्रविभाष नवत्ययोजने रित्येव रूपया अभाषया चारचरति । तयोपरितन ताराकूप
दशाधिकेयोजनगते ज्योतिषकया इष्य प्रांतिइत्यर्थ; चारचरति । अथ तेषामपि शिष्येषु पादनाय सूर्योद्वेगा परस्परस्तरमयकृदाइ । सूर्यविभाषाऽष्ट-
त्यादि । सूर्यविभाषात् चन्द्रविभाष अशोत्वायोक्तेदार चरति । सूर्यविभाषात् योजनगतेऽतिक्रान्ते उपरितन तारापटलचारचरति चन्द्रविभाषामात्

जाडसस्वण जते ! हेठिछान्तछान्त केवइश्याए अथाहाए सूर्यविभाषे चारचरइ गो० । दसह्रिजोअनेहि
श्याहाए चारचरई । एवं चन्द्रविभाषे जउएजोश्रुणेहि चारचरइ । उवरिखेताराकवे दमूत्तरे जोश्रुणसए

नवत्या योजनगतेरपसक्तात् ज्योतिष चारचरति । एवं सूर्यविभाष अष्टमि; शठे; चन्द्रविभाष अष्टत्रिंशत्तया योजनगते रूपरितारारूप, नयमि
योजनगते उपरिचार चरति । ज्योतिषस जगवन् अपसक्तनासत्तात् कियत्वा अभाषया सूर्यविभाष चारचरति । गी० । दशत्रिंशत्तयते अभाषया
तार्थ यासक्ताना पुबसक्तान् । नवत्येव स्थिता स्तारा; सर्वोपसक्तानप्रसले । १ । ताराका पटलाद्रत्या योजनगति दगोपरि सुराबा पटले तस्माद्
शोत शोतराचिवां । २ चत्वारितततो गत्वा नउत्रपटल स्थित । गच्छतोपि चत्वारि बुधाना पटले मयेत् । ३ । गुक्तायाच गुरुणाच भीमामा म
सुदश्रिणां ॥ शेषि श्रीखिष गत्योऽप्ये कपोच पटल स्थित ॥ ज्योतिषकमा षे जगदगम् । हेठसासदायकी तारायकी केसली अयाथाइ मूयना विगासु

विश्रत्यधिकी र्थोच्चनगते रित्येव रूपया अवापया ज्यौतिषं चारचरति । किमुत् प्रथति । नेरुतश्चक्रवालैकविश्रत्यधिकान्येकादश योजनशतानि मूक्त-
 त्या धसज्यौतिषक ताराकूप चार चरति । प्रक्रमाम्बुद्वीपमतमवसेय । अम्यपालवयसमुद्रादिव्यातिशयकस्य नेरुतोदूरवर्षित्वेनप्रमाणासन्नवः पू-
 र्यतु सूर्यचन्द्रवक्तव्यताधिकारे अवाधाद्वारे सुमचन्द्रयोरेव नेरुतो उवाधावक्ता सामत तारापटलस्येति नपूर्वोपरविरोधश्चि । अथस्थिरज्योतिषकम-
 लाकतः कियत्या अवापया अर्वाकृष्यवित्तसच्चति पिपृच्छिपुसुयैद्वारमाह । लागताठेयमित्यादि । लोकाततो अलोकादितो उर्वाक कियत्या अयापया
 प्रक्रमत् स्थिरज्योतिषक प्रथत । मगवामाह ? गौतम ! जगत्स्वजावात एकादशजिरेकादशधिकैर्योजनगते रथापया ज्यौतिषप्रथत ? प्रक्रमत् स्थिर
 योष्य चरज्योतिषकस्य सत्रानावादिति । अथपञ्चमद्वार पञ्चति । धरखितलाठेय प्रसे। इत्यनेन सूत्रैकदेशेनपरिपूर्णे प्रसूत्र बोध्य । तद्यचरखिछला
 ठेय मते। शृष्टुष्येना केवद्वारा अवाधाए चिच्छिं लोचसे चार चरह । गोअमा ? इत्यत वस्यैकदेशस्य यस्तुस्कन्धस्मारकत्वमियमात् । तत्रायमर्थे ।
 धरखितलात् समप्रसिद्धात् समभूतलभूमागादूर्ध्वमुरपत्य कियत्या उवापया अपस्तन ज्योतिष तारापटल चारचरति । मगवामाह ? गौतम ! सप्तभि-

पो अठ।हसएहि चदधिमाणे अठहिअसीएहि जोअणसएहि उवरिसे ताराकूये नत्रहिजोअणसएहि चारचरडं ॥

भिरैक विश्रत्यायाजगतेः अवापया ज्यौतिषचरं चरति । लोकागतात् भग० । कियत्या अवापया ज्यौतिषचार चरति । गी० । एकादशभिः २
 योजनगतेरवापया ज्यौतिष प्रथतम ? धरखितलात् जदस्त । ऊर्ध्वमुरपत्य कियत्या अवापया अपस्तात् ज्यौतिष चार चरति । गी० ? सप्तभि
 याजमनी अवापया खेट स्थिर ज्योतिषक रथे ठे । इवे चरती तले यकी ऊर्ध्वे अवाधा द्वार कर्हे छे । धरतीतलेयकी समभूतलपकी हे मगवन् ।
 कया ऊप्यहिनें गाएय तिहा केतली अवापया अतरह ठेचिनु ज्योतीशक ताराकूप चार करे छे । हे गौतम ! सम भूतलपकी सातसे नेऊ
 ३६० योजनह हेठलू ज्योतिषक ताराकूप चार करे छे ॥ इम सूर्य विमान सम भूतलपकी आठसे ६०० योजन ऊकी सूर्ये चार करे छे चन्द्रबि-
 नाथ समभूतलपकी आठसे असी ६६० योजन चार करे छे । ऊपरिला यइमा ताराकूप समभूतलपकी मवसे ऊपरि चारकरे छे । यतानि सप्तग-

मानानि क्रियता वक्ष्यतीति यव्यत् ८ एषामध्ये के गीधूमस्यः केमन्दगतस्यइति वक्तव्य १० एषा सध्वं केधल्पद्वयो महद्वयस्येति वक्तव्य ११ तार-
 द्या परपरमस्तर वक्तव्य १२ अष्टमद्विको वक्तव्याः १३ त्रुटिकेनाप्यन्तरपयत्सुतकस्त्रीजनेन सह प्रदुर्नीग कर्त्तुं समयचन्द्रादि संवाङ्गिति वक्तव्य १४
 स्थितिरायुषा वक्तव्या १५ स्व तिकाकामएवबुध्य वक्तव्य १६ इति । अथ प्रथमद्वार विपृच्छिपुराह । अत्यिकमित्यादि । अस्त्येतद्भु भगवन् । चन्द्रसूर्यो
 वा देवाना ष्टि पिति ऋत्रावेद्यया अपस्तसाह्यवि ताराकपास्ताराकूपविगागाधिष्ठातरो देया द्युतियिमयादिफलपेक्ष्य कश्चिदश्वयोपि होमाह्यपि ज-
 यति । कश्चिसुयाह्यपि सदृशाह्यपि भवति अथिकत्वनं स्वस्त्रेभ्य परिवारदेवाना नसभयतीति नपृष्ट । तथासमेयीति यन्त्रावियमामि ऋत्रा-
 पेक्षया समग्रिकस्थिताह्यपि ताराकपास्ताराविमानाधिष्ठातरो देवा स्तपि चन्द्रसूर्याद्यादेवाना अतिविजयादिकमपत्य कश्चिदणवोपि कोचनसुत्या-

श्रीहगई १० इहमनाय ११ तारतर १२ गगमहिंसी १३ तुहअपक्ता १४ ठिडंअ १५ अप्ययक्ता १६ ॥२॥
 अत्यिष भवे । चन्द्रिमसुरिआण द्विडं पि ताराकवा अणुपि तुल्लात्रि समेयि ताराकवा अणुपि तुल्लावि उष्यि
 पि ताराकवा अणुपि तुल्लावि । हता गो० । तचेय उच्चारंअष्टु ॥ संकेणठेण जंते । एव वृच्चइ । अत्यिण प० ? गो० ।

यागो १ देवताः २ ताराप्र ३ गात्र ४ सत्यान ५ चन्द्ररवियाग ६ कुन ७ पूजिता ८ अमायसा नता ९ १० आयाचयोह्वया ॥ १ ॥ अथ ग्रयि
 परिवारा २ मन्दरयाहा ३ सवैयकोकाम् ४ ५ परणितलाद्यावाया ५ अन्तर्ग्रिथोअं गधः ॥ २ ॥ सुस्थानच १ प्रमाण २ यदन्ति ३ गीप्रगति ४

कसोपकुलादि १ पूजिता अमायास्या द्वार २ नेताद्वार ३ देवें यकी १ इवें द्वार कर्षे लें इठे कपरि तारा विचार २ चन्द्रना
 परिवार स्या द्वार २ ज्योतीषकर्त्त संकूपकी अमाया द्वार ३ तिमलीकौत यकी ज्योतिषक अमायाद्वार ४ समजूतलपरती यकी ज्य तिषक अया
 याद्वार ५ सादि बाहिर अष्टु अथा मन्त्र विचार द्वार ६ ७ १ ॥ ज्योतिष विमानता सुस्थान द्वार ७ विभागप्रमाथ द्वार ८ विगांनयाइक ९ गीप्रगति

ष्टिः ६२ आगतसुनरापठेद्व्यापित्तभाया सिधौ अष्टाययुवानि पीठव्या टीनानीति । अयोपसङ्कारथोक्तमाह । एतेसिद्धत्यादि । एतेषामममसरोक्तानां पुनर्वृत्तितानां पदानां निघण्टुस्यमाणास्यप्रद्वेषी गाथा । तदुप्या । आगादेवतारगङ्गात्यादि प्राग्व्याख्यातस्वरूपा अस्यानिगमनापे पुनरुपपत्त्यासु स्तेन न पुनरुक्तिं ज्ञातवनीयेति । यत्तु पूर्वसङ्गस्यपे मन्त्रिपालद्वार सूत्रे माहादुपासं समतिष आयाद्वार तद्विविचित्रत्वात् सूत्रकाराणां प्रवृत्तेः पूर्वसंज्ञानामाया म्यादुरिभक्तिपानसुनरापठेनित आयाद्वारसु मेतुद्वारानुयाय्यवित्तिकस्वरूपतया पपञ्चविधितिति ज्येथ । अथास्मिन्नेवाधिकारे योदगभिद्वीरे रयो लरप्रनिपादगाय गाथा द्रुपगाह । श्रुतिं मन्त्रित्यादि । अथ यन्मनूययास्तारामकरला उवलसङ्गात् समपत्नी उपरिचमनुसमयेत्यादि वक्तव्य १ ग-
 श्रिवरिवारावक्तव्यः २ ज्ञानिपक्षस्य सन्दर्भो ज्यापापक्तव्या ३ तथैव लोकोक्तान्यातिवक्रयारभाषा ४ उपरिचितात् ज्योतिशकस्यायाया ५ किं मत्प्रम
 तदारुचैत्रस्याभ्यन्तरे कियतिः किंचोद्वै किंचापदरतीति वक्तव्य ६ १ ज्योतिषप्रियमातामा सस्याम वक्तव्य ७ एवामेवप्रसाय वक्तव्य ८ चन्द्रादीनां वि

ण चररियज गो १ कृत्तपुष्टिमशुमायामा गे श्यातायाम योथष्ठा १ हिंठि १ ससिपरिवोरो २ मन्त्रथाहा ३
 तहेय लागन ४ घरणिशुलात्त अथाहा ५ श्रुता थाहिंच उरुठमेहे ६ ॥१॥ सठागष ७ पमाण ८ बहति ९

सतरायादावक रत्रिदियमपति, तदायुसवा समचरस्मस्यागवास्थतया म्यापपरिमवदस्यया सकायमनुरङ्गिस्वाद्यापया मूयछनुवयटति ।
 तस्य माभस्य यमय भरतीदियमस्तस्मिन् न्यिषलेसास्यदुपते पीठयोभवति । एतेषां पूर्वयचितानां पदानां प्रसाः सपदिष्टियो गाथाः । सप्तया-
 दूह इति या पयापभाक्त्वा) एष पूषह यकस्या काद्या दगावद १० द्वार तेदना एह सपद्वेषी गाथा ज्ञानिविी पूर्वोक्त किरीने तेह गाथा कश्च ह्यह ।
 तलेही अगूनं अतरेच पतेचचनु रगुलचद यद्वापय वावी मासच चनुरगुल । १ । इत्यादि मूषोक्त एह पीरसोठायया श्रुति इति आणयो । अं विने
 जतर्भो पाश्र्वरिमीष य पद उगर्गति टायया दूह ततलो से दियम सज्याकहाया दूह इहा पाश्र्वरियोनी ज्ञायया ते हीचकनो ज्ञायया आणयो) तेकेही ग
 प्यत्र चरुने विनिवाण १ गप्यत्रमा स्वामी देय ॥ २ गप्यत्रमी तारा सस्या ३ गयत्र ॥ गोप ४ गप्यत्रमा सस्याने ५ गप्यत्रसाय चन्द्र सूर्ये योग ६ गप्यत्र

तमेवव्यधि पन्चम्यातिषी पीरुयोति । एवसर्वप्रभाधमीर्यं । अग्रति पीरुयीपरिमाखरी ऽयमगसपरिभाषणायपनापंनियकरुणगाया । बृह्दीवेत्यादि । पी
 रुयापायतीयृद्विर्भो तृष्टा सतःसकाशाद्वयसगतेन प्रवत्तमानेन वा त्रैरागिककरणानुसारेण पञ्चम्य तत्पञ्चम्यगत छापनस्यसावत्प्रमाण गत येदि-
 ह्य्य एयकरुणगायाकाराप । भावनास्विय । तत्रद्विबायने परद्वयस्योपरि चत्वारिच्छकुलानि बृह्दीष्टानि तसःकोपि पृच्छति, किगतद्विषायनस्य अ
 श्रैरागिककनोयनारोपदि षुर्भिरुक्तस्य एकत्रिश्रुतौ रेकातियिलम्पते । ततद्यत्तुर्भिरुक्तौः कानितियोर्लंभानरे । रागिभ्रयस्थापना ४ १ ४ अत्रांश्वो
 रागिरुक्तस्यकत्रिश्रुतौगकरवाप मेकत्रिश्रुतागुण्यते जातचतुर्विंशत्यधिकगत १२४ तेनमध्योरागिगुण्यते । जात तदेव चतुर्विंशत्यधिकगत १२४ तस्य
 चतुष्कपथादिराशिना जागाश्रियते लब्धाएकत्रिश्रुतस्यप । आगत द्विषायनेकत्रिश्रुतस्यार्थ तिथी चतुष्कुलापीरुया बृह्दिरिति । तथा सप्तस्यये
 पदचतुष्टयादगुलाष्टकपीरुया सुपलस्य कोपिपृच्छति । किगतसुत्तरायस्य अत्रापि । त्रैरागिक यद्विचतुर्भिरुक्तस्य एकत्रिश्रुतौ रेकातियिलम्पते
 ततोऽष्टभिरुक्तौर्भैः कतितिययालम्पते । रागिभ्रयस्थापना ४ १ ८ अत्रात्यो रागिरैकत्रिश्रुतौगकरवाप मेकत्रिश्रुता गुण्यते जाते द्वे शते छष्टचत्वारि-
 शदभिन्ने २४८ तान्या मध्योरागिरैककरुणे गुण्यते जाते तेष्वद्वे शते छष्टचत्वारिशदधिके २४८ तयाराद्ये न राशिना चतुष्कपेयगभागहरण लब्धाद्वाप-

ठाए दीपयाइ पोरसी इवइ । एएसि पुष्ट्रश्चिआण पयाण इमास गहणी त० जोगोटेवयतारगा गोल स ठा

स एएय चरत्ताविवसस्तस्मिन् दिवसेद्वेपरेचत्वारिचाङ्गुलानिपीरुयीभवति । पीरुयोषा भगवन् ! चतुर्थे मास कतिगजप्राणिनयन्ति । गीत-
 म । श्रीश्रिमचप्राणिनयन्ति, तद्यथा-मूलः पूर्वोपाढा सप्तपाढा, मूल चतुर्दशरात्रिदिवानिनयति । पूर्वोपाढा पञ्चदशरात्रिदिवानिनयति ।

दिवसत्र पादरेया लगे सपूर्वं वे पग खायार पीरुसि इव (आपाईमासने खेइले दिवसे सर्वाभ्यन्तर सबल सूर्य इव तियारे प्रहरदिवस चढते ऽने
 पाखिले प्रहर दिवसे प्रकाश्य वस्तू खे सख्याने से वळी तेइयी खायार इव अने सख्याने प्रकाश्य वस्तूमाहि खायार येसे दीसे नही ऽने पीपमासगे खे
 इले दिवसे सर्वांवाहर सबल सूर्य इव तिवारे प्रपन प्रहर दिवसे प्रकाश्य वस्तू यकी विपसी खायार इव अने सख्याने प्रकाश्य वस्तू जे बही खायार

पपाक्रम दक्षिणापमेपुत्ररायलेपु वेदितव्यी, तदेवमवरापमपिकृतव्याख्यासाः परबरापा । मप्रत्यसाकरस्य भायना कियते कोपिपुष्टति, पुगदित
 आरस्य पन्नागीनितने पववनि पवव्यां तिथी कनिपया पीरुपी भयति तत्रचतुरगीतिप्रियते तव्यायायसा पपुष्ट्यस्यतिथी पटमिति पपुष्टचतुरगीतिथ
 पपुष्टदगनिर्गुणने आनानि द्वादशगुणानि पथ्यचिकानि १२० एतेषु मध्ये उपसमाः पन्नाप्रचिप्यते आतानि १२५ तेषां पङ्गीत्यपिकगतनेन प्रागे-
 त्रियते लव्यापट आगत पृथ्ययनाव्यतिक्तातानि मसममयुन वसते तत्रसच गोपमकोमपव्यामवचिकगत तिष्टति १४९ तमचतुर्निर्गुण्यते आतानि पय
 शानानि पणवत्यचिकानि पन्ने सैयामेकत्रिशता भागद्वारे लव्या यकोमयिगतिः श्लोपास्तिष्टन्ति मस तद्द्वादशगुणानि पादचन्ने कोमयिगतेः द्वादश-
 भिः परलव्य श्लोपाणि तिष्टन्ति मसांगुलानि पठवायमसरायपु सङ्गन मसमत दक्षिणापन वमत ततः परमेकमसचक्रुणानि पटद्वयप्रमाद्ये प्रुयराशी
 प्रचिप्यते आतानि त्रीक्षिपदानि मसाङ्गुलानि येव मसएकत्रिशङ्गागाः श्लोपान्नावने तेषां यव मूकम् । तत्राष्टौ यथा क्रुल्लेइति संसमाष्टनिर्गुण्यते
 आतानि पटपन्नागन् ५३ तस्याएकत्रिशानामगेइते लव्यएकोपवः गोपास्तिष्टन्ति ययस्यपव्यागतिरेकत्रिशङ्गागाः आगतपव्यागीतितनेपठ्यचिपुष्ट्या
 त्रीक्षिपदानि मसाङ्गुलानि एकोयव एकस्यचयवस्यपव्यविभितिरकत्रिशङ्गागा इत्येवायनीपीरुपीति तया एपर कोपिपुष्टति । सप्तमवतितने परवणि य-
 प्पस्यातिथी कनिपदापीरुपी तत्रपण्यतिप्रियते तस्याया उपसा पण्यपस्ययतिथ पपुष्टदगनिर्गुण्यते आतानि वतदगयतानि चत्वारिगदचिकानि १४४०
 तेषा मध्ये उपसमाः पुन्नाप्रचिप्यते आतानि चतुद्दश गुणानि पपुष्टवत्वारिगदचिकानि १४४५ तेषांपठगीत्यचिनेमप्रागोत्रियते लव्यानि मस प्र-
 यतानि गोपतिष्टति त्रिचत्वारिगदचिकगत १४३ मसचतुर्निर्गुण्यते आतानि पपुष्टतानि द्विसप्तत्यचिकानि ५२२ तेषामेकत्रियताप्रागो त्रियते लव्याव्य-
 शरवाङ्गुलानि १० तेषामके द्वादगजिरुसे पवमिति सत्रमेकपटपटमङ्गुलानिठपरिचाशाशद्वरिताचतुदश १४ तेषयभिपयःपमष्टनिर्गुण्यते जात द्वाद-
 गोशरमत १२ तस्यैकत्रिशताभागे इते लव्या स्ययायया श्लोपास्तिष्टन्ति ययस्यएकामिगतिरेकत्रिशङ्गागाःमसचामपनान्यतिक्तातानि स्रमम वर्तने ए
 दमचायम मसरापुर्तु तत्रराययेच पटचतुपयकपाद् प्र वरागेर्हानि वंजव्या सतएकपटपरागुलानि त्रयोपया एकस्य यवस्य एकोमत्रिशतिरेकत्रिशङ्गागा
 इति पटचतुपयान्पात्यते श्रपविष्टविद्वेपदेचत्वार्यङ्गुलानि चत्वारोपवाः एकस्य पयस द्वादशएकत्रियङ्गागा एतावती गुणेआदिसषारस्य सप्तमवति

तथा गिरिजाय मतो तद्व्याय इत्यादि । तथा गिरिजाय जने ? इत्यत्र इत्यादि । यत्वाप्यपीमानि दीपकालमूत्रानि मुद्योषानि प्रायः प्राकृतान्मूत्रान्नुसारि
 त्यात् नवर्त तस्मिन्नावादेनासे प्रकाशयवस्तुनो ब्रह्मस्य प्रकृत्या समस्तु रुरुखसुस्थानस्यितस्य समस्तु रुरुखसुस्थानस्यितस्य समस्तु रुरुखसुस्थानस्यितस्य
 स्योपपरिमहलाया उपलक्षणमेतत् स्त्रीपक्षत्वात्स्थितस्य प्रकाशयस्य वस्तुन शेषसस्यानस्यितया स्त्र्यापदेष्टि मासे प्रायः नयंस्यापि प्रकाशयस्यस्यु-

प्रमाहा एगराहादित्यु जहै, तयान् अठगुलपौरिशीण ह्यायाए मूरिए अणुपरिश्यहई । तस्सगमासस्व जेमे
 चरिमेदिवसे तसि दीपंयाहं अठगुलाइ पौरिमी जयहं ॥ गिरिजाय जने ! तच्च मास कई णस्कन्ता णति
 गो० ! चत्वारि त्० त्रिभाहा अणुराहा जेहा मूला, त्रिसाहा चउहस अणुराहा अठ जेठासन्न मूलाएकै राह
 दिश्यं जेहं । नयाग अउरंगलपौरिशीण लायाए मूरिए अणुपरिश्यहई । तस्सग मामम्म जेमे चरिमेदिवसे

दिवानि । चत्र एक रात्रिदिव, तदा द्वादशगुलया पौरुष्याद्यायाया मूय अनुपवेदति, तस्य मासस्य एपरमोदिवस सस्मिन् द्वियसे अस्वास्या
 नि त्रीविपदानि पौरुषी भवति । श्रीमासा प्रवत् । द्वितीयमासकतिमत्तत्राणि नयन्ति । गो० । श्रीवि मत्तत्रावीदि, तथाया चित्रास्यातिः वि
 यात्वाच । चित्रा चतुर्दशानि दिवानि नयन्ति स्थातिः पञ्चदशरात्रिदिवानिनयति । विगाहा एक रात्रिदिव नयति तदा अष्टाङ्गुलया पौरुष्या
 दोरात्रि लग रात्रि पुरण करेय स्थाति पञ्च अष्टोरात्रि विद्याया एक अष्टोरात्रि लगै रात्रि पुरस करेय । तिवारे अष्ट ० अङ्गुल पादरवी ख्यायइ सू
 ये किरण तेइ वैशाख मासतो अष्टो दिवसमे विप मे पग प इर ती ५ने अष्ट अङ्गुल ख्यायइ पादरिची याइ १० ॥ उद्गालाने हे भगवन् ! श्रीने ज्ये
 शुभासे अठवत्ता नयन् रात्रि पूर्वकरे हे यौतस । च्यारि नयन् त्रैकेहा विद्याया १ अमूराया २ ज्येष्ठा ३ मूल ४ विद्याया चकद अष्टोरात्रि लगै अङ्गु
 राया अठ ८ अष्टा रात्रि लगै ज्येष्ठा सात अष्टो रात्रि लगै मूल एक अष्टोरात्रि लग रात्रि पुरस करे तिवारे च्यार अङ्गुल पौरुषी ख्यायइ मूय किरण

क्षापिकपौरुष्या क्षापया सूर्योऽनुपरावर्तते माघाद्यं पूर्ववत् । तस्य माघस्य चरनेदियसे रेखा पादपर्यन्तधर्तियो श्रीमा तत्स्थानि चत्वारिपदानि पौ-
 रुषी भवति । किमुक्तञ्च त्वति परिपूकानि चत्वारि पदानि पौरुषी भवति । अथतृतीयपृष्ठति । हेमन्तार्कमित्यादि । एतत्सुगम । अथचतुर्थपृष्ठति
 हेमन्ताद्य मते ? अथत्य इत्यादिसुगम । अतीतो हेमन्तः । अथपौषपृष्ठति । गिरहास मने ? पदमङ्गत्यादि । अथागिम्हाण मते ? दोषद्वत्यादि ।

कई णरकक्षा जेति । गो० । तिखि त० उत्तराफगुणी १ हल्या २ चित्रा ३ उत्तराफगुणी चउदस १४
 हत्यो पखरस १५ चित्राएगं राइदिवंगेइ १ तथाण दुत्रालन गुलपेरसीए १२ त्वायाए सूरिणु सूरिणुपरिख
 टई ॥ तस्सण मासस जेसेचरिमेदियसे तसिचणमास सि लेह्ठाइ तिखिपयाइ पेरसीजत्रइ । गिम्हाणं
 मते । दोञ्ज मास कईणरकक्षा जेति । गो० । तिखि त० चित्रा साई यिसाहा चित्राचउदस साई पखरस

ति, पूर्वोक्त्तगुणी पञ्चदशरात्रिदिवानि भवति, उत्तराफगुणी एक रात्रिदिवनयति, तदाशोक्याङ्गुलया पौरुष्या क्षापया सूर्यं अनुपपद्यति । तस्या
 सस्य यद्यपरमादिसस्तस्मिन् दिवसे त्रीणिपदानि चत्वारि अङ्गुलानि पौरुषी भवति ॥ योसाणा भदन्त! मयम मास फलिगणत्राणि नयन्ति गौस
 स । त्रीणिगणत्राणि भवन्ति । उत्तराफगुणी इस्तद्वित्राच, उत्तराफगुणी चतुर्दशरात्रिदियानिभयति, चित्रा एक रात्रिदिव भवति इस्त पञ्चदशरात्रि

च मासने खेइल दियसे तेइ दियसने विषे त्रिास पग ध्यारि आंगुल पोरसी ३३८ उक्तालाने हे भगवन् ! पश्चिमे चित्रमासे केतला न्यत्र रात्रि
 पूस घाई हे गौतम! त्रिखि नयत्र तेकेइ उत्तरा फाणुषी इस्तचित्रा, उत्तराफगुणी १४ अशोरात्रि पूसकरे इस्त पमर १५ चित्रा एक अशोरात्रि
 सगे पूसकरे तिवारि द्वादश्यागुल पोरसी क्षापय सूर्यं किरे तेइ तेइ चित्र मासो लेइले दियसने विषे लेख स्थिन त्रिखिपय पोरसी घाई उक्तालाने हे
 भगवन् ! दूजा येगास मास ने विषे केतला नयत्र रात्रि पूस करे हे गौतम ! त्रिखि नयत्र तेकेइ चित्रा १ स्वाति २ त्रियापा ३ चित्रा चकव छा

तम । श्रीणिषत्राणि सप्तमद्रूपदा । रेवती अश्विनीच, तत्रोत्तरजन्तुपदा षतवरात्रिदिवान् नयति रेवती पञ्चदश रात्रिदियाम् नयति । अश्विनीएक रात्रिदिय नयति । स्यन्तृतीयमास आश्विनसत्राणि नयति तस्मिन् मासे द्वादशागन्तृपौरुषा द्वादशागन्तृपौरुषा द्वादशागन्तृपौरुषा ५ नुपरावर्तते मा-
साधं प्रथयन् । एतदेवाह । तस्मात्तस्य चरमेदियसे रेखापावयन्तर्वासिनी सीमा ततस्थानि श्रीणिषदानि पीरुषो नयति किमुक्तमवति । परि-

ससि दुत्रालसगुलप रशीए लोयाए सुगिए अणुपरिच्छट्टइ । तस्सण सासस्स जेस चरिमेदित्रस तास० लहठाइ
तिशियापयाड पेरनीजत्रइ ३ वामाण मते। चउत्य मांस कइ णस्कता णेति गो०। तिण्णि त० अस्सिषणी भरणी
कमिञ्चा अस्सिषणी चउट्टस जरणी पणुरस कत्तिञ्चा एण, तस्सिचण माससि सोलसगुलपेरसिए छ्यायाए सुरिए
अणुपरिच्छट्टइ, तस्सणमामस्स जेसे अरिमेदित्रसे तंसि० तिशियापयाड चत्रारिच्छगुलाइ पेरिमीजत्रइ ४ हेम

उत्तराश्वपदा रेवता अश्विना, उत्तरजन्तुपदाः चतुशरात्रिदिवान् नयति । रेवती पञ्चदश अश्विनी एक, तस्मिन् मासे द्वादशागन्तृपदा पौरुषा
छ्यायया द्रुप जन्तुपदंति ३ तस्मिन् मासस्य यशरमोदिवसः तस्मिन् दिवसे रेखास्यानि श्रीणिषदानि पीरुषो नयति । ययोया भग० । चतुस्र
मासकनिषत्राणिनयति । यो० । श्रीणि अश्विनी भरणी कृत्तिताम अश्विनी चतुश्रं भरणी पञ्चदश कृत्तिकायुक्त तस्मिन् मासे षोडशाङ्गुलपी

रेवता पञ्च १५ अक्षरात्रात्र भग अश्विनी एह १ अक्षरात्रात्र भग रात्र पूर्णं कर तत्र अश्विन् मासस्य यियस्य वार अणुल पोरसा ख्यायस्य द्रुप
पिरस ५ अश्विनि माससे छेत्तने चरम यियसे पगमी रेपापयंत त्रिणि पगमी पूर्णं ख्यायस्य पोरसी घाह ३ ययो फालगं हे भगवन् । योचे कान्तिक
मासे ज्येष्ठना नक्षत्र रात्रि पूर्णं कर छे । छे गीतम । त्रिणि नयत्र रात्रि पूर्णं करे । तेकथा ज्येष्ठी १ भरणी २ कृत्तिका ३ अश्विनी चउत्र १५
अक्षरात्रात्र भग रात्रि पूर्णं कर भरणी पञ्च अक्षरात्रात्र सगे कृत्तिका एक १ अक्षरात्रि जगे तेह फालिक माससे साण १६ अणुल पोरसीमी ख्यायस्य

प्रथमं नाम आशुभकण्डं कतिमत्रादि स्वपस्वरागमेनाहोरात्रपरिचमापकतया क्रमेण भवति द्विकमकृत्यादस्य समाप्तिरिति गम्यते, कार्यः यस्य एव-
मभ्याकस्तस्य दिग्गु इमो नित्यत्रादि यदा आसामयति तदा आशुभकण्डे अहोरात्रसमाप्तिरित्यर्थः । तेनैतानि रात्रिपरिचमापकत्वाद्वात्रिमत्रास्युभ्यस्ते
भगवानाह गौतम! चत्वारिंशत्त्रादि भवति । तथाया उत्तराषाढा अभिहित भवत्या यन्निष्ठाय तत्रोत्तराषाढ प्रथमान् चतुश्शतशब्दात्तत्रान् न्ययति तदन्त-
तर अभिजिज्जन्त मत्तद्द्वाराश्रावयति । ततः अयत्नकण्डं प्रथमं अयत्नकण्डं प्रथमं अयत्नकण्डं प्रथमं अयत्नकण्डं प्रथमं अयत्नकण्डं प्रथमं अयत्नकण्डं प्रथमं
परं आपककण्डस्य मन्वन्थिन चतुस्रैकगद्गारात्रं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति
आशुभकण्डे अशुभं ज्ञापयति चरुक्तं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं
आशुभकण्डे प्रथमाहोराश्रावस्य प्रतिदिनमभ्यास्यसकलसकलस्य तयाकण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं चत्वारिंशत्त्रादि भवति एक आपककण्डं
पीठपीठयति । अत्र काय विज्ञापः । यस्या सकान्तो यथादिगतरात्रिणाम सङ्गर्षो अय पीठयोयाम प्रहरति यावत् अ पाठयुः सुभायाच द्विपद्ममाया
पीठयो यस्याच आयसकण्डं नूतुनप्रहरे चतर्गुलायिका पीठयो प्रवति सामनेपागभाषात्रैकभिर्दशाः तेन धनरगशापिबपीठ्याश्रावयति विज्ञाप-

धाण्ठा । उत्तरामादा मउदुमअहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं
एगं अहोरात्रे षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं षोडश्याजई सप्त अहारात्तं

मात्रा वेद्याया अमायास्या नागजावो पञ्चमासो स्वष्टानुभो अमायस्या पीया पाञ्चमाः आपाही अमायस्या ष वर्षोर्षा महन्त । प्रथममास कति
प्राप्त अहारात्तं त्रै रात्रिपुण्य परह प्राप्तो एक अहारात्तं नगह रात्रि पुञ्च करे (प्रथम आशुभ मासमा १४ दिन त्रै संसारादा नचत्र जने
तिवारे रात्रिपुञ्चे ७त्वे प्राथम तिवारे रात्रि पञ्चमाह देह १४ दिन पक्षी ७ लग अभिजिन् जग तिवारे रात्रि पञ्चे ७त्वे आयने तिवारे रात्रि पुञ्चमाह)
तिवारे पठो यावत् ने दिवसे पूजिमाह यन्निष्ठा इम मासे सायदा देह श्रावत्त मासने चिर्वे दिवसे च्यार अगुलपीरसी सायाह सुयंपरायत्तं इ मह

यदाच कर्त्तिकी कृत्तिकामक्षययुक्ता पीरुंभासी त्रैयति तदा वैशाखी विशाखामक्षययुक्ता अभावास्यात्रभवति कृत्तिकेतो ऽव्याकविशाखाया पञ्चदशत्यात्
 यदा वैशाखी विशाखामक्षययुक्ता पीरुंभासी भवति तदा ततोऽनतरापाश्याऽभावास्या कर्त्तिकी कृत्तिकामक्षययुक्ता भवति विशीरुतात पूर्यैकसि-
 कायाः षट्दशत्यात् । एतच्च कर्त्तिके वैशाखमासायधिकृत्योक्तं यदा च मागशीर्षीमृगशिरयोक्ता पीरुंभासी भवति तदा स्येष्टामूली ज्येष्टामूलमक्षय-
 येता अभावास्या यदा स्येष्टामूली पीरुंभासी तदासार्गशीर्षो अभावास्या एतच्च मागशीर्ष्येष्टमासायधिकृत्य जावनीय यदा पीयीपुष्यनक्षत्रयुक्ता
 पीरुंभासी तदा छायादी पूर्वाषाढामक्षययुक्ता अभावास्या भवति यदा पूर्वोषाढानक्षत्रयुक्ता पीरुंभासी भवति तदा पुष्यनक्षत्रयुक्ता अभावास्या
 भवति एतच्च पीणषाढमासायधिकृत्योक्तमिति । उक्तानि मासादुंभासपरिसमापकानि नक्षत्राणि, समन्ति अयमस्यमनेनाश्वीरात्रपरिसमापकतया
 मासपरिसमापक नक्षत्रद्वयम् । तत्रप्रथमतो वयोभ्रान्नाश्वीरात्रपरिसमापकनक्षत्रद्वयं । यथासाक्षपट्टनमित्यादि । यथासाक्षवर्षाङ्कालस्य यन्मूर्त्तिसमापकस्य

एव एतन्न अग्निछायेण इमात्रपुखिमात्रे अमात्रासात्रेणे अक्षु च । गो० । अस्मिन्पुखिमात्रे पुखिमात्रे चन्ती अमात्रासा
 कर्त्तिकीपुखिमात्रे वैशाखी अमात्रासा मृगशिरपुखिमात्रे जेठामूली अमात्रासा पीरुंभासीपुखिमात्रे अमात्रासा
 सा ५ यासाण मने ! पट्टम मासकट्टणस्कन्ना गेति गो० । चत्वारिणस्कन्ना गेति त० उत्तरासाढा अग्निहे सत्रेणा

वक्तव्य । यदा नदन्ता मीष्टपदी पूर्विसा भवति तदा फाणुनी अभावास्या भवति । यदा फाणुनी पूर्वंभा भवति, तदा मीष्टपदी अभावास्या
 भवति, इत्ता गौतम ! संदेव, यत्रयेनेनाम्बिलापेन इमाः पीरुंभाः अभावास्याद्य नेमत्या । आश्विनीपीरुंभा वैशी अभावास्या, कर्त्तिकी पूर्वे-

तिवार उत्तरापाढा युक्त अभावास्या इति ५ इति नतानाम परिसमापकद्वार कर्त्तिके १० यथाकालमात्रे भगवन् । प्रथम आश्विनमास प्रति केतला म-
 क्षत्र पूर्यु करे इति केतला नव्यत्र पाते आचने । तियारै रात्रि पूर्युयादः ऽने पासद करे तियारै रात्रि पठे गौ० । चार मक्षत्रपोते आश्विनतारात्रि पूर्ये
 करे उत्तरापाढा १ अग्निजित् २ सवच्च ३ यजिष्ठा ४ उत्तरापाढा षट्द अश्वीरात्र पूर्यु करद अग्निजित् साव अश्वीरात्र लगे रात्रि पूर्यु करे अथय

मङ्गलारस्य अविद्यामङ्गलस्य पञ्चदशत्वादिति पठतेनात्र विद्यते एतच्चभावसाधनं चिकित्य भावनीयं । यदा भदकः? मापी मयागच्छप्रयुक्ता पूष्किमा प्रवति तदा आविष्टी अविद्यामङ्गलप्रयुक्ता पाद्यात्वाअसावासा प्रवति मयागच्छाकारस्य पूर्वअविद्यामङ्गलस्य पञ्चदशत्वात् इदञ्च मायमासमधिकृत्य भावनीयम् । यदा भदकः? म्रीष्टपदी उत्तरभद्रपदायुक्ता पीक मासी भवति तदा पाद्यात्वाअसावासा उत्तरपञ्चगुनीनछप्रयुक्ता प्रवति उत्तरभद्रपदान् अरस्य पूर्वपञ्चगुनीनछप्रयुक्तं पञ्चदशत्वात् एतच्च भाद्रपदमाससमधिकृत्या अथसेयं तदापीत्तरागुनीनछप्रयुक्ता पीक मासी प्रवति यदा अमान्नासा म्रीष्टपदी उत्तरभद्रपदादेता अपति उत्तरपञ्चगुनीनछप्रयुक्तं पञ्चदशत्वात् इदञ्च फाल्गुनमासमधिकृत्योक्तम् । यद्यपेतेभिर्गो-
लापेन इत्थाःपूष्किमा असावासाव नैवव्याः । यदा आश्विनीअश्विनीमङ्गलशोपेता भवति तदा पाद्यात्वाऽनन्तराअसावासा पीत्री विश्रोमछप्रयुक्ता भवति अश्विन्माद्यारस्य पूर्वे चित्रानछप्रस्य पञ्चदशत्वात् एतच्च ध्ययद्वारममचिकित्योक्तसवसेयं निदयतएव स्यामप्यं युग्ममाजभावित्या असावासाया चित्रा-
मङ्गलसमवात एतच्च प्रागवर्दायत । यदाच पीत्री चित्रानछशोपेता पीक मासी भवति तदा पाद्यात्वाअसावासा आश्विनीअश्विनीमङ्गलशोपेता भवति एतदपि व्यवहारतः निदयतः एकस्यामपि चैत्रमासभावित्या असावासायां अश्विनीमङ्गलस्यसञ्जयान् यतदपि सूत्रमाश्विनीचैत्रमासावचिकित्य प्रयुक्तं

विष्टी असावासाभवई हुता गो० जयाप्रसविष्टी तश्चेत्रवत्सु, जयाण जते । योऽत्रई पुष्किमामानत्रई तयाण फग्गणी असावासाभवई, जयाण फग्गणीपूष्किमामत्रई तयाणपेःऽत्रई असावासाभवई हुता गो० ! तच्चेत्र

वति, यदासायी असावासा भवति । यदा भद्रकः! मापी पूष्किमानपयति, तदा आविष्टी अम तस्या भवति । प्रक्त गीतमा यदा आविष्टो, तदेय फाल्गुनी पुक्त असावासाया इह अम अविहार उत्तराकाशगुनी पुक्त पूष्किमा इह तियाश्च उत्तर भद्रपदयुक्त असावासाया इह । ये गीतम । तिमज कश्चु इम इति अमिल्लावश्च पूष्किंमा ५ असावासायां आविष्टी पुक्त पूष्किंमा इह तियाश्च चित्रा युक्त असावासाया इह, कृत्तिका युक्त पूष्किमा इह तियाश्च विद्याया पुक्त असावासाया इह । मृगशिर युक्त पूष्किंमा इह तियाश्च ज्येष्ठासूक्त युक्त असावासाया इह । पुष्य युक्त पूष्किंमा इह

॥ गीता ॥

॥ मूल ॥

॥ अशुभ ॥

॥ साया ॥

एता उपकुलयायुक्तानि याच्य । अथसंक्षिपातद्वार । सत्रसंक्षिपातो नाम पूंक्षिं मागकत्रान अमावास्याया ममावास्यात्कत्राच्च पूंक्षिं माया नक्षत्रस्य नि-
 यमेनसुत्यस्तत्रसूत्र । जयाकत्रंतेहत्वादि । यदा भदस्त । आधिष्ठीश्रविष्टानक्षत्रयुक्ता पूंक्षिं मासयति तदा मस्या अर्वाकतनाशमावास्या मायी मया-
 मक्षत्रयुक्ता जयति, यदात मायी मयागक्षत्रयुक्ता पूंक्षिं मा भवति तदा पादात्या अमावास्या आधिष्ठी श्रविष्टायुक्ता भवतीति काक्काप्रश्नः । भगवासाश्च
 इति । जयति तत्र गौतम । यदा आधिष्ठी त्वादि तदेव यत्कव्य । प्रश्नेन ममाभोभरत्वात् । अथमर्थः । इह व्यवहारमपमतेन यस्मिन्नक्षत्रे पौंक्षिं
 मायी भवति तत्कारस्य अर्वाकने पञ्चदशे चतुर्दशे नियततो ऽमावास्या ततो यदा आधिष्ठीश्रविष्टानक्षत्रयुक्ता पौंक्षिंमासी भवति तदा
 अर्वाकतमी अमायास्या मायी मयागक्षत्रयुक्ता भवति श्रविष्टानक्षत्राधारस्य मयागक्षत्रस्य पौंक्षिचतुर्दशत्वात्, अत्र सूर्यप्रकाशिसिचन्द्रप्रकाशिसूर्ययोस्तु मया-

मूले नरकत्ते जोएई उत्रकुल जंठा कुलोत्रकुल श्रुणुराहा जाव जुहाइति वषष्ठसिया एव माहीए फग्गु
 णीए श्यामाठीण कुल वा उवकुल या कुले।त्रकुल वा अत्रसेसिस्थुण ऋल वा उवकुल वा जोएई । जयाण
 जते। साधिष्ठीपुश्यामा मत्रई, तयाण माही अमावासा नत्रई, जयाणं म० । माही पुश्यामाजत्रई, तयाण सा

मागगीयो भदस्त । तदेव, कल नूत्तमत्र योजयति उपकुल ज्येष्ठा, कुभोपकुल अनुराधा, याद्युक्ते सि यत्कव्यास्यात्, एवमाद्येया। कासुंन्याः
 आयाःक्याचकुलंवा उपकुलयाङ्गोपकुलया अर्वाकपिकायां कुलवा उपकुलया कुलापकुलवा योजयतीत्यादि ॥ यदा भदस्त । आधिष्ठी पुंक्षिंमास

कुलापकुलपयि योग काइ, अयधीय याक्ता अमावास्याइ कुल मक्षत्र अथवा उपकुल मक्षत्र योग करइ (इवे समिपाव द्वार कइइ छ ६) अत्रार
 इ भगवन् । धमिष्टा नक्षत्र पुंक्षिं माहूइ तिवारे माइरली अमावास्या मया नक्षत्र हूइ । अने जियारे मया युक्त पूंक्षिं माहूइ तिवारे धमिष्टा
 युक्त अमावासा हूइ । हे गातम । जियारे धमिष्टा युक्त विमज यं कइयो जियारे हे मगयन् । तसर प्रद्वपद युक्त पूंक्षिं माहोइ तिवारे छर

हृत्त वि आर्द्रा पुनर्वसुः पुष्यः एतदपि व्यवहारतः परमावसतः इमामि श्रीचि मृगशिरः आर्द्रा पुनर्वसुश्च आसा युगते ऽधिकमासवसवेन पश्यान्-
 पि पञ्चानां सधेति । अत्र सर्वशत्रुप्रणामस्य यत्र ऽभिजित्तत्रैवति तत्रनक्षत्र स्तोककालस्यात् यतउक्त समवायाने, अदुर्दीयेदीवे अग्निर्ब्रह्मन्ने-
 दि भ्रष्टोवीनाए चखलेदिं सवमहारोचहृत्ति । अपामावास्यासुकुसादियोजनाप्रसमाए । आविष्टीं जदत्त ? अमायास्यां किं
 कुल युनक्ति उपकुलपुनक्ति कुनोपकुलयुनक्ति । भगयानाह ? गीतम । कुलत्रायुनक्ति उपकुलवा युनक्ति घाशष्टः समुष्ये नोलज्जतेकुलोपकुल तत्रकु-
 लपुत्रम् आविष्टीसमावास्यां सचालनात्र युनक्ति । एतद्यमागुक्तपुस्त्या व्यवहारतः उक्त परनायस पुनः कुलपुजत् पुप्यनक्षत्र युनक्तीति एतच्चमाग्ने-
 वीण एवमुत्तरवृत्रस्यि व्यवहारमधिकृत्य ययायोगे परिभाषनीयमिति । उपकुलयुक्तम् अक्षेयानक्षत्रयुनक्ति । अयापसप्रारमाह यतउक्तप्रकारेणद्वयास्या

कुलजोएई उवकुलजोएई कुलीयकुल जोएई गो० । कुलत्राजोएई उवकुलत्राजोएई नीलजहकुलोवकुल कु
 लजोएमागे महान्गरक्तं जोएइ उवकुलजोएमागे अस्तेसाणरक्तं जोएइ ॥ साविठीण अमात्रास कुलत्राजो

खि युजति, गो० । हे पूर्वोक्तसुनी उताएण्णुनीचेति यादृयुगीं हे, इस्तद्विषाच, कार्तिकीं हे स्वाति विद्याखाच, मागशीयीं श्रीचि अनुराया
 ज्येष्ठा मूलच, पीथी हे, पूर्वाषाढा उत्तराषाढा, मार्गशीची अभिजित् अयच घनिष्ठा, फासुनीश्रीचि, श्रवणिना पूर्वमद्रपदा उत्तरजद्रपदा,
 शैत्री हे, रंयती अश्विनीच, वैशाखी धेभाखी कृत्तिका च, ज्येष्ठापूर्वी हे, रोहिणी मृगशिरच, आषाढीं श्रीचि आर्द्रोपुनर्वसु पुष्य इति ।
 आविष्टीं जगवन् । अमायास्या किंकुल योजयति, उपकुल योजयति । गीतम ! कुलवायोजयति उपकुल वा योजयति,
 वि स्यु कुल नक्षत्र याग करह के उपकुल याग करें । हे गीतम ! कुलपण्डि याग करे उपकुलपण्डि याग करह पण्डि कुलोपकुल योग न पामह ।
 कुश्रयोग कीं हो ग्या नक्षत्र योग करह उपकुल योग करे हो अक्षेया नक्षत्र योग करह । आयचनी अमावास्या मसह कुनयोग करे उपकुल पण्डि

अर्थोऽन्तरि च समापनात् इति । तथापीमसावास्या हेमचन्द्रे पुनः पूषायाहा उत्तरायणाथ एतदपि व्ययहारमशक्त निवृत्त पगक्रीडि नतत्रा
 चि परिभाषयति । तथाया मूल पूर्वोपाहा उत्तरायणाथ आर्षो युगमभियन्तः पादग्रह्यम व्ययद्धारामीलस्यपि अथवमयस्यस्यात् पक्षदगत्य समाधे-
 य । एतदपि व्यवहारतः निवृत्तः पुनस्त्रीचि उत्तरायणा आभिनित अथवय आर्षोपयानामपीत्यादि पूषवत् मयाकासुर्गो ग्रीचि । तद्यथा गत-
 निवृत् पूर्वभद्रपदा उत्तरभद्रपदा एतदपि व्ययहा रतः निवृत्त स्त्रीचि यथा यमिष्टायनभियक् पवभद्रपदाप । आर्षोपयानामपीत्यादि । तथैय
 तथाचैत्री हेमचन्द्रे रेवती अश्विनी एतदपि व्यवहारतः निवृत्तस्तुत्रीचि यथापूर्वभद्रपदा उत्तरभद्रपदा रवतीप आर्षोपयानामपीत्यादि तथैय । तथाल्पेया
 मूर्त्तो हे रोहिणी मृगशिरस एतदपि व्ययहारतः निवृत्तमन्त्र इमे हेमचन्द्रे रोहिणी रुमिकाथ आर्षोपयानामपीत्यादि पूषवत् । तथा आर्षोपयानामपीत्यादि स-

राहो जेठा मूलाश्र, पोमीग दा पुश्चामाठा उत्तरामाठाथ, मादिगाताथ अभिहुं सत्रगा। ध्रुगिठा फग्गुणीग
 तित्थि सयभिसैया पृष्टमद्वयया उत्तरभद्रयथा खेत्रीग दा रेवहुं अस्मिणीश्र, वेमाहीग दो भरणी कत्तिअ। म्र
 जेठामूलीग दो रो हे गी मग्गशिरस, अय ठीग तित्थि अहा पुग्गसु पस्से। ॥ सात्रिठीग मते अमात्रास कि

स्यात् स्वयायका आप पावदायादौ पीर्यो ह्यष्टामर्लौग कुलश उप ह्यया कथापञ्चमश्रा गपिकासा कलश उप ह्यनुश कथापदुन मन्वयते,
 भाविठौ भगवन् । अमावास्या कलि मरुत्राचि पुष्टुलि, गीतम । हेमचन्द्रे पुनक्त, तथाया आर्षोपाथ मयाच । प्रीष्ठपदी जगवन् । कतिमद्वया-
 वाया प्रतिमन्त्रच, इल १ चित्रा क्वाति कोर वे स्थिति १ विशाया २ भागशिरस त्रिचि मरुत्र अर्चारा १ स्व टा २ मूल ३ पोमीइ वे पूर्वोपाहा १
 उत्तरायणा २ मापी त्रिचि अभिक्लिन् १ अथव २ यमिष्टा ३ काशगमाइ त्रिचि गनभियक् १ पूयजद्रपद २ उत्तर भद्रपद ३ खेत्रीइ यइ रेवती १ अश्विनी
 २ वैशाखीने च भरणी १ रुमिका २ स्व टामूलोइ वे रोहिणी १ मृगशिर २ आर्षोपयानामपीत्यादि त्रिचि आर्षो १ पुनमसू २ पूय ३ भावसुनी हे भगवन् । आर्षोपयानामपीत्यादि

द्विरोप' परमापंतः पुनरिनामनावासा इमानि त्रीणि नक्षत्राणि परिमत्तापयति । तद्यथा । पुनर्यं सु पुष्यो ऽग्नेपाथ आसा पश्चानामपि युगभाविनीना
 नक्षत्रत्रयाका मध्ये ऽप्यतरेखसमापनात् करुवात्र प्रागुक्त । तयाम्रीष्टपर्वे भदन्त! अभावासा कति नक्षत्राणि युजति । गीतमा द्वे नक्षत्रे युक्तः । तद्यथा ।
 पूषकरुणुनी उत्तरकरुणुनी चयद्दाम्नायाः । अस्यास्तु माद्रुपदपूणि' सावतिश्रयत्रिपक्तो व्यवहारतोपि करुणीत्या मिथयतथा ऽर्वांगायने पञ्चदशत्वात्
 ध्यामापश्चानामपि युगजाविनीना नक्षत्रत्रयाकां मध्ये ऽन्यतरेखसमापनाच्च करुणय पूषयत् तथा ध्याद्यपुञ्जी समायासा कतिनक्षत्राणि युजति । गीतमा
 द्वे नक्षत्रेयुक्तः । तद्यथा इस्तद्विद्यत्राच इक्ष्मपि व्यवहारतः मिथयतस्तु'माद्यपुञ्जी समायासा त्रीणि नक्षत्राणि समापयति तद्यथा उत्तरकरुणुनी पृथ्वादि
 त्राच यच्च पूषसाद्ययन्या पूणि साया पुनरत्तद्रुपदाप्रागुक्तहेतोर्नखवचिसा पर नियतः सा ध्यायातीयि तस्याः पञ्चदशत्वादुत्तरकरुणुन्यत्र गृहीता या
 सापश्चाना युगभाविनीनां नक्षत्रत्रयाकामध्ये ऽन्यतरेखसमापनात् भावनाप्राग्यत् । तयाकस्ति'को अभावासा द्वे नक्षत्रेयुक्त तद्यथा स्वाति विगाद्याच
 यत्तदपि व्यवहारतः मिथयतस्तु त्रीणि स्वाति विगाद्या चित्राच अस्यामपि पूश्चिमाया ध्यात्रिन्यनुराशेनचित्रायुक्ताः आद्यापश्चानामपि युगभाविनीना
 नक्षत्रत्रयोणा मध्ये ऽन्यतरेखसमापनादिति । तथाभांगोर्षी त्रीणि नक्षत्राणि युजति । तद्यथा शनुराशा ज्येष्ठा मूषुक् यत्तदपि व्यवहारतो मिथ-
 यतः पुनरिनामि त्रीणि नक्षत्राणि इमानामायासा परिमत्तापयति । तद्यथा विगाद्या अनुराशा ज्येष्ठा च आया पश्चाना युगभाविनीना गणत्रययाया

जाएति त० अयस्सेसाय मढाय, पोष्ठयईण जतं। अयमावास कड णरकना जोएति गो०! दो पुषाफगुणीश्च
 उत्तराफगुणीश्च अस्सेइण दे। हत्यो १ चित्ताय २ कस्त्रिंडण दो साडं त्रिमाहाय ॥ मग्गसिरिण तिरिण अणुणु

किञ्चुल ते यत्तद्रुपक्ता, ना भवति कुलोपकल, कुल युक्तं भृगुरा नक्षत्रं युनक्ति, उपकुलं राक्षिणो० मागगोर्षी पौषमासी यावद्दक्य
 विदुत्तापकुल न करोइ । भावकनी इ भगवन्! अयायाव्या प्रति केतलां नक्षत्र योग करे । इ गीतमा । यद् नक्षत्र याग करे डे, तंकेइ एतं पा १
 मं पा २, माद्रुयानी इ भगवन्! अभावासा प्रति केतला नक्षत्र पाग करइ । इ गीतमा । ये नक्षत्र पूया आणुणी १ उत्तरा काणुणी २ आसोपं अया

युगात् उपकुलयायुगात् कुलापकुलया युगात् अयं कर्त्तव्योऽपि कुलं न ज्ञाप्यते तदभावात् । अपिमावा
 स्याः । सावित्री इत्यदि । सावित्री आचरन्त्यायुगविर्त्तुः अनायासां कर्त्तव्यत्वात् । युगति यथायोगं नम्रपुत्रसदृशस्यैवैर् अनायासां परिचयाप
 यति । भगवामाह? गीतमा युगत्रये युक्तः तद्यथा व्यस्रया मया, इत्यवहा। मयमतम यस्मिन्नवत्रे पीय साची प्रवर्त्तित तत्कारत्याऽर्थात्कृतने पञ्चदशेवतु
 इत्येवामत्रये अनायासात्प्रवति यस्मिन् नमत्रे अनायासात् तत्कारस्य परतःपण्यत्रे अनुवशवा मन्त्रे पीय साची तत्रसावित्री वीर्यं साची क्लिप्त स्य
 छयनिष्टया साक्षा तदाऽनाथी स्यावाप्यस्या चाशेषा मयाचोक्षा लोकेषु तिथिगणितानुसारतो भवायामप्यनावासाया वक्तव्यानापानपि प्रतिपदि य
 स्मिन्नवत्रे मयमनोऽनायासात् तदाःमकलोप्येवोरात्रोऽनाथस्यैतिव्यवह्रियत ततो मयामत्रमप्य पव्यवहारतोऽनायासायां प्राप्यतेइति नकारो

पानत्रयति कुलैश्चकुल कुलजोऽपि मगसिरिगस्कत्ते उश्चकुल रोहिणी मगसिरिग पुश्चिम जात्र यश्चसि
 स्या, पयसंसिस्थिः आत्र स्यासाठि पैसि जेठामूली च कुल वा उवकुल वा कुलैश्चकुल वा संसिस्थाग क
 ल वा उत्रकुल वा कुलोत्रकुल गभखांडं, सावित्रीण भते। अमात्रांस कइं गरकज्ञा जोएनि गो० ! देा गरकज्ञा

नमवापुक्ताः आश्रयतो पीयसाची युक्तेति वक्तव्या ॥ कर्त्तव्यो भगवन् । पीयसाचीं चिकुल इ पुक्त्वा, गीतस । कुलैवायुमन्ति उपकुलवायु-
 मन्ति, नो कलोपकुल युमन्ति, कुलंयुजन् कृष्टिकानत्रय युगति, उपकुलः प्ररकीठ कर्त्तव्यो यावद्वक्तव्या । न गीर्वी पीयसाचीं भगवन् ।

प्रतइ स्य कुलयोग करइ, तिमम यायन् वै मन्त्र याग करइ कुलापकुल याग न करे कलायाग करइ तो मुगशिर मन्त्रय योग करे उपकुल याग क-
 रे तो राक्षिबी, याग विरी पूणि ना मति यायत् करइना इइ । इमथेय पूणि ना पवि सय करइकी यावत आयाळी करे । पापीअने स्पेष्टापूणी पूणि-
 मा प्रते कुलपवि याग करे उपकुलपवि याग करइ कुलापकुलपवि याग करे स्य पूणि ना मति कुलपवि योग करइ उपकुलपवि योग करइ प-

परसीनरात्रयनक्ति कानि कीमिन्य शु रवहाखाक्य प्राग्बह्विति । मांगजीपी भदत पीकं मासी कि कुल तदेवेति हे युक्तः कोर्षः कु समुपकुलया युनक्ति
 नत्रवति कु लोपकुल सत्रकुलपूजन् मंगयिरोलनत्र युनक्ति उपति उपकुल युनत् रोहिणी मांगजीपी पीक मासी नित्याद्युपसहारवाक्य प्राग्वत् । अ
 पसापवाचमित्रगमाह । यत्रमिच्छाउहयानि । मन्त्रोपकाथपिपीव्याद्या यावद्वक्तव्याः यावदापावीपूक्ति साहस्येः पीर्वोक्त्येयामुलीय पूक्तिं मा कुलया

जो।एमाणे श्यरिसणीगरक्ते ज एह उत्रकुलजा।एमाण रेवदुणरक्त ज।एह श्यास्साइण पूखिम कुलवोजा।एहं उत्र
 कुल-जो।एहं कुलेगवाजुष्ठा उवकुलं गवाजुष्ठा आस्साइं पूखिमा जुत्तेसिधसस्र सिध्या । कत्तिइण नते ! पूखिम
 कि कुल ३ पुच्छा गो० । कुलवाजा।एहं उत्रकुलवाजा।एह प्याकुडोत्रकुल जो।एहं कुलजो।एमाणे कत्तिश्या णरक्ते
 जा।इं उत्रकुल जरणी कत्तिइण कात्र यत्तस्र सिध्या ॥ मग्गसिरीण नंन । पूखिम कि कुल तचेत्र देा जो।एहं

युनक्ति कुलोपकुल युद्धतः यतभिवानसत्र युनक्ति । प्रौष्ठपदी पीर्वमासी कुलवा युनक्ति, यावरकुलोपकुलवाल युनक्ति, कुलेनवायुक्ता यावत
 कुलोपकुलेनया प्रौष्ठपदी पीर्वमासी युक्तेतिवक्तव्या आद्युम्मा मवत्त । पूच्छा ॥ गौमम । कुलवायनक्ति उपकुलयायुनक्ति, मोनमते कुलोपकुल
 कल युद्धन् आद्यिनीमरुत्र युनक्ति, उपकलं युत्रत रेवतीनसत्र युनक्ति, आद्युपजी पीर्वमासी कुलवायुनक्ति उपकलंशायुनक्ति, कुलेनवायसा उपक

लोपकुल याग मकरे कल्पयाग करह ता अद्यमा मरुत्र याग करह उपकुल योग करहतो रेवती मरुत्र याग करह आसाहं पूक्तिंमा प्रति कुलपयि
 याग करह उपकलपयि याग करह कुले युक्त यकी उप कुलया युक्तपकी आसीह पूक्तिंमा युक्त ठे इम कत्तिवो हूह । कानि की हे भगवन् ! पू-
 खि मा प्रति स्य कुल के उपकल के कुलोपकुल योग करे पच्छा हे गौतम ! कलपयि योग करह उपकुलपयि योग करह कुलोपकुल योग न क-
 रह कुलयाग करे तो कत्तिका मरुत्र याग करह उपकुल योग करे तो जरणी, कानि की पूणिगा पायत् कइयो हूह । मांगजिर हे भगवन् ! पूक्तिंमा

स्वः। पीकं मासा योजमासि ततःश्राविष्टी पीकं मासी कुलया युनक्ति उपकुलवायुनक्ति कुलोपकुलया युनक्तीति यक्तव्यं स्यात् इति स्वशिये म्य
प्रतिपाद्यं नृपात् यदिवा कुलेनवा युक्तासती श्राविष्टीपीकं मासी उपकुलेनवा युक्तासतीपकुलमया युक्ते तियक्तव्यं स्यात् । तथा पीठवद्वय भवेद्वत्यादि
पीठपर्दी पीकं मासी भवेत् किं कुल युगन्तीत्यादि पृष्ठा । गीतम। कुलवा उपकुलवा कुलापकुलया युनक्ति तत्रकुलयुजत् उत्तरभद्रपदानमत्र युनक्ति उपकु-
लयुजत् पूर्वभद्रपदानमत्रयुनक्ति कुलोपकुलयुजत् यतमित्यन्मत्र युनक्ति उपसङ्घरमाह । यतप्यत्रित्तरिपि कलादिभिः मीष्टपद्याः पीकंमासा

जोएई कुले।त्रकुलं जे एमाणे श्रमिई नरकहे जोएई साविठीणपुण्यमासि कुल याजोएइ जावकुले।त्रकुल
वाजोएई कुलेणत्रा ज्ञाना उवकुलेणत्रा जुहा कुले।त्रकुलेणत्रा जुहा साविठीपुण्यमा जुनेहिवहव
सिध्या ॥ पोठवईण जते। पुण्यम किंकुल जोएई ३ पुढा गो०! कुल या उवकुल वा कुले।त्रकुल या जो

उपकुल युनक्ति २ किंकुलोपकुल युनक्ति, गीतम । कुल वायुनक्ति, उपकुलवायुनक्ति, कुल युजत् यनिष्ठागस्य युनक्ति उ
पकुलयुजत् श्रवण मत्रय युनक्ति, कुलोपकुल युजत् अभिजिज्जस्य युनक्ति, श्राविष्टी जवत् । पीकमासीः किंकुल युनक्ति, यायत्, कुलोपकुल
राया १ इवेहा २ मूल व शानाढाह वै पूर्वोयाढा १ उत्तरायाढा १ पूष्यमाह सु कुल मत्रय योग करे के उपकुल योग फ
रह के कुलापकुल योग करे। हे गीतम । कुलपथि योग करे उपकुलपथि योग करह कुलोपकुलपथि योग करह कुल मत्रय योग करती यनिष्ठा-
मत्रय योग करह उपकुल योग करती श्रवण मत्रय योग करह कुलापकुल योग करती श्राविजित मत्रय योग करह । श्रावणनी पूष्यमा प्रति कुल
पथि योगकरे यावत् कुलोपकुलपथि योगकरे । कुले युक्त यकी उपकुले युक्तयकी श्रावणनी पूष्यमा युक्त इन कइयो
हइ । माद्रवानी हे भगवन् । पूष्य मा प्रति सु कुल योग करे के उपकुल के कुलोपकुल, हे गीतम । कुलपथि योग करे उपकुल पथि योग करे कुलोप

पुत्रानि युगस्याथी प्रथमाथीसु माथी कस्मिन् चन्द्रगणत्रयोरी समाप्तिमुपगच्छतीति, तत्र पट्यपिर्मुद्रुनी एकस्यच मुद्रुतस्य पञ्चद्वापट्टिभाग एकस्यच
 द्वापट्टिभागद्वैकमसपट्टिभाग इत्येवरूपाऽत्रय यथाशिक्षिते समथमाया पीकं भासा क्लिप पट्टिमत्येकेन गुरस्यत एकैकच गुच्छित तदेव जयति सत-
 त्मास्वनिजिता मथमुद्रुतां एकस्यच मुद्रुतस्य चतुर्विंशतिद्वापट्टिभाग एकस्यच द्वापट्टिभागस्य पट्टपट्टिभाग इत्येवप्रमाणा प्राथमक प्राथमीय,
 तत्र पट्यपुत्रेभेवमुद्रुताः शुद्धाः स्थिताः पद्यातसप्तपञ्चाशत् तस्यः एकोमुद्रुनी गृहीत्या द्वापट्टिभागीकृतः तेषु द्वापट्टिरपि द्वापट्टिभागराशी
 पञ्चकठये प्रपिप्यते आताः मसपट्टिभाग स्तोत्र्य यतुयिगतिः शुद्धाः स्थिताः पद्यात् त्रिचत्वारिंशत्तस्यः एक रूपमादाय सप्तपट्टिभागोक्लिपत
 तेन मसपट्टिरविनागः सप्तपट्टिभागीकपच्ये प्रक्षिप्यन्ते आताश्चतस्रपट्टिभागः स्तोत्र्यः पट्यपट्टियुद्धाः स्थिनी पद्याद्विीसप्तपट्टिजागी ततस्त्रि शता-
 गुद्रुते । अत्रयः शुद्धः स्थिताः पद्यामुद्रुताः पट्टिविगतिः तत इदयागत यमिष्टानचतस्रस्य त्रियुमुद्रुतैव एकस्यच मुद्रुतस्य एकोनविंशतिसस्ये पुद्रापट्टि
 भागीपु एकस्यच द्वापट्टिभागस्य पञ्चपट्टिसस्येपु द्वापट्टिभागेपञ्चपेपु मथमाथीसु माथी समाप्तिमियति । एव पञ्चाना यगभाविलीना आविष्टीनां
 वृत्तिनामां कृत्स्नमत्रकेन कृत्स्नपट्टिपट्टिवाच परिसमाप्ति भायनाया तथा प्रीष्टपत्रीमिति भाद्रपत्री जवत । पीणनामी कलिनचत्रावि योगयाकयति ।
 भगवतामाह गीतम् । श्रीविणवत्रावि यागे योजयति । तद्यथा गतत्रियम् पूर्वत्रवृपदा सप्तसत्रपदा श्याषा पञ्चानामपि युगभाविलीनामानुत्तमसत्राकां
 मध्ये श्याष्यतरव परिसमापभात् । श्याष्युभौ भवन्तः पीसु माथी कलिनचत्रावि योग याजयति गीतम् द्वेयीअयतः रेवती श्यथिनीच इहोस्रभद्रपदान
 चतस्रपिकाश्चिराद्युभौवीकमाथी पारममापयति पर तत प्रीष्टपत्रीमपि लोकेश प्रीष्टपद्यामेव तस्य प्रथान्य तत्राश्रा तस्याः श्रमिथानादतस्तदिर नवि

सुभद्रय श्यास्साङ्ग मते पृथिम कङ्कणकम्प्रा जाग जोएति गा०दी जाग जोएति ॥ त० रेवर्द्धे श्यस्सिगणीशु ॥

पदा । इ श्यागिनी जवत । पीथिनामी कलिनचत्रावि याग योजयन्ति । गीतम् । द्वे मथने याग याजयतः, तद्यथा रेवती । श्यथिनीय २ काति
 रे भगवन् । पूथिगामत इ कतना मथन माग करव क् । रे गीतम् । त्रिथि तद्यत्र याग करव क् । तैकेइ श्यत्रिजित् । अयस्य २ थनिष्टा ३ माद्रवानी

अधुनी १०
 भाग ११११
 ११११११
 ११११११

षट्सव्यारिगत्रयिकानि ३४४ गोच्यन्ति । उभरापदानामनुरायादापर्यन्ताणा मन्त्राणां गोचनक अष्टीभनान्येकोनविंशत्यधिकानि ८९ सर्वेष्वपि शोच
 नपु उपरिष्णमिन्तितोमन्त्रस्य सत्रयिनोमुहूर्तं च द्वापष्टिभागान्मुहूर्तं च द्वापष्टिभागान्मुहूर्तं च द्वापष्टिभागान्मुहूर्तं च द्वापष्टिभागान्मुहूर्तं च द्वापष्टिभागान्
 मयाप नाइइसा खने च तइइइ चरकत इइइरेइ चइइइइइइ च म स एमावाच १? एतान्यनन्तरादितानि शोचनकानि यथा शोचयिस्वा यष्टेयमयति-
 एते सद्भवतिमन्त्र । एनस्मि च मन्त्रेकरामूर्त्येण मम उभुपतिरमावासायामिति करखाया समूहाचराय भावनास्विय केनापिपृच्छते-युगसादी प्रथमा
 उमायासा के मन्त्रमन्त्रोपना समानिमेनेति । तत्रपूर्वोदितस्वरूपो उवाचयं राशिः षट्पष्टिमहूर्तः पचद्वापष्टिभाग एवस्य च द्वापष्टिभागस्य एकः
 सप्तपष्टिभाग इत्येवमपि न गुरयते प्रथमाया एमावासायाः पृष्टत्वात् एकै न गुचित तदेकमवतीति जातसावासेयराशि- ततस्त-
 साइ द्विविंशतिमहूर्तः एवमप्य मुहूर्तस्य षट्सव्यारिगत्रयद्वापष्टिभाग इत्येवमप्य पुनवसुगोच्यते च षट्पष्टिमहूर्तस्योद्वाविंशतिमुहूर्तो शुद्धा
 यथापु षट्सव्यारिगत्रय ४४ संध्य एक मुहूर्तमपकृत्य तस्यद्वापष्टिभागाः क्रियन्ते कस्याच तेद्वापष्टिभागराशिमन्त्रे प्रक्षिप्यन्ते जाता सप्तपष्टिः तेस्य
 षट्सव्यारिगत्रयद्वापष्टिः शोचिस्वित्येकयिगतिः शिवास्वित्येकयिगतिः मुहूर्तस्य रित्यशतामुहूर्तं पुष्यः शुद्ध- पचासत्रयोवगमुहूर्तः एवमेवमन्त्र चानु संश्रानिति
 पचदशमहूर्तं प्रमाच धतइदभाग न अश्रेयामन्त्रत्रयेकस्मिन् मुहूर्ते एवमप्य मुहूर्तं च षट्सव्यारिगतिद्वापष्टिभागेषु एकस्य च द्वापष्टिभागस्य सप्तपष्टिभा
 द्विमस्य षट्पष्टिभागेषु शेषेषु प्रथमासावासा समानिमपगच्छतीति । एवसर्वोक्तप्यमावासासु करण भायनीय, अत्रपूक्षिमार्कने यदगाथास्याकरण मुष्ण
 तत्रकरणगाथामुरायेन युगादायमावासायाः प्रापम्येन कनप्रसवेमच । अप्य प्रसन्नपूक्षिमार्कने अयद्वारो सात्यशोचकयक्षो ।
 तत्रेवम मोडकण अमिहंथाइ त कापत्र १ सुइति खमोडकने अचच तद्व्येज्जकरकत तत्यप करइ उदुयइ पचिपुण पूक्षिम विमल २ यथा पूर्वममा-
 यासापत्रमन्त्रपरिचानाय मययायराशिरुक्तः सयथात्रापिपीयमासोचमन्त्रपरिचानविधौ इस्वितपूक्षमासोगुचिर्तो यापूक्षमासो ज्ञानुनिष्ठिति तन
 मय्या गुचिनः कतस्य शुक्तिषेचमनि तदेव पूर्वोक्त गोचनक कतस्य कतस्यमिच्छिदादिक मनुपुनयसुप्रभृतिक शुद्धेशोचनके यष्टेयमवतिटले
 तत्रवन्त्रप पीस मावापुक्त तस्मिन्मन्त्रे कतति मनुपविद्यद्वयः परिपूणी पीके मासो विमलामिति करणगाथद्वापष्टिभा ५ । ज्ञायनास्विय कोपि-

त्वाप्यकानि ६४३० तेषां त्रैराशिका षतुःपञ्चाशदधिकवत्वारि अष्टमरूपेण भागो द्विपते सख्याद्वाचिगतिमुद्भूताः शेषान्तिष्ठति श्रीशिवश्चत्वारि त्रयो
 त्यधिकानि ६८८ प्रागा द्विपते सख्याः पट्टवत्वारिगन्तुं प्रद्वेष्यद्विभागः यथापुनयसुनचत्रशाधनकानिपयति । अथ शेषमत्राका शेषमकान्याह ।
 पावत्रसंय चगुणोपयाकृतसं ये विषाहासु यत्तारिअ भायाला सोद्गातइत्तरासडा ५ द्वाभ्रत द्वासस्त्यधिकगत फल्युनीमासुतरफलयुनीसा शोध्य
 किमुक्त भवति द्विमस्त्यधिकेन शतेन पुनवसुप्रमृतीनि उत्तरफलयुनीपयेतानि नवश्राधि गोप्यन्ते एवमुत्तरश्राधि भावार्थी प्रायनीय । सञ्चविश्याकान्
 विश्याकान्यतेषु नवश्राधु गोपनक द्वेषने द्विमस्त्यधिके २६२ ॥ अथानन्तरमुत्तरायाद्यापयन्तानि नवश्राधुपिकृत्य शोष्यानि त्वावारि शतानि द्विचत्वा
 रिगद्विचानि ४४२ एव पुनवसुप्रमृतिभागमद्विचतु माद्वयण एताअन्निर्देषाह तात्र सोद्धानि सोद्दशर्ग ६ एतदवतरास्त शाधनक सफलनपि
 पुनयमुमाकद्वापदिभागमद्वितमवसेषम एतदुक्त प्रयति । येमपुनवसुमरकाद्वाविशति मुद्भूतां स्त्रीमर्षेपि उत्तरस्मिन् २ शाधनके अंतः प्रविष्टाकृतंते ननु
 द्वेषट्टेभागा सातायतयत् शाधनक ग्राम्यते तात्रतत्र पुनर्वसुसुक्ताः पट्टवत्वारिगन्तुं द्वापदिभागाः उपरिहताः शोपनीयाइति । एतस्युपमर्षसुप्रमृतिउत्तरा
 याद्यापयत्त प्रथम शाधनकं अतस्सुसुभिजितमादिकृत्वा द्वितीय शाधनक यस्यानि तत्रप्रतिष्ठातमेव निर्वाहयति । अभिइइय नयमुद्भूता पिसच्छिप्रागाय
 इति षडवीस । काव्हीपममता भागा मन्दिच्छिअभावा ७ इगुचत पोटवयतिमुषेवनवीतरसु राक्षीष्या तिसुष वल्लडयसुभवे पुनवसुप्रगुनीठेअ
 ८ पक्षेवइगुचपक यथाइ गुचतराह लक्ष्मेव साङ्गादिविषाहासु मूलवर्तनसर्षोअला ९ अतयपइगुचवीसा सोद्दशगततराअसाडाच षडवीस क्लृ
 सागाडावर्ता बुक्छिअठेष १० अभिजिता नवश्राधु गोपनक नवमुद्भूतां एकस्य मुद्भूतस्य सत्काष्ठमुविशतिद्वापदिप्रागा एकस्य द्वापदिप्रागस्य सप्त-
 पट्टिवेरकताः परिपूर्णां पट्टपदिभागाः तथा एकोनपदिएकोनपत्यधिकशतं प्रोष्टपदानामुत्तरमत्रपदानां शोपनक किमुक्तभवति । एकोनपत्यधिकेन
 शतेनोत्तरमत्रपदानानि नवश्राधि मुच्यति । एवमुत्तरश्राधि प्रायनीय तथा अिषु भवतरेषु रोक्षिणीकारोक्षिणीपयंतानि मुच्यति । तथा
 निमग्नभक्तस्यधिकेषु शतेषु गोपिषु पुनर्तमपयस्त मचत्रकास मुच्यति । ६थाएकोनपञ्चदधिकानि पञ्चशतानि प्राप्य फलयुनीपयन्तानि न
 यथापि मुच्यति । तथा विद्याससु विशाकापयैतेषु नवश्रेषु एकासप्तस्यधिकानि पट्टवतानि ६६८ शोष्यानि मूलपर्यन्ते नवश्राधुते सप्तश्राधानि

मयस्त्रिगतामयपते जाते हूलक्षेत्रे चतुःसप्ततिसहस्राणि पञ्चशतानि २७५२० तेषां चतुःपञ्चाशदधिकैकषतसहस्रारिशतते भोगदरखं लब्धाः यद्व्यष्टिसुहृ
 त्तोः ६६ गेयाश्रयाः स्तिष्ठति श्रीशिशुतानि पटशिशुदधिकानि ३३६ ततो द्वापटिभागानयमार्यं सानि यष्ट्यागुण्यस्ते जातानि विगतिसहस्राणि अष्टीशतानि
 द्वात्रिंशदधिकानि २०३३ तेषामनन्तरोत्तरेद्वाराणिना ४१५४ भागो द्विपते लब्धाः पञ्चद्वापटिभागः ५ तेषास्तिष्ठते द्वापटिः तानस्तस्याद्वापट्या अपवर्तना
 क्रिपते जातएक खेदराशे रपि द्वापट्यापवर्तनाया जाता सप्तपटिः ततश्चागत षट्पटिमुहूर्तो एकस्यच मुहूर्तस्य द्वापटिजागस्य एकःसप्तपटिभागइति
 तदेव मुक्कमत्रथायरागिममाद्य । संमतिशेषविधिमाद्य । अष्टमवहारराति इत्यभनायाससगुणकुञ्जा खरकतासुवहो सोदृष्यगविदि मिसामेइ ३ एतमम
 तरोदितस्वरूपमवधारणिमिष्टानामायासासगुण यामनावासा ज्ञातुमिष्टति सत् सगुणित कुर्यात् अतकसुं च नष्टत्राणि शोपनीयानि ततोऽनकञ्चै
 नचत्राखो गापमकविधिगोधमकार यस्यमाश निधामयत आकखपत तत्र मयमत पुनयसुगायनकमाइ । दावीसचसुहृता खायानीस विमटिमा
 गाय एभंपुणवसुरमय सोद्रेष्यइयइपुस्य ४ द्वाविशतिसुहूर्तोः एकस्यच मुहूर्तस्य पट्यस्यारिशद्विद्व्यापटिभागः एतत् यत्ताधत्प्रमाण पुनर्वसुनशत्रस्य
 परियुखे भवति शाद्वय्य क्षयमेव प्रमाखस्य शोधनकस्योरपतिरिति चतुष्यते यदि चतुर्विंशत्यधिकेन पवर्तनेन पञ्चसूयमन्त्रप्रर्पोयाजस्यते तसएक पयो
 तिकास्य कतिपर्यावास्तेनेकेन पर्वणा लप्यते । रात्रिश्रयस्यापना । १२४ ५ १ अत्रात्येनराशिना एककलखसेन अध्वराशिः पञ्चकूपो गुणपते जाताः
 पनेव एकेनगुणित सर्वेवप्रयतीति वचनात् तेषा चतुर्विंशत्यधिकेन यतेन भागोद्विपते लब्धाः पञ्चसुविंशत्यधिकशतजागा ततो नचत्रानयमाय
 ग्तेऽष्टादशमिः शतैस्त्रिंशदधिकैः सप्तपटिभागकृचै गुणयितव्या इति गुणकारराशिद्वेदराशयो द्विकेनापवर्तना जातो गुणकारराशिः नयशतानि प
 षदशोत्तराणि २१५ खेदरागिद्वापटिः तत्र पञ्चमविःशतैः पञ्चदशोत्तरे गुणपते जातानि पञ्चसप्तस्यधिकानि ४५७३ खेदराशिद्वो
 पटिलक्षणः सप्तपट्या गणयते जातान्ये कषत्यारिशतानि चतु पञ्चाशदधिकानि ४१५४ तथा पुण्यस्य त्रयोविंशतिजागाः माकतनयुगचरसपयणि सइ
 योगमायान्ति तद्वाप्यागुणपते जातानि चतुर्विंशत्यधिकानि यद्विंशत्यधिकानि १४२६ तानि माकतनात्पञ्चसप्तस्यधिकपञ्चस्यारिशतप्रमाणात् शोध्यते
 अय विष्ठति एकत्रिशतानि एकोनपञ्चाशदधिकानि ३१४२ एतानि मुहूर्तोमयनाये त्रिशतानुययते जातानि चतुःसप्तसहस्राणि चत्वारिशतानि सप्त

पीठं शशीं परिममापयतुः पञ्चस्यपि युगं शिवीपु पश्चिमासु ह्याव्यभिक्षितः परिममापकावशमान् केवलान्निशिक्षसत्र अयखेगमश्च अयदुमिति तद-
 विपरिममापयतीत्य ॥ किञ्च सामाप्यतद्वरं भाविटी समापकनचत्रद्वयं च य । पञ्चस्यपि भाविटीपु पुण्ड्रिमासु का पूकिं भा किनचय्र कियसु
 मूहृतेषु विपरमप्रतिज्ञानेषु गतेषु गन्तुषु परिममापयतीति सूक्ष्मे सिद्धादंभायै त्येदप्रवचनप्रमिदि करण भावनीय नात्रयद्वमियुञ्जनावासास्रइइइ
 चिकमिद्वीरिक्क नि अयद्वार दावेञ्जा तन्निष्कवेदि सुगुणिये १ यामनावास्यामिह युगेच्छातुमिदुसि यथा कस्मिन्नचने वरंमानापदिसमाप्तमयतीति
 यावदुपैर्वित्यो अभावात्काष्ठाज्जाता स्थायत्यासंख्यया इत्यथ बह्यगाणसूत्रपमयथायते प्रथमतया स्याप्यते इत्ययथायौ प्रुत्राग्निः तमयथाय
 राक्षिपुष्टिकादी स्यापयित्वा सुगुणयेत् ॥ अथ किप्रमाखी ऽध्याववथायदाग्निरिति ताममावनिरूपणायमाह । द्वायहोयमनुना, विमदिभागायपचपेदिपुष्ठा ।
 यामदिभागसत्तिगाअपकाइवभीगा १ पटयष्टिमनुना एकस्यच मूहृतेस्य पपपरिपूरुण्ड्यापष्टिमागा एकस्यच द्वापेष्टिमागस्य गन्धःसप्तपष्टिमभा भाग
 इत्येतावन्प्रमाखी ऽर्वायराग्निः अथमेतावत्प्रमाखस्यस्तिरिति चेत् उच्यते इहयादे चतुर्विंश-अपिअपयशतेन पञ्चमूणमचत्रपर्यायाः लस्यन्ते ततो
 द्वास्या पवस्या बिलमामहे । रात्रिप्रपस्थापना १२४ १२ अक्रास्येन रात्रिमा द्विकलसयेन सध्यारात्रि पञ्चकलसका गुणपते ज्ञातावज्ज तेया चतुर्विंश-
 त्यधिकेन शतेन मागइत्य तत्रकण्डेद्वाराशयो द्वि केनापवतना ज्ञातवपरितमद्वेद्यो रात्रि पञ्चकलया ऽपस्तनादु पश्चिक्रयः लब्धाः पञ्चद्वापष्टि
 ज्ञानाः एतेन तत्रत्राणि वर्तन्त्यामिति तत्रत्रकरवायमयादगभिलि यदधिकैः शनैः सप्तपष्टिमागद्वि गुण्यन्ते ज्ञातानि यद्वमवतिशतानि पञ्चागद-
 पिकाणि १५० केत्रागिरपि द्वापष्टिममाखः सप्तपष्ट्यागवपते ज्ञानान्येकवस्वारात्रिजज्ञतानि चत पञ्चागदपिकाणि ४५४ उपरितनरात्रि मूहृतामयमाय

पुष्याम कद्दु गस्कन्ना जोग जोएति । गो०! तिासु णस्कसा जोग जोएति । त० सयत्रिसया पुष्टमद्वयया उत्त
 वत्त । पीठशमी कर्म तत्रत्र चि योग याञ्जवन्ति । गौतम । त्रिखिगसत्राखियोग योगवन्ति, तद्यथा शतत्रिणा १ पूषमद्वपदा २ उत्तरमद्व
 प्रीष्टपदी भाद्रपानी २ आशार्थे ३ कासि का ४ मागश्रीर्षी ५ पीयो ६ माही ७ क.शुमी ८ चेन्नी ९ देयाखी १० ल्ये एामुनी ११ आपादी १२ । आयखनी

॥ मूल ॥
 ॥ अमृत ॥
 ॥ भाष ॥

वसन्तनामा प्रीष्ठपदी प्राद्वपदभायिणी अष्टयुगद्युगिनी तस्याभवाः आद्ययुगो आद्यिनेयसासमाविनी एवकार्त्तिकी सागशीर्षी पीवी साची फाणुगुनी चैत्री वैशाखी स्वैष्टामूली आशुढी इति, प्रसूत्रे पृथि सासायस्योर्भेदेन निर्देशपि उत्तरसूत्रे पूर्वनेर्देन निर्देश सुत्रामैक्यद्वयानाथ, तेषाऽन्वयास्याऽपि आ-
विष्टी प्रीष्ठपदी आद्ययुगिनी इत्यादिभि व्यपदेश्याः । ननत्राविष्टी पृथि सा अयिष्टायोगाद्भवति अभावास्यानु आविष्टीन तथा अस्यां अस्मि योपघायो
गस्य प्रविष्ट्यभावात् तस्यै आविष्टीपृथि सा अस्मि ति आविष्टः आखणसासः तस्येय आविष्टी साखणसासभाविकीत्यर्थ । एव प्रीष्ठपदादिष्वभावा
स्याद् वाच्य । सप्रतिदेनेष्टे रेकेकापीकसाधी परिसमाप्यते सामि पिपृष्टिपुराह । नावदिष्व जनेइत्यादि । आविष्टीवीणुमानी जटतः कति नक्षत्रा-
धि योगं योजयति । यागकुर्वेति कति नक्षत्राणि चक्ष्रेष्वसहस्रस्य परिसमापयतीत्यर्थः । गीतम । श्रीणि मजत्राणि
योगं योजयति श्रीखिलकत्राणि चक्ष्रेष्वसहस्रस्य परिसमापयति । मद्यथा । अभिजित् मखयो धनिष्ठा इह अखणचनिष्ठादपे द्वेयथ नक्षत्रे आविष्टी

माघ-वारमश्वसावासाष्टपे०? त साविठी १, ऐठवई २, अश्विनी ३, कर्त्तिकी ४, मर्गसिरी ५, पेसी ६
साधी ७, फल्गुणी ८, चैती ९, वैशाखी १०, जेठामूनी ११, आसाठी १२, साविठीणं जने, पृथुमासि कइ
णस्कन्नो जोग जोएति । गी० । तिसिखसकत्रा जोग जोएति त० अचिहं सवगो धणिष्ठा । ऐठवईण जने।

साविठी १, प्रीष्ठपदा २, आद्यिनी ३, कर्त्तिकी ४, सागशीर्षी ५, पीवा ६, साधी ७, फाणुगुनी ८, चैत्री ९, वैशाखी १०, ज्येष्ठामूनी ११, आषाढी १२,
आविष्टी भवन्त । कनिष्ठा आखियोगयोगयति । गीतम । आखिनेष्टत्राणि योगं योजयन्ति तद्यथा-अभिजित् १, अश्व २, धनिष्ठा ३, प्रीष्ठपदी ज-
वार नक्षत्र कुलापकुल, तेकइ । अभिजित् कुलोपकुल १, शतमिया कुलोपकुल २, आत्री कुलोपकुल ३, अमरुधा कुलोपकुल ४ । इवै यणिना अना-
वासा हार कइ अह । जेवसी हे मन्थन । पृथिणा ५, जेवली अमावस्या ६ । हे गीतम । वार १२, पृथिना अमावस्या ६, तेकेरी ज विष्टी आयण १

इत्थं १०५ तस्य सप्तशतानामने इने शब्दाः पञ्चदशसुहृताः पलाशानहंशशाखा प्रत्येक चतुरस्रमम योग एव समशे शाखा द्वादशे शाखामन्त्रिजितय
 चतुरस्रमयोसोपेयः इति । अथ कुलद्वार । कति भवत । कुलानि कुलसप्तकानि मत्तत्रापि तथाकति उपकुलानि तथा कति-
 कुलोपकुलानि मत्तत्रानि ? सूत्रे पुत्रस्वनिर्देशः प्राणशब्दात् । प्रगवासाश्च गौतम । द्वादशोपकुलानि चत्वारिकुलोपकुलानि मत्तत्रानि ?
 तत्र द्वादशकुलानि तदुपशा धमिष्ठाकुल उत्तरभद्रपदाकुल अष्टिनीकुलं कृत्तिकाकुल मृगशिरःकुल पुष्यःकुल उत्तरफल्गुनीकुलं चित्राकुल विगाखाकुल
 मूलाः कुल उत्तराषाढाकुल । अथकिङ्कवादीनां लक्ष्यते मासानां परिक्रमानि परिसमापकानि भवतिकुलानि क्रोधः इहयेनेहश्चै प्रायः
 मानांतं परिसमाप्यत् उपस्थापते मासचतुर्दशमासानि च सानि मत्तत्राचि कुलानीति प्रविष्टानि । तद्यथा आविष्टोमास प्रायः अविष्टवापयिष्ठाऽपर-
 पर्यायया परिव्रजानिमुपैति सोमपदः उत्तरभद्रपदा अथपुष्य अष्टिम्याइति अविष्टादीनि प्राया मासपरिसमापकानि मासभद्रगमासानि प्रायोपयथा
 दुपकुलादिभिरपि मत्तत्रे मासपरिसमाप्तिर्जायते इत्यसूचि कुलानामथसामानि मत्तत्राचि भवत्वादीनि उपकुलानि कुलानां समीपतुपकुल तत्रयत्ते
 यानि मत्तत्राचि तान्युपचारदुपकुलानानि स्युः स्युः स्युः यानि कुलानामुपकुलानावाऽपस्तानि सानि कुलोपकुलान्यभिष्टादीनि द्वादशोपकुलानि ।

जाते तैरस्यसमे स्युःरस्ते ष कडण भते। कुला कर्हउचकुला कडकुलोचकुला प० ? गौ० धारसकुला धारस
 उचकुला अष्टारिकुलोचकुला प० ? धारसकुला, त० धणिठाकुल ; उत्तरभद्रपदाकुल २ अस्तिस्वणीकुल
 प्रथमिसुहृतीनेकविमति पठयेत् अक्षरात्रान् ॥ २ ॥ तिस्रोत्तरः पुत्रवमुपारिषो विगाखाश्च ष प्रथमि सुहृतांश्च अष्टिथ विगतिचक्षोराश्र
 म् ॥ ३ ॥ अथशोयाविमत्तत्राचि पुष्यश्चापि सूर्यश्च सशोय योजयन्ति ॥ द्वादशैव सुहृतांश्च त्रयोदशाक्षोराश्रान् ॥ ४ ॥ कति भवन् ! कुलानि,
 उपकुल भवन् कुलोपकुल त्वे । रे गौतम । धार मत्तत्र कुल (कलाश्च उच्यते इह ये मत्तत्रे प्रायः सदा मासानापरिसमाहय उपस्थापते मास चतुर्द-
 शासानि च सानि मत्तत्राचि आविष्टोमासः प्रायः अविष्टया धमिष्ठाः परपर्यायया परि समाप्ति मुपैति । इति कुल, उपकुल तथासिच कुलाना सप्तश-

सुप्रति सूर्यवशत प्रवृत्ति मुहूर्तान् श्रीयेवधियति चाहोरात्रानिति सद्यथा एतानि पदेनलत्राणि चन्द्र सप्तमं सप्तपट्टिजागता शतमेकसप्त भागस्यार्द्धे
 प्रत्येक प्रवृत्ति तताः एतावताः पञ्चमामान्द्वारात्रस्य सूर्येणतस्य प्रगतस्य वृत्तमिर्गणिते सप्तम्यायिगतिरहारात्रा यदहं सत्त्रिग-
 तामुपपत्ते जातास्त्रिग्नस्य दशमिर्गणे इते सप्तम्यास्त्रयोमहूर्ताइति तथास्यप्रथमोपाणि अथवापनिष्टापूषन्नद्रपदारैवत्यधिनोक्तिस्त्रिग्नगणेश पुरपसया
 पूर्वैकगुणोद्वल्लिचित्रान्नुर पामूलपूत्रोवासाकृपाणि तत्रत्राणि पञ्चदशापि सूर्यवशतगतानि यानि द्वादशैकमुहूर्तान् त्रयोवशत समान् परिपूर्णान्-
 होरात्रानिति एतानि परिपूर्णान् सप्तपट्टिभागान् चन्द्रसप्तमं प्रवृत्ति ततःसूर्यवशतानि पञ्चमागान् अहोरात्रस्य सप्तपट्टिसंख्यान गच्छति सप्तपट्टेश
 पञ्चमिर्गणिते सप्तम्यास्योदय अहोरात्रा शेषीद्वीभागी ती त्रिंशत्तागुणपत्ते जातापट्टि तस्याः पञ्चमिर्गणिते सप्तम्याद्वादशगुणमुहूर्ताइति । अत्रचप्रस
 न्नमङ्गल्यासूययोगद्वयगत द्वादशयोगपरिगणिते यथासापत्तचोदश्यते ज्योति करकोक्तः । अत्रचन्द्रमूर्जोपहोरासीकतेअपञ्चगुणो सप्तहीएविभतो सप्तो
 चदसुसोभोगो १ तत्रत्रावाप्तदुशेनादीनां यःसूर्यवशतयोगः सप्तमुहूर्तं राशीक्रियते कल्याण पञ्चमिर्गणिते तस्यःसप्तपट्ट्याभागेवृत्ते यल्लस्य सप्तचन्द्रस्ययोग
 इयतत्र जायता कापिशिष्यापूठति । यत्रसूय-पट्टिविमान एकवियति सप्तमुहूर्तान् अथवितपत्ते तत्रचन्द्रः कियत्त काश्रितपत्तीति सप्तमुहूर्तं रागिकरणा-
 येपट्टिविचरा चित्रशतगुणपत्ते गुणपित्वा चोपचितका एकवियतिमुहूर्ताः प्रवृत्तिपत्ते जलित्वे श्रुतेगकोभरे २०१ ते पञ्चमिर्गणिते जाते पञ्चोत्तरं स-

हाय । चन्द्रमिर्गणिते त्रिचत्रयोस अहोरात्रे ३ अथसेसा णरकतापसरसवि सूरसहगयाजति । वारसचेत्रम् ।

शान् सूर्यवशतयोगं योजयति ० नीतलं । ततो अहोरात्रान् पट्टवमुहूर्तान् सूर्येण साहयोगं योजयति । एवं इमाजिर्गणियाभिर्नैतव्य ॥ इति
 चित् पट्टमुहूर्तान् चतरव सेवलोमहोरात्रान् सूर्येण सर्वं गच्छति इतो संपाको यत्पानि ० १ ० यतानिपत्तं चरण्यो आत्रोशेषेयाख्याति ल्येष्टाय ०
 एतन्मन्त्रं सूर्ये तावत् आत्र विषयं मुहूर्तं ५०००० २ अहोरात्र सूर्ये ३ । अथचोप याकता मन्त्र पत्तर १५ सूर्ये सायह जाइ चार १२ मुहूर्तं ५०००० ५०००० तेर अ
 होरात्र सूर्ये इम इवेरीते चन्द्रवत्प्रवृत्ता पटे सूर्यवत्प्रवृत्ता आबवी (एवं मन्त्र मुन्यापमुच्यते चन्द्रं च, कोतला मन्त्रं च, मगबन् च, कोतला कुत्रकेतला

चन्द्रोप-
 भाग ११६
 ३ ३७७३०

पञ्चजागम् एषोरात्रस्य पूर्वैश्च सम वनं नमसवेय एवविशतेषु पञ्चभिर्भागैर्भूते लज्जास्यारोऽशोरात्राः एकः पञ्चमभागी ऽवतिष्ठते मगदूमाजयमा-
 यत्रियता मुख्यते आवाञ्छित्तस्य तस्याःपशुभिर्भागदूने सस्याः पशुशुभ्रादिति एवमभिजिज्ञासायम श्लेषमसत्राकां सुयोगकालप्ररूपं इमानिचरयमा-
 वापिर्ग्याति नैसव्य सत्राभिजिज्ञासपञ्चमूत्रां पतरस्यवेवसान् परिपूकांन् एषोरात्रांन् सर्वेष्वमगुष्टिति अश्रीपपतिः । मयमतय्यकृष्टः । अपञ्चदु-
 श्रोवावा मरुताकां सर्वेष्वसम योगान् कालपरिमाद्यमधिकृत्ये नि गम्य वर्यानि सयाञ्जिगतमिपक भरवाञ्चद्रीमत्तयेवास्वातिः खंटा चेत्ये तानिपटमव-
 प्राञ्चिमेत्येकं सर्वेष्वसमभूतिमूत्रांनेकवियतिवृषाशोरात्रांनिति तस्याः एतानिमपत्राचिपत्रेणसर्वसंशुर्त्स् प्रयच्छि गत सख्याम सप्तपष्टिप्रागान-
 ज्ञजति सतएतायतः पञ्चभागान् अशोरात्रस्य सर्वेष्वसमप्रजनीति प्रत्येकं प्रागुक्तकारयप्रागाश्यान् ययस्त्रि गतपशुभिर्भागसत्या यद्व्यष्टोरात्राः
 येषाः शार्दूलयः पञ्चभागादौ सवश सापोजाताः सप्त तेमूत्रांनयतायत्रिभानामुच्यते २० तेषांपरिपूकं मूत्रांनयतायद्वयभिर्भागे
 दूयतेसत्या एवविशतिमूत्रांनिति तवानिच्छताराः सतरस्रदूयता सारकशुभी सतरावादा इत्येयकृपाः पण्यमूर्च्छिबीविशासायतानिपटम-

अग्नीहंतस्त्रमुज्जसेचसा रेध्यकैवल्ले अष्टोारसे । सुरेणसमगच्छत्प्रासेमागवोडांमि २ सद्यभिसयान्नरगीश्वे ।
 अद्वाश्वसेभ्साहजैठाया सश्रुतिमुज्जसे इक्ष्वाकीना छत्रैत्र अष्टोारसे २ तिसुत्रे अष्टोारसे पुगत्रुसरेऽहिपीत्रिमा

श्रापि भव न् विमग्नमूत्रांन् २ पत्रे एषांयोगः मघत्रावा मघातव्यः ॥ ४ ॥ यतया मरुत्त ! अगधियान्नकृतावा अाननिकृष्ट कति यद्वार।

दिन तथा मूत्रम अभियन् ४ दिन ६ मूत्रतं इत्यादि (हे मीरुत ! नव मूत्रतं ५ तै सतावाप सनसठीला भाग यत मूत्रसमा चन्त्रसामाप योग
 करइ इम एइ मायाए २० मघत्रना पत्र स्याप योग आशवा, ते गावा अग्नित्रिन् मरुत्रनो चन्त्रसामायइ याग एव अशोरात्रता सतमठिमाग की-
 नइ एइवा यकवीस प्राग हुइ तेइना नव मूत्रतं हुइ ५ तै सतावासुभना एतलां योग करइ १-जठमिप २ १ भरखी २ अ द्वा ३ अश्रैया ४ स्वाति
 ५ खंटा ६ एइ च मघत्र पकर मूत्रतं सगै चन्त्रसार्थे सजोगकरं २ । सतर। मरुत्रवृ सतर फाशुगुमी सतरावादा ३ पुनयन् ४ रोहिणी ५ यियाया ६

अबहीप०
 भाग११३
 अच०११
 ॥५७०॥

भागानि कस्य च द्वापदिभागस्य सप्तपदिषाद्विषस्य षट्पदिभागान् पाददस्य च द्रुवो गतस्तु साऽमावास्यापरिसप्तसाप्तिकासप्तविंशत्युपरिष्ठानो
 पायेरुक्तात् षट्पदिर्मुहूर्ताः पञ्चषट्पादिभागा एकस्य च द्वापदिभागस्य सप्तपदिभागः इत्येकैक्यत्वं द्रुवराशौ नक्षत्रयोषणाधिकारे सप्तविंशतिः सप्त-
 पदिभागाः स्वस्य भावे द्वापदस्या गुणयन्ते जात १६३३ एषा सप्तपद्याभागेऽङ्कते आगत ३३ ६६ अयमिति यथाऽभिजितएकविंशतिभ्रागेभ्यः सप्तधिकसव-
 मुहूर्तस्यो योगकालस्मान्नात साक्षात्कारेऽवेत्ययः । इमान्जिवस्यसाक्षात्त्रि ६२ ६७ गाथासि रवगतस्य चन्द्रयागकालस्मान्नामिति गम्य १ स-
 द्या-ऽभिजित्त चन्द्रयागः सप्तपदिषष्टीकृतो ऽत्रोरात्रः कल्पयन्ते तेषूर्वास्ता सप्तविंशतिजाताः पूर्वोक्तेन कारणेन नवमुहूर्तो सप्तविंशतिश्च कला
 भवति तथा ज्ञातमित्येकं मरुदो आदौ अत्रलं पा स्मृतिः स्येष्ट । अ-समुच्चये एतानि षट्पदसप्तत्रिंशत् पञ्चदशमुहूर्ताम् यावत् चन्द्रेषु सप्त सप्तयौ सप्तयो
 येषां तानि तथा । तथा एतेषां पञ्चानपि नक्षत्राणां मत्स्ये सप्तपदिषष्टीकृतस्योरात्रस्य सप्तकां चार्द्धान् त्रयस्त्रिंशद्गुणानाम् यावच्चन्द्रेषु सप्त
 योगभवति ततो मुहूर्तगतसप्तपदिभागकरद्वारे त्रयस्त्रिंशत्त्रिंशता गुण्यते जातानि नवशतानि नवशतानि ६६० यद्विषाहं सदापि त्रि-

णवमुहूर्ते सप्तधीसप्तसप्तसठिनाए मुहूर्तसप्त सप्तै जंगजोएडं । एत्र इमदिहाहाहि छुणुगतव
 स्यभिइस्स चदजोगा सप्तठि स्रठिठे अहेरस्ती । तंछांतिपवमुहूर्तासप्तधीसंकलाद्ये १ सयमिसया जरणीठे

निय सप्तपदिभागान् मद्रूपस्य चन्द्रेषुमाह याग याजयति ॥ एव इमाभिगायोपिरयगमस्य २ अभिजितचन्द्रयोगः सप्तपदिसयकोकता अहोरात्रः,
 १० ए न नक्षत्रा गात्र षोड इवे नक्षत्रनां सत्याम द्वार षड् ६ ४ एव दे प्रयवम् । अत्राधीच नक्षत्र साहच्ये अभिजित् नक्षत्र स्य च व्याकारं
 सस्थित छ । हे गौतम । गाथीय अलिमह आकार सस्थित छत्र इम न नक्षत्रनां सत्याम गाथां च कश्च छत्र । अभिजित् गौगीयायसी स-
 स्थाने सस्थित छत्र १ अथवा काधार ये सस्थाने २ धनीष्टा शुकनी पञ्च सस्थाने ३ शत भीयक पुण्योपशरने सस्थाने सस्थित ४ पूर्वपद सप्त
 मद्रूप दे बापुर्ने सस्थाने एकतो नावानं सस्थान ३ अशुतो अथस्कन्धने सस्थाने ८ भरसो भगने सस्थाने ८ १ ठिका सूर्यारा सस्थान इ सस्थित

षोपानि वाम्नीकानि अन्विक्रितौ गोश्रीर्योर्वत्सिस्थानं श्रयणस्य कामारसस्थानं धनिष्ठायाम् श्रद्धनिर्पत्रसंस्थानं धतभिर्पत्रः पुष्योपचारमस्थानं पूर्व-
 जद्रपदायाः अहंभावीसस्थानं चत्तरभद्रपदाया अप्यहंभावीसस्थानं सतवर्तुंभावीसस्थानं परिपूर्णीवापी भवति तेन सूत्रेवापीत्युक्तं अतःसस्थानं
 नामा नसस्थान्यूनताविचारयोग्या रयत्यानीसस्थानं अश्विन्याः अश्वस्करन्धसस्थानं भरस्या भगसस्थानं कनिकायाः सुरचारासस्थानं रोहिण्या शकटद्वि
 सस्थानं नृगेशिखः नृगश्रीपसस्थानं अर्द्धीयाः कपिरवितुसस्थानं पुनर्यस्योः तुलासस्थानं पुन्यस्युप्रसिद्धितयद्दमानकसस्थानं अश्लेयाया पताकासस्थानं न-
 पायाः प्राकारसस्थानं पूषकलगुन्याश्रद्धं पस्यद्भ्रसस्थानं चत्तरकलगुन्याश्रद्धं पस्यद्भ्रसस्थानं अत्रापि अहंपत्यद्भ्रपमीलनेन परिपूषं पस्यद्भ्रोपवति तेन
 सस्थान्यूनता न प्रस्तस्य प्रस्तसस्थानं चित्राया नुरमहनसुषुंषुप्यसस्थानं स्याते कीलकसस्थानं विशाखाया दामनिः पशुरज्जुसस्थानं अनुरापाया श-

श्रायण २७ वगधोयज्ञेश्च २८ गौतम इ ४ एणसिण भने । श्रुथाश्रीसाए णस्कत्राण श्रुनिर्द्धे णस्कत्ते कि
 सठिए पं० ? गौ० ! गोश्रीमात्रलिखठिए पं० ? गाहा-गोश्रीसात्रलि १ काहार २ सज्जणि ३ पुण्फोचयार ४
 वात्रीश्च ५ पावाय ७ श्रासखधग ८ जग ९ तुरधाराय १० सगद्धी ११ मिगसीसात्रलि १२ रुहिरस्त्रिंद्दु

चित्रायान व्याघ्रापत्यच गोत्राणि ॥ ४ ॥ एतया प्रगथम् । अष्टाविंशतेनचत्राणां अत्रिचिक्कत्र किसस्थित प्रष्टम् ? गौतम । गोश्रीर्योर्वलि सस्थि-
 त प्रष्टम् ? माया गापीर्योर्वलिकाश्राश्रुनि पुष्योपचारवापीष ॥ १ ॥ मगश्रीर्योर्वलिरुधिरयिदुतुला

अत्रिचित्तु नोद्धस्यापच गोत्र १ अथशम् सस्यायणगोत्र २ तिम धनिष्ठानु अपमाया गात्र ३ सतत्तियकन्तुं कृषिनायना गोत्र ४ तिम पूर्वपद्रपद्रु
 आतुक्क गोत्र ५ चत्तरभद्रपद्रु धमजय गात्र ६ ७ १ ॥ रेवनीनु पुज्यायन गोत्र ७ अश्विनीनु अद्यायन गोत्र ८ जराणीनुं मागवेगोत्र ए कति
 कानु अग्निनेत्रय गात्र १० रोहणीनु गौतम । गोत्र ११ नृगश्रीनुं भारद्वाज गोत्र १२ आश्रानुश्रीहीत्य गोत्र १३ पुनरसु गो काशीष्ट गोत्र १४ २ पुष्यनु

स्वपद्वि प्रसिद्ध २६ आपो अलगवानेय स्तेनपुयापात्र। सोपनिधि प्रसिद्ध २७ विष्टेदेशाश्रयोत्रग २८ मृशाल्वापकानस्वित्तयकार गगुये मयनभि-
 त्रित्सूत्रश्रितप्रसोत्तररी-२७ मन्त्राणा देवाइत्यधिकारतो गस्य । यतया प्रस्त्रियनयकृपाटिकपया परिपाट्या मनुपरतोयिकमदृक्तमगुयमदृक्तमकमदि-
 आदिकृपया नेतय्या परिसमाप्तिप्रापकोया । यायदुत्तरावन्त किरेदसाप्रससा २ नीतम । विश्रन्त्यसाप्रसंति । अयतारामव्याट्टारपाट । मतेमिगुमि-
 त्यादि । गतया मदसा ३ छष्टावितगतनस्यथा मध्ये ऽभिगितस्य कति मारास्ये गिषनितार मप्रत ? भगयाना ४ नीतम । निस्वल्भारास्यस्यं नि
 त्रितोर् प्रसत । तारापत्र क्यतिष्यिसाकानि अपिकाराप्रज्जजातोपस्वीतिफाना विनागानोत्पथः । गनु पम्भमज्ञानोपस्वीतिफास्तारकाः गदि
 तासा द्विश्रादिमसै रेक मसत्रनित्यवपारः सम्यक् । अन्पज्ञानोयेन समुदायेभाव्यजातीय ममुदायोति विरोपात् विरापदात्र मसत्रादा विनागानि
 मशति तारकाशाच विनागानि लेपुनि । तथा म्दुष्टीयेकरात्रिमसारकाणा योटाकोटीणा पट्ट्यष्टिमदृक्कामि गगयतानि पशुमसुनिपेभि यानय्या
 साप्यतिजयोत्त मसत्रमस्याषाष्टापिगनिकया गानमयय ममुष्टियेन । मनु मदि मतेया विनागाना केऽपिवाः मृष्यने अभिप्रिदादिमसत्रयय यया क-
 विन्मद्विंका गदृयादिपति मवति यवमनिगितसत्रन्यायेन नेतव्यः । यस्य मसत्रस्य यागव्यस्नारा इदंश्च तस्माराभंस्यापरिमाख । यणत्रिकमजि-

इद २५ निरई २६ श्याक २७ विस्माय २८ एथ गस्कत्राण पसापरिश्राकी णेअण्णा । जात्र, उन्नगसाढाकि
 वयया ५० ? गो० । विस्मनेत्रेयया ५० ? पुण्णिणं जते । अठायीसाण गस्कत्ताण अन्निडंगस्कने कंडंतरि

१० प्रभापति ११ नामः १२ रुद्रः १३ अदिति- १४ मृष्यस्यति १५ मयः १६ वितर १७ प्रमः १८ अगना १९ मदिमा २० खट्टा २१ वायुः २२ इन्द्राग्ना
 रोहिद्याना प्रभापति प्रस्ता ११ मृगशिरसा सोल १२ छाट्टाको मद्र १३ पुनयमुना अदित्य १४ पुण्णो मृष्यस्यति इयसा १५ अय्येयागो माप देय १६ म
 पामा पितर १७ पूया काण्णुमीतो भग १८ उन्नग काण्णुमीतो ऽयन १९ इस्सको गयिमा २० चित्राणी खट्टा २१ म्यातिमो वायुं २२ विनायागा इन्द्र ऽमे
 ऽमिमदय २३ ऽगुयापानी मित्र २४ खरे टाको इन्द्र २५ पुनया गेष्यति देवता २६ पुषापाइना जतरं देय २७ अतरापात्राणे जिपुदेय २८ इम प्रशिरोति २९

गतेनाह्यस्यसाधेनकमेव तेनव्या पाठेनापकीया जयिमव्याहृत्यपः । अत्रपरिपोटी अभिजिह्वादिमसत्रपरिप ह्यनुसारेण देवतामात्रा साधलिका, ब्र-
 माणदेवतालाः प्रज्ञा १ विष्णुः २ यमः ३ वसुध ४ अग्निः ५ अभिवृद्धिः ६ अय्यन्नाद्विषुप्रवृत्ति पूषाः पूषनामकोदेवो भत मूयपर्यायस्तेन रेवन्वेव
 वीथम् ७ मिमिप्रमिद अद्यनामकोदेवविश्वः ८ यमः ९ अग्निः १० मन्त्रापतिरिति प्रह्लातामकादेव अयस्य प्रज्ञाय पर्यायान् सङ्गते तेन ग्राह्यमि-
 त्यादि प्रमिद ११ भोगयन्त्र लानवीस्य चाद्रमममित्यादि प्रमिदु १२ षट्त्रिगिबस्तेन रौद्रा कालिनीति प्रसिद्ध १३ अदिति देवविश्वेभ्यः १४ वृहस्पतिः
 प्रमिदुः १५ सव्यः १६ पितृनामा १७ जगन्नामादेवविश्वेभ्य १८ अयसाजयनामको देवविश्वेभ्यः १९ सवितामूर्यः २० स्वष्ट्यात्यटनामको देव सोमत्याज्जरी
 णिना इति प्रमिद २१ वायुः २२ इन्द्रः २३ तेन विज्ञाः सङ्घिदेवतामिति प्रसिद्ध मित्रोमित्रतामको देवः २४ नैख्यंताः २५ राक्षसस्तेनमूला आ-

प०? एतन् कमेण णेऽथ्वा अणुपरिधाढी इमात्तं दवयत्तं त० घम्टा १ त्रिणू २ वसु ३ वरुण ४ अ्यवि ५
 अतिथिठी ६ पुत्र ७ आसे ८ जमे ९ अग्नी १० पयात्रङ्गं ११ सेमि १२ रुद्धे १३ अदिति १४ विहस्सद्द
 १५ सप्य १६ पिउ १७ भगे १८ अजमे १९ सत्रिस्था २० मठा २१ वाज २२ इन्द्रग्री २३ मिसे २४

गवनाम अभिजिह्वसत्र किं देवताक मन्त्रः ? गीतम । ब्रह्मदेवताक मन्त्रः ? यवण मन्त्र विष्णुदेवत मन्त्रः ? धनिष्टायनूदेवता मन्त्रा ० एतेन
 मन्त्रेण तेनव्याः, अमुपरिपादिङ्गम देवताः प्रज्ञा १ विष्णुः यमु ३ वरुण ४ अग्निः ५ अभिवृद्धिः ६ अदिवृष्टः ७ पूषा ८ अयः ९ अग्निः
 गीतम । अभिजिह् मन्त्रां प्रज्ञा देवता के १ अयस्य मन्त्रना यिमु देवता टी २ पणिष्टा मन्त्रमो यमुदेवता के ३ इति अणुज्जमद आयवी परिपाटी
 मन्त्रना देवतामो एव देवतामा नाम । नेकदा ५ अभिजना देवता प्रज्ञा १ अयसमो यिमु २ पणिष्टा देवता यमु ३ गतभियक्तो बरुण ४ पूष
 ५ द्रुपदुगा अत्ररव ५ तस्य मन्त्रपदना सतिवृद्धि ६ अदि पुत्र ६ रयतीवो पूषा ७ अद्वितीया ८ अथदेव ८ सरवीनी ९ वारदेव ९ कनिकासो १० अग्निदेव १०

॥ टीका

॥ मूल ॥

॥ अनु ॥

॥ भाषा ॥

यस्यस्याभ्यन्तरतो द्वे द्वे शक्तिः ततो ये द्वे द्वे तारे उच्यन्तरेतस्यो मध्ये न चन्द्रो गच्छति इति तत्रपैत्रया प्रसदं योर्ग युक्त इत्युच्यते ये तु द्वे द्वे तारौ शक्तिं स्वी चन्द्रस्य पञ्चदशोपि सबलौ चारचरतः । सदा दक्षिणदिग्बलस्थिते ततस्तत्रयैत्रया दक्षिणेन याग युक्त इत्युक्त । अनेनघापाडाह्वयमपि प्रसदं योनिमहाशक्तमध्ये कथमोचनिति यत्रता निराश्रयः, धानयोः दक्षिणविशेषयोगविशिष्टप्रसदंयोगस्य संस्र्थादिति । अत्रत्ये तयोरेव प्रसदंयोगभावनाये किंचिदाह । तेन मतां प्रसदासववाहो सबलौ व्यथस्थिते चन्द्रेण सस्र्थ योगमयुक्ता युक्तो योस्यत इति तथा यत्सदृशं यत् सदाशत्रुस्य प्रसदं प्रसदे रूप याग युगलि एका सार्वभृता । अथदेवताद्वाराणां । एतेष्विषमित्यादि । एतेषामष्टाविगतैमशाशां मध्ये भवन्त ? अग्निजिज्ञासत्र किदेवताक प्रसदं ? अत्र यदुद्गीही कप्रत्यया देवतावाश्रयस्वामी अपिपइति यावत् यत्तुष्ट्यावातुष्ट एवमपिपि सौ य । ननु नक्षत्राण्येय देवैरुपाधि तद्विक्रिनेषु देवानामापिपत्य । उच्यते पूज्यन्तात्रिंशत्तपस्तारस्येन तत्फलम्यापि सारस्यव्यवशंजातु मनुष्यैस्त्रिय देवैरपि सेव्यदेवताभावस्य स्पष्टमुपलस्यमानत्वात् । यदाह सकृन्म देवैरुक्तो इने देवा आणाश्रययाय ययकिद्वेसे पिठन्ति । तज्जहा सोमकाश्रया सोमदेवकाश्रयाइया विष्णुकेगारा विष्णुकुमारीर्षे अग्निकुमारा वातकुमारीर्षे वासुकुमारा वातकुमारीर्षे वासुदेवकाश्रया यको तद्व्यगारासय्ये ते मन्त्रनिम्ना तत्रवारिष्ठा सकृन्म देवैरुक्तो सोमसस मन्त्राणो आकाशयणविद्भेसे विठन्तीति प्रसगवाभाह ? गीतम । प्रसददेवताकं प्रसदं । अत्राश्रययोगतः सूत्रे अत्रयमानत्वात् गृहान्यपि गियाप्रश्नानि निश्चयनसूत्रेयैव समाचसे । श्रवणमसत्र विष्णुदेवताक प्रसदं ? धनिष्टायसुदेवता प्रसदा ?

किदेवयाए पं० ? गो० ! ब्रह्मदेवपाए प० ? सत्रणेणरुक्ते विष्णुदेवयाए प० ? धाणठा वसुदेवयाए

बल्ले योगम युक्ता, युक्तः, योस्येत तत्रयत्तद्व्यगत्रय, यत्सदाचन्द्रस्य, यत्सदाचन्द्रस्य प्रसदयाग युक्ते, सायएका ज्येष्ठा इति, यतया भगयम् ! अष्टाविगते

ने मध्ये योग युञ्जइ एह तेह एक ज्येष्ठा सकृन्म स्र्थ (अथ तुष्ट ययत्र एके मन्त्रेण तुष्टयाच ऽने त्रिण असत्तुष्टपपइ यत्ने नयत्र ऽसत्तुष्ट याह से देवता स्वामी अपिपता कशीच) इवे मन्त्र देवता द्वार कहे के । एह से जगयम् । ज्येष्ठीसु मन्त्रेण साहि अग्निजिज्ञासत्रप्रगो युञ्ज देवतां स्थामो जे । से

पुण्यस्य यथासंभवात् तत्र यात्कामि मन्त्राणि सदाशुभं दक्षिणेनापि प्रतीचानि प्रसदंनवि पीरं यो मयति शक्तिः सत्य परस्परमस-
 च्चवाचः तानि तस । तथा । कृत्तिका राक्षसी पुन्यसुः तथा चित्रा शिशाया अनुराधा यतपाय त्रिषापि योगस्त्वः यपु स्यामागे ऽष्टमाष्ययने
 समवापि ऽष्टममनवायं च छठंवरुताः चन्द्रेण सति पमहू प्राग नाए ति कृत्तिका राक्षसी पुन्यसु गडा चिन्ता विमोहा प्रचुराहा जीताशनि तथा
 दृप्तस्यानुरीपनेकस्यैकप्रमथ्यागस्य विवक्षितस्वम व्यष्टाविसृष्टाना यम लोकश्रीटीकाकृता उन्नययागीनि पद् व्याख्यामयता एतामि नतत्र इयुन्नय
 यागानि चन्द्रस्यागरेखरिखेच मुख्यते कदाचिद्भवपि उपपातीति तच्च यत्यमोच्युदामुनेकमह विराधीनि सममोण तथा सत्र क्ते गसत्रये सदा
 चन्द्रस्य इच्छिचतापि प्रमदन्तपिच याग फाणयत संक्षेप्यापठे पूर्वोक्तावातावाताठये तेषि प्रत्येक चमसुरि सत्र हेतु तारे मयकाष्टस्य पक्ष्याश्याग-

२ पुण्यसू ४ मन्त्रा ४ चिन्ता ५ विसादा ६ स्युगुरोहा ७ तत्यग जंत्तं गस्कता जगसया चद्रस्म द्वादिग
 त्रिवि पमहूपि जोग जामति, ताद्ये ग दुर्धेष्टासादाद्ये । सद्युगुरोहा जं जं हमुवा ३ तत्यगं जंतेणरकन्ते
 जेणसया चद्रस्म पमहू जे ग जोएइं । सात्रएगाजठा १ एणसिण जते । छुठावासाए णस्कन्ताणं सुभिसुणरकन्ते

तानि मन्त्रादि, यानि सदाशुभं दक्षिणेनापि उत्तरभावि प्रसदंनविपाग युञ्जति । तानिमस, तद्यथा कृत्तिका १ राक्षसी २ पनवसु ३ म-
 या ४ चिन्ता ५ शिशाया ६ अनराधा ७ तत्र येते मन्त्रे ये सदाशुभस्य दक्षिणगापि प्रसदंनवि याग योजयतः, तेहे अपाठे २ मयवाद्ये ग-
 राक्षिवा २ पनवस ३ मया ४ चिन्ता ५ शिशाया ६ अनुराधा ७ तिहा जे मन्त्र च. इ मदेव चन्द्रमार्गे दक्षिणदिशि रक्षा यका पण्डि प्रमदु मङ्गल
 मय्यत्र मदीर्गे पश्चिमोण युञ्जते । तत्र च मन्त्र पूर्णो वाटा उन्नययागा ए वेव मन्त्रना अपार २ तारा जे तेगादि कसल्या पकरमा चन्द्र मङ्गल
 नादि वे वे ताराठे अंते वे वे तारा बाहिर जे ते मन्त्री दक्षिण पण्डि प्रमदपण्डि योग युञ्जते, मयं चादिर जे सङ्गले मङ्गले प्रमदु मङ्गल जेदी

अथदीपः
 मानसः १६३
 अथसूत्रः
 १५३४५

व्यवहारानिदृशं । उच्यते । अस्य चन्द्रस्य योः कालस्यास्योपरस्वेन नक्षत्रांतराणामुपविष्टतया वियज्यमानं । यदुक्तं । मन्मथोयाने मत्सायिगतितर्कं मन-
 नाये जयद्वीपदेशे अभिषेकस्य सहासीसायकरकतादि सवद्वारे बहव एतद्वृत्तियथा । अथुदीपेन पातकीपक्ष्मादी आभिजिद्वयं सहायगत्यान-
 वने व्यश्वद्वारः प्रकलते अभिषेकस्य लोत्तराशुठारुषुपादाजुषुष्येयनादिति । अथप्रथमादिष्टयोगद्वारमाह । एतेनियमित्यादि । एतेषा प्रदत्त ?
 अष्टाविंशतिसप्तश्राव्या मध्ये कतराकिनसप्तश्राव्या यानि सदा चन्द्रस्य दक्षिणेनदक्षिणसां दिशि व्यथस्यतासि योगयोजयति । सधन्यकथयति । १ २ य
 कतराणि नक्षत्राणि यानि सदा चन्द्रस्योत्तरेणानरस्योदिशि व्यथस्यतासि योगयोजयति २ तथा कतराणिनक्षत्राणि यानि चन्द्रस्य दक्षिणव्यासामणुत्तर
 व्यासमपि मन्मथमपि नक्षत्रविमानानि विमथ्य मन्मथय याय योजयति केषा मन्मथयोगस्युत्तरेण मध्ये मन्मथयोगस्युत्तरेण मन्मथयोगस्युत्तरेण नक्षत्राणि

भाटा २८ एवासण मत ! अथात्रिसापु णस्कक्षाण कयरे णस्कक्षा जेगं सया चदस्स दाहिणेण जोगजो
 ऐति ॥ कयरेणस्कक्षा जेगसया चदस्स उत्तरेण जोगजोएति, कयरेणस्कक्षा जेगचदस्स दाहिणेणवि उत्तरे
 णवि पमद्वपिजेग जोएति ३ कयरेणस्कक्षा जेगचदस्स दाहिणेणवि पमद्वपिजेगंजोएति ४ कयरेणस्कक्षा

का कतराणि नक्षत्राणि यानि सदाचन्द्रस्य दक्षिणेन योग युजन्ति १ कतराणि नक्षत्राणि यानिमदा चन्द्रस्य उत्तरेणयोग युजन्ति २ कतराणि
 नक्षत्राणि यानि सदाचन्द्रस्य दक्षिणेन योग युजन्ति ३ कतराणिनक्षत्राणि यानिमदाचन्द्रस्य दक्षिणेनयोग यु-
 जन्ति ४ कयरेणस्कक्षा जेगसया चदस्स उत्तरेण जोगजोएति, कयरेणस्कक्षा जेगचदस्स दाहिणेणवि उत्तरे

२८ ए ३ मन्मथम् । अहन्वाम २८ नक्षत्रमादि कतला मन्मथ ३, अह सदैव चन्द्रमान दक्षिण दिशि रथा यका योग युजन्ति १ कतला मन्मथ ३ ज-
 ह सदैव चन्द्रमाने उत्तरेदिशि रथा यका योग युजन्ति २ तथा कतला मन्मथ ३ अह चन्द्रमाने दक्षिणेदिशि पणि उत्तरेदिशि मन्मथे चन्द्रनिमान
 जेरीने विषय पणि याग युजन्ति ३ तथा कतला मन्मथ ३ अह चन्द्रमाने दक्षिणेदिशि रथा यका पणि मन्मथे विमानमन्मथ पणि योग युजन्ति

आर्द्रा १३ पुनर्वसु १४ पुष्य १५ आश्लेषा ६ मघा १७ पूर्वफाल्गुनी १८ उत्तरफाल्गुनी १९ इक्ष्वा २० निशा २१ स्वाति २२ विशाखा २३ अश्लेषा २४ श्रवणा २५ मूल २६ पूर्वाषाढा २७ उत्तराषाढा २८ इति । अथ च नक्षत्रायनिकाक्रमो ऽद्यिष्यादिकलसिक्तिकादिक याक्षीनिकं क्रममनुष्य्य यच्चिन्मप्रयत्ने द्शितः समुदादी चन्द्रे च मन्त्राभिच्छिद्योगस्य प्रथमप्रवृत्तत्वात् । नक्षत्राणि चन्द्रिण्यु लोभ्यन्तरे अग्निह्वइति यथात्तदभिहितः सवतोऽध्वन्तरस्यापिल्लेग मन्त्र-
श्रावणिकाक्रमे पूर्वमुपन्यासइतिवाच्य । मन्त्राक्रमनियमे चन्द्रयोगक्रमस्यैव कारणत्वात् अनुमयाध्वन्तरादिमन्त्रस्यापिल्लेगस्य अन्यथा पश्यादिसमकाल-
स्वायित्वां कृत्तिकादीनां प्रारम्भमन्त्रमुपन्यासो न स्यात् । अथ पश्यामिहितः प्रारभ्य मन्त्रायानिकाक्रमः क्रियते तच्च मन्त्रयिगमितमन्त्रायामित्य कथमस्य

३ सयन्त्रिसया ४ पुष्यमद्दत्रया ५ उत्तरजद्वत्रया ६ रेवहं ७ अश्लेषा ८ अश्लेषा ९ कत्तिष्ठा १० रोहिणी ११

मिथ्यासिरं १२ अक्षा १३ पुनर्वसु १४ पूसा १५ अश्लेषा १६ मघा १७ पुष्यफल्गुनी १८ उत्तरफल्गुनी

१९ हस्त्या २० चिन्ता २१ साहं २२ विशाखा २३ अश्लेषाहाय २४ जिष्ठा २५ मूल २६ पूर्वाषाढा २७ उत्तरा

अष्टाविंशतिनक्षत्राणि प्रथममि १ तद्यथा-अश्लेषा १ अश्लेषा २ अश्लेषा ३ गतमिया ४ पूर्वमद्दत्रया ५ उत्तरजद्वत्रया ६ रेवतो ७ अश्लेषा ८

भरणी ९ कृत्तिका १० रोहिणी ११ मृगशिरा १२ आर्द्रा १३ पुनर्वसुः १४ पुष्य १५ अश्लेषा १६ मघा १७ पूर्वफल्गुनी १८ उत्तर फल्गुनी १९ इक्ष्वा २०

चिन्ता २१ स्वातिः २२ विशाखा २३ अनुराधा २४ अश्लेषा २५ मूलं २६ पूर्वाषाढा २७ उत्तराषाढा २८ इति ॥ एतेषा मन्त्र ! अष्टाविंशतिनक्षत्रो-

दग्नि यान कश्च कश्च । केतवा इ भवन्तम् । मन्त्र ठश्च । इ गीतम् । अष्टावीम २० मन्त्र ये । तेषा अभिगिन् १ अश्लेषा २ पशिता ३ गतमियक् ४ पुष्ये

मन्त्रपर ५ उत्तरमद्दत्रया ६ रेवतो ७ अश्लेषा ८ कृत्तिका ९ रोहिणी १० मृगशिरा ११ आर्द्रा १२ पुनर्वसु १३ पुष्य १४ अश्लेषा १५ मघा १६ पूर्वाषाढा १७ उत्तराषाढा १८ अश्लेषा १९ स्वाति २० चिन्ता २१ इक्ष्वा २२ विशाखा २३ अनुराधा २४ अश्लेषा २५ मूल २६ पूर्वाषाढा २७ उत्तराषाढा

जोगादेययइत्यादि । यागोऽष्टाविंशतेरपि मन्त्रशाखां किमस्तत्र चन्द्रैषसद् दक्षिणयागि इत्यादिकी दिग्योग १ देवताः गजत्रयदेव-
 ताः २ ताराप्र मन्त्रशाखांतापरिमाख ३ गात्राणि नक्षत्राणां ४ सस्थानां नक्षत्राणां ५ चन्द्रविद्योगोत्तमशाखा चन्द्रेण रथिणाच सप्तयाग ६ कुलाभिजु-
 लसप्तकानि गहत्राणि उपलक्ष्यत्वादुपकुलानि कुलापककामिच ७ कतिपू णमा कति अमायास्यास ८ सन्निपातः सतानामेय यूक्तिं सामायास्यामा पर-
 स्परपेक्षया मन्त्राणां मन्वन्थः ९ च समुच्चये जेतामात्रम्य परिसमीपकक्लिषतुरादिमन्त्रगणः १० चाममुच्चये ख्याद्वारम् नेतृद्वारानुयापित्वंम गपृपकृ-
 क्तंमिति । अथ चन्द्रस्य मन्त्रैःमहदक्षिणादिदिगयोगी भवति, तेन प्रथमतो नक्षत्रपरिपाटीमाष्ट । कतिपुं भत इत्यादि । अथ गपृमकाराद्वये । अ-
 भिजित् १ अक्षय २ यनिष्ठा ३ गतभियक् ४ पृथभद्रपदा ५ उत्तरजद्रपदा ६ रेयती ७ अश्विनी ८ भरणी ९ कृत्तिका १० रोहिणी ११ मृगशिरः १२

उजवठीमासा एगेश्रीसुहरपस्कतए अठारसतीसाअथहेरससया गत्रसया प०? जोगी
 १ देवय २ तारग ३ गीत्त ४ सठाण ५ चद ६ रविजोगी ७ कुल ८ पुण्यिमश्चुत्रमसाय ९ सखियाए १०
 अ्युणताय ११ कडण जते । णस्कत्ता प०? गी०। अठानीसणस्कत्ता प०? त० अ्युजिई १ सत्रणो २ घणिठा

पद्यतं अष्टादशान्यादोरगमशानि चतुःपञ्चागद् भूतसङ्ख्याणि गवजगताणि मन्त्रशाखि १ योगः १ देवता २ ताराप्र ३ गात्राणि ४ स-
 स्थानानि ५ चन्द्रविद्योगः ६ कुलानि, पुण्यिमा ८ अमायास्या ९ स सनिपातः १० अनेताय ११ कति प्रवल् ' गजत्राणि मन्त्रशाखि ० गीतम !

गी० १२० पद्य अठारसद् श्रीस १२३० अठारश चउप्यल इत्तर नयथे ५४ ९०० सुदुस खट्या खे । चन्द्र ननुयने दिग्प्राग १ देवता २ गजप्रना ता-
 गाख्या ३ मन्त्रना गात्र ४ मन्त्रतारा सस्थान ५ मन्त्रमे चन्द्र सूयमाये योग ६ मूय साय योग ७ कुल उपकुल गजत्र ८ पुण्यिमा ९ अगायसया
 याग १० पुण्यिमा अमावस्यानी परस्पर नक्षत्र साय सनिपात १० मासपरि ससा एक महत् ११ (इह इत्यार द्वार कश्च तदा मपम चन्द्रमपयने

नेत्र मयोपन विषय्य यग प्रसविपवकोद्यमविधापन ये अतए १ क्रमम् । जटेः युगेऽगमदिप्रभावात्पुति । पद संशुभियस्य युगेऽव्यादि । पसु
 न गमरासीर। मानमस्यनि पक्षुमत्रमरिक्तयुग अन्तग मादरलस्य उगप्रपवाइत्यादिकग यिराथः अत्रुमत्ररापवागिमां च द्रावकामानुगसत्किगपि-
 कानस्यमम्भवात् तत्र गटन। कत्यथमानि । मद्यमानि ? कियनश्रययः युवस्तिवोप्रवइ सन मन्मपाकमकार्यैत्यथाभिव्यञ्जत तग कियता वाभाः प-
 मा अचारात्रा चियनो मयूता मद्यता भगवावाइ ? गीतम । पञ्चमवमरिक्तयुगेऽपगतानि प्रविषा-मयमपुत्रमथठान मथ त्रिगदृश्रययः प्रत्यवाग
 क्रतुत्रममथान् अमयमवमरपदाश्र एकवट्टित्तमानः सुयुरय मनु अतुसुयमरपट्टागः पट्टिन्निप्रमाकानीकिरतु तथाऽमनिपट्टिमाना
 इत्यमरपुत्र यिरुणदि सथापट्टिना। गीताः प्रतिक्रतुममदृपसम्भवात् एकविशत्युनरपवगत प्रतिसाम्प पददृपसम्भवात् । अत्रागगतानि त्रिगद-
 पिकाव्यचारात्राया प्रत्ययत ।२३ अहोरात्रा स्त्री च दशगुणाः १२३० मनुसदतःपञ्चदश सइकावि सवअमानि प्रत्यदारात्राश्रगममदृपानि मगादारा-
 त्रानां ।२३० मस्याकानां त्रिगता गमन उक्तमस्यामम्भवात् उक्त चन्द्रसूर्यनीर्मा गत्यादि स्यतप । अथ ङोपादीन मगायाम षडत्रतद्वारगायामाड ।

अथ। अरकमा पं० १ समगावृत्त । पचस्रत्रलरिपुण भन। जगे केयइशा-अुगणा केयइअ। उऊ केयइअ। मा
 साकेयइअ। परका केयइअ। अहोरात्रा केयइअ। मूक्ताना प ? गो०। पचस्रत्रच्छरिपुण जगे उसअय ॥ श्रीम

नि कराने, अभिजादादासनसत्राचि मद्यत निः इति पञ्चमवमरका युग सभक्त । पञ्च मवमरिका युग कत्यथमानि मद्यमानि कान आ
 मयः यवम माः पक्षी अकाराने कियन्ति मद्यमानि मद्यमानि ? गीतम । पञ्च मवमरिका युगदश अपकानि गहुनयः पट्टिमाना दस यगत्यत्तर
 यो अत्रावचता । पाप सधमना च जगमन । युगन यिप केतना अयन केतना अतु कतना नाम केतना दस कतना अशोऽति कानना मुद्रम
 ट । (गाथा नायक पट्टन परिपय् सालवकाके अभाइरकता । मयत्यपत्रुन ममय् जुगस्य अत्र यियावाइ १ से गीतम । प च मवमरना युगन
 किर्पिय, अयन (एइ अदम अतुनास पयादिक आदित्य सशरर मयथो काकयु तेइमा प्रयाच पयापाट) श्रीम अतु मठिमाथ मय् मय्यधी सूतकी

अबदीपः
 मागापुष्पा
 अयच०३५
 ॥५६१४

यना वेपाते किमादिका सवसराः इवतु प्रससूत्र चन्द्रादिसवसरापेक्षया षेपं । अत्यथा परिपुसूयसंयामरपद्वृत्तात्मकस्य युगस्य काःआदिः सवस-
रान्दि प्रसक्तकाशापि न स्यात् किदक्षिणाक्षरायचयोरस्यतरादादि ययोस्ते किमादिके अयम बहुवचनवच सूत्रे प्राकृतत्वात् काःप्राविहादीना मस्यतराः
आदी वेपाते किमादिकाः अतः काःआवकादिसभ्यवर्ती आदि वेपाते किमादिका माधाः एयं किमादिकीपक्षी किमादिकाखड्गाराधाः किमादिका
सूत्राः किमादिकानि करकानि नक्तानि प्रसप्तमति प्रसप्तमं, नगवाधाह ? गीतम । चन्द्रादिर्येपाते चन्द्रादिकाः सवसराः चन्द्रचन्द्रादियदि-

शीए दित्रा त्रिठी ७ रात्रु सउणी ८ अ्यमावासाए दिवा षउप्यय १ रात्रु णाग १० सुक्तपक्रस सफियाए
वित्रा किलुगु करण मयई ११ किमाइछाण भंते ! संवतरा १ किमाइह्या अ्यया २ किमाइह्याउक ३
किमाइह्या मासा ४ किमाइह्या पस्का ५ किमाइह्या अंहारत्ता ६ किमाइह्या मूळत्ता ७ किमाइह्या करणा

दिवा गरति रात्रौ वदित्, चतुइरयोदिवा विधिः रात्रौ यकतिः, अमावस्यायां दिवा चतःपदं रात्रौ नाग, युक्तपक्षस्य प्रतिपदि दिवा किलु
ग्र कारे नवति ४ किमादिका मदल । संवतराः, किमादिके अयमे, किमादिका अतः, किमादिकाभायाः, किमादिकी पक्षी, कि-
मादिका अहाराधाः, किमादिका सूत्राः किमादिकानि करणानि, किमादिकानि मन्त्राणि, प्रसप्तानि ? गीतम । चन्द्रादिकाः सवसराः,

कीसत्र ३ रात्रि स्त्री वेलोचन ४ तरसीते दिवस गरादि ५ रात्रि वखित्र ६ षवदसीते दिवस विष्टी ७ रात्रि मकुमी ८ अमावस्या ने दियते च-
तुःपद ९ रात्रि णाग १० युक्तपक्षनी पहिनाते दिवस किलुगु कारकुइ ११ स्या आविक से मगळम् । सवसर स्या आविक अयम २ स्या आविक अतु
३ स्या आविक नास ४ स्या आविक पक्ष ५ स्या आविक अहाराधि ६ स्या आविक मुसुमे ७ स्या आविक कार ८ स्याआदिक मन्त्र वे ९ वे
गीतम । चन्द्र सवसर आविक सपसर युगनी आदि पाटे दक्षिणापनादिक अयम षप युगनी आदिपाटे मानतुतु यवां अतु आविक अतु आवया

नित्यादि । सर्वैरेवस्त्रिगदसिद्धे महर द्विमरात्रिद्विजनेन यत्पुष्पकपूषकपुष्प तत्करणात् नित्यद्वैप्रमाणत्वात् कृष्णवहुदंश्या राशौ गङ्गुलिः प्रमाया-
 स्याप न्दिवा पशु राशौभग शुक्लपशुप्रतिपदि दिवा किमुग्र पेशि बत्यारि । स्वराधि आखेवतिरिपु प्रयन्तीत्यथ । अथयद्यपि सर्वस्यापिकाल-
 म् मन्दापरिवसनस्वभावस्येनाद्यागभावदृश्यमाहसूत्रारम्भा ऽनपपक स्वभाप्यस्त्येव कालचित्रीपस्याद्यानविचारः, अतीतः पुराः सयसर समनिपल-
 धोमरः सुधरसरः एत्यादि व्यवहारस्याप्यसिद्धत्वान् तेन कालचित्रीपाद्यागदिपृच्छति । किमाहप्राक्कामित्यादि । कद्यन्नादिपञ्चकातर्वर्ती आदिः प्र-

विष्ठी ७ षडत्यीए दिवा यथ १ रात्रे बालव २ पशमीए दिवा कौलव ३ रात्रे त्यीत्रिलोच्युण ४ षष्ठीए दिवा
 गराह ५ रात्रे वणिज ६ सत्तमीए दिवा विष्ठी ७ रात्रे वष १ छठमीए दिवा बालव २ रात्रे कौलव ३ नव
 मीए दिवा त्यीबलोच्युण ४ रात्रे गराह ५ दसमीए दिवा वणिज ६ रात्रे विष्ठी ७ एक्कारमीए दिवा वव १
 रात्रे बालव २ चारसीए दिवाकौलव ३ रात्रे त्यीबलोच्युण ४ नैरसीए दिवा गराह ५ रात्रे वणिज ६ चऊह

विज्ञापन राशौ गराह, तृतापयया दिवा वरिष् ७ रात्रे विष्टिः चतुष्कां दिवा यथ, राशौबालव, पञ्चम्या दिवा कौलव, राशौ स्त्रीबलोचन
 पष्ठान्दियागरात्रि राशौ यबिज, सप्तम्या दिवा विष्टि राशौवव, अष्टम्या दिवा यालव, राशौ कौलव, नवम्या दिवा स्त्रीबलोचन, राशौ
 गराह, दशम्या न्दिवा यबिज राशौ विष्टि यकावश्या दिवावथ, राशौ यानव, द्वादश्या दिवा कौलव राशौ स्त्रीबलोचन, त्रयोदश्या

चित्राचन ४ रात्रि गराह ५ तीजने दिवसे वणिज ६ रात्रि विष्ठी ७ चडकी नै दिवसे यथ २ रात्रि यालव २ पांचमाने न्दियसे कौलव ३ रात्रि स्त्री
 चित्राचन ४ छत्रीने दिवसे गराह ५ रात्रि यथ ६ सातमीने दिवसे विष्ठी ७ रात्रि यथ २ अष्टमीने दिवसे मागय रात्रि कौलव ३ नवमी
 न दिवसे कौबिजाचन ४ रात्रि गराह ५ दसमीने दिवसे वणिज ६ रात्रि विष्ठी ७ दश्यास्तीने दिवसे वव १ रात्रि यानव २ चारखाने दिवसे

भाह । एतन्निर्दिष्टानि । यत्रेपां भद्रस्त ? यथाशाना करवातां गच्छे फलिकरफालि चराणि कतिकरफालि प्रप्रशानि? चकारोऽत्रगम्यः न-
 यत्राणाह ० भौतम ! मरुतरवाणि चराणि अग्निपततिभिभायित्वात् चत्वारि करवाणि चिचराणि नियतनिधिभायित्वात् । मद्यया ययावीनि सूत्रास्ता
 लि चैयानि यत्नानि चसकरवाणि चराणि इत्येतद्विगमनवाक्य चत्वारि करवाणि चिचराणि प्रप्रशानि ? सद्यया गङ्गुम्यादीनि सूत्रास्तानि यतानि च-
 त्वारि करवाणि चिचराणि प्रप्रशानि ? इति तु निगमनवाक्य प्रारज्जकनिगमक्याप्यद्वयवेदेम ताप्रपमकस्तिः । एतेषा भ्यामग्निपम प्रष्टमाह । यत्तेशि-
 काख ३ दशमीए दिवा त्थीखिलाश्चण ४ रात्रे गराड ५ एक्कारमीए द्वित्रा खणिज ६ रात्रे चिन्ही ७ चार

षीए दिवा यथ १ रात्रे बालव २ तेरमीए दिवा कोलव ३ रात्रे त्थीखिलाश्चण ४ चक्रद्वीए दिवागराड ५
 रात्रे यणज ६ पूणियाए दिवाविन्ही ७ करणे जयति रात्रे यत्रं करणजयति यञ्जलपक्कस्सपक्कित्राए दिवा या
 लव २ रात्रे कोलव ३ चिह्णआए दिवा त्थीखिलाश्चण ४ रात्रे गराड ५ तहञ्चाए दिवा खणिज ६ रात्रे

सप्तो दिवागराति, रात्रो यणज, अष्टम्यांदिवाविधिः, रात्रो यणव, नवम्या दिवावालय, रात्रो कोलय, दशम्या देवा रत्रोखिलाचन, रात्रो गरा
 ति, एकादस्या दिवायचिन्न रात्रोविधिः, द्वादस्यां दिवायय, रात्रोयालय, त्रयोदस्यांदिवा कोलय, रात्रो रत्रोखिलाचन, चतुदस्यां दिवा,
 गराति, रात्रोयणिज, पौषमाया दिवाविधिः, रात्रो यचकरव भवति ० चतुलपक्कस्स प्रदिपदि दिवा वाणयरात्रो कोलय, द्वितीयाया दिवा रत्रो

मीने दिवसे बालव ० रात्रि कोलव ३ यजमीन दिवसे स्त्रीखिलाचन ४ रात्रि गरादि ५ दशमीमीन दिवसे यकोस ६ रात्रि चिन्ही ७ चारममीने
 दिवसे यय १ रात्रि बालव २ तेरमीने दिवसे कोलय ३ रात्रि स्त्रीखिलाचन ४ चतुर्दमिने दिवसे गरादि ५ रात्रे यणज ६ पूणमासी ने दिवसे
 चिन्ही ७ कएण होइ रात्रि यथ करव हाइ । अन्धारा पलनी पक्किवाणइ दिवसे बालव करण हाइ २ रात्रि कोलय ३ यिजने दिवसे च्ची

॥ टीका

॥ पूज ०

॥ मन्त्र ०

॥ भाषा ०

कारणं तत्सुखप्रमत्तमात्रं । कतिपयमते इत्यादि । कतिपयत्वं । करणानि प्रकृतानि । गीतम् । यथा दृग्-कारणानि प्रकृतानि । तद्यथा यव बाल्य कौल्य स्त्री-
विलोचन धर्म्यत्रासस्थाने तेनिकाभित्तिगिरादिः अन्यत्र गर वखिज विष्टिः शकुनिः पतप्यद् माग किंसुप्रमिति एतेषा च स्थिरत्वाविव्यक्तिप्रकृत-

स्करस्य पांडवाए रात्रे वसे करणेनत्रइ १ विद्विष्ट्याए दिवा बालवे करण जयई २ रात्रे कोलवे करणेनत्रइ
३ तद्विष्ट्याए दिवा स्त्रीविलोच्युण करण भयई ४ रात्रे गराह करण जयह ५ चउत्थीए दिवा वणिज ६
रात्रे ६ विष्टी ७ पञ्चमीए दिवा यव १ रात्रे बालव क्ठीए दिवा कोलव ३ रात्रे स्त्रीविलोच्युण ४ सत्त
मीए दिवा गराइ ५ रात्रे वणिज ६ अष्टमीए दिवा विष्टी ७ रात्रे यव १ णवमीए दिवा बालव २ रात्रे

निचरादि, कतिकरणानि स्थिराणि प्रकृतानि । गीतम् । सुखकारणानि चत्वारि करणानि स्थिराः प्रकृतानि ? तद्यथा यव । बाल्य २
कौल्य ३ स्त्रीविलोचनं ४ गरादि ५ वखिज ६ विष्टि ७ एतानि सुखकारणानि चत्वारि चत्वारि प्रकृतानि ? तद्यथा शकुनि चतु
प्यद् २ माग ३ किंसुप्रं ४ एतानि चत्वारि करणानि स्थिराणि प्र० ? एतेषा मदत्त । चत्वारि स्थिराणि वा कृत भवन्ति, गीतम् । सुखप्रकृतस्य प्र
तिपदिराश्री यवकरण भवति ॥ द्वितीयाया दिवा बालव करण भवति, रात्रौ कौल्य कारण जयति ॥ त्रितीयाया दिवा स्त्रीविलोचन कारण भ-
वति, रात्रौ गरं कारण भवति, चतुर्थ्या दिवा यव रात्रौ बालव, पथ्यां दिवा कौल्य, रात्रौ स्त्रीविलोचन, स
वन् । चत्वारि करण किवारं सुख । हे गीतम् । सुख प्रकृती पठिवाइ रात्रि यव कारण सुख १ वीजनं दिवसे बालव कारण सुख २ रात्रि कौल्य कारण
सुख ३ त्रीजनं दिवसे स्त्रीविलोचन कारण सुख ४ रात्रि गरादि कारण सुख ५ चउत्थिने दिवसे वखिज ६ रात्रि वीष्टी ७ पाचमीने दिवसे यव १ रात्रे
बालव २ अठिने दिवसे कौल्य ३ रात्रि स्त्रीविलोचन ४ सातमीने दिवसे गरादि ५ रात्रे वखिज ६ अष्टमीने दिवसे वीष्टी ७ रात्रि यव १ नव

वन् । चत्वारि करण किवारं सुख । हे गीतम् । सुख प्रकृती पठिवाइ रात्रि यव कारण सुख १ वीजनं दिवसे बालव कारण सुख २ रात्रि कौल्य कारण
सुख ३ त्रीजनं दिवसे स्त्रीविलोचन कारण सुख ४ रात्रि गरादि कारण सुख ५ चउत्थिने दिवसे वखिज ६ रात्रि वीष्टी ७ पाचमीने दिवसे यव १ रात्रे
बालव २ अठिने दिवसे कौल्य ३ रात्रि स्त्रीविलोचन ४ सातमीने दिवसे गरादि ५ रात्रे वखिज ६ अष्टमीने दिवसे वीष्टी ७ रात्रि यव १ नव

या एते अगलरासुनश्राद्या पशुश्रिगुणाः पशुदशसुखाकालिषय सर्वेषां पशुदशानामपि द्वियनामा भवन्ति एताश्च द्वियसतिषय उच्यन्ते स्म।
 द्वियसतिष्यः क प्रतिविशेषो यम त्रिषिपिसमूहस्य पृथिविषयान् । उच्यते । मुख्यधारकनोद्विषस सप्त प्रत्यक्षचिह्नस्य, चतुर्धारकताविधि, कथमिति-
 पंदुच्यते पूर्वपूर्वसिंहासपयसास प्रारभ्य द्वाषष्टिनागीकृतस्य चतुर्धारकलस्य सदायरणीयौ द्वीभागी वक्ष्यित्या शयस्य पशुनागात्मकस्य चतुर्धारकलस्य
 पशुदशोभागा यावत्साकालस्य प्रथमदशस्य अन्तर्गतस्य सस्य प्रकटितो भवति सायान् कालविशेषोपस्थितिः । अथराशियस्य
 व्यप्रशनाम् । एगमेगस्यस्यत्वादि । एकैकस्य भवन् ? पशस्य कतिराशयो उन्नतरोषद्विषसानामेव चरनाश्रयम् । प्रकृताः ? गौतम । पशुदशराशय प्र-
 कृताः ? मद्या । प्रतिपद्वात्रि यावत्कारणात् द्वितीयादिराशिरपिपद्वाः स्य पशुदशराशिरिति । प्रसस्यसुगम उदरसुत्र सुगम

मभिज्जाइ । एश्यासिण चते । पशुरसस्य राईण कइतिहो प० ? गो० । पशुरससतिहो प० ? त० उगगाव
 ड १ जोगवई २ जसवई ३ सवसिछो ४ सुहणामा ५ पुगरसि उगगावई ६ जसवई ७ जसवई ८ सवसि
 छा ९ सुहणामा १० पुगरसि उगगावई ११ जोगवई १२ जसवई १३ सवसिछा १४ सुहणामा १५ एवति

याप्रतिपद्वात्रि यावत्पशुदशोराश्रि, आसां सदस । पशुदशाना राशोमा कतिमानसयानि प्रकृतासि १ गौतम । पशुदशानामपयान प्रकृतास १
 सद्यया उतगव १ सुगव २ एलापत्या ३ यजोपरा ४ सोमनसचैव तथा ५ श्रीसमता ६ ययोद्वया ॥ १ ॥ विजयाय ७ वैजयन्ती ८ जयन्ती

देयानन्द । पशुदशाना राशि १५ निरति एषयो पण नामान्तर, एह १५ नाम राशिनाना नाम आख्या, एह भगवन् ! पशुर राशिनो कनली त्रिषि कडो
 इ ई । २ गौतम ! पशुर त्रिषिह । तेकेहा उपवती मन्दात्रिषि १ भागवती भद्रात्रिषि २ यजोपरी जया त्रिषि ३ सयं सिद्धया रिक्ताति
 पि राश्रि सुभसाना पुखी त्रिषि राशि ५, पुखी किरौने वप्रयती मन्व त्रिषि राशि ६ भागवती जया त्रिषि राशि ७ यजोपरी जया त्रिषि राशि ८ सयं वि

इ- यथावगोऽनिगतो ह्यदयोऽत्यग्नः शपोव्यः शतजयः अदुदश्याग्निवेदसः पण्डितप्रथमश्च इति दिवसानां भयति नामयेयानि इति । समत्येया
दियसानां पञ्चदश्याग्निः विपृच्छिपुराह । एतेभिर्बन्धित्यादि । एतेयामन्तरोक्तानां पञ्चदश्यानां दियसानां प्रवन्त ? कसितिसिचयः प्रवन्ताः ? गौतम । पण्ड
दगतिथयः प्रवन्ताः ? तद्यथा । नन्वो भद्रो जय सुष्ठो ऽप्यत्ररिक्त पूषः । अत्र त्रियिगप्यस्य पुंसिर्निदृष्टतया मन्द्यद्विगसुनामपि पुंसिर्निदंशः ज्योति
करमयमच्छसिपूरपादीत मदा भद्रा जयाइत्यादि स्त्रीलिङ्गनिर्देशोसकारो दृश्यते सप्तपथं पण्डित्यतिथ्यात्मकस्य पण्डस्य पञ्चमीइति कृत । एतेन
पण्डमीतः परेषां पद्यादितिथीनां मद्यादिकृतेष्वेव पुनरावृत्तिदृष्टाता । तथैव सूत्रे आद्य पुनरपि नदः भद्रः जयः सुष्ठु-पूषः सप्तपथस्य वृगमी ।
अनेगद्वितीयाष्टावृत्तिः पयवसिता पुनरपि नदः भद्रः जयः सुष्ठुः पूषः सप्त पण्डस्य पण्डदशो । इत्कस्यंनिगमयति । एषमुक्तीत्या षावृत्तित्रयरूप-

सी राई, एष्ट्यासिण मते । पञ्चरसरह राईण कठ णामधेज्जा ५०१ गो० । पञ्चरसणामधज्जा ५० ? त०
उभमाय सुणस्कता एछावञ्चा जसोहरा । सामणसाधेव तहा सिरिसत्तुञ्चाय वाधसो १ विजयाय वेजय
तो जयती अपराइञ्चाय इछाय समाहारा जेयतहा तेञ्चातहा अइतेञ्चाय २ तेवान दां गिरई रयणीण णो

न्दा १ भद्रा २ जया ३ पुष्पा ४ पूर्वोपस्य पञ्चमी पुनरपि नन्दा भद्राजयातुष्काः पूर्वोपस्य दशमी पुनरपि नन्दा भद्राजयातुष्क पूर्वोपस्य ५
द्वारगो ॥ एय ताङ्गिगुञ्चास्तपयः सर्वेया दियमाभामिति । एकेकस्यं नदन्त । पण्डस्य कसितिरात्रयः प्रवन्ताः १ गौतम । पण्डदशरात्रयः प्रवन्ताः १ तद्य
म् । पद्यर रात्रिना कतशां नाम्नां द्ये । इ गौतम । पञ्चत्तम ठे । वेकहा सतमा प्रतिपदा रात्रि १ सुनञ्चा द्वितीया रात्रि २ यथापत्या तृतीया रात्रि
३ यगोपरा यनुर्पी रात्रि ४ मामनमा पावनी रात्रि ५ तिम श्रीसमुना पटी ६ जाखमी ७ १ ॥ विजया सप्तमी रात्रि ७ वेजयपत्नी अष्टमी रात्रि जय
ती नयमी रात्रि ८ अपराजिता दशमी रात्रि ९ इया यकादशमी ११ सन हारा द्वादशमी १२ वेजा त्रयादशमी रात्रि १३ कसितेया यनुदसी १४ २

॥ टीका

॥ मूल ॥

॥ अन्त ॥

॥ भाषा ।

दिवसा-प्रसङ्गाः? एतच्च कर्ममासापेक्षया द्रष्टव्य । तत्रैव पूर्वा गान्तां पञ्चदशानालक्षीराश्राणां सम्भवात् । प्रतिपदिवसः प्रतिपद्यते । पञ्चस्याद्य-
 स्यादिति प्रतिपद्य् प्रथमादिवस इत्यर्थः तथा द्वितीयाद्वितीयोदिवसो यात्राकर्णाद्युत्तुतीयासुवीयोदिवसो यात्राकर्णाद्युत्तुतीयासुवीयोदिवसोदिव-
 सः? एतेषां शब्दत् । पञ्चदशाना दिवसानां कतिमान्नेयानि प्रसङ्गानि गीतम् । पञ्चदशानाम्नेयानि प्रसङ्गानि ? तद्यथा प्रथमःपूर्वांगो द्वितीय चिह्न
 समोरमः स्तुतायोमनोहरः चतुर्थीयशोभनः षष्ठमोयशोपरः षष्ठ नर्वकानसमसुः सप्तमश्चन्द्रमूर्ध्निजिपित्तो ऽष्टम सोममसो मयनोदननयः दशमो ऽयंमि

पञ्चरस तिही प०? त० न दे नहे जए तुळे पुण्ये पस्करस पचमी, पुणरवि णहे नहे जए तुळे पुण्ये पस्करस पचमी, पुणरवि णहे नहे जए तुळे पुण्ये पस्कर
 सस दसमी, पुणरवि णहे नहे जए तुळे पुण्ये पस्करसपञ्चरसी, एत्र ते तिंगुणा तिहीन सखेसि दिवसाण
 ति ॥ एगमेगसण भते पस्करस कडंराडुन प०? गो० । पञ्चरस राडुंन प०? त० पडिआराडुं जात्र पस्कर

दिवसः १ द्वितीया दिवसः २ पावरपञ्चदशी दिवस १५ एतेषां प्रदत्त । पञ्चदशानां दिवसानां कतिमान्नेयानि प्रसङ्गानि ? गीतम् । पञ्चद-
 शानाम्नेयानि प्रसङ्गानि ? तद्यथा पूर्वार्द्ध १ चिह्नमनोरमस्य २ सतोमनोहरस्य ३ यशोपरः ४ यशोपरः ५ षष्ठ संयंकाससन्मुख ६ ॥ १ ॥ इ-
 त्प्रमूर्ध्निजिपित्तस्य ७ सोमसो ८ धमजयस्य ९ योदुष्यजपचिह्नो १० त्रिशासो ११ त्यशयः १२ शतमय शेय १३ अग्निषेडन १४ तपयनो १५ दियया-
 ना भवन्ति नाम्नेयानि १६ ॥ २ ॥ एतेषां प्रदत्त । पञ्चदशाना दिवसानां कतिमान्नेयानि प्रसङ्गानि ? गीतम् । पञ्चदशानां कतिमान्नेयानि प्रसङ्गानि ? तद्यथा-ग-

शोभ मुख ४ चाप्य पूषपचनी ५ पाचमी, यलो पिराने मन्वा खठी ६ जग्रा ७ चाते जया ८ आडे सुखा ९ नवर्मा पुण्येपचनी १० दसमी, यलो रि-
 रीने मन्वा ११ एग्यारस मन्वा १२ यारासि जया १३ वेरसि मुख १४ चडसि पुष्पां पचनी १५ पत्तमि प्रम पांच त्रिगुणी पञ्चर सिचि सर्व दिवसगी
 शोभ ६ एकेका हे भगवन् । पचनी केवली रात्रिपुष । हे गीतम् । पञ्चर रात्रिपुष । तेकेही प्रतिपदा रात्रि । यावत् पञ्चदशो रात्रि, एत च भगव

एव वस्त्रविपानमाहूत-रुचति तेन ज्योत्स्नाघयलिततया शुक्ल पद्मःगुह्यपद्मः द्वीपकारो ह्युत्पा शोभन र्षी तेन द्वायपि पत्नीमदृगनिधिनागकी मद्रु-
 गर्तस्माकी भवतइति । एषानयादिवसससुखा पूढनाचष्टे । युगेगेरमणनित्योदि । यकेकस्य पक्षस्य काश्रगक्रान्त्यनरस्य भवत्त । कनिवियनाः प्रश
 हाः । यद्यपि दिवसमष्टौ ऽङ्कारानेकैक लक्षपि सुयमकाशवतः काश्रविगेपन्वाप्रपङ्क रान्दिविभागप्रमन्त्रकाप विधौस्यमासास्यात् भीतम । पञ्चदश

यिष्यादिवसे जाय पखरसी दिवसे, एणमिण भते ! पखरसरह देवसाण कहुणामधज्जा प० १ गो० पख
 रसणामधेज्जा प० १ त० पूषणे सिधमोरेमेख ततोमणोहरे चैत्र जमचहेअजमघरे छठे सवुकामसमि
 छेअ । इदमदृान्दिसिसेअ सामणस घणजए अथ योधहे अत्यासिदं अथिजाए अश्वमेणे सयजएचत्र ३ अ
 गिगंसे उअरुमे दिवसाण्हेतिणामधेज्जा ॥ एणमिण भते ! पखरसरह दिवसाण कहु तिही प० १ गो० ।

नि आभनदितः १ प्रतिष्ठितः २ विजयः ३ प्रातिवह्न ४ अयान् ५ श्रिय देव ६ आश्रय ७ मस्त्रिधान ८ ४ १ २ मयमावमन्तमान ७ दगग
 कनमसजवः १० ॥ एकादशानिदापय ११ वसविरोध द्वादशः १२ ३ २ ॥ यलोकास्य मन्त्राः । मासमकतिपशाः प्रशसाः ? गीतम । द्वीपकी व-
 ष्ठी १ तटया बहुनपणव गुह्यपणव । यकेकस्य भवत्त । पक्षस्य कनिदिवसा प्रशसा ? गीतम । पञ्चदशदिवसा प्रशसाः ? तद्यथा प्रतिप-

यग १५ एव हे भगवन् ! पखर दिवसना केतशा खानकटा ३ गीतम । पखरनाम कटा १५ तसहा पूयाग १ पखे साहुमनारम २ खोज मनाहर ३
 खोज १० ५ गो मन्त्र ४ खोपि यषापर ५ पावणी सर्वकामसमृदि ६ खन्दि १ इन्द्र मूढुयाभिपिल सारगो ७ मासमस ८ छादिना यमजय ए मय
 गो अया म्पसित्नु १० वसकी अभिजास ११ इग्यारपी अत्यशम १२ कारकी शतजय १३ । २ । अग्नियेदम १४ अउदनि उपमम १५ पखरिनि, मद्र
 दिवगगा पखरणागहूर । एव हे भगवन् ! पखर दिवसगी केतकी निपि कपी हे गीतम । पखर विधि कदी मत्वा १५ पखये-जट्टा-२-वीम जया ३

दृग्गणान्कानि मन्त्राणि तांतापीठं मार्गं साधोतिथिं योत्रयसि पत्सिमापयसि यस्मिन्नितिगम्य । यद्युक्तेटुकाः शीतातपरोगादिदोषवद्भुक्ततया परि
 चामदाहस्यो यद्दृक्कथं यस्य दोषैव प्राकृतत्वात् तमाहुमहययद्यत्र चन्द्रस्यचिर्न चन्द्रानुरोपतस्तत्रमासाणा परिसमाप्तिः समासचन्द्रगणामकणशत्रानु-
 रोपतः । अथकथमाह्यः । यिपममित्यादि । यस्मिन्सम्बन्धेरे वामरपतयो विपम विपमकाल प्रवाप्तिनः परिक्रमति प्रवालाः पल्लवाकुरासद्युक्ततया
 परिक्रमति तयाक्रमतृपयि स्वस्वश्रत्यभावेपि पुराणं पशुतश्च ददति अकालेपुष्कफलानिदधेतिइत्यथ । तयाययैवृष्टि नमस्यग् यपति
 क्रीतिमेवइति तमःशुः सवामर कर्माख्य । अथसौरः । पुरुविइत्यादि । पृषिव्याठवकस्यचतयापुष्कलाणा कलाणा च रचमादित्यः आदित्यसवस्वरोद-
 दालि तथाअहवेनापि स्ताकेनापि वर्षेण वृष्ट्या मस निष्पद्यते अस्तस्ययत्वात् यस्य निष्पादयति किमुक्त भवति यस्मिन् सवस्वरे पृषिवी तथादि-
 यादकमपवकादनीव परमा भवति उदकमपि परिबामसुहरखायेत परिक्रमते पुराणामां च मयूकादिसवन्विमा कलानां चामूकलादीनां रच, प्रबुरोभव-

मस्मिन्निष्पत्तस ४ आहञ्चेतेत्यतत्रिष्ट्या स्वणठवादियसा लज्जपरिणमति ॥ पूरेहअग्निणजले तमाहुज्ज
 यन्निमाणात्र १ गग्निममत्र वीथमार्गो यात्रयन्ति यिपमधारि मन्त्राणि । कटुको यद्दृक्कथमाहुस्व वस्वरे चाम्त्र २ विपमप्रवाप्तिनः परिक्रमन्ति ?

पुत्रे यथा कानिचो कृत्तिका पथ म नैर्गरे मृगशिर इत्यादि अगुत्र श्नु पुरिषने अत्यत उप्पताप म हुइ अत्यत शीततादि म हुइ जेइने यिपइ प
 र्णु इदक पांथी यरम ते होइ यदय शमणइ निष्पन्न मन्त्र सयस्वरतरी १ चाम्त्रमा साये पूषिमा प्रति युजइ विपत्त अनेग मन्त्र पूषिमाणा कुलि
 क मन्त्र विना ऽन अ यत शीत तापइकरी कटुक दाठक यथा पाथी यर्से ते यइये लक्षणे करीने निष्पन्न चाम्त्र सयस्वर कहीइ २ जे सयस्मरने यि
 वे यगस्सथी विपमपसे प्रवाल अहुता परिक्रमइ अतृयिना अत्रालइ फूलफणवीइ वर्षां मय्यन् प्रकासइ धरसे मन्त्रो तेइ यइये लक्षणे करी कर्मेनाले ।
 अत्र संवस्वर कदाइ ३ पयिची पाथीनो रम तथा कल कल वृकनो रम आदित्य सयस्वर देइ योहो वर्षां च नैकेरी मय्यक् प्रकासइ सस यास्य भी
 पत्रइ ते यम लक्षणे आदित्य सयस्वर कर्त्रीय ४ आदित्य ने तेर्जेकरी अत्यन्त ताप्या पका एव लय दिवस श्रुंतु मय्यतेअइ ताप्या यका परिक्रमइ ५

अनुदीप्य
 माग १६ ॥
 ॥ ५५३ ॥

युगे च पञ्चदशिकापमानि पञ्चदशरात्रायणानि इति सर्वस्यैव दशायमानि सप्तश्रीत्यधिक दिनशत दशकेन गुरुयते इत्यागच्छति यथोक्तादिनरा-
त्रिः एयमनाथ दिनरात्रिस्यपयित्वा नक्षत्रचन्द्रश्चर्यादित्यमात्रानां विनाशयत्वायै पथाक्रमसप्तपट्टिद्वापद्ये सप्तपट्टिद्वयस्यै प्राग्वहारे भांगवरेत् सतो
यथा च नक्षत्रादिनामचतुष्पानद्विकपरिमाचनो गच्छति । तथा हि । युगविनरात्रि १८३० रूपः अस्य सप्तपट्टियुगमासाङ्गानि सप्तपट्ट्यामागोत्रियते यस्मिन्
तत्तत्तथायमान । तथातसीव युगदिनरात्रेः १८३० रूपस्य एकपट्टियुगे अतुमासाङ्गानि एकपट्ट्या प्राग्वहरेणस्य अतुमासमान तथा युगसूपमासा
पट्टिदिनि प्रयुगागः १८३० रूपस्य पट्ट्यागागवारे यस्मिन् तत्सूपमासमान तथाऽभिवर्द्धितवर्षे तृतीय पञ्चमंशत्रयोदशचक्रमासा मयति तद्वर्षे द्वा
दशभागीक्रियते नतएवैवाप्रागाऽभिवर्द्धितमास इत्युच्यते इहिकलाभिषद्धितसवत्सरस्य त्रयोदशचक्रमासमानस्य दिनप्रमाणं अगोत्रियधिकानि श्रीशिथ
तानि सप्तदशवारिण्य द्वापट्टिभागा कथयन्ति चेदुच्यते । चक्रमासमान दिन २८ यत्तद्वर्षयोवशजिगुयते आतामि सप्तमसप्त्युसराफि श्रीशिथतामि
दिनामा पाङ्गोनशाधि सत्वारिणतामि चांशानां तेषु दिन प्रागसप्तपट्टिप्रा ६२ गा सता दिनानयमार्ये द्वापट्ट्याभागा त्रियते सत्त्रयानि यत्तदिनामि
तानि च पूर्वोक्तदिनपुं भोक्ष्यने जातामि श्रीशिथतामि अगोत्रियधिकानि दि ६२ नाता चतुश्चत्वारिण्य द्वापट्टिप्रागाः सतो वर्षेद्वात्रयशमाना इति मा-
सानयनाय द्वाटशभिभागा त्रियते जथा एकत्रिंशद्वहोरात्राः त्रयो सप्तपट्ट्यात्प्रागाः एकादश तेषु द्वादशानां मान नमयच्छन्ति तेन यद्वैकादशवत्तद-
त्वारिण्यद्वापट्ट्याभिभागीननाय द्वापट्ट्या गुरुयते तदा पूर्वोत्राणि नम्रुद्यति शेषस्य विद्यामानत्वान् तेन मूर्ध्ने सिकायै त्रिगुणीकृतया द्वापट्ट्या चर्चये-
गत्यधिकगतत्रयया एकादश गुरुयते सात १३६४ चतुश्चत्वारिण्यद्वापट्टिभागापि सवर्षं मार्के द्विगुणीक्रियते कृत्वा मूराम्नी सप्तपट्टयत सात १३५२
यथा द्वागभि प्राग इते सत्र्यनेकविंशत्यत्रयत चतुर्विंशत्युत्तरगतभागाया यथावदभिवर्द्धितमासप्रमाणं यत्नेपा क्रमेणांकत्यापनायथा । दिन इदं च
२३ १९ १० ३० ३१ मातत्रादिमासमान वर्षेद्वापट्ट्यामासाङ्गानि द्वापट्ट्या गुरु स्यस्यपमान कथयति । स्यापना यथा भाग मातत्रादिसवत्सरमास सस्य प्र-
२१ ३२ ० ३० १२१ म दिन ३२७ ३४४ ३६० ३६६ ३८३]मात्र सवत्सर प्राग इति निगमनत्रायणं यथाच मध्ये अतुमास अतुसवत्सरवारिवेद्योक्तेः पृष्ठ-०
६२ ६२ ० ६० १२४ भाग ५१ १२ ० ० ४४]चुद्धिकलांतरवृष्य विपुष्यथत्रियते निरगकत्येनसुत्रोचत्वात् । यथाह । कात्मानिरसयायमानो ०

आ एकस्मिन् यने अग्न्यरोहितस्वरूपे पर्वथापवापां पही अतोताथा पर्वसंकेतु पर्वप्रतिष्ठांतिवित्पथः । एतस्मिन् अथसरे पगाध्वैपुगाध्वप्रसाधे एको-
 धियापाधो प्रवति द्वितीयपशयधिकमासा द्वाविधो द्वाविगत्यपिके पवशते पवशते उत्तिकाते युगस्य प'वमान जयति तेन युगस्यै सुतोवे
 संवत्सर उगिक्रमायः पश्वमेवति द्वीयुगीद्विधिविद्वत्सयसरी पद्यपि सुयदपपपकासके युगे अन्वसापद्वयवअउप्रमासाविकारसमय एवापि गखप्रनामस्य
 माके अउद्वाराविषयत्वात्, सायः यथा अन्वसापोलाकेयितीयतो यवभाविप्रिय अयवद्वियते अथानअउप्रमासइति । एतायांच अउत्राद्विचवतराणां नाम
 द्विसमागपभादिप्रमास्य प्रमासअंशवतरापिकारे अह्यति एतेष अ'द्राउयः पश्वयुगस्य'सराः पश्वजिः पुर्व्येते इति शानि कतिप्रतिषर्षयतीति पृष्ठ
 साइ । पठन'सकभित्वात् । प्रथमस्य युगाही प्रथमस्य भागश्च ? काद्रुसवतरस्य कपिपवादि पश्वरुपायि प्रप्रतामि ० गीगम । अतुदिग्निःपत्रीयि

छुरण जते । कडथिहे प० ? गा० । पचाथहे प० ० त० गारुकने १ च २ उर्ज ३ अउद्व ४ अउत्राद्विगु ५
 सेसपमाणमअउरे, अह गमअउरेण जेन । कडथिहे प० ० त० समथगारुकाजो ग जोअंति,

पश्वमवतरसकं युग, एक अतर्विगति पयगतानि प्रप्रतामि १ मतायान यगसवतर, प्रमाकसवतरौ भगवत १ कानविषयः प्रः २ १ गीतम ।
 स १११ गुम तास । २ । पांच परमना यगन विषय श्रीत्र पांच गे यत्स अापक गाउवाइ) एइया परसगा पुान विषय मान ईरे । पउ १ ४ । अ
 धारात्रि १०० पडे एत युगने विवे ६७ य र अउत्र सिरे से भवा युगनादिन १० । ३७ । तेइने ६७ जार्ने इरीइ लावे ते मअउत्र स मसाग ६७ । भागे
 यार्भे ते अन्वसापमाग ६७ गाम यार्ने तेअनुनाममान ६७ भने एतय अति-बमानतीन एक पश्वमानने वारती भाग अन्वमान पाडे जलीइने
 जगिप दे'तगागमान अमममान धार गुणा कोप तिथारे यवतरमगत थाइ । इति यवतरमगत पांच संवमरणा पुगन त्रिय एकसो को
 यान १२४ पययाइ पाइ याल एइ युगसवतर कडाय २ । प्रमास सउ सर ए भागए कोरय मरे कडिउ दे गीतय । पांच जडे पासा लकेइ ।
 मअउत्र मयसरे (अन्वानिरमपाय मासो मयइरकरगो लाए सेनाउ सवपाए अउइर दुइरायेनु) अदासुअमगःसिरा सेषाए एकतथापीया

ति सायाम् कासविद्यो हो द्वाद्वाजवचप्रभाषो न सप्रसवत्सर । अथद्वितीय । अगसवद्वरेद्वत्यादि । प्रस प्रतीत । गीतम् । युगसयत्सरः पञ्चविंशः प्रसः १ तथाहि । अत्रद्वितीयोऽभिवर्द्धितस्योऽभिवर्द्धितस्य । अत्रेभयर्थाङ्गः युगादी भायषेमासे षड्भुवपशतिपञ्चआरस्य यात्रत् पीच्छि मासीपरिश्रमाति स्वावत्कासप्रमाषांद्दोमासः एकापौर्णिमासीपरावर्षे द्वात्रिंशत्मासइति यावत् । अथवा चन्द्रनियस्यस्यादुपचारतो नामापि चन्द्रः स च द्वात्रिंशत्मासप्रमासः अत्रमासमिष्यन्त्वात्वादि । द्वितीयसुपांश्वप्येव स्युपपन्नितो ज्येन्तव्यौ, तृतीयसु युगसयत्सरं ऽभिर्वात्सो नाम मस्यत स्वयो दगचन्द्रमासप्रमासः यदासरो द्वात्रिंशत्मासप्रमासः सवत्सर उपजायते । क्षिपतावा कालेन समवतीत्युच्यते युग चन्द्रचन्द्राभिय द्वितस्यद्विगुणमित्य- द्वितस्यपञ्चसवत्सरात्मन् स्यसयत्सरपेक्षया परिमाख्यमागमस्युनातिरिक्तानि पञ्चयर्षाणि भवति सूयमासस्य मासु त्रिंशद्द्विंशत्प्रमास्य द्यन्त्रमास

गिर्वाद्द्विपञ्चेत्र पठमस्सण भते । चदसयत्सरस्व कइ पष्ठा पं०१ गो० । चउष्ठीसपष्ठा पं०१ त्रिद्विंशत्प्रस्मण भत । चदसत्रत्सरस्व कइ पष्ठा पं०१ गो० । चउष्ठीसपष्ठा पं०१ एवंपुच्छा । तइंशत्प्रस्मण गो० । अत्रियद्द्विंशत्प्रस्मणत्सरस्व तष्ठीसपष्ठा पं०१ चउत्त्यस्व चदमत्सरस्व अउष्ठीसपष्ठा पं०१ पञ्चमस्सण अत्रियद्द्विंशत्प्रस्मणत्सरस्व छष्ठीस

प्रथमस्य भगवन् । अत्रसंवासरस्य क्षिपन्तिपर्वाणि प्रश्नानि ? गीतम् । अतुर्विंशतिः पर्वाणिप्रश्नानि । द्वितीयस्य भगवन् । अत्रसयत्सरस्वक्षति पर्वाणि प्रश्नानि ? गीतम् । अतुर्विंशतिः पर्वाणि प्रश्नानि । एवं पुच्छा तृतीयस्य, अत्रियद्द्विंशत्सयत्सरस्य पर्वाणितिपर्वाणि प्रश्नानि । चतस्यव्य याता रूप कक्षा । हे गीतम् । अउष्ठीस पयवाहा कक्षा, बीजा हे भगवन् । अत्र संवासरणा केलना पवपङ्क कक्षा, हे गीतम् । चौथीस पयवाहा क- क्षा, इम पूजाकरवी बीजा अत्रियत्सुतनी, हे गीतम् । बीजा अत्रियद्द्विंशत् सवत्सरणा छष्ठीस एवं पर्व पयवाहा । १३ मासमाटे कक्षा छं, चौथा चन्द्र स वारणा चौथीस पयवाहा कक्षा पांचमा अत्रियद्द्विंशत् सवत्सरणा छष्ठीस एवं पयवाहा कक्षा इम मय मिलीने (चरस्व गो यिमेओ अइत्स यश्

ज्योतिष्काणां चारविशेषाः शक्यसर्वविशेषाः प्रयत्नेनैवैति । तद्भवेत्प्रसमाह । कतिचनैवेत्यादि । तत्रात्राप्यज्योतिष्काणां किमुक्तं प्रयति पञ्चद्वारद्वार-
 र्म् यावताकालमा मिक्षितं धारस्मान्नापादानात्रपर्यंतं गच्छति ताप्रमाणांशोरात्रोमाः । यदिया चन्द्रमसश्चन्द्रमण्डलपरिवर्तनानिव्यय इत्युपधारणे
 मासोपेयं मन्त्रं च द्वादशगुणा मन्त्रसंख्यास्य । तथा युगसंख्यास्यः पञ्चमव्ययसंख्यास्युगं तदेव देवभूते यस्यसाधकस्य यन्त्रदिपुंगुरकवाद्युग-
 संस्कारः प्रमाणं परिमाणं दिवसादीनां तेनोपलक्षितो वक्ष्यमाणस्य नक्षत्रसंख्यास्यः प्रमाणं साधनां वक्ष्यमाणसंख्यास्यः प्रमा

५०? समगाच्छे? इच्छेमाजयुहीवपस्त्री चवपयत्ती वत्युसमासेण समस्ता भवदं ॥ षड्दण मत् ॥ सत्रच्छरा

५०? गी०! पचसत्रछरा ५०? त० पाकसत्रछरे १ जुगसत्रछरे २ पमाणसत्रछरे ३ लक्ष्मणसत्रछरे ४

श्रुतिः वक्ष्यमाणसं सप्त सा भवति ॥ कियत्सा! भवत्सा! सुवर्णः प्रकृताः? गीतस! पञ्चसत्रछराः १ २ ३ ४ ५ ६ तद्यथाऽनसत्रछरास्यः १ युगसंख
 द्दशहं कच्छू । तानत्र साधया यावत् अत्रस्थितं सत्रं कृत्वा निष्ठां माया विदेह सत्रकालं छत्रं । अथा प्रसन्न ! आनुयायिता सगलं सत्रं अत्रुत्तरे प्रसन्ना
 न सत्रं उपानं चन्द्रपिङ्गारं रूपं चन्द्र मण्डला उपानमइ यस्तु अथिचरत्ने समानं मंत्रपेकरी संपूजयाइ जियारे मरतकेत्रे एरयतठ ठिकम हूइ
 तियारे पय पविम सहा विदेहेरात्र हूइ ॐ निष्ठा वियमहूइ तिय रे कटा रात्रि षाड जियारे भरत ऐरमनइ संकटो १८ मुहूर्त्तगो वियमहूइ नि-
 यारे पूर्व पविम विदेहे १२ मुहूर्त्तमीरात्रि ॐ न इहा अपस्य रात्रिजियारे संकटो वियमहूइ इहां भरत ऐरयते ॐ नै सहा विदेहे दिनमाग रात्रि-
 माग मरीप गाद्यु तिम इंधा यर्षोकालतो प्रपम मयय हूइ इवै पांच सयामर कच्छे केमला हे मयत्रन् ! सयामरछे हे गीतस ! पाच सयामरत
 का तकेहा मन्त्र सवसर १ युगसत्रछरा २ प्रमाण सत्रछरा ३ चन्द्रमा अभिहित प्रमुप २० छटावीसें मणय जेगल काले भांगवी रई य प्रमाण
 सत्रछरा कच्छीइ लपस सवसर ४ गोपीचर सत्रछरा ५ मन्त्र सयामर हे मययन् ! केवलसइ भेदे कच्छो, हे गीतस ! धार सुवइ कच्छो तकेहा

सूर्यप्रकाशः सूर्याधिकारप्रतिषेधपद्विषसूना नशकलसस्यादीनां समास मयंप्रकाश्यादि महाप्रत्यापेक्षया सर्वेपक्षेन समाप्ता भवति । अथपन्द्रदक्ष्य
प्रसनाह । जम्बूद्वीपे भदन्त ! द्वीपे चन्द्रायुदीपीनप्राचीनदिग्भागे उद्गत्य प्राचीनदक्षिणदिग्भागे आगच्छतः इत्यादि यथासूर्य-
ज्योतिः स्यात्पन्द्रवत्कथ्यता । यथायाशुशोऽग्रगम्यः पञ्चमगतस्य दशमे उद्देशके चन्द्रनाशि । कियत्पर्यन्त मूत्रप्राप्तमित्याह । यावदवस्थितस्तत्रकालः
प्रसतः ? हेअस्य ! हेआयुसम्किति अत्रायुपसनिहीरुहाह । इक्ष्माहत्यादि । व्यास्य नपुंसवत् । परसूर्यप्रकाशिस्यानेषमन्द्रप्रकाशिसिधांष्या । एतेषा

जम्बूद्वीपपृथ्वी सुरपण्ठी वत्युसमासेण सम्मत्ताजवर्ह । जम्बूद्वीपेण भन्ते । द्वीपे चदिमा उदीगपाईगामुग्ग
उपाईगदाहिणमागच्छति, जहा सूरवत्तव्वा जहा पचमसयस्स दसमेउद्देशे जात्र अविठिएण तत्यकाले

मथ । इत्यया जम्बूद्वीपप्रकाशः, सूर्यप्रकाशः वस्तुसमासम समाप्ताभवति ॥ जम्बूद्वीपे मगयम् । द्वीपचन्द्रमा उदीपीन प्राचीनेउद्गत्य प्राचीनदक्षि
य आगच्छत १ यथा सूर्ययत्कथ्यता यथा पञ्चमशतस्य दशमउद्देशी यायवत्रस्थिन स्तत्रकाल प्रकाश ? अस्य १ इत्ययाजम्बूद्वीपप्रकाशित चन्द्रम

भरतसौत्रमी उपजाह दक्षिण पश्चिम नैरति कोर्षे ऊर्गीने पश्चिम ऊत्तरे दायुजल आयमह, पश्चिम महा विदेहमी अपकाह पश्चिम उत्तरे दायु कुर्षे ऊर्गीने ऊ
त्तर पूयह आयर्षे, एतवतादि क्षेत्रनी उपेसाह करीने हे गीतम । तिमळ त्रिम पाचमाग्रनकने विवे पश्चिमे उद्देशे जम्बू खे । तिम कश्चिध, तिवारे
उद्देशेपि ययीकालना प्रथम समय इमच्छतु अयनउपा पुग जे भरत ऐरवते पुङ्गने माहा विदेहे पश्चिमिमतं जाणवा, एक स्वभायपणह यावत् पूयंप
दिस महा विदेहक्षेत्र ने विवे उत्तरपिथी अत्रसपिथी मयी अवस्थिन एक स्वरूप तिष्ठा कालकर ० छोरी अन्नणो छाउपार्वतो ! एतर्षे एह जम्बूद्वीप
प्रवसीनामह उपाग सूर्याधिकार रूप सूर्य प्रवसीना यस्म अधिकार ने सम सह स रूपेण करी मपुस पाह । जम्बूद्वीपनामा हे मगयम् । द्वीपने विपह
चन्द्रमा ज्ञान कोर्षे ऊर्गीने अग्निफोसह आय मे इत्यादि त्रिम सूर्यमी मच्छ्यता तिमत्र मय अ खत्री, जिन कर्षे खे पाचमा ग्रन कर्ने दृगने ऊ-

मयत्परमान् एतच्च युग्मेन महेत्यतिदेशकारणात् युगस्यापि द्विविकीर्णयो पूर्वसमये प्रतिपत्ति प्रागपरयो स्तुतवन्तरे पुरोधसि निसमये प्रतिपत्ति ।
 त्वातिप्रद्वेत्तु मावयवबुलपद्वियए बालवकरणे अर्भीइवरत्ते सवृत्यपठगसमए जुगरसआइविआवाहि । इत्यस्याः गाथाया व्याख्याने सयंत्रभरते
 मेरुवते महाविदेहेपुत्र आनणमासबहुलपदे रुद्रपदे प्रतिपदितिषी बालवकरणे अर्भजिअअत्रेप्रथमसमयेपुगस्यादिविजामीरीतीदंबावनात्तरणे य ।
 पतो स्थीतिरुद्रसूत्रकतो आचार्यो बालभ्यः एपभगयस्यादिमूत्रावस्तु भापुरवाचनानुगतइति भक्तिचिन्मुचित मुत्तपानुक्त्यंस्तु युगपरप्रतिपत्ति
 समये समावययामः । तथाहि । सखेकालविसंसा मूरपमाखे हुन्ति तायस्या इतिवभगाद्वयदि सूचैचारविशेषकालविशेषप्रतिपत्ति दक्षिणोत्तरयाराद्य
 समये प्रागपरया उत्तरसमये तदि द्विविकीर्णप्रतिपत्तिसमये पूयकालस्यापयसास वाच्यं पूर्वोपरविदेहापेचयारत्येव सदितिचे स्तुययोधीर्णवराय
 अपरचात्र मूद्रय वाच्य यमी चारविशेषा द्विविकीर्णप्रतिपत्तिसमयापेक्षयोत्तरसमये पूर्वोपरयोः कालविशेषप्रतिपत्तिरित्यादिको नूयान् परवचमाय
 काय इत्यस प्रसंगेन । पुष्यनेकतिवसि । पूयार्क्षचतुरशीतिवर्षेकाष्टप्राश पूवेवयिति पूयेपूर्वाङ्गमेव चतुरशीतियपलक्षणुचित एवचतुरशीतिवपलक्षणु
 चितमुत्तरोत्तरं स्थान मयति चतुनयत्यधिक चाकशतसतिमे स्थाने भवतीति । पठमाष्टमप्यिकीति अयसपिण्याः प्रथमोविभाग प्रथमाप्रवमप्यिकी
 त्रपाचं भंते ? वाचिबहुं पठमाष्टं सपिकीपद्वियल्लङ्घ । तयाचउत्तरद्वे वि इत्यादि व्यक्त । मवर चैवत्यिष्टसपिकी मेवास्सपुसपिकी । कुतइत्याह ।
 प्रयस्थितः सवया यकस्तत्पस्तप्रकालः प्रथम । ईअमणुद्विआपुसादिति । अथ मस्तुतापिकानुपसइरखाह । इषेसाजयुद्दीयइत्यादि । इत्येपा ए
 मत्तरोक्त्यरुपा जयुद्दीपमद्वसि राद्यद्वीपस यथास्थितस्तत्पन्निरूपिका अन्यपद्वति सावामस्सिलपागेइत्यर्थः सुत्रेच विमसिख्यन्य प्राकृतस्थात्

गी० ! जहा पचमसपठमउद्वेसे जात्रजेअत्यिनुस्सप्यिणी अ्यथठिएण तत्यकाले प० ? समणात्तंसा ! इञ्जेमा

योगउद्रत्य इवीचानप्राचीनआगरवदनः ४ इत गीतम । यथा पचममगते प्रथमं उद्दक्ष यावत् मेवास्तुरसपिकी, अवस्थितस्तप्रकालः प्रथम ? य
 मकोचे ऊगीने पूय दक्षिणइ अग्निक्वाणे प्रापमे, पूयं महा विवेइमी उपेक्षाइ पूय दक्षिणेइ अग्निक्वाणे ऊगीमइ दक्षिण पश्चिमइ नेरति कोणे प्रापमे,

दुःखस्यैवैवमर्लं धारसमदुःखेदिवसति । अशीत्यर्थिः कृत्ततमेमहले सयबाधेऽर्थः । कालाधिकारादिदमाह । जयाण भते ! अबुद्धीवेदीये दादिय
 ह्येवाधायनित्यादि । वासयामिति । चतुर्नासप्रमाखवर्षाकालस्य सबाधि प्रथमं छाद्यः समयः सबाधि प्रथमं भयतीत्यर्थः । तदोत्तरार्द्धे पिययोशा
 प्रथमं समयो भवति ममकालमेपत्ये तद्विच्छादोत्तरार्द्धे चतुर्थोद्यारभावात् । यद्युद्योगोद्यारभावात् । पुराणतः प्रथमः सगपः तदा अबुद्धीयेद्वीये मन्तरस्य
 पक्षतस्य पूर्वपरयोदिशारग्यतरपुरस्फले समये अमतरौ निर्बाधचाने दक्षिणार्द्धेवर्षाप्रथमतोपेक्षया । पुराणतः पुरोयतीं प्र-
 विष्यन्तिऽर्थः समपः प्रतीतः ततः पदत्रपस्य कर्मधारयोऽस्तत्र तथाजमतरपद्यालकृते समये पूर्वोपरविदेव्यर्षाप्रथममयापेक्षया योऽनतरः पद्या
 तकृतोऽतीतः समयः सतद्विच्छादयो वर्गकालप्रथममयो जयतीति । इह यस्मिन् समये दक्षिणार्द्धेवर्षाप्रथमः प्रथमः समयः सस्य तदनन्तरे
 अग्रतमे द्वितीयेममये पूर्वपक्षिमयो घयाणा प्रथमः समयो भयतीत्येताथत्माशोक्तावपि यस्मिन् समये पूर्वपक्षिमयो घयोर्कालस्य प्रथमं समयो
 भवति ततोऽनन्तरे पद्याङ्गानि समयदक्षिणोत्तरादयो घयोर्कालस्य प्रथमं 'समयोभयतीतिगम्यते । तदिकमपंमस्योपादानं उच्यते । इहकर्मोत्
 कमास्या अनिश्चितोऽथ प्रपञ्चितज्ञानाशाशिय्याशानतिमुनियितो गयति ततस्तेषामनग्रहयितदुक्तमित्यादि । एव अहासमयमित्यादि । एय यथा
 समयेन यथाचनप्रिलात्रो अकितथा । सवैव । अयाण भते ! जयदीयेदीये दादियण्डे यासाण पठमाआयलिआपक्रियञ्जः । तयास्य उत्तरार्द्धे विद्यासाण
 पठमाआयलिआ पक्रियञ्जः । अयाण उत्तरार्द्धेवसाण पाठमा आयलिआ पक्रियञ्जः । तयास्य अबुद्धीवेदीये मन्तरस्यपद्युयमनं पुरत्यिसपद्युत्यमेण अण
 तरपुररकहसमयसिवासाण पठमाआयलिआ । पक्रियञ्जः । गोअमा ! जयाण अबुद्धीवेदीये दादियण्डे यासाण पठमाआयलिआपक्रियञ्जः तद्वेयजाय
 पक्रियञ्जः । अयाण भते ! अबुद्धीवेदीये मन्तरस्यपद्युयस्य पुरत्यिसेण यासाण पक्रियञ्जः । तयास्य पद्युत्यिसेणयिद्यासाण पठमा
 आयनिद्या पक्रियञ्जः । अयाण पद्युत्यिस्य पठमा आयलिआ पक्रियञ्जः तयाण अबुद्धीवेदीये मन्तरस्यपद्युयस्य उत्तरार्द्धेवसाण अणतरपद्याकहममयसि
 वासाण पठमा आयलिआ पक्रियञ्जः । इता गोअमेत्यादि । तदेवोत्तरार्द्धोपमित्यर्थः । एय आनप्रायादिपदेवपि आयलिआद्युयस्युप्रागयत् ।
 हेमतावति । श्रीवकालचतुर्भासाणां निम्नं चैति योसाणो चतुर्भासाणो पठमेषुपक्षेति दक्षिणायनं आयवाकिम्मानं मन्तरस्युत्तरार्द्धेवसाण पठमा

अबुद्धी०
 भाग०१६॥
 पृष्ठ०१३

तत्रैवस्मादि सूर्यस्याभावात् इत्येव काहा प्रसे कृते भगवागाह । इत्था । गोअमेत्यादि । यदा अद्भुद्वीवेद्वीवे दक्षिणाहं विवसो यावद्भ्रान्तिर्वतीत्य प्र
 यद्धारखीय । तेनपरावृत्त्या विवसरात्रिखिजानं पृष्ठलाह । यदा भवत । अयुद्वीवे २ मवरस्य पवतस्य पूर्वैखदिवसो जन्मति तदा पद्यिमायानपि दिवसो
 भवति प्रागुक्त्यु ७ रेव यदा अपदिभाग्य विवसखदा मेरोदखिखोत्तरयो रात्रिः । मन्मद्वृत्तेवत् इता गोअत्यादि । उत्तरवृत्त भवेथ रुक्मः साभास्यसो विवस
 रात्रिदिभागः । समतितमेननिगेयतआह । यदा भवत । अद्भुद्वीवे दक्षिणाहं एतत्पकोष्टावय मुहूर्तो विवसो भवतीत्यादिक सूत्र प्रायोनिगवचिद
 तथापि क्षिपिरेतद्दृत्यादि गतमिष्यते । इहक्षिलसूर्यस्य चतुर्योत्यपिच मरुतगत भवति, सप्रक्षिलजल्युद्वीपमण्ये पवपदिमखजानि भवति यको
 भविगत्वपिचच गत तेषा मवकममुद्रमण्ये भवति तत्र सर्वोभ्य तरेमहले यदा सूर्यो भवति तदा एतद्वगमुहूर्तोदियसाजवति क्य यदा सर्ववाग्ने
 महले सूर्यो जन्मति तदा सवसपस्यो द्वावगमुहूर्तो विवसोभवति ततश्च द्वितीयमरुलादारस्य प्रतिमहल द्वाभ्यो मुहूर्तो कपदिभागस्यो दिवस्यद्वु
 श्यगोत्यापिचगतममकले पदमुहूर्ता वदेव इत्येवमष्टावग मुहूर्तो विवसो भवति । एतस्य द्वावगमुहूर्ता रात्रिभवति त्रियामुहूर्तत्वाद्द्वोरत्रस्य ।
 नत्तारममहृताजतरेति । यदा सर्वाभ्य तरमरुलाजतरे महले सूर्यो जन्मति तदा मुहूर्ते कपदिभागद्वयपरीतो ऽष्टावगमुहूर्तो दिवसोभवति सचाष्टा
 द्वगमुहूर्तोदियसाजतरो ऽष्टावगमुहूर्ताजतरेवति व्यपदिष्टः चातिरेगा दुवालममुहूर्तासाहति । तदा द्वाभ्या मुहूर्ते कपदिजागास्या सधिका द्वावग
 मुहूर्ता रात्रिजयति पायता मागेमदिन हीयते तावतारात्रिबर्द्धति त्रियामुहूर्तत्वाद्द्वोरत्रस्येति । एव एतदुक्तमेवति । एवमित्यु पवचारे एतेना नम
 रीतेनापायोगे । जयाहं भते अद्भुद्वीवेद्वीवे दक्षिणाहं इत्यमनेत्यय । कमारेणहति । दिभगान इस्त्रोकाये । तदेवदक्षापति । सत्तरसेत्यादि । तत्र
 सर्वोभ्यतरमरुलादारस्येकत्रियममहलाहं यदा सूर्य सादावद्वगमुहूर्तोदिवसो जन्मति पूर्वोक्तद्वामिष्यते चयोद्वगमुहूर्तां च रात्रिरिति सत्तरसमुहूर्ताव
 तरति । मुहूर्ते कपदिभागद्वयद्द्वोरमससवगमुहूर्ते ममासो दिवसो ऽप्यचद्वितीयादारस्य द्वात्रियमममरुलाहं भवति । एवमनतरममम्यथापुष्ट । साति
 रगतरेकममुहूर्तासाहति । मुहूर्ते कपदिभागद्वयेग चातिरेकाव एव सर्वत्रगोक्तसमुहूर्तेदिवसति द्वितीयादारस्यै कपदिमममहलेपोक्तसमुहूर्तो विवसो भवति
 पथरममुहूर्ते दिपयेति । द्विगवसिपममरुलाहं यत्माने सूर्ये चोवममुहूर्ते दिवसेति । द्वापियस्युत्तरगधममहले तैरसमुहूर्ते दिवसेति । सप्तद्विपचात्र

अमुदीप
 भाग १६
 पृष्ठ २३
 ॥ ५४७ ॥

समय । तयाञ्च जाय मन्दरस्य पश्चिमस्य उत्तरदिशि च अण्तरर्षाकाठसमयसि धामोर्षं पठने समये पन्ध्रवर्षे प्रवर्ष । इत्ता गोअमा । अयाञ्च
भते ? अयुद्धीवेदीये मन्दरस्य पुररियमेव एअपेव सद्य उचारेअव्य आयपक्षिपे भयइ । यथ अइासमएण अमिलायोभण्ठिं यासाञ्च तथा आयलि
आयुवि भाण्ठिअयो अणोपायुयिषोवेणयि लयेणयि सुपुत्तेणयि अहोरतेणयि परकेणयि भासेणयि उरुणयि एएचि सववेचि अइासमयसं अमिला-
वो तइामाचिअवो । अयाञ्च भते ? अयुद्धीवे २ इेमन्ताञ्च पठनेसमए पडिवज्जइ अइेववासाञ्च अमिलायो तइिव इेमन्ताञ्चयि मणिअवो
आय उत्तरञ्च एव यम्लिखिचि यतेचि सीस आलायगा माचिअवो । अयाञ्च जते ? अयुद्धीवे २ मन्दरस्य वाहिण्हुपठने अयसी पडिवज्जइ । तयाञ्च
उत्तरहुंयि पठने अयणे पडिवज्जइ । अइा समएण अमिलावो तइेय अयसेवयि माणियटयो जाय अण्तरपञ्जाकठसमयसि पठने अयञ्च पन्ध्रवर्षे
भयइ । अहो अयवेण अजिनावो तथा सवहरेणयि प्राचिअवो जएणयि याससएणयि वाससइसेणयि याससयसइसेणयि पुठवेणयि पुठवेणयि
तुठिअगेणयि तुठियेणयि एयपुठवे २ तुठिये २ अठने २ अठवे २ इइये २ उप्पये २ उप्पये २ खल्लिखे २ अत्यण्ठितरे २ अठए २ अठए २ पठएअर
धूलिएण २ सीसपइेलिएण २ पलितवमेवयि सागरोयमणयि भाण्ठिअवो । अयाञ्च जते ! अयुद्धीवेदीये दाहिण्हु पठना उंसविये पडिवज्जइ । त-
याञ्च उत्तरठेयि पठना उंसविये पडिवज्जइ । तयाञ्च अयुद्धीवेदीये मन्दरस्य पठवपस्य पुररियमपघरियमेव खेवरियठे
सप्यिबी खेवरिय उंसवियेअवट्टियञ्च तथकाले पससे । समणान्तो । इत्ता गोअमा ! तथेव उचारेअठव । जाय समणान्तो अइा उंसवियेणीए
आलायठे भवित्ठे । एव उंसवियेणीएयि प्राचिपवोत्ति । अत्रव्याख्या । अयोक्कवेअयिजागानुसारेण दिवसरात्रियिभागमाए । यदा मगवन् ? जयु-
द्धीपेद्धोपे मरुतो यचिवाहुँवचिअभागे दिवसो भयति तदातराहुँपि दिवसो भवति एकसस्यस्यै फदिग्गि मएहल्लवारे उपरस्य स्यंस्य तरसमुखीमा
यामेवाउपरस्यां विग्गि मरुल्लवारासमवात् । इह यद्यपि दक्षिणाहुँतपोत्तराहुँ इत्थं सत्त तयापि दक्षिणभागे उत्तरभागंवेति बोध्यं । अण्ठेयदस्य प्राग
मात्रापस्यात्, यतो यवि दक्षिणाहुँ उत्तराहुँ सवस्यय दिवसः स्यात्तदा कथं पूर्वणाउपरेणच रात्रिः स्यादिति वक्तुं पुन्येत अण्ठेयदस्येण सवसेत्र-
स्य गृहीतव्यात् इतथ दक्षिणाहुँदिग्गेन दक्षिणादिभागमात्रमवसेय । मत्थे तदाञ्च अयुद्धीपेद्धीये मन्दरस्यपठवस्य पूर्वस्यामपरस्यां रात्रिं भवति

सममुद्रता राह भवइ इता ? गीअसा । अयाख जते ? अबुद्दीवेदीवे आय दुवालममुद्रता राहं भयइ । अयाण जते ? अबुद्दीवेदीवे मग्दराम पुर-
 रिबनेख उल्लोसए अठारममुद्रते दिवसें जवइ । जाय । तयाख अबुद्दीवेदीय सत्तरदाखिण्ण आय राइ भयइ अयाख जत ? अयदीयदीये दाखिण्णहे
 अठारसमुद्रताखतरे दिवसे भवइ तयाख सत्तर० स ठारममुद्रताखतरे दिवसें भयइ । जय ख उतर० अठार० भयइ तयाख अबुद्दीवेदीये मग्दरप-
 ररिबनेक सातिरेगदुवालसमुद्रता राहं भयइ । इत्ता ? गाछाया । अयाख अबुद्दीवेदीय जायं राइ मवइ । अयाख भते ? अबुद्दीये २ मग्दराम पुर-
 रिपसख अठारसमुद्रताखतरे दिवसेंभवइ तयाख पश्चरियेय । अयाख अबुद्दीवेदीय तयाख अबुद्दीवेदीय मग्दराम उत्तरदाखिण्ण साइरेगा दुवालम-
 मुद्रता राहं भयइ । एयएतेखकनेकउमारेअव भत्तरममुद्रतेदियस तेरममुद्रताराइ मत्तरममुद्रताखतरे दिवसे सातिरेगातेरममुद्रता राइ मोलममु-
 द्रुते दिवसे षोडसमुद्रता राहं मोलममुद्रताखतरे दिवसे सातिरेगबाहुममुद्रता राइ पणरपमुद्रत दिवसे पणरममुद्रताराहं पणरमममुद्रताखतरे दि-
 वसे साइरेगपस्सरममुद्रता राइ बाहुममुद्रताखतरे दिवसे सातिरेगमालममुद्रता राइ भवइ तेरममुद्रतेदियसे
 मत्तरममुद्रताराइ तेरसमुद्रताखं तरे दिवसे सातिरेगमत्तरममुद्रताराइ । अयाख भते ? अबुद्दीवेदीवे दाखिण्णहेअठारदुवालममुद्रते दिवसेंभवइ ।
 तयाख उत्तरहे वि । अयाख उत्तरहे । तयाख अबुद्दीवेदीवे मग्दरस पररियमपख रयमीय उद्धोनिध्या अठारममुद्रता राइ भयइ । इत्ता ? गाछ-
 या । एवबेवउत्तरहेअव जाय राइ भयइ । अयाख भते ? अबुद्दीवेदीये मग्दरपुररियेय अठारदुवालममुद्रत दिवसे भयइ । तयाख पश्चियमे-
 खवि । अयाख पररियेयखवि । तयाख अबुद्दीवेदीये मग्दरस उत्तरदाखिण्ण उद्धोनिध्या अठारममुद्रता राइ भवइ । इत्ता ? गोछया जाय राइ
 जवइ । अयाख भते ? अबुद्दीवेदीवे दाखिण्णहे वासाख पठम समए पहियज्जइ । तयाखं उत्तरहे विवामाख पठने समएपहियज्जइ । अयाख उत्तरहे
 वासाख पठने समए पहियज्जइ । अयाख अबुद्दीवेदीये मग्दरसपयसस पुररियमपयथरियमख अठारपुररकळममयथि वासाख पठने समए पहि-
 यज्जइ । इत्ता गोअसा ! अयाण भते ? अबुद्दीवेदीवे दाखिण्णदुवासाख पठनेसमए पहियज्जइ । तउथेय जाय पहियज्जइ । अयाख भते । अयदीये २
 मग्दरस पररियेय पुररियेय वासाखपठने समए पहियज्जइ । तयाख पश्चरियेय विद्यासाख पठने समए । अयाख पश्चरियेय वासाख पठने

जातः उपरितनो राशिस्त्रीयिगतानि सप्तोत्तरादि ३०९ खेद-राशिर्लोचिगतानि सप्तपट्यधिकानि ३६९ तथास्रगतसंकरात्रिदियसेकस्य रात्रिदियस्यै
 कोनत्रिगन्मुहूर्ताः एकस्यचमुहूर्तस्य सप्तपट्यधिकत्रिगतभागाना त्रीयिगतानि सप्तोत्तरादि १ २ए ३०९ । इदानीमेतदनुसारैषमुहूर्तगतिपरिमाण

३६०

चिन्वते तत्ररात्रिविधे त्रिगन्मुहूर्ताः ३० तेषु उपरितनाएकोनत्रिगन्मुहूर्तां प्रक्षिप्यते जाता एकोनपरिमिन्मुहूर्ताना सप्तः सास्यद्य नाथे त्रिजि गते
 सप्तपट्यधिके नुंस्यते गुणयित्वाचोपरितनानि त्रीचि गतानि सप्तोत्तरादि प्रक्षिप्यते जातान्येकविंशतिसहस्राणि सप्तपट्यधिकानि ३१६६०
 ततलैरागिक यदिमुहूर्तगनसप्तपट्यधिकत्रिगतभागानासंख्ययत्या सहस्रेः नयमिःशते पट्यधिके रेकगतसहस्रमष्टानयतिशतानि सप्तहलभागानां
 सस्यते सप्तसंकेन मुहूर्तैनाकिलभासहे । रात्रिप्रयस्यापमा २१६६० १६६०० १ । अत्राद्यौ रात्रि मुहूर्तगतसप्तपट्यधिकत्रिगतभागरूप स्ततोऽन्वोपि-
 रात्रि स्त्रिभिःशतैः सप्तसहस्रधिके नुंस्यते जातानि त्रीस्येयगतानि सप्तपट्यधिकानि ३६९ तैस्यो रात्रि गुंस्यते आसाद्यसत्रः कोटयो दुलक्षे पस्यत्र-
 तिःसहस्राणि पटगतानि ४०२६६०० तेषामाद्येन रात्रिना एकविंशतिसहस्राणि सप्तपट्यधिकानि इत्येयरूपेण प्रागो त्रियते स्रव्यान्पट्टाटग-
 यतानि पञ्चत्रिंशदधिकानि १२३५ यतावता भागान्चत्रप्रतिमुहूर्ते गच्छति । इदञ्च प्रागत्सक गतिविधारण चन्द्रादित्रयस्य यथांतर त्रिंशोप्रत्ये सप्त-
 योजन । तथाचि । सर्वस्यो मक्षत्रादि शीघ्रगतानि मकरलस्योक्तप्रागीरुसस्य पञ्चत्रिंशदधिकपाटादशयत्रागानासंकेकस्मिन्मुहूर्ते व्याकमयास तेभ्यो
 मन्दगतयः नूयोः एकैकस्मिन् मुहूर्ते त्रिंशदधिकपाटादशभायाणामाकमयात तेभ्य यन्त्रामन्दगतय एकैकस्मिन्मुहूर्ते अपट्यधिकमसदशप्रागाना-

तसस २ मकरलपरिस्के यस्स अठारसपणतीसे प्रागसए गच्छेड मकरलसयमहस्सेण सुष्ठाणउर्द्वेष्य सगहिठेना ॥

म् । एकैकन मुहूर्तेन मक्षत्रादि कियनि भागगतानि गच्छति । गीजन । यद्यस्मकलसमपसकम्यचारं चरन्ति, तस्य २ सप्तहलपरिचपस्य अष्टादश
 ४ पूयगतपद ५ यत्तरभाद्रपद ६ रेवती ७ अश्विनी ८ भरणी ९ पूनोकातगुणी १० उत्तराश्वरगुणी ११ कर्क १२ मीने मीचले पूनयम् १ सघा २ श्री

चन्द्रयोग्यं वेदातानि ब्रह्मक्षेत्राणि तान्यपि पट् । तद्यथा । उत्तरभाद्रपदोत्तरफल्गुमी चन्द्रापाठा रौद्रिणी पुनर्धंशुविशाखावेति तत्रैव सीमापरिमा-
 षाचितायाः सद्योरात्रः सप्तसप्तभागोक्तः परिकल्प्यते इति, समक्षेत्राणां प्रत्येकं सप्तपट्टभागः परिकल्प्यते अथ सत्राणां त्रयस्त्रिंशदशैश्च ब्रह्मक्षेत्राणां
 शतमेकसहस्रं अग्निजिह्वचतस्यैकविंशतिः सप्तपट्टिभागाः सप्तक्षेत्राणि सप्तत्राणि पञ्चदशानि गुण्यते जात सप्तस्र पञ्चीतर
 ११२५ ब्रह्मक्षेत्राणि यद्विहितं साहस्रान्यत्रयस्त्रिंशत् सप्तभुगुण्यते जाते द्वेद्यते एकोत्तर २०१ अहं क्षेत्राण्यपि पट्ट सतः शतमेकसहस्रं अप्मिगुं खित जातानि
 पट्टयतानि त्र्युत्तराणि ६०४ अग्निजिह्वचतस्यैकविंशतिः सप्तस्रस्यया जातास्यपट्टयशतानि त्रिंशदधिकानि १८३० यथावदुजागपरिभाषमेकसहस्रं सयत्तल
 नेतावयेयद्वितीयमीति त्रिंशदधिकान्यपट्टयशतानि द्वाभ्यां गुण्यते जातानि षट्त्रिंशत्तानि पट्टयधिकानि ३६६० एतेकस्त्रिंशदशोरात्रे किल त्रिंशत्सु-
 दृता इति प्रत्येकमेतेषु षट्त्रिंशत्पट्टयशतसंख्येषु भागेषु त्रिंशद्भागस्यमायां त्रिंशतागुण्यते जातमेकशतसहस्रमपट्टयशतानि १०८८० तदेव
 सप्तसहस्रैवपरिभाषामभिहितं । ननु यानिसप्तत्राणि यत्सप्तसहस्राणी तेषां तत्सप्तसहस्रेषु चन्द्रादियोगयोग्यमपट्टलभागस्यापन युक्त्वित् । ननु सर्वेषु-
 पि सप्तसहस्रेषु सर्वेषां प्रागकल्पनमिति चेदुच्यते, सद्भिन्नसत्राणां चन्द्रादिभिर्योगा नियतेदेशे नियतवेद्यायामेव भवति कित्वमित्यदिनादी
 तेन तत्सम्पत्तलपु तत्सप्तसत्रस्यन्वितीमाविक्रमे चन्द्रादिमासौ सत्यायागः सपद्यतइति । सफलसहस्रेषु सीमाविक्रमादीं सप्रयोजनः । अथ सूयस्य
 भागास्त्रिकर्णगति प्रसूयकाश्च । एगमेकसहस्रे इत्यादि । एकैकेन सगवन् ? सुदूर्तेन सूयं कियतिभागशतानि गच्छति । गीतम । यद्यन्मपट्टलपु सप्तस्य
 चारपरति । तस्यतस्य सप्तसहस्रस्यन्विनः परिद्वेपसाष्टादशभागशतानि त्रिंशदधिकानि गच्छति सप्तसहस्रेषुषाष्टादशवस्याश्च शतैर्विच्छत्वा कपमेत-

तस्य २ सप्तसहस्रपरिकेत्रस्य स्यात्तारस तासे जागसर्प गच्छद्वै मरुलं सयसहस्रेण अष्टागणउर्द्वै एअसएहिच्छेत्ता

द्विजागशतानि गच्छन्ति । सप्तसत्रस्य सप्तसहस्रे रट्टाप्रत्योचयौः खित्वा, एकेकेषाम् । सुदूर्तेन सूयः कियन्ति जागशतानि गच्छति ॥ गीतम । यद्यन्म सप्त सप्त
 र से ५ने अष्टस्रि भाग त्राश्च एक सुदूर्तस्य सप्तसहस्रेण परिधि एक स्याप अने अठान् सूय खेदीए एइवा, भाग एकेके सुदूर्तस्य । ए जगयन् ।

तृतीये कृत्तिका चतुर्थे रोहिणी चित्राच पञ्चमे विगासा षष्ठे अमुराघा सप्तमे ज्येष्ठा अष्टमे मृगशिर ध्वात्रौ पुरप अश्लेषा मूलो श्रुक्षय पूर्वोपाढोत्तरापाठ
 योद्धे सारं अम्पत्तरतो द्वे द्वे यास्तत इति, एवमस्वमकशावतारसरकवन्त्रमण्डलपरिधनुसारेण प्रागुत्तरीत्या द्वितीयादीनामपि गणप्रमकशाभा
 मुद्रुतंगतिः परिभाषनीया । उक्ता प्रतिमण्डल चन्द्रादीना योशनात्मिका मुद्रुतंगति, अथतेपामेव प्रतिमण्डल भागात्मिका मुद्रुतंगति प्रशयति ।
 एगमेणेश्मिन्वादि । एकैकेन भागवत् ? मुद्रुतंगति चन्द्रः कियति भागशतानि गच्छति । गौतम ! यद्यन्मण्डलमुपसकृत्य पारचरति । तस्यस्य सषष्ठ-
 लस्य मन्वन्थिनः परिशेषस्य सप्तदशशतान्यष्टपरिभाषीरथिकानि गच्छति । मण्डलमण्डलपरिभाषीरथिकानि लक्ष्मणोपमवत्प्राच शनै द्वित्या यिप्रज्य, ह्यममत्र
 मायमा च्चप्रथमतश्चन्द्रमण्डलकाशो निरूपणीय स्तदनुसारेण मुद्रुतंगतिपरिभाषा भाषनीय । तत्रमण्डलशालनिरूपणायमिदं त्रैराशिक
 यद्विषयदगभि गते रष्टयथ्यथिषै सकलमययति निरुदमण्डले च ब्रह्मयापेचयातु पूष्यगण्डौ रष्ट दशयानानि त्रिगदधिकानि रात्रिद्विधाया लस्यन्ते ततो
 द्वान्या मद्रमण्डलाभ्या मफेनमण्डलेनेतिमायः कतिरात्रिद्विधानिस्यन्ते रात्रिप्रथस्योपमा ५५८ । १६३० । २ । अत्रात्येन रात्रिणा द्विकलशेषेण सव्यरात्रौ
 गुरुव जाताना पटत्रिगुणानि पथ्यथिषानि ३६६० तेषामाद्यराशित्ना भागद्वय मथ्याद्वा रात्रिदिवे शेषसिपति चर्याधगत्यथिकयन १२४ तत्रैकस्मिन्
 रात्रिदिवेप्रिगन्तुमुद्रुताइति । तस्य त्रिगुणगुणने जातानि सप्तत्रिगुणानि विगत्यच्छ्रुतानि विगत्यथिकानि ३५० तेषा मसदशानि गते षाट्पथ्यथिके नाने चने कञ्चने

२ मण्डलपरिस्केयस सप्तस २ छठठंभोगसए गच्छेड मण्डल सगसहस्त्रेण छुठ,णउडंणस्य सएहिच्छता
 एगमेगेण भन । मुञ्जत्तण सूरिण केवडुश्या भागसयाडु गच्छेड गो० । जजमण्डलउत्रसकमिन्नाचारचरड

जे एकैकेन मद्रुतंगतमन्त्रः कियन्तिभागशतानि गच्छति । गौतम ! यद्यन्मण्डलमुपसकृत्यपार चरति, तस्य २ मण्डलपरिशेषस्य सप्तदश अष्टप
 विपै सठो ब्रग्यारमाने विपै मातसा ५ पकासा चट्ट सपुमाने विपे शाठभौ ८ मचत्र मण्डल मोलोच्छ्र (इवै भाषमिक मुद्रुतंगति कर्षे खे । हे भग
 वन् । एक मुद्रुतंगे चन्द्रमा केवलाची भागनाय सकलभाषी परिधिना । हे गौतम । जेग मण्डल आश्रयोत्तं चारकरष तेते मण्डलानी परिधिना सत-

निमित्त तत्कारणभूत गणकत्वपरिप्राप्त कर्तुं मद्यप्रमत्तलानां चन्द्रमण्डलेषु सुसयतार प्रकभाश्च । यत्किञ्चित्वादि । एतानि भद्रतापी मद्यप्रमत्तलानि
 किं कतिपुं चन्द्रमण्डलेषु मण्डलगतानि अन्तर्भवन्ति । अन्तर्भवन्त्याद्यां प्राकारकगणकत्वानिकानीत्ययः । गीतगाथासु चन्द्रमण्डलेषु सुसय-
 तरन्ति । तद्यथा । प्रथमे चन्द्रमण्डले मयमनसप्रमत्तल चारुप्रसधारिणामनसस्थितचारिणाश्च सर्वथा ज्ञानिजाया शबुद्धीये अग्नीत्यधिक्यो जगत्
 मयभास्वीय मण्डलमयसंसात् तृतीये चन्द्रमण्डले द्वितीय एतेषु द्वे अपूर्वतृतीय पट्टलवर्षे भाविति चन्द्रमण्डले तृतीय तत्रैव भावितिसप्तसे चतुर्थे अष्ट
 मण्डलग दगनेपट्ट मन्दादृष्टाप्रमम पञ्चदशेऽप्रमम शेषाग्निद्वितीयादीनि मम चन्द्रमण्डलाणि नक्षत्रैधिरचितानि, तत्र प्रथमे चन्द्रमण्डले द्वादशमण्ड-
 प्राणि । तद्यथा । अग्निजिह्वुषाचमिना गतमिषम् पृथभाद्रपदा रेवती अश्विनी भरणी पूयफणुनी उत्तरफणुनी स्वातिश्च द्वितीये पुनर्वसु मघाश्च

हि-ए मठे हि सपुहि वेत्ता ८ एणुण जते । अणुणस्कृतम रुथा कश्चिद्वि चदम रुलेहि समेश्वरति गो० । अथठहि
 चदम रुलेहि समेश्वरति त० पठमचदम रुले तदंए छठे सप्तमे अथठमे दशमे इक्कारसमे पञ्चसमेचदम रुले
 एगमेगेण मते । मुञ्जत्तेण चंदे केचइआइ भागमयाइ गच्छइ गो० । जजमहलउवसकमिन्नी चारचरइ । तस्स

श्रीविषयं पश्य सुभयगतानि गच्छति गच्छत्येकविगत्या प्रागसहस्रे नवत्रिंशत्पञ्चगतेः खिन्ना, यत्तेन भद्रत ! अष्टमद्यप्रमत्तलानि कतिञ्चिद्वि
 मण्डले मत्तमयरन्ति गी० । अष्टात्रिंशत्पञ्चमसहस्रेः सुमयतरन्ति, १ तद्यथा प्रथमे चन्द्रमण्डले तृतीयपट्टे मत्तमे अष्टमेदशमे एकावन्ती पञ्चदशे पञ्चमरु
 सुतनू मण्डलप्राइ एक १ पात्रमगा एकधीम इत्तार मयने साठि भाग कात्रइ एदथा भाग (इये नद्यप्र मण्डल मे चन्द्र मण्डल साय गिरुपय कइ
 ट । एणु पणयण । साठ मद्यप्रमत्त मण्डल केतलां पञ्चमगाणां गडल गाथे मेल्लाअइ । दे गीतम । अठ चन्द्र मण्डलगाथे गेल्लाथे । तेकेवा पहिला चन्द्र
 मण्डल मे धिय पहिले गच्छ मण्डल त्रीजामे पन्द्रमण्डलने विप पीगू खाठाने त्रीश्रो साठमाने विपे दोयो खाठमाने विपे पांचमा दशमाने

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अनु० ॥
 ॥ भाषा ॥

लब्धानि ५२६५ शेष १८५६३ भागाः एतावती सर्वाभ्यन्तरमण्डले ऽभिखिदावीना द्वादशमश्राकां मुहूर्तगतिः । अथ चाष्टौ नक्षत्रमण्डले मुहूर्तगति
 पृच्छति । जयाश्रुति २१६६० त्यादि । यदा मद्दत्त । नक्षत्र सद्यु बाध्य मण्डलमुपसक्तस्य चारम्भरति । तदा एकैकेनमुहूर्तेन कियतशेषेन गच्छति । अ-
 ध्याप्येकधचन प्राग्वत् । गीतम । पञ्चयोजनसङ्ख्यायि श्रीशिवैकोनविंशत्यधिकानि योजनानि षोडशमश्रागसङ्ख्यायि श्रीशिव पञ्चपट्टयधिकानि
 भागगतानि गच्छति । मण्डलमेकविंशत्या प्रागसङ्ख्यै नैवभिद्य पट्टयधिकैः शतैः कित्वावति । अत्रोपपत्ति अत्रमण्डलेपरिधिः ३१८३५ अथ त्रिभिः
 सप्तपट्टयधिकैः शतैः ३३७ गुरुमते ज्ञात ११६८२ ६०५ अस्म राशेरैकविंशत्या सङ्ख्यै नवभिःशतैः पट्टयधिकैः भागेन लब्धानि ५३१८ योजनानि शेष
 १६३६५ भागाः एतावतीसर्वबाध्य नक्षत्रमण्डले मृगशीर्षेप्रभृतिना मष्टाना मसत्राया मुहूर्तगतिः, उक्तावायत् सर्वाभ्यन्तरसर्वबाध्यमण्डलयतिना मद्य
 २१८७० प्राया मुहूर्त गति । अथ मक्षत्रभारकायाभवस्थितमण्डलकस्वेन प्रतिनियतगतिकस्वेनचाऽवशिष्टेषु पदसुमण्डलेषु मुहूर्तगतिपरिमाणं दु कर-

डल एकृतीसाएनागसहस्रं हिं णवहिअ सठे हिंसएहिउत्ता, जयाण मते ! णस्कते सखुवाहिरमण्डलं उथसक
 भिम्हा चारचरई तथाण एगमेगेण मुज्जत्तेण केवईश्य खेस गच्छई । गो० । पचजोश्रुणसहस्राइ तिसिश्चएगू
 णधीसेजोअणमए सोलसयमागसहस्रे तिसिश्चपणठे भागसए गच्छडमण्डल एकृतीसाए भागसहस्रेहिं एव

इत्यादि द्वेष त्रिपष्टिभागशते गच्छति मण्डल एकविंशत्याभागसङ्ख्यै नवभिद्यपट्टयागतैच्छिख्या । यदा भगवन् । मद्यत्र सर्वबाध्य मण्डलमुपसक्त
 स्यचारचरति । तदा एकैकेन मुहूर्तेन कियतशेषेन गच्छति । गीतम । पचयोजनमङ्ख्यायित्रीशिव एकैनविंशत्या योजनगतानि षोडशमश्रागसङ्ख्यायि

बीय २१ हजार नवसे चाठि भाग कीले एहवा भाग । खिचारे हे जगवन् । मद्यत्र सब बाहिरमो खेइलो माइसू आअपीने चारकरे । तिवारे एकेक
 मुहूर्ते इ केतलो लेत्र जाइ । हे गीतम । वाप हजार योजन त्रिणि से षगयीय ५३१९ योजन ऽने सोलहजार गाण त्रिच्छि से पांचषष्टि १६३६५ भाग

गणनागपुत्रादि द्वे च त्रियष्ट्यधिके ज्ञागणते गच्छति । महाकालेकवियोग्या ज्ञागणसहस्री नैव निरुपपत्तिः । अत्रोपपत्ति इह नवम
 महाकालेकवियोग्याः एकस्य च मुहूर्तस्य सप्तपञ्चदशत्रिंशत्भागानां त्रियोग्यानि सप्तोत्तराकोटि पदं ३०९ अथ नवत्रयाणां मुहूर्तं भागो गत्य-
 पयरेभाषयिष्यते । इदानीमेतदनुसारेण मुहूर्तं गतिवि त्वत् तत्र रात्रिद्विविंशत्मुहूर्तां ३० ३६९ तेषु सपरितना एकोनविंशत्मुहूर्ताः प्रचिप्यन्ते आ-
 रायकोनविंशत्मुहूर्तां । ततः सवर्षं भाषे त्रिभिः शतैः सप्तपञ्चदशैः गुणयित्वा सपरितनानि त्रियोग्यानि सप्तोत्तराणि प्रचिप्यते आशास्येकवियोग्या-
 इत्यादि नवगणानि पञ्चदशानि २१७० अथ प्रतिमहाकालपरिचं क्षेत्रसाराणि तत्र सर्वोत्तरमहाकालपरिचिः ३१५०८ अथ च योजनात्मकोराणि ज्ञो-
 गामकेन राजिमा पञ्चभाषे त्रिभिः सप्तपञ्चदशैः शतैः ३८३ गुणयते आत ११५३१६३ अस्य राशे रेकवियोग्यासहस्रीः नवमिः शतैः पञ्चदशैः ज्ञाने इते

तिरायिजे। अणसयसहस्साह् अठारसजो अणसहस्साह् त्रियुष्यपणरसुत्तरेजो अणसए परिस्कें वंणं प० ? ७ ज
 योग मते । णरुक्ते सद्यसु तरमंढल उयसकमिस्त्राधारवरह । तथाण एगमेगेगमुक्तेण केवइंस्य खेत्त गच्छइ
 गो० । पचजोद्युणसहस्साह् दोखियुष्यपणठेजो अणसए अठारसयज्ञागसहस्से दोखियुष्यतेवठे ज्ञागसए गठइंस

नवमहाकाले अष्टादशव याकाल सहास्रानि २ त्रियुष्य पञ्चदशोत्तराणि योजनयतानि परिकेपेव प्र० । यथा भगवत् । नवम सर्वोत्तरमहा-
 सप्तपञ्चदशपरं भरति, तथा एकेकेन मुहूर्तेन क्षिपत् क्षेत्रगच्छति । गीतम् । पञ्चोत्तरमहाकाले द्वे च पचपष्टियोजनयते अष्टादशव ज्ञागस-

योत्रम् एतन्ना परिचिप्ये च) इहा नवम महाकाले पदं मुहूर्तं अने एक मुहूर्तं नी ३६९ भाग कोसे एहवा ३०९ भाग एतल्लव काले एक महाकाल सपु-
 च करणे (इवे मुहूर्तं गति द्वार कच्छे । जिवारे हे भगवन् । नवम सर्वोत्तरपरिचिपु महाकाल आशयीने चारकरेव, तिवारे एकेक मुहूर्तं च वेतल्लु क्षेत्र
 ज्ञाह हे गीतम् । पांच इज्जार विसे पांचसति ५३५ योत्रम् अने अठारइज्जार भाग विसे त्रैसति १८५३३ भाग एतल्लु महाकालाह एक योजनम् । एक

सरमण्डलगतचित्तार्थां द्वादशगामानपि नष्टप्राणा उपप्राप यदुवचनस्वीचिन्त्यात् । गीतम् । पञ्चयोगजनसदस्त्राणि द्वेष पञ्चपद्यधिकयोगजनगते छटाद-

हस्साह तिरिञ्चितीसेजोअणसए अथाहाए सख्वाहिरए णरक्तमरुले प० ? ६ सख्खनरेण भंते । णरक्त
मदले केवइंश्च श्यायामविस्कन्नेण केवइंश्च परिस्कन्नेण प० ? गो० । णवणउडुजोअणमहस्साइ छञ्च च
साले जोअणसए आयामविस्कभेण तिरिञ्चिजोअणसयसहस्साइ पञ्जरसजोअणसहस्साइ एगूणणवइचजो
अणाइ किञ्चिञ्चिसेसाहइश्च परिस्कन्नेण प० ? सख्वाहिरएण भंते ! णरक्तमरुलेकेवइंश्च श्यायामवि
स्कभेण केवइंश्च परिस्कन्नेण प० ? गो० ! एगजोअणसयसहस्स छञ्चसठेजोअणसए आयामविस्कन्नेण

स्वारयथाजन सहस्त्राणि त्रिचिञ्चिगानि योजनगतानि अयापया मययास नवअमरुतल मच्छस ? सयाभ्यन्तर जदस्त । नवअमरुतल कियदाया
मयिफ्फम्भास्या कियत्परिसेपेण मच्छस ? गीतम् । गव मयसि याअमसहस्त्राणि पटव चत्वारिगानि योजनगतानि अयापयायिफ्फम्भास्याम् । त्रीणिच
योजनगतसहस्त्राणि पषट्ठगयोगनसहस्त्राणि एकोनयतिचयाअनानि किञ्चिद्विगोपाधिकानि परिकेपेणमच्छस संययास भदस्त ! नवअमरुतल
कियदायामविफ्फम्भास्या कियत परिसेपेण मच्छस ? गीतम् । एक योजनगतमसस्स पटपयठानि योजनगतानि अयापयायिफ्फम्भास्याम् त्रीणिगो

अमरुतल छे (इये मरुतायामादि द्वार फे, छर । सर्वस्पर पश्चिं ए जगधन् । मरुअमरुतल केतलू लायपण पोइलपणे छे केतलो परिधि
पणे छे । हे गीतम् । तवाञ्चु पञ्जर याअम छवे वालीम ८८३४० योजन गतलु शावपणे पोइलपणे त्रिणिशाय योजन पञ्जरपञ्जर योजन उने म-
व्यापी ८८ योजन फोइकं अचिकेरा परपिपसइछे । सब धारिदं हे भगधन् । नवअ मरुतल केतलू लायपणे पोइल पणे छे, केतलो परिधिपणे छे ।
हे गीतम् । एक थाप योजन उने ठमे साठि ६६० योजन एतलू लायपणे पोइलपणे छे, त्रिणि लाय योजन मरुतल पञ्जर त्रिणि सं पञ्जर ३१८३५

योगममहत्वाच्च अष्टप विगत्यधिकानि योगमग्न न्यायाधया गवाभ्यन्तर तद्वत्प्रशङ्क प्रकृतम् । उगपस्ति तु सवाचिहारेनिकपिया । प्रथमप्रश्नपर
 लायात्पुत्रुनि । जन्तुद्वीपेति । जन्तुद्वीपे भवन्तः ? द्वीपे गण्डरस्यपनस्य कियत्या स्यात्पया मयखास्य मन्त्रमशङ्कल मन्त्र ३ गीतम् । पञ्चपस्वारि-
 ग्याः प्रमशङ्क्याच्च श्रीविष्व विगद्विकानि योगमग्नतात्यथापया मयव इव मन्त्रमशङ्कल प्रकृतम् । उपपत्तिः प्रारयत । अपरुपास्ययासादिभिरुपशङ्क ई ।
 मन्त्रान्तरेभमित्यादि । प्राग्वत् । अथ सुवदाद्यमशङ्कलपुत्रुति । २ द्युपाश्चिरपुत्रुत्यादि । प्राग्वत् । मध्यमपु पटमुनशङ्कलपत चन्द्रमशङ्कलामुशारेणायाम-
 विकम्भपरिहोयाः परिभाष्याः । अथायपि मन्त्रमशङ्कलानि चन्द्रमशङ्कलानि मयपतरतीति मयिपयामाकत्यात् । अयमुद्गुणगतिद्वार । मय्यश्वमित्यादि ।
 यदा जतस्तः ? मन्त्रम शर्वाभ्यन्तरं मन्त्रमशङ्कलपुत्रुत्यादि चार चरति सदैकैकं मुद्गुर्तेन किपत्तरेत्र गच्छति । गतप्रमित्यत्रात्यपेक्षयन् स्यात्पयाऽभ्यं-

जन्तुद्वीपेति । द्वीपे मन्त्रस्वपद्ययस्व केन्द्रद्व्याए अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० । चो
 ध्यालीसजोक्षणमहस्साह अथयवीवजोअगसए अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० ? जन्तुद्वीपेति मने ।
 ठीये मन्त्रस्वपद्ययस्व केन्द्रद्व्याए अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० । पणयालीमजोअगस

कियत्या अथापया शर्वाभ्यन्तरं मन्त्रमशङ्कल प्रकृतम् ? गीतम् । अथुस्यारिगानि यन्तानदस्तापि अष्टप विगतानि पाञ्चमगतानि स्यापया सव्या
 स्यन्तरं मन्त्रमशङ्कल प्रकृतम् ? जन्तुद्वीपेति जन्तु । द्वीपे मन्त्रस्वपद्ययस्व कियत्या अथापया मययाद्य मन्त्रमशङ्कलप्रकृतम् ? गीतम् । पंजप

यन्तुद्वीपेति द्वीपे मन्त्रस्वपद्ययस्व अथापया शर्वाभ्यन्तरं पद्युत्तरं सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० । अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० ।
 याज्ज एतन्नी अथापया शर्वाभ्यन्तरं पद्युत्तरं सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० । अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० । अथाहाए सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० ।
 आदिरन्तु केन्द्रद्व्याए मन्त्रमशङ्कल प्रकृतम् । द्वीपे गीतम् । पणयालीमजोअगस एतन्नी अथापया शर्वाभ्यन्तरं पद्युत्तरं सद्युत्तरं णस्कनमहले प० १ गी० ।

पश्यन्त्यागदधिक्रान्ति जागृयताति एकैकलान्मकडने मूर्द्धनंगति निवर्द्धं या सर्वाभ्यन्तारगामहनमुपसकम्प चारणरति । उपपत्ति पूर्ययत् । अत्रसर्वोस्व-
 न्तरसयवाह्यभ्रमसवदभयो वृष्टिपयप्राप्तादशिता, जीपसवकलेपुत्तु का प्रपययेवभ्रमप्रप्रप्रिद्रुहसुशेत्रसमाभयत्पयादिपु च पूर्य क्वापिनदंगिता तेनात्रण-
 दस्यनइति । अथनचत्राधिकार । तत्रादौ, राणि । यथासहस्रस्यप्ररूपणा २ अथन्तरादिमरुतगस्यायिनागटायिगते
 नैतत्राया परस्परसम्भारनिरूपणा ३ नचत्रयिमानागायामादिनिरूपण ४ नचत्रमणहनाभा भेक्तोऽयाःघानिरूपण ५ तेयानेयायाभादिनिरूपण ६ सु-
 ब्रूतगतिप्रमाणनिरूपण ७ नचत्रमणहलानां चत्रमणहलैः समतारनिरूपण ८ तत्रादौ मणहलस्यप्ररूपणाप्रसमाह ॥ कडमभतेइत्यादि ॥ कति भव-
 त्त ? नचत्रमणहलानि प्ररूपानि ? गीतम् । अष्टमचत्रमणहलानि प्ररूपानि ? अष्टाविशनेरपि नचत्राया प्रभिमियतास्वस्थमणहलोभेसाथत्स्वेवचपर-
 वात्, यथा चैतेषु सवरण तथाभिरूपयिष्यते मृतदेयकेचक्रिन्नागेन प्ररूपयति । ज्युद्धीपेद्वीपे कियत् क्षेत्रमयगाह्य कियति नचत्रमणहलानि प्ररूपानि ?
 गीतम् । जंबूद्वीपेद्वीपे अशीतमजीन्वधिक यात्रनगतसयगाह्याश्रानरे द्वेनचत्रमणहले प्ररूपे । लयणेसमुद्रे कियदथगाह्य कियति नचत्रमणहलानि प्र-

जंबूद्वीपे २ अमीप्रजोश्चणसय रंगाहिता एत्यण देणस्कसमहला प० ? लत्रणेण अते । समुद्रे कवडं
 अउगाहिना केवडंश्चणस्कसमहला प० २ गी० । लत्रणेणसमुद्रे तिथितीसेजोश्चणसए रंगाहिना एत्यणह

वम् । अथ्युद्धीप २ अगोतिर्योजनगतान्यनगाह्य अत्रद्वेनचत्रमणहल प्ररूपे लयणे प्र० । मगद्रे कियदथगाह्य कियति नचत्रमणहलानि प्ररूपानि
 गीतम् । लयणेसमुद्रे श्रीचिप्रिगानि योजनगतान्यनगाह्यात्र यदमचत्रमणहलानि प्ररूपानि २ मयनेयम पूशंपरेण, जम्बूद्वीपे २ लयणेसमुद्रे

चत्र माहला है । ये गीतम् । जंबूद्वीपनागा द्वीपने विवे एकनो अगो यात्रण ए० योगन अथगाहीन इहा ये नचत्रना माहला है ॥ लयणनागा है
 मणम् । समुद्रे विवे केतलू अउगाहीने केतना नचत्रना माहला है । ये गीतम् । लत्रण मणद्रेने विवे त्रिषि से ग्रीम इ०० योगन श्रीगासीने इहा
 य गणत्रना माहला है । इधीपरे मयमलीने जंबूद्वीपने विपद ७ने लयण जम्बूद्वीपने विपद ७ने लयण जम्बूद्वीपने विपद ७ने लयण जम्बूद्वीपने विपद ७ने लयण

सायदीयनि योवरापरावसहस्रैः सप्तत्रिः गतिः पञ्चविंशत्यधिकैः द्वित्या । अत्रोपपत्तिः अत्रसहस्रानि परिरप ३१-१५ एतद्द्वयास्या गोकविशत्यधिक्या-
 स्यां गतास्यां गुरवते आत ७२२६७२५ एषा १३७२५ एत्तिर्नांगेदृते अथ ५१२१ एष १ १२६० । अथमृतीय । अथाबमित्वादि । यदा भदगा ? मययाप्त
 मकथमित्यादि । प्रस प्राग्वत् । गीतम । पञ्चयोगतमस्र्वास्यास्य आष्टादशाधिक [१३७२५] यात्रमगत यतुदुद्यपपञ्चुधिकानिजागगतानि गद्युभि ।
 मयह्वत्रपादगमिः सहस्रैः सप्तत्रिः गतिः पञ्चविंशत्यधिकैः द्वित्या अत्रोपपत्तिः अत्रसहस्रैपरिरपपरिसागं ३१७२५ एतत्द्वयास्या गोकविगत्यधिक्यास्या
 गतास्यां गुरवते आत ७२२६७२५ एषा १३७२५ एत्तिर्नांगेदृते अथ ५१२१ एष १ १२६० । अथयतुयादिसकलेष्वितिवेगसाष्ट । एषुल्लुङ्गत्वा-
 दि । गतेनापायेन पायसुधान् पविमसाक्षपदे तयखतराउमवहलाने तयखतर मफल १३२५ मिति प्राद्य मकामस २ श्रीविद्योगानि पण्यविव्च

। गद्युहुंमाण २ सद्युत्तरमकल उवसकमिना चारचरई ८ कठण मते ! णस्कसुमहली प० ? गो० अठ
 णस्कत्तमकला प० ? १ जयुद्दीविण मते ! दीविकेवईअ स्थोगाहिता केयहश्याणरकृतम हला प० ? गो० ।

गतानि गच्छति सकल ज्योदयतिः सहस्रैः सप्तत्रिंशद्यपचविंशोः गतेः द्वित्या एयस्र्वात्रंभापायेण यायस्र्वाकामन् २ श्रीविद्योअनानि पएतय
 तिव पद्यु पञ्चाअद्भागयतानि एकेष्वस्मिन् मयहले गद्युतगतित नियद्वयत् २ सर्वाप्यत्तरंसकल दुपवंकम थारचरति ० १ कति मगयन् ! सद्युत्तरम-
 कलागनि प्रसप्तानि ? गीतम । अष्टीमस्र्वात्रमवहलानि प्रसप्तानि ? प्रायुद्दीपे भदत्त । द्वीपेकियद्ववगाद्य कियन्तिनशयसहलानि प्रसप्तानि ? गी

द्वी १ इये मत्रा अपिकार करे सह । तिहा ८ द्वार महल सख्या १ महल चार कृत् २ महल विमानातर इ यिमानापागादि ४ मत्र मकलमे मेरु
 पक्षी खवापा ५ मकलायागादि ६ गुरुसगति ७ मत्रमकल ने पन्त्रमकल ने माथइ निकपख । ८ । तिर्ना प्रयमसहल सप्यद्वार करे सह) केतसा
 रे प्रगयन् ! मत्रना मकलाटव । रे गीतम ! अठ मत्रमर्गा गाह्याच्छे । १ । जयुद्दीपमासा रे भगयन् ! द्वीपेने विपे केतजू अथगाहीने केतसा न

दत्ता । चन्द्र सवबाष्टमबहलमुपसक्रम्य चारं चरति । तदा धर्मेक्षेण सुहृन्मैत्रं क्षियत्क्षेत्रं गच्छति । गीतम् । पञ्चयोऽममदृशाधि एकवपम्बविशत्य-
पिह यात्रमगतमेकागससतिष नयत्यपिकाणि मागशतानि गच्छति नणहलत्रयोदशानि भांगमदृशैः सप्तत्रिंशत् यापयुयुत् पम्बविंगः चिकेः श्रैते वि-
भज्य । अशोपपतिः । अत्रमवबल परिरपपरिसाष्टं ३१२३ ५ यतश्च द्वाभ्यामेकधिगत्यपिकाभ्या गताभ्या गुरुपते क्षान ३०३४५६१५ श्याशयोदशभिः स
दृशैः सप्तभिः श्रैतेः पञ्चविशत्यपिके भागेदृते लप्यानि ५१२५ श्रैपं भागाः ६६०० ३ अथात्र नबहलत्रुष्टिपयप्रामतामाष्ट । तयाचमिति । तदा सर्वया-
ष्टमबहलचरवकाले इहगतानां समुप्याः का मेकत्रिंशतायोऽममदृशैः अष्ट १३३२५ त्रिविकत्रिंशदपिके योजनश्रैते यत्ररुत्तः रपत्रं गीपूमागच्छति । अत्र

चणउपुभागसपु गच्छेइमरुल, नरमाहन्त.गसहस्सेहि जात्रलुता, तयाग इहगयस्त्र मगुस्मस्स इरुनीसापु
जोश्रुगसहस्सेहि श्रुठहिपुगनीसे द्विजोश्रुगसपु ह चदे चस्कुफ्तानहस्रुमागच्छेइं । जयाग जने । चडेयाहि
राणनर पच्छा गो० । पञ्चजोश्रु गसहस्माइं एग-पुक्काभीस नीश्रुण य इक्कारसय सठिभागगमहस्सेहि अच्छुठ

इतश्चाः अथ्यात्तानृताय नयइलनुपसक्रम्यचार चरति ३ तदा एकैकस्मिन् मुहूर्ते क्षिपत् इन्द्र गच्छति १ गीतम् । पञ्चयोऽममदृशाधि अश्री-
तिषयाजमानि श्रयोदशभाग सप्तश्रुधि त्रीश्रिष एकानत्रिंशु भागगत गच्छति । मरुतल त्रयादशभिर्षात्रिष्वित्वा । ययलएयेतेमापायेन सिक्कास
भाग दोदोइ १३३२५ त्रिवारे इहाना मगुप्यने एकत्रीस ३१ इकार याजम आठवे एकत्रीस ३१ ० ३१ योजन एतला यकी चन्द्रमा चतु स्वययइ श्रा-
वे नित्रं दीचइ । त्रिवारे हे मगवन् । चन्द्रमा यादिरत्वा यकी ३५कार मरुतली पूछा । हे गीतम् । पाच इकार योजन एकधो एकवीस ५०१ योज
न ३५ इत्यारइकार जने षाडि भाग एतलु मांडलु त्राइ एक याजमना वेरइकार साव से पम्बवीस भाग कीर्त एहया भाग । त्रिवारे हे मगवन् । वा

केच रञ्जते गीतम् । पञ्चवीजमसहस्राणि सप्तसप्ततिषु योजनानि पट्टत्रिंशत्तय षट् सप्तत्यधिकानि प्रागशतानि गच्छति मण्डलं त्रयोदशभिः सङ्कलैः
 पादस्यपदात्त मसहस्रपञ्चशतैश्च सयष्टि नितियाद्यः क्विद्या विज्ञान्य एतत्सूत्रं प्राग्भाषितानि नैव पुनरुच्यते । अत्रोपपत्तिः । द्वितीययम्पुत्रमण्डले
 परिरयपरिमाणं ३१५३१८ एतद् द्व्याभ्यामेकविंशत्यधिकान्यां गताभ्या गुण्यते गार्तं ३२५४८९ यथा त्रयोदशभिःसङ्कलैः सप्तभिः गतैः पञ्चविंशत्यधि-
 के भागे लब्धानि पञ्चवात्रमसहस्राणि सप्तशतत्यधिकानि ५०७७ शेषपट्टत्रिंशत्तयानि षट् सप्तत्यधिकानि भागार्तं । अथतृतीय । अयाणमित्यादि ।
 यथा भदल ? चन्द्रः अन्यन्तरतृतीय मण्डलमुपसक्तस्य चारचरति । तदायुक्तेषु मूहूर्तेषु क्विपरात्तत्र गच्छति । गीतम् । पञ्च बर्द ७४ योजगसहस्रा
 वि अंगीतिषु याजनानि त्रयादशभागसहस्राणि त्रीविषय योजनत्रिंशत्तयिकानि भागशतानि गच्छतिमण्डलं त्रयोदशभिः सङ्कलैः रित्यादि पु
 यवत् । अत्रोपपत्तिपथा । अत्रमण्डलपरिरयः ३१५४८ एतद् द्व्याभ्यामेकविंशत्यधिकान्यां गताभ्या गुण्यते गार्तं ३२५४८९ योजगसहस्रा
 सप्तभिः गतैः पञ्चविंशत्यधिकैर्जागेदृते लब्धानि पञ्चमसहस्रास्यगीत्यधिकानि ५००० शेष त्रयादशमसहस्राणि त्रीविंशतास्ययोजनत्रिंशत्तयिकानि भागा-
 नां १३३९८ ॥ अथ यतथादिमण्डलेषुतिवेगसाङ्ग । यत्रल्लुण्णुएषमित्यादि । पूययत् निष्कामत् चन्द्रस्तदमन्तरात् यायत्तशृङ्गल मण्डलासदमन्तर म-
 षडल सङ्कामत् ९ त्रीष्टि २ याजनानि १३३९५ पञ्चसप्ततिषु पञ्चपञ्चाशदधिकानि भागशतान्येकैस्मिन्मण्डले मूहूर्त गतिमभियुक्तं २ सप्तमसहस्रमण्डल-

त्रागसए गच्छेत् मण्डलं तरसहिमहस्सेहि जायन्तता । अयाण मना च्चद्रे अङ्ग तरतच्च मण्डलं जात्र गच्छेत् ।
 गी० । पञ्चजोषणसहस्साइ असाइत्रजोषणाइ तेरसयभागसहस्साइ तिरियाश्च एगुणतीनभागसए गच्छेत् मण्डलं

गीतम् । पञ्चवात्रमसहस्राणि त्रिंशत्तियोजनशतानि सप्तसप्ततिषु षट्पञ्चाशत्तयानि मण्डलं गच्छति ॥ मण्डलं त्रयोदशभिः सप्तभिः पञ्चविं
 शतिक्रमात् एव याजनात् तेरश्चकार सात् से पञ्चवीजं १३९५ प्राग कीजे एतथा भाग । गिगारे टे पावन् । चन्द्रना अम्पन्तर त्रीमुं साहसू अथ
 यीं चार करे यावत् तियारै एकेक मुहूर्तं च केवलं पञ्चसाङ्ग । हे गीतम् । पाञ्च षड्कार योजनं त्रयोदश ८० ७० तैरेकार प्राग त्रिणमं मुगणीय

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अणु ॥
 ॥ भाषा ॥

त्रीविधोन्नतगणसहस्राणि श्रीविश्वैकीतविद्यत्यधिकानि योजनशतानि किञ्चिद्विधोपाधिकानि परिशेषेण द्वितीयमण्डल प्रकृतम् । उपपत्तिस्तु । प्रथममण्डलपरिरये द्वापत्तियोजनादीना परिरये त्रिगणदधिकद्विगणजगत्तद्वये प्रविशेति यथोक्तमानम् । अथतृतीयं द्वापत्तितरतये चमित्यादि । अन्त्यतरतुर्वीये चत्वारसहस्रे पावत्तपदान् चत्वारसहस्रे फेयद्वयं द्वापानविकर्माद्यं फेयद्वयं परिकर्षेद्यमितिसि मासम् । उत्तरसूत्रे गीतम् । नवमयति योजनसहस्राणि च

ससाहस्राह पारस्कत्रेण । अथतराणंतरवाचेनपुच्छा गं० । गणउद्वजाश्चणसहस्राह सप्तय चारसुत्तरे जीञ्चणसए एगावणच एगसठिभाएजोश्चणस एगसठिसहस्रेणा एगचुखिआनाग आयामविस्कमेण तिसिखिजोश्चणसयसहस्राह पण्यरसजोश्चणसहस्राह तिसिखिश्चणसवीसेजोश्चणसए किञ्चिविसेसाहिणपरिक्रंयेण ॥ अथतरतश्चेण आथपुच्छा गी० । गणउद्वजाश्चणसहस्राह सत्तयपचासीएजोश्चणसए हग

श्रीविद्याजगत्तमसहस्राणि पञ्चदशद्वयानसहस्राणि एकीमनयति च याजनाति किञ्चिद्विद्ययापिजाग परिशेषम्, प्रकृतम् ? अन्त्यतरामन्तरसेवपुच्छा, गीतम् । नवमयति याजनासहस्राणि सप्तदशद्वयानाणि याजनागणानि एकपञ्चाशदैकपञ्चिनागाम् योजनस्य एकपञ्चिभागच एकसत्तयवित्वा एकं बुद्धिकाजागमायामविकर्माभ्याम्, त्रीविध योजनगणसहस्राणि पञ्चदशयोजन सहस्राणि श्रीविश्वैकीतयिगणतियोजनशतानि कि

पादित्तुं हे भगवन् । चत्वारसहस्रान् कतलू शावपच पाहलपच तै क्ततलू परिपिपचे तै । हे गीतम् ! मन्वाणू हजार १००० याजना ५००० सप्तय च्यालीम १०००० योजन एतलो भावपचो योहलपच छह तिसि ३ शाय योजन ५५ हजार योजन ५००० मन्वासी ३ १५००० याजना काहक अचिकेरा परिपिपचस छ । अन्त्यतर यकी ५०००० मन्वासी तैहग कावपचे पाहलपचस ५०००० परिपिनी पूछा काथी ३ हे गीतम् । मन्वाणू १००० हजार योजन मात तै चार १०००० योजन ५०००० मन्वासी याग एक योजना ५०००० मन्वासी एकसहस्रेण याग एकवाच मार्गे खेदीय एवयो एक पूच्छेका

श्रीकृष्णानि पञ्चविंशतिकपट्टिभागान् योजनस्य एकस्यैकपट्टिभागस्य त्रिंशत् खिन्नस्य साकाम् चतुरीभागान् त्रिमुष्य संकामति अपरतोपि साय-
त्येवयोजनानि त्रिमुष्य संकामति समयमीक्षणे जात द्वाघसृतिभोगानि एकपञ्चाशदेकपट्टिभाग योजनस्य एकस्यैकपट्टिभागस्य सप्तपञ्चखिन्नस्य संकाम-
योजनानि द्वितीयमहले विक्रमायासचित्तायासचित्तेन प्राप्यतेति । तच्च पूर्वमहलराशौ प्रक्षिप्यते जायते यथोक्तं । द्वितीयमहलायासचित्कामना

णाह पणथीसचपुगमठिआए जौयगसस एगसठिजोगचएग सप्तहातेत्ता चत्वारिचुखिश्चाप्ताए एगमेगेमहले
अथाहायुहि गिधुहुंमाणे २ सप्तपत्र मरुल उवसकमिता चारचर्ई ६ सप्तपत्रेण भते ! चदमरुले केव
इंअ श्यायामविक्रमेण केवईश्य परिकेवेण प० ? गो० । णयणउइजौश्यागसहस्साइ कुञ्चचहाले जौश्यागसए
आयामविक्रमेण तिखिजौअणसयसहस्साइ पसरसजौश्यागसहस्साइ एगूणणउडुचजौअगाइ किञ्चिवि

चन्द्रः सप्तमसरोत्तरमहलात्तदन्तर मरुल सकामन् २ षट्त्रिंशानि २ साकामानि पञ्चविंशतिकपट्टिभागान् योजनस्यैकपट्टिभागस्य एक सप्तपा-
ट्टित्वाचतुरपुञ्चिकात्रागान् एकैकस्तिममरुले अवापयायुद्विनियंथयन् २ सर्वोत्पत्तरमपहल मुपसकम्पचार चरति ॥ सर्वोत्पत्तरं त्रदन्त । चन्द्र
मरुल किण्ढायामविक्रमस्यान् कियत्परिसेत्थ मरुत ? गीतस ! भयनवति योजनमरुत्त्राणि षट्ष्ट्यात्रिंशानि योजनशतानि आयासचित्कामना

क ४३३५ योजन नव ६ एकपट्टीया भाग एक योजनना ५ने यली एकपट्टीते एत भाग सात भागे छेदीष एहवा छ पुञ्छिकामाग एतली अवाधाने
मादिरलू श्रीलू ३ पत्रमानुं मादली छे । इखीरीते निधे एषइ उपाइ पेसतोथको पन्नासा तदन्तर पुयंला माहला यकी तदन्तर आगल्ले माहले
सकमती आवता २ बको खत्रीस २ योजन पचवीस एकपट्टीया भाग एक योजनना ५ने एकपट्टीते एक भाग सात भागे छेदीष एहवा च्यारि ४
पुञ्चिका भाग एकेके माहलाइ एतली अवाधानो यदि मधि पटाकवो २ यकी सर्वोत्पत्तर पञ्चिनु माहलू सप्तपत्रकीने चारकर ॥ ६ ॥ सर्वोत्पत्तर

त्या पटवृत्तं कामागान् प्रयागया आद्यनुमीय चन्द्रमण्डल प्रपन्न । उपपत्तिस्तु धाद्यद्वितीयमण्डलराशे स्तसेय पटत्रिगोशभादिक राजिपातमिस्था
 यथोक्त भागान्वेतस्य । अथ चतुस्रद्विमण्डलसिद्धिशमाह । यद्यत्तल्लङ्घान् । ख्यम् । नयत् अन्वयायाः-वृद्धि गियद्वयम् २ हापयन्वापयमित्यथ ।
 एष मयाप्यन्तरादिमण्डलायामाद्याह । मनुसूक्तरेकमित्यादि । सर्वोत्पत्तर भदल । चन्द्रमण्डल कियदायासयिकभाष्या कियत्परिच्छेपेय प्रपन्न ?
 गौतम । नवमवतिवोक्तमण्डलापि पटत्रयस्यारिगटपिजानि योक्तमशतास्यामधिकम्भाष्यो श्रीशिव धोक्तमण्डलाय पञ्चदशयोगमसङ्ख्यारूपेकानन-
 यतिच याजतानि किञ्चिद्विज्ञापिकाणि परिच्छेपय प्रपन्न ? उपपत्तिस्तु भयत्राप सूयमण्डलापिकार दर्शिता । अथद्वितीयस्यद्वाराखरत्तरयादि । अ-
 प्यन्तमण्डले येय पृष्ठा यामथाभ्यान्तरे मण्डले उत्तरसूत्रे नीतम् । नवमवतियोगमण्डलायि मस्य द्वादशाक्षराणि योक्तमशतानि सूकपञ्चाशत्तय एक-
 नविंशतान पाञ्चमस्य एकैकपटिनाय मस्यपष्टित्या एकपृष्ठि कान्तागमायामविक्रमाभ्या । तथादि । एकतद्वन्द्वना द्वितीयमण्डल मक्रासग पटत्रिग

गा० । पणयालीस जोशुणमहस्साह दीशुश्च सप्तम्ये जोशुणसए णययएगसाठजोए जोशुश्यास्व
 एगसठिजागव एग सप्तहावेसा त्वचुशियाजाए अथाहाए याहिरतञ्जे चटमण्डले प० १ एव खलु एए
 णउत्राएण पत्रिसमाणे चट्टे तयाणतरानु मण्डलाटं तयाणतर मण्डल सकममाणे २ त्वत्रीच २ जोशु

इत्यस्य पयतस्य कियत्या शयापया धाज्यततीय पञ्चमण्डल प्रपन्नम् । पञ्चयत्वारिगद्याजत सङ्ख्याणि द्वेषसप्तपञ्चाशदाज्यमगते तयव एकप-
 टिभागान् योगमस्य शक्य एभागस्य अस्तथादित्या मटवृत्तिकामागतयापया साध्यतृताय पञ्चमण्डल प्रपन्न । यय स्वधेतेनोपायेन प्रविज्जन

महीठे एव भाग मत्त भागह चवीह यद्वा त्रिणि चूचिळा भाग एतली अथायाह याहिरलायकी उक्तन्तरी योजु चन्द्रमानु मण्डलसह । अयुद्धोपमाभा ह
 भागयम् । द्वीपने विषे गेरुपवेदमह केतली अथायाह याहिरानु श्रीचु चन्द्रमानु मण्डलू खे । हे गौतम । पञ्चवालीस ह्यार योक्तम् अने विसे सप्तम

द्वितीयं चन्द्रमण्डलं प्रकृतम् ? गीतम् । पञ्चवत्वारिंशद्योजनसहस्राणि द्वेच त्रिनवत्यधिके योजनशतं पञ्चत्रिंशद्वैकपट्टिभागम् योजनस्य एकवैकपट्टि-
 भागं सप्तथा खित्वाश्रीयु किंकाभागानयापया सर्वथाप्याप्तानन्तरं द्वितीयचन्द्रमण्डलं प्रकृतम् ? सयबाह्यमण्डलराशेः पट्टिप्रशयोजनानि पञ्चविंशतिशतशो
 जनेकपट्टिजागा एकवैकपट्टिभागस्य सरका दत्तार सप्तभागा पात्यते जायते ययोक्तो राशिः । अथतृतीयमण्डलपृष्ठा । जम्बुद्वीपे २ इत्यादि । प्रश्न
 मृत्रसुगमं उन्नतसूत्रे पञ्चवत्वारिंशद्योजनसहस्राणि द्वेच सप्तपञ्चाशदधिके योजनशतं नवथ एकपट्टिभागम् योजनस्य एकपट्टिभागं सप्तथा ति

स्यथाहाए सख्त्र्याहिरए चदमण्डले प० ? जम्बुद्वीपेण भत ! दीवे मद्रस्स पस्यस्स केचइइयाए स्यथाहाए
 बाहिराणतरे चदमण्डले प० ? गो० । पणयालीसजोअणसहस्साइ देअिस्यत्वेणउए जोअणसए पणतीसस ए
 गसठिमाए जोअ्यसास एगसठिजागस एगसहहात्तेत्ता तिखि बुणिअ्याभाए स्यथाहाए बाहिराणतरे चद
 मण्डले प० ? जम्बुद्वीपेण जतेदीयेमद्रस्स पस्यस्स केचइइआए स्यथाहाए वाहिरतञ्जे चदमण्डले प० ?

प्रकृतम् ? गीतम् । पञ्चवत्वारिंशद्योजनसहस्राणि त्रिंशद्योजनशतानि अथापया सर्वथाप्य चन्द्रमण्डलं प्रकृतम् ? जम्बुद्वीपे २ मद्र-
 रस्य पयनस्य कियत्वा अथापया बाह्यामन्तरं चन्द्रमण्डलं प्रकृतम् ? गी० । पञ्चवत्वारिंशद्योजनसहस्राणि द्वेच त्रिनवत्यधिके योजनशतं पञ्चत्रिंशद्वैक-
 एकपट्टिभागम् योजनस्य एकपट्टिजागम् सप्तथाखित्वा श्रीयु बुखिकाभागम् अथापया बाह्यामन्तरं चन्द्रमण्डलं प्रकृतम् ? जम्बुद्वीपे २ म-
 अथापयाइ सब बाहिरलू खेइलू चद्रनाणु मांइलू खं । हे गीतम् । पञ्च बालीम ४५ इत्तार योजन त्रिंशु सें त्रीम योजन ४५ ३३० याअन सृतली अया
 थाए सर्वे बाहिरलू ठाइलू मांइलू चद्रनाणु । जम्बुद्वीपणासा हे अगयन । द्वीपेने विवे मेइपयतने केतली अबाथाइ बाहिरला पकी अन्तर बीजु खं
 द्रनाणु मांइलूखेइ । हे गीतम् । पञ्चबालीम सुगार योजन यिवे श्रीयु ४५ ३६३ याअम अने पात्रोस एकवठिअा भाग एक याअममा अने यली सुक-

पठिनाय मत्पथा श्रित्या वनुरधनुर ॥ श्रुत्वाजागाम् एकैकसिन्धुयुक्ते अयापीया वृद्धि अत्रियद्वयम् २ सधयाप्तमपहसुपसकम् चारयति । अथ
 पत्रानपुत्रापिष्यास्मानायमित्यापसवद्वान्स्वकलाभाया पृष्ठसाह । अयुर्द्वयेति । अयुर्द्वापद्वये भगवन् । मन्दरस्य पयतस्य कियस्याप्यवाधया मन्-
 वाद्य चान्नमद्वल मष्टस १ मीनस । पञ्चबल्वारिशयतीजनसहस्राणि त्राशिव त्रिशद्विकानि योजनगतास्यवाधया सधयाद्य चरद्वमकल मष्टस ।
 उपपत्तिम् मागन । अयिद्वितीयमद्वलपृष्ठसाह । अयुर्द्वयेत्येति । अयुर्द्वापद्वये भगवन् । मन्दरस्यपयतस्य कियत्या अयाधया सधयाप्यजामन्तर

गिरकममाणे २ चदे तयाणतराईमद्वलाई तयाणतर मदल सकममाणे २ छतीस २ जोश्यागाइ पणवीसथ
 एगसठिभाए जौश्याणस्स एगसठिभागचएग सप्तहा लंछा चत्तारिषुणियाभाए एगमेगेमकले अवाहावुद्धि
 अन्नित्तहेमाणे २ सद्य्याहिरमकल उवसंकमित्ता चारवरहं ॥ जयुद्धीविण जत्ते । दीत्रं मन्दरस्स पद्ययस्स केत्र
 इश्याए अयाहाए सद्य्याहिरए चदमद्वले प० ? गो० ! पणघालीसजोश्याणसहस्साइ तियाश्रुतीसे जोश्याणसए

काभाग अयाधया अयन्तरतृतीय चान्नमद्वल मष्टसम् १ एगसवतसापायस निष्कामन चान्नसदन्तरात्म्यद्वलान्तरादन्तर सद्वल सकामम् २
 पदाश्रगन् २ याजगानि पद्य यगतिश्च एकयष्टिमागाम् योजनस्य एकपष्टिमागाम् सप्तधाश्रित्या चतुरश्रबुद्धिकाभागाम् एकैकस्मिन् मयकले अ-
 य यथा वृद्धिमभियतुयस २ मयवाद्यमकलस सुपसकस्य चारयति ॥ अयुर्द्वीप २ मन्तरस्य पयतस्य कियत्या अयाधया सधयाद्य चान्नमद्वल

इ त्रयैर्भाकलना यका चदुभा तदगन्तर पयिला मांशना यका मन्दमन्तर आगल्ये गाइलइ जालो २ यको छत्रीन २ याजन ३६ ५ने पधधीम एक
 मदीया जाग यत्र याजगर्ना ५ने द्योयी एकमदीठी सुज भाग याग भागइ चदोइ यदुभा ४ अ्यार बुद्धिका भाग एतली एकैक मांशले अयाधानी
 वृद्धिमति यपारता २ यका सध याद्विरणु चदणु माद्वलुं उपसकमा आसमयान चारकरइ ४ अयुर्द्वीपमासा हे भगवन् ! द्वीपने विदे तैरुपवतने केतुली

अयुर्द्वीप०
 ॥ भाग०६४
 ॥ वच०३४
 ॥ ३५३०

टीका
 ॥ मूल ।
 ॥ अनु०
 ॥ भाषा

पृथगपत्नयोजनरगि अस्मिन्मयः स्तानरघे वयोजनानि ३५ त्रयासरसकत्रिशदेकपट्टिभागाना मयकृत्वविफमसहृषट्पक्षु शदेकपट्टिजागानाष परस्पर
 नीवनेत्रास ८६ एकपट्ट्या भागेभागत योजनमेक तक्ष पूर्वोक्तायां पञ्चत्रिंशतिप्रतिपन्ने जासापट्टिशद्वयोजनाना शोयाः पञ्चविंशतिरेकपट्टिभागा
 वास्यारशूणि काजागाइति । अर्तुनीय । अर्तुदीये २ इत्यादि । प्रश्न ३५ प्राग्वत् । तत्रसूत्रे द्वितीयमयकृत्वसकराश्री ३६ योजनानि २५ एकद्वत्य
 प्रथमेजात । यथोक्त । अथ चतुर्थादिमण्डशेषेतिदेशमाह । एवमुक्तरीत्या मण्डलत्रयदशितयत्यर्थ । एतेनापायेन प्रत्यङ्गोरात्र-
 मेके तमकृत्वसाधकपेख निरुक्तमम् लयकारिमुख मयकृत्वानि कवन् चम्प्र सादमन्तराद्वियक्तिता एवस्मान्मण्डल द्वियक्षितम् त्रमण्डल रुद्रामन् २
 पट्टविगनपट्टविशो जमानि । सत्र योजनसम्भागानवीरनाजागसख्यापरेषुनियाम्या । तेन पञ्चविंशति पञ्चविंशति एकपट्टिभागान योजनस्य एकमेकैषैक

प० ? जयद्वीषेण मते । दीवे मद्रस्स पञ्चयस्स केवइश्चाए अथाहाए अण्ण तरतच्चै चदमहले प० ? गो० ।
 चोअलीस जोअण्णसहस्समाइ अठ्ठ १ यागउए जोअण्णसए एगावखुच एगसठ्ठिमाए जोअण्णस्स एगसठ्ठि
 भागचएगसत्तह छेत्ता एगेचुण्णियात्ताए अथाहाए अण्ण तरतच्चै चदमहले प० ? एव खलुएएण उवाएण

भागान अथापया अस्पन्तरानतर चद्रमण्डल प्रश्न २ जयद्वीपे २ मन्वरस्य पवतस्य क्षियत्या अथापया अस्पन्तर तृतीय चन्द्रमण्डल प्रश्न १ गीतम ।
 चतुर्द्वारिगामि योजनमण्डलाणि अण्णद्विमयति योजनयानानि एकपचगश्चैकपट्टिभागान याजनस्य एकपट्टिजागश्चु घसथास्त्रित्या एकव शूणि

लो अथापया अस्पन्तर एको अन्तर जीशु चद्रमानु माइलाअह ॥ जयद्वीपमाना हे भगवन् । द्वीपने यिपे मेरु पवतन केतलो अथापया अस्पन्तर
 पद्मी श्रीशु चद्रमानु माइलुअह । हे गौतम । बीमालीम इजार योजन आठ से व खु योजन ५ने एकावत्र एकसठिया प्राग एक योजनना ५ने य-
 लो यकसठिउ एव प्राग सातपाने खेरीइ एइया एक शूणिका गाग एतलो अथापया अस्पन्तर श्रीशु चद्रमानु माइलुअह । इषीरीति निदये एव-

त्या अत्रापया सर्वान्तर चन्द्रमण्डल मण्डल ? गीतम् । चतुर्थत्वारिंशद्योजनसहस्राणि अष्टचविंशत्यधिकानि योजनयताम्यथापया सर्वोत्पत्तर चन्द्र-
 मण्डल मण्डलमिति ? उपपत्तिषु माह् सूचयत्कथ्यताया दर्शिता । द्वितीयमण्डलाभाषामप्रमाणम् । ज्युद्धीये २ इत्यादि । ज्युद्धीये २ मण्डलम् । मण्डल-
 स्य पयसस्य विपत्त्या अत्रापया अत्यन्तराणन्तर द्वितीय चन्द्रमण्डल मण्डलम् । गीतम् । चतुर्थत्वारिंशद्योजनसहस्राणि । अष्टीचपट्पञ्चाशदधिकानि-
 नि योजनयतानि पञ्चविंशतिवैकपट्टिभागान् योजनस्य एकचयैकपट्टिभाग सप्तया खित्वा चतुर्दशसिद्धि काभागान्वापया सर्वोत्पत्तराणन्तर द्वितीय
 चन्द्रमण्डलं मण्डल ? अत्रापयतिः प्रागुक्तेऽस्यन्तरमण्डलान्तरागौ मण्डलातरणे अमण्डलविषयभारयोः मध्ये वे आपते । तथा हि ४४८२० रूपः

अथाहाए सष्टस्रतरे चदमण्डले प० ? ज्युद्धीवेणं जते ! दीवे मदर्सस सष्टयसस केशदृष्ट्याए अथाहाए अस्स
 तराणतरे चदमण्डले प० ? गो० । बीश्यालीसजोश्रुणसहस्साइ अठयद्युप्यजेजोश्रुणयए पणवीसच एगसठि
 नाए जोश्रुणसस एगसठिभागच एग सत्तहाठेभा चप्तारिचुश्रिआनाए अथाहाए अस्स तराणतरे चदमण्डले

रस्य पवतस्य विपत्त्या अत्रापया अत्राप्यन्तर चन्द्रमण्डल मण्डल ? गीतम् । चतुर्थत्वारिंशद्योजनसहस्राणि अष्टचविंशत्योजनयताम्यथापया च-
 र्वाभ्यन्तरं चन्द्रमण्डल मण्डल ? ज्युद्धीये द्वीये मन्वरस्य पर्वतस्य कियत्या अथापया अत्यन्तराणन्तर चन्द्रमण्डल मण्डल ? गीतम् । चतुर्थ-
 त्वारिंशानियोजनसहस्राणि अत्रच पट्पञ्चाशद्योजनयतानि पञ्चविंशतिवैकपट्टिभागान् याज्जमस्य अत्रपट्टिभागम् मत्सपाटित्वा । अतरदधिकानि-

न । बीमालीम इत्रार योजन अत्र आठसेवास ४४८२० योजन एतकी अत्रापया अत्राप्यन्तर पट्टिन् चन्द्रमण्डल मण्डलम् । अष्टद्वीपमासा हे भगवन् ।
 द्वीपने विसे संरुपयतने खेतकी अत्रापया अत्राप्यन्तर चकी अत्रन्तरयोश्च चन्द्रमण्डल मण्डलम् । हे गीतम् । बीमालीम इत्रार अठ से अष्टयत्र
 ४४८२० यात्रा अने पशुवीच एकसठीया ज्ञाग एक योजनमा अने मली एकसठिठै एकभाग चाव भार्गे ठदीइ एइवा अत्रार ४ बुणिका भाग एत

दिभागद्वार । चन्द्रमण्डलेषु भते ? केवलम् आयासकस्यादि । चन्द्रमण्डले भगवन् ? कियदायासविक्रमाभ्यां कियपरिचयेण कियद्वाहयेतोविस्वेन प्रचक्षते ? गीतम् । पट्टपञ्चाशतसकवष्टिभागम् योजनस्यायासविक्रमाभ्यां एकस्य याजनस्य एकपट्टिजागीकृतस्य यावत् प्रमाणाभागा स्थायस्प्रमाणापट्ट- पञ्चाशद्भागप्रमाणित्यय । तत्रिंशत्सु सवियेयसाधिक परिकेपण करसरीत्या द्वेयोजने पञ्चपञ्चाशद्भागः साधिकाइत्यय । अष्टाविंशतिकेपपट्टिमा- गान् याजनस्य याहयेत् । अयमन्वरसधिकृत्य प्रथमादिमण्डलायाप्रश्नाह । जम्बूद्वीपे २ इत्यादि । जम्बूद्वीपे २ भगवन् । मन्दरस्यपयनस्य क्रिय-

वेण केचदृश्ययाहर्षेण प० ? गो० । छप्पल एगवठिजाए जोश्रुणस्सआयासविक्रमेण त तिगुणसविसेस
परिकेवेण अठावीसघएगसठिभाए जोश्रुणस्स याहर्षेण ५ जम्बूद्वीवेण भते । दीवे मन्दरस्स पञ्चयस्स केव
इश्याए अथाहाए सवृत्तरए चदमढले प० ? गो० । चोअलीसजोअणसहस्साइ अठयवीसेजोश्रुणसए

घमाअन्तर प्रचक्षते ? चन्द्रमण्डले भगवन् । कियदायासविक्रमाभ्यां कियत् परिचयेण कियद्वाहयेतो वि ३० ? गीतम् । पट्टपञ्चाशत एकश-
ष्टिभागान् याजनस्य आयासविक्रमाभ्यां ? तत्रिंशत्सु सवियेय परिकेपेण अष्टाविंशतिकेपपट्टिभागान् योजनस्य याहयेत् १ जम्बूद्वीपे २ मन्द-

चन्द्रमण्डले स्याद्याह अंतकव (इये विवायामादिमान द्वार करे खे ॥ चन्द्रमानु साहलुं विद्य हे भगवन् । केतलुं सायपणे पोइल पणइ कोसलो
परिचि पणइ केतलुं साहपणे करपणे खे । हे गीतम् । छप्पल एकसठिआ भाग एक योजनमा एतलुं सायपणे पोइलपणे खे । ते यकी त्रिगुणुं अधिके
ये जोजन एने ५ । एकसठिया भागएतलुं परिधिपणे कर । अठावीस एकसठिया प्राग एक योजनमा एतलुं आहपणे करपणे खे । इवे मेरु अने मण्डले
आतरा द्वार करे खे । जम्बूद्वीपमाया ह जगवन् । द्वीपने विये मेरुपर्वतने केतलो स्याद्या अंतरखे सर्वाभ्यन्तर खेइणु चन्द्रमानु सांठलीठइ । हे गीत

यतीत्यादि प्राग्वत । एयामपीन्द्राभावे व्यवस्था प्रसज्याह । तेषिच भते? देवाकामित्यादि । प्राग्वत् । इति कृतापशुदशामुयोगद्वारे सूर्यप्रकल्पणा ॥
 अथान्द्रवकथ्यमाह । तत्रमत्त नमोगृहाराणि मण्डलसख्याप्रकल्पणा १ मण्डलस्येवप्रकल्पणा २ प्रनिमण्डलमन्तरप्रकल्पणा ३ मण्डलायामादिमास ५ म-
 न्द्रमधिकल्पप्रथमादिसकललायाथा ५ मर्वाभ्यन्तरादिसकललायाभादि ६ सुदूतगति ७ तत्राथौ मण्डलसख्याप्रकल्पणापृष्ठति । कतिशुभतप्रत्यादि ।
 इति भदन्त ? चल्मसकलानि प्रकृतानि । भगवाणाह ? गीतस । पशुदशमन्त्रसकलानि प्रकृतानि ? अथैषा मध्यकलिद्वीपकलिलखखेइति व्युत्पत्त्ये
 पृष्ठति । जयद्वीपे भदन्त ? द्वीप क्रियदयगाद्य इयति चन्द्रसकलानि प्रकृतानि ? गीतस । जयद्वीपेद्वीपे अश्रीत्यधिक योजनगतसखगास्य पञ्च
 पन्त्रसकलानि प्रकृतानि । अथलयकमसदृप्रकलमसः । गीतस । अथलयकमसदृप्रकलानि श्रीणियोजनगतानि अथगास्य अथत्रारे दशमन्त्रमण्ड

लंस्वाहि कूडाविवठानिष्ठया सखनुसमता तेषुसं ह्यभासेति उज्जोर्वेनि पभासेति । तेषिण जते! देवाण
 जाहेहदे चुन्नयई सेकहमिस्थानिपकरेति जाव जहखेण एकसमय उक्तीसिण लम्मासा १५ कर्द्वेण जते ।
 चदमहला प० ? गो० । पखरस चंदमहला प० ? जयद्वीषेण मते । टीत्रे केत्रहृष्य जुगाहिना केत्रहृष्या चद

न्दासपक्षरया चित्रान्तरलक्ष्याः अन्यास्य समयगद्वाभि सश्यासि कूडानीषस्थानस्थिता सवनः समस्तात् । नान्प्रदेशाण् अथभासयन्ति सद्यो-
 तयन्ति प्रजामयन्ति, तेषां जगवन् । देवानां यदा इन्द्रशष्यथते सदाते कथमिदानीं प्रकुवन्ति, पायज्ञायन्तेन एक समय उत्कपतः पयसांमा, १५॥

योजन सापत्तत्रै करो अगत्र मसगसे वैकीपस्य धारक य चिरलो आत्रियेण कमकरेयताभी परपदाह करो मरित । यका मोटे मसुह करीने गो-
 त यादित्र याजा यजाहया यइवा ना टक पावत् प्रोगवता एका सुपकारी से, तेइज जेइतू ते मन्तेजयन्त मनुयु सेइनी परि लिहा यन्त्रसांनु
 अत्यन्त गीतत होग मदी त्रै सूर्येण् अत्यन्त ठाव मदी सूर्ये चन्द्रमानां एकहा सेजयन्त यजेकनी एकठी निकती सेत्याह काति करीने निग १

अथगाहं अथवधानेना मयीकृतं वृत्तपरंपराव्याहृतं व्यावधानेनाऽप्युपेक्षितं । भगवतोवाह ? गौतम । अतस्तरायगाहं मयुन परंपरावांशगाहं किमुल्लभयति
 यस्मिन्नावाऽशुद्धे योमवदन्नावयया ऽध्यापयामा ऽवगाहः सवदन्नावयवस्तमेवाकाशसंज्ञं गच्छति मयुनपरमवदन्नावययऽवगाहं तस्य व्यावधानस्येव
 परंपरावाहृत्यात् तद्व्यापयामस्यस्येव स्मादित्याह । तद्गदरत ? अनुगच्छतः । यान्तरवा गौतम । अथपि सवाम्प्यन्तरमवदन्ने शं पक्षया व्यावधानपि
 मयन्नाहृतमवदन्ने शोपेक्षया तत एवक्यालेशेनाहृतसारेण गमनरत्नयथा गमनत्र कर्तुं चास्ति यथात्रियेयं सस्मयदिति प्रसवति । तद्गदरत ये श्रमूक्तान्-
 यन्तियया गच्छतः गौतम । अत्रुमपि नियमव्यथापि कर्तुं चास्ति यत्कृत्स्नं यान्तिकपदिनागकवचतुं शिशिनागममाकाशवापदगतोऽर्थाचस्ति यथाश्व-
 नाय नियमा कद्विसिद्धिं चरनसूत्रेणमवदित्याह । इदं च व्याख्येयं म द्रष्टव्यतावागर्तुं कादृशभावापदः । अथनिमाहापरदगतोऽर्थाचस्ति यथाश्व-
 यकमिदचनसूत्रेणस्यानुसारेण कृतमिति वाच्यं । यमनत्र क्रिया चात्र बहुधास्येकत्वात्प्रक्रियात्मिकतमीया स्य दित्यादिः व्यदित्-ः अः सङ्ग-
 दृश ? क्रियादीगच्छत किमप्ये वनपयेयमानेवा भगवतोवाह । गौतम । पट्टिमूक्तं प्रमासुम्प नवदशसंक्रमकालसादायपि मध्ये किं पर्येयमानेपिया ग-
 छतः उक्तप्रकारत्रयेण सवदन्नावकाशमापनात् । अथ तद्गदरत ? स्वावियय स्थापितं कश्चि गच्छतः ततश्चाविययवा स्थापयित्स्ति-ः यः । गौतम । स्त्र-
 विषय स्पृशतगाहनिरम्परावगाहस्येव गच्छतः मध्यविषय अरपष्टासकगाहपरंपरावगाहके शोका गमनागारव्यत्यास तद्गदरत ? आनपय क्रमेण यथा-

नियमावधिनाम्, एव त्मासित । त मत्त किंपुठ त्नासात एव व्याहारपय इ ण अष्टाह पुठामाठानर
 अणुमहं आह विमयाणपुत्रीश्च जाय गिश्यमच्छद्विमि । एव उक्तोर्वेति तथेति पचासेति ११ अत्रुहीवेण

दृश्येने, निश्यामनिधानेन अस्तमनमूत्तं दूरपमूत्तं वृत्त्येते, एव अणु गौतमा तद्वेयवावदृश्येते ॥ अन्वुत्पाय भवन्ता द्वीवेसुर्वी किमतीतस्यैव गच्छ
 एव तद्वै मस आदिमप्य मत्र विषय मस आहू पूर्वो पावनं निर्वे कद्विना करमेवमत्र इत उद्यात करसे तपे एव प्रभासे उह । सुयमे विवे क्रिया
 दार कश्च एव ॥ अत्रुहीपन मा हे जगवन् । द्वीपने विपे सुपम इतु अतीत वेत्रने विप क्रिया उद्योत्तरवाकपठे के यतोनाम केत्रने विदे के अगा

अत्रुहीपः
 भाषा ॥ ६ ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ ५२५ ॥

प्रदुमाह । तमते ? किपुठ इत्यादि । अत्रयावत्पदसप्तद्वीप अपुठं गच्छन्ति शेषमा । पुठं गच्छन्ति । तमते ? किठे गाढगच्छन्ति अणो-
 गाढ गच्छन्ति । गोअसा । उगाढगच्छन्ति कोअणोगाढगच्छन्ति तमते ? किअसतरोगाढं गच्छन्ति । परपरोगाढगच्छन्ति । गोअसा । अणतरोगाढगच्छन्ति ।
 सोपरपरोगाढगच्छन्ति तमते ? किअणुगच्छन्ति । धारंगच्छन्ति तमते किठं गच्छन्ति । अणुगच्छन्ति तिरिअगच्छन्ति गोअसा । उणुपिगच्छन्ति तिरिअपि-
 गच्छन्ति अणुपिगच्छन्ति । तमते ? किआह गच्छन्ति मणुगच्छन्ति । पञ्जवसाणे गच्छन्ति । गोअसा । आहपिगच्छन्ति मणुपिगच्छन्ति पञ्जवसाणे विगच्छन्ति तम-
 ते ? किमविचयगच्छन्ति अविचयगच्छन्ति गाअसा । अविचयगच्छन्ति कोअयिसयगच्छन्ति तमते ? किआणुपुवि गच्छन्ति अणुपुवि गच्छन्ति । गोअसा । आ
 पुपुवि गच्छन्ति कोअणुपुवि गच्छन्ति तमते ? किएगदिसिगच्छन्ति गोअसा । नियसाहदिसिगच्छन्ति । अत्रव्याख्या । तद्गदत्त ? इत्र किस्पुटं मये
 विस्वेन चरपञ्चगाढ गच्छता ऽठिक मति उतागपुट । अत्रपुटकेस्यायसाथ । गम्यमानद्विद्वत्र किचित्पुटमतिकम्पते यथाऽपवरकक्षेत्र किचि-
 च्चारपुट यथा देहलीचेअमनाऽथ काप्रकारइति । भगवाणाह ? गौतम । स्पुट गच्छन्तः नाऽऽपुट अत्र सूयिवेनसहस्पृशम सूयिविस्वावगाहने आहृदि
 रपि सम्भवति । रपुसाया अयगाहनातोऽपि कवियपस्थात् । सत मश्रयति । तद्गदत्तस्पुट नोत्र अथगाढ सूयिविस्वेनाशयीकृत अचिदितमित्यथः स
 तागथगाढ तेनाऽनाशयीकृतमर्चिप्रलसिम च । मगवाणाह ? गौतम । अथगाढं च गच्छन्तः नोऽनयगाढ आश्रितस्वेत्यजमयोगान । अथ यद्गदत्त ?

द्वीत्रण तते । दीत्रं सूरिआ कितीअ खेत्त गच्छति पदुपयाखत्तगच्छति अणागयखत्त गच्छति गो० ।
 गोतीयखेत्त गच्छति पदुप्या खेत्त गच्छति गोअणागयखेत्त गच्छति । त तते । किपुठगच्छति जात्र

उद्गममभूते वा मप्यान्ति मभूतेषाअसौगीतम? लेश्याप्रतिपानेन, उद्गममभूते दूरेशमूलं च दृश्यते ॥ लेश्याभितापिन मप्यान्तेभूते संक्षेपदूरेच
 जातालबी । तत्र रे प्रगवम स्फुररये चत्र आह गति करे मायत् निर्वे ख विगि गति करइ इम लुगारेक मासे खे । तेच रे भगवन् । स्फुरली
 केचठे मासे के, इम लीया उपगमकवया सूचते २८ परे आहारला पयकभू चइ तिम कहया । स्पुट मस अयगाढ मस अन्तर मस अणुबादर मस

सीत्येतेषां दुरथत्वेन दुरथत्वं तिष्ठन्वयति । एवमेवासक्तत्वेन दीप्रलेश्याकत्व विमद्विषमार्थयोभावाद्दूरसत्त्वेन मन्थनेश्याकत्व विमद्वानिर्ग-
 तावप्यव वाच्याः । उट्टमनासासपनादीनि च ह्योतिष्वावां गतिप्रयुक्ततया ज्ञायते इति, तेषां मममप्रमोदिकावशा द्धारमाह । जमुद्वीयेकमित्यादि । जम्
 द्वीये जद्वत् ? द्वीये पूर्वोक्तिप्रतीत गतिविषयीकृत चेत गच्छतः अतिक्रामतः एतत्प्रत्युरपस बलंभाम गतिविषयीक्रियमात्र एत अनागतं गतिविषयी
 करिष्यमात्र एतेन इह च यदृकाः गच्छन्तु मयः स्वतंत्रमप्याप्नोति । तद्वैश्वानर्यादि व्ययहारिययस्य गोपयते ध्यानादिगिष्यमत्वादिति
 यद्वा निरसा प्रगवासाह ? गौतम । भोगस्य निवेद्यास्यादावीर्षं चैत्र गच्छतः अतोत्क्रियविषयीकृते यतंभामक्रियाया उपासययात् प्रत्युरपस गच्छ
 तः यतंभामक्रियाविषये बलंभामक्रियायाः मत्सजात् आअनागत अनागतक्रियाविषयेति तद्वन्मत्वात् अत्रप्रस्तावाद्गतिविषय भेद कीदृक्त्वादिति

णमुञ्जत्तसि दूरेषु मूलेषु दीसति जाव अत्यमगमुञ्जत्तसि दूरेषु मूलेषु दीसति गो० ! उसापक्रिधाएण
 उगमगमुञ्जत्तसि दूरेषु मूलेषु दीसति, उसाहि तावेण मसू तिअमहुसि मूलेषु दूरेषु दीसति उसा
 पक्रिधाएण अत्यमगमुहुसि दूरेषु मूलेषु दीसति । एव खलु गो० । तच्चैत्र जात्र दीसति ॥ १० ॥ जम्

द्वीये दूयो उट्टमनमुहुतै वा मध्यात्तिकमुहुतै वाअस्तमनमुहुतै वा सवप्रथमौ सवत्वेग, इत्तमवेयपायायदुसत्त्वेन यदि जद्वत्ता जम्द्वीये २ दूयो
 ममनमुहुतै वासवप्रथमाः उषत्वेन, तस्मात् जद्वत्ता जम्द्वीये २ उट्टमनमुहुतै दूरे च मूले च दृश्येते, यावदस्तमनमुहुतै च दूरेचमूले च दृश्येते ।
 यद्वे सेस्याने प्रति घातेन च वेजस करीमद अस्तमनमुहुतै ने विषय वेगलोके । पचि दूकरोदीसेके इच्छिरीते निषे । हे गौतम ! तिमत्र यावत्
 दीसत्तव । इवेध्याएतेन अतीतादि प्रथम द्धारकश्च । जम्द्वीपनासा द्वीपने विषे दूय स्युष्वातीत पूयइ मुक्कुनेक्षेत्रे जाइके, सि यते मानकेत्रइ जा
 इवे गतिकराइ ठइ कि अनागतचेत्रइ जाइये गतिकरेइइ । हे गौतम ! अखित क्षेत्रे ज्ञातमान क्षेत्रे जाइके गतिकरे के अनागत क्षेत्रे

जम्द्वीये १०
 ॥ भाष्य १६॥
 ॥ वच २३॥
 ॥ ५ २ ४ ॥

लोकासम्भवेऽपि तेषां देवैश्च विप्रकण्ठेभ्यो ब्रह्म प्रतीत्यपेक्षया सूर्या दूरयेते ब्रह्मादि सध्याः तदद्यास्तासमयनदर्शनं वैष्णवा आसक्तं रथि पश्यथि
 योजनगतापुत्रैर्नैव तदातरथ व्यतिष्ठितस्यात् सम्भते पुनरुदयास्तासमयप्रतीत्यपराया व्यतिष्ठितइति । अत्रसद्यश्चक्राक्रामश्रीयसेय- अत्रभागयानाह । तदे
 यद्भवताऽगन्तरमेव प्रसूयिणीकृत सत्तपेवेत्यर्थे । यायदुदृश्येतेइति । अत्रचमृद्गाजामनामाप्रतीतिर्नां पानदृशा प्रतीत्या सद्य विषयदत्त्विति सया
 दप्य पुनर्गीतसः पृच्छति । जवृद्धीपे भदक्त? द्वीप सुन्नममसूत्रैश्च सध्यातिक सुदूर्तैव अस्तासमयमसूत्रैश्च अत्रचशशावाशयाया
 सूर्योपयत्रोक्तकार्त्तु सुनौ तच्चत्वेन अत्रापि काकुपाठात्प्रसाधगतिः । भगवानाह? तदेव यद्भवतासाप्रति पृष्ट । यायदुदृश्येतेति । सवन्नोन्नमनमुद्रादिपु
 सनौ सप्तव्यथागापुत्रत्वेन समन्तसापेक्षया ऽष्टौ योजनशतामीति कृत्वा सदि सठा जगप्रतीतिषयमपनवानइति भगवदुक्तेयानुयदक्षत्र विप्रतिपति
 वीज प्रदुमाह । जवृद्धमित्यादि । प्रससुत्रपृष्ट । उत्तरसूत्रे गीतस । जेश्यायाः सूनमसहजगतैश्चसः प्रलिघातंग दूरतरस्यादुन्नमनदेगम्य तदप्रसरणे-
 नेत्यथ सन्नमसूत्रैर्दूरेणमूलच दूरयेते शैश्या प्रतिघातोश्चिसुरुद्रुश्यत्वेन स्रभायैतदूरत्योपि सूपध्यासप्रतीतिजमपति । यथसस्तमयमसूत्रैपि व्या-
 म्बेय द्वयोः समगमकस्यात् सध्यातिकमसूत्रैश्च शैश्यायाशभिधापेनप्रतपनेन सर्वशस्तेजस प्रतापेनेत्यर्थः । मूलेश दूरेणदूरयेते सध्याः स्थासक्तोपि न्ये-

च्छतेण । इतो गो।०। तच्चैव जाय उच्चतेण । जद्वेण जत । जवृद्धीव २ सूरीषा उगममणमुक्तसिञ्च
 मप्रतिश्चमुहुत्तमिञ्च अत्यमणमुक्तसिञ्च सद्यसममाउच्चतेण कम्हृणं भनं! जवृद्धीवे सूरीषा उगम

मूल च दूरयेतेगध्यान्तेमसूत्रै मले च दूरे च दूरयेते, अस्तमण सूत्रैर्दूरे च नूने च दृश्य स, इत्ता गीतम। तत्रेययावदु श्येते ॥ कस्यद्वीपे भदस्त।
 सर्वस्यासह सरीया अत्रपण्डर इह । तस्यामाटे चै जगवम् । जवृद्धीपनामा द्वीपनेत्रिये सूप उदय मुद्रुर्नमश्च यियश्च दूरेयगनाळे छाने
 मुनेदीचक्षे यावत् अस्तमण मुद्रुर्नमश्च यियश्च वेगलोळे अने मुतेदीचक्ष । ये गीतम । तस्यामूप सरुजना सेजने प्रति घातिकरी वेगलासाटे अएय
 सेत्रमाटेने विरै उदय मुद्रुत्वे वेगलोळे तोपयि दूरुषो वीचक्षश्च शैश्यातेजने आकारे तापकरीने सध्यासह मुद्रुर्नमश्च यिये दूरुकोळे छाने वेगलोवी

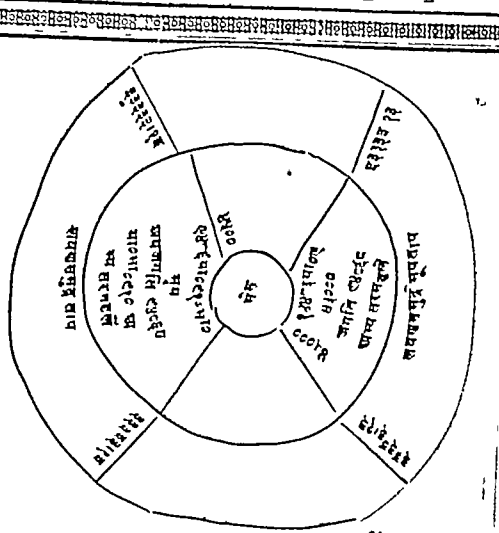
सप्तस्वार्जिता योजनसहस्रैः समपिचिरे ह्यं वदित
 मङ्गमनालमनयो मये पश्यति आसन्न पुममत्यने
 विप्रकट सतमपि नप्रतिपद्यते मध्यातिकमुहूर्त इति
 मध्यामध्याह्नादिनामो गयमस्य शिवसय याम
 ध्यातः सयस्य मुहूर्तं स्यात्ति समध्याधिकः मध्यामी
 मुहूर्तं येति मध्यातिकोमध्याह्नमुहूर्त इत्ययः तत्रमु
 क्तसिचिदूरेषु मलेषुदीसति । हतो
 गो० तत्रैव जाय दीसति ॥ जयुहूर्ते
 षेण ज्ञेता दीवे सुरिष्ठा उगमणम
 क्तसिचि मसृतिश्चमुहूर्तसिचि
 ह्यत्यमणमुक्तसिमिचि ससृत्यसमाउ
 म्पापतापक्षेन सन्वितेनैतन्न ॥ यनापक्षेनसिचि
 तेः पूवबाधतममासु तवत्यकारसिचिनेनैतन्न ॥
 सव्युदीपे भवत्त । सुया उहृमण महुर्ते पूरे ष
 स्यातिचक अषपच तत्र ॥ अये सये दूरासकादि
 दगनामोच प्रतिपत्तिद्वारकडके यदितो हे मगत्रन ।
 उहृदीपने विषे सुय उरप मुहूर्तं न विवे मध्याह्न
 मुहूर्तने धिपे कसामस मुहूर्तने विषय संबंकासह

जयुदीपः
 ॥ भाष्यः १६॥
 ॥ अचः ३ ॥
 ॥ ५ २ ३ ॥

कर्मसंज्ञातिप्रथमदिने
 जयुदीपे ४५०००
 जयुद ३३३३३
 सर्वे उहृद्वे
 आयास
 सवाप्यतरमहल सूर्यः
 तापकत्रयप्रकार च
 अस्यामाय सकविग
 मानमुहुत १८ राशि
 मानमुहुत १२

तापक्षेप्रदादा ८१०४
 अस्य तरवादा ८४६४
 वाहिरलायाहा ८७३८१९८
 अयकारक्षेत्रवाप
 अस्य तर ४३३४६
 वास ४३३४६१०६१०

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अमं ॥
 ॥ भाषा ॥

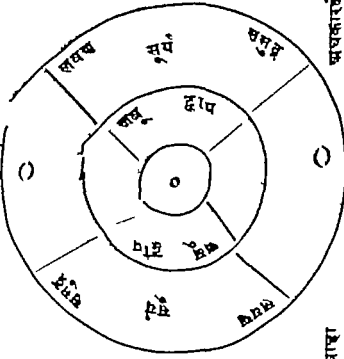

सबहले परिधि यथा नन्यतीक्रियते तथा व्याप्तमवहलेनापिकीक्रियते तन्नाखिवच यद्
 नुरिति । समति सूर्यापिकारादेतरसम्बन्धिन दुरासत्ताविवर्धोमरूप विचारारतर वस्तु
 वृगम द्वारमाह । जम्बुद्वीपेतित्यादि । जम्बुद्वीपेद्वीपे भवन्ता सूर्यो वृहन्नममुहूर्त
 उदयोपशान्ति मुहूर्त एयमस्तानममुहूर्त सुत्रेयकारलोपध्यायत्वात् दूरैव द्रष्टु रथा
 नापेक्षयाविप्रकृष्टे मूलैव द्रष्टु प्रतीत्ये चया ध्यासके दृश्यते द्रष्टारोहि स्वरूपतः

सर्वेणेश्वर णवर णाण त्त ज श्यधयार सठिईए पुष्ट्वरिणि
 अपमाण ततात्रस्विसठिईए णेश्वर जतावस्विसठिईए
 पुष्ट्वरिणेश्यपमापत श्यधयारसठिईए णेश्वर ? जम्बुद्वीपेण
 भते ! दीवे सूरिण्या उगमणमुज्जसि मूलेश्व दूरेश्वदीस
 ति मस्र तिअमुज्जसि मूलेश्व दूरेअमुलेदीसति अत्यमणमु

भवन्त यदा ! सूर्यः सववाद्य सबहल मुपसकम्पचाररति । तवा किंसस्थिता
 तापचेत्रसत्पितिः प्रकृता ? गीतम । अथमुखकलधुकापुव्यसस्यानसस्थिताप्र
 कृता ? तदेव सर्वे मठव्य नवरनामात्य । यत् अत्यकारसस्थितेः पूर्ववचित
 जम्बुद्वीपनामा । हेमवण ! द्वीपनें विर्ये सुप सवपमुहूर्तेमह विपह कगतो न
 प्याह् नुहस मेविये अस्तानममुहूर्त नह विर्ये सर्वकाले सना सरीया कंचपये
 वे । हे गीतम । तिमज्जरिया अचपवेवे सममूलकपकी ००० योजन सर्वकाले

भकरसक्रातिप्रयमने सर्वमाह्नमहले सूर्येतापत्रेप्रस्थितिअचकार
 स्थितिदिसनाममुहूर्त १२ रात्रिसानममुहूर्त १८ यत्रक साध्यपयसा
 पनु जम्बुद्वीपे ४५००० लययो ३३९६३१९ सर्वं ३८३३३३१९वे

तापचेत्रवाहा

अचकारसेप्रवाहा
 अस्य तरवाहा ६३२४ यो० व जग अत्य तरवाहा ८४८४ यो० जग
 बाहिरलोषाहा ६३२५ यो० ६९०मा० बाह्यवाहा ८४८६ यो० मा०
 ४१२०२०

पमाद्ये एवपरिच्छेपविशेषेप आख्यातइति धेदेत् । अथासाध्यवस्थितथादानाह । तथास्यमित्यादि । तदा सर्वान्मन्तरमन्त्रलघारकाक्षे अत्यकारकियदा-
 यामेग मप्रस ? गीतम ! अपुनसतिपेकनसहस्राणित्रीषिष अयन्निश्रन्पिकाति याजगशशाभियाजनत्रिजागसैक अथप्यितता।पहं अस्थित्याया
 इयापमपि योष्यः । तेन मन्दरादुमकपम्बधइल्लयोजनान्यधिकानि मन्त्रानि । सूयमकाःशाभाववति सेश्रेस्वतएथाकारप्रमशात् फन्वरादौ तथा
 प्रत्यधदृशमात् सूत्रेऽयियथितान्यपि व्याख्यातो विशेषमतिपत्तिरिति दर्शयति ॥ अथ पद्यानपूर्व्या तापशेअसंस्थिति पृच्छति । अथावमित्यादि । यदा
 भगवन् । मूयः सववाहमन्त्रलसुपसकस्य चारणरति । तदाकि सभानवस्थिता तापम असंस्थिति मप्रसा । गीतम ऊचुमुखकलवुकापुप्पसस्यालस-

स्वाइ दीपिम पणयाले जेअणसए छच्च वसन्ताएजेअणसस पारिकेवण । संण जते । पारिकेवमिसेसेकज
 च्छाहिएतिसएजा गो० । जेणअमूदीअसस पारिकेवे तपारिकेव देहिगुणेत्ता जाअ तचेअ तथाण जते ।
 छ्यत्रयारस्के ते केअइअ जामामेण प० ? गो० । छठहन्नरिजेअणसइस्माइ निखिय तेतीसे जेअणसए

पति धेदेत् गीतम । यामन्दरस्य पर्वतस्य परिच्छेप, सपरिच्छेपे द्वाभ्यामुच्चित्वात्प्रभिक्रत्यादयमिभाग द्वियसाद्ये एवपरिच्छेपविशेषेप आख्यातइति
 धेदेत् । तस्या मयवाद्यावाहा लघकममुद्रान्ते त्रिपष्टियोजन सप्तस्थायि द्वेष पक्षस्यारि शशोशनयने पटषदशभायान् याजनव्य परिच्छेपेच ।

इ अमदीपनो परिचि अई००० योजन सपरिचि विगुणीकरीन यापन तिम पूधलोपरं आणु । तिथारइ दे इगवम् । अप्यकारणु कृत्र केतलू ला
 वपर्ये छष । इ गीतम । छद्यानरि इअर याचन त्रिणमइ तेतीस योजन अने एक योजननो श्रीशोजाग यतलु सायपर्ये । अिवारं । ऐ मगवम् ।
 सुपे मपयो यादित्त्वं खेइलू माइलु सवसकनी छान्त्रयोर्ने चारकरइ तियार सी सख्यानइ तापशेअनी सस्थितिरइ । के गीतम ! ऊहेमुप कलमुका
 पुपने सन्धाने सस्थितर्त्वे विमम पूयनीपर आणु यनकी विशेष जाणु नैह अप्यकार सस्थितित्तु पूयइ ममाण वखणु कइके सेवाप से

वास्य पीठमिदं तत्राऽस्य च पूर्वार्थः मुच्यते तस्याकाश विस्तारभियाचप्यतीति, अदुमुच्यते तस्याकाशविस्तारस्य स्थिता अन्यकारवस्थिति प्रकृताऽ
 स्यात्। सञ्चया पश्चिमियस्यत्वादि । तदेव तापत्रे च स्थित्यपि कारोक्तमेव प्राप्त् । नियमपयत्नमित्याह । यावत्तस्या अन्यकारवस्थितेः स्यात्स्यत्तरि-
 कायाहा मन्वरपयतति पश्योक्तमसहस्राणि श्रीणि चतुर्विंशत्यधिकानि योजनशतानि पदत्र दशभागान् यावत्तस्य योजनस्य परित्रेपेय । अत्रोपपत्ति सूत्रकृदेया
 च । सच्यमिति । प्रकृतस्यमाग्यत् । अत्रमूत्र योनेरुपरिचेषः सञ्चया विंशतिपदशतधिके कश्चिद्योजनसहस्रसमान स्य परिचेषेपद्दास्या गुणयित्वा सर्वा-
 म्पत्तरमपठस्येभूर्वे तापत्रे शसक्तानां त्रयाणां भागानामावतराले रजनिचेत्रस्य दशभागसहस्रभागद्वय २ सामत्यात् दशगणितं भज्य दशानि भागेत्रिय-
 गात्र युगपरिचेषेपयिदोय आख्यातइति वदे ङ्गवान् ? गीतसः स्यत्रियेभ्यः । तथाहि । ३१२२ एतद्वृद्धाभ्या गुणयते जातानि त्रियष्टिसहस्राणि द्वे
 गते पदपत्यारिगदपिच ६३-४६ यथा दशरिजाने लव्य यथोक्तमान । अथवासायाश्चासाह । तीक्ष्णमित्यादि । तस्याः अन्यकारवस्थितेः सच्यमाह्या
 माहा पूबतोऽपरतत्र परमयिफभो लयचममुद्राति त्रियष्टि योक्तमसहस्राणि द्वे च पञ्चत्वारिंशदधिके योजनशते पदत्र दशभागान् योजनस्य परिचेषे
 पेषेति । अत्रोपपत्ति सूत्रकृदेवाह । सच्यमित्यादिव्यक्त । नवरं अष्टौपरिचेषः ३१२२ सपरिचेषेप मागृक्तद्वेसुगाह्याभ्या गुणयित्वा दशभिभागेष्टि-
 एतियएज्जा । शाअमा ! जेगमदरस परिरक्तव तपरिरक्तव दीहिगुणेहा वसहि तत्रा वसहि ज्ञाने हीरमाणे
 एसग परिरक्ते वत्रिसेसे स्याहि एतियएज्जा । तीसेग सञ्चयाहि रिभ्यायाहा लयणममदुतेण तेमठीजोअणसह

रपयतात् पदयोजनसहस्राणि श्रीणि चतुर्विंशतिर्योजनशतानि पदत्रदशभागान् यावत्तस्य पारशेषवति ॥ स मन्त । परिकेपयिचेष जुताऽधिक
 परिचेष विगुणोकीजे ६३४६ याजग चाह तदगजगच्छरीर दशभागदशह तापत्रा ३२४ योजन अमे एकयाजगगा १० ज्ञाग कीजे एदवा ६ भाग
 सार्थे एह परिचिना विदोयकस्या तीर्थ कार । तेअपकारतो सवयाहिरणा याहा लयचममुद्र सनीपत्र त्रियष्टि ६३ एत्रार याअण विसह पयतालीस
 ६३२५ योजग अर्धे एकयोवमना दय भागकीजे एहबाह भाग परिचियेपेवै । तेह हेभगवन् । परिचिपतो विद्येप स्यापी कस्योह । हे गीतम । से

त्रिभागः ८३३३३ १ अनेनच मन्दरगतकन्दरादीनामप्यस्त प्रकाशः स्यादिति लभ्यते, यस्यस्मिन् व्याख्याने श्रीमल्लयगिरिपादैः सूयंप्रज्ञसिद्धौ युक्त चे-
 तत् सजाघन ३ या तापघ्नेत्रायामपरिमाद्यन्यया ज्युष्टीपमघ्नेतापघ्ने त्रस्य पञ्चमस्वारिगद्योजनमसृष्टमात्रपरिमाणाभ्युपगमे यथासूर्योवह्निनिका-
 मति तथा ताप्रतिबद्ध तापघ्नेत्रमपि, ततो यदासूर्यं सर्वभाद्रमण्डलमुपसकम्य चारधरति । तदा सर्वशामन्दरमभीपे प्रकाशोमप्राप्नोति । अथचत-
 द्वापि तत्र मन्दरपरिरये पञ्चविंशत्यपरिमाणे भवेद्यत्यते । तस्मात्पावलिप्तमूरित्यास्याममभ्युपगन्तव्यमितीत्यक्त । तत्र तत्र भगवदपादाना गम्भी-
 रमागयनवित्ता, बाह्यमण्डलस्यैपि सूर्ये इत्यप्रमाकस्य तापघ्नेत्रायामस्यावस्थितस्यम प्रसिपादान् । उक्ता सर्वोभ्यन्तरे मण्डलेतापघ्ने त्रसस्थिति, समप्रति-
 प्रकाशपटलगतत्वेन तद्विषययज्ञतत्वेनच सर्वोभ्यन्तरमण्डलेऽन्यकारसस्थिति पृष्ठति । तयाचभतेइत्यादि । तदा सर्वोभ्यन्तरमण्डलचरकाले कर्कस-
 क्रांतिदिने किसस्यामा अन्यकारसस्थिति मण्डसा । यद्यपि प्रकाशतमसोः सहायस्यावित्यवितरोचात् समानकालीनत्वासजघा । तथापि । अथजिष्टेयु-
 चनर्षु ज्युष्टीपचक्रवाखदशभागेषु सन्नायनया पृष्ठत आशयाक्रान्तवितरोधः । ननु आसोकाभावकरूपस्यतमसः सत्यानासम्भवेन कुतस्कारपृष्ठौचित्तीमच-
 ति उच्यते । नील शीत यङ्गल तम इत्यादि पृष्ठलपमीशामन्त्रातसावैजनीमध्यवहाराभिदुल्येनास्य पौद्गलिकस्ये सिद्धे सन्धानस्यापि सिद्धेः यथा

प० ? श्यतोसकृदा याहि विच्छन्ना तचव जाव । तीसेण सञ्जुतरेच्छा याहा मदरपञ्चयतेणं छजोश्रुगसहस्साइ
 तिखिश्च सउवीसे जोश्रगसए छञ्च दसज्जाए जोश्रणस्स परिस्केवेण । सेण मते। परिस्केवत्रिसेसे कनु श्याहि

मसुककस्य कापुपसस्थानसस्थिता अन्यकारसस्थितिः मण्डसा ? अन्त सक्रियता यच्च विस्तीर्णो तदेव यावत्, तस्याः सर्वोभ्यन्तरिकावाहा मन्द

स्थानेयाकारे अथकारमी सस्थिति व्यवस्थाच्छा मांश्चि मेरुम बाहिरश्च लवणममुद्र समापे विस्तार्ये तिमज तापघ्नेत्रमीपरे जाशयु यावत तेअच
 कार्त्वी सर्वोभ्यन्तरिका माहिलीवाहा मेरुपर्वतने समीपे छञ्जकारयोजनमा त्रिपसह बीमीस इइच्छ योजन अर्धे एकयोजनमा दसभागकीजे एइ
 वाउमग एतलीपरिधि । तेइ हे मणयन् । परिचितो विद्यप स्याथीकस्या तेकडुई । हे मीतम । अनेरुपर्वतमी परिच्छेप इइइइ योजन ममाथ से

यद्भुते प्रमाणीकृत करणसदादित्वात् । तयश्चि । स्वस्वमण्डलपरिधिः पट्याभक्तो मुहूर्तगति प्रयच्छति साच दियसार्द्धगतमुहूर्तरागिना गुणित्वा
 वत्तु रपथे० सचोप्यत न्यस्यापतो आवानस्तानयतव पृष्टतोवि तायानितिदि गुणित्वाः सन् सापनेत्र भवति एतावन्नुःप्यद्वारे मुख्यस्त निरूपितमस्ति
 इदञ्च तापस्यकरण सयथाऽन्यन्यकसकषापक्षेत्रयाऽप्याद्यानिरूपणे विभावयिष्यतइति माश्रोदाश्रियते । यदुक्त । श्रीनदशभागान् प्रकाशयतीति ।
 तत्रभागः पञ्चमुहूर्ताक्रमणीयमेत्रप्रमाण फयनर्यास्यतरनेरवले चरति । नूरेदियनोऽष्टादशमुहूर्तमान नयमुहूर्ताक्रमणीयेषु छत्रेस्मितसूर्यो दृश्यो भ-
 वति । तत एतावत्प्रमाण सूयोत् प्राक्तापक्षेत्र तावच्च परतोपि, इत्यन्वाष्टादशमुहूर्ताक्रमणीयस्यप्रमाण मेकस्य न्यस्य तापक्षेत्र तच्च किलदशभाग-
 त्रयास्मक ततोभयत्येकस्मिन् दशभागे पञ्चमुहूर्ताक्रमणीयक्षेत्रप्रमाणतति । अप्रति साभर्येभायामस्तापक्षेत्रपरिमाण विदृष्टिपुराष्ट । सयाणमित्या-
 दि । यदा भगवन् । एतावास्तापक्षेत्रपरनविकम्पइति गम्य । तदा भगवत्सापक्षेत्र सामर्येन दनियोत्तरायततया कियदायामेन प्रष्टस ? भगवामा-
 इ ? गौतम । अष्टमसति योजनमइच्छाधि श्रीचिच त्रयत्विगन्धिकामि योजनमसति योजनस्यैकस्य त्रिभागच यायदायामेन प्रष्टस ? पञ्चपत्त्यारिग

तेता दसत्रागोहीरमाणं एसपरिक्रैवत्रिसंश्याहिएत्तिवएज्जा । तयाण भते ! ताव २ खेत्तं केत्तइंष्ट्र श्याया
 मेग प० १ गो० । अठहत्त्रिजोश्रुणसहस्साड तिमिश्रुतेत्तीसे जोश्रुणसए जोअणस्स तिन्नागत्र श्यायमेग

पक्षपरिक्षेप त्रिभिर्गुण्यपित्वादगभिश्चित्याः दशमिभागे द्वीयमासौ ययवरिक्षेययिक्षेप आख्यातइति वदेत् इति । तदा भदन्त । तापक्षेत्र कियदाभा
 नेन प्रष्टसम् । गौतम । अष्टासप्ततिर्याजन मइच्छाधि श्रीचि त्रयस्त्रिगन्धिकामि योजनस्य त्रिभागञ्च आयामेन प्रष्टसम् ? मेरंमंघ्याकारे

खदती एका ६४५८ एतत्ता याजन अने १ योजनना दयनाग कीर्त्तं गृहया ४ भाग आंचे गृहपरिधिन्तो यिक्षेप इमफस्यो छे तीये करइ इम कश्ची ॥
 तियारे हे त्रगवन् । तापक्षेत्र फतल्लु नेरुपी शवचदिधि लांय पणे कष्टू । हे गौतम । (मेरु, यकी ४ ५०० इजार योजन जागती अने, तियारपट्टी
 ३३३३ योजन अने एक योजननो श्रीसोपण एतल्लु लत्रच सुदुद्रगादि वेमिनीने ३८३३३ ७ने योजननो श्रीजोमाग एतलो तापक्षेत्र लापपणे) अने

इत्यारिजरेष्वस्त्राणि पट्टशतानि चतुरशीत्यधिकानि ६४८४८ मया दशभिर्भक्तैः कथानि चतुनवतियोजनमस्त्राणि अष्टीशतानि अष्टपद्यधिकानि
 पत्वारप दशजागा याजनस्य अत्रापि गुणकरवादीयुक्तिः प्राग्वत् भन्वन्त्यत्र रविषो ठव्यत्यत्र रवठपवव सहरसपवव नपखवीसा ॥ वापाल्ठिभागा व-
 षडस इति विद्विर्भूमि । इत्युक्त १ अत्राद्युपाकारं प्रकाशयेत् तापकृत्यमित्युक्तायाः सत्र भवे किञ्चित्त्यागमिति चेदुच्यते सत्ताभ्यस्तरमदण्यथर्षी सूर्यो
 मन्त्रदिशि अष्टद्वीपस्य पूर्वताऽपरत चागोत्यदिषु शत याजनात्तास्यगाद्य चारं चरति तेनागोत्यधिकशत्रयोभगानि द्विगुणानि ३६० । अस्स यगन्-
 लागपने आत्तानि ११३० यत्तच्च द्वीपपरिचितः ३६२२९ अवातशोच्यत तस स्थित ३१५८२ अस्स दशमिनाग आगत ३१०० अत्रागिष्टभागा ९ अत्रयो
 रंशुश्चयोः पहन्निर्गुणे जात ५४ । अथास्य राशेन्निर्गुणेन सपटले यथोक्तो रागि स्तथाहि । ६४५२६ ४२ इदम् सस्सेच्छिफवा दगित नधित १० त् स
 मायुतमिद्विद्विदिभाव्य । असु १० निश्चन्द्रसुरिकृतमूपमवहयिष रेऽस्य सुविचारितस्यात् प्रकृतेषु ६० स्थूलतया अयथेनद्वीपपयलगात्रविषयचण्डे
 मूत्राच्च । प्रभाय सपद्यते द्वापादिपरिधिरेवमवत्राप्यागनेदशांशकस्यपादिअथयान् अनेनपरिचित परतो कथकोवपश्चात् प्राप्यमाये ताप-
 चोत्रे तदुक्त्यालये चानुसारेणत्रविषममसावात् परमविषमसत्रकपनीय इतिनिरस्त । अयमेवच चतुर्यतिनश्चपक्षुगतावियाशनादिकैः रागि यद्गु-

जोशु ॥ सहस्रमाद्व अठपश्चठभठे जो अणसपु चन्नारिष्य दमभाए जोशुगरस परिरक्केत्रेण । सेण जते ! परिरक्के
 यत्रिसेसे कर्तव्याहिएनिसञ्जा गो० । जगज्युद्धीशस्स दीवस्स परिरक्के वे तपरिरक्केत्रतिहि गुणेत्ता दसहि

शिर्षात्रागता निश्चत्वारिचवश्रगागायाजनस्य परिरक्षपञ्च, मभक्ष्ण । परिरूपविशेषः कुम आस्पातइति यदेत । गीतम । योजन्वद्वीपः २ परिष
 स निमएरकता सूय निस्वभाग प्रकासे । विद्यारं व भाग पूयविवेह राजा अने वे भाग पयिग विवह राजि इम दशभाग जाशवा । इम सर्वत्र जिहा
 २ मूयवासे तिहा २ आगले वपह पूठे तापह) एतशी परिधिपणे के । तेह हे भगवन् ! परिधिगा यिसेप स्याथको कथा खे । हे गीतम ! जेइ अयुद्धी-
 पना परिरक्षेप व १६१ २७ योजन कोच वठ यमुप आगुश १३॥ तपरिरक्केप अिगुखो करीह । विद्यारह अष्टव्यथ याइ ते करीनइ दयभागे खेदीव दयभागे

इति यदेत् स्वत्रिव्येभ्यः । अयमर्थः । नेरुवोमतिहिन्यामः सूर्यांतपो नेरुपरिचिं परिचिव्य स्थितइति नेरुवमीये ऽभ्यन्तरतापदेयधिकम्भविता ।
 अथैवमधि सत्रयोविशतिपट्टगताचिकैकविशाम्ब्रस्योक्तमानः सर्वोपि नेरुपरिचिरव्यभापचेग्रस्य यिक्कम्भता सापद्येतइति पंक्त मवाभ्यन्तरेगणइने
 यर्तनागः पूर्वोदीसलस्यकाव्याल्लासुद्वीपबकवालस्य यत्रतत्र मदेरी तत्तद्यक्यालणे श्राप्तुसारेण श्रीमद्भुशभागाम् प्रकाशयति । दृगनागाना श्रयाद्या मी-
 लने पाद्यनप्रसाद्य शेत्र तावहापयतीत्यर्थः । मनु तदि नेरुपरिचे स्त्रिगुणोक्तस्य किमर्थे दृगभागामा त्रिषायुक्तमेवैय परितापस्यात् सत्य विनैयाना
 मुखायकोषार्थे जगपतीवृत्तीनु श्रीलक्ष्मणदयगुरिपादा दृगभागलष्य त्रिगुण चक्षुरिति । अपदगभिर्भागेकोइत्युक्तिं वेदुष्यते । जयुद्वीपबक्यालणे-
 तस्य त्रयोभागा नेरुदक्षिणपाद्य त्रयस्तस्यैसात्तरपाद्येद्वीजागी पूषतो द्वी वापरतः सयमीलने दृग । तत्र जतरगत सूपः मवाभ्यन्तरे मण्डले वरन्
 श्रीमभागाम् दक्षिणस्यात्प्रकाशयति । तदार्थेच श्रीमीत्तराद्वाभैरायतगतः तद्वद्वीजागी पूयतो रजनी द्वी वापरतापि यय यथाकनय द्वापिष्यात्य
 श्रीतरादावा सूपेः सचरति तथा तथा सयोः प्रत्येकं तापचंक्रमयतो यदते पृष्टतय इीयते एयक्रमेण सचरकगीलेतापचं चे यदेकः सूपः पूयस्तां परो
 ऽपरस्या यत्तत तथा पूषपदिनदिगोः प्रायक श्रीमभाग। सापचेत्र द्वीभागी दक्षिणातरयो मत्यकं रजनीति । अथ मथितकमविद्याम । तत्रनेरुव्या-

हिरिश्वा चव थाहा ॥ तीसेण सधुअतरिश्वाथाहा मदरपधुयतेण पयजोशुणसहस्साइ चत्तारिअ
 ठलसीएत्रीशुणसए णत्रय दसजाए जोशुणसस परिस्केवेण । सेण जते! परिकेवधिसंसे कठंश्याहि

गाम् पात्रमस्य परिक्रमेण, सभ । परिक्रमेणविगो बुत छास्याताइति वदेत् । गीतम । यामन्दर परिक्रमेण परिक्रम त्रिभिर्गुणपिस्थादृगभिस्त्रित्या
 मव भाग एक यात्रमना दृग भाग कीचइ एहवी एतले परिधिपले ठे । तेइ इ भगयन् । यइपरिधिना विधेय एतलो एपागट्टे कधो अघिकोदा
 नही । हे गीतम । अइ नेरुपर्यंतपो परिक्रमेण ३१६२३ याजन प्रसाद्य ते परिक्रमेण त्रिगुणोक्तं तिवारं ८७२६९ याइ ते कतीनें दृग भाग ठेवीए इरी
 इ दृगभागे इरतां यकां अर्ध्व एतलायोजन अने एक यात्रमना इचभाग कीले एइया ९ भाग लावइ एइ परिधि विमस्य इम कइता छे तिये करइ

जंभुद्वीप०
 ॥ भाग १६३
 ॥ वच ३३
 ॥ ५१८ ॥

। टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अंग ० ॥
 ॥ भाष ॥

सः १००० एषां यौ दशकोटयः १००००००० ततो दशभिर्गुणेन सातं कोटिशत १०००००००० अस्य वर्गमूखामयने लब्धान्येकत्रिंशद्योजनसप्तसहस्राणि
 पटशतानि त्रयोविंशत्यधिकानि ३१६३३ एषराणि स्थिभिर्गुण्यसे सातानि षतुर्नवतिषहस्राणि अष्टौ शतान्येकोनसप्तत्यधिकानि ९४८६९ एषा दशत्रिं-
 शोने लब्धानि नवयोजनसहस्राणि चत्वारिंशत्तानि पञ्चशीत्यधिकानि नवप दशजागा योजनस्य । अथ सबवास्त्रयाष्टापरिसाणमाह । तीरेणमित्या-
 दि । सत्यास्तापत्रसंस्थानेः पर्वथाष्टा ऋणसप्तदश्यातेसमीपे षतुर्नवतियोजनसहस्राणि अष्टौच पष्ट्यधिकानि योजनशतानि घतुरद्यदशभागान्
 योजनस्य परिच्छेपेच । अत्रोपपादकसूत्रमाह । सेच मते परिक्रमेयइत्यादि । समदन्त ० परिच्छेपविशेषो ऽन्तरोक्तो यदति गम्य कृतसंख्यायाश्च
 गौतमोयने हृदति नगयानाह ? गौतम । यो जम्बूद्वीपपरिच्छेप स परिच्छेप त्रिभिर्गुण्यित्या दशभिर्बिम्बल्य दशभिर्बिम्बल्य इदमेव पयायेत्याह ।
 दशभिर्भागे द्विषसांशे यप परिच्छेपविशेष आख्यातो मया ऽन्वैयतयंकुङ्किरिति वदेत अशियेयस्य इदमुक्त भवति । तापलत्रस्य परमधिकम्न प्रतिपा-
 दयित्तव्यः सच जम्बूद्वीपपर्यन्तइति ततपरिच्छेप स्याप्य योजन ३१६२७ कोश ० धनूपि १२८ अश १३ अष्टागुल १ एतावताप योजनमेक किञ्चिद्भू-
 मिति व्ययञ्जारतः पूरुं विवस्यते सागरागिनाभिरगराशे गणितस्य सुकरत्वान् सतोजात ३१६२-८ एतन् त्रिगुण कियते जाताभि नयनसाणि अष्ट

एतत्रएजा गो० । जेगमदरस्स पञ्चयस्स परिकेवे तपरिस्केव तिहिगुणेत्ता दनहिक्केत्ता दसहि भागेही
 रमाणे एसपरिस्केत्रत्रिसंसे ज्याहिएतिवएजा । तीसेण सख्खाहिरियात्ताहा लवणसमुदतेण चउणवड

दश भिन्न गेत्रिपनाशे एपपरिच्छेपविशेष आस्तावइति वदेत्, तस्या सययाष्टायाहा लवणसमुद्रान्त षतुर्नवतियोजनसहस्राणि अष्टच अष्टप
 इत फहाह । सेच तापलत्रनी सय वाश्चिरको आहा लवण समुद्र सनीपे नीराजुं हजार याजा आठसें अठसति ९४८६९ योजन ४ भाग अने एकशो
 पात्रकना वंसजाग कोसे एहया ४ भाग (सर्वाभ्यन्तर साहले वतंती यको रूप तीसलस्याइकरी जम्बूद्वीप पकयासना दशभाग कस्मीष एष्यात्रिस्त्रि
 भाग प्रकाये वेसाटे त्रिगुणो करो दशभाग इरीए तिकारे बाह्याणी परिधि विशेषपात्र इवे दशभागतो नेश भरत सुर्वे जम्बूद्वीपभाषितस्य भाग प्रका

प्रयेत्सति मन्त्रयोविशतिवृत्तताधिकैकविशतमहस्रयोक्तमग्नः सर्वोपि मेरुपरिपरिव्यधापर्वेऽस्य विश्वम्भता मापद्येतइति पौल सर्वोभ्यस्तरैगवहले
 यतमग्नः पूर्वोदीप्तस्यकस्यान्वृद्धीपचक्रयाक्तस्य पश्चत्तम पूर्वोये तत्तत्रकयाक्तस्य शानुकारेण श्रीगृध्रभागाम् प्रकाशयति । दृग्जगामां त्रयाणां श्री-
 नामे यावन्नप्रमाद्य च त्र तावत्तापयतीत्यर्थः । मनु तदि मेरुपरिषे स्त्रिगुणोकारय किसये दृग्भागामा त्रिपानुणनेनैय चरितायस्यात् सत्य यिनेयामा
 मुखावनीपाये जगवतीवृत्तौ श्रीछमपदयवृत्तिपाद्या दृग्भागलव्य त्रिगुण चक्रुरिति । अपदशभिर्भागेकाहेतुरिति वेबुष्यते । शब्दोपचक्रयाक्तस्य
 तस्य त्रयोभागा मेरुदक्षिणपाद्य त्रयस्तसीधातरपाद्योद्धीजागो पूषतो द्वी जापरतः सधमीलने दृग् । तत्र प्ररतगतःसूयः सवाभ्मस्तरै मयदले चरन्
 श्रीन्भागान् द्वापिक्वात्यान् प्रकाशयति । तदानींच श्रीमीतराहनेरयतगत तदाद्धीजागी पूषतो रज्ज्वी द्वी जापरतोपि मय ययाक्रमेण द्वापिक्वात्य
 श्रीतरादावा सूयः चरति तथा तथा तथाः प्रत्येक तापर्वे त्रमपतो वदते पृष्ठतय हीयते एवक्रमेण सचरणशीलेतापर्वे त्रे पदेकः सूय पूषत्यां परी
 उपरत्यां वतते तदा पूषपदिमदिगोः प्रायक श्रीन्भागो स्तापर्वे त्र हीभागी दक्षिणोत्तरयाः प्रत्येक रज्ज्वीति । अथ गणितकनविधान । तत्रमेठव्या-

हिरिस्था चय वाहा ॥ तीसेण सस्रप्रतरिस्थावाहा मवरपष्टयतेण गधजोश्चणसहस्साद्द सत्तारिश्च
 तलसीएजोश्चणसए णत्रय दसजाए जोश्चणसस परिस्केवैण । सेण भते! परिस्केविसंसे कष्टश्चाहि

गाम् यात्रत्सय परिक्लपेच, मम । परिक्षेपविक्रमे कुत आस्वातइति वदेत् । गौतम ! यामस्वर परिक्षेपस्त परिक्षेप त्रिभिर्गुणयित्वाद्यगभिम्बित्या
 मय भाग एक यात्रमना दृग् भाग कीञ्च एहवी एतले परिपिपचे छे । तेह वै मगयन् । एषपरिपिना विसेय एतसो स्यामाते कष्टो छपिकोका
 मही । वै गौतम ! अह मेरुपर्वततो परिक्षेप ३१६२३ याञ्चन प्रमाद्य ते परिक्षेप त्रिगुणोकोजे तिवारं लक्ष्मं ए चाह ते करीने दृग् भाग छेदीप इरी
 इ दृग्भागे इतरतां यकां लक्ष्मं एतलायोगम छणे एक याञ्चमना दसभाग कीजे एह्या ए भाग सावइ एह परिपि विसेय इम कष्टो छे विसें करइ

बाह्यस्वरूपमाह । दुबेअभिमित्यादि । तस्यास्यैकस्या स्तापणे त्रमस्यिते द्वैषयाहे अन्नवस्थिते अनियतपरिमाणे भयतः । प्रतिमयतले पत्रायोग-श्रीय
 मानयद्भागपरिमाणत्वात् । तद्यथा । सर्वोभ्यन्तरा सयद्याद्या वैषयश्री प्रत्येकमनयस्थितस्याभावश्रीतमार्थी सत्र यामेरुपाद्यै विरुत्तममपिकृत्य याद्वासा
 सर्वोभ्यन्तरा यानु शयणदिशि अबुद्धीपपयतमपिकृत्य बाह्य मा सुयबाह्या आपासद्य दक्षिणोत्तरायततया प्रतिपत्तव्यो विक्रमः पूषपरायततयेति
 साग्रत सर्वोभ्यन्तरपरिमाणे भिद्वैशति । तीसेखमित्यादि । तस्याएकैकस्या तापखे प्रसस्थिते सयाभ्यन्तरा बाह्य नेरुगिरिसमीपे नययोजनमहस्रान-
 वि बल्वारि पदश्रीत्यधिकानि योजनयतानि मयद्य दशभागान् योजनस्य परिनेपेण अत्रापपरस्यर्षे प्रसमाह । यस्यमित्यादि । ययोऽनन्तरोक्तप्रमा-
 नः परिच्छेपयिज्ञोपो मन्दरपरिरयपरिकूपयिज्ञोपकः कुनः कस्मात् यवप्रमाणे आस्यातो नामाधिकोवा इति यदेत् । प्रगयानाह ? गीतम ! योम-
 न्दरस्य परिणेपे स्तत्रिभिर्गुणयित्वा दशान्निश्चिद्यस्या दशभिश्चान्य यतदेय पर्यापेण व्याप्ये दशभिर्भागे त्रियमस्येभमिति स्यपरिचेपविज्ञेय आर्यात

सठिथ्या वाहि सगठुठीमुहसठिआ उभन्तपासण तीम दाथाहानु अणयठिअ्याछेहवति पणयालीस २ जोअ्यण
 हसस्साह् आयामेग दुवेअण तीसेवाहानु अणयठि अ्याहवति । त० सवृप्पुनरिअ्याचेव वाहा सवृया

तस्या द्वेषाहे अथस्थिते प्रवतः । पषषत्थारिशदधिकानि योजनमदस्याणि योजनमेत द्वेनतम्पा बाह् अमवस्थिते भास । तद्यथा-सर्वाभ्यन्त-
 रिकाषयाह, सर्वेषाद्याषयाह । तस्या सध्याभ्यन्तरयाशयाः मन्दरपरयन्ताया मययोजनमहस्रानि सत्वारिपत्तयीनियोजनगतानि गयपदगजा

ध्यन्तु मुपजिहा यकी पाटि आवापीह ते अती विस्तीण हूह ते मस्थाने सस्थिन छ । ते सापक्षेत्रता येषाम् नेरुयकी वेन्निगि माहम माहगी माटे
 २ वाहा अथस्थित वृद्धिहानि रहित सर्वेव सरवी शीष पक्षतालीम २ इजार योजन गायवर्षे नेरुयकी येषामह जगती लगद् अने तेह एनेकीक
 सापक्षेत्र सस्थितिरूप याहाने बये बाह्य अन्नयस्थित अनियतपरिमाणे हूह । तेकेशी नेरु समीपे सर्वाभ्यन्तरका बाह्य अने लयण समुद्र समीपे
 अबुद्धीम केहहे बाह्य तेह सापक्षेत्रनी सवाभ्यन्तरीका सादिगा याह्य नेरुपयत न समीपे मय इजार याजन अ्यार से अ्यासी एअक याजर अने

रेतु माहिं शीत्यज्जमुदसिञ्जा इति पाठ सप्रसक्तिः। प्रतीत सस्य मुख्यमप्रभाग सस्येवातिथिसीक्य तथा सस्थित सस्याग यस्याः सा तथा । अथास्याः आगाममाह । समष्टौपेक्षानित्यादि । समपपार्थेन सस्येसोभयोः पार्थयोः सस्यासापक्षेप्रसस्थितेः मूपसंदेन द्विधाव्यवस्थितायाः प्रत्येकमेकैक प्रावेन द्वेषारे द्वेषार्थे अयस्थिते अवद्विद्वानिच्छमाये समसश्चलप्रति नियतपरिभाषेभक्तः । अयमयः । एका प्रतरस्यसूर्यकृता दक्षिणपार्थे द्वितीया येदावतस्यमूरुता समरपार्थे इति द्विमकारा साच पक्षपथारिंरात् २ योजनमद्वैत्वादि आयामेन मध्यमिभो नेरोरारस्य द्वयोदक्षिणोत्तरनागयोः पन्च बलादिगता योजनमद्वैत्वे व्येयद्विते अबुद्धीपयमेके व्यवस्थितत्वात् एव पूर्वोपरजागवोरपि यदा तत्र सूची सदावदायामो बोध्यः । एतच्च सूत्र अबुद्धीपगतायाममेत्येव योष्य । लवचसमुद्रेतु त्रयच्छिगतामि त्रयच्छिगतामि यकवत्रिभागो योजनमेवेति । एतच्च एकप्रपिहित एवामसंनिभद्वैत्वादि योजनाना शीशिगतामि इत्यादिक सूत्रकदपेवत्यति तत्र सोपपन्निक सिगदियसे तेनात्र पुनठसिभियामो ॥ ४ ॥ प्रत्यमवस्थित-

उत्रसकमिता चारथरह तयाण किसिठिआ तावखिससिठिई प० ? गी० ! उठीमुहकलत्रुश्यापुष्कसठा
णसठिआ तावखिससिठिई प० ? श्यते सकश्या थाहि विच्छिहा अतोवहा आहि पिहुला श्यते। श्यक्रमह

प्रवस्थितिः प्रकृता ? अन्तः सकश्चितामदि विस्तृता अन्त पतावदिः पूयशा अन्तः अङ्कटद्विमुखसस्थिता, सभयो पाद्ययोः
मययको अथन्तर पच्छिन्नाहल उपसकनी चारकरं तिधारह श्यो सस्यने स्यु आकारं तापक्षेत्रनी सभ्यति व्यवस्था हूह सूयना आतपतद्विजानो श्यो एषा
कारे वस्यामहूह । रे गीतम । अबुद्धुय ऊंच मूयह जेवसवकानलिकानामह यनस्यतीमु कूलते सस्याने आकारं सस्थित सूर्यनातापनी सस्थित खे नां-
दिनेरुगनीपे मकुचित बांकली नेरु समीपे साकडी याहिरी कवच समुद्र दिगी बिसीके पोषको माहि नेरु समीपे एतमद्वैवलयाकारे याहिरे
सकवद्विर्षो पूयल मोकली नेरु समीपे पाकपी बाली पट्टामनना समगनी उपयाग अंभससयाकार तेने सस्थित याहिरे शयस्यदिशि शकटनी क

निर्देशस्य निषर्घं दिवसहेत्रस्य तान्मेवाभिवर्ष्यं चारं चरति एववाहोरात्र उभरायणस्य चरनइत्यादि । प्राम्प्रत् । अथ
 नवमन्तापक्षेष्टद्वार । जयाचमित्यादि । यदा जगयन् । सूर्ये सर्वोत्पत्तरमयहलानुपसकस्य चारं चरति । तदा किञ्चिस्थिता किञ्चस्यामा तापसेत्रस्य सूर्यो
 सपय्यासा ऽऽफाग्राखडस्य सस्थिति व्यं बत्या प्रकृता । सूर्योत्तपस्य किञ्चस्थानमिति यावत् । प्रगवाजानाह ? नीतम । अहंमुख अधोमुखत्वे सस्य वस्य-
 माणाकारामम्भवात् यत् कस्यबुक्रापुस्य तालिकापुरस्य तन्सुस्थानसस्थिता प्रकृता । मया श्रौवेद्य तीर्थकृद्भि । इदमेयत्तस्याम यिगिगिगि । अन्तर्मेत्तदिशि
 सकुचित्ता बहिलयवविशि विस्तृता तथा अन्तर्मेत्तदिशिगुत्ता अर्धवज्रयाकारा सयतीवृत्तमेरुगताम् श्रीन् द्वीया दशभागानभिध्याप्यास्याप्ययस्थि-
 सत्यात् बहिलयवविशि पृथुला मूरुकलमायेन विस्तारमुपगता । एतदेय सस्थानकथनेनस्पटयति । अन्तर्मेत्तदिशि अह्क पट्टासोपविष्टस्योस्वगकूप
 आमगयन् सस्य मूरुसप्रमाणो ऽर्धवज्रयाकार सस्यैयवस्थितं सस्थान यस्याःसा तथा । बहिलयवविशि गकटस्योद्विप्रतीतातम्या मरु यत प्रमृति

हेत्वा दियससत्तस्म श्चभिग्रहेत्वा चारवरई । एसण देञ्चि तम्मासे एसण देञ्चि तम्मासे एसण पञ्जवसाणे एसण
 एाहञ्चैमसुत्तरे एसण एाहञ्चैसत्रछरस्म पञ्जत्रसाणे प० ? ॥ ८ ॥ जयाण भत्ते । सूरिणु सवुप्रतरमडल

एतद्वृत्तायस्य पयसासस्य पयवसान । एप आदित्यः सधरसरः, एतवादित्यस्य सवत्सरस्य पयवसान प्रकृतम् ? यदा भगयन् । सूर्य सया
 म्यत्तरमहत्तमपमकृत्स्य चारचरति, तदाकिञ्चिस्थिता तापसेत्रसस्थितिः प्रकृता ? गौतम । अह्ममुखफलस्यु कापुप्यवस्थागसस्थितातापक्षे-

सकमी आश्रयाने चारकरे त्रिवारे सूर्य मययो बाहिरवया खेदश्या नाहला यकी सययकी नाहिलू पदिलू मांशुणू उपसकमी चारकरे त्रिवारे सव याम्भिर
 तथा खेदश्या नाहलपानी अर्धेकाव करीमे एकसो श्याकी अहोरात्रे यर्त्तने त्रिस्ससे खासठि एकसठिसा भाग मुयुत्तं ना एतलू रात्रिदेशमस्य पटाढीने दिय
 सतेत्र वपारीलव चारकर । एव यीका अस्माव उभरायव एव बीका अस्माव रूप सतरामख नो पयंयमान खेदही एतल एव दधिणीयन सतरायनक
 प चारमासे आदित्यसवत्सर कहीव एव आदित्य सवत्सरानो पयंयसांग खेदही कसू, ८ इये तापसेत्र सस्थान द्वार कसुख । त्रिवारे हे जगयन् । सूर्य

[अधुनीप०
 भाग०१६॥
 पत्र०३०]

अग्निहोत्रस्य नियुक्तयत् २ दिवसोऽथवा तावदेवामिषवर्द्धयत् २ चर्याभ्यन्तरपचकम्पुपचकम्पु चारुवर्तति अत्रापि सुधमवस्त्रेषु भागानां द्वाभिवृद्धिमर्थोऽथ
 निदिश्यात् । अथावन्तित्यादि । यद्वा भगवन् । मूपः सवसाद्यात् सधाम्यन्तरपचकम्पुपचकम्पु चारुवर्तति । तथा सवसाद्यमपठल प्रखिपाय म-
 पादीकृत्य तदवर्णात्पुनराद् द्वितीयाम्बवसाद्यावारस्येऽप्यथः । एतेन श्रमणीत्वधिकेन रात्रिदिवसगतन आसि यदपठ्यपिफानि मद्रुने कपटिभागशतानि रक्त-

रात्रं मद्रुलोऽत्र तयागततर मद्रुल सकममाणे २ चारुवर्तति तयोण दोद्वे। एगसठिजागमद्रुते एगमेगे मद्रुले
 रयणिखेसस्स णिद्रुहोमाणे २ दिवसस्सेत्रस्स अमिषवर्द्धेमाणे २ सध्वन्नरमद्रुल उग्रसकमिषा चारुवर्त ॥
 जयाण जते । सूरिणु सध्वन्नाहिराठ मद्रुलाऽत्र सध्वन्न तर मद्रुल उग्रसकमिषा चारुवर्त ॥ तयोण मद्रुवाहिर
 मद्रुलं यणिद्राय एगेण तीसेहण राहुद्रिञ्चसएण सिण्णिछाद्यठेएगसठिजागमद्रुन्नसए रयणिखेसस्स णिद्रु

नन्तरमद्रुलमुपचकामान २ चारुवर्तति ॥ तथा द्वाद्वेएकपट्टिभागमुद्रुते एकैकस्मितमद्रुलरजनिद्रुत्रस णिद्रुयत् २ दिवसस्सेत्रस्याभिवर्द्धयत् २ स-
 योऽप्यन्तरमद्रुलमुपचकाम्यचारवर्तति । यदास्य मययाद्यास्सवसाद्याऽवर्षोऽप्यन्तरमद्रुल मुपसकम्पुचारवर्तति । तदा सयथाऽस्तमयद्रुसप्रखिपाय
 एतेनश्रमणीत्वधिकेन रात्रिदिवसगतन चिखिपट्टपट्टीनि मुद्रुतंसतानि रजनिक्षेत्रस्यनियुक्तं दिवसक्षेत्रस्याभिवर्ष्यचारवर्तति ॥ यः द्वितीयः पप्रसासः

मुद्रु २ अत्रुद्दीवे मपरेत्यकोए मुद्रुजतिगे अचकने । सवयवतवध घृता मुद्रुसं तिगेसेवे अयमए ३) हे गीतम । अठार मुद्रुततो रात्रिमुद्रुं । त्रिपारे
 च्यार एकसठीयो भाग एक मुद्रुसं नो एतली ककी छाने चार १२ मुद्रुतंनो दिवसद्वाप च्यार एकसठीया जाग एक मुद्रुतना एतल अपिकां इकी
 रीते निवे इके चयाइ पंचतो चको सूर्यं मद्रुनन्तर पाखिस्या मोहला चकी तवन्तर आगन्ते माहले सक्रमती आश्रयी ती २ चकी चारकरे । तियागे

कीया भाग मुद्रुतं ना एके के माहले एतन्नात्रि पत्रने प्रडाहती २ चकी पिचस चत्रने यपारती २ चको चर्याभ्यन्तर यद्विलू साहलू उप

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is written vertically and is mostly illegible due to the image's orientation and blurriness. It appears to be a personal or official communication.

Handwritten text at the bottom of the page, continuing the cursive script. It is also mostly illegible but seems to be part of the same document as the text above.

गमिषेत्प्रस्य निवदयन् २ दिवसदेवस्य तावदेयाभियदुंयन् २ सर्वोर्ष्यंनरंनदङ्गमुपसक्रम्य चारचरति अत्रापि सवसशस्त्रेषु भागान्ना प्रामिवृत्तिसर्वाप
 गिदियथाइ । अपापमित्यादि । यथा भगवन् ! सूर्यः सर्वबाह्यात् सयाम्यन्तरमसकस्य चारं चरति । तथा सवयाद्य सकल प्रविधाय स-
 यादीकृत्य तदवाङ्मनाइ द्वितीयात्मपदसाधारण्येव्यथा । यत्केन श्रयगीत्यधिकं रात्रिविगतन श्रीणि यदपत्यपिजानि सङ्गतेनपदिभागागतालि रज-

रात्रं सकलान्तर म कल सक्रममाणे २ चार चरति तयाण दोवे। एगसठिजागमहुत्से एगमेगे म कले
 रयणिलेसस्व णिचुहेमोणे २ दिवससैसस्व अभिवहुंमाणे २ सस्रस्रनरम कल उवसकमिज्ञा चार चरइ ॥
 जयाण जते । सूरिए सस्रथाहिरात्रं म कल उवसं कमिज्ञा चार चरइ । तयाण सस्रथाहिर
 म कल पणिनाय एगेण तीसिष्ठएण राइद्विच्युसएण सिखिच्छाथठेएगसठिजागमहुत्सए रयणिलेसस्व णियु

मात्तरमकलमुपसक्रामन २ चारचरति ॥ तथा इहेएकपठिभागमुहुत्से एकेकस्मिन्मकलएकमिदुत्स्य निवदयन् ५ दिवसदेवस्यभिवदुंयन् २ स-
 याप्यन्तरसकलमुपसकस्यचारचरति । यथासूर्यः सवयाह्यात्साम्यदशासुर्योप्यन्तरमकल मुपसकस्यचारचरति । तथा सवयाह्यात्साम्यदशासुर्योप्यन्तरमकलमुपसकस्यचारचरति । तदा सवयाह्यात्साम्यदशासुर्योप्यन्तरमकलमुपसकस्यचारचरति ॥ एष द्वितीयः यएसास

सुखं २ जभूदीये मपरैर्यकीए मुहुत्सतिगे अकलने । उदयइतश्च सूर्या मुहुत्संतिगेसेवे ध्यपसए ३) हे गीतम । अठार मुहुत्सो रात्रिचुर्ब । अत्रार
 च्यार एकसठियो भाग एक मुहुत्संनो एतली ककी छने चार १२ मुहुत्संनो दिवसहाइ च्यार एकसठिया जाण एक मुहुत्सना एतल अयिका इकी
 रीते निवे इसे उपाइ पेसलो यको सूर्य मदनन्तर पाखिस्या साहला यकी मदनन्तर आगत्ये साहले सक्रमतो आश्रयी हो २ यको चारकरे । तियागे
 वेवे एकसठिया भाग मुहुत्संना एके के साहले एतलुरात्रि पत्रने घटाइतो २ यको दिवस चत्रने यचारतो २ यको सूर्योप्यन्तरमकलमुपसकस्यचारचरति ॥

अमदीयो
 भागत्रयम्
 तयत्रयम्
 ॥५१२॥

१२३४५६७८९१०१११२१३१४१५१६१७१८१९२०२१२२२३२४२५२६२७२८२९३०३१३२३३३४३५३६३७३८३९४०४१४२४३४४४५४६४७४८४९५०५१५२५३५४५५५६५७५८५९६०६१६२६३६४६५६६६७६८६९७०७१७२७३७४७५७६७७७८७९८०८१८२८३८४८५८६८७८८८९९०९१९२९३९४९५९६९७९८९९१००

नवनन्तापदेशद्वार । जयाणमित्यादि । यदा जगयन् । सूर्यः सर्वोत्पत्तरमयहशमुपसृक्तम् चार धरति । तदा किसस्थिता किसस्थिता तापलोत्रस्य सूर्यो
 वपय्याता ऽऽकाशखण्डस्य सस्थिति ख्यं वस्था प्रकृता । सूर्योत्पत्तस्य किसस्थानमिति यायत् । जगयान्नाह ? गौतम । ऊर्ध्वमुख अथोमुखत्वे तस्य वस्त्य-
 नाथाकाराममसात् यत् कलखुत्रापुष्प तालिकापुष्प तत्संस्थानसंस्थिता प्रकृता । मया ज्ञेयेद्य तीर्थकद्धि । इदमेवसस्थान धिग्निमदि । अन्तर्मेरुदधि
 सकृपिता बहिलयणदियि विस्तृता तथा अन्तर्मेरुदियिगुक्ता अर्धंयलयाकारा सयतोवृक्षमेरुगताम् श्रीन् द्वीया द्यभगानमित्याप्यास्याव्ययस्थि-
 तस्यात् बहिलयणदियि पूयुया मूरकमभायेन विलारमुपगता । एतदेव सस्थानकथनेनस्पटयति । अन्तर्मेरुदियि अङ्क पट्टासभोपविष्टस्योसगरूप
 आसगयन्त्य स्तस्य मममयभागो ऽर्धयलयाकार स्तस्यैवसंस्थित सस्थान यम्याःसा तथा । यद्विलयणदियि शकटम्योद्विप्रतीतातस्या मुख यत् प्रमृति

हे सा विद्यसखतस्व अ्भियहृष्टा चारचरई । एषण दोञ्चैलम्मासे एषण दोञ्चैलम्मासे एषण पञ्जवसाणे एषण
 श्याडञ्चैनस्र्छरे एषण आडञ्चैसयस्र्छरसन पञ्जाससाणे प० ? ॥ ८ ॥ जयाण भंते । सूरिणु सवृअतरमड्ड

एतद्वृत्तापस्य परमासस पर्ययजान । एष आदित्यः सवस्वर , एतदादित्यस्य सवस्वरस्य पर्ययसामं प्रकृतम् ? यदा सगयन् । सूपः सर्वो
 म्पत्तरमयहशमुपसृक्तम् चारधरति, तदाकिसस्थिता तापलोत्रसस्थिता कापुत्र्यसस्थानसंस्थितातापत्रो-

सकृती आम्पयाने चारकरे जिवारे सूर्य सयपी बाहिरलया खेहस्या माहत्या यकी सवयकी माहिलू पदिलू माहलू उपसकृती चारकरे तिवारे सब बाहिर
 लया खेहस्या माहस्यानी अर्धंकाह करीमे एकसो आसी अहोरात्रे यदने त्रिस्वसे खासठि एकपठिथा भाग मुपुसं ना एतलू रात्रिअत्रनह चटाणीने दिव
 सत्रे वधारीपह चारकरह । एह यीजा कम्मास उतरायस एह यीजा कम्मास उतरायस एह दधिणापम उतरायनक
 प चारमासे आदित्यसवस्वर कहीह एह आदित्य सवस्वरणे पर्ययसाग ठेहसी कष्टू ८ ह्ये तापलोत्र सस्थान द्वार कष्टूह । जिवारे हे जगयन् । सूप

गतिरिति निरुद्धयन् २ दिवसु खेत्रस्य तावदेतयोभियदुपयन् २ ययोभ्यपरसपदलमुपसकस्य चारचरति अत्रापि सवसपदलेषु भागाना इतिवृत्तिभाषाय
 निदिशथाह । भाषावमित्यादि । यथा भगवन् । सूर्यः सवयाद्यात् सव्याभ्यन्तरसपदलमुपसकस्य चार चरति । तदा सवयाद्य मरुतल प्राणियाय म-
 र्वादीकस्य तदवर्षात्तदावृ द्वितीयाम्बवडशादारभ्येत्याद्यः । एकेन व्यतीत्यधिकेन रात्रिदिवगतन श्रीणि पटयस्यपिपाणि मूढुभै क्यटिभागशयानि रज-

रात्रि मरुतोत्तं तयागतत मरुत सकममाणे २ चार चरति तयाण दोदो एगसन्निचागमुहुत्से एगमेगे मरुते
 रपणिखेतसस णिब्रुहुमोणे २ दिवसखेतसस अमित्यहुमाणे २ सखस्रतरमरुत उवसकमित्ता चार चरइ ॥
 जयाण जते । सूरिणु सख्याहिरात्तं मरुतात्तं सखस्र तर मरुतं उपसकमित्ता चार चरइ । तयोग मख्याहिर
 मरुत पणिहाय एगेण तीसंठण राहृदिअसएण तिसिष्टाद्यठेएगसन्निचागमुहुत्सए रयणिखेतसस णिब्रु

अन्तरमरुतलमुपसकासम् २ चारचरति न तदा इहेएकपठिभागमुहुत्ते एकैकस्मिन्मरुतलरक्तनिकृत्रस्य निषद्रयन् २ दिवसखेतस्योभियदुपयन् २ स-
 याभ्यन्तरमरुतलमुपसकस्यचारचरति । यदासूर्यः सवयाद्यात्साम्बवडशासव्याभ्यन्तरमरुतल मुपसकस्यचारचरति । तदा सवयाद्यामरुतलमपिपाय
 यवेगस्यगत्यधिकेन रात्रिदिवगनेन त्रिबिपटपणीनि मुहुत्तशतानि रजनिक्षेत्रस्यमित्यस्य विषमक्षेत्रस्याधिक्यचारचरति ॥ यथाद्वितीयः यथासावः

गुप्त २ जवृद्धीवे सवरेरपणीए मुहुत्ततिगे अहकने । सवयवववव वृण मुहुत्ततिगेसे अयसए २) हे गीतस । अठार मुहुत्तनी रात्रिपुत्रं । त्रिपार
 प्यार एकपठोयो भाग एक मुहुत्तंनो एकली एककी छाने यार १२ मुहुत्तंनो दिवसवर्षोप चार एकपठोया जाग एक मुहुत्तना यतल अधिका इली
 रीते तिदे इले स्याह पेषतो यका पूर्व मरुतलर पाडिल्या साडशा यकी तदनलर छागये भाडले सकमतो आशपी तो २ यको चारचरे । त्रिपारे
 रीवे एकपठोया भाग मुहुत्तंना एके वे साडले एतसुरात्रि पत्रने अटाडतो २ यको दिवस इवने यथारतो २ यको सव्याभ्यन्तर पडिब्रु साडलू सय

पुनःसव्यकै मुहुर्त्तं कपटिभागे कृता रात्रि भवति । द्वौदशमुहूर्त्तस्य सवेद्यं यत्तुभिर्मुहुर्त्तै कपटिभागे रथिको वियथो भवति । उक्तातिरिक्तेषु सप्त-
 लोचदिवेयगाह । एवमशुभत्वादि । एव मरुतलत्रयदियसरीत्या एवेनामत्तरोक्ते नोपायेन प्रसिन्धयल दियसरात्रिसाकमुहुर्त्तै कपटिभागद्वयवृद्धिद्वामि-
 रूपेण प्रविशन् प्रवृद्धीचे मरुतलानि कुवन् सुपस्तवतारान्मण्डलात् तदन्तरमण्डल सकामन् २ द्वौकी मुहुर्त्तै कपटिभागे एकैस्मिन् मण्डले २-

त्रागमुहूर्त्ततेहि स्थिहिण्, से पयिसमाणे सूरिण् वीच्य सि वाहिरत्तच्च मठल उत्रसकमित्ता चारं
 चरई । जयाग भते । सूरिण् वाहिर तच्च मठल उत्रसकमित्ता चारचरई । तथाणके महालण् दिवसे केमहा
 लया राई नचरई । गी० । तथाण स्थठारसमुहूर्त्तत्रा राई भवइं चउहि ण्गसठिजागमुहूर्त्ततेहि जणा दुआलसमुहूर्त्त
 दिवसें नचरई । चउहि ण्गसठिजागमुहूर्त्तने हि स्थिहिण् । एत्र खलु ण्गण उत्राण्ण पयिसमाणे सूरिण् तथाणत

द्वाप्यासकप/ष्ठभागमुहुर्त्तस्य/का/प/कः समविशन् सूयः द्वितीयऽश्वाश्रे वाद्यमलीयमठल मुपसकम्पच रवरति । यवामदन्त ! सूय याप्रानू-
 तौय मरुतममुपसकस्य चारचरति । तटाकिसद्दण्डादिवसः कियद्दालया रात्रिभयति । गी० । अष्टादशमुहूर्त्तारात्रिभयति, चतुस्वामिकपटिका
 गमुहूर्त्तारस्यामुना द्वादशमुहूर्त्तदिवसोभयत् चतुस्वामिकपटिभागमुहूर्त्तारस्यामधिक यवमठयतेनाभायन प्रविशन् सूयैस्सदन्तरागनपकशा राद

सुनीरात्रि इत्र वै एकसठोपा माग मुहुर्त्तना एतले कृणो ५२ वार १२ महुर्त्तनो दिवस इत्र व एकपठोपा भाग एक मुहुर्त्तना एतले अथिको
 तेच पसतो यको सूय याजी अहोरान्ति विपे वाहिरना खेवला यकी त्रीणू माहलू उत्रसकनी अत्रयौने चारकरे त्रियारे इ प्रगयम् । सूयै याहि
 रम्या इहम्या यकी त्रीणू माहलू उत्रसकनी चारकरे त्रियारे केवढी सीटो दिवस इत्र के यकी साटो रात्रिदोष (पद्यविदेरे सेसे मुहुर्त्तमिषा-
 सुरे त्रिरिकल्लि । जरद्वगरा उदयन सुपस्तवसपठमदिक्के १ भरंरे विमुहुर्त्तविग सेसे पयिस विदेसमणू आभियएयवभिषय एव तेयदिये सवृत्ते

पूर्वायचपव्यको द्वादशमुद्रतप्रमाको दिवसो भवति त्रि शम्भुतंस्वादेशोरासस युवपाशोरात्री दक्षिणापसस चरसइत्यदिप्रज्ञापनायंभाइ । एषण
नित्यादि । एतस्यमागुच्यते । अथात्र द्वितीपमहल पृष्ठकाइ । अथात्रमित्यादि । यदा भगवन् ? सूर्यः स्वबाह्याभस्तर द्वितीयमहलसुपसकस्य चार
परति । तदा किप्रमाथो दिवसा भवति किप्रमाथा रात्रि भवति । गौतम । अष्टादशमुद्रतं कथयिमागाभ्यामुक्ता रात्रि भवति द्वादश-
मुद्रतंदिवाभ्यां मुद्रतं कथयिमागाभ्यासपिथा दिवसो भवति । भागयोः स्यूनाधिक्यकारणे युक्ति प्राथम्यम् । अथतृतीयसयइलप्रसायाइ । सेपधिसमा-
चति प्राथम्यम् । प्रथमभगवितथैव । उत्तरवृत्ते गौतम । तदा अष्टादशमुद्रतान्यां पृथमवइलप्रसायां द्वाभ्यांच प्रसृतभबइलसरकाभ्या इत्येय चतुर्भिः

स्मास ध्ययमाण २ पठमसिध्यहेरत्तसिध्याहिराणतरं महल उवसकमित्ता चारचरइ । अयाण मते ! सुरिए
थाहिराणतरं महल उवसकमिष्ठा चारचरइ । तथाण केमहालए दिससेभवइ केमहालय राईभवई । गो० !
छठारस मुज्जता राई नचई दीहिं एगसठिमागमुद्रतैहि जणे दुयालसमुद्रतै दिवसे भवई, दोहि एगसठि

मममम् प्रयसेऽकारणे वाह्याभस्तरमवइल सुपसकस्यचारचरति यदा भगवन् । सूर्यः वाह्याभस्तर मवइलसुपसकस्यचारचरति । लंवाकिसइल
यो दिवसावयति किमहालपारात्रिर्नयति । गौ० । अष्टादशमुद्रतारान्त्रिभवति द्वाभ्यामेकपयिभागमुद्रतौभ्यामुक्ता । द्वादशमुद्रतौदियसो भवति

माकलापको पेशतो यको सूर्ये श्रीमा इस्माच उत्तरापयमति गइतो २ यको उत्तरापयता प्रथम अङ्कारात्र ने यिये वाहिरसा छेरलायकी छानत्त-
र बीनीं माइलू उपसकमी चारकरइ । जियारे रे भगवन् ! सूर्ये वाहिरसा छेरुल्या यकी अतन्तर थीयू मांइलू उपसकमी चारकरे तिघारे तिघारे केयहो गो-
दो दिवस दोइ खेवही मोटी रात्रिचोइ । (जिबारे १८ मुद्रतनीरात्रि अर्से १२ मुद्रतनी दिवसइइ तिघारे भारत येरखते त्रिख्य मद्रतौ रात्रणये एक सइ।
विदेरे सुप ऊप अने यही ३ मुद्रतौ रात्रि गये इथा दिवस जणे इम ३ त्रिखि मुद्रत सगे वें पास सूर्ये गरीसे ऊगतो) रे गौतम ! अठार १८ मुद्र

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अणु ॥

॥ भाषा ॥

निवर्च्यं कीर्णः पटपृष्ठपिकत्रिभ्रतमुहूर्तौ कथयिष्यामि योयन्मात्र क्षेत्रे ह्यपयित्वाहृत्यर्षं सायदेव क्षेत्रे रजनिखेत्रस्वात्रियर्ष्यं चारु-
 रचरति । अयमर्थः । दक्षिणायनवर्कअश्रीत्यधिकशतनवक्रलेपु प्रत्येक श्रीपनामजागद्वयस्य आशीत्यधिकशतगुणोन नपटपृष्ठपिकत्रिभ्रतराशिरुपपद्यत
 इति । सायदेव रश्मिखेत्रेयद्वं सेइत्यर्थः । एतदेयपदानुपूर्व्योपपृच्छति । अयाणमित्यादि । प्रसस्युय प्रागवत् । वस्रसूत्रे गीतम् । तदा वस्रनकाष्टाप्रा-
 सा प्रकष्टावस्थाप्राप्ता अतएवोक्तविधा उक्तष्टायतोनाम्या प्रकषवती रात्रिरित्यर्थः । अष्टादशमुहूर्तप्रमाणा रात्रिभवति । तदा त्रिंशत्मुहूर्तप्रमाणा-

जयाण नत ! सूरिणु सख्याहिरमद्वल उवसकामिज्ञा चारंवरइ । तथाण केमहालएदिवसे केमहालया राई न
 वई । गो० । तथाण उवसकठपत्ता उक्तीसिञ्चा अठारसमुहूर्ता राई भवई । जहन्तए दुवालसमुहूर्तते दित्र
 से नवई । एसण पठमेतम्मासे एसणं पठमस्स, तम्मासस्स पज्जावसाणे, से पविसमाणे सूरिणु देाञ्च छ

अज्ञातेन रात्रिदिवशतेन त्रिकविषुपष्टीत्येकपष्टनागमुहूर्तेशतानिरखनिक्षेत्रस्य निवर्च्यं दिवसकक्षेत्रस्य अन्वित्यर्षं चारुचरति, यदाभदन्त ! सूय स
 यथास्य पशुसमुपसकस्यचारुचरति, तदा किमहालया रात्रिर्भवति, गीतम् । तदा वस्रनकाष्टाप्राप्तः वरकपत अष्टादशमु-
 हूर्तरात्रिः अयन्यत द्वादशमुहूर्तदिवसां प्रभवति एप्रथमः पएमासः एतद्वृत्तप्रथमस्य पयमासस्यपयवसान, समन्विजन् सूयैः द्वितीयपयएमा

सिखिलं खेइलू माइलू आश्रयीनें चारुचरइ । तिवारे मयांस्यतर पहिला मांइलानी अपसाइ एकसो आनी एव अठारात्रियईनइ त्रिखिये खासति
 ३३६ एकमठिया भाग मुहूर्त नां दिवस क्षेत्रेना घटाकीनें रात्रिखेत्रेणो यथारीनें चारकरे । तिवारे दे भगयन् ! सूय यथयासिखिलं खेइलू मांइलू सपव-
 कनी आश्रयी चारकरे । तिवारे खेवडो मांइो दिवस होइ अने केवही माटी रात्रिहोइ । दे गीतम् । तिवारे वस्रम अयस्या पामीउरकष्टी अठार
 मुहूर्तानी रात्रिहोइ, अने अपत्य चार १२ मुहूर्तानी दिवस होइ एइ प्रथम अनास वस्रिथायन कष्टीए उपदिशा ताम्नासतो खेइलू कष्टुं ते खेइलू

इतिवृत्तौ शक्ते सर्वमकल्लेषु भागाना इतिवृत्तिसर्वाप्यवच्छेदात् । अथावगित्यादि । यदा सूर्यः सर्वाभ्यन्तरात्मवृत्तादित्यत्रपक्षोपेपक्षनी यत्कल्या-
 नेन सर्वाभ्यन्तरमकल्लेषाभ्यः सर्वबाह्यमकल्लेषुपसकस्य चारं चरति तदा सर्वाभ्यन्तरवृत्ताप्रियाय सर्वावीर्यतय ततःपरस्माद् द्वितीयात्मवृत्तासा-
 दारण्यत्वेन । यत्केन अयतीतिमध्यगीत्यधिकेन रात्रिद्वियानामधोरात्राद्यां शक्तेन श्रीखिपटपटीनि मुहूर्तैकपट्टिभागशतानि विवसद्यत्रस्य

णतरं महलं सक्रमसाणे २ देवोऽगुमासठिभागमुक्ते एगमेगे महले विवसद्यस्त्रिस्त्रसं निवहुमाणे २ रयाणि
 खित्तस्व अभिब्रहुमाणे २ सद्यवाहिरमहलं उवसकमिस्त्रा चारचरइ । अथाण सूरिः सद्यस्रतराहमकल्लाह
 सद्यवाहिर महल उवसकमिस्त्रा चारचरइ । तथाण सद्यस्रतरमकल्ल पणिहाय एगेण तेसीएण राइद्विअसएण
 निखि ठावठे एगसठिजागमुक्त्तसए विवसस्त्रिस्त्रसं निवहुत्ता रयणिस्रेस्त्रसं अ्यभियुहुत्ता चारचरइ ।

निरिकपठिभागमुहूर्ते' ठना द्वारदशमुहूर्तारारात्रिवति, चतुर्निरिकपठिजागमुहूर्ते रथिवा एवखस्येतेनापायन निष्कामन् सूर्यसादगतारागसकलना
 तदगन्तर मकल्लेषुपसकलामन् द्वेइ एकपट्टिभागे मुहूर्ते एकैकस्मिन् मकल्लेषद्वियसकलत्रय निवस्यपन् २ रज्जनिष्ठेरया जिवहुंयन २ सद्यवाह्य
 मकल्लेषुपसकस्यचारचरति । पदाभ्युः सर्वाभ्यन्तरात्मवृत्ताबाह्य मकल्लेषुपसकस्यचारचरति तदा सर्वाभ्यन्तरं मकल्लेष प्रथिपाय एकेन

केवलतो माटा रियन होइ खयडा साटो रात्रिदूष । हे नीतस । तिवारे अट्टार १८ मुहूर्तेनो विवसद्यहाइ च्यार एकसठीया भाग एक मुहूर्तना एतले
 उर्ये अने चार १२ मुहूर्तनी रात्रिदोइ च्यार एकसठिया भाग एक मुहूर्तना एतसे अथिक ईचिरीते मिसे इत्यत्र उपाये नीकसलो यको सुयतद-
 नन्तर पूयिता मोडला यको तदुगन्तर आगल्ये गाडले उपसकनीने जालो २ यको तेने एकसठिया भाग मुहूर्तना एके वें मोडले विवसद्येजना
 पगठयो २ यको रात्रि जेजना सपारतो २ यको उय सादिरल्लू गाडल्लू आश्रयीने चारकरे । अत्रारे मूर्य सर्वाभ्यन्तर पहिना माडना यको सर्वे वा-

नन्तरोक्ते नोपायेन प्रतिमहलं विवसराप्रिसरकमुत्तं कयटिमागद्वयवृद्धिहारिमुत्तं निष्क्रामन् दक्षिणाभिमुखं गच्छन् सूर्यस्तदन्तरास्मगङ्गा तदन्तर
महलं सकामन् २ द्वीष्टी मङ्गलं कयटिमाना येकैकस्मिन् महले विवसरोत्तस्य नियतं यन् २ हापयन् २ रजमिच्छेत्रस्य तावदेयाभियङ्गं यन् २ कोष । नू-
द्वैकपटिभागद्वयस्य क्षेत्र विवसकेत्रे द्वापयन तावदेय रजमिच्छेत्रे अभिवर्तयत्विति । सवनाद्यसवहसामुपसक्रम्य चार चरति । प्रतिगवहसभागद्वय

सेणिक्रममाणे सूरिए दे।स्र सि अहोरस्रसि अश्ल तरतच्च महल उत्रसकमिता चारचरई । जयाण भते !
सूरिए अश्ल तरतच्च महलं उत्रसकमिता चारचरई । तथाण केमहालए दिवसे केमहालबारइ जत्रई । गो० ।
तथाण अठारसमुच्चते वित्रसे जत्रई, चउहि एगसठिजागमुञ्जात्तेहि जणे दुवालसमुहुत्ताराई जत्रई । चउहि
एगसठिजागमुञ्जात्तेहि अहिश्चा, एव खलु एएण उवाएण णिक्रममाणेसूरिए तथाणतराजुमरुलाजु । तथा

किमबालयारात्रिजवति, गीतम । तदा अष्टादश मुहुतादियसोत्रवति । द्वाभ्यामेकपटिभागमुहुताग्यापाना द्वादशमुहुतां रात्रिजवति द्वाभ्याच
एकपटिजागमुहुताभ्यामधिकति । यत्किमान् सूर्ये द्वितीये अहोरात्रे अभ्यन्तरतृतीय मरुल उपसक्रम्यचारचरति । यदाभदस्स । सूर्ये अभ्य
न्तरतृतीय मरुक्रमुपसक्रम्यचारचरति । तदाकिमहालयोदिवस किमबालयारात्रिजवति । गीतम । तथा अष्टादशमुहुतां वियसोत्रवति चनु-

विषी अभ्यन्तरपकी अगन्तर योजू माहलू आश्रयीने चारकरइ । त्रिवारे दे भगवन् । सूर्य अभ्यन्तर यकी अनन्तर योजू माहलू आश्रयीने चार
करइ । त्रिवारे केवलो माटो विवस होइ अने केवली मोटो रात्रिहोइ । दे गीतम । त्रिवारे अठार मुहुतां दिवसहोइ, ये एकसठिया भाग एक मुहु-
तना एतले कसर बार १२ मुहुतगी रात्रि होइ ये एकसठिया भाग एक मुहुतना एतले अधिकी ते यीजा माकला यकी गीकलतो यकी सूर्य
बीजा अहोरात्र ने विषी अभ्यन्तर बीजू माकले आश्रयी ने चारकरे । त्रिवारे दे भगवन् । सूर्य अभ्यन्तर योजू माहलू आश्रयीने चारकरइ त्रिवारे

अयदीप०
मागभा०
॥१७०॥

राशिनामस्यते अक्षयसा आगतमप्रसूतीति । भावनाजकाराश्रयोकि केवापयत्तं भावाया कातसपरित्तमो रागिद्विकरुपः अघस्तगयत्रपरित्युप २ आ-
 गत द्वावेववष्टिभागी मुद्रुत्स्य तीविवसेऽपयत्र स्ते राशौ बबहुते इति । एवसपेयिकरकनायमाकापी । अथऽयनममइवगते दिगराशिभागियुद्धिवा-
 नीपृष्ठवाह । सखिलससावेइत्यादि । अथ निष्कासन सूर्यो दक्षिणावमसकै द्वितीयेऽकारात्रे अथ यायशुशुदक्षतरतश्च महल अयसकानिना इति-
 ष्टेय । सवाभ्यंतरगङ्गापेक्षया तृतीयमहलमुपसक्त्यथारंभरति तदा किममाशोदिवसः किमसाकाराश्रियेयति भीतस । तदा अष्टादशमदूतं प्रमा-
 नोद्वाप्यं पूर्वमहलमरकाभ्यो द्वाभ्यो अपस्तुतसञ्जसुत्काप्यामित्येव चतुभिर्दूर्त्तैरुपपटिमार्गे कृत्वादियतो भवति । द्वादशमुद्रुतो सक्तप्रकारेणैव चतु
 भिर्मुद्रुत्तैरुपपटिमार्गे रथिकाराशि भवति । उन्नातिरिक्तमहलेऽतिवेगमाह । एव सङ्गनययदगितरीम्या सङ्गनिश्चित भवेना

अहारात्तसि अन्न तराणतरं महल उग्रसकामिना च रथरुई । जयाण जने। सुरिए अन्न तराणतरं महल उग्रस
 कमिना चारथरुह । तयाणके महालए विवसे केमहालयाराई जयई । गा० तयाण अठारसमुक्तंसे दिवसे
 जयई । दाहि एगसठिनागमुक्तसहि जयो दुवालसमुद्रुत्ताराईजयई । दोहिअ एगसठिनागमुक्तसहि अहिअ,

तनकाएाप्रसः, वस्करंठः अष्टादश मुद्रुतोदिवसा भवति, जपस्या द्वादशमुद्रुतोराशिभंथति नलिक्तासन् युप भय सवासरमयमातः प्रथमे मासो
 ए० अल्पतराणतर महलसमुपसक्त्य चारभरति, यत्र मगवन् ? सूर्ये अल्पतराणतर महलसमुपसक्त्य चारभरति, तदा किमशालयो दिवसः

शिराए रे जगवन्! सूर्ये सर्वाभ्यन्तर पहिलू सांखलु उपसंक्रुती आभयोने चारकरे, तिथारे क यको सोटा दिवस इह अने के वथा माटी राशि
 होर । रे गीतस । तिथारे उतसावस्या याम्यो सत्कठो अठार मुद्रुत्तंनो १८ दिवसहोह अपत्य यारा १२ मुद्रुत्तंनी राशि होह (राशि दिवस यईने ३०
 मुद्रुत्तं पूषहोह) वे सांखिवा प्रथम माहसा यकी नीकलतो यको सूर्ये भवा आववा सवस्वर प्रते यइतो यको तथा सवस्वराणा पहिला अष्टोरात्रने

वदंति नोऽपि वीदाण्यपि अविषयपमाणो रवीनेऽसिंति ॥ यन्तु सर्वप्रवृत्तिसिद्धीसुंयन्तुः स्वस्वित्यधिकारे समस्तस्वस्वित्यसंशयो युगादौ एकाम्बु-
 र्वा वृषिषपूर्वेसां एकचन्द्री दक्षिणापरसां द्वितीयसूय पश्चिमोत्तरसां द्वितीयसूय उत्तरपूर्यस्यामित्युक्तम् । तन्तु दक्षिणादिभागेषु मूलोदयापेक्षया
 इति याप्य । अथ च सर्वोत्कृष्टोदियसः पूर्वसम्यग्भारस्वधरमो विवशइतिवन्तुमाह । सेषिरकमसांश्वेत्यादि । अथ निष्कामन् सूयः नवसत्रसरसय-
 नामः प्राप्रुथकाद्दानइत्यथ । प्रथमेऽहोरात्रे ऽप्यन्तरान्तरद्वितीयमहलसुपसकस्य चारचरइति । अथदिनरात्रियुक्त्यमाह । जयाकमिन्त्यादि ।
 यथा भगवन् ? सूयः अर्धन्तरान्तरद्वितीय महलसुपसकस्य चारचरति । तदा भगवन् ? किमज्ञालयाः किमज्ञानोदियसः किमज्ञालया किमज्ञाना रात्रि
 जगयानाह ? गौतम ! तदाऽटादशप्रमाचो द्वाभ्या मुहूर्त्तैकपट्टिभागस्या मूलो दिवसो भवति अथसूत्रे प्राकृतात्वात् पट्टयत्ययः द्वादशमुहूर्त्तं प्रमा-
 चा द्वाभ्या मुहूर्त्तैकपट्टिभागस्या सधिका रात्रिभवति । अत्रोपपत्तिपथा । अटादशमहूर्त्तं दिवसे द्वादशमुहूर्त्तं सौमनस्यलाभा अशीत्यधिकशतेन
 यदुते चापयदुते, धत्ता अत्र त्रैराशिकावठारः यद्विषसहस्राभा अशीत्यधिकशतेन पट्टमुहूर्त्तः षड्पतेचापयदु रते तदा एकोनसहस्रेण किमदुते चापय-
 दंते । स्थापना यथा १८३६१ अत्रान्तराशिता एकसहस्रेण सध्यारात्रिः पट्टकलसको गण्यते गच्छित्त तदेवभयतीति पट्टवस्थिता सौचादि

चारचरइ तयाण क महालण द्वित्रसे केमहालयाराई जत्रई । गा० । तयाण उत्तमऋष्ठपत्त उक्त्वासे अुठारस
 मुक्ताते दिवसे जत्रई, अद्विष्टिअ्या दुवालसमस्त्याराई जत्रइ । सेणिस्रममाणेसुणिण गद्यमशुर अुयमाणे पठ्ममन्ति

साम प्रकृत ? पठान्तगयन् । सूयःसर्वोभ्यन्तर सवृत्तसुपसकस्यचार चरति । तदाकिमज्ञालयादिवसः किमज्ञालयारात्रिभवति गौतम । रदा ८
 प्रमनो दिवससहोइ त अथमरे महा विददे १२ मुहूर्त्तनी रात्रि इइ ते नयी १२ मुहूर्त्तनीरात्रि अतिक्त्या पथी ६ मुहूर्त्त विष्वा गणाइ ते कष्टं छे, भ
 रत ऐरवत त्रिस्य मुहूर्त्त वियसवटे विकारे महाविदइ सूय आपने अने तिहा त्रिस्य मुहूर्त्त वियस चहे । तिवार जगत ऐरवते सुयं जगे एम उदयास्त
 नाम वेलाइ त्रिस्य मुहूर्त्तं जगे वे पास सूयदीसे इम ठ मुहूर्त्त चाणवा दिनमाम सवकेत्रइ सरोपी रोइ १॥३॥ (एवे दिनरात्रि वृद्धिराज द्वार कइइल्ल)

र्वाङ्मने द्वितीयमहर्षे प्रविशन् सावद्रुणोपि दृष्टिपथमासतापरिमाणे ऽभिवर्द्धयति । सच्च ब्रुहस्पतोऽर्वाङ्मनेषु मयहलेषु यस्मिन्मयहले दृष्टिपथ-
 मासताद्यानुमित्तत तृतीयमहर्षकारस्य तन्महर्षस्यया यद्द्वित्रिगुणस्यते । तद्यथा । तृतीयमहर्षलक्षितयायासेकेन चतुर्थमहर्षलक्षितयायां द्वाभ्यां यव-
 यावत्तृतीयमहर्षकारस्यद्विभक्त्यायां द्वितीयमहर्षस्येव प्रुयराजिना सङ्घितपूर्वे २ मयहर्षस्यते
 दृष्टिपथमासतापरिमाणे चतुर्थमहर्षस्येव प्रुयराजिना सङ्घितपूर्वे २ मयहर्षस्यते । एकत्रच गुञ्जित तदेयमवतीति जासाः यद्द्वित्रिगुणदेवसा प्रुयराजो
 रपनीयते जात श्रेयसिद पञ्चाशीतियैर्जन्मानि भवपट्टिभागा योजनस्य एवास्यपट्टिभागस्य २५ ६ ५४ एतेन पूयमहर्ष-
 ६० ६१

लगत दृष्टिपथमासतापरिमाणे एकत्रिगुणस्यद्विभक्त्यायां योजनस्य एवास्यपट्टिभागस्य
 साकाः पट्टिरेकपट्टिभागा ३१९६ इत्येवमप्युच्यते । तद्यथा । तृतीयमहर्षस्येव प्रुयराजिना सङ्घितपूर्वे
 मयहर्षस्यते गुञ्जितत तदेयमवतीति जासाः यद्द्वित्रिगुणदेवसा प्रुयराजो रपनीयते जात श्रेयसिद पञ्चाशीतियैर्जन्मानि भवपट्टिभागा
 योजनस्य एवास्यपट्टिभागस्य २५ ६ ५४ एतेन पूयमहर्ष-
 ६० ६१

अष्टौपथ
 भागा ६१
 पथ ३५
 ५५ ५ ५

पेनया अन्धन्तराभ्यन्तरमण्डलस्य परिरमभिल्लत्या ऽष्टादशयोक्तेनैहीनत्वात् पुरुषस्युद्यायामित्यत्रोक्तिं द्वितीयाप्युच्यते । ततोऽयमर्थः । पुरुषस्युद्यायां द्वा-
 श्चिपयप्रसूताकृपाया भवन्ति । यद्विभक्तौः सातिरेकाणिसप्तपिक्तानि पञ्चाशन्ति २ योजनानाम्भियर्हंयन् २ प्रयमद्वितीयादियु कल्पियेषु मण्डलेषु इष्यन्-
 दि ष्टौ वा सवमण्डलापेक्षयातु येनैयक्रमेण सर्वाभ्यन्तरान्मण्डलापरतो द्रुष्टिपयप्रसूता द्वापयन्निर्गत स्त्रीनेय क्रमेण सयवाद्यान्मण्डलाद्वाकाकृतनेपु
 द्रुष्टिपयप्रसूतामभियर्हंयन् प्रविशति । तत्र सववाद्यामण्डलादयाकृतमद्वितीयमण्डलागतात् द्रुष्टिपयप्रसूतापरिभावात् सर्ववाद्यं मण्डले पञ्चाशन्ति-
 योजनानि मयद्विभागान् योजनस्य एकत्र पश्चिनागमे कपटिचान्द्रिन्वा तस्य सप्तकानपश्चिनागाम् द्वापयति एतच्च प्रागेवजावित तस्मात् सववाद्या-

श्वर जाश्रुणसए इगुणालीसच साठनाए जेश्रुणसच एगमंगण मुहूर्तेण गच्छई । तयाण इहगयसस मणुससस
 एगाहिएहि यक्षीनाए जेश्रुणससहसेहि एगुणपयाएअ साठनाएहि जेश्रुणसस सठिनागच एग एगसठिडा
 छेना तेवीसाए चुशिअभाएहि सूरिए चरकूफास हह्रुनागच्छई । एअ स्वातु एएण उवाएण पत्रिसमाणे

महोरान्तोऽस्या भास्वतृतीय मण्डलसुसक्रम्य चारचरति । यदा जगवन् ? सूय भास्वतृतीय मण्डल सुसक्रम्य चारचरति । तदा एकैकमसुहूर्तेन
 कियत्सुत्रेण गच्छति । गीतम ! पंच २ योजनमण्डलाणि त्रीणिषचतुसहराणि योजनमयतानि एकोनपत्वारिगश्वघटिजागान् योजनस्यैक्षिप्तं सुहूर्तेन
 गच्छति ॥ तदा इह गतस्य मनुष्यस्य एकाधिकै त्र्यंश्रिता योजनमण्डलैः एकोनपचागतस्य एकपश्चिनागैर्योजनस्य पश्चिनागस्य एकपश्चिनागैर्योजनस्य

पञ्चाशन्ति ३८ साठीया भाग एक योजनमा एके के सुहूर्तेन एतत् क्षेत्र नाड, तिवारं इहा मरत क्षेत्रना मनुष्यमण्ड यत्रोच इजार योजन एकद ए
 पिक अने उगवपचास ३८ साठीया भाग एक योजनमा अने यक्षी साठीये भाग एक एकसठि भागे देवीने एइया त्रेकोष सूक्ष्मका भाग मायना
 भाग यतना यक्षी सूय बुद्धस्वर्तो अवे नित्ररे दीवच । इक्षीरीति निचइ इक्षी रपायत्र पेसवो पको सूय तयमतर पाठित्या सांइलायक्षी तद्वमत्तर

एष्यथाचिकानि एक्यष्टिमागला ३६० ततो ऽस्मिन्मन्त्रे यत्परिपचिनाथं श्रीविलसाधि अष्टावगमहस्ताधि द्वेग्रते एकाणाशोत्यधिके ३ पन्शदं यत्
त्रिभिःशतेः अष्टपस्यापिने मुंश्यते जाता एकावगमादयः एकवसतिग्रतसहताधि पद्वियतिःसहताधि पद्वयताधि द्विमसत्यधिकानि ११९०२६५२
एष्य एकपद्यायुचितया पद्या ३६० माने लब्धानि द्वात्रिंशत्सहताधि एकोतराधि ३००१ अथ श्रीविलसाधि द्वादशोतराधि ३०११ तेषां पद्यि-
नाशास्यनाशसक्यद्या माने इते लब्धा एकोनपञ्चाशत्पद्यिमागाः ४८ एकस्य पद्यिभागस्य सरकास्त्रयावियतिपूस्त्रिंशत्मागाः ६१ समवायीतु

प्रपद्यिज्ञत् समवाये जपाद्य सुरिएसादिराणंनरतपुंनकाल उवमकमिता चारचरह । सयाणं इहययस्य परिससस लेभीमाए शोत्रममममममिद्वि किंकिवि-
समूहेइ चरकुत्सास इवमगच्छवति । एतद्वृत्तीय इहनुपपुक्त प्रयस्त्रिंशतकिंविमपुनासास्य मातिरेकपाजगम्यापि न्यूनमहस्तनाधिवश्रितेति समा-
व्यतेइति । अथात्रापि चतुश्चमसहताधिसवितिशमाइ । एवंसमूहत्याहि । एकमुक्तेमप्रकारेण यक्षुनिघित नंतनोपायेन गमे २ ततदगमसारास्यनारस-
वहलाभिसुखगमनरूपेया स्यतर प्रविमग् सुयस्तसकलरामसहलात् तदगनरनवहल सजासग् २ एकैकस्मिन्मन्त्रेले मुहूर्तगतमितिन्यत्र । द्वितीयापुष्यव-
त् । मुहूर्त गतिपरिमाद्य अष्टावश २ पद्यिभागान योजनस्य व्यवहारतः परिपूर्कोन निघयतः किञ्चिदूनाम निवदयन् २ इत्ययकिन्त्ययः पूयमगहस्ता

याहिरतश्च मन्त्र उवसकमिता चारचरदं । जयाण मत । सुरिए याहिरतश्च मन्त्र उवसकमिनी चार
चरद । तयाण एगमेगेण मुञ्जतण केवईस्य स्केत्त गच्छई । गो० । पत्र २ जीश्रुणमहस्माइ तिसिश्य चउठ

मन्त्रस्वारिजताच पद्यिभागे योजनस्य पद्यिभागच एक्यष्टिपाक्षिवा पद्यापुषिकामागेः पूयेचस्यगो गीश्र मागच्छति ॥ सप्रविद्यन् पूयी द्वास्या
पूय योजा अशोरात्रने विपै बाहिरस्या यको श्रीनु माहलू अयसकमी छासयोने चारकरह । निवारे हे भगवन् ! सुर्वे यद्विरस्यायो श्रीनु माहलू ल
पचकनी छास्योप्रीने चारकरे, वित्राद्य एकेके मुहूर्तेइ केतसो हेत्र साइ । हे गीवम ! पाच २ इकार योजन त्रिस्य से च्यार ५३३३ योजन अमे वग-

पेक्षया अश्वत्थाराधनसमकालस्य परिरयमचिह्नत्वात् ऽष्टादशयोगैश्चनैर्हानत्वात् पुरुषसङ्ख्यायां द्वितीयापूर्यंभर्त् । ततोऽयं संपर्गः । पुरुषसङ्ख्यायां द्वि-
 टिपपमासवारूपयायां भवतिः पट्टिजागैः सातिरेकाग्निसमपिकाणि पञ्चाशीति २ योजनान्यभिवर्द्धयन् २ प्रथमद्वितीयादिषु कतिपयेषु मयहलेषु इयय-
 द्विष्टौ या मयमपहलापेक्षयाणु येनैयक्रमेण सवाभ्यस्तारान्मणहलापरतो द्वुष्टिपपमासिता इष्टिपपमासिता स्तैर्नैव क्रमेण सयवाशान्मणहलाववाकृतनेषु
 द्वुष्टिपपमासितामभिवर्द्धयन् प्रविशति । तत्र सववाशमकलादवाकृतमद्वितीयमणहलागताम् द्वुष्टिपपमासितापरिभाषाम् सर्ववाशे मणहले पञ्चाशीति-
 योगिनानि मयपट्टिभागान् योगमस्य एकत्र पट्टिजागने कयपट्टिपट्टिभागात् तस्य मस्कामपट्टिभागान् द्वापपति एतत्र प्रागेवजावित तस्मात् मयवाशान्

हरं जाश्वणसए इगुणाळीसच साठजाए जाश्वणसस एगमेगण मुहूर्त्तंग गच्छई । तयाण इहगयसस मणुमसस
 एगाहिएहि बहीवाए जाश्वणसहस्सेहि एगुणपयाएअ साठिभाएहि जाअगसस साठिजागच एग एगसठिहा
 छेता तंवीसाए चुश्विअभाएहि सूरिए चरकूफास हस्त्रमागच्छई । एअ स्वस्तु एएणं उत्राएण पत्रिसमाणे

महोरान्तोऽस्यां वाहनृतीय मणहलनुपसकस्य चारचरति । यदा मगवन् ? सूर्य वाहनृतीयं मणहल नुपसकस्य चारचरति । तदा एकैकेमसुहूर्त्तेन
 कियत्क्षेत्र गच्छति । शीतम । पंच २ योजनमहस्तापि श्रीशिवचतुस्रतराणि योजनमशतानि एकोनचत्वारिंशत्पट्टिभागान् योजनस्यैकीकेन सुहूर्त्तेन
 गच्छति ॥ तदा इह गतस्य मनुष्यस्य एकाधिके त्र्यंश्रियता योजनसकस्रैः एकोनपचाशतत्र एकपट्टिभागीयोजनस्य पट्टिभागच एकपट्टिपाखित्वा

खण्णालीस ३९ साठीया भाग एक योजनना एक कं मुहूर्त्तं एतन् श्रेत्र जाइ, तिखारे इरा भरत क्षेत्रना मनुष्यमइ यत्रोस इजार योजन एकइ अ
 पिक छने उगवपचास ३९ साठीया भाग एक याजनना अने बशी साठीठे भाग एक एकसठि भागे छेदीने एइवा त्रेवीस चुश्विका भाग भागना
 भाग जनना बही सूर्य चुनुइयवै आधे निअरे दीसइ । इणीरीति निअइ इणी कयापइ वेसवो यको मूप तदनतर पाळित्वा मांइशाथकी तदवस्तार

सुपस्थायिकाणि एकपट्टिभागानां ३३० ततोऽस्तिस्वरहले यस्यरिपपरिमाणं श्रीचिन्ताशक्तिः अष्टावगमहस्ताचि द्वैशते एकौभाशोत्यधिकं ३८२३६३८८
 त्रिभिःशतेः अष्टपट्ट्यापिने नुस्यते तावा एकावगकाटयः एकवसतिगतसहस्ताचि पट्टविशतिःसहस्ताचि पट्टगवामि द्विमसत्यधिकानि ११७२६६३२
 एतस्य एकपट्ट्यागुचिभया पट्ट्या ३६६० भागे लभ्यामि द्वाविंशत्सहस्ताचि एकावगकाटयि ३२००१ स्यं श्रीचिन्ताशक्तिः द्वादशोत्तराचि ६०१९ तेषां पट्टि-
 भागानपनाचमकपट्ट्या भागे इते लभ्याः एकोनपञ्चाशत्पट्टिभागा ४० एकाच्य पट्टिभागस्य अष्टावगव्याचिगतिपृच्छिंकाःत्रागाः ३१
 त्रपल्लिगत् समवाये अगाच वूरिययादिराखनतर्धमदशल उचमकमितां चारचरह । तयायं इङ्गयस्य पुरिमस्य नैमीभाए आश्रममङ्गसेदि किचियि-
 चमुदिह बरुणुष्कास इष्टमण्डपति । एतद्वृत्तीच इष्टपुष्टुण अचस्ति गतकिंचिन्युमास्तय मातिरेकपात्रमव्यापि मूलमङ्गस्तताचिचिदितेति सुमा-
 व्यतेइति । अथात्रापि चतुश्चमहस्ताचिद्विदशमाह । एवंसलहत्यादि । एकपुल्लेगप्रकारेण खलुनिघित नेतनोपायेन गमै २ गणदगन्तराभ्यन्तरस-
 हस्ताचिसुखगमनरूपेवा स्थितर प्रविशन् सुपसादगन्तराभ्यन्तरहस्तात् तदन्तरंनबल सकामन् २ एकैकस्मिन्मबकशे मुद्रुतगतिमित्यत्र । द्वितीयापुष्यय-
 त् । मुद्रुत गतिपरिमाद्य अष्टावग्य २ पट्टिभागान योजनस्य व्यवहारतः परिपूक्षांन निपयतः किञ्चिदूनाम निवद्वयन् २ चापयमित्यथः पृथमगहस्ता

चाहिरतञ्च मन्त्रल उचसंक्रमिता चारचरहं । जयाण मत । सूरिणु यााहतरतञ्च मन्त्रल उचसकमिन्ना चार
 चरह । तयाण एगमेगेण मुञ्जतण केवहंस्य स्केत गच्छे । गो० । पत्र २ जोञ्जणमहसमाद् तिसिण्यश्च उचरु

नस्यारिगताच पट्टिभागे योजनस्य पट्टिभागस्य एकपट्टिपाचित्वा पट्ट्याचूचिकाभावेः पूर्ववत्स्यंशं ग्रीय गणच्छति ॥ समविगन मूर्धो द्वाभ्या
 मूय बीजा अष्टावगने विवे चाहिरस्या चको त्रीणु माहलू कपसकनी आशयोने चारकरह । निचारे इ भगवन् । सूर्यं चाहिरस्यापी त्रीणु माहलू ल
 पचकनी आशयोनि चारकरे, विवाद्य एकेके मुद्रुतंर केवशं क्षेत्र जाह । इ गीतम । पाच २ हजार योजन त्रिष्य से चार ५३०० योजन अने उग-

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अनु० ॥
 ॥ भाषा ॥

पृष्ठभागस्य सरकाः षट्पिरेकपट्टिभागाः ६० । अथतृतीयमवहलं सेवविसमायेष्टत्यादि । अथप्रविशन् जम्बूद्वीपाभिमुखधरन् सूर्यः द्वितीयेष्वहोरात्रे सप्तश-
 यशरकैश्चतुर्षु । यास्तृतीयमवहलं ६१ मुपसकस्य चारचरति । तदाकिनित्याह । जयाशमित्यादि । यदाभगवन् । सूर्यः यास्तृतीय मवहलमुपस-
 क्रम्य चारचरति । तदा एकैकेनमुहूर्तेन किपत्सेत्र गच्छति । मगवानाह ? गौतम । पञ्चपञ्चयोजनसहस्राणि श्रीविषतुसहस्राणि योजनशतानि ए-
 कोनचत्वारिंशत्तत्र पट्टिभागान् योजनस्य ५३०४ ^{३९} एकैकेनमुहूर्तेन गच्छति तयास्तस्मिन् मवहले परिरयपरिमात्रं सिखोससा अष्टावशसहस्राणि द्वे-
 शते एकैनाशोत्यपिके ३१५२७६ अथ पट्ट्याभागे इते लब्ध पयोक्तमत्रमकलेमुहूर्तगतिप्रमात्रं अथात्रदृष्टिपथप्राप्तता तदा इदमवहलस्य मनुष्यस्य ए-
 कापिकैट्टात्रिंशत्तत्र सहस्रे रेकोनपञ्चाशत्तत्र षट्पिभागे रेकत्र षट्पिभागनेकपट्टिपञ्चदशत्वा तस्यसकै सत्रयोविंशत्या षुक्तिंका भागेः ४९ २३ ४९
 यैः चतुःस्रयोभागजति । तथाहि । अस्मिन्मकले विवसोह्वावगममुहूर्तं प्रमात्रं चतुर्निमुहूर्तै रकपट्टिभागे रपिकमस्याहं पट्महूर्तं द्वाभ्या पट्टिभागभ्या
 मधिकस्ताःत्रामात्येनेकपट्टिभागकरणाथे यन्नपि मुहूर्तं एकपट्ट्या गुस्यते गुणयित्वाच तत्रद्वयैकपट्टिजागीप्रचिप्येते ततोक्तातानि श्रीविंशतानि अ-

हिंशु सौलसुसरेहि जौसगसएहि एगुगातालीभाएष्र सठिचौएहि जौसगस सठिभागच एग एगसठिहा
 तना सठीए षुखिश्यामाएहि सूरिए चस्कूपस इहमागछई ॥ सेपविसमागे सूरिए दाञ्च सिच्छेहारत्त सि

भागत् पट्टिभागान् योजनस्य एकैकेन मुहूर्तेन गच्छति । तदा इदमवहलस्य मनुष्यस्य एकत्रिंशत्तत्र योजनसहस्रे नवमिथ्य पौडगात्रे योजनशते रेको
 ने एकशोष इकार योजन मयसह चाल यात्रन अने उगद्व्यालोच साठिया भाग एक योजनता अने चाठीष्टे एक भाग एक सठिया भागे खेरीन
 ऐइवा स ठि षुखिका भाग जगना भाग एतला यकी सूर्यनूत्स्यइ निजरेदिसइ उवावलो आवइ, ए याचिरस्या मीगा माहला यकी पंसतो यकी

सप्तम्याधिके योगभागो ३१८२७ ततोस्य पद्याभागे इते लब्ध पयोक्तमत्रमबले मुहूर्तगतिप्रमाणं छात्राणि दूष्टिपद्यमासतापरिभाषकाश्च । तथा इह
 गतस्य सगुव्यस्यति प्राक्कत् एकत्रिंशत्वा योजनसहस्रेः नवभिद्योजनश्रुते रेकोनवत्वारिंशत्वाय पष्टिनागे योजनस्य एकत्र पष्टिभागमेकपष्टिपा चित्वा
 तस्य शस्त्रेः यष्ट्या चूळिकाभागेः ३१९१६ ४९ ६० सुयेधदुःपयस्य नागश्रुति तयाश्रुतिस्मिन् मबले सर्वेभार चरति दिक्सीद्वारशमुहूर्तप्रमाणो द्वास्या मु-
 हूर्तकपष्टिभागास्या मधिकसोयोचानुं पदमुहूर्तो एकोन मुहूर्ते कवष्टिभागेतापिशा स्ततः सुवर्कं नार्चं पकचि मुहूर्ता एकपष्ट्यागुस्यस्ते तस्यएकः पष्टि-
 भाग सत्राधिक प्रचिप्यते । ततो अतानित्रीचि गतानि सप्तपष्ट्यापिकानि एकपष्टिनागाना ३६७ ततःप्रस्तुतमबले मपरिरिपपरिमाद्य श्रीबिलशाचि
 सप्तदशमहस्राचि द्विगते मसमयत्यधिके ३१८२७ इवच योजनराशि पष्ट्यागुचयित्वा सवर्कितामुहूर्तगतिरिति यथाव्यवहित्यते तयाप्रागुक्त । एत-
 रेभिस्त्रिभिः गतेः नस्यपद्याधिके गुंस्वते आशा एकादशकोठयो ऽष्टपष्टिलशा यतुवगमहस्राचि नवगतानि नवनवत्यपिकानि ११६२१४८९९ एतस्य
 एकपष्ट्यागुचितयापष्ट्या ३६६२ भागात्रिपत लब्ध्यामेकत्रिंशत्सहस्राचि मवगतानि योक्तोक्तराचि ३१६१६ श्रेयमुहूर्ति चतुर्थैश्रितिशतानि एकोनच-
 स्त्रारिगदपिकानि तथा २४३६ सोयोजनमाप्यापिति ततःपष्टिभागमपनायमेकपष्ट्या भागोद्विपते लब्धा एकानवत्वारिंशत्पष्टिभागाः ३६ एकस्यच

तत्र कंचदृश्य खेत्त गच्छई । गो० ! पत्र २ जीश्रुगसहस्रसाहृ तिस्रिश्चउरुत्तरेजीश्रुणसए सहायशुत्र सश्रि
 भा० जे श्रुणस एगमेगेण मुहूर्तनेण गच्छई । तथाण इहगयसस मणुसस एगह्रीसाए जेश्रुगसदृससेहि पय

ननुपमकस्य चारचरति । तथा एकेकन मुहूर्तेन क्षिपत्तुत्रेण गच्छति । गीतना। पच २ योजनसहस्राचि श्रीचिच चतस्रराचि योजनशतानि सप्तप
 मूये चाचिस्त्वा पकी अन्तर योर्गुं मातन् रपसकमी सासपीमत्र चारचरति तिवारइ एककइ मुहूर्ते केतयू क्षेत्रेण च । से गीतना। पाच २ चार
 यामन त्रिंशोपे चार २३२४ यामन एन सवायस साठीया माग एच योजनना एतसू खेच एकेने मूहूर्तइ चाप, तिवारइ इंई परवसेत्रना मनुय

प्राग्भावित तथापि प्रस्तुतमकलस्योत्तरावकाशसङ्गनाभावविधुतत्वेनात्मसमग्रकण्ठनिरपेक्षतया करुणातरसकारि, इदञ्च सर्वोप्यन्तराऽन्तरसमग्र-
 भात् पूयानुपव्या' स्वप्नाभं श्रुतीत्यपि कण्ठगततम प्रतिमबल बाह्योराग्रकण्ठादेशोऽपि श्रुतीत्यपि कण्ठगततमसङ्गीतायवद्विचार्यस्य चरभोदिवसं इ-

जोश्रुणसहस्त्रसङ्ग निखिद्यपचतुरे जोश्रुणसपु पशुरभयसन्धिभाए जोश्रुणसस एगमेगेण मुहूर्त्तैर्ण गच्छेई ।
 तथाण हहगयस्स मणुसस्स एगतीनाए जोश्रुणसहस्त्रेहि अठहिश्य एगतीसेहि जोश्रुणसएहि तीसाएश्व
 सन्धिजाणहि जोश्रुणसस सूरीए चस्कूफास हस्रुमागच्छुं ॥ एसणं पठमेछम्मामं, एसण पठमस्स छम्मोसस्स

गान् पाजनस्य एकैकस्मिन्मपहने मुहूर्त्तं गति अभिवर्द्धयन् २ चतुरशीतर्षोत्तमानि पुरुषव्यापस्त्रिषट्पदं २ चवबाह्य मरुत सुपसकस्यचारुचरति ॥
 पदाभद्रम् । मूय मययाह्य महल उपसकस्य पारचरति । तदाकलु एकैकेन मुहूर्त्तेन कियन् चेन्न गच्छति ॥ गीतम् । पञ्चपञ्चपोजनसहस्रादि को-
 विच पञ्चाभरादि योजनगानि पञ्चदशमवसुिजागान् योजनस्य एकैकेन मुहूर्त्तेन गच्छति । तदा इदमगतस्य सप्तम्यास्य एक श्रुतायोजनसहस्रैः

एतल' साठिया एक भागना एकसठिया पूणिका भाग श्यामी याजन २४ साठोसा ४९ एकसठोया बुधि का भाग साहि केवीह तसाहले यतली पुरु
 पकाया पूयिभ्या यकी पट इन यावत् एकसा श्यामी से १८३ बांऊनो यकी १८४ नै मांऊले ८५ याजन ८ साठिया भाग अने ४० एक सठिया पू
 निका भाग एतली पुरुषछाया पटं जगता मूय जेतसायका निअरे दीसे ते पुरुष टाया पुरुषछाया) जगता मूय निअरेदीसे ते पुरुषकायासव बा/रि
 एवु कइलू माइलू उपमकनी आश्रवीने बार करइ । किवारइ बेभगवन् । मूय सधे पी बाहिरालू छइलू माकलू छाश्रवीने बारकरइ, तिवारै एकैके
 मुहूर्त्त इ वेतलू ऐत्र जाइ । बे । गीतम् । पाव २ इमार याजन विखिस पाव ५३५ योजन अने पकर साठीया भाग एक योजनना यतलू केत्र एकैकइ
 मुहूर्त्त इ जाइ । तिवारइ इही भरत केत्रना मणुप्यमइ एकशीन इमार आठिसव यकत्रीस २१८ इय योजन अने श्रीष साठिया जाग एक याजनना य

अणुटीप०
 ॥ भाग० १॥
 ॥ पम ३ ॥
 ॥ ५०८

परिमाणं तिलोक्षणा छष्टदशसहस्राणि श्रीछिग्रतानिपद्मशोहरादि ३८३।५ ६० सतीस प्रागुक्तपुस्तिकया ३ पद्य। मन्ते लब्ध यदीकनत्रमसहलेमु-
 दूतं गतिपरिमाणमिति । अत्र द्रुष्टिपप्रामातापरिमाणमाह । तथा सर्वथास्तुभयसहस्रचारचरुकासे इष्टगतस्य समुपयस्येति प्राग्यत् । एकप्रिगता यो-
 नमसहस्रे रष्टमिषैकप्रिगदधिके योगमगते लिशताचपटिसागे योगस्य ३८३। ३० सूर्ये शीघ्रं बहुःस्पगमागच्छति संवास्त्यस्मिन् मसहले सूर्ये चार
 नरति द्वादशमुहूर्तमाको दिवसस्यार्द्धेन वायन्मात्र सेत्र व्याप्यते तावन्तिस्वितसद ६० यमान सूर्येचपलस्यते द्वादशमात्र मुहूर्तामामर्तुं पद्मुहूर्तो
 सततीयत्र मसहले मुहूर्तगतिपरिमाणं पञ्चयोगनसहस्राणि श्रीवि शतानि पञ्चोत्तराणि पञ्चदशचपटिजागा योगनस्य ५३५। १५ तत् पद्मिगुंस्यते
 दिवमार्हेगुणिताया ययमुहूर्तगतेर्द्रुष्टिपप्रामासताकरकस्वात् ततो यथात्मनत्रमसहले द्रुष्टिपप्रामासतापरिमाणं मवति, यद्यप्युपात्य ६० मसहलद्रुष्टिपप्रामा
 तापरिमाणमात् पञ्चाशानि योगानि मयपटिजागा योगनस्य एकस्य पटिभागस्य सहाः पटिरेवपटिजागाः इत्येव राशौ शोधिते इदमुपपद्यते एतच्च

२ जो श्यगाड पुरिसत्तायणियुद्धं माणे २ सस्रत्राहिर महल उवसकमिज्ञा चारचरड । जयाण मते । सूरिगु
 नस्रत्राहिर मरुल उवसकमिज्ञा चारचरई । तयाण एगमेगेण मुज्जतेण केअइंअ खेत गछइं गो० । पच २

मुप्यस्य सप्तचत्वारिंशता योगनसहस्रेः पएमवतियात्रने खयस्त्रिगता चपटिजागीर्धोगस्य पटिजागच एक एकपटिपादित्वा द्वाभ्याचूणिकामा
 गाभ्या सूर्यदृष्टसूर्ये गीप्रभागच्छति । एय खलु शैलेनोपायेन निष्क्रामन सूपसदमतराम्पकलात्तदमतर मसहल सक्रामम् २ छष्टदश २ पटिभा
 यका सूप तदनतर पूर्विन्या माहला यकी तदनतर आगित्ये मारुले सक्रमतो जाती २ यको अटार २ साट्टिया भाग याजनना एकैके माकलइ ए
 तती मुहूर्तगतयि वधारतो २ यको चोरासी याजन काईककक्षा (चोरासी योगन काईक कथासी व्यासी योगन त्रैवीस साठिया भाग अर्ने सा
 ठिया एक भागमा बैतालीम एक सठिया चूर्धिका भाग एतलु एकैके माहले सूर्यदीचयाकप पुरुप त्वाया घटानतो यकी) पुरुपथाया अगतो सूर्यनि
 अरदिसे ते पुरुपच यामति घट इतो २ यका (ने मसहलो पुरुपथाया कीर्जे ते जेतलु माहलु होइ अकाक ३६ गुणा कोर्जे ते सात्रि यी ३२ अंठाकीर्जे

यत्र पट्टिभागस्य साकारश्रीकपट्टिभागः सर्वाङ्गिते तुमहर्षे तुनीयमहर्षायेषाम् व्याश्रीत्वपिकगततने यदा दृष्टिपथमासिद्धिमासा सदा पदत्रिग
 र्वाश्रीत्वपिकगतनेन गुरुयते जातानि पञ्चपट्टिगतानि द्विपञ्चाशदधिकानि ६५२ ततः पञ्चिन्नासाभयनायमेकपट्ट्या सागे कण्ठ मसीहर शसपट्टि-
 भागानां पञ्चविंशति रवशिष्टाः एतद्गुण वराश्री प्रचिप्यते ज्ञात पञ्चाश्रीतिर्भोजनानि एकादशपट्टिजागयोऽनस्य एकस्य पट्टिभागस्यसहाः पञ्चक
 पट्टिभागः २५ ११ ६ इह पट्टिगत एवमुत्पत्तिः पृथक्सात् २ सवहलोद्विक्तो दुःस्वप्नां २ मुहूर्त्तकपट्टिभागस्या शीमः स्यात् प्र-
 तिमुहूर्त्तकपट्टि ११ भाग चाट्टादशएकस्यपट्टिभागयोऽने ततः उभयमीकने पट्टिगतस्यु तं चाट्टादशभागाना कस्ययान्यूनान्
 मन्पतेन परिपूर्णापरव्ययहारतः पूर्वेपरिपूर्णा विवचिताः तस्यकस्या न्युगल्यप्रतिसफल ज्ञेयत् यदा श्यगीत्यधिकगतसममहले एकत्रविचिदत सत्
 चिन्त्यते तदा षाट्टपट्टिरेकपट्टिजागान्मुहूर्त्तानि । यतद्विप व्यवहारततक परभाषतः पुन किञ्चिदधिकसमपि दुष्टपथसंय ततोऽभीष्टपट्टिरेकय-
 ट्टिजागाद्ययसायेने तत्रय मारवेपचागति र्भोजनानिलवयट्टिभागानोऽनस्य एकस्य पट्टिभागस्य साहाः पट्टिरेकपट्टिभागाना २५ ६ ६० इति ज्ञात
 शबवाद्यमहलासतरार्धोक्तसमद्विनीयमहर्षलगसादृष्टिपथमासतापरिभाषा वैकत्रिगतसहस्राणि नवशतानि योक्तानि योक्तानि ६० ६१ नाणा य-
 कोमन्त्यारिगन् पट्टिभागाना योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य साहाः पट्टिरेकपट्टिभागानाः १०२१३ ३२६६० इत्येवमप्युच्यते ततो यथोक्त सवसाद्यमह-
 लेदृष्टिपथमासतापरिभाषा भवति तत्राद्य स्रानेयत्रस्यति । ततएवपुठपुष्पायाया पट्टिपथमा ६० ६१ सताकयाया द्वितीयादिषु कपुचिन्म सलपु भर्त-
 गीति किञ्चिद्व्यूनानि कपरितानेषु महलेषुपिकान्ये क र्ताणि इत्कप्रकारेणविद्युयन २ तावद्वयमेयो यावत् सवसाद्यमहर्षमुपसकस्य चारभरति
 तत्रनु मद्वाशीति योजनानि साधिकानि ज्ञापयतीत्यत्र । साधिकस्यशीतिचतुरशीतिपञ्चाश्रीतियोजनानिजयपि मूत्रे यद्युत्तरशीतिपञ्च तद्दे इ
 लीमदीपम्यायेनोत्रपयाद्यैवतिन्वो स्पश्रीतिपञ्चाश्रीत्योपश्चायेनिति । आभाषे एव सवहलसेने पद्यामुप्यो मूर्धस्य मुहूर्त्तगत्याद्याह । सयाद्य-
 मित्यादि । यदा जगयम् ? सूर्यः सवसाद्यमहर्षमुपसकस्य चारभरति तदा एकैकेनमुहूर्त्तैक कियत् केन गच्छति । गीतस । पञ्चपञ्चयोऽनसहस्राणि
 श्रीषिष तद्युत्तरादि भोजनयत्रानि पञ्चदशमपट्टिभागानु योजनस्य ३३०५॥ १५ एकैकेन मुहूर्त्तैक गच्छति कथमितिचेदुच्यते असिन् नवहलेपरिरय-

कपटिभागस्य गम्य । अथद्वितीयमण्डलपरिरयवृक्ष कर्मजनाद्याल्लस्यते मुहूर्तकयष्टिभागेन तच्छोकयष्टिभागेन ६० ६१ मपक्रम्यते पूर्वपूर्वमण्डलादमन्तरा-
 मन्तरेमण्डले परिरयपरिमाणचित्ताया मष्टादशऽष्टादशयोजनासि अथद्वारत परिपूर्वकोभि यद्वेते ततः पूर्वमण्डलेमुहूर्तं गतिपरिमाणादनन्तरामन्तरे
 मण्डले मुहूर्तं गतिपरिमाणचित्ताया मतिमुहूर्तं मष्टादश २ पट्टिभाग योजनस्य यद्वेते मतिमुहूर्तं क पट्टिभाग चाष्टादशोक्तस्यपट्टिभागस्य सक्ता एकय-
 ष्टिभागः सर्वोत्पतरानन्तरेष द्वितीयमण्डले मयमुहूर्तं रंकेन मुहूर्तं कयष्टिभागोनामै योयन् हेत्र व्याप्यते शादति स्थितः सूर्यो दृष्टिपथप्रप्तो भवति
 ततो मयमुहूर्ताएकपट्टया गुरयन्ते जातान्यष्टाणयासशतानि यस्तु पट्टयधिकानि ८८६३ तयां पट्टिजागणयनायं केरुपट्टयाजागोद्वियते सप्तयनेकपट्टयधिक
 यत यष्टि-ग्यामा त्रिषत्यांरिशत्पट्टिजागय सक्ता एकपट्टिभाग १६१ ४४ तत्रत्रियगित्यधिकेनयष्टिभागशतेन लब्ध हेत्रुयोजने अयशेया सकवत्वारि-
 शतपट्टिभागः एकयस्य यष्टिभागस्य सक्ताकि सत्यारिशदेकयष्टिभागा ६१ एतथ द्व योजनेसकवत्वारिशतपट्टिभाग योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्य
 सक्तास्त्रिषत्यांरिशदेकयष्टिजागा इत्यवकप मागुक्तात् पट्टयोरित्योजनानि पञ्चपट्टिभाग योजनस्य एकस्य पट्टिभागस्यसक्ता यस्तु विंगनिरैकपट्टि-
 भागाः इत्येनस्माच्छाच्यन्ते शोपितेष तस्मिन् स्थितानि तस्मिन् अश्रीनिर्योजनानि त्रयाविगतिः पट्टिभागः योजनस्य एकस्य पट्टिभाग य सक्ता द्वि-
 षत्यांरिशदेकपट्टिभागः ८३ २३ ४२ एतावद्द मर्षास्यन्तरमण्डलगतदृष्टिपथप्रमत्तापरिमाणाद् द्वितीयमण्डलगतदृग्पथप्रमत्तापरिमाणु द्वीन स्यात्
 यतश्रीनरेतरमण्डलदृष्टिपथ ६० ६१ प्रमत्ताचित्ताया हानी प्रूय अतएव प्रुवरगिरित्युच्यते ततो द्वितीयस्मान्मण्डलादनन्तर तृतीयेमण्डले स्यएय
 प्रुवरगिरिकस्य पट्टिभागस्य सन्ने पट्टित्र गता भागभागेः सद्धिता यावाम् राशि स्यान् । तथाचि । अश्रीनिर्योजनानिचतुर्विंशतिः पट्टिभाग यो-
 जनस्य समदृग्पथपट्टिजागस सक्ता एकपट्टिभागसद्धति । तावान् द्वितीयमण्डलगतता द्दृष्टिपथप्रमत्तापरिमाणाद्धो व्यते तता भवति यथोक्तमत्र म-
 षडल दृष्टिपथप्रमत्तापरिम ष षनयमण्डले सएव प्रुवरशि द्वामस्तया सद्धितः क्रियते यस्तुचेक्रिमण्डल तृतीयमण्डलापेक्षया द्वितीय ततःयद्विद्विशदु
 द्वास्या गुचिता द्विकसतिःस्यात् तथा सद्धितमत्रमोत्तरादिको राशि ०३ २४ ५३ इत्येव रूपाजातः अथच तृतीयमण्डलगतताद्दृष्टिपथप्रमत्तापरिमाणा-
 द्वाच्यते ततो यथावस्थिततुर्पमण्डलेदृक्पथप्रमत्तिसमान ६० ६१ तत्रैव सप्तपत्यांरिशद्विगद्यो जनसक्ताणि त्रयादशोतराणि आष्टीष पट्टिभाग योजनस्य एक

अथ सात्त्विकरामिना मुक्तने मूलरात्रेरेवन्तोभास्युपरानिः पशुनि शठैरष्टाशस्वारिशशरपिबे गुण्यते आता घसदगकोटय पश्विगतिलनाः अष्टशसति
 मृशस्त्राचि पट्यतामि पट्टिनिशरपिकानि १७२३७५६६ अथवराशि मोगभागास्त्रास्या अयोत्रमाभि प्रयच्छतीति । एकपट्टेः पट्ट्यागुण्यताया यायान् रा-
 मित्रयति तंननाभोद्विपते इयच गचितमक्रियाप्रापवापिका अन्वयाऽस्सरात्रो रेकपट्ट्याभागे इतेपट्टिजागा लभ्यते तेषाच पट्ट्याभागेइते योजनानि
 प्रवतीति गीरव स्यान् एकपट्ट्यांचपट्ट्या गुणितयां पट्टिच्छतामि पट्ट्याचिकानि ३६६० तैर्भागेइते आगत सप्तशस्वारिशत्सुशस्त्राणि गतसेकसेकोभा-
 ओत्पिक योजनाना ४७७३६ शेष ४४६५ अंतरात्रे पट्ट्याऽपवसेनाकियते आधा एकपट्टि ६१ तथा अपररात्रेभागे इते लब्धाःसप्तपट्ट्यागत्यष्टिभा-
 साः ५३ योजनयिगतिपेकस्य पट्टिप्रागस्य साक्षाः एकपट्टिभागा १६ । आगत्यन्तरात्रोतीपसदलस्य चारमिपट्टियु राद्यशूत्र सुप्रयति । सेचिरकगभाषो-
 मुरि ६० एद च सेइत्यादि । अथमि कामन् सूयैद्वितीयऽइरात्रे ६१ प्रस्तुतायनापेक्षया द्वितीयमवडणइत्यर्थः । अथ्यन्तरात्रोतीपसदलस्यमुपक्रमस्य चार
 चरति । तदायुकेकेन मुहूर्तेन कियत्तुचेत्र गच्छति । भागयानाच ? गीरव । पन्वपन्वयोजनसदस्त्राणि द्वेषद्विपट्ट्यात्रेयोजनगतं पशुचपट्टिजागाम योजनस्यै
 केकेन मुहूर्तेन गच्छति इदचप्रस्तुतनेदलपरिरपस्य पट्ट्याप्राकते कयावमारणे तदाच इदगतस्य ससुप्यस्य सप्तशस्वारिभ्यताः याजनसदले पस्यत्यपच
 योचने अथमिअताच पट्टिभागे योजनस्य यमिनामपेक्ष पृथक्भागाभ्या मृगदशुः१७३७ इव गी प्रमागच्छति । तर्थाइ ।

चारशरदं । जयाण नत ! सुरिण अश्ररतञ्च मरुत उग्रसकमिना चारशरदं, तयाणएगमेगेण मुक्तनेण
 केयदृश्रखेत गतर्हं गी० । पच २ जोश्रुणसदस्त्रमाइ दीशिश्य आथखेजे।अणसए पचयसठिजाए जोश्रुणसस

अतस्य पट्टिगाणश्च एकपट्टिपाचित्वा एकान्तवगत्याचूचकाभागेः सुपचदुःशपशौगीप्रमागच्छति, तदा अमिच्छसन् सुयःद्वितीये अचारात्रे आभ्य-
 १७८ यात्रेन अने सतावक मादिया भाग सोकमना अने सठिठे एक भाग एकसठि भागे केरीइ गयोइ एइवा सगकीस भूमिका भाग भागभा भाग
 यतसे अगती सुये यमृगपट्टाच निअरे आत्रे इरीसइ ते बीजा साकलाः यको भीकलतो यको सुये योमी अचारात्रेने निपद मादिलू बीञ्च मादिलू उपु

अनुदीप०
 ॥ भाग३१६५
 ॥ यत्-३ ॥
 ॥ ५०५

मुञ्चं प्रसव्यं क्रित्वा । पूर्वोक्तवशात्प्रकाशगमिण स्वतन्त्रसमयगत २ सादृश्याः प्रथमेऽहोरात्रे सवाभ्यान्तरानन्तरं सशकलं मुपसकल्य चारं चरति ।
एषवाहोरात्रो द्विचिदायनस्याद्यः सयस्वरस्यापि च वृत्तिकायमादिकस्वारासुवरासुरस्य, अत्रचापिकारे सप्तवायांगसुवंगमप्रतिचक्रमप्रतिचक्राद्रीं प्रस्तुतसुत्रा
दर्शयुच्यते २ इत्यस्य स्थाने अयनीकैश्चि पाठदृश्यते तेन यदि सममूलं कदाप्यायत्वाविद्भेदुता सापुरेव अयमावेदितुं शक्यमिति । अपस्तु
सपत्रापि सप्रेति । अत्रात्रगतिप्रसाधयुक्तं । अयोचमित्यादि । यथा प्रगतम् ? सवाभ्यान्तरानन्तरं द्वितीयदशियायनावेद्यया आद्यासबलमुपसकल्य च
रचरति तदापदेकेन मुहूर्तेन कियत्सेन गच्छति । गौतम ! पञ्चपञ्चयाजमसहस्रादि द्वैवैकपञ्चाशोयाजमगते सप्तसप्तारिजातच पृष्टिभागम् योजनस्यो-
क्तेन मुहूर्तेन गच्छति । कथमिति चेदुच्यते । अस्मि य सशकले परिरयपरिमाद्य त्रीखियोजनसहस्रादि पञ्चदशमसहस्रादि गतमेक सप्तोत्तर व्ययहारतः
परिपूर्के निवचयन्ते नतुकिचिदूत ११५१०३ तताऽप्य प्रागक्तवृत्तवशात् पञ्चाभागेन शक्य यथास्तत्र मफलं मुहूर्त गतिप्रमाद्य ५२५१ ४९ । अपवा
पूर्वमरकलपरिरयपरिमाद्यस्य परिरयपरिमाद्ये व्यवहारतः पूर्वोक्तपृष्टादशयाजमानि यद्वेते निवचयन्तेनतुकिचिदूतानि अष्टादश्यानां यो ६० कालानां
पञ्चाभागास्तथा अष्टादशपृष्टिभागा योजनस्य सेमाशुतनसहस्रगतमुहूर्तं गतिपरिमाद्येऽपिकल्पेन प्रविष्यते ततोभवति यपोक्त सप्तमफलं मुहूर्तं-
युक्तिप्रमाद्यमिति । अत्रापि दृष्टिपप्रमातताविषय परिमाद्यमाद्य १ यदा अष्टमन्तरद्वितीयेमशकले सूर्ये चरति । तदा इहगतस्य समुप्यस्य अतावेकयजम-

गी० ! पत्र २ जोअगसहस्रसाह दोषांश्च एगात्रसुत्रोअगसए सीआलीसुच सठिभापजोअगसस
एगमेगेग मुञ्जतेय गच्छई । तयाप कुहगयसम मणुससम सीञ्जालीसाप जोअगसहसंसंति एगुंगासीप
रति । तदा एवैकेन मुहूर्तेन विपत्सेत्रगच्छति । गौतम ! पञ्च २ योजनसहस्रादि द्वेष एकपञ्चाशत योजनगते अष्टपञ्चारिजातच अष्टिभागम्

अन अने २२ साठिया भाग आये एव एक मुहूर्तए एतलू सेमश्रीव सर्वाभ्यान्तर साहले इम कयमाहले परिचि साठे मागे इतीए तिवारे यचोक्तमाने
मुहूर्तेनपि आचर) इवे मुहूर्तेनगतिद्वार, अरे वै विवारे दे मगलम् । सुय सप्तयो अत्रन्तर पहिलू गांकलू आशयोमइ चार करइ विवारे एकेके मुहूर्तइ

टीका ४
मूल ४
अनु० ४
भाष्य ४

पादात्प्रायः पटि० पुरासातामसपरिरयस्य पद्याजागेइते यद्भवते तन्मुहूर्तगतिप्रमाणं । तथाचि । सर्वोप्यन्तरमहजपरिरयच्छोचि सासाचि प-
 ष्वङ्गप्रद्वारास्यैकाननयत्यपिबानि योजनानां ३५०८८ एतेषां पख्याजागेइते लक्ष्य यथोक्त मुहूर्तगतिप्रमाणं ५२५१ इदं । अथयिनयायिञ्चैतसप्त-
 र्बने मध्यपञ्चमपृथुनापि विनेयस्य क्षिपिद्विचिक मञ्जापमीयजित्याह । यत्तदातीत्याभिसन्ध्यादनुक्तमपि पञ्चम गतिं ६० तद्यान्य मत्रायतारकीय, तेन
 यदानुयः एकेनमहूर्तेन इयत् ५२५१ योजन इदं प्रमाणं गच्छति । तदा सर्वोप्यन्तरमहजसकमपकासै इगतस्य ननयसात्रजातावैकययम ततोयन-

तथाण एगमेगेण मुञ्जमेगेण केवद्विष्ट १० खंच गढइ । गो० ! पष २ जोश्र्यणसहस्साइ दोशिष्ठ
 एगावयो जोश्र्यणसए एगुणतीसवसठिजएजोअणस एगमेगेण मुञ्जमेगेण गढइ ।
 तथाण इहगयस मणुसस सीआलीसाए जोश्र्यणसहस्सेहिं दोहिष्ठतेमठेहिं जोअणसएहिं एगवी
 साएश्र्य जोअणस सठिजागेहिं सूरिए वरकुफास हस्रमागढइ । सेणिसकममाणेसूरिए नवस ३ च्चकरं

नगयत् सूयः सद्याप्यन्तर मयइतनुपसुकम्भारं चरति तदायकेकन मुहूर्तेन क्षिपत सेत्रगच्छति । गीतम । पष २ याजनसहस्साचि द्वेषय-
 कापपद्धाजने याजनशते योजनशते योजनान् योजनान् एकेकेनमुहूर्तेनगच्छति तदाइगतस्य मनुप्यस्य (जातायेकवचन) तदायस्वारिश-
 ता याजनसहस्से हूर्त्तयां त्रियष्टिभ्यां याजनशताभ्याम् एकविशत्याचयोजनस्य पष्टिजानी मूर्धङ्कुर्यतीं यीप्रमाणच्छति, सनिष्क्रामन् सूर्योत्तवस

मयन् मीठलुं खेतलो वाधपव वीषसपवे परिचिपवे, ई गीतमा एकलाप योजन छत्रे अहतासीव योजन छत्रे आयस एकसठिया भाग योजनमा
 वाधपवे पाइकपवे त्रिक्रिबाप याजन छठारइअर योजन वेधे रगवासी ३२२७८ याजन परिचिपवे इषी रीते निधे इचि उपायइ पेसतो षको सूय
 तवपन्तर पाचिइसा मांइसा यकी तदगन्तर आगने मांइसे च्चकमतो साकतो २ षका पांन २ याजन छत्रे पाचप्रीष एकसठिया भाग याजन एकना

प्रावदुषाथ-+ व्याख्यानाथेस्तात् गतमापामविक्रमादियद्विद्वान्द्वार । ध्यानैयकमेव द्वयो सूर्ययोः परस्परसमाधाद्वारमप्यस्यतरयाः समापहलादिष्व-
वसेय । समन्तिमुद्गुत्तगतिद्वार । जयावसते । मूरिस्वप्नतरहस्वादि । यदात्रगयन् ? सूर्यः सर्वाभ्यन्तरमण्डलमुपसकम्प्य चारचरति तदा यत्केनमुद्गुत्त-
क्रियत् तत्र गच्छति । गीतम् । पक्षुपक्षयोजनशतस्रस्त्राणि द्वैवैकपञ्चाशो योजनशते एकोत्तत्रिंशत्तत्रयष्टिभागान् योजनपर्यैकैकम् मुद्गुत्तम् गच्छति कथञ्चि-
दमुपपद्यते संदुष्यते । इहसवमपिभस्रस्रमेकनाशोरात्रेण द्वाभ्यां सूर्याभ्यां परिसमाप्यते प्रतिसूर्यवाहोरात्रगणे परिसायतो द्वावशोराश्रीभयत द्वयो

अणसयसहस्रह् । अथठारसयसहस्रह् । वैशिष्ट्य अणस्यै ए जाश्रुणस्यै ए परिरक्त त्रेण एव खलु एण एण उद्याएण
पत्रिसमाणेसुरीए तयाअतराद्यस्रलाने तयाणतरमन्त्रल उवस कममाणे पञ्चदशैश्चणान् पणतीसत्र एगस
ठिभाए जाश्रुणस्य एगमेगेमन्त्रले थिरक्त मन्त्रद्विगिन्त्रद्विमोने २ अठारस २ जोश्रुणाह परिरयवृद्धिचिन्त्रुठेमाने
सद्यश्रुतरमन्त्रल उत्रसकमिन्त्रा चारचरह । जयाण मन्त । सुरीए मन्त्रपुत्र मन्त्रल उवसकमिन्त्रा चारचरह ।

प्रागान् योजनस्य अयामविक्रमाभ्यां त्रिंशदियोजनपर्यन्तस्रस्त्राणि अष्टादश च स्रस्त्राणि द्वे च एकामशाते योजनशते परिक्रियन्ते, एव खलुयत्-
नोपायेन प्रविश्यन् २ सूर्यः तदनन्तराम्बन्धनात्तदन्तर मन्त्रल सक्रामन् २ सूर्यः पञ्च २ योजनानि पञ्चत्रिंशत् एकपष्टिभागान् योजनस्य एक-
मन्त्रमन्त्रल विक्रमवृद्धिमभिवृद्धयम् २ अष्टादश २ योजनानिपरिरयवृद्धिमभिवृद्धयम् २ सर्वाभ्यं तरमन्त्रलमुपसकम्प्यचार चरति, तदन्तरं यदा-

इत्थं ज्ञाप्य योजन अने खरीच एक स्रष्टियाभाय योजनना सात्यपर्वे पौर्णमास्ये, तिस्त्रिंशत्पक्षे, तिस्त्रिंशत्पक्षे योजन अठार अठार योजन अने खरि चिर्त्त सतायु योजन
२१८२७ परिक्रियन्ते (सर्वाभ्यन्तर मन्त्रले सूर्यह्, तिद्यार दिनमान १८ मुद्गुत्तमुद्गुत्त तेषु अर्द्धमन्त्रगुणो मुद्गुत्त गतिकीजे तिद्यारं यथोक्तसूर्यदीप्तयानु
मानावाह सेपुठपक्षाया कहीह ते वेनबीकी सेतो उदयास्तातर मानयोह इव सर्वमन्त्रलस्र जाश्रु) याहिस्तया केहसपापकी त्रीणु के भगवन् ।

जनयते परिशेषे च कथमुपपद्यते चेदिति ब्रह्मणः, पूर्वसप्तसप्तपरिरपादहादय योत्रगोपनेसुस्थिति । अथतृतीयमहलेतत्पुष्टा । पादिरतयेयनि-
 त्यादि । प्रसःपूर्ववत् । एतत्सूत्रे नाह्यनृतीर्य एकयोगललास यद्वाष्टावत्वारिंशानि योजनयथाति द्वापञ्चागत शैक्यप्रियागाम् योजनस्यापामपिष
 म्भाष्यां युक्तिद्वारा अतस्तत्पूर्वमवबलान् पशुत्रियदेवपुष्टिनागापिकपञ्चयोऽनविधौजने चापु जयति त्रीणि योजनमहायष्टादशयष्टस्र्वाणि द्वैधैकोन
 श्रौती योत्रगते परिशेषे च पूर्वसप्तसप्तपरिषे रसादययोजनगोपने ययोग मस्तसमवहसस परिषिगाम । अत्रातिवेगमात्र । एयउसुय्यमित्यादि ।

परिरकंघेण प० ? गो० ! एगजोऽश्वगसयसहस्रं तच्च षडपथं जेऽश्वगमए तद्द्वीसत्र एगसठिजाए जौऽश्वगस्स
 श्यायामत्रिस्कमेण तिखिजोऽश्वगसयसहस्रमाह श्ठारसयसहस्राह देऽखिश्च सत्ताणउए जौऽश्वगमएपरिस्कंघेण
 प० ? बाहिरतज्ञेण जने ! सूस्मरुले केवहंअ श्यायामत्रिस्क जेण केवहंश्च परिस्कंघेण प० ? गो० ! एगजो
 श्वगसयमहसस तच्च श्ठयालेजौऽश्वगसए आशयसत्र एगसठिजाए जौऽश्वगस्स श्यायामत्रिस्कं भेण तिखिजो

मयिक्रमाभ्याम् क्षियत्परिशेषे च प्रश्नः ? गीतम । एक याजनगतमहस्र पट्ट चतुःपञ्चागद्यात्मयथाति पर्वतित्र एकपुष्टिमागात् योजनस्या-
 यामत्रिस्कमाभ्याम्, त्राकि योजनयसहस्राणि अष्टादशयसहस्राणि द्वैषसप्तमवत योजनगते परिशेषेचप्रश्नः ? याह्यसुतीय मदत्त ? सूर्येन-
 यत्वं क्षियदायामत्रिस्कमाभ्या क्षियत्परिशेषे च प्रश्नः ? गीतम । एकयोजनगतमहस्र पट्ट अष्टावत्वारिंशानियोजनगतानि द्विपञ्चागदेकपुष्टि-

पट्टं केतलूपरिषिपवदे । हे गीतम । एकस्याय याजन अने केवेषाति १६६० योजन सावपथे पाहलपथे त्रिखिलास योजन अठारहागर याजन
 अने त्रिखिषह पञ्च हादशय योजन परिषिपवदठे बाहिरस्याहं इत्यायको अततर कीन्तु हे मगवन् । सूर्येण साहसु केतलु सावपथह योहलपथे
 केतलुं परिषिपवदेव । हे गीतम । १ साव योजन एह अहंप्रात्रि दचिसायमनो आवि अने स्ववसरती आदि जायको ककसकाविको मयन् दिवस

अश्वरीप०
 ॥ भाषा ॥
 ॥ अनु० ॥

॥ ५०२ ॥

विशेषमतिपरिति किंचिदुनामिपरिच्छेदेऽनुवर्तति किंचिदुनस्य वात्र परिच्छेदकरत्वेन स्वर्षकोऽप्य संवादाद्यध्वविषयभाषायासत्तेनचोपरिपानियष्ट्यधि-
 शानि पदयोऽनगतानुक्तानि तस्य परिरपसामाय तस्यजस्युद्धीपपरिरये प्रक्षेपस्याग्नयति । अपद्वितीयमदलेतस्युद्धा ॥ आहिराणतरेण भते । नूरस-
 लइत्यादि । प्रसाः प्राग्वत् वसतस्त्रे गीतस । एकयोऽनगतस्य पदेषुः पञ्चाशानि याजनेशतानि पर्दियश्रितिकपट्टिजागान् योजनस्यापासविफजास्या
 सवदतिर्षेद् मयबाह्यमदलशिकजात् पञ्चाशिशेदेकपट्टिसागाधिकपञ्चयाजनेषु शोषितमिति शोषियोजनशशास्यपटादग्नमभूत्साथि द्विष समनवते यो-

साग २ अठारस २ आश्र्यागाइ पाररयवाहुं श्यामवहुमाणे ए सस्रुभााहर मरुठ उवसकमिसा घार चरड ॥
 सस्रुयाहिरपण भते । सुरमडले केवइअ श्यायामविरकभेग केवइशुपरिरक्रेण पं० ? गो० । एगजोश्रुणमय
 सहरस छस्रुमठे जोअगसए श्यायामत्रिरकनेज तिसि जौश्रुणसयसहस्साइ अठारसयसहस्साइ निशिश्रु
 पयारसुत्रे जोश्रुणमए परिरक्रेण ॥ आहिराणतरेण भते ! सुरमडले केवइशु श्यायामविरकभेग केवइशु

कभापृष्टिसमिषइयन् २ अष्टादश २ योजनानिपरिरपवृष्टिमिषइयन् २ सर्वदाह्यसगहलमुपसंक्रस्यचार धरति, सययास्यभदस्त । सुयन्-
 बहस किपदायामत्रिकजास्यां क्षियत् परिकेपेण प्रकृत ० गीतस । एकयोऽनगतमश्रुण पदयष्टिर्षेअनशतानि श्यायामविरकभास्यान् श्रीश्रियोज-
 नगतमश्रुसाधि अष्टादश मइसाधि श्रीश्रिष पषदगोतराणि योजनयनानि परिकेपेण प्रकृत ० यास्यानस्तर भदस्त, सुयमसहल किपश्रुआया-

योजन छने पाषत्रीस एकश्रुटिया भाग योजनता एकैके साकलस लावपण पोइल पखनी वृष्टि मति सघारतो २ यको १८ अठार २ योजन (इहा
 व्यधारपको १८ योजन पूराकहाप चि सतर १० योजन छने अठत्रीस एकश्रुटियाभाग एकैकेसाकले परिधिपखे अर्धे परिधिनी वृष्टिमति सघारतो २
 यको सवपकी याहिराणुवेइलु माहलु उवसकनी आश्रयोने चारकरइ । सर्वपकी याहिराणुवेइलु रे पगयन् ! सुयं नु मोइली केतली लावपखे पोइल

यत् २ मवबाह्यमहमपुसकस्य चारुचरति । अयमकारोवरेव प्रस्तुतविकारपरिच्छामाप पद्यानुपूर्व्यांपुच्छकाप । सकुमारिदरगृह्यादि । प्रश्नमूर्ध्व्यात् ।
 अश्वत्थैयुक्त्याअनलस्य पदपठ्यपिकाणि याअनगतास्यायापयिकस्माभ्यां उपपत्तिस्तु कच्छुदीवी कश्च भभयो पाथ्येयोस प्रत्येक त्रिगदृषिक मि श्रीषि-
 योअनगतानि लवयोंतरातिकस्य परतोचनमाहस्य इदमेव श्रीषियोजनलतास्यप्राकमयपइस्त्राचि श्रीषियोजनतराणि योजनगतानि व्यास्यातो

मग केअहस्यु परिरक्रेण ५०? गो०! गधगएहृ जाशुणसहस्साहृ कृसु ७कात्रसु जाशुणसये गत्रयएकसंठि
 ज्ञाए जाशुणसस्यु य मधिरकत्रेण तिसिजु जाशुणससहस्साहृ पसुरस जोअगमहस्साहृ एगत्रपणवीस जो
 अणमय परिरक्रेण एत्र खलुएणउत्राण णिरकमसानी सूरिए तथाणतराठ महलाठे सयाणतर महल उत्र
 सकमसानी २ पत्र २ जोशुणाइ पणतीसत्र एगमठिभाए जोशुणसस एगमेगेमकले त्रिरकमवृष्टि अत्रियहृ

दत्त । मूपमहृ क्षियशायामविकस्माभ्याम्, कियत्, परिशुपण प्रकस ? गौतम । मवतवतियोजनगदृश्याणि पट २ एकपशुगद्याअनगतानि
 मवत्र गक्यपट्टिमगान् पाअनस्य आयानविकस्माभ्याम श्रीषियोजनगतमचस्त्राणि एक २ पचविज ग पाअनगत परितेवेक, मव एगयेनोपा-
 येन निष्कसन्, मूयः तदस्तराम्महत्वात्तदमन्तर महत्त्वमूपसुकायण २ पत्र २ योजनानिपचत्रिशदेकपट्टिमगान योजनस्यस्यैकस्मिन्मवहसे वि-
 भाग मूकमठोपा भाग एक योजनता लाकपत्र पाइलपत्रहृ हे । त्रिसिधाप ३०००० याअन पकर इजार याअन अत्र एकसा सात ३ १५ १ ७ योजन
 परिधिपर्वे तत्र । अयन्तर मांदिस्तु श्रीषीं हे भगयन् । मूयता मांदिनीं केनलू गासपर्वे पाइलपर्वे केतली परिधिपत्रहृ ट । हे गीतना मयासु इजार
 योजन अर्धे एकावक ८८ ३ ५१ योजन लांबपर्वे पाइलपर्वे त्रिस साय ३०००० पकर इजार १५००० यकको पत्रवाच ३ १३ १२५ योजन परिधिपत्रहृ
 हे । इक्षीरीते निवे इषि उपार्थे नीकलठो २ पको मूय अयन्तर पूर्वस्था महत्वापको तदमन्तर अणस्ये माहले सकमठो कायो ए पको पाच पचि

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अनु० ॥
 ॥ भाषा ॥

पेष्य श्रीणिपीजनसहायि पण्डितश्रीयोगसहस्राणि एकत्र पञ्चविंशत्यधिक योजनसतं तद्योपपत्तिः पूर्वमगहलापरितेये १५१०३ योजनरूपे प्रागु-
क्तयक्त्यानीतोदादेश १८ योजनरूपायावृष्टौ प्रसिद्धाया यथोक्त मान भवति । अत्रोक्तातिरिक्तमवलयायासादिपरिज्ञानाय क्षापयार्थमतिदेशमाह ।
एतच्छुभशुभमित्यादि । एवमुक्तरीत्या महत्त्वशयवर्धितयेत्यर्थ । एतेनोक्तप्रकारेणनिकामन् सूर्यस्तदमन्तरास्तदमन्तर मण्डलासकामन् संक्रामन् पञ्च
पञ्चयोजनानि पञ्चभ्रिंशत्सैकपट्टिभागान् योजनद्वैकैकस्मिन् सवहले थिक्तम्बुद्धिमनियदंयन् २ तयोक्तरीत्यैवाष्टादश योजनानि परिरयबुद्धिमनियदं

णसहस्राह एगूणगठद्वं च जौश्रणाह किञ्चित्संसाहिस्याह परिरेकेवण । स्युदभूतराऽणतरेण भते ! सूरमडले
केवद्वश्यु आयामविरकमेण केवद्वश्युपरिस्कंवेण प० ? गो० । णवणउड् जौश्रुणसहस्राहं छञ्चपणयाले जौश्र
णसए पणतीसत्र एगसठिभाए जौश्रुणस श्यायामथिरकमेण तिखिजौश्रुणसयसहस्राह पशुरसय जौश्रुण
सहस्राह एगवमत्तुर जौश्रुणसय परिरेकेत्रेण प० ? अश्रु तरतञ्जेण जते । सूरमडले केवद्वश्यु श्यायामविरक

जगत्तमहस्राणि एकाननवति च योजनानि किञ्चिद्विंशत्याधिक परिरेकेषु, आस्यन्तरामन्तर भदस्त ? सूर्यमण्डल कियदायामविरकमास्याम्
कियत्परिरेकेषु प्रकृतम् ? गौतम ! नवनवति योजनसहस्राणि पट्च पञ्चत्वारिंशानि योजनगतानि पञ्चत्रिंशत सैकपट्टिभागान् योजनस्य श्या-
यामविरकमास्याम्, त्रीखियाजगत्तमहस्राणि पञ्चदशत्र योजनमहस्राणि एक सप्तोत्तर योजनगत परिरेकेषु प्रकृतम् ? आस्यन्तरतृतीय ज-

पट्टिन् हे भगवन् ! सुपून् साहसू कननीं शा.कपञ्च पाहलपणे केतली परिचिपणे । हे गौतम ! नवाणउद् हजार याजन ९९०० अने छसे च्यालीस
९९५० याजन लावपणे पोहलपण त्रिंश ३ साय पञ्च हजार याजन अने नव्यासी योजन काश्च अचिकेरी परिचिपणदं छे । अस्यन्तर पत्ती जगत
यीशू हे भगवन् ! सुयनी साहसू केतली लावपणे पोहलपणे हे गौतम ! नवाणुद् हजार योजन टसे पट्टितालीस ९९५४५ योजन अने पाषात्रीस

गङ्गालिफनादस्य नवदशस्य विषमेवैते अस्याश्च सर्वोप्यन्तरान्तरमनलसस्य परिद्वेषस्त्रीचि शतसहस्राणि पञ्चदशसहस्राण्येकं चतुर्त्तं सप्तोत्तर यो-
 जनात् ३१५०९ तथाचि पूर्वमवहलादस्य विक्रमे पञ्चयोगानि पञ्चत्रिगवैकपट्टिनागायोगसस्य चट्टे पञ्चानाथ योजनात् पञ्चत्रिगवैकमाणा-
 यिकाणां परित्यः अस्तदगपोजानि अष्टत्रिगवैकपट्टिनागाः सप्तचिक्काः योगसस्य परव्यवहारतो विवक्ष्यंते परिपूर्णाणि अष्टादशयोगानि तानि
 पूर्वमवहलपरिचये यदापिकाणि प्रचिप्यन्ते तदा यथोक्त द्वितीयमवहलपरिभाष स्यात् । अथतृतीयमवहले तत्पुष्ट्या । अष्टतरतत्रैकमित्यादि । व्यक्त
 नवमुत्तरपुत्रे नवमवतियोजनसहस्राणि पट्ट्य एकपञ्चाशानि योजनशतानि नववैक्यपट्टिमाणां योजनस्यात्राप्यन्तरतृतीयास्य नवमलसमायामविष्क
 र्मेय । अत्रापयनिः । पूर्वमवहलायामविष्क र्मे २६४५ योजन ३५ इत्येव रूपे एतन्मवहलवृद्धौ ५ योजन ३५ प्रचिप्ताया यथोक्त मानभवति । परिचे-

णस एगमेगे महले अयाहावृद्धि णिवृद्ध मा११ ण २ सष्टस्र तर महल उवसकमिप्ता चारं चरइ ५ जवृद्धिचि २
 'सष्टस्र तरेण जते ! सूरमहले केवडस्यं श्यायामधिरकभेण केवइ अपरिक्केवेण ५० ? गो० ! णवणउइ जोस्य
 णमहस्माइ छस्र चत्तालेजोस्यणसए आयामविरकमेण तिसिजोस्यणसयसहस्साइ पसुरसय जोअ

वाचया वृद्धि निवहयन् २ सर्वोप्यन्तरं मवहल सुपसकस्य चारचरति, जवृद्धीये भवत् । द्वीये सर्वोप्यन्तर सूर्यमवहल कियदायामविष्कमा-
 स्यां कियत् परिचयेष मष्टसम् २ गीतण । नव नवतियोजनसहस्राणि पट्ट्यवत्कारियाणि योजनशतानि आयामविष्कमास्यां, श्रीचिष यो-
 पाई यांश्चिरन् श्रीसू सुप माळसु चर । इकीरीते नित्ये इयं उपायइ पेसतो २ यतो सूर्यं तदनतर पाळिस्या । मांठशा चकी तदनतर आगत्ये मांठले
 सकमतो आवाता २ यका पयं यात्रण अने अहतालीस पञ्च भाग एकसति योजना एकाइके मांठले अयायामी पृदि मते पटाठतो पटाठतो यको
 चंपकी अस्यंतर मांठसू सकपी आश्रयीने चारकरे ५ इवे महलायामादिवृद्धिचि द्वारकइके ५ जवृद्धीपने चिपे हे गगनन् ! सबकी मांठिसू

वाङ्मयिण्यपि पशुत्रियत चैकपट्टिभागान् योजनस्य ८८५५ ३५ । तथाहि । एकतोपि सर्वाभ्यन्तरानन्तर मयस्य सर्वाभ्यन्तरमगलगतमप्य-
 त्वाङ्मयिण्यपि पशुत्रियत चैकपट्टिभागान् योजनस्य ८८५५ ३५ । तथाहि । एकतोपि सर्वाभ्यन्तरानन्तर मयस्य सर्वाभ्यन्तरमगलगतमप्य-

अथाहाए बाहिराणतरं सूरमन्त्रले पं० ? जयद्वीत्रिण मंनं । दीत्रं मद्रस्म पञ्चवस्स केवड्ड्याए अथाहाए व्याहि
 रतञ्चै सूरमन्त्रले पं० ? गो० ! पणयालीच जाअगसहस्साडं तिण्णियुवउथी नजोअणसए छञ्चिसंषरुगसठि
 नाए जाअणस्स अथाहाए व हिरतञ्चै सूरमन्त्रले पं० ? एव खलु एएण उत्राएण पत्रिममाणे सूरिए
 तयाणतराणं मन्त्रलाणं तयाणतर मन्त्रल संकममाणे २ ठोदोजोअणगाइ अण्डयालीसच एगसठिनाए जाअण

चि । श्रीणि च सप्तयिगानि योजनगतानि त्रयोदशचैकपट्टिभागान् योजनस्य अथापयथा वाद्यानन्तर मयस्यहस्य मज्जसम् ? जस्यद्वीपे भदन्त-
 द्वीपे मद्रस्म पवतस कियत्वाअथापया वाङ्मयसुतीय मयस्यहस्य मज्जसम् ? गीतस । पञ्चत्वारिंशद्योजनसहस्राणि श्रीणिच यन्त्रि-
 गानि योजनगतानि पञ्चयिगानि च एकपट्टिभागान् योजनस्याथापया वाङ्मयसुतीय मयस्यहस्य मज्जसम् ? यव खलुसुतेतोपायेन प्रविश-
 न् मयस्यहस्यमन्त्रलान् मयस्यहस्यमन्त्रलान् २ द्वे द्वे योजने अष्टपट्टिभागान् चैकपट्टिभागान् योजनस्यैकैकान् मण्डनात् अ-

यथा वाङ्मयिण्यपि पशुत्रियत चैकपट्टिभागान् योजनस्य ८८५५ ३५ । तथाहि । एकतोपि सर्वाभ्यन्तरानन्तर मयस्य सर्वाभ्यन्तरमगलगतमप्य-
 त्वाङ्मयिण्यपि पशुत्रियत चैकपट्टिभागान् योजनस्य ८८५५ ३५ । तथाहि । एकतोपि सर्वाभ्यन्तरानन्तर मयस्य सर्वाभ्यन्तरमगलगतमप्य-

स्मि, पदिवा परेकतो ब्रह्मद्वीपविक्रमादधीस्तेष्विषं पौत्रजयत यथापत्तोपि तेषां प्रयासो गतागो पृथग्पिभक्तानां ३६० परिषयः एकादशगताव्युपत्रिग
 यथिक्तानि ११०८ एतानि जम्बूद्वीपपरिरयात् शोच्यन्ते ततो यथोक्त परिच्छेदपदान भवति । अष्टतारावभित्यादि । अन्य
 ययोजनसुगता साययार्थावत्स्य सर्वोप्यन्तरात्मनश्च द्वितीयं सुयसबलमयानविक्रमाभ्यां नयनयति योजनसुदृशाचि पदेष योजनगतानि पञ्चद-

हिरं सूरमठले प० ? गो० ! पणयालीसजोश्रुणसहस्राह तिस्रोश्रुतीसे जोश्रुणसए श्रुथाहाए सध्रुथाहिरं
 सूरमठले प० ? जम्बूद्वीपेण भते । दीवे मद्रसस पध्रुयसस केयहश्रुयाए श्रुथाहाए थाहिराणतरे सूरमठले
 प० ? गो० पणयालीसजोश्रुणसहस्राह तिस्रिश्रु सत्ताधीसे जोश्रुणसए तेरसग्र एगसठिमाए जोश्रुणसस

एतेसोपायेन निष्कामसंपूर्णः तद्वजन्तरात् मरुत्कान तद्वजन्तरं मरुत्कान् देहे योत्रने अष्टवत्वारिगत बैकपष्ठिप्रागाम् याजमस्य एकैकस्मि
 न् मरुत्कान् अवाचया वृद्धिमिषवर्षेण २ शर्वबाह्य मरुत्कान्मुपसक्तस्यचारुवरणि । जम्बूद्वीपे जदत्त । द्वीपे मन्दरस्य पयसस्य क्षिपत्या अवाचया
 शर्वबाह्य सूपसकलं मच्छसम् ? गौतम ! पञ्चवत्वारिगामि योजन स्रहस्राचि शोचिन्नि योजन गतानि अयाचया सयबाह्य सूपसकलमच्छस ०
 जम्बूद्वीपे मरुत्त । द्वीपे मन्दरस्य पयसस्य क्षिपत्याअवाचया आद्यानन्तरसूपसकल मच्छसम् ? गौतम ! पञ्चवत्वारिगानि योजनसहस्रा-

अवाचाश्च अन्त्यतर शीर्षू सूपम् साठन्तू लें । शशिरीर्षे मिष्टं इत्थं उपायश्च बाहिरनीकसलोचका सूप तद्वजन्तरपूविस्वा माह्वना यक्षी सवन्तर छा
 गत्वं नांइत्तं यज्जगतो जातो २ यको बने योजन अने अकतालीच एकसठीच्या भाग एक योजनगा एकेका नांकलाने विपे एतली प्रभापायी वृ-
 द्वि मपारतो २ यको सये यकी बाहिरन्तू केइशु माह्वन्तू उपसकली आसयीर्षे चारकरे ॥ जम्बूद्वीपमागा हे मगवन् द्वीपने विपे चैरुपयंतमश्च केतली
 आयाथाश्च यवयो बाहिरन्तू केइन्तू सूपम् नांकलोचश्च । हे गौतम ! पञ्चतालीच इत्थार योजन अने त्रिपि सं शीच ४५ इत्थं योजन एतले अवाचाश्च

म्नो श्रीशिवोऽनमस्तसहस्राणि पञ्चदशशतशोऽक्षरानि योजनानि किञ्चिद्विद्येयैः पञ्चदशशतशोऽक्षरानि परिच्छेदेषु तत्रायामनियन्तमयो हरपतिरेव ।
 जम्बूद्वीपविष्णुस्तदुभयोः पार्श्वयोः प्रत्येकमशीत्यधिकयोजनशतशोचने यथोक्तमान । तद्यथा । जम्बूद्वीपमान १००००० अस्माद्यशीत्यधिकयोजनशतशते
 १८० द्विगुणिते ३६० शोधिते सति जात ८९६४० इति । परिच्छेदपक्षस्यैव रामोर्विकल्पवगद्वयुयोत्यादिकरखयथादानेऽव्ययः । ग्रन्थविस्तारमयाऽप्राप्तोपन्य-

एवं खलु एरण उवाएण गिस्कममाणे २ सुरीए तयाणतराउं मड्डलाउं तयाणतर महल सकममाणे २
 दोद्रेजोअणगइ अरुयालीसच एगसठिजाए जोअ्यगस्स एगमेगेमळ्ळे अयाहावुद्धि अभिवहुमाणे २ सव्ववा
 हिर मड्डल उअसकमिन्ना चारंसरह ॥ जम्बूद्वीपेण मंते । दीधे मद्रस्स पव्वयस्स केअइअ्याए अयाहाए सव्वया

अथापया सर्वाभ्यन्तरं सूर्यमण्डल प्रकृतम् ? जम्बूद्वीपे मन्दतम् ! द्वीपे मन्वरस पर्वतस्य कियत्या अथापया सर्वाभ्यन्तरामन्तर सूर्यमण्डल प्रकृतम् ?
 गौतम ! षट्पञ्चत्वारिंशति योजनसहस्राणि अष्टय द्विविधानियोजनशतानि अष्टयत्वारिंशच्च एकपट्टिभागान्योजनस्याथापया अस्मिन्तरामन्तर
 सूर्यमण्डल प्रकृतम् ? जम्बूद्वीपे मन्दतम् ! द्वीपे मन्वरसपर्वतस्य कियत्या अथापया अस्मिन्तरतृतीय सूर्यमण्डल प्रकृतम् ? गौतम ! षट्पञ्चत्वारिं-
 शानि योजनसहस्राणि पञ्चत्रिंशदष्टकपट्टिभागान् योजनस्याथापया अस्मिन्तरतृतीय सूर्यमण्डल प्रकृतम् ? अथखलु
 द्वीपनामा हे जगवन् ! द्वीपने विधे नैरुपपत्तने केतलो अंतरा अस्मिन्तर यकी अमन्तर योन्ं सूर्यन् माण्डलू ठे । हे गौतम ! चोअलीस इणार
 ४४०० योजन अने आठसे बायीस ४४०० २२ योजन अने बली अरुतालीस एकचठीया जग एक योजनना एतली अथापया अंतरा अस्मिन्तर
 यकी अमन्तर बीजो सूर्यन् माण्डलू षं ॥ जम्बूद्वीपनामा हे जगवन् ! द्वीपने विधे नैरुपपत्तने केतली अथापया अमन्तर त्रीजो सूर्यन् माण्ड-
 लू ठे । हे गौतम ! चोअलीस ४४ इणार योजन अने आठसे पचवीस ४४०० ५ योजन अने यली पात्रीस ४५ एकचठिया जग योजनना एतली-

वापिकंपरिच्छेदेषु । अष्टबत्वारिण्युपिगुणित्वा द्वेयोचनेद्वाविद्यति रक्तपट्टिभागा अधिकायोजनस्येत्यर्थः । अतुर्दिशितैकपट्टिभागान् योजनस्य याह-
 र्येण विभाजित्वाभ्यासाङ्गैर्मागेनोक्तत्वात् । गत विम्बायाजविक्रमादिद्वार । अथनेरुमल्लयोरपायाद्वारं । तत्रादिसूत्र । जम्बुद्वीवेशमित्यादि । जम्बु-
 द्वीपेद्वीपे भगवन् ? मन्दरस्यपवतस्य क्षिपत्याञ्जापाया सर्वाभ्यन्तरं सूपमदल प्रच्छन्नं ? गीतम् । अतुर्द्वारिण्योजनसहस्राणि अष्टपट्टिगुणित्यानि
 योजनशतानि अञ्जापाया सर्वाभ्यन्तरं सूपमदलं प्रच्छन्नं । अत्रोपपत्तिः मध्वराज्यद्वीपयिकजः पञ्चबत्वारिण्योजनसहस्राणि इददि मङ्गलजगतीतो
 द्वीपदिशि अशोत्यधिकयोजनशतोपसङ्गमेभवति तेन ४५०० योजनरूपाद्वीपयिकजः पञ्चबत्वारिण्योजनसहस्राणि इददि मङ्गलजगतीतो
 वाजविष्णवेन भवति तेनापरसूपसर्वाभ्यन्तरमदलस्याप्यनेनैव करणे नेतावत्येवाऽञ्जापायोपध्या एतेन यदन्यत्रचेत्रमासुटोकादी नेरुमवधोक्त्यसाभा
 स्यतो मङ्गलसर्वाञ्जापापरिमाद्वारं पूषकप्रद्वपित । तदनेनैवगताये अर्येवाभ्यन्तरतो मङ्गलसर्वात्रस्य सीमाकारित्वात् । अथप्रतिमङ्गल सूर्यस्य दूर-
 दूरगमनादयापपरिमाद्वारं द्वितीयमूरमङ्गलप्रच्छन्नं । गोअसा । अतुर्द्वारिण्योजनसहस्राणिअष्टपट्टिगुणित्यानि अष्टबत्वारि
 निरुत्तरतया आयनामत्वात् द्वितीयमूरमङ्गलप्रच्छन्नं । गोअसा । अतुर्द्वारिण्योजनसहस्राणि अष्टपट्टिगुणित्यानि अष्टबत्वारि
 गत वैकपट्टिभागान् योजनस्यायापया सर्वाभ्यन्तरान्तरं सूर्यमङ्गलं प्रच्छन्नं । पूर्वस्याथरेवाधिकं तद्विम्बविक्रमादन्तरमाणाच्च समापेय । अथतुर्द्वी-

पञ्चयस्स केवद्व्याए अत्राहाए सप्तमंतरे सूरमले प० ? गो० । चोष्णालीसंजोअणसहस्राह अष्टयवीसेजो
 अणसए अत्राहाए सप्तमंतरे सूरमदले पं० ? गो० । जम्बुद्वीषेण ज्ञते ! दीये मदरस्स पञ्चयस्स केवद्व्याए

सन् ? सूपमदलं मङ्गल । क्षिपत्यामविक्रमाभ्यां क्षिप् परिच्छेदेषु । क्षिपत् मासुत्वेन प्रच्छन्नं ? गो० । अष्टबत्वारिण्यु एकपट्टिभागान् योजन
 अने बीजो सूर्ये मङ्गलने कतलू विचि आञ्जापाय अन्तरद्वार । दे गीतम् । ये योजन अयापाय विचि अन्तरद्वार । आयाज विष्ण्वादिक् द्वारं कर
 टा प ॥ सूर्येण मङ्गलं त्वय दे भगवन् । केतलू लांभपर्वे पौरुष पर्वे केवलौ परिचि पर्वर केतलू आरुपर्वे चर । दे गीतम् । अरुवाशीच ४८

जम्बुद्वीप०
 ॥ भासा६॥
 ॥ वच०३॥
 ॥ ४१७७०

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

गीतियानि द्वात्रिंशत्पिकाणि पञ्चर एतेषां योजनानयनार्थं नेकपद्यानास्त्रियते इतेषु लब्ध बहुधास्वारिगदधिक योजनयत् १४४ योजनवत्तिष्ठते -
 उपस्वारिगत चतुरंगीत्यधिकगतसस्मानां च मरुतानामपातरालानि अग्नीत्यधिकगतसस्मानि सर्वानापि अपातरालानि यूपोनामिनयन्ति तथाच
 प्रतीतमेतत्त चतसृषामङ्गुलीना नपातरालानि श्रीषीति एकैकमरुतातरालच द्वियोजनप्रमाणम् । ततस्त्र्यंगीत्यधिकं षष्ठं द्विकेनगुण्यते जातानि श्रीषि
 शतानि पदपथ्यपिकाणि त्रिंशु पूर्वाक्षयतुल्यस्वारिगस गतमत्रप्रतिष्यते ततो जातानि पञ्चयतानि द्योतराणि योजनानि अपृथक्स्वारिगदेकपट्टिभा
 गायोजनस्य अनेनच महकहेत्रस्य प्रमात्रमभिहित मरुतज्येप्रमास सूर्यमहलै सर्ववास्तुपर्यवसानैर्यातनाकाश तद्वक्तव्यलविक-
 म्भतो उपमेय । नृकमरुतज्येद्वार । अयमहतातरद्वारं । सूर्यमरुतस्य सूर्यमरुतस्यच किमुदकापुया व्यनधानेनांतर मृच्छत ?
 गीतस । द्वियोजने अवापयो अंतर मृच्छत ? अन्तरमृच्छेनच विद्योयोप्युच्यते इति तद्विदुष्यपमयापयेत्युक्त कोपं । पूर्वस्सादपरं महल किपदुरे इत्यर्थः ।
 अत्रपथायोजनद्वयसुपपद्यते तथाऽन्तरनेवमहलसंख्याद्वारदंशं । अय निम्यायामधिकम्भादिद्वार । सूर्यमहलेषुमिसित्यादि । सूर्यमहलेषुमिसिति । प्रा-
 ग्यत् मगधम् । विद्यदायामधिकम्भाभ्या किपत् परिक्रमेण किपद्वाइत्येवोच्यते मृच्छत ? गीतस । अपृथक्स्वारिगदेकपट्टिनागन् योक्तव्यस्यायामधिकम्भा
 न्यां मृच्छत ? अयमय । एकयोजनस्यैकपट्टिभागः कल्पते तद्रुपायेऽपृथक्स्वारिगद्भाग स्तान्नाप्रमाकावस्यायामधिकम्भाचित्यर्थः । तद्विश्रुयु च विद्योये

रक्त्रेण केवईत्यु माहस्रग प० ? गो० । अरुवालीस एगसठिभाए जास्युणसस स्यायामत्रिरक्त्रेण ततिगुण
 सथिसेस परिरक्त्रेण चउयीसएकसठिभाए जास्युणसस याहस्रेण प० ? ४ जयद्वीधेण भते । दीवे मदरसस
 पा सर्वनाम्न सुपमण्डल मृच्छत ? सूर्यमण्डलस्य मंदलम् । सर्वमण्डलस्यच किपत् आयापया अन्तरं मृच्छत ? गीतस । द्वियोजने अवापया अन्तर मृच्छ
 सर्वयकी वाहिरलू सूर्यो नाजलू थी । हे गीतस । पाच स अनें दग्गयात्रल अनें सूर्यमादि म्भत्यनाटे अककम् । पथि अहतालीस एकसठिया भाग
 योजनना एतली अवापाह आंतरस सर्वयी वाहिरलू खेइलू सूर्यो नाहली खे २ ॥ इवइ सवकोतर द्वार कवु खे, एक सूर्य महल से हे भगयन् ।

महत्त्वगत प्रश्न ? अत्र पञ्चपद्यासंबन्धे रेकोत्तरीत्यधिकं योजनगतं नद्वैकपट्टिज्ञायाप्युत्तमस्य पूर्वैते अबुद्धीपत्रे उच्यते अथैव त्रिभुजयोगशत
 योग्येपट्टापञ्चाशद्भागः पट्टपट्टिसंख्यसंबन्धस्योप्याः अथपञ्चपट्टिसंख्यलानां विषयविभागव्यवस्थायां सद्यश्चीकुर्याद्यु-
 क्तौप नृद्वैकप्रश्नः नैरो रेकतो निपयमुद्देशे निपयिष्येति इतिवर्षेतीवाकोट्यां च द्वे द्वितीयाप्याद्यै मीलनमूर्तिं त्रिपट्टिः रम्यकलीवाकोट्यां च द्वे-
 इति । एतौय सपूर्वोयरेष पञ्चपट्ट्यै कोनविशयपिक्तगतमहत्त्वमीलनेन अबुद्धीपट्टीपत्रे सवर्षेय समुद्रे एकचतुरशीत सूचनप्रसंगत भवतीत्यास्यात्
 मयाचाऽन्ये स्त्रीचक्रिः गतमहत्त्वसंख्याद्वार । अथसकलसंख्याद्वार । तत्रसूत्र । अथसकलसंख्याद्वार । अथसकलसंख्याद्वार । अथसकलसंख्याद्वार । अथसकलसंख्याद्वार ।
 कियत्या अयापया कियता अकरेण । समवाह्य सर्वस्य परपतोऽनन्तरैरेकमपीत्यर्थः पूर्वमकलमगत ? गीतम । दशोत्तरादि पञ्चयोजनयतानि अथ
 बाधया आतरालस्याऽग्रतिपातकूपया सर्वेवाच्यं पूर्वमकल प्रश्न ? अत्रानुक्त्यापि अष्टवत्याः रिशदेकपट्टिभागः चत्वारिंशो सप्तशतमिष चोत्तराद्युप-
 तिचितीनश्चिष्टाश्च इति वचनान्दपिबाध्याः । अन्ययात्सवक्याकानो मकलस्यपरमत्वकाशात् कल्पनेतद्वचनीयते । उच्यते । सर्वसंख्या चतुरशी-
 त्यपिक्त मकलगत यैकैकस्य मकलस्य विषमोऽष्टवत्याः रिशदेकपट्टिभागो योजनस्य सतचतुरशीत्यपिक्त शतमष्टाष्टव्याः रिशता गुण्यते आतान्यटा-

हाए सद्यथाहिरए सूरमहले प० ? सूरमकलस्येण प्रंनं । सूरमकलस्येण केवद्वैक्यः स्यादाहाए अतरे पं० ?
 गो० । दे। जी। स्यादाहाए अतरे प० ? ३ सूरमहलेण मते । केवद्वैक्यं स्यायामविरक्तनेण केवद्वैक्यं परि

एष एव यथोक्तवियति सूचनप्रसंगतानि प्रश्नानि । एव नैवसपूर्वोयरेण । अबुद्धीपट्टीपत्रे एकचतुरशीत सूचनप्रसंगत भवती
 त्यास्यात् । सर्वसंख्यात् भदगत । पूर्वमसकलस्य अयापया २ सर्वेवाच्यं पूर्वमसकल प्रश्न ? गीतम । पञ्चदशोत्तर योजनगत अथाथ
 मांहासात् ११८ माहता च ३ म एव निलीने अबुद्धीपत्रे विषे अत्रै सवर्षेयसमुद्रे पूर्वैने एकचोत्तरादि १२५ सूचनं माहसात् ३ मकलस्यु त्रिये
 कात् १ ॥ एव मकल सेत्र द्वार कइते । सव अन्धतर् मांहासात् ३ मकलस्यु पूर्वैना मांहासा यथो कवथो अयाथाइ केतले आतर

॥ टीका ॥
 ॥ मूल ॥
 ॥ अनु० ॥
 ॥ भाषा ॥

भानि प्रतिदिमत्रमिर्षं श्लक्ष्णानि मण्डलानि प्रकृतानि । मण्डलस्वभावैषां मण्डलसदृशत्वात् ननु तात्त्विक मण्डलप्रथमशब्दे यद्यप्युक्तं च तत्सप्तश्रेयस्य
 यद्विपुलं च व्याप्त्यात्तदा तात्त्विको मण्डलतास्मान्नाथ सति पूर्वमण्डलादुत्तरमण्डलस्य योजनमद्वयमेतत् न स्यादिति । मण्डलानाह ? गीतम् । एक
 चतुरश्रोत्पथिकमण्डलशतं प्रकृतम् । यथा चिन्तितारलेत्रपूरुषं तथा ध्यातारद्वारेप्रकृत्यप्यित्ते । अथिताम्येयद्येवविभागेन द्विधा चिन्तितोक्तसस्या पुनः
 प्रकृत्यति । जम्बूद्वीपे भवत् । द्वीपेकियत् द्विप्रमयगाह्य कियति सूयमण्डलानि प्रकृतानि ? गीतम् । जम्बूद्वीपे २ अग्नीतमशीत्यपिक
 योजनशतमयगाह्या आधरे पञ्चयष्टिः सूयमण्डलानि प्रकृतानि ? तथा सप्तमे कियद्वयगाह्य कियति सूयमण्डलानि प्रकृतानि ? गीतम् ।
 सप्तमेचमुद्रे त्रिगदधिकानि श्रीचियोजनशतानि सूत्रेऽस्यत्याद्विविधित्वात्स्यप्यष्टपत्यारिशद्वेकपट्टिजागमयगाह्या ऽत्रांतरे एकोनविंशत्यधिक सूय-

मण्डला ५० ? गो० । लयणसमुद्दे तिखित्तीसे जीअणसए उंगाहिष्ठा एत्यण एगूणथीसे मण्डलसए पं० ?
 एषामेअ सपुह्यात्ररेण जम्बूद्वीपे २ लवणेअसमुद्दे एगेचूळसीए सूरमण्डलसए नवतित्तिमरकोए । सवृअतराउण
 मते ! सूरमण्डलाउ केवईअ्याए आवाहाए सवृयाहिरए सूरमण्डले पं० ? गो० । पचदसुत्तरे जीअणसये अ्यवो

वगाह्य कियन्ति सूयमण्डलानि प्रकृतानि ? गीतम् । जम्बूद्वीपेद्वीपे अग्नीतियोजनशतान्यवगाह्य अत्रपञ्चयष्टिः सूयमण्डलानि प्रकृतानि ?
 सप्तमे भवत् । समुद्रे कियद्वयगाह्य कियन्ति सूयमण्डलानि प्रकृतानि ? गीतम् । सप्तमेचमुद्रे त्रयस्त्रिंशत्तानियोजनशतानि अवगा

योजन १८० अवगाहीने रस्यावे इहा १८० योजन माह्नि पावति ६५ सूर्येना माहला ह ॥ लयणनामं च भगवन् । समुद्र ने चिये केतलो अवगाही
 ने केवला सूर्ये ना माहलाअह्य । इ गीतम् । सप्तमेच समुद्र ने चिये चिख्यले श्रीस ३३० योजन अने सूत्र माह्नि अरपमाटे अण कइया पण्णि
 अहतालीस एक सट्टिया माग योजनना अवगाहीने इहां ३३० योजन ऽने अकटाणीस ४८ एकसट्टिया मागेने चिये एकवो उंगणीस सूयेतो

सहायीते प्रहारा परिवारत्वात् । चारं चरितव्यवित्यादि । सद्यःपद्येमतारासामभार । तारागणकोटाकोटीभागेक लक्षत्रयत्रिगुणमप्यस्त्राणि गणय-
यतामि पञ्चदशानिपद्मगणहृदिकामि जवति प्रतिचरु तारागणकाटाकोटीभा पद्वष्टिचदसत्रयगतापिकपद्मसप्तने शस्यमागत्यादिति । अप्यप्रयसोदि-
एभमि चन्द्रगुणेषु यद्गुणकव्यत्वात् प्रथमसुयप्ररूपयामाह । तत्रेनाति पञ्चदशानुधागहारादि मण्डलसंख्या १ मण्डलसंज्ञेय २ मण्डलान्तरं व यियाया-
मविक्रमादि ४ मंडलसंज्ञकप्रयोरवाधा ५ मण्डलकायासादिविशिष्टाणी ६ मूलगणतिः ७ दिनरात्रिविशिष्टाणी ८ तापश्रेयसख्यानादि ९ दूरामकादिदक्षिणे
भाकप्रतीर्युगपतिः १० चारकेत्रेऽतीतादिप्रस ११ तत्रैयक्रियाप्रसः १२ ऊर्ध्वोद्विदिशुमकाशयाजसख्या १३ मनुष्यसंश्रयतिर्ल्यसिक्तस्यक्यं १४ इन्द्राद्य
प्रायस्त्रिप्रिकस्य १५ तत्रमण्डलसंख्यायासादिसूत्र । कति मरत्त । सूर्योदतिव्यापाराय कुर्यतो । शैःअभिस्यप्रभाचचक्रयासविक-
प ०१ जयद्वीत्रण जने । तीत्रे केयद्वैश्व त्रैगाहिता केयद्वैश्वामरमरुता ५०१ गा० । जयद्वीत्रे २ स्वसीश्वजेऽब्धग
सय त्रैगाहिता एत्यग पयष्टीसुरमरुता ५०१ लक्षणणे जने । समहे केयद्वैश्व त्रैगाहिता केयद्वैश्व्या सू-
यटमरुतुतरमद्रापययनचार चरितव्यम् चरति चरिव्यति, एकगनसदस्य त्रयस्त्रिगुन् खलुभवति सवस्त्राणि । मयद्य मिमद्य मितारागण-
कोटाकोटीनां १, कियति मरत्त । सुमसयद्वैश्वामि मयसति ० मी० एकचतस्रगीनि मण्डलगतमयस ? गौतम । गम्यद्वीपे जग द्वीत्रे क्षिपव
रूप १५ इन्द्रादि जायस्त्विति प्रकस्य १५ तत्र मयनचार कापस गच्छत चन्द्रगादि यद्वा माये जोग पुंजता दूया पुत्र के युनव्यद् एकसो ख्योत्तरि मद्रा
यद्वा चोत्र चरतादूपां चरते चरसे । एक स्या १००० तेषां च इजार ३३००० खलुमिपे दूर गयसे ९ पचाय ५० एतली खोडा कोदि ताराणा
मयुद् के । केतसां के जगवन् । सुपना प्रतिदिन भवकारूप चोत्रना साहला खर (मैकपकी एक दिशि ३३ त्रैत्रिणि साहलां निपप २ माये छाने वे
साहला इतीकर्म चोत्रनी खोचार मैकयी वीखादिशि ३३ मौसयस माये अने ६ च रस्यक जीवा सापद्य) वे गौतम । एकसो चोरासी १८४ साहला
के ६ अबूदीपनामा हे मयवम् । द्वीपने विपे केतमूत्रेण अयवारीने केवसा मयुं साहलां के वे गौतम । जयु द्वीपनामा द्वीपने विपे एकसो अमी

इसलरका लव्यसुसहरसखुदीर्थमि । हुन्ति उचतरसलरका वासुयसहरसलिलाठे १ इति एतेषां अत्रुदीपमस्युक्तायोना पिण्ठकेमीलके धियपजू-
ते इयसप्रहरकीगाया सयतीति । अयजयुदीपव्याससप्तमगाणताप्रतीत्यर्थे दक्षिणोत्तराभ्यां शेषयोअसुवार्थयोमीशन शिष्टासूनाभुपकाराय दर्शयते । यथा

१	भरतसंप्रमाणं ॥	५३६	योजन	कला ६	९९९९३	योजनकला	पुंयंत पद्यिमतदौषसुवार्थयोमीलने	२९२२ योजन
२	सुहृदिमाचलपर्वतप्रमाणं ॥	१०५२	योजन	कला १२	१६	दक्षिणोत्तरत स	श्रीहराहरगीतायनमुख ॥ १ ॥	३५४२६ योजन
३	ईशवतसे त्र प्रमाणं ॥	२१०५	योजन	कला ५	१०००००	समीलने ॥	विजययोऊशक ॥ २ ॥	३५० योजन
४	पृथ्विमाचलपर्वतप्रमाणं ॥	४२१०	योजन	कला १०	१०००००	सप्तयोजन	अतरमदीपटक ॥ ३ ॥	४००० योजन
५	हरिवर्षे त्रप्रमाणं ॥	५४२९	योजन	कला १	१०००००	सुवार्थपद्यदक्षिणअग	यणस्काराऽएक ॥ ४ ॥	४४००० योजन
६	निपपपर्वतप्रमाणं ५	१६५४२	योजन	कला २	१०००००	लीमूलधिक जो भर	सेरुभट्टशालवर्षे ॥ ५ ॥	५४००० योजन
७	महाविदेशे त्रप्रमाणं ५	३३६५४	योजन	कला ४	१०००००	सप्तमासे उतरअगती	श्रीहराहरगीतामुखयन ॥ ६ ॥	५९२२ योजन
८	मीलवत्पर्वतप्रमाणं ॥	१६५४२	योजन	कला २	१०००००	सरकदयेरायते इति	१००००० अत्रसुवार्थोपलक्षयोजनप्रमाणं	५९२२ योजन
९	रम्यकसे त्रप्रमाणं ॥	५४२९	योजन	कला १	१०००००	साधनीयइति ॥	तीसटकमूलधिकतः स्वस्वविगतमुखवर्षेऽसुवार्थो	५९२२ योजन
१०	ठुबिमपर्वतप्रमाणं ॥	४२१०	योजन	कला १०	१०००००		नीयइति ॥	५९२२ योजन
११	ईशवतसे त्रप्रमाणं ॥	२१०५	योजन	कला ५	१०००००			५९२२ योजन
१२	शिशुिपर्वतप्रमाणं ॥	१०५२	योजन	कला १२	१०००००			५९२२ योजन
१३	ऐशवतसे त्रप्रमाणं ॥	५३६	योजन	कला ६	१०००००			५९२२ योजन

हे विष्णु यस्य विजयमयो यद्ग्राहिकोऽन्तारालयोत्सर्वा अष्टाविंशतिरसहस्रगदीसङ्घः परिवारः सयथामग्नयोपचारैश्चारुभीर्णं परिवारस्तयोक्त
 इत्यन्तःस्थवीर्ये परतरगदीपरिवारमाश्रित्य सवैचित्र्यादयमोदिना केमापि हेतुना प्रस्तुतमन्त्रकारिणा केमापि हेतुना प्रस्तुतमन्त्रकारिणा तागच्छिता इति । अ-
 ग्रापि तस्य बहुमतगम्यमेव । यथावातरगदीसङ्घलनापि क्विपते तथा जम्बूद्वीपे द्विगयतिषष्टस्त्रापिकाः सप्तगलसा मदीना नयति । यदुक्तं मुनिषड-

मते । दीवे केवढस्था सलिलासयसहस्रा पुरत्याञ्जिमूहा लत्रणममुद्ग समप्येति । गो० । सप्तसलिलसयस
 हस्रा अठ्ठावीससहस्रा जाय समप्येति ॥ जयद्वीत्रेण भते । दीवे केवढस्था सलिलासयसहस्रा पञ्चत्य
 माञ्जिमूहा लत्रणममुद्ग समप्येति । गो० । सप्तसलिलासयसहस्रा अठ्ठावीससहस्रा जाय समप्येति ।

बपदिनाभिमुखानि सवस्रगुत्र समुपसपत्ति, एकपत्रवति सलिलाग्नसहस्रं पूयपदिनाभिपुत्र यात्रसमुपसपत्ति, जम्बूद्वीपे र क्षियन्तिमलिला-
 स्रगसहस्रादि पूयपदिनाभिमुखानिलवस्रगुत्र समुपसपत्ति, गौतम । सप्तसलिलागतमहस्रादि अष्टाविंशतिष यायासमपसपत्ति, अ-
 म्बूद्वीपेद्वीपे क्षियन्तिमलिलागतमहस्रादि पूयपदिनाभिस्रगिनिलवस्रगुत्र समुपसपत्ति, गौतम । सप्तसलिलागतमहस्रादि अष्टाविंशतिष मव

इत्ते । हे गौतम । सात स्राय गदी स्थने अठ्ठावीस हजार गदी ३५८०० वदिप दिक्त्त सारुमी जयस्रममुद्ग मते आहते । इमं सय पूर्वदिगिगामनी
 पदिषदिशिगामनीगदी एकठी मिलीनें जम्बूद्वीपनासा द्वीपनें विपे सकदह सापमदी ख्यस्र हजार होइ इमं सोय करनें कही द्वार १०
 (यह सयपरिकर गदीनी संया महागदी स्रिस्र आखी, अन्यथा सूत्र विरुद्ध बचनयाह तेमकी महामदी स्रिस्र सय्या आखी, इहां सय सय्याने
 विपव १२ बारअन्तरगदीतो परिवार एकेकीने २८०० अठ्ठावीस २ हजारनी तेगययोगही सेमणीअन्तरमदीमव परिवार जडाती मयी । अनव
 सूत्रमाह मसीकह । ते नेपावे विजयनी गङ्गा सिन्धु संभवा रक्ता रक्तवती षडड २ हजारगव पत्यारे अन्तर गरी पासे यहवव कीया सीतोदा

समुपसर्प्यन्ति । तद्यथा पूषयूत्रे नेकतो दक्षिणदिग्बहिर्नीमानेकं पक्षवतिषुस्त्रापिक सप्तसुक्त तद्वदे पूर्वाहुंगामीत्यागतान्युपानपतिः सुस्त्राणि एव
 मुदीप्यनदीनामप्युपानपतिः सुस्त्राणि शीतापरिकरमद्यथ ५ लघादि द्वात्रिंशत्सुस्त्राणिप्य सुवपिहे मयोक्त मानं । अपपदिमाधिगामिनीना
 सख्याप्रसापमाह । जयद्वीपदीपेहत्यादि । इदञ्चानन्तरसूत्रद्वयं सख्यायोजनायाः परस्पर निर्विघ्नेपत्याम् । अतस्ति सयसरित् सकलनामाह ।
 यथानेव सुपुष्पापरैश्चमित्यादि । अथ । नद्यर जयद्वीपेद्वीपे पूर्वाधिगामिनीनामपराधिगामिनीनाथ नदीना सुयोत्रने यतुदुग्गलाणि पदुपञ्चायात्
 सुस्त्राणि प्रयति इत्याख्यात । ननु इय सर्वसरित्सस्या केवलपरिकरनदीनां सद्यानदीसहितानांवा तासां, उच्यते । सद्यानदीसहितानामिति सभा-
 व्यते सम्भावनायीशु कष्टविश्रयगतसिंपुनदीवत्ताधिकारे प्रवेगेष सयसस्पया ज्ञातनासाह यतुदुग्गलाणिनेदीनश्चैः समन्वितता प्रवतीति श्रीसलय-

सहस्सहिषमग्गा पुरत्यिमपञ्च त्यमेण लक्षणसमुद्ग समप्येइ एवामेव सुपुष्पायरेण जयद्वीपे २ महात्रिदंहेवासं
 दनसलिलासयसहस्सा चउसठिंष सलिलोसहस्सा मत्रतिसिमस्काय ॥ जयद्वीपेण मते । दीत्रे मवरस्स पष्ट
 यस्स दरिक्केण केयईया सलिलासयसहस्सा पुरत्यिमपञ्चत्यिमानिमुहा लक्षणसमुह समप्येति । गो० ।

सहाः ? गीतम् । दूरेनहाण्यी सप्तसे ? सीता १ सीतोदाथ २ तत्रैकेकानहाण्यो पञ्चभिः सलिलागतसहस्त्रैः द्वात्रिंशतासलिलासहस्त्रैः समप्यापू
 थंपदिमपोल्यसहस्रम् समुपसर्पति, एवमेवसपूर्वापरैश्च, अन्य्पूर्वीपेद्वीपे महाविद्वेवयै दगप्रतिललायतसहस्त्राणि यतु पष्टिः सलिलासहस्त्राणि
 स साप नदी जने पासठि हमार नदाशोह १०६४-०० नदीशोह, इनकष्टु तापे करे । जयद्वीपनामा द्वीपने विपे नेरुपयतने वृत्तिण दिगह फेतली
 लाप नदीकरी सीतरागह । पूर्व पदिम विधि साहनी सयस समुद्रमाहि जाइदे । हे गीतम् । एकत्राप अने क्कू इगारनदी नेठ १०६०० पर्यतने
 दक्षिणदिशि पूव पदिम विधि साहनी सयससमुद्रमाहि ज इहह । जयद्वीपसाहे हेमगधन् ! नेठपर्यतने उत्तरदिशि केवली साप नदी कही नीत

याहरिकांतायाय पटपञ्चाशत् २ सप्तत्रिंशत् सर्वमीक्षनेययोक्तसंख्या । अथमेकतत्रत्यस्य प्रकथितसाह । जलुद्दीयेइत्यादि । व्यक्तसवर ।
 वस्रसूत्रेसवसस्या दक्षिणसूत्रमहायमीया वयोष्णामदीनाय नामसु विद्योषः स्वययोध्यः । ननु मेरुतोदनिषोत्तरमदीसस्यामीलने सपरिवारे उत्तरद-
 शिचप्रयत्ने गीताद्योतोदे कथं मनीक्षिते उच्यते । मस्रसूत्रदि मेरुतो दक्षिणोत्तरदिग्भागवर्तिपूर्योपरसमुद्रमयेगत्प्रयथिष्टिष्टायोविपयक सेन मेरुतः शु-
 द्धपूर्वापरसमुद्रमवेगिन्यो रजयो निवचनसूत्रे अन्तर्भावः । यथा प्रश्ननिर्वचनदासस्य शिष्टव्यवहारात् । अथ पूर्योमिमुखाः कियत्यो लवणोद प्रवि-
 गन्तीत्याह । जलुद्दीयेदीवेइत्यादि । जलुद्दीयेदीवे कियत्यो मद्यः पूर्वोत्तिमुखा लवणाद प्रविशति कियत्यः पूर्वसमुद्रमवेगिन्य इत्यथ । इदञ्च मस्र
 सूत्रे केवलमदीना पूर्वदिगान्तिस्वरूपप्रष्टव्यविपयक सेन पूर्यस्मात् प्रश्नसूत्राद्विभिद्यते उत्तरसूत्रे सप्तमदीक्षणाणि अष्टादिगतिषु सप्तत्रिंशत् पाठत्

मेण लवणसमुद् सप्तप्येइं, एवामेव सपुष्पाथरेण ॥ जलुद्दीवे २ हरिवासरम्मगवसिसु दोचऊवीसा सलिला
 सयसहस्रा जयतिश्चिसरकाय ॥ जलुद्दीवेण मते । दीवे महाविटेहेवासे कइमहाणइंनु प० ? गी ! दोमहाणइंनु
 प० ? त० सीञ्चाय सीठञ्चाय तल्यण एगमेगःमहाणइं पंचहि २ सलिलासयसहस्रसेहिं यज्ञीसाण्य सलिला

आन्ता ३ नाराकान्ता ४, तत्रैकैकान्तामदी पटपञ्चाशत् सलिलासहस्री सप्तपूर्योपदिमयालयसमुद्र समुपसपति, स्वमेथसपूर्योपरैण, ज-
 लुद्दीवे २ हरिवपंरस्यकषपयोः दयेचतुर्विंशति सलिलाशतसहस्रे भवतइत्याख्यात, जलुद्दीयेदीवे मद्यादिदेहेधवे कियत्योमहामद्य म-

चीयीच इवार नदीदूह २२१० इमकसु तीर्थं कार । जलुद्दीपेमाता हेजगवन् । द्वापनें विवे महाविदेह कुत्रमे विवे केतली सोटीमदीठी । ये गीत
 म । वेमोटीम दीठी । तेकेइ सीवा १ सीवाया २ तिष्ठा रवेमार्दिली युकेसो सोटीमदी पाषपाच लाव नदीय अनें यसीस ३९ इवार मदीए सन्दि
 यकी पूय पविम विगइ लयण समुद्रमाह आइलि । इम एह वे मदीनो परियार मिनीने जलुद्दीपनागा द्वीपने विपइ मद्यादिदेह कुत्रमे विपे इ

जलुद्दीप०
 गागा१६॥
 यव२६॥

जांतापाररास्यया जयसस्यया जयद्वीपे द्वीपे इत्यिष्यत्सहस्रापिणे सलिलाग्रतसहस्रे जयतइति षट्पञ्चाशत्सहस्रांशो
 षतुगुणे ऐरावतएवलाभात् अत्रापि सहस्रपरतया व्याख्याम प्राग्वत् तया जयद्वीपेइत्यादि । व्यक्त मपर । श्रीवाग्नीतोवायेत्यत्र अकारोद्भूया सु-
 ल्यब्रवाद्योतनायः तेन समपरिवारत्यादिकं शास्त्रं समुद्रमेवमः श्रीवायाः पूर्वस्या श्रीतोवायास्यपरस्यामिति । व्याख्यातो विशेषप्रतिपत्तिरित्यत्र
 द्वादशतरणप्रपिका पाद्याः सहाविदेशमदीत्यायित्रीपात् गोपा कुम्भमवनमद्य श्रीताग्नीतोदापरिवारनदीसुन्यंताइति मनुत्रकता सूत्रे पुण्यविद्य-
 ताः । अपमेरुतो दक्षिणस्यांक्षिपत्यो नद्यइत्याह । जयद्वीपेद्वीपे मन्वरपक्षइत्यादि । व्यक्त मपर इतरसूत्रे एकपक्षयतिसहस्रापिक सलिलाग्रतसह-
 स्र । तथाहि । भरतगङ्गायाः किन्धीय षतुस्रय २ सहस्राणि हेमयतोरुहितायातोहिताशायापाद्याविद्यतिरसायिद्यतिरसायिद्यतिरसायिद्यतिरसायि-
 स्र ।

जयद्वीपे २ हेमययहंरखयपुसुत्रांसु धारसुत्रं सलिलासयसहस्रे जयतिचिमस्कार्यं ॥ जयद्वीपेण भते ! द्वीपे
 हरिवासरम्भगत्रासेसु कईमहाणईत्तं प० ? गो० । चत्तारिमहाणईत्तं प० ? तं० हरिसलिछा हरिकता णर
 क ता णारीक ता, तत्यणं एगमेगो महाणईत्तं तप्यथाए २ सलिलासहस्रेहि समग्गा पुरत्यिमपञ्चत्यि

मयोः लक्षणसमुद्रं समुद्रसपति, एवमेवसुपूर्वांपरेष जयद्वीपे २ हेमयतैरस्ययतयोवेपयोः द्वाहगोत्र सलिलाग्रतसहस्रं भवतीत्यास्यात् १
 जयद्वीपे २ इतिपरम्यकवपयोः कित्यामहाणद्यः प्रकृताः ? गीतमः । इतस्रोमहाणद्यः प्रकृताः ? तथाया-इरिसलिछा १ इरिकात्ता २ मर-

यारह इत्रार अने एकलाप नदीपूत्र १२०० इमकस्यु तीर्थे करे ॥ जयद्वीपनामे हेमगवन् । द्वीपमे जिये इरियास रम्यक क्षेत्रने जिये केतली कोटी
 नदीचे ३ हेगीतमः । अत्र सोटीनदीबह । तैकेहा इरिसलिछा १ इरिकाता २ मरकाता ३ मारीकाता ४ तिहा एहनाहिली एकैकी कोटी मदी ज० ५६
 इत्रार नदीए हरित पूर्व पद्यिगदिमि सवच समुद्रमाहि आहली । इममनदीनो परिवार मिलोने जयद्वीपनामः द्वीपमे जिये रम्यक क्षेत्रने जिये वेलाप

यते सुवद्यकूलापुंखं लवणं रूप्यकूलापदिष एकमेध पूर्वोपरमोलनेन जयुद्दीपे ऐमवसधैरणवतयो' क्षेत्रो द्वैदशसहस्रोत्तर नदीयतसहस्र प्रवतीत्ये
वनाख्यात अत्र गवसहस्रयसुषाश्चर्यादपसस्याया सहस्राणि प्रतीयते छान्यया पट्पञ्चाशत्सहस्राय चतुर्गुणेन सख्यायाश्चाप स्यात् दूरयतेच
मधुमाहचर्याद्व्यप्रतिपत्ति यथारामलक्षणावित्यत्रामगद्वेन दागरणियः लक्षणाशुषाश्चर्यात् प्रतीयते नतरैणकामुसवति तथाः लंबुद्दीवेइत्यादि ।
सुबोध । द्वयोवपयोः सहास्री हेतुः प्राग्बदेव हरीति हरिसलिलापूर्वांशवगा हरियर्षे हरिकाता चापराशुवगा रम्यके भरकाता पूयाशुवगा मारी

सलिलासहस्रा नम्रतिचिमस्काय ॥ जयुद्दीयेण नत । वीत्रे हेमत्रयहंरखवएसुधानेसु कईमहाणइंउं प० ?
गो० । चत्तारिमहाणइंउं प० ? त० रोहिण्या रोहिष्यसा सुवखुकुला रूप्यकूला तत्यण एगमेगा महाणई अ
ठावीसाए २ सलिलासहसंसेहि समग्गा पूरालिमपञ्चत्येमेण लत्रणसमुद्द समप्येई,, एत्रामेव सपृत्रात्ररेण ॥

पट्पञ्चाशत्सलिलासहस्राणि सक्तीत्याख्यात । जम्य दूधीपेद्वीये ऐमवतऐरणवतयोवपयोः कियन्योमदानद्य प्रप्राप्ताः २ गीतम । चसस्तीमहा
मद्य मप्राप्ताः ? तथाया रोहिता १ रोहितसा २ मुखकूला ३ रीव्यकूला ४, तत्रैकैकागहामदी अष्टायियतिभिः सलिलासहस्रै समयापुवपदि
ष्यार सहानदीछे । सेकहा गगा १ खिपू २ रत्ना ३ रक्तवती ४ तिहा ए४गदी सादिली एकैकी सोटीनदी चउद्द १४ हजार मदीग् सहित परीवरीयकी
१४०० पूव पदिम दिवे सयण समुद्रमाष जाइछे । इसष्यार मदीनो परियार मिलीने जयुद्दीपनामा द्वयीपनत्र यिये नरत ऐरवत क्षेत्रने यिये ल
४ सोटीमदीछे । तैकेहा रोहिता १ रोहितांया २ सुवखंकूला ३ रूप्यकूला ४ तिहा ए४गादिली एकैकी सोटीनदी छान्वायीस २ हजार २००० गदी
सहित पकी पूव पदिम दिग्इ लवच समुद्रनांए जाइछे । इस ए४गदीने परियार मिलीने जयुद्दीपनामा द्वयीपने ऐमवत ऐरणवत क्षेत्रने यिये

द्वुद्दीप०
भाग०१६॥
तवच०३॥

तगगाद्यः प्रतिशेत्र द्विविधावात् कुडमजयाः यद्मसतिमंशानद्यः तत्र शीताया वदीष्येष्टमुविश्रयेषु शीतोशयायाम्येष्टमुविश्रयेषु यत्कैक्यट्टा-
 वेन योऽङ्ग रत्नारत्नवत्यथ एवं चतुःषष्टि द्वादशगव प्रगुत्ता संनर्तयः सर्वनीलते यद्मसतिरिति कुलमभयामानु शीतागीतोदापटिवारमवत्येना
 ऽधमघादपि नशानरीत्वं स्त्रस्त्रयिजगतचतुर्दशशस्त्रमत्रीपरिवारसवुपंतलेन भाष्य । एतन्नैव पूयापरंष यतुद्गपटमसतिकपयश्यामीलनेन
 ज्यूद्धीये नवविनशानद्यो जवलीत्याख्यावमिति ॥ अयेतामां चतुद्गमशानदीना नदीपरिवारसत्या चतुद्गमशानदीना नदीपट्टाविव्यक्त
 मवर य्कृतैरावतयो पुंगपट्टाश्च ततवमानोत्तवात् भरते शगापूयजससमुद्रं चिद्युःपचिमलयससमुद्रं प्रविशति एरायतेपरकापुवममुद्रं रत्नय-
 म्यपरसमुद्रं च तथा ज्यूद्धीयेति निगदचिदुक्तवर शैमयतरेरस्यवतयोः समामयुग्मिषेत्रस्त्रैमसद्वीपिनः शैमयतेरोहितापर्यंतमद्यरोहितागापचिम शैरस्य-

द्विमखाय ॥ ज्यूद्धीवेण मत्ते । वीये नरहेरथएसुवासेव कश्चमहाणइंत्तं पं० ? गो० । चक्षारिमहाणइंत्तं पं० ?
 गो० । गगा १ सिद्यु २ रक्षा ३ रक्षवई ४ तस्यण एगमेगामहाणइं चउहुवहि २ सांछलासहसंसेहि समगा
 परत्यिमपच्चत्यिमेण लघगसमुद्धं समप्येई एधोमेध सपुष्ठाधरेण ज्यूद्धीये २ नरहेरथएसुवासेसु लप्यथा

नरतेरावतयीवपयोः क्विपत्योमहाणद्यः प्रक्षसाः ? गीतम । चक्षोमहाणद्यः प्रक्षसाः ? तद्यथा गङ्गा १ चित्युः २ रक्षा ३ रक्षयती ४ तत्र एकेका
 धक्षानरी चतुर्दशभिः चलितासहस्रै समयापूर्वंपदिमयोत्तयसपुत्रु ससुमपति, एवमेवमपूवापरंष, ज्यूद्धीयेद्वीये नरतेरावतयीवपयोः

त्रने चिप सेवे इमशातसेत्रं पश्येनं चउदमोटी नदी वपपर पर्यतना इहयकी नीकलीने वद्वडइ एकैके वित्रप येने इमपतीस चित्रये ३४ मने धारे छ
 न्यमदी इम ३५ नरी इम मोटीनदीनिपपनीलवतने मूले कुंडपकीनीकलीने यद्वइ इमसकसकद छाने ज्योत्सर एकठी मलीने ज्यूद्धीपगामाजुवीपने
 चिपइ नेक मोटी नदीरीइ इमकट्टु गोपैकाश्च । ज्यूद्धीपगामा हेमगवम् । इवीपने चिपे मरवऐत्यवहेमत्तं चिपे केवली मोटीमदीछे । हेगीवम ।

गुहाः श्रुतिं शक्तमालाकादेवाः श्रुतिं शक्तमालाकादेवाः पर्यताः प्रकृताः ? प्रतिचेत्र सम्भवतयकवसिं मोदिवि-
 जयसूक्तमामन्यासायमेवैकसद्भावात् यथाश्रुतिप्रकारेणान्यान्वामिशोभरसुत्रे तद्विधायार्गसत्त्वेनेति । अथश्रुताः । अयुद्धीये २ इत्यादि । प्रप्र
 नूत्रयस्य उतरसूत्रे पीठशमहाप्रदा पद्व्यर्पपराणा शीताशीतोदय प्रत्येक पथो अथसज्जिताः । अयुद्धीयेइत्यादि । अयुद्धीयेद्वीये कियत्योम-
 शानयोयर्परेस्यस्तारप्याप्तद्वयपदेगइति यंपपरत्रेभ्यः प्रवहन्तिनिगच्छतीति यपपरप्रवहा अन्यथा कुण्डप्रमयाणामपि यंपपरमितवस्यकुण्डप्रभवत्वेम
 यपपरप्रमथाइति नाथ्यस्यात् कियत्यः कुण्डप्रमया यंपपरनिसयसिं कुहमिर्गताः गीतम । अयुद्धीयेद्वीये षतदंशमप्रागद्योत्रपपरहृदप्रमया भर-

चते । दीत्रं केवईश्या महदुहा प० ? गो० सालसमहदुहा प० ? १ ॥ जयुद्धीवंण मत्तं । दीत्रे केयइश्याउ
 महाणइत्त वासहरपसुहात्तं केत्रइश्यात्तं महाणइत्तं कुंइप्पवहात्तं प० ? गो० जयुद्धीत्रे २ चउदुसमहाणइत्तं
 वासहरपसुहात्तं त्वात्तंरिमहाणइत्तं कुंइप्पवहात्तं एवमेव सपुष्पावरेण जयुद्धीत्रे २ णउडमहाणइत्तं भवति

नात्तकादेवाः, श्रुतिं शक्तमालाकादेवाः, श्रुतिं शक्तमालाकादेवाः, पर्यताः प्रकृताः ? अयुद्धीये द्वीये कियत्योमहाप्रवहाः प्रकृताः ? गीतम । पोड
 शमशत्रुहा प्रकृताः ? अयुद्धीये २ कियत्योमहाप्रवहाः, कियत्योमहाप्रवहाः, कियत्योमहाप्रवहाः, कुण्डप्रमयाः, प्रकृताः ? गीतम । अयुद्धीये २ षतदंशम
 शानयो यपपरप्रवहा, पद्व्यर्पतिर्गानद्यो कुण्डप्रवहा, एवमेवसपूर्थापर अयुद्धीयेद्वीये गयतिर्गानद्यो मवस्तीत्याख्यातम् ? अयुद्धीयेद्वीये

नटमाली देयता नीतीच अयुद्धीये २ पयत इयार २ ॥ जयुद्धीयेनामा हेमगवम् । इवीपने विपे केतला मोटाइउट्टर हेगीम । १६ द्रपळे य यपपर
 पर्यतए एकेकी पापदेवकठमादे पाप कतरकूले इम १६ इइद्वीये ॥ अयुद्धीयेनामा हेमगवन् इवीपने विपह केतली मोटीमदी यंपपर पवंतना द्र
 इपकी नीकलीने पइइर छने केतली मोटीमदी यपपर पवत्त रवीये कुण्डप्रको मीकनीने यईडे, हेगीतम । अयुद्धीयेनामा इवीपने विपे एकेकइ

अयुद्धीये
 भाग १६॥
 ॥ १७० ॥

॥ ॥ ॥ ॥ ॥

पट्टि रानियोम्यभेदयः एवमेव पूर्वापरमीलनेन अयूदीपेद्वीपे पट्टि शपट्टि गदपिब अस्मिगतभवतीत्यास्यात् । अयूदीपेति । प्र-
 मयूय्यात् । उत्तरपूर्वे अयूदीपेद्वीपे चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्य विषया सा चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्य विषयान् द्वेषजरीरायते उभयोरपि एकवर्तिविजेनव्याप्तेत्र-
 ऋरूपस्य एकवर्तिविषयप्रसूवाभ्यस्य सत्त्वात् एव चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्य चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः प्रतिवेताव्यनेद्वेषभयात् एव चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः

खरूपज्ञापगुहात्तु के यद्वया कयमालगादेवा के यद्वया उसन्नकूटा प० ? गो० ।
 जयूदीपे २ चोत्तीस चक्षुत्रहित्रिजया चोत्तीसरायहाणीत्तु चात्तीसत्तिस्रस्यगुहात्तु चोत्तीस खरूपययायगुहात्तु
 चोत्तीस कयमालगादेवा चोत्तीस जहमालगादेवा चोत्तीस उसन्नकूटापद्वया प० ? ॥ ८ ॥ जयूदीपेण

क्षिपत्योविद्यापरमभयः, क्षिपत्यस्यान्वियोगिकभेदयः प्रसूताः? गौतम । अयूदीपे १ जटपट्टिविद्यापरमभेदयः, जटपट्टिप्रियाभिपौगिकभेदयः,
 प्रसूताः? एवमेवपूर्वोपट्टे, अयूदीपे २ पट्टिगर्भे विगतभवतीत्यास्यात्, अयूदीपे २ स० । क्षिपतः एकवर्तिविषयाः, क्षिपत्योराज्याभ्यः,
 क्षिपत्यस्त्रिंशत्तिस्रस्यगुहात्, क्षिपत्यः खरूपप्रपातगुहात्, क्षिपतः सतमासकारेवाः, क्षिपत्योमृत्समासकारेवाः, क्षिपत्यस्त्रिंशत्तिस्रस्यगुहात्, क्षिपत्यः
 तान् । अयूदीपे २ चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः, चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः, चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः, चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः, चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः, चतुस्त्रिंशत्तिस्रस्यः

एवमेव चोत्तीस अस्मिन् १३६ इमतीचे कर ३ इवार ३ जट्ट, अयूदीपमाभा हेमगवम् द्रवीपने विपे केतसा एकवर्तिने जीवयायोग्यहोत्र खरूपविवि-
 पद्वर केतसा राज्यानीकर केतसो तिस्रिभा केतली खरूपप्रपात गुहादे केतसा इत्यभाजामभे दववादि तिस्रिभागुफाभा अचिष्टापक केतसा मृत्यमासा
 मार्ये देयताहे पदप्रपात गुफाभा अचिष्टापक केतसा अयूपमकूटगार्भे पदवदे हेगीतम । अयूदीपने विपव चोत्तीस एकवर्तिना विषयके यतीस याज्ञ
 विदेहे एकप्रपात एकप्रपात इम ३४ चोत्तीस ३४ राज्यानी चोत्तीस तिस्रोमृत्सुका ३४ चोत्तीस खरूपप्रपातगुहा ३४ चोत्तीस ऋतमालीदेवता ३४ चोत्तीस

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अन्त ॥

॥ भाषा ॥

र मद्यौषात्ररक्तारक्तवती तयोः समुद्रसगने सागप्रभासे धरदामास्यथ तत्रत्यापेक्षया तदैव विजयसूत्रेकायधियेय विजयसरकगगदि ४ मद्दामदीना
 यपाई श्रीसागीसोदयो सगने सागप्रभासास्यानि भाषणीयानि मधरदामास्यानि, तेषा मध्यगतानि भाष्यानि यवनेयपूर्वापरमीलनेन एक ह्युत्तर
 रीपयत्र भयतीत्यास्यातमिति । अथमेणय । ज्युद्धीवेइत्यादि । प्रश्नसूत्रव्यक्त । उत्तरसूत्रे गीतम । ज्युद्धीपेद्धीपे अष्टपष्टियद्याधरत्रे श्यः यिद्या
 धरायासगता वैताख्यामां पूर्वापरोद्व्यादिपरिच्छिन्ना आयतमेवला भवति धनुमि शत्यपि वैताख्येषु दक्षिणत उत्तरस्य सूक्ष्मत्रे श्यिभाषात् तथैवाष्ट-

के षड्श्यात्र जिज्ञाह्रसेठीत्र के षड्श्यात्र आमिन्नगसेठीत्र प०० गा० । ज्युद्धीवे २ श्युठसठीविज्ञाहरसेठीत्र
 श्युठसठिश्यात्रिन्नगसेठीत्र प० ? एवामेव सपुष्टावरण ॥ ज्युद्धीवे २ छत्तीसे सेठीसए प्रत्र तित्तिमस्क्राय ॥ ७ ॥
 ज्युद्धीवेण भते दीत्रे के षड्श्या चक्षुत्रहि विजयानु के त्रड्श्या रायहाणीनु के त्रड्श्या तिमिमगुहानु के त्रड्श्यानु

एानि मञ्जसानि ? एवमेवसपूर्वापरं, ज्युद्धीपे द्वीपेष्वस्वारिषाएकूटशतानि भवन्तीत्याख्यात, ज्युद्धीपे २ म० । भारतेवर्षेकतितोर्योनि
 मञ्जसानि ? गीतम । श्रीखितोर्योनि मञ्जसानि ? तद्यथा-सागप १ वरदाम २ प्रजास ३, ज्युद्धीपे म० । द्वीपेरेवतेवर्षे कतितोर्योनिप्र०तद्यथा-
 सागप १ वरदाम २ प्रजास ३ ज्युद्धीपे २ म० । मद्दामिदेरेवर्षे एकैकस्मिन् चक्रधतियिगये कतितोर्योनि मञ्जसानि ? गीतम । श्रीखितोर्योनि
 मञ्जसानि ? तद्यथा-सागप १ वरदाम २ प्रजास ३ एवमेव सपूर्वापरं, ज्युद्धीपे २ एकद्व्युत्तर तीपगत भवतीत्याख्यात, ज्युद्धीपे २ म० ।

(मद्दाम्ना उत्तरवामास्यात्मक सेतीयंक्षीत्र जिज्ञा भरतएरबतना तीप सगनी समापे छाने मद्दामिदेइनातीये घोसासीतोइमद्दामदीने समीपे ज्ञापया)
 ज्युद्धीपनामा इमगधनु ! द्रुवीपने विपे केतली विद्यापरनि श्रीवि विद्यापरनइ वैश्याभास्यानकथे केतली आभियोग्य देवताने रइयानी श्रेयिच्छइ ।
 हेगीतम ! ज्युद्धीपनामे द्रुवीपने विपइ अरसठि विद्यापरनी श्रीविच्छे ६० आत्रिउंगरेवतानी श्रीविच्छे इमसर्वमिनीने ज्युद्धीपनामा द्रुवीपने विपे

संस्थाचिरोचः उच्यते, एतेर्यागिर्वनापारकस्वेन स्वतन्त्रगिरिस्वाकाकूटेषु गणना छापमेयागय श्रवणकूटस्य्यामुप्रपूयककूलैश्च मूत्रकृता स्वयमेवदंडोपि-
प्यते, यत्र प्राञ्चपनकूटाधिकारे कश्चिन्नमते जम्बूद्वीपे उच्यते इति सूत्रं तद्विशील्यपानात्रतापर म्प्राख्येयमिति मयेमस्यम् । अथ
तीर्थानि । जम्बूद्वीपे ३ इत्यादि । प्रसप्तपुत्रे तीर्थानिचक्रिणां स्वस्यभेदघीमासुरसापनाये महाजलायसरवस्थामानि उत्तरमुत्रे नरते त्रीणि तीर्थानि प्र-
कृतानि ? तद्यथा । मागधं पूर्वसां गङ्गासङ्गमं सप्तस्रस्रं वरदासदक्षिणसां प्रभासं पदिभापरं शिपसगमे समुद्रस्य, गयमेरायतमूत्रमपि भायभीप । मय

प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? त० मागहे १ वरदामे २ पञ्जासे ३ जम्बूद्वीपेण नते । दीत्रे एरश्रए यासे
कहृतित्या प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? त०—मागहे १ वरदामे २ पञ्जासे ३ जम्बूद्वीपेण नते । दीये
महाविदेहेशासे एगमेगे चक्रवर्द्विजए कहृतीत्या प० ? गो० । तर्जितित्या प० ? मागहे १ वरदामे २ पभासे ३
एशामेव सपुष्टाथरेण, जम्बूद्वीपे २ एगेत्रिउसरे तित्यसए नत्र तितिमस्कायं ॥ ६ ॥ जम्बूद्वीपेण मते । दीये

नरतस्यपिषेपवतयते भवतइत्यास्याठ, जम्बूद्वीपे द्वीपे क्षिपन्तिवपपरकूटानि, क्षिपन्तिवपारकारकूटानि, क्षिपन्ति
सम्भारकूटानि, प्रकृतानि ? भीतन । यदुपजागदुपपरकूटानि, पणवतिवपारकारकूटानि, त्रीणि यदुसराणि यैसाख्याकूटगणानि, मायसम्भारकू-

द्वार ३ जम्बूद्वीपने विवे मागधद्वीपे भरतचेत्रे केतला तीर्थंके हेगीतम । श्रिय तीर्थके जलायतरस्य्यामये । तेकेहा मागध तीप पूयद्विगि गगासमुद्र
सगमस्यानत्र १ वरदामतीर्थं दक्षिणदिशिगम्ये २ प्रभासतीर्थं पश्चिमदिशि शिपुमसुत्र सगल्यानें जम्बूद्वीपणे विवे हेनगयन् ऐरवस यर्षे केतला तीपटे,
हेगीतम । तीर्थतीर्थंके । तेकेहा मागधवरदान प्रभास ३ । जम्बूद्वीपने विवे महाविदेहेचेत्रे एशकीचक्रयतिं नी यिजयर्षे विपय केतलातीर्थके हेगीतम
त्रिपतीर्थंके मागध १ वरदाम २ प्रभास ३ एश इमवधमिन्दीने जम्बूद्वीपमागादीपनें विवे एकवी वे तीर्थंके, इमस्य, तीर्थेकरानिमदेवे द्वयारध

त्येक नय स्वसस्यया ५६ यवस्कारकूटानि पशुवति । तद्यथा । सरलवधस्कारेषु पौशसु १६ प्रत्येक चतुष्टयनावात् ६४ गजदन्ताकसिधस्कारेषु ग-
 न्यमादमसीमनसयोः सप्त २ माल्ययद्विद्युत्प्रभयो नववति समयमीलने यथोक्तसस्या, श्रीणि पशुसराणि वैताक्यकूटशानि तत्र भरतैरायतयो विंश-
 यानाच वैताक्येषु चतुस्त्रिंशति प्रत्येक नवसम्मवांशुत्सस्यानयन वृत्तवैताक्येषुच कूटामायः, अतएव वैताक्यसूत्रेन वीर्यपदोपादान विजोपखस्य व्य-
 षष्टेदकत्वात् छत्रच व्यवष्टेयस्याभावादिनि भेरो नयवामिच मन्दनवतनगतानि प्राप्ताणि मज्जशालवनगतानि दिग्दक्षिणकूटानि सैपां भूणिप्रसिधित-
 त्वेन स्वत्रकूटत्यादिति, सपहसिगाथायां पक्ष्यकूटहायेत्यत्र चोऽनुक्तसमुच्चये तेन चतुस्त्रिंशद्वृत्तकूटानि तथाअष्टौ शबूवतनानि तावत्येवयासमली
 पागतानि भद्रशासनवतनानिच सर्वसस्या ५२प्रप्रश्यायव्यव्याकानि प्राप्ताणि, ननुतर्हि यत्तद्वायाविधरयसूत्रे षष्टारि सप्तचठाकूटस्यया इत्येयरूपे

धासहरकूटा लसुर्नह थरकारकूटा त्रिखिललुहरात्रेश्चकूटसुया नत्रमदरकूटा एवामेव सपुत्रात्ररेण,
 जंबूद्वीवि २ चत्वारिसप्तकूटसया नवतिस्त्रिमस्काय ॥ ५ ॥ जंबूद्वीवेण नति । दीवे नरहेवासे कडूतीत्या

स्तोवृत्तवैताक्याः प्रष्टताः ? गीतम ! जम्बूद्वीपे २ पट्यर्पपरपर्वताः, एकः मन्दरपर्वत, एकश्चिप्रकूट, एकोविचिप्रकूटः, द्वीपमकपर्वती,
 द्वौकाञ्चनकपर्वती, विगतिः यवस्कारपर्वताः, चतुस्त्रिंशद्वीचवैताक्याः, चत्वारोवृत्तवैताक्याः, एवमेवसपूर्वापरैण जम्बूद्वीपे द्वीपे द्वेएको-

जंबूद्वीपमाने जंबूद्वीपमद्विवे विसर अने शगणोत्तर पर्वत २६६ शोइ एइयो तिये करे ४ फष्टी इवार । जंबूद्वीपमाने जेभगवन् । जंबूद्वीपने विपि केतला य
 र्पचकूट पवतना कूट केतला थरकार पयतनाकूट केतला वैताक्य पर्यंतना कूट केतला सेरु पर्यंतना कूटद्वै । जेगीतम ! जम्बूद्वीपमयत शिपरीना इग्यारे
 इग्यारे, महाश्चिमयव रूपीमा छाठ २ नीपपमीलवतना नव २ इमसर्व ५६ वर्षचरना फूटसोशसलस्यपारे प्यार २ कूट सोमनस गयमादन ए वेगज
 वतन सात् २ मालयस विद्युत्प्रभ सवे गजवतमी नव २ इमसर्वमिलिने ६६ कूट यपारा पर्यंतना एके वैताक्ये नयनवकूट इम चोश्रीच वैताक्ये ३०६ कूट
 वैताक्य पर्वतना सेरुपर्वतने विपे नव-कूट नयनवतना इम सर्वमिलिने जम्बूद्वीपने विपइ प्यारसे छानइ सतसचि-कूट शोइ ४६९ इमककूट, तीर्थकर

कोत्रपुस्रयोः प्रत्येक दश २ काञ्चनकस्रदायात् तथा विग्रतियेत्स्कारपयता तत्र गत्रदत्ताकारागन्धिमादनादपयस्वारः तथा इत् प्रकारे महाविदेहे
 प्रत्येकं षट्क २ स्रदायात् योहशाभ्रकृन्दायाः सरलाः द्वयपि मिलिता यथोस्वस्रस्याकाः तथा अनुस्त्रिशुदापवेतास्याः द्वान्त्रि गट्टिजयेषु गत्रसैरायतयो
 य प्रत्येकमसैकतायात् चत्वारो वैतास्याः द्विमयतासिषु अनुसुं यथेषु एकेकायास एतानेषु सपुत्रावरणति प्रागवत् जम्बूदीपद्वीपे गुकोमसप्तत्यधिके
 पवतश्रते भवत इत्यास्यास तथाऽस्यैव तीषर्कान् । एतद्कूटानि । तत्र मूषु ण्जम्बूदीयेकमित्यादि । लब्धपद्वीपे क्वियति यथपरकूटानि इत्यादि प्र-
 मसूत्र व्यक्त शररसत्रे षट्पञ्चागद्वयपरकूटानि तथादि सप्तद्विमयस्रिकरिणाः प्रत्येक एकदेशे मन्नाइसत्रदुक्लिबोः प्रत्येकगणौ निपथनीशसताः प्र-

मगापह्या दाकघणगपह्यपसया थीसत्रस्कारः स्रया श्रीक्षीस दीठत्रश्चुहा अत्रारिषहवअहु। एयामेत्र पुष्टा ।
 घरेण जम्बूदीपे २ दुयिअउणुस्ररा पह्ययसयामत्रसितित्रि सस्काय ॥ ४ ॥ जम्बूदीपेण जते ! दीत्रे केवइश्या
 यासहम्कूडा केवइश्या अस्कारकूडा केवइश्या वेगुहकूडा केवइश्या मउरकूडा प० १ गो० । छप्यश्या

यत ३ रेस्ययत ४ हरिकर्प ५ रस्यकस्ये ६ मदा सव ७ ॥ जम्बूद्वीपे भवत् । द्वीपानियमा यथपरपयताः । प्रकताः ? द्विपत्तोमन्दरपयता ,
 क्वियतात्रिकूटाः, क्वियतोविविकूटाः, क्वियतोयसकपर्येताः, क्वियता काञ्चनपयता , क्वियतायसस्काराः, क्वियतोनीपवेतास्याः, क्विय-

तास्यतत्र कतला वृत्तनाम्नजे इगीतम । जम्बूद्वीपसमादुनापने विषु सत्रयधर पवत अस्त्रिमवनादिक एकमठ पवत जम्बूद्वीपने सनेविषव एकचित्र
 कूट पयत एकविचित्रकूट पवत एक देवकुरु साद्विष्या सैयमक पवेत उतर कुठ साद्विष्या विमव काञ्चनयिरि पयत वेवकठ उतर कुठसप्यबलिं दशद्व
 इने येकले दश इम विम काञ्चन पर्यत शीलसरततरकारा सने च्यार नकदत्ताकारे यपारा इम २० यकारा पवत यतीम विजय एकेको एकभरते एक
 एधपरवे इम ३४ सुदीर्घे तावां वैतास्य हेमुयव रेस्ययत रस्यकस्रमत्र हरिकर्प एधेयेत्रे एकेश्रो इम च्यारयस्र वाटला वैतास्य पर्यत इम सवगिलिने ।

शुभ्रतानि पञ्चदशाधिकानि शेष षष्टिरङ्गुलानि अस्य पनुराशीर्गन्धूस्तामयनाय सहस्रद्वयेन प्रागेवृत्तं लब्धमेकं गण्युत शेष पनुयो पञ्चदशशतानि प-
 च्चदशाधिकानि सर्वापण्य आसामिदयोखानां सप्तकोटियतानि नवतिकोट्यधिकानि षट्पञ्चाशत्पञ्चासुसुवतिसहस्राणि षट्पञ्चाशदधिक तथा
 पथ्यूनमेक पनुयापञ्चदशशतानि पञ्चदशाधिकानि अङ्गुलाना षष्टिरिति गत याजनद्वार । अथययोषि । जमुद्दीवेषामित्यादि व्यक्त । अथपथसद्वार ।
 जमुद्दीवेषामित्यादि । मस्यमश्रव्यम् । उन्नरवृत्रे सस्यानीलनाय क्षिप्रिदुष्यते षट्पथरा सुहृद्दिगयदाव्यः एकोसन्वरोमेरु एकदिशकूट एकस्य यि-
 विश्रकूटः एतीष यमलजातकायिष द्वीगिरी देवकुरुयतिनी द्वी यमकपवती सचीनारकुरुयतिनी द्वी काथमकपवंतशत देवकुरुस्रकुरुयति षट्दश

भंत । दीत्र कश्चश्चा वासहरपव्या केचईश्चा मदरपव्या केचईश्चा विन्नकूना केचईयात्रिचित्तकूना
 केचईश्चा जमगपव्या केचईश्चा कचगगपव्या केचईश्चा अस्कारपव्या केचईश्चा दीहवेश्चुहा केचईश्चा
 यद्वेश्चुहा प०० गी० जनुद्दीत्रे २ त्वासरपरपव्या एगेमदरपव्या एगेचित्तकूने एगेविचित्तकूने दीज

द्वीपः भवत् । क्रियान् याजनगणितेन मष्टसः ? गीतम । सतेषचकाटिगनािनमयमानि षट्पञ्चाशच्चतसहस्राणि, षतुमयतिष सहस्राणियत
 बह्वं गणितपद ॥ १ ॥ अम्बुद्वीपे जवत् । द्वीपेऽतिथयोषि षष्टसानि ? गीतम । मस्ययोषि षष्टसानि ? तद्यथा भरत १ रोरायत २ हेम-

पदमपण्यममयातहृत्पु १२० पियस्करम ११५ मठीष अगुला ६० ७. युद्दोवाम गणिस्यपय १ १३ यद्वाहाहाण्टे सुत्रसाहे काष्टु नषी अथिकपयुडति
 नथित पद कार्ण) जनुद्दीपसासा हे भगवन्न दुधीपने क्विपे केतला यासतोत्रके हे गीतम सातयासाकत्रठे तेलेशा भरतशेत्र १ रोरायतशेत्र २ हे मयतशेत्र
 ३ हे रथयतशेत्र ४ रम्यक्यतकेन ५ हरिकपकेन ६ महाविदेहशेत्र ७ ॥ ३ ॥ जमुद्दीपनाम हे भगवन् दुधीपने यिपे केतला अयेपर पर्यंतके केतला सेरु
 पर्यंतके केतला विश्रकूट पर्वत केतला क्षिप्रिदुष्यते पर्वत केतला यमक पर्यंत केतला कोबमगिरि पर्वत केतला अरकारापवत केतला दीप लांबा जे

जमुद्दीप०
 भागवत १६
 अथपथ

कीर्तिः अत्रापि प्रख्यापयन् प्रत्यापति अत्रापि काकुपाठात् प्रसन्नगतिः भगवानाह ? गीतम् । अस्तीतिनिवासीऽत्र
 बहुयः सत्येकका कीर्तिः येऽयत्राय २ सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।

यण भसे । दीवे जीवा उद्गाह २ सा लक्षणमूहे पञ्चायति गो० । स्युप्यगहृथा पञ्चायति स्युप्यगहृथा नो
 पञ्चायति एव लयस्यस्वयि जंयद्दीवेर षोडश ॥ खडा १ जौअण २ वासो ३ पद्यय ४ कूहाय ५ तित्य ६

सत्येकस्यैव प्रत्यापति अत्रापि काकुपाठात् प्रसन्नगतिः भगवानाह ? गीतम् । अस्तीतिनिवासीऽत्र
 बहुयः सत्येकका कीर्तिः येऽयत्राय २ सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति सत्येकस्यैव प्रत्यापति
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।
 मद्रसूत्रमपि भायमीय । समति प्रागुक्तानि अद्भुदीपमप्यवतिपद्यापीनां सपद्मगाथासाह । खडाभीश्वरत्वादि । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह । सपद्मगाथासाह ।

पृष्ठं जम्बूद्वीपतर्वात्तिस्वरूप, संपति तत्रैव चरन्तमदेशस्वरूपमस्मात्प्रायः । जम्बूद्वीपस्य यन्निति पूर्ववत् । द्वीपस्य प्रदेशान्-
 लयसमुद्रगद्गद्गाराधरमप्रदेशादिति व्याख्येय । अल्प्याजम्बूद्वीपमध्यवर्तिप्रदेशाणां लयसमुद्रस्य सापसंज्ञायाया अत्रावात् लयसमुद्ररूप-
 टाः स्पृष्टयतः कर्तुरिक्तमत्ययः । अत्रावात्तुपाठात् प्रकृतसंज्ञायगति । भगवानाह । इतद्वृत्तिप्रत्ययधारणा । अप्य समवायादिना द्वीपान्तरीयाः
 समुद्राः समुद्रान्तरीयाद्वापा सोम येपदन्तरीया स्तोतस्यपशिताप्रति मुञ्चाने व्यसिन् प्रसृष्ये ये यत्प्रसृष्यिचान तदुत्तरसूत्रे प्रश्नवीजायानायेति ।
 तराह । तेजम्बूद्वीपपरमप्रदेशा अदस्य । किंजम्बूद्वीपोद्वीपः उगद्वृत्तिगम्य स्तग लयसमुद्रोद्याद्वयस्ये पृष्ठतोयसागयः यद्येनस्पृष्टं सकिञ्चित्तद्वयपदेया
 सन्तते किञ्चित् पननेतया यथातज्जम्बूद्वीपः अदस्य । किंजम्बूद्वीपोद्वीपः उगद्वृत्तिगम्य स्तग लयसमुद्ररूपः फय व्यपदेश्याः । अत्रोत्तर । गीतम ।
 निपातस्यान्वधारणापत्वात् तेचरमप्रदेशा जम्बूद्वीपयवद्वीपः जम्बूद्वीपवीमायतिस्वात् मखलु ते लयसमुद्रो जम्बूद्वीपवीमानमतिक्रम्य लयसमुद्रोद्वी-
 मानमप्राप्तत्वात् किंतु खसीमागताः एवलवसमुद्रस्पृष्टा स्तोतदस्यतया स्रस्पर्शोभवनात् तज्जम्बूद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वी-
 प्या लयसमुद्रस्यापि चरमप्रदेशा जम्बूद्वीपे स्पृष्टा नजम्बूद्वीपः किंतु लयसमुद्रो लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वी-
 लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वीपस्य लयसमुद्रोद्वी-

जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)
 इवे जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)
 इवे जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)

इवे जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)
 इवे जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)
 इवे जम्बूद्वीपस्य भवत् द्वीपस्य प्रदेशाः लयसमुद्र स्पृष्टा (स्पृष्टयतः किं) इत्यस्य स्पृष्टा, तेभदत् । जम्बूद्वीपेद्वीपोः (सत)

मगरापिपतिबद्धतिसमान् श्रीशंकरपुराणप्रवक्ष्यामि कथं भवतु आताप्रदानशुभ्रुजयादिकरमोषमस्तरस्मानप्रदाने प्रवृत्तिषुमानस्यंप्रधानोप-
 सामांमत्तविजयमालमोमनपागच्छापिराम श्रीश्रीरविजयसूरीद्वारपद्मपद्मोपासनामवषमसदोपाध्यायश्रीसकलशत्रुगच्छियिव्योवाप्यायमोश्रुतिवत्प्रगच्छि-
 निरचितपां जगद्दीपमच्छिवही मनेयरजसंजुपाशान्त्यां तीपकञ्जन्त्यामियेकापिकारयकंनोमान पञ्चमो वचस्कारः ५ यन्या म० ॥ २

करेति २ सा जेनेत्र णदीसरत्रेदीवे तेनेत्र उवागच्छति २ ह्या अठाहिश्यात् महामहिमात् करेति २ ह्या
 जामेवदिसि पाउश्रुश्री तामेवदिसिपक्रिगया ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

मपूरीय रामचन्द्रगणिविगेनेन श्रीमद्वनपतिविरचयदुरैसुं द्रापिते जम्बूद्वीपमच्छिवश्रुश्रुमुवाते तीपकञ्जन्त्यामियेकयसुनोमान पञ्चमो वचस्कारः ॥ ५॥

विशिष्योता पोतामै श्यामर्षे गया । एतल्ले तीपे करजन्त्यामियेक यकं न मान्द पांशरो अपिकारययो ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

ति प्रसिद्धं सास्य भक्तिरिकाइव मूर्द्धोद्यतपास्तुदत्विति कृत्येत्युक्त्वा धोपयं धोपयं धोपयित्वा चैतानामाहसिका प्रत्याप्यं यतइति । अथतेयघक्रुस्त-
 दाइ । तएणमित्यादि । व्यक्तमनुवादसूत्रत्वात् । अयमिगममसूत्रमाइ । तएणमिति । तसस्ते यइयो भयमपत्यादयोदेवा भगवतस्सीपंकरस्य जन्म-
 क्रियंतेः धेति । कृत्वाच सिद्धसमीहितकार्योः मङ्गलार्थे यत्रैव मन्वीधरवद्वीप स्तत्रैवोपागच्छन्ति सपागत्याष्टाद्विधामहामहिमा अष्टदिगन्निर्घन्तनी-
 पाण् कुर्वन्ति । बहुवचनवाच्यं सीपस्मैन्द्रादिभिः प्रत्येकं क्रियमाइत्यात् । अथपरधेद्वयस्य यस्ययस्मिन् अष्टमगिरौ येषु दधिमुसुगिरिपु स-
 गां अष्टाद्विकधिकारः सम्राज् अथप्रदेवनिर्वाहाधिकारे कुरुइति मात्रानिश्चये इति ॥ सासिथयधमदेगमारससमुष्मासयिस्मयमानयेरयुगी

खप्यामेव भगवतु तित्ययरसस जम्मणणगरसि सिवाहग जाव एव ययासी ॥ इदिसुणतु भवतो बहवे नवण
 जात्र जेण देवाणुप्यिञ्चा ! तित्ययरसस जाय फुट्टिहिति त्तिकहुं धोसति २ हा एच्चमाणत्तिअ
 प्पणति तएणते बहवे नवणअड्ठ वाणमतर जोइस बेमाणिञ्चा देवा भगवतु तित्ययरसस जम्मणमहिमं

देवमवादीत्, इत्त गृहवत्, प्रवक्ता बहवो नवमपति यावत् योदेयामुप्रिया । लोपकरस्य यावत् स्फुटस्वविकृत्याचोपखक षोपयन्ति । चापयि
 त्वाएतानाहसि प्रत्यपंपति, ततस्तेबहवो प्रवमपतियामन्तरस्स्यौसिपिकयैमानिकादेया भगवतकीपकरस्य जन्मसहिमाकुर्यन्ति, कृत्वा यत्रैयन
 म्नीधरवरोद्वीपः, तत्रैवोपागच्छन्तिउपागत्याष्टाद्विकामहामहिमाः कुयन्ति, कृत्वापस्यानेय दिगिमादुमुंताः सस्यानेयदिशिप्रतिगता, श्रीमन्ना

शु गाटकने विपे यावत् इमकाइ । इवी इयें वानज्जपो तुस्यो पणा नवनपति व्य तर यायत् जेकोइं इंदेवानु प्रिय ! तीर्येकरनइ यायत फुटस्यइ
 इमकहीनें उद्वपोपणा पोये पोयोमं एइ अणा पाठो आपइ । तिवारे ते पणा भवमपती व्य तर योतिपी येमानिक देवता भगवत तिपंकरलो ज-
 ममहिमा करण करीनें बिहा मन्वीधर दीपके विहा आयइ आधीनें आठविधसणे मोटो मइोइसव करइ करीम जेद्विचियकी आआइवा ते

जान् गृह्णति गृह्णित्वा चैव गयादीत् । ऋषिमेव ओदेवानुमिया । भगवत्स्त्रीर्षकारस्य जन्मभरि गृगाटफयावममप्यपयेयु मभृता २ प्रथमं चतुर्थोप-
 यतः एव वदत इत इति प्राप्यत् । गृह्यतु भवतो वद्वो भवमपविव्यास्तरव्यातिशयेनामिकादेवाद्य देव्याय योऽभिर्विष्टभाभा देवाना प्रियाइति संबोध
 म भवतो नये तीषकारस्य तीषकारमातुर्योपय्य शुभ ममः प्रपारपति बुष्टसकशपयति तस्य आयकमजरिकेय ध्यायंको यमरपतिविजयो गोलोकेश्याग्रउ

सेमाणा २ एव ययह, हृदिसुगतु जयंतो यद्देवे भयणयद्देव्याणमतर जे।इं३वेमाणिया देवाय देवींश्च जेण
 देवाणुविया । तित्ययरसस तित्ययरमात्कएवा उवरि ह्यसुहंमणं पहरेंइ । तस्येण ह्यजगमजरिआइव सय
 हा मुदण फुहउं तिकहू, घोसण वीसेइ २ हा एध्मा गसिध्द्य पञ्चवियणह । तएण ते आभिठगादे वा जाय
 एवदेवोसि ह्यागाए पतिंसुणेंति २ सा सक्कस्स देविदस्स देयरयो। अतिआउ पन्निगिरकमति २ सा

वा भवमपतिवाणमतर स्वीतिपिकवेमाणिका देवादेव्यव यदेवदेवामुमियाः । भयवत्स्त्रीषकारस्य तीषकारमातुर्योपय्यं गुणमता। प्रचारपति, तस्य
 आयकमसुरिकेय मुरागतपास्तुटु इति अस्वाधोपवं घोययता । योपयित्वायतास्तास्त्रप्रित्यपयत, तवसेआभियौगिबादेया यायदेव देवेतिआ
 षया प्रतिगृहवनि, प्रतिभुस्यगकस देवेन्स देवरात्रअत्तिकात् प्रतिनिभूय्यसिप्रमेव भगवत्स्त्रीषकारस्य जन्मभरिगृगाटके याव

दे करीने नदुपायवा करता २ एका इम करो इव्दी इति इयं धायकपातुम्या यका पधमपती अन्तर योतियो प्रीमानिक देवता देवाना जे कोपे
 देवानु मीय । तिचे करतो तिच करती माताने करपइ माधुमन परसइ तीइनुं धायंकराने धगसति आजो तेइनी मसुरीनी परिसू फूट सतपठ
 मारिये इमकरीने नदुपायवाकरो इदुपाओणइ एइआआमुकदे पाळीआयो । तिवाइ तेछामियोग देवता यावत इ मसेइ खानी एइवी आआ
 करीने वचन याजले यामतीले गकरेभेइ देवता। गाराआना समीपयकी नीकले मीकलीने इवायलामकी - मयवत. तिचैकरुं। जन्मभरिमे वियइ

इतनुचिन्तनाद्विषयं देवो तद्वति आशाएइति यास्य धिनयेनयचन प्रतिशुभेति प्रतिशुभेति देवान् तिर्यगशोके वैताम्पद्वितीयत्र शि-
 वासिस्थान तिर्यगशोकागतनिधानानदिशेदिशः शशुपति शशुपित्याचैयमथादीत् । शोपनमुयाव सूत्रस्यात् सुबोध । अथास्मासु स्वस्थानमःसिपु नि सीदयसी
 न्दयाधिके प्रगवति मादुष्टादुष्टदृष्टिं निषिपत्स्विति तदुपायायमाह । ततोयैभनमणेनाप्राप्त्यप्यसामन्तर सशक्रः ३ आभियोगान्दे-

धन्नीसहरिमुखकोटीं जात्र सुन्नगसेहगकत्र जेह्नुगलायणत्र तित्ययरस्स जम्मणजत्रणसि साह
 रति २ ह्या जेणेव वेसमणेदेवे तेणंत्र जात्र पञ्चप्यिणति । तरुण से वेसमणे देवे जेणेत्र सक्की देविदे देत्रराया
 जात्र पञ्चप्यिणहै ॥ तरुण से सक्की देविदे देवराया ह्यजित्तगेदेवे सद्दवेइ २ ह्या एत्र वयासी ॥ खिप्यामेव
 जेदेवाणुप्यिमा ! जगवच्छ तित्ययरस्स जम्मणणयसि सिच्चारुग जात्र महोपहहेसु महया २ सहेण उग्घो

सीमायुक्त्वा प्रगवत्तस्तीयकरस्य जन्मभवने सहरति । सहरय यत्रैव वैश्रयणा देवस्तत्रैवोपागच्छन्ति सपगाय यायाप्रत्ययेपयन्ति । तत सवेभ्रय
 कोदेवः यत्रैवगको देवेन्द्रोदयरात्र यावत्प्रायपयति । ततः सशक्रः ३ आभिप्यौगिकान् देवान् शशुपति शशुपित्या यवमयादीत् ॥ चिप्रमेय ज्जो
 देवानुप्रिया । भगवत्तस्तीयकरस्य जन्मभगरे शुक्ल टकयायमहापपयेपु सद्धता २ शपेन सद्दुपीपयन्तः २ अथ यदत्त । इत्त गुणशम्पु जयन्त यद्द

पा । तिवारे ते नृपञ्च देवता वैभ्रमण देयताइ इम कच्चा यका इपयन्त नुष्टपया यका यायत् उतायशा यका तरत यत्रोस कोचि रूप्य प्रगयन्त
 तिथे करमा जन्म भगण ने विदे सहरे मुकीने जिशा वैश्रमण नामे देवता तिरा यायत् आच्छा पाटो आपे । तिवारे ते येप्रमणनामे देय जिहां सी
 यमैन्द्र देयेन्द्र देवताको राजा इइ यायत् आच्छाप्याकी आपे । तिवारपच्छी सेइ शक्रदेयेन्द्र देवतागो राजा आच्छाकारो देयता प्रसि तेहाइ सेहाओ
 ने इम कइइ । उतायलो यको देदेवानुं प्रिया भगयन्त विचे करमा जन्म भगर ने विपइ श्रगटकमार्गं यावत् मोटा राज मार्गने विपइ मोटे २ ग

भाषः २ सुखसुखेगानिरामाखो रतिकुवेस्तिष्ठति । अथवेभमसद्वारा शकस्यकृत्यमाह । तएषनित्यादि । ततःसुखमी देवेभ्रो देवराजः । विश्वसुखसुखर
द्विगुण देव यद्वयति यद्वयित्वादेव नवादीत् चिमनेव नोदेवानुमिष । द्वात्रिंशत् द्विरस्यकोटीः द्वात्रिंशत् सुयस्यकोटीः द्वात्रिंशत् नवानि पतलोहा-
समानि द्वात्रिंशत् त्रद्वावि मद्रासमानि सुभगानि शोभमानि सुभगयोग्यमसासमानि रूपकायि यत्रतानि तथासुत्रे पद्व्यत्ययः आपत्वात् च सुसुपमे
भगवतस्त्रोपकारस्य सम्पन्नवने सद्द्वारागयेत्यर्थः । सद्द्वत्यत्र यतामाहसि प्रत्ययः । ततःसुवेभमकोदेवः शक्रेभ यावत् देविराजाययुते सभाये

वधमणेदंवे सक्तेन जाय विणएण वयन पढिसुणेइ २ सा जन्ए देवे सद्द्वार्थेइ २ सा एव यथासी ॥ । स्वप्यामेव
भीदंशानुष्विया । बहीस हिरखकोदीत् जात्र जगधत् तिल्यपरसस जम्भगजत्रणसि साहरह २ सा एष्य
सोणसिथिष्य पञ्चप्यिणह ॥ तएण ते जजगा देवा वेसमणेण देवेण एव बुत्तासमाणा इठ तुठजाय खिप्यामेव

येत्यपः सद्द्वत्य यतामाहसि प्रत्ययः । ततः सुवेभमसादेवः शक्रेभ यावत्, विमयन वचन प्रतिगृहोति, प्रतियुस्य जु भकाम् देवान् यद्वयति
मद्रयित्वा एयमवादीत् । चिमनेव नोदेवानुमिषाः । द्वात्रिंशद्द्विरस्यकोटीः द्वात्रिंशत्सुखकोटी यावत् भगवतस्त्रोपकारस्य सम्पन्नवने सद्द्वार, च
इत्ययतामाहसिक्कां परपर्ययत । ततस्त्रोपकारा देवावेभमस्येन देवेन एयसक्काः सन्तः इट मुहा यावद्विषममेव द्वात्रिंशद्द्विरस्यकोटीः यावद् सुभग

स मन्त्राने वत आश्रन वत्रीस भद्रासग भलायीवग रूप यीयन तावस्ययत्त खे रूप जिज्ञा एववा भगवत्त तीये करणा जम्भ भवम पर ने विदे
सदरे मूकोने एष छासा पाकी छापो । तियार पक्षी ते वैभमसमाने देवता शक्रेभ यावत् चिमनेव करोने ययन सामने सापलीने (वेताख्ययतनी
जयिल्ली वे मखिलाकसद्द्वार विपयलोभने विवे निपांमादिस आख तियग् जुभक देवता) सम्पन्नाने देवतामते तेहाये तेजादीने वग कइइ । जता
पला यइने दे देवानुं मिष । बत्रीस कोत्ति हिरस्यरूप यावत् भगवत् तीये करणा जम्भ भवम पर ने विवे सद्द्वारे मूकोने एष छासाः सुभने पाकी छा-

स्त्रीपकरस्त्रीकोचे निश्चिपरयवल्लभयतीति क्रियायोगः । तपनीवेत्यादि । पदत्रय प्राग्वत् नानाभस्त्रिखानां येष्विष्यद्दाराहुं दारा स्त्रीरुपगोभितः सुसु-
 द्यः परिकरो येषांते तथा । अयनर्थः । श्रीसरयोरत्नमाला कथा तथापयपयित्वा गीलाकारेण कृताः यथा चद्रगोपकेमध्यहृद्यनकता प्रापिताः दारा-
 हुं दाराद्य परिकरदुष्यनकता उत्कल्लरुपदुष्यनकविधानेप्रयोजनमाह । सकृन्निप्रामाह । भगवांस्त्रीर्यं करो ऽन्निमिययानिर्निर्नययादृष्ट्या ऽस्यादरेणप्रेत्य

सेसक्तीवे विदे देवराया विसमणदेव सद्वावेह २ ता एव वयासी ॥ खिप्यामेव नोदे वाणुप्पिष्णा ! यत्तीस
 हिरण्कोलीन वत्तीसं सुवखकोदीन वत्तीस रयणकोलीन वत्तीसगदाई वत्तीसमदाई सुन्नगेसुन्नगरुथे जो
 वृण्णखयोश्च नगवृत्त तित्ययरस्स जम्मणन्नवणसि साहराहि २ ता एच्चमाणत्तिश्च पच्चप्पिणाहि । तएणसे

भगवतस्त्रीपकरस्त्रीर्यंमूले स्थापयति स्थापयित्वा च एक महान्त श्रीदानगरुत्त तपनीयलम्बुसक सुयखमकरकफनचिह्नत मालामण्डित्वविविधियद्वा
 राहुं दारोपयोभितसमुद्य भगवतस्त्रीर्यंकरस्य वल्लोके नि क्षिपसि । सत् भगवास्त्रीर्यंकरः अन्निमिययादृष्ट्यापश्यन् सुखसुखेनानिरममाणस्त्रिभृति ।
 ततः सयाको देवेन्द्रो देवराजा वैश्वानर देवं शश्यापयसि शश्यासि वैश्वानरो ॥ क्षिप्रमेव सो देवानुप्रिय । द्वात्रिंशद्विरस्यकोटीः ॥ द्वात्रिंशत्सुखंयंको
 टीः द्वात्रिंशद्ब्रह्मकोटीः द्वात्रिंशत्क्षानि द्वात्रिंशद्भ्रानि सुन्नगानि सुन्नगरूपानि यीशमलायस्यामिच भगवतस्त्रीर्यंकरस्य जग्मभवने सद्दत्त, (आन-

वणमय जंघो लम्बायमान सुवर्णं नी रवाहं करी शशित अनेक प्रकारान्मणि रत्नमय विविध नातिनां दार अहुं दार विण्ण करी सोजाव्योच्छ
 समुद्य परिकरि जेचे एह श्री दानगरुत्त तीर्यंकरमह वल्लोकेह कपरले मागइ वल्लगाहइ ते श्रीदानगरुत्त प्रतइ भगवत्त तीर्यंकर सेवोग्मेय
 रशित द्रुष्टि अत्यादर जोता यंका सुयइ सुये रमता यका रइइ । तियार पठ्ठी ते शक देयेन्त्र देवतानो राजा वैश्वानर देवता कतरदिशि लोकपाल
 प्रते तेजावे तेजावीमइ इम कइ । क्षिप्र उवावसो यंको दे देवानु प्रिय । अत्रोच कोटी हिरस्य रूप-मन्त्रीस कोटि-सुवर्णं यत्रीच कोटि रत्न यत्री

स्यापि तथैवाभिव्यक्तो मण्डितव्यः । क्रियदसहत्याह । यावत्तत्पर्युपासीइति । अथकृतकलाः श्र-
 को जगद्यतो जन्मप्रमादखायोपक्रमते । तएवमित्यादि । प्रायवत् । आद्यजन्मनगरप्रापकमुत्र । तस्य शशक पशुकुपयिकुर्पणानन्तर च-
 सुरगोत्या सामानिकमहसि पांयत् सपरिवृत्तः सर्वेषां यावत्कविसरवेन तयोत्कृष्टया दिव्यया देयगत्या व्यतिग्रहण २ यत्रैव भगयतस्तीर्थकरस्य

त धरेंदं, दुवभक्ता। उभयपासि चामरुक्किवकरेति, एकेसक्ते वज्रपाणी पुरञ्च पगहुड । तएणसे सक्ते चउरा
 सीए सामानिश्चुमाहस्सीहि जाव श्युखेहिश्च जवणशुद्धाणमतरजाइसवेमाणिएहि देवेहि देविहिश्च
 सद्धि सपरिवृत्तं सच्चिद्दीए जाव णाहस्यरवेण ताए उक्किठाए जात्र जेणेव जगद्यत्तु तित्ययरस्स जम्मण
 णयरे जेणेव जम्मणभवणे जेणेय तित्ययरमाया तेणेत्र उवागच्छुड २ हा जयत्र तित्ययर मोऊए पासे

भगवत्को द्येन्द्र देवराजः पतुरशीत्या सामानिकसहस्रैः एतस्यापि तथैवाभिव्यक्तो मण्डितव्यः । यावत्तत्पर्युपासीइति कृत्वा यन्वति नमस्यति,
 यावत्पर्युपश्रवति । तत मगक्रा देयेन्द्रो देवराज पञ्चशकाम् बिकुर्वति विकुर्व्यं एकः शक्रः भगयत्त तीर्थकर कारतलसप्तुटेन गृह्णाति, एक शक्र
 पूषण ज्ञातमत्र धरति । द्वीशक्री ठमयोः पाशुयोः चामरयोप सुहताः, एकः शक्रः वज्रपायिः पुरतस्तिष्ठति । सत सशक्रः चतुरशीत्यासामा-

येक कश्यपो पायन् नमःकार इष्टे तुम्हणइ त्रिजगत्पूजने इत करीने दारइ नमस्कार करइ यावत् पर्युपासना सेवा करप । तिवार पक्की
 तेइ गच्छेदेन्द्र जेवणमा रागा पांय शकना रूप बिकुर्वइ यिकुर्वीने एत शक्र भगयत्त तिये करप्रति एण सप्तुटइ करीने पइइ एत
 शक्र भगयत्तम पूउई खय थरइ के शक्र जगयत्त ने के पासइ चामर ठाणइ एव शक्र इणमा यज्जलेइ ने भगयत्त आगलि गाशइ । तिया
 रे ते शक्र भीषमैन्द्र चउरासी इअर सामानिक देवताए यावत् अनेरा पबि पद्या भयनपती जावत्तत्पती केमानिक देयताए देवाङ्गना

स्यापि तथैवाभिवेकी भवितव्यः । क्विपदस्तदस्याह । यावज्जन्तोस्तु सेऽर्हेतेति इत्या यन्मतेनमस्यति २ त्वा यावत्पर्युपास्तैविति । अथरुतकृत्वाः गं-
 को जगयतो जन्मप्रमापवापोपक्रमते । तएणमित्यादि । प्राग्वत् । अथजन्मलग्नप्रापकपुत्र । तएकमिति । ततःसशक्रः पञ्चरुपयिकुर्पेणामन्तर च-
 तुरगोत्या सामानिकमश्चै योवत् सपरिवृतः सर्वेर्चा यावज्जादितरवेन समोत्कृष्टया दिव्याया देवगत्या व्यतिगजन् २ यत्रैव भगयतन्तीयंकरस्य

त धरंई, दुवभक्तौ। उभरुपासि चामरुक्केषकरेति, एकैसक्तौ वज्रपाणी पुररु पगहुड । तरुणसे सक्तौ चउरा
 सीए सामाणिशुमाइस्सीहिं जाव व्युखेहिअ जवणशहवाणमतरजोइसवेमाणिएहि देवेहि देविहिइ
 सहुि सपरिवृरुं सखिहीए जाव णाइश्रवेण ताए उक्किंठाए जात्र जेणेव जगवतु तित्ययरसस जम्मण
 णयरे जेणेय जम्मणभवणे जेणेय तित्ययरमाया तेणेय उवागच्छुड २ त्वा जयव तित्ययर मोऊए पासे

रचयको देयंन्त्रा दयरात्र चतुरशीत्या सामानिकसश्रैः एतस्यापि तथैवाभिवेकी भवितव्यः । यावज्जन्मान्तुतेऽर्हेते इति कृत्वा यन्त्विति नमस्यति,
 यावत्पर्युपभवति । ततः सशक्रो देवेन्त्रो देवराजः पञ्चशक्रान् विक्रवति विक्रुष्यं एकः शक्रः भगवन्त तीयकर कारतशसपुटेन गृह्णाति, एक शक्रः
 पृथक्त ज्ञानयत्र धरति । द्वीशक्री जमयोः पाद्ययोः चामररुपेप फुरतः एकः शक्र यज्वपाशिः पुरतस्तिष्ठति । ततः सशक्रः चतुरशीत्यासामा-

येक कश्यपो पाद्यत् मनःफार इष्टे तुक्तमव त्रिजगत्पूज्यने इम करुने द्वादह मनस्कार करव यावत पर्युपासना सेवा करव । तिवार पखी
 सेइ गठोयन्त्र देयगना रात्रा पांश शक्रना रूप बिबूबंध विक्रुवीने एत शक्र भगयन्त तियं करप्रति एण सपुटइ करीने पइइ एक
 शक्र भगवन्त पूत्ररु खत्र परइ जे शक्र जगवन्त ते वै पासइ चामर उणाइ मुज शक्र शायना यज्वलेइ ने भगवन्त ज्ञागलि भाणइ । तिया
 दे ते शक्र भीचनेत्र चरराषी इजार सामानिक देवताए यावत् जनेरा पशि पखा भयपती वाचव्यभार यीतिपी जैनामिक देवताए देवाङ्गना

निय प्रकाशोपैपाते तथाताम । पासां एवत्यादिमायत् । तदन्तर किमित्याह । तदन्तरेषा बहुधा पवलयुपजासा मयस्य गृह्णोऽष्टौ ऽष्टौ भोवधारा निगच्छन्ति ततस्ताप्यष्टौतापधारा ऊर्ध्वे विहायपि सरपतति ऊर्ध्वे चलति । उत्पत्य च एकत्र मिलति मिलित्वा च भगवतस्तीपकरस्य मूर्ध्नि निपतति । अथशक, किरतवागित्याह । तएवमिति । ततः सद्यो देवेन्द्रो देवराजा चतुरशीत्यासाभिकसहस्रे खयच्छिद्यता सायस्त्रि शोभे यावन् सचरि वृत् सी ख्यागविकवेकिकसहस्रे सहाती चकारात्रिपंकवाभापक्षति । इत्यादि ध्रुवोक्ताभियेकविचि शकसाध्युर्देववस्तीलि, सापयसाह । एत-

तएण सातु अठतोअधारात उहु वेहोसउप्ययास २ सा एगठमिहायति २ सा अगयउ तित्यपरसस मुहुणसि गिययति ॥ तएण से सक्के देविदे देवराया चउरासीए सामाणिअथाहस्सीहि एअससत्रि तहेव अत्रिसंठ सोणिअथ्थो जाथ, णमोस्युते अरहेहि कट्टु वंदठ णमसइ जाथ पज्जुआसइ ॥ तएणसे सक्के देविदे देवराया पथसक्के विउत्तइ २ सा एगेसक्के मयथंतित्ययरं करयलपुणेण गिरहइ, एगेसक्के पिठठ आयत्र

निकल्पकाशान् म सदीयान्, दर्शनीयान् अमिहयान् मतिहयान्, तत स्वपां बहुधा पवलयुपजासा अष्टस्य गृह्णोऽष्टौ तोयधारा निगच्छन्ति । ततसा अष्टौ तापधारा ऊर्ध्वे विहायपि सरपतति । उत्पत्य एकत्र मिलन्ति मिलित्वा भगवतस्तीपकरस्य मूर्ध्नि निपतन्ति तत-

एव मरुता एाकून् आकून् सनद्र जल इल जल याइ पजत ऋग २ वा नागौ तिबारे इन्द्रे षी जगनायानुं यल प्राकनवाहो करी श्री जगनाय नइ पगिवागइ पमायइ यइवो भगवान् सुरशरो मऊनवाचिबो अश्वारो अपराप यमजो यइवो कइयो एव आथस्या कदाचिकोडक तिये करणे बारइ निपमर इत्यच) तिवारइ तेइ आठ पाबोनी पारा उंकी आकागमे विवे जाइ जाई मइ आठ एकठो निले मिलीने भगवस्त तीये करणा गाया अपरि पइइं तिवारे तइ सऊ देवेन्द्र देवतानो राया बोरासो इमार सामागिक देवइ एव सीषवैत्रो पचि तिमस अथ्युतेत्प्रो परे अभि

अवृद्धीप०
॥ भाग० ११
॥ पठ० १४
॥ ४८० ॥

पत्र परति दृवीशाना युभयोः पाश्र्वयोः चपरोत् द्वेष कुरुतः । एकश्चान पुरतःशालयाधि स्मिष्टःपुशुस्थोभवति । समत्वव्यप्रपाणि शक्रो पदकरोत्-
 दाह । तएचमित्यादि । तत इगानेद्वेष जगयतः कररुपुटेयइणानतर मगक्रा देवद्वी देवराजा आभियोग्यान्देवान् शप्यति शप्यित्याच एपापि
 तथैवाच्यतेद्वेषदमित्येकविषयकामाचसि ददासि तेष्याभियोग्या स्तथैवाच्युतेद्रात्रियाग्देयाइयाभियेकवस्तुपुनयति । अथशक्र क्रिक्रियकारेत्याह ।
 तएचमित्यादि । ततोऽग्निवेकवामप्रयुपमयानस्तर सशक्रो देवद्वी देवराजा जगयतस्तीपकरस्य चतुर्विंशि चतुरोपचलवृषभाग विकृष्वंति चेतान ।
 चेतत्वमेवद्वेषयति । शक्रस्यवत्त पूषे विमत्सनिसेनोऽत्यन्तनिपनो योदपिपनोदचिपिहो अदधीत्यथः गोक्षीरचैन प्रतीतः रजतनिकरोपि स्तेपा-

रस चठद्विसि चक्षारिधवलत्रसहे विउवृड सेए सखदलविमलनिमलदधिघगगोखीरफेगरययगिगर
 - प्यगासे पासाहंप १ ॥ तएण तेसि चउरहं घत्रलत्रसहाण अउहि सिगेहितो अठतोअधाराउ गिगच्छति

सगक्रो देवश्रो देवराज आभियोगिकान् देवान् शप्यति शप्यित्या एपाऽपतथय आजप्रकं आजप्रि ददाति । तपितथैयापमर्यात् १, घतः
 सगक्रो देवश्रेया देवराजः सगयतस्तीरंकरस्य चतुर्विंशि चतुरोपचलवृषमान् त्रिकृषति चेतान् शक्रुदणधिमलनिमलदधिपगगोक्षीरफेगरजत-

अ एह । तिवारपच्छो सेइ शक्रदेवेन्द्र देवतामा राजा सगयत्त तिरंकरमइ अ्यारे दिगि अ्यारे चालां वृषम घलदना तप विक्रुयइ चेत चालां जंपमदुल
 पूष विमल निमल अत्यन्त दहीनो पिठ गावना दूषणु फेक कृपानो मसूइनी परइ प्रकार छे जइनो एइवा घोणा योगायोग्य मनने प्रसन्न
 कारी एइया । तिवारइ सेइ अ्यार घोणा वयमनां अ्याठ शङ्गु बकी अ्याठ पांखीनी चारानिकल (अठ मृगन्धि नोरोदधि ममदूमइ पाणीइकरी भरी
 एक याजग प्रमाखइ पाणीनी थारा आखिवी इक्षीरोति श्री जगनाथ ने खान निपजावि सेइ अ्यमरि एइवि अ्यस्ताल पत्रति यकइ इन्द्रमइ मन
 इ एक एइयू आउयं तपत्रइ जे श्री भीतरग इय माम्बो बालक यको एइव दीजलमी प्रयाइ समोइ किम मही मकसइ तियारइ श्री जगनाथ अ्य
 पि अ्यानइ करी इन्द्रमा मननी सता सदेइ आणीने बावा पगने अगूठइ करीसइ मंरूपयतम मयालानी मिला कृपलो विघाचन चापइ । तियां

श्राद्धां यत्कथ्यापवादः । एवं जडा इत्यादि । एतन्मुक्तविपिना यथाऽभ्युत्तं द्रव्याऽन्विषे ककारं स पापान्तरस्य पापदीशान्नेद्रस्यापि भवितव्यं श्राद्धा-
 भिवेकस्य भवतपरमत्वात् यद्य प्रवक्तव्यमित्यादि । स्वदेवपरिवारेण च इत्येकं च अन्विष्यति । अथावशिष्टश्राद्धस्या-
 भिवेकत्वमपरः । तस्यैवमित्यादि । तदस्मिन्पद्येऽभिप्रेत्यामन्तरी देवराजा पक्षेऽपि विद्युपति । एक इति । पञ्चपासयति । एतदेव
 निमित्तं । तत्र एक इति भगवत तीर्थकर इत्येतत्पुटेन गच्छति गृहीत्वा च सिद्धासनवर्गतः पूर्वोत्पिबुधः कृत्वाः आत्-
 शाने देविदे देवराया पञ्चदशाने चिद्वह २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या

सीढामणवरगए प्रत्याज्जिमुहे सखिसखे एगेईसाने पिठठ आयवत्त घरेह दुवे ईशाणा उन्नठपासि चा
 मररक्रेत्रकरेति एगे ईशाणेपुठ सुलपाणीचिठई ॥ तएणसे सक्के देविदे देवराया अ्यामित्तगे ठेवे सदावेइइसा,
 एनात्रि तहचेत्र अज्जिसंस्थानसि देइं तं वितह्चैव उवणेति ॥ तएणसे सक्के देविदे देवराया भगवत्त तित्यय र

भवितव्य । यद्य भवमपतिवामरातरज्योतिष्काद्य अन्तर्पूर्वपर्वसामाः स्यादेव च परिवारस्य प्रत्येकं च अन्विष्यति ॥ तत्र ईशानो देवन्त्रो
 देवराजः पञ्चेशानान् विदुष्यं एकेशानो भगवत्त तीर्थकर इत्येतत्पुटेन गच्छति गृहीत्वा च सिद्धासनवर्गतः पूर्वोत्पिबुध स-
 निपणः । एक इति भगवत तीर्थकर इत्येतत्पुटेन गच्छति गृहीत्वा च सिद्धासनवर्गतः पूर्वोत्पिबुधः कृत्वाः आत्-
 शाने देविदे देवराया पञ्चदशाने चिद्वह २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या

नेत्र भगवत्त तीर्थकरने इत्येतत्पुटेन करीने पद इति ईशाने चिद्वह २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या
 दे इशाने चिद्वह २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या
 तागो राणा आगित्तं देवताने तेषां च एतत्पुटेन चिद्वह २ स्या एगेईसाने नयवतित्यय र करयलसपुटेन गिरहई २ स्या

खानामतस्तेन सस्यातुमशकस्त्यात् भक्ष्य मुक्तिगमनयोग्यं अत्यासक्तजवमिदृत्वात् धर्मैष धर्मैरेवैणधरेकप्रधानेन भाषयकृत्वात् चतुरतेन चतुर्गतेन
 तकारिणा चक्रण यत्तत्तद्व्येवशील सस्य सबाधनं हेधमंवरचतुरतचक्रवतिन् नमोऽस्तुतेतुस्यं अर्हतेनगरपुत्र्याय इतिकृत्वेलि चरुतुत्य यदते नमस्यसो
 त्यादिसूत्रं प्रागवत् । यश्चात्र विशेषकथकं कस्यादी नमोस्तुते इत्युक्त्वा पुनरपि नमोस्तुते इत्युक्त्वा यतोऽप्यत्रयप्रति-
 स्नातघारित्रीणो जगत्रयपतेस्तत्तत्रमापारसैकैकविशेषविज्ञानावगात् समुद्रनूतप्रथामपरिष्कारेण ममास्तुतिंश्रुतिं नाम्युक्तमिति । न-
 माभिष मर्यादि विशेषणानि भव्यपदयत्रांनि प्राविनि मूतयदुपचारादन्ययामिपेकसमये जिनामानेतादृगविशेषणसत्रयादिनि । अथावशिष्टानामि-

लसागर मणत मप्यमेय भविष्य चम्वरचाउरतचक्राशही, णमोत्युते श्यरहत् सिक्हुवदइ णमसइ ९ हा
 णञ्चासखे णाइदूरे सूस्सुसमाणे जाव पज्जुयासइ । एव जहाशुञ्चु श्यसस तहा जाव ईसाणसस ज्ञाणिशुव्व, एवं
 अत्रणवडंथाणमतरजोइसिआय सूरपज्जावसाणा सएणा २ परिआरेण पसेशु २ श्यञ्जिसिचति ॥ तएणा से ई

शत्यत्रतन निमय नीराग निर्दीप निमम नि चक्क नि शल्य मागमूरु गुणरय शीलसागरातलाप्रमेयधमयरोचानुरत्तककथतिन् । नमोऽस्तुते अइ
 श्रितिकृत्वा धन्वि नमस्यति चन्द्रित्वात्मसित्वा मात्यासक्तो मातिदूर शत्रयन् यापरपरिचसति । एव यथा अश्रुतस्य । तथा धैय संशानस्यापि

र चक्रेकरीवर्ते ते पाणी हे धर्मधरचक्रवर्ती, नमस्कार हुठे तुक्तने अरुण शगरपूत्रनीक इम कहीनइ नादइ नमस्कार करे यादीने नमस्कारकरीम घ-
 त्यन् वृकवो मही न अतिदूर येगलो सुभूया सेवाकारतो बको यावत् पर्युपाजना करे, इण्डिबिपि जिन अश्रुतेन्द्रनो अभियेक फसो, तिम सय इन्द्र
 नो प्राक्नेन्द्रनो पणि यावत् ईशानेन्द्र इमज कइवो । इम जयनपति १० ख्यत्तर १३ जोतिपीना सय इन्द्र कइया मूर्ये णगे सर्वे इन्द्र पीताने २ ने
 परियारइ करी सहित प्रत्येक २ अणियेक करइ । तियार पक्की ईशानेन्द्रमार्गे देवेन्द्र देववानो रामा पाच ईशानेन्द्रगा रूप भिकुये २ ने एक ईशा

ओ यथागृह्यतिरिपुगठते रपंपुके यथाकारिव्ययपणेः संस्रीति सखुत्स्यथ यामक्षामं अन्वति सरपाटवति अण्वित्याथ याथतपटात् द्वाभिसमा-
 यु परविच्छसिनिवाहंइतिवाह । अत्रव्याख्यामाशयत् । कारतसपरिगृहीत मस्तकच्छलि क्त्वा एवमस्यमाकमयादीत् । यद्वयादीनादाह । अमो-
 द्धु । विप्रमुद्रित्यादि । नमोसुते नुष्य इतिदृश्य सुदृत्पादि पदानिसम्बन्धीयानि । तत्रहेतुदृष्टतस्य हेतोरहित हेतुमयतपस्थिन्
 हेतुमाहित अनाकुञ्चित हेतुमासतकस्यहात् आयया सम्प्रकारेणस अतिसवाविवयमत्वात् हेतुममोमिन् कुशममोयाद्योयोगित्यात् एतएपक-
 तंन निभय नारागद्वेष निभय निस्सङ्ग निर्लेप नि शस्य मागमूरुथ मातमद्वय गुण्यु रमनुत्कष्टं यहात् प्रसूभये तस्यमात्तर अमर अंभतश्चात्मात्सक-
 त्वात् मकारोऽन्वत्त्विति ययमप्रेयि । आप्रमेय प्राकृतज्ञानपरिच्छेद्य अत्ररीर स्त्रीयस्वरूपस्य दृष्टस्यैः गच्छिन्नमक्रान्तादिति गयशाऽप्रमेय मययद्गु-

अथसृष्टि विमुद्रगधजुसेहि महद्वित्तेहिं अपुगरुते हि श्रत्यजुत्तेहि सत्युगाह २ सा यामजाणु अर्चइ २सा
 जाथ करयलपरिगहीअ मत्यए अजलिकट्टु एत्रं वयासी ॥ नमोत्युते सिद्ध बुध णीरय समण समाहिस्य
 समन्न समजोगि सत्तगस्रण णिस्रय णीरागठोस णिममम णिस्सग णिस्रिव णिस्समस्रमाणमूरण गुणरयणमी

ससापृषात्पयसरति अपसस्य वशाङ्गुलबभञ्चाल भन्तुं मस्तक प्रयत्न , अटयतविगुद्रयत्युत्तेमहावृतेरपुनरपे रथपुक्तः सस्तात । यामजाणु
 अश्रुति अश्रित्वा यावत्कारतलपरिगृहीत मकके अश्रुलि क्त्वा एवमयादीत ॥ नमोऽकृते सिद्धबुध नीरजः अमथ समाहित तमास समयोगिन्

हे विद्रु हे तत्त्वमात्राथ हे कर्मेरजरहित इ ममथ तपस्वी हे समाधिबन्त हे सगास कृतकृत्य हे समयोग सगाहे गान पथकाय योग हे सत्यागा
 भातरवहार हे निर्जय हे रागद्वेष दहित हे ममतारहित हे सुगरहित हे कमलेपरहित हे शस्यपरहित हे मात्ममार्तुं नहार हे गूणने विषे रवस
 रीपु गीक प्रसूभये तेरणा सनुद्र हे अमल प्रानमय हे अप्रमेय अमलगुणभाटे हे अथ्य मुक्तिपौरय धर्मरूपक प्रयाण धारिणितिना प्रान्तम् फरफहा

५. पतता आद्येण परमलमुक्तारया सुरस्या गन्धकावापिक्वा गत्यकपापद्रव्यपरिकर्षितया त्रयुगाटिकयेतिगम्यं गात्राच्छिद्यमिति एषयुक्तप्रकारेण
 पावसकषयुक्तनियामकस यन्मालकारेणविवृण्वित आमारखालकारेण करोति । यायारकारात् सुस्निमासरेखेसगोमीमण्डलेण गापाइ व्यञ्जलिपइ २ सा
 नामागोनामयापवोन्न चरकु इत्यकारिमन्त्रुन इयलाक्षापेकयाइरेण पवस कषणखिच्यंतकाम देयद्रुसजुखलमिजसविइ २ सा इतिभास । अत्र-
 आस्याप्राभ्यत् । मकर द्वैवद्रुययुगल परियामोमीपद्वयं निवासयतिपरिपायतीति छत्याप यायारकरणात् सुभिणशार्मापिगद्वायेइवियास । नाद्य-
 त्त्रिपिमुपइगपति । उपदसप चच्छेः शस्त्रैः रजतमेरुश्रावसदुले भगवतः स्नामिभः पुरतो ऽष्टाष्टमङ्गलान्यालिखति । तया दप्यवेति पद्य
 मृगम गगालेभनासरकृत्यभाइ । लिङ्गिकचनि । छान्तरोक्तास्वाष्टमङ्गलानि लिखित्या कारान्युपकारमित्याद्यास्य कष्टकषणपयंत मूत्र चरुतपू-

अष्टमगलए आलिहात । त०—दप्यण १ मद्दासण २ वद्धमाण ३ वरकलस ४ मच्छ ५ विरिवच्छा
 ६ । सोत्थिअ ७ णदायत्ता १ लिहिस्था अठमगलगा १ लिहिजण करेइ उवयारं कितेपाळमसिअ
 चपगासेगपुन्तागञ्जुअमजरिणधमालिअअउलतिलयकणवीरकुदकुजाकोरटपत्तदमणयवरसुर भिगघगधि

यति उपदस्य चच्छेः शस्त्रै रजतमेः अकारेणसम्बुधैः भगवतःस्नामिभः पुरतः अष्टाष्टमङ्गलान्यालिखति, तयाप-दप्यण १ भद्रासन २
 यदुं गामक ३ वरकलस ४ मस ५ यायस ६ अस्तिकमद्यावते ७ लिखित्याष्टाष्टमङ्गलानि १ लिखित्वाकोरुत्पुषार, कितत् । पाटशसति-

उपचार, से कर्त्तुं पाइल यचना फूल पाशतीमा फूल चपाना फूल ऽद्याक युकमा पुलाग युधला छायागो भाजरि मञ्जुदला कुञ्जयुल कोरट
 यवगा यान दमखानां प्रपात सुगन्ध उगम गन्ध करी घडित इापमे किये पदानप करनलपकी जूइ अकपस्या एइया । पांच धकमा फूलनी स-
 मुइगा तिइ । आदय सारी तापच सगइ अचपये प्रसाधमात्रा अंचनिकर फूलगो धमुइकर्त्तुं करीने चन्द्रप्रभस यज हीरा वैदूर्यल सेइमी मि-

संयुद्धी वः
 ५ गान्गा ६ म
 ३ म ७ ५
 ॥ १ ७ ७

नित्यादि । तत शोऽधुनेन्द्रमपरिवार स्वामिनः सेनलन्तरोक्तस्वरूपेण महता २ छत्रिगयेन महताऽन्नियकेषाऽन्नियपति निगमाम्भृत्याद्यपीन
रुस्य अभिपिष्यस क्षरतशपरिगृहीत यायपद्मस्य प्राग्यत् गस्तकेष्वन्नलिकृत्या जयेन विजयेनय प्रागुक्तस्वरूपेण बह्वयत्यायिपप्रयुक्ते षट् वित्वा
षटाभिविशिष्टगुणोपेतानि रिष्टाभिः श्रोतृणा यक्षभाभि यायत्करणात् कताश्चिपिआदि मणुस्मादि यगुष्टिइतियास्य । अप्रथ्यास्याशप्राग्यत । या-
निमजय २ शष्ट प्रयुक्ते । सन्नेद्विषेचन जयगदस्य अत्र जयनविमयेन यदुं वित्वा पुनजय २ गदप्रयोगो मङ्गलवपने पुनरुक्तिर्नदोपायेत्यभिहितः
अयाभिपद्योटरकातीन कर्ह्यमाह । पठुञ्जिताइत्यादि । प्रयुज्यस यायत्प्रात् सप्यवमयाइति प्राथ्य । अप्रथ्यात्वा । गेष्टुभिर्वेकोनरकातीनकनथेपू

गधकासाईए गायइ लुहेड २ हा एव जात्र कप्यकरुगपिय झुलकिअविचुसिञ्चुकरेइ २ हा जाव
णट्टयिहि उअदसई २ हा अक्कंहि सखेहि रययामएहि अक्करसातटुलेहि जगवउसामिस्स पुञ्ज

अन्वेकका उडुडुडुक कुयन्ति, अप्येकका विकृतमूतानि रूपानि विजुय्य मनृत्यन्ति, एवमादिविभावित्वा । यन्मज्जिमस्य, यावत् नयत्
समसात् आघायन्ति परिघायन्ति, तताःसल्लभ्युत्तेत्रः सपरियारः स्वामिन महता २ अभिपकेण अभिपिसूनि, एभिपिष्य करतणपरिगृहीत या-
यन्सल्लकेऽङ्गल्लिठत्या जयेन विजयेन वहुं वपति यदुं वपित्या ताभिरिष्टान्निर्णयञ्जयत्रयगद प्रयुङ्क्ते । प्रयुज्य यायत् एममलमुकुमारया
सुरस्यागत्यकापायिष्वा गात्राश्च रुतवति रुतवित्या एय यायत् कल्पवृक्षमियालङ्कन विमृषित कराति एया यायत नृत्ययिधि मुपरय-

पत्तश अत्यन्त मुकुमाल मुरभी मुगत्य एहया गन्ध कपायित यस्वइ करीने गात्र गरीर लुङ्गइ लुदीने एम यायत् कल्पवृक्षमो परे अलठत् आभर
यालङ्कारइ करी विमृषित करत् यायत् यश्रीसविचि देय सयपीनाटिक देपाहीने यायत् गाटिक देपाहीने आद्या निमंण कटिकनो परइ सस्सम्
कामल रूपामय एत्यन्त उमम ठदुम पीग तेणं करीने भगयन्त स्यामीने छागलिइ आठ छाठ मङ्गलीक ज्ञानेपइ । सेकेहा-आरीसो १ जट्टासन २
वहनाग सरायसपुट ३ यर सत्तण कल्प मरस्य ५ श्रीयस ६ मयिष्ठ ७ मद्यामठे ८ एइआठ मङ्गलीक जित्त्या ९ जित्तीने

पुत्रपुत्रसगमीडासुखलक्षणपागतेकसुगुणावजाय काजसुसुमायाइत्यगपा अप्ये गइआदेवा पुत्रकहुल्लखइत्यगया सुचतुज्जायश्रियपाइतिप्राप्त । अत्र व्यास्या । अप्येककाः सेनादक्षेप आशोच्छ्राय कुवति । अप्येककाः बन्धुमकलगइत्यगता मङ्गल्यपटपास्य । अप्येककाः नृङ्गारइत्यागवा एवममन्त रागस्यद्वयेकएतेनामन्तरवतित्वात् मत्येतेषांअत्रिजायेन सूत्रपाठेन । अप्येककाः आइखइत्यगताः । स्यात्तइत्यगताः । पायदुपकादुच्छुकइत्यागताः आ पावति परिपावतीत्यन्वय प्रोपनिगदचिह । मागुल्हाभियेकापिकागतैर्द्रुप्रसमाना मत्वात । अथाभियेकनिगमपुत्रकमाप्नोयीदसुप्रमाद । तएण-

माइ विज्ञाचक्षा जहाविजयस्स जाव ससुचसमतता स्याद्द्वैत परिधावेति ॥ तएण से स्यसुइदं सपरिवारे
 सामितेण महया २ स्यनिसेएण स्यत्रिसिचद २ सो करयलपरिगहीस्य जात्र मत्यए अजलिकट्टु जएणं
 विजएण यथावेड २ सा ताहि ईंठाहिं जाव २ सक्कपल जइ २ ता जाव पम्हलसुकुमालाए सुरभीए

स्यति, अप्येककाः पञ्चासयति, अप्येककाः पावदटं ककुवति, अप्येककाः भूमिषपटा ववति, अप्येककाः म-
 इतागत्रे न राययति, एव सयोगाएपि आमापितव्याः । अप्येकका इच्छापति, एव पुस्कारयति, यस्कारयति, अयपवति, वरपवति,
 परिपवति, वयवति, तपति, प्रतपति, विधुनायति, यति, अप्येकका वेधोत्कसिकां कुर्वति, एवदेवाना कइकइक फुयति,

साइक दय सवप यापरानो उरकागीकाऊकली करइ इम देव सम्यन्धी इर्वेनो कोभाएण गइकरे केतलाइक देव सुइइइ एइवो गइइकरइ । केत
 साइक विद्वताकार भयानक रूप दिव्यरूप विकीर्त्तने नाचइ इत्यादिइ कइवा जिन विजय देवताने अपिकारलीपरं यावत् योगेपर आयापाठा
 दोइइ परिमसपण इाइ ॥ तिवारे ते अख्यतेण परित्रार सचित्वा स्त्रीभी भगवन्त प्रति मोटं मोटं अनिसेकइ अनिसेक करीने वए इाय
 कोहीने पावत् नाचइ अल्लति करीने जपइ विगयइ करीने यथावइ वपावीने तेइवे इइ कचनइ करी यावत् जपजप गइ प्रपुजइ इच्छुकोने पावत्

स्वाह । यागसम्भवेन समतात् प्राप्तायति इंपद्वार्धति मघायति मन्वेसुघार्धति याघतफरणात् अप्ये गहृषाधेलुसंघेय करंति अप्ये गहृषा धदृषमलस
 प्रयगया अप्ये गहृषा जिह्वारहस्यगयास्य एष्वस्रमिलाधेय आयसयालपाहृषायकरगयणकरडगपुफषीरीजावलीमस्यस्यगरीपुस्तपहनगशाकलीस-

णारवेति एव सजोगात्रि भासिग्रह्वा, अप्येगहृषा हृक्कारेति एव पुक्कारेति षक्कारेति उत्रयति उष्ययति
 परिधयति जलति तत्रति पतवति, गज्जति त्रिज्जुञ्ज्यायति वासिति, अप्येगहृषा देवुक्कलिञ्चकरेति । एव
 देया कहकहगकरेति अप्येगहृषा कञ्जकञ्जगकरेति, अप्येगहृषा विकिञ्जञ्ज्याड विउच्चिता पणञ्च ति । एव

प्ये कषा उरयातनिवात निपतोत्पात सकुपितप्रघारित यायत् स्रान्तसन्नात् नाम्ना विष्य नास्यविधि उपवर्शंपत्तोति । अप्ये कषास्ताणवप-
 न्ति । अप्ये कषालास्मायन्ति, अप्ये कषाः पोगयन्ति । अप्ये कषा फूरकारयन्ति, यशगन्ति, सिहनाद गदन्ति, अ-
 प्ये कषाःसघाण्डिचदन्ति, अप्ये कषा इयङ्ग्रेयित्, मय हृक्तिगगगुलायित्, रथपनपनायित्, अप्ये कषा ह्यीणयपिधुवन्ति, अप्ये कषा उच्छी-

षेटामा पन्था कौतूहल देयाडै) इम केतगाहक देयता युर्यार गदृकरै केतगाहक आस्कोट गदृकरड केतगाहक मल्लनीपरे यलगे केतगाहक मीहनाद
 करड केतगाहक पीगविक मय चेटाकरड केतगाहक घोहागा देवारय गदृकरड इम दार्यो। गूकगुण्ट गदृकररे रथना पन्थयसाट गदृकररे केत
 लाहक घोहागा दार्योमा रथना एप्रिश्ये गदृकरड केतगाहक धागलि षपेटा देह केतगाहक पूक्षे पपेटा दीश केतगाहक मल्लनीपरे श्रीपदी खेद
 पगना ववरगदृकररे केतगाहक पगत्र करी नूड षपेटा दीश केतगाहक देयता सोट सोटड गदृकर करीने राये गदृपाडै, इम केतगाहक उठोमना
 दिफ वे त्रिणि च्यार पांच पणिकरे इम सशायपणिक कषया केतगाहक ढाक पाळइ हृकारगण्य करण इम पुक्षारकरड केतगाहक पन्थ सुहया
 गदृकरड मीषा पन्थ केतगाहक केता थद श्रीका पन्थ उथानाकप थाइ तरे तापकप त्रिजोपतरे गणास्येकरे धीगन्धी करण मेह परयाय केत-

पट्कप कर्तुं नि । अर्थेकदा इकारयति । इच्छाददति एव पूरुषेति । पञ्कारपति पञ्चपक्षित्ये यशस् कर्तयति । अथपुन ते । गोषेःपतति इत्यस्य नि उर्ध्वी-न्वति । तथापरियतति । तियगिमपतति । उरुस्रति उत्रालाऋपाभवति सास्त्ररायिताप्रतिपद्य मइत्यर्थः । अपति सस्त्रांगारकपती प्रतिपद्यते प्रपति श्रीसाङ्गारना प्रतिपद्यते गच्छति गजोत्स कुर्वेति विद्युःसकर्वेति यथतिथ अत्रापि सपागभास्त्रितस्याः । अर्थेककाःदेवानां वा तस्यैकोल्लिका त्रमविश्रीपस्ता कर्तयति । एव देवानां कर्ककक प्रतीदपरमिताहोलाइसा कुयति । अर्थे० बुद्धुगुगकर्वति अमुंकरणमेसन् । अर्थे० अथरलजनमु गुव्यादानेग्रफाटगादिगा विकृतानिमयागानि नृनादिकरुपास्त्रिविस्वा प्रमुगि । एयमादिविजपेन यथा विजयस्यदेवस्य । कियरपर्येनमि

गइश्या ह्येहेसिथ्य एत्र हत्यिगुलगुलाइश्य रद्ववगव गइश्य, अप्ये गइशा तिरिथिवि श्यप्ये गइश्या उच्छेच्छिनि,
पटोलेति श्यप्ये गइश्या तिवयत्विद्वति, पायदद्वरय करेति, भूमिचवंक श्यप्ये गइश्या महया २ सह

शाशान्तिक १ प्रानिमृत्तिक २ मामाम्यता यिनियालिक ३ साकमच्यायमानिकमिनि ४ अप्ये पाद्गात्रिशद्विच दिव्य मात्यविचिनपदशयन्ति । अ-

इं लाप्यन १ दुन २ अारपट ३ मसाण ४ केतलाइक देवता अार प्रकारना अत्रिनय प्रात फरए । तक्का दृष्टाताक १ प्रतिसुसख २ सानान्यवि नियालिक ३ साकमच्यायमानिक ४ कतलाइक देवता यश्रीस विचिमु देयमम्यथानाटिक इयाइइ (एद यश्राम विचयाटिक अिन रात्रयकी सुप्र नै विदे मूयाग देयइ श्रीमृदमाग स्वासीने देयाइ गृहे निम हेइा पथि जाणया । यइ अार नाटिकनी विचि अने अार अग्निमयी विचि सगीत या न यखी जाणयी । केतलाइक देवता आकाशे जगतीने हेठा पठवु ते उदपासनिपास हेठा पहीने ऊपु उललयुते सरीर अकीपिने पसारियु ते सको पित प्रसारित यायत् न्यात सज्जासामने देवसपयी नाटिकविचि देवाहे । केतलाइक देवता साहयमानइ नाटिक करइ केतलाइक देवता शासक सा नै अभिगयगून्य नाटिक देवाळइ (नायामा खठीसामि अमसोन याघवा । उतर मन्द्य तथा इयइं वासतनामूला ५ अकस सर बिसेनेो सप्यापल सममुत्रया मथिया कता विमुक्ति ठेइ मकुबए मूइवधोति ६ इति गेय मूर्तो नेवाः) केतलाइक देवता यीक पुष्टपाइ बाल भगवन्त नै देवता (यास्

इपातनिपात गद्य निपातोपरसि सकुचितप्रसारित प्रागङ्गत् । यावत्पदाक्षरिभिरिति यास्य' तत्रतस्त्रिखगमन रगद्रुमेति क्रमण सारिभ्यपु ७ लत्रगमन
 मात्रसमाप्त तुमन्तरोक्ते कश्चि गतसमादेकव्याख्यासमिति ततोयास्य इदम् पूर्वोक्तवस्तुविषयानि शब्दिपनाद्येभ्योविशेषण सयोभिनायज्ञस्य गात्रप्रिदेष
 मात्र विद्याङ्गस्युदयादाद्युपयोगिसामान्यात्मनश्च भर्तादिसिगीतेषु मूलमित्युक्त । अथाऋतेयस्य प्रकारद्वयेन सप्रक्षोतुमाह । अप्ये गदप्रान्तद्वये-
 नि । अप्ये गदप्रान्तद्वयेति अप्ये कक्षास्त्राद्वयनामनाटक कुर्वन्ति । तत्राहुते करणे रगङ्गारिभिर्भाषेय निवत्यं अतस्कारभटोशसिप्रधान भाशु ।
 अथपयायालस्त्रासिपादाभा देवाः कन्वृत्तसुपद्वयति तथाञ्चाह । अप्ये गदप्रान्तद्वयेति । इत्यादि । अप्येककादेवाः पीनयति स्यूनीक्यु ल्लि ग्य
 मित्यप्ये कक्षा यूकारयति यूकारक्युति आस्कोटयत्युपविपतः युनास्या द्रुम्यान्किमाप्रति सस्यति मल्लयद्रुमुस्या परस्पर समल्लगति सिहनादम-
 दनिक्नुति । अप्ये कक्षाः मयापिपीनत्वादीनि ऋमेय कर्तुंति । अप्ये कक्षा इयप्रं वित इपारय कुर्वन्ति । अयं सत्यप्ये कक्षाः इस्त्रिगुलुगुतावित
 गापत्रुम्भो विद्वयति । रथपमपनापिन रथयत्नीत् कुर्वन्ति । गुलुगलपगपनइत्यनुकरकागदी । अप्ये कक्षा इयप्रं पिनादोनि श्रीएयपि गर्तुंति ।
 अये कक्षाः उष्ट्राल्लेति । अयतीमूलांषपेटाददति । अप्ये कक्षाः पश्यालति । पश्यातामुखांषपेटां ददति । अप्ये कक्षा त्रिपर्वी मल्लदयरगमूनी शिपदी
 त्रिइति पाददद रक्त पादेमम्यारस्कोटमरूप कुर्वति । मुनिषपेटा ददति । मुनिषपेटा ददति । अप्ये कक्षाः मष्टता २ गद्रेन रावयति शद कुर्वति ।
 एतस्त्रमक रेच सवागार्थापि द्वित्रिपदमेककामपि विज्ञायितव्याः । कायः । खेयिन् उष्ट्रावगात्रि द्विमपिक्नुति । यथाक्षेचित् चिकरत्तु क पंथद

पसारिश्च जात्र मतसमत गामदिह्व गद्विह्वि उत्रदसेति । अप्ये गद्विह्व तद्विह्वेति अप्ये गद्विह्व उःसेति ।
 अप्ये गद्विह्व पीनेति । एव युक्कारेति, अप्ये गद्विह्वेति सीहणाय गदंति, अप्ये गद्विह्वेति सङ्घाद्विह्वेति, अप्ये

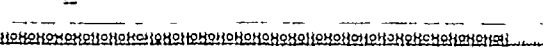
म ४ अप्ये कक्षापुत्राय च नाट्य नृत्यन्ति, तथापि-अक्षित १ द्रुत २ अरभट ३ भवोग ४ अप्ये कक्षापुत्रयिषमभिगगन्निगयति । तथापि
 पादात् पदय १ २ मन्दात् मप्यत्तर्गो मूकता सच्चि ३ रोचितायसाग वरणं पर्ये पकर ४ केनगाइक देयगा प्यार प्रकारना गादिक नाचे । तेके

चिवरिचक्रात् इत्यस्यभाष्ये अत्रत्यवैरिभित्तं क्लृप्तकलस्वरङ्गीतोद्गतस्य अनेन वायिकाभिगणयुक्त आरतीयुक्तिप्रधानं नाद्यसमाप्ति २६ । अयन्मह-
 विश्रुतिनग । अचितरन्तितगामाद्य पञ्चमत्तरोक्तसमिपयुक्तवत्तरसि तत् २७ । अयाष्टायिग्रन्थिनस नारभट नामनाद्य । आरभटाः सोऽमात्राः
 सभटालेवा निद्वारभट । अयमस्यः । नद्वाजटासां स्वरुवाकालाद्द्वयोऽत्राणादिकाया उ, तत्तुतिस्तद्वृत्तिसयमिति अनेनारभटीशुक्तिप्रयोगमा
 विहातिवस्युक्तं नाद्यमुक्तं २८ । अथैकीभक्तिगमसाल नामनाद्य भमनासमदीप्यारित्यव्यह्वादिगणस्यस्यपानोर्नसिरीप्यतेइति अचिप्रत्यये
 मम शुगारः पत्तिरचन्ययेन शुगाररसइत्यस्यः त अत्रतीति मञ्जोस्त रतिभाषाभिगणनेन सातिपञ्चतीति मनोको मटस्योपमपमैको रमदो-
 पचरान् नमोल नामनाद्य यत्नेन शुगाररसमात्त्विकभावः सूचितः इदं प सर्व व्याख्यापुण्यस्यपरस्ये च, तेनाथ सर्वैरारिथिकाभाया अभिनययिप
 वीकायाः यत्नेनमात्पतीवृत्तिप्रधानं सार्विकभाभिगणभित्तं नसाल नामनाद्य २९ । अयत्रिगतमगारभट नामनाद्य । इदं चानतरोक्तांनन-
 यदुपप्रथमश्लेषे ३० । अथैकत्रिग्रहम । अन्त्यातगिपत्तप्रवृत्तसङ्कचितप्रस्यरिति रेचकरेचित भूतसङ्घातं गामनाद्य अन्त्यातोइत्यपादादीनामञ्जित-
 वगत्योवृत्तेषु तेषामेवाप्य श्लेषक निपातस्ताभ्यां यत्प्रवृत्त प्रवृत्तिमज्जातमित्यस्य, एव इत्यपादादयारणशारापं सकोचनेन सङ्घुचित प्रसारणेनप प्र-
 सारित तथा रचकैर्भरिकाभिः रेचित निप्यक्त भूतोद्गममास सङ्घ वयत्राद्दुतचरित्युक्तं पयञ्जनः सङ्घातः चाद्यर्थोभयति तत् भूतसङ्घात
 तदुपचाराकाश्यायमि भूतसङ्घात ३१ । अयद्वात्रिगतसं । अरसचरसामभिमियद्गमसं नस्य भूपाभयेन भगवतीवद्गमस्यामिनः पुरतो भगवतद्य-
 रणपूत्रमपुण्यनवरभदेवताकभवरमगसङ्खरुचरसभरतश्रेत्रावपिषीतीपकरज्ज्गसाभियेकचरनप्राज्ञभाय चरमयीवगचरनकामभोगचरगनिरकसस्यच
 रनयपयखचरमप्राज्ञोप्याद्भरमतीपप्रकतनचरणपरिनिर्वाणानिगयात्मकप्राविठ पृङ्गु यस्य तीपकतो जगमसह कुर्वेति तद्यरितामिमयात्मकम-
 पदावति यद्यप्यत्रचितरिन्तितारमटनमालेषु चतुःपु मूलजेदेषु गृहीतेषु साभिनयगाद्यसाससपहः स्यात्तथापि क्वचिदेकैकाऽभिगणेन क्वचिदभि-
 नयसङ्घादेन क्वचिच्च भिनयविशेषेकीतरकरात् सर्वमविद्वद्दिगणकटकस्यप्यामहःरररायाचं दुश्चिगद्देवादिगताः । अथाभिनयमून्यभिमिताद्य
 मवतीतिद्वययितुमाह । अय्येककात्र पातत्राकाशे तल्लसत निपातस्यसाइयपतन परपातपूर्वोभिय यो यस्तिन् तदु

शंभुजीपः
 ३ भाग्यशेष
 ३ वरुशुभ
 ३ ५ ७ ५ ५

खाभीषप्रामाव्युत्तुःपदाश्रमिन्नयेन चम्याप्रविभक्ति १३ । अथचतुर्दश । मार्याहकमकराहकारप्रविभक्तिनाममाद्य एतत्तु पूर्व्यास्यात्तमेव अ-
 त्रेयां चतुर्णां मभिनयन पृषयुक् सन्नतुय्याजिअितनितिजेदः १४ । अथपञ्चदश । कस्यगच्छ इति क्यगप्रविभक्ति क सत्र फकागकारेणाभिन्नयद्वानं
 ककारप्रविभक्ति काय तथामास तंगटानृत्यति यथा ककारोऽभिव्यज्यते एष सुकाराकारपकारककारप्रविभक्तयो वाच्याः एतच्च क्यगप्रविभक्तिकमाद्य
 यद्यपि लिपीनां वैचित्र्ये च ककाराद्याकारवैचित्र्यात् प्रस्तुतमाद्यस्याप्यनैयत्यमद्गु साप्यपि कधर्गीयज्ञातीयत्वेन विद्योपपन्नाद्वात्र दीपः एवच ककारप्रवि-
 भक्तिजातीय सुकारप्रविभक्तिजातीयमित्यादि बोध्यं । अथवा ककारशब्दोद्वेपहनेन चषपटपचपुनदी ककारिका इत्यादि वापिकाभिन्नमस्य प्रयुक्ता
 वाद्य ककारप्रविभक्ति एव काविकाठानां गद्यगामीद्वावृत्त्येन ककारलकारगकारपकारप्रविभक्तिक माद्य एवच धगंप्रविभक्तिनाद्य एवच यग
 प्रविभक्त्यादिश्वपिवाच्यं १५ । अथयोद्धवा । चञ्चलकप्रविभक्तिक १६ । अथसप्तदश । टटउठउप्रविभक्तिक १७ । अथाष्टादश । सपदघमप्रविभक्ति-
 क १८ । अपैकोमविभक्तितम । पक्यममप्रविभक्तिक १९ । अथविभक्तितम । अशोकाश्रज्यूकाश्रयपञ्चमप्रविभक्तिक अशोकादवोयुच्ययिगेवा स्तोपा प-
 त्रवानयकिश्लयानि ततस्ते यथामन्दनाकठेरितानृत्यति सवृभिमयात्मक पञ्चमप्रविभक्तिते नाम नाद्य २० । अथैकविभक्तितम । पट्टमागाऽशोकवन्ध
 कचूतवनवासतीकुदातिमुक्कश्यामलताप्रविभक्तिक जताप्रविभक्तिनाममाद्य इह येपा वनस्पतिक्तापिकाणा स्तुत्यप्रदेशेयियचितोद्गतैरुगास्याध्य-
 तिरैकेषाम्यत् शाखांतरपरिस्थूर नमिगच्छति तेषस्ताविष्टे या सप्य पट्टादयइति । पट्टलताद्विपदानामर्थः प्राग्यत् सूता यथा मारुतेरितानृत्यति तद्
 निमयात्मक जताप्रविभक्तिनाम नाद्य २१ । अथद्वयविभक्तितम । द्रुतनाममाद्यं सत्रद्रुतगिति शीघ्रं गीतवाद्यगद्ययो यमकमकमप्रपातेन पादतलगादृ-
 म्वापि यमकालमेव निपातो यत्र तत्द्रुतनाममाद्य २२ शयत्रयोविभक्तितम यिल्लयित नाममाद्य यत्र यिल्लभ्यतेगीतगद्ये छरयोननाप्रकारेण यतिजेदेम
 विभातेः तथैव याद्यशब्देपि यतिसालरूपे च वाद्यमाने तदमयायिनापादस्यारेण मतन सद्धिमन्वितनाममाद्य २३ अथचतुर्विंशतितम । द्रुतयिल्लभ्यित
 नाद्य यथोक्तप्रकारहृयेन महं न २५ । अथपञ्चविंशतितम । अचितनाद्य अचितः पुरपाद्यलकारैः पूजित सदीयतसहभिनयपुत्रुक नाद्यामप्यचितसमु-
 च्यते प्रनेन कैशिकीवृत्तिप्रधानाद्याख्याभिपापपूर्वक माद्य सूचित २५ । अथषड्विंशतितम । रिभितनाममाद्य सच्च गुरुपदस्याररूपमिति युदाः, अ-

धर्मेणानुष्ठापितः पुरुषः सूर्यामदेवेन भावितो राजसमीपोपागेशंश्लेग फरेषोपदश्यते । तत्र प्रारिचितमहागणैः सङ्गम्यसन्निविद्यप्रसिद्ध्यर्थ-
 मादी मङ्गल्यगण्य । तथाहि । स्वस्ति कमीवरेणमशाश्वस वहुमागकजद्रुसमकलमस्यद्वय्यं कुरुपाटमागलिकमभक्तिद्वयं अत्रापट्टदागं व्याख्यामाश्र-
 त । नकर तपो भक्त्याविद्वित्वाचिन्नालक्षणं तप्तदाकाराविर्भायना यथ तत्रथा । तदुपदेशपतीत्यथः । प्रयत्नः । यथाहि यिश्कमसि त्वं द्रुगदृ-
 तितोभावादिप्रियत्वा दृश्येत । तथातेऽभितयविययीकृत्यमात्स्यवि । अगिपयप्रभुभिरागिकयाचिकमाखियाद्यायभेदैः समुदितैरुसमुन्निरीया ऽगिभिसत्य
 यत्नुभायप्रकटन प्रसतेर्भक्तिमसाध्यकृतुं वा तत्रमगशाकारराया ऽवस्यान इसादिना तत्रदाकारद्वगनया याचिकेप्रमभपादी तसन्नुपपदागुरावर्षे
 सभावदा भगभिरिक्तिपूत्रश्च तसन्नुकल्लक्षकपाविभावनं मगलगाद्यमिति १ । अयद्वितीयनाद्यं आयनमत्यायस श्रीविभभेदिय्यास्ति कुरुफकमायदृत्याग-
 कसरस्याइकमकराइकत्रारभार पुव्यावलिपट्टप्रसगरनरगयासनाल्लथापट्टलनाप्रक्लिदित्र तत्र सृष्टिकर्मेण अमद्वन्द्वभरिसाद्यापि नंतननायतं क्वादि
 यीनकमेण स्वभरिकादाने नत न प्रत्यावर्तं अस्या यत्वा क्यस्ति काः तैः कुरुपनिगताअपिसुरिति । अनयुक्ता ये विस्वस्ति काप्रश्ने
 विश्वस्ति काः अत्रमशद्वीऽनुवृत्तार्थे यथा प्रशिय्य मयत्रइत्यादी अयमपः नृस्यस्यैकस्यश्लिषस्य प्रतिशाखगता अन्वेस्वस्ति का इत्यथः । यत्तेन मयन
 भाद्यनतस्वस्ति कात्याद्वेदादेशितः तदभितयेनगत न तथापरपमाद्यः पट्टारयेत तदभितयेनमृत्य यथाहि पट्टागच्छन्स्वमृष्टिदित्युमुद्रुप्रस्यद्यति
 वाकइत्यप्रथी स्वाइत्वावतिमेदकिनी यासपन् २ प्रत्रासदामुपदानमयात्रमयति तथागिभया यत्रनाष्टे तगृत्तमाकनाद्य एतदेवीशरतः मूत्रकारो ऽप्ये-
 गइयाशङ्कतीति सूत्रेण स्वयमेयवस्यति वद्वेमानक इत्यर्थः यत्रनाष्टे तगृत्तमाकनाद्य एतदेवीशरतः मूत्रकारो ऽप्ये-
 दोदेशितः मर्यानामदक मरस्याइक मरस्याइकाशक्यायने तदाकारकरणेन यकतेन तन्मर्याइकनाद्य एवमकारकमपि नहि ययाकासयिष्यवि-
 वा देवानां क्वाचिद्यथाप्यनाद्येनवा ऽनगिनेतव्य येन तदभितयानसमयतीति मरस्याइकपाठेनुमास्यफाइ मरस्याइक तद्विमजातीये मरुभितिसमेय अ-
 लायवेचति संपषातित्यात् तथा यत्रनटा ऽम्यनटेः सइस्रगता रगजूमी प्रविशति तथीवामियाति तन्मरस्याइकनाद्य एव मकरफावृपाटेनकरवृन्-
 वाप्य वद्विययाचिपनकुरुपत्वेनापीव द्रुपुया त्रासकद्वयति तथाप्यजाद्य वदाकारइशनेन मयानकस्यतप्तयानकरसप्रधान मकरकांठनामन, टक तथा जा-

अनुदीपः
 भाग ११५
 म ११५४
 ४४७१

अविधि इत्यादि पदानि पाद्यादि । अथसंगीतविधिपरुपसुखसाह । अप्ये गङ्गासाधतद्विद्येयञ्जं इत्यादि । अप्ये ककाशसुदिप
 वाद्यशयति । तद्यथा । ततयोद्यादिक विससपट्टादिक श्रीरेनसम्पसरिपादास्तु त्रिततस्थानेष्वाभद्रमाहुः पनतालाप्रभृतिषु युपिरयशादिका अ-
 प्ये कका अतुविचयेपगयति । तद्यथा । उन्निसे प्रथमतःसमारस्यमाणं पादारु पादवृष वृत्तादिचतुर्भांकरुपपादवृत्तमिति प्रायः भदायमिति मध्य
 प्रागेनूत्रादिगुणोपेततया नदसदयोकासात्मक रोचिवायसात्मकिति । रोचितययोदितलक्षणापेततयाभायित सत्यापितमिति यावत् । अथदानपस्य
 तत्रया । रोच्यगनिति पाठे रोचितकमिति । अर्थः सद्य । अप्ये ककाः घतुयिषनात्प नृत्यन्ति । तद्यथा । अचित्त द्रुत आरभटभसोलमिति । अ-
 प्ये ककायतुर्विषमभितयमभिनयति । तद्यथा । वाद्यैस्तिक प्रातियुक्तिक सामान्यतोविनिपातिक लोकमध्यायत्रानिकमिति । यतानात्प्यविषयोऽपि-
 नयविषयय नरवादिस्वगीतशास्त्रेभ्यो वरीयाः अप्ये कका द्वान्नि शब्देषु अष्टमागलिख्यादिक दिव्य नाद्वविधिमुपदेशयति । अथ योगक्रमेण भगवतो

अप्ये गङ्गसा चउच्चिह गह णच्च सि । त०—स्युच्चिअ १ द्रुत २ अरजड ३ भसोल ४ अ्ये गङ्गसा चऊ
 च्छिह अभिणय अन्निनेति । स—दिठतिक १ पाठियडक २ सामंतात्रिणिवाह्य ३ हागमझात्रसाणिश्च ४
 अ्ये गङ्गसा वनी नह्शिह दिव्व णह्विहि उग्रदसिति । अप्ये गङ्गओ उप्पयनित्रय नित्रयउप्पय संकृच्चिअ

वाद्यमिति ५ तद्यथा-तत १ वितत २ पन ३ सुपिर ४ अप्ये ककायतु/ययोगे गायन्ति, तद्यथा = हरिश्चत १ पादात्त २ मन्दायित ३ रोचिसायमा

१ (मञ्ज १ रिपङ्क २ गन्वार ३ मन्निने ४ पण्णे ५ सुरेवेय । येवए ६ येवकिचदे ७ नरासस्य अादिद्या १ भीय १ दुष्प २ सुप्पिय ३ उत्तालाच कमसोसु
 सेकम् । काकासर ५ मयुबाग ६ बदी साहुंति गेअसस २ पुस १ रत २ अलकिपच ३ यत ४ तरेय अविपुठ ५ मरुर ६ सम ७ सुगलिस ८ अठ
 गुबाहुवि गेअसस ३ मन्दाय १ पुकिना पूरिसाय रयोका ३ बसुदगन्वारा ४ उतर गन्पारा विभाइ येसा पबमासूत्रा ५) तेकेहा-उत्तुणिस प्रयग आरभवा

यथोपिमाया पुरतस्तिष्ठति । अयमर्थः । केचन उत्रचारिणः केचन वनरीतुलेषु वा केचन कलशग्यारिण इत्यादि सेवाधर्मसत्यापनायै । नतु हेरिनि
 पदायै । तत्र हेरिनामभायान् केचन उत्रचारिणः केचन शूलपीठाय इति । केचन उत्राशुष्यप्रपात्रयः प्रागलिकतास्तिष्ठति । अत्रानिदेशमाह । एवयि-
 त्तयाहत्यादि । एतन्मन्त्रप्रकारमभिरिकेकमूत्रं विजयदेव्याभिरिकेकमुत्रानुसारणार्थं य । यावत्पदान् अप्ये गच्छा पठन्त गच्छन्तु अक्षुःप्रगणा इति अथ पथिलपुष्पु
 निशरपरैर्बुधिकासकुरिषु सूर्यदिगन्तोर्दकवास यासति । अप्ये गच्छन्तु अक्षरय अक्षरय भठरय पत्तनय उग्रसनय करैति सिधाह । अत्रध्यास्याप्रा-
 रथत । यावत्पानजमस्त्येव । अथ पर्वोर्ध्वे एककाः केचमर्द्याः पठक्यगेनात्सुदक मातिमसिक यथास्याया प्रविरलमरुपट रजारणुधिगाशन दिव्य मुर-
 जिगत्स्योत्रकवपं यथेति अप्ये ककाः पठक्यम निहतरत्र गपुत्रजः जपुत्रजः प्रशान्तरज उग्रशानरज कुर्वन्ति । अप्ये ककाः देव्याः पठक्यम

सूत्रपाणी पुरञ्चि विठति पजलिठरा । एव त्रिजयागुसारंग जाय अष्टप्ये गडुञ्चादेवा अ्यासिञ्चसमज्जित्त
 वलिप्तसित्तसुइसमठरत्यतरावगवोद्विञ्च करैति जाय गत्रवद्विभूञ्च, अष्टप्ये गडुञ्चा हिरण्वासासति, एव
 सूत्रयाग्य गवइरआनरगपत्तपुष्पफलत्रोञ्चमत्तग गगस जाय च्छात्रास थासति । अष्टप्ये गडुञ्चा हिरण्वासिधिहि

वः क्षगना इत्तुटा यायदुष्पमूलपाच्यः पुरतस्तिष्ठतीति ॥ प्राञ्जलिरुवा, एय विजयानुसर य यायदप्येककेदया आनिकुसमाञ्जितोपलि
 मभिकमुदित मुरप्यन्तरापचकीषिक कुवतीति । यावत्तन्मर्थमिजून, अष्टोक्त छिरप्यवप यमंति, एय त्रयंयत्ररुवाभरुपप्रपापकन-

जोहीन इच्छिरोति विजय देवतायै आमुमारे यावत केचन इव देवता पठक वन प्रति लगरक पाणीह छति पूत्री उपलिप्त करे, तथा चित्तथा
 टर्वां सूचि पवित्र करे समुद्र के रप्यांतरकोठो नाग सिद्धो एरयो करह यायत् पूपपटी उकरो मुग्यगय करह, कोनाहण देयता रूपानी वृष्टि
 करह इव केवलाइक मुवण्णो बज्र हीराणा आभरणो पत्रनी फूगनी कतनी धीमनी मासानी गन्धवावनी यण नी मायत् पूष सुगन्धद्रव्यनी य-

वि गृह्णति । एव सीमनस्यमात्-सूत्रपाठे पञ्चमीलीपः प्राकृतस्थात् पदकवनाद्य संवत्सुराम् यायत्सुसमीवामद्वंद्वमस्यसुगन्धिकान् गन्ध्यान् दवे-
 रसगपीबन्धनोरपत्तिखानिद्रुती पयती तेन तदुद्गुह्यद्वमसपि ताररप्यालद्वयपदेश इतिन्यायेन दवेरसलयाद्यस्यासमिधीयते ततो दवेरसशयगसके
 बद्धे तयोः सुगत्यः परमगन्धो यत्र तान् दवेरसलयसुगन्धिकान् गन्धाभगृह्णन्ति गृहीत्वाथ इतस्ततोविप्रकीर्णान्ध्याभियोगावेवा एकत्रनिलति मिलि-
 त्याथ यत्रैवस्थानी तत्रैवोपागच्छन्ति उपागत्य चतसहार्थं यावच्छुद्धात् सहापंचमहाहं विपुलनितिपदत्रयतीचकरान्नियेकयोग्य सीरीयकाद्युपस्कारानुपस्थाप
 यति उपमयति अर्घ्यतंत्रससमीपस्थित कुर्वेतीत्यर्थः । अथाभ्युत्तरेयवकरोत्तदाह । तद्यजुषेस्रसु यदस्यावि । ततः उपस्थितायामभियेकचान्प्रयासो-
 ऽभ्युतोदवेद्री वयभिःसामानिकसहस्रैः त्रयस्त्रिंशत्तत्रायस्त्रिंशत्स्रैः चतुर्भिलोकपाले तिसृभिः पपद्भिः सप्तनिरगीकैः सप्तनिरगीकाधिपतिभिः षष्ट्यारिग्रत
 आत्मरज्जकदेवसहस्रैः साधुं सपरिवृतसौख्यतदेयजनप्रसिद्धैः स्वाप्ताधिकैर्वैक्रियैश्च वरकमलप्रतिष्ठानैरित्यादि सर्वेप्राग्यत् । सुकुमालकरतलपरिगृहीते
 रनेकमहस्रसस्याकैः कलशैरिति गम्य तानेवविभागतोदशयति । अष्टसहस्रैश्च सीरियिंजाना कलशाना यावत्पवादसहस्रैश्चैरोप्याखामसहस्रैश्च एमयि

चंद्रगणकयञ्चाएहिं अ्याधिकठगुणेहिं पउमुप्यलपिहाणेहिं करपलसुकुमालपरिगहिं एहिं अ्यठसहस्रेण
 सोत्रस्त्रिंश्याण कलशार्णं जात्र अ्यठसहस्रेण त्रामिजाण जात्र सहेदएहिं सहेमहिं अ्याहिं सहेतुअ्यरेहिं जात्र

भिः परियाद्ग सप्तनिरगीकैः सप्तनिरगीकाधिपतिभिः चत्वारिंशता आत्मरज्जदेवसहस्रैः साधुं सपरिवृतः, तेः स्वाभाविकैर्वैक्रियैश्च वरकमलप्र-
 तिष्ठानैः सुरनिवरणारिप्रतिपूर्वैः चत्वनरुतसर्वांनि आधिक्यकटैःगुणैः पद्मोरपलपिचानैः (कलशै) करतल सुकुमारपरिगृहीतैः, अष्टसहस्रैश्च

चंद्र नामह देयत्र देयताना राजा दस हजार-सामानिक देव संहित तेश्रीच प्रायश्चित्त देयता ए संहित च्यार लोकपाल संहित त्रिख्यपयेवा संहित
 चात् कटक संहित चात् कटकनां स्वामी संहित च्याकीच हजार आत्मरज्जक देयेकरी संहित सायिपरिवरस्यो यको तेह स्वभाविक शाश्वता अने
 नया विद्वुर्विंश प्रमाण उतम कमलमे भिये रस्या सुरजी सुगन्ध उतम निर्मल पांशीह मति पुंश्च नस्या बावता चत्पले करो कीपीके- बर्षो पूजा

नक्षत्रपते श्रीमगधने पङ्कजनेत्र धर्मतुवरादीन् गृह्णति । तथा तस्यैवापरार्हे अर्धनेत्र फलेषु वस्तुनात गृह्णति । ततो घातकीलंनूपूर्यांपरादे
योनेरसादित्वात्तं यत्सुप्रदी वाच्यः । सता अद्भुतीपेपि तद्गुणरूपैववाच्यः । क्लिपपपन्तमित्याह । सुप्रदीना शयुद्रीपगतो मरुसस्य भद्रगालवने
मयतुवरान् यावत्सिद्धापकांय गृह्णति एकस्यैव नक्षत्रवनात् सर्वंतुवरान् यावत्सिद्धापकांय सरसब गोयीपचदन विष्यश्च सुमनोदानपयितपुष्या

गिरह ति २ सा एगठमिलति २ सा जेणेष सामी, तेणेष उत्रागच्छति २ ता महत्य जात्र तित्ययराभि
सेष्य उवठवेति ॥ तएणसेष्येषुएदेविदे देवराया दसहिं सामाणिश्यसाहसीहिं तायसीमाए तायसीसएहि
षडहिंठोगपालेहिं तिहिपरिसाहिं सत्तहिंश्यणिएहिं सत्तहिंश्यणिआहिंवड्ढहिं षड्हालीसाए श्यायरस्कटेवसाह
स्सीहिं सत्ति सपरियुठे तेहिंसाहाविणहिं विउछेणहिंश्च वरकमलपडुठाणेहिं सुरजिवरथारिपणिपुणे हिं

ति, एव नक्षत्रवनात् सर्वंतुवरान् यावत् सिद्धापकांयसरस गोयीपचन्दन विष्यश्च सुमनादानगुणव्रान्, एव श्रीमगधनपङ्कजवनाभ्याव मयत
वरान् यावत्सुमादानवदरनक्षत्र श्रीगन्धिकां सुगन्धाथ गणहन्ति गृहीत्वा एकत्रमिलन्ति मिलित्या, यत्रैवस्वामी तत्रैतौपागच्छन्ति, उपागत्य
सहायै यावत्तौपकारनिपक उपस्थापयन्ति ॥ साः सषष्पुतेभ्यः द्युभिः सामानिकसकले स्त्रयस्त्रिगुना त्रापस्त्रिगुनेपतुभिर्नौकपाले स्त्रिसु-

त्रिय प्रपुष फट्टु यावत् उतर कुरने विपे यावत् सुदशगनासा अयू द्वीपगो मेरु तेहना गत्रगाल वनने विप सयतयर कशायलीवस्तु यावत् श्वेतच-
रमी यगीध, इमन्तन वन यकी धर्म कपाप वस्त यावत् सिरसिब सरन गोगीप गगण वायत्वा चन्दन अने देव सम्यन्धो फूलना वासा यद्द ५-
न मानन वन यका अने पङ्कजयन यकी सर्वे कशायली वस्तु यावत् फूलनी मासा वदुर अने मलयमाने सुगन्ध गन्धद्रव्यलिङ्गं लेह नश्च एकठा मि
ल्लव श्रीकीने जिह्वां स्थानीदे जिह्वां आधे आबोने मरा अर्थवन्त यावत् त्रीपेकर योग्य अमिपक वस्तु अष्टुतेद्र पाठे मूषह ॥ विधारे ते अष्टुते-

द्रविश्यतः सर्वान्तुरान् कषायद्रव्याणि आमलकादीनि सर्वाणिकामिजेदेन पुष्पाणि सर्वाणि मास्मानि प्रथितादिजेदभि
 त्नानि सर्वान्नीपधीरात्रहमीप्रमठाः सिद्धापकाय सपामगृह्णन्ति गृहीत्वाच पट्टद्रवद्रहोदकमुत्पलादीनिष गृह्णन्ति, एषुद्रुष्टिमवन्त्यायेन सर्वे-
 हात्रमवस्थाकारित्येन कणककम्पा पर्वताः मध्यपर्वलोचै कुलपवताहिगाचलादय क्षेत्रेभ्युत्पत्ताः स्यमशुद्धेषु पट्टद्रवद्रव्यादिषुसयवर्षेषु प्ररतादिषुसव
 यत्रप्रतिविजययु क्त्वादिषु यत्रस्कारपर्वतेषु गजदंतान्तेषु माल्यववाविषु सरलाकलिषु चिचकुटादिषु तथात्तरनदीषु याज्ञवत्यादिषु विभापेत यदेत्
 पवतेषुनुत्तरादीर्णां द्रवेषुत्पलादीनां कमर्षेषुभागपादितीर्षाश्चकृद्वा मदीयूदकोमयतमन्वा एष्य सख्यमित्यय । यायत्यवाद्देयकुलपरिषय
 र्शेन कुरुयेचित्रविचित्रगिरियमकगिरिकाचनमिच्छितदशकेषु यथासमय वस्तुजात गृह्णति याथापक्वात् पुष्करयक्षीपात्रंस्व पूषादंभरी भद्रशारावगे

क्त्वादिचिजेषु वस्कारपट्टेषु च्यतरणईसु विभासिजा जाव उत्तरकुसु जाव सुवसणमद्दसालत्रणे सद्यु
 च्यरे जाय सिद्धत्येषु गिरह ति । एषणदणवणाने सद्युच्यरे जाव सिद्धत्येषु सरसच गोसीसचदण दिव
 चसुमण्डाम गिणति, एष सोमणसपहगमणार्थेषु सद्युच्यरे जाव सुमण्डाम दहरमलयसुगधिष् गधेष्

वासवीपथीय सिद्धापकाय गृह्णन्ति, गृहीत्वा पट्टद्रवात् श्रवीदकच उत्पलादीनि, एय संकुलपयतेषु यत्रवेताळीषु संयमशुद्धेषु सववर्षेषु
 सयत्रकयत्रिजयेषु यत्रस्कारपर्वतेषु अत्तरनदीषु विभापितस्य, यावदुत्तरकषु यायासुदुर्गमद्रशाखवेषु सर्वंतुरान याधत् सिद्धापकाय गृह-

मूपगीह यायत् पूषादिमवन्त पवतपकी सप्तनर कषापही वस्तु सय जातना कुल सयगन्ध धूर्णोदिक सयनात्य माक्षा यायत् सवमोटी उपथी रा-
 जहमीप्रमय अने याली सरसिय यद्द लईने पट्टद्रव यकी द्रवणे रुवगपाबी अने कमललोष । इम सपकुल पर्वत ने विदे सवयुक्त देताहपने
 विदे सर्वमोट। द्रवने विदे सर्वेक्षेत्रने यिष संय चकवतिं यिषपने यिदे सब बणकारापर्वतने यिदे संय अत्तरनदीने यिदे पंकी माटी कमल सर

जयश्रीपः
 यागार्थ
 म वयः॥

प्रथमं ब्रह्मसाविदित्या देतस्त्रयं ठस्यांतगत्येपि ये प्रश्नोचितास्ते एव गृहीता इति बोध्यं । योग्यतायगादेयायंतिपत्तः यद्युपपन्नदुष्टकामां सत्रप्र-
 हस्यत्कृत्वा नृणां रादिवेव हस्तपुपनायमिति, आप्यपाद्भ्रसाणापुदस्यितस्य घुपकदुष्टकानां प्रश्नस्य नैरयक्यापत्तेः । स्वयमस्तु तस्मै । गृहीत्याच
 यानि तत्र श्रीरावेठ-यसाति पट्यानि यावत्प्रश्नप्रश्नाणि तानि गच्छन्ति यावत्पद्मात् कुमुदादिप्रश्नः एयमनयारीत्या पुष्करोदाभूतीयसमुद्रात् उदका-
 दिक गच्छन्ति । यत्तु श्रीरोषाद्विनिवर्तौषधी चरमतरानुक्त्वापुष्करोदकस्य गृहीत तद्वाच्योपरत्यारिषोऽप्याह्वयदिति सभाप्यते, यावत्सुदात्सुसय-
 खिते इति पाठः । तेन समयवेत्त्रे सनुप्यवेत्त्रे भरतेरायतयोः प्रसावात् पुष्करयद्वीपादुदकयोः नागथादीनातीर्यानामुदकनुसिकांच गच्छन्ति । एव
 मिति समपद्मत्रयपुरकारद्वीपादुदकानां गङ्गादीनां सहायदीनां आदिगद्यान् सयमहानदीप्रश्नः यावत्पद्मात् उदकमुपपत्तमृत्तिकाच गच्छन्ति नृ-

ति, एवपुष्करोदाद्ये जात्र नरहरेत्रयाण भागहाईण तित्याण उदगमद्विष्ट्वगिग्यति २ स्ता एव गगाईण
 महागईण जाव बुधहिमवताले सधुतुधरे सधुपुफे सधुगधे सधुमहे जात्र सधोसहीद्ये सिधुत्यपुष्ट्य गिरहति
 २ स्ता पउमदुहातददोदगउप्यलाईणिशु, एव सधुकुउपधएसु वद्वेअहुसु सधुमहदहेसु सधुवासेसु सधुच

रहति, गृहीत्या यानि तत्र तपसा निपट्यानि यावत्प्रश्नप्रश्नाणि तानि गृह्यन्ति, एव पुष्करादात् यावद्भ्रमत्तैरैकतकयोः नागथादीनातीर्याना
 धरकानि नृत्तिकाच गृह्यन्ति, गृहीत्या, एव गङ्गादीनां सहायदीनां यावत् बुधहिमवतो सर्वतुरान् सर्वतुर्याणि सर्वगन्थान् सयसात्यानि या-
 मते यावत् पूपना कदूटा मति यहीने जिहां खीरोरपि समुद्रवे, तिहां छावनेने कीरावक जारसमुद्रतो पाथी यहीनइ जेह जिहा श्रीरवर सम
 दूने विदे तरपला नांनइ कभस पट्टनानइ कनस यावत् सइत्य पञ्चानांनइ कभस तुइ से पइइ लीइ इम पुष्कर भर समुद्रयकी पाथी मसूपलीइ
 यावत् भरत पयत क्षेत्रं नागध वरदान प्रपास प्रसुप तीपनु पाथी अने माठी पइइ लीरंनइ, इम गङ्गा सिन्धु प्रसुप सर्वे गहानदीना पाथी प्र-

॥ टीका ॥

५ पृष्ठ ॥

० अनु० ॥

॥ भाषा ॥

विक्रयशाया अपि कतरत्वात् तयोऽसिद्धासमस्रधामरवीक्षसमुद्रयावत्संपसमुद्रकाः अत्रपावत्पदात्कोटसमुद्रकादयो याव्याः । एपाव्यास्याप्राग्वत् ।
 तालवृत्तानि यावत्स्रकारायकानानीविषयः । तत्रव्यक्तानीति सामान्यतोवातोपकरणानि तालवृत्तानि सट्टिपकपाणि श्यामएसडल्लमएसडल्ल-
 णिति, अटसडस्र पूपकडुहुकाणामिति । अयविकुवंशायाःसायकस्वगाश्च । विरवित्ताइत्यादि विक्रुवंशान् देयलोकेवेलोकयत् स्व-
 यमिद्वान् शश्वतान् वैक्षिपादानतरोक्तात् सीयसीदिकान् यावच्छुद्रानुगारादयो व्यजगान्तायास्याः घूपकडुहुकाश्च सुत्रेसाक्षादुपातान् गृहीत्याश्च
 यत्रैय सीरोवःसमुद्रस्तत्रैवागत्य सीरोदकशीररूपमुदक गृह्णति । मनु मेरुतोऽभिवेकागमूतवसुप्रश्याय यत्नत स्तेदेयास्तद्रूपप्रणोपयोगिवस्तुजात
 कनगभङ्गारादिक गृह्णतु, पर तदनूपयोगियावच्छुद्रादरप्रतिष्ट सिद्धासमस्रधामरादिकतैलममुद्रकादिक व कषणगृह्णतीति वेदुष्यते, विक्रयणासूत्रस्यातिदेशेन

सेसि श्यतराह त्राणिश्रद्धाई, सीहासणछस्रधामरतेल्लसमुद्रगा जाध सरिसवसमुद्रगा तालिश्य्टा जाव श्यठ
 सहस्रं कडुवृथाणं धिउवृत्ति २ ता साहाविपुचि उव्विएश्व कलसे जाध कडुगुगथ्य गिहिविषिषा जेणेव खीरो
 टए समुहे, तेणेवश्यागमखीरोदग गिखति २ ता जाइतयउप्पलाइ पडमाइ जोध सहस्रसपत्ताइ तोइ गिखी

प्रुङ्गेयः सयपटलकानि विज्ञेविततराणि प्रखितव्यानि ॥ सिद्धासमस्रधामर तैलसमुद्रका यावत् सयपसमुद्रकाः तालवृत्तानि यावदटसडस्र कडु
 षुक्ताना । विक्रयन्ति, विक्रुवं श्याभाविकान् वैक्षिपांश्च कलयाण यावत् कुहुषुकाश्च गृहीत्या यत्रैयसीरोद मसुद्रः तत्रैय आगत्यसीरोदक गृ-
 धिरीति जिमसुर्पोभने आपिकारे राय प्रवेक्षीनादि कक्षो खे तिम सय चङ्गेरी ज्ञायत् पूरक चङ्गेरी व्याभरण चङ्गेरी लोम इय चङ्गेरी इत्यादिक
 सय पटलक पुयपटलक प्रसूय सुर्पोभना अपिकार यक्षी विरीयइ विशिष्ट अधिकतर कक्षया सिद्धासय छत्र चामर तैलना समुद्रत दाधडा यावत्
 सखिवना समुद्रक दाधडा पीत्रश्च । यावत् एक इजार माष्ठ पूपना कडुका विक्रुवंश विक्रुवंशे श्याजायिक सास्वता अने विक्रुवंश एवया कलया

काकां पुत्रवर्गरीश्यागष्टसहस्रं यवमुक्तत्यागेन यथापूर्वमस्तराजमभीमे इद्रानियेकममेवे सर्ववर्गय स्वायात्र बाध्या, अठसहस्र आभरणपगेरीष लोभ इत्यगवगेरीकमिति । तथानवंपटलकानिवाध्यानि । तथाहि । अष्टमहस्रं पुण्यपटलकानां पायलाभहस्तकपटलकानां, इनामिच यस्तुति नूर्योभाभियेकी पयोग्यस्तुति, मध्यमेय तुत्यानि । मनु गुणेमेत्याह । विज्ञेयिततरायतविशिष्टानि भणितव्यानिवाध्यानि प्रथमकृषीपरवधिक्यबातोऽप्युतकरपरये

समुवाएण जाव समोर्हाणिष्ठा अठसहस्रसो वधिस्थिस्थाण कठसाण १ एव रूप्यमयाण २ मणिमयाण ३ सुव्यातप्यमयाण ४ सुवखुंमणिमयाण ५ रूप्यमणिमयाण ६ सुवखरूप्यमणिमयाण ७ अठसहस्रसं मोमिज्जाण ८ अठसहस्रस चदणकठसाण एव भिगाराण आयसाण द्यालाण पाईण सुपईठगाण विज्ञाण रयणकरढगाण वायकरगाण पुष्कचगेरीण, एव जहासूरीश्याभस्स सव्वचगेरीण सव्वपठलगाई यि

मुत्त उत्तरवीरस्त्यदिगुभागमपक्कामन्ति अपकम्य वैकिपसमुद्रुपातेम यायत् समयइत्य अष्टमहस्र औधणिककलयाणां यय रूप्यमयाणा मणिम यानां सुयवंरूप्यमयाणां सुवखमखिमयाणां रीप्यमखिमयाणां मुत्तखरीप्यमखिमयाणां अष्टमहस्रं भीवेयकानां अष्टमहस्रं चम्पणकलयाणां, एव सुत्तारकावां आदगांभां स्वाकीनां पात्रीकां सुमविष्टकानां वित्राकां रथकरढकानां मातकरढकानां पुण्यचङ्गेरीकां, एवं यथा नूर्योमस्य सवे-

तिथार ते छान्निपेण वेयता इयवत्त तुष्टपया यावत् सोमलोनी इयान कायइ अपकमे जाइ अपकमीमे वैकीय समुत्तास करीमे यायत् समुत्तास करीमे एक इत्तार मइ आठ सुयकं मय कलगविक्खुवे एमठपामय कलग एक इत्तार आठ मखि मय १००० सुयक रूपमय १००० सुयकं मखिमय १००० रूप्यमखि मय १००० सुवकं रूप्य मखिमय १००० एक इत्तार आठ मूत्तिकाभय कलग एक इत्तार आठ चम्पण कलस मङ्गलीक यहा इम चङ्गा र लोटा १००० धारीसा १००० चास १००० सुमविष्टक १००० चित्र १००० रत्नमाकरलक १००० यातकरक वीचखा १००० पुलनी चङ्गेरी इ

६.५ नित्यादि । ततस्तेषामभियोगिकादेया वृष्टतुष्टयावश् प्रतिश्रुत्य उत्तरपीरस्य दिग्भागमपक्रामति अपक्रम्य च वैक्रियसमुद्बुधातेन यावत्परदात समोदृष्टतिप्रियाद्य । समवद्व्यत्याऽष्टमश्च अष्टोत्तरसहस्र सौवर्षिककलशानां विक्रयेस्तीतिसम्बन्धः । एवमष्टसहस्र रूप्यमयानां मन्त्रिमयानां मुय-
 क्तं रूप्यमयानां सुवर्षसंनिभमयानां रूप्यसंख्यमयानां सुवर्षसंख्यमयानां अष्टसहस्र भीमेयकाणां मन्मयानाभित्ययः अष्टसहस्र चदनकलशानां म-
 न्मयपटानां एवप्रुंगाराणां आद्यार्थानांस्थालीनां पात्रीणां सुप्रतिष्ठकानां चित्राणां रत्नकरकानां यातकरकाणां बह्विधित्प्रितानां मध्येजलग्नान्यानां कर

समासरण जाव पञ्जुवासात तएण ॥ स झुञ्जु ए देवेदे देवराया महदेवाहिवे श्यामिनुगेडेवेसद्वावेइ २
 सा एववयासी ॥ खिप्पमेव ज्ञेदेवाणुप्पिथ्या ! महत्तमहग्ग्व महरिहं विउल तित्त्ययराभिसेथ्य उवठवेह ॥
 तएण तेथ्याज्जिनुगादेवा हठतुठा जाव पफिसुणिन्ना उत्तरपुरत्थिमदिंसीभाय श्वक्कमति २ ता वेउत्थिप्र

निर्पौषा पषट्, मन्दरेसमयसरण याथपपु पासत इति ॥ ततः सप्तच्युतोदेवेन्द्रादेवराजः महामदेयाधिप आजिभोग्याम् दवान् शञ्जापयति शब्दा
 पयित्वा एवमवादीत ॥ चिप्रमेव भोदेवानुमियाः । महार्थे महार्थं महार्थविपुला तीपकराजियेक उपस्थापयत्, ततस्तेषामभिः वृष्टतुष्टा यावत्प्रति
 जार आत्सरणक द्यता विमान इत्तार योजनमां लावपणे पुइल पथे, महैन्द्रध्वज एकसा पक्ष्मयोत्र १२५ योगमना ऊषपथे दविष्णदि
 थिमा १६ व्यन्तरेत्रने मज्जुस्वरामाने घटा उत्तर दिशिता १६ व्यन्तरेत्रने मज्जु योयामाने घटा पासा कटकनो स्नानी छने विमानना धिक्पुर्वण-
 इर आच्छाकारी देवता जाणवा इर ज्योतिपीने चद्रमाने सुस्वरामाने घटा सूर्ये सुस्वरानिर्पापमाने घटा मेरुपयते आवह । सर्वइद्र यायत् पर्युपा
 मना करे ॥ तिथार पठो तेइ अच्युतेद्र नामइ देवेन्द्र देवतानो राजा मोटो देयाधिप भोसठिइद्र नादि महादिक आभिनुगवेवताने सोमथि सेठाधी
 ने इम कइइ कतायको इ देवानुं मिय । महा अर्थयत्त महइ नुइपो मोटाने योग्य विस्तीर्णं तीर्थे कर योग्य अभियेक उपस्थापो आशीत्यारकरो ॥

मुश्चरनिर्घाया सर्वेषां च मन्त्रेणमन्त्रस्यैव वाच्यं । यावत्पर्युपासते । यावत्प्रदद्यात्तु प्राग्दर्शितं । ततोऽप्ये एतदुल्लेखारम्भं । तेषामनेकं सेव्यसम्यक्
 चदात्रोद्दिष्टा लोहस्यपाको पतत्रपत्तेषु चरुद्विधासाक्षिअसाक्षीश्चि चरुद्विधप्रगमश्चिषीश्चि तिचिपरिशाधि चरुद्विधप्रगमश्चिषीश्चि चरुद्विधप्रगमश्चिषीश्चि
 चरुद्वि साससिद्धिआयरकदेवसाक्षीश्चि एवलाहावाचसतरा एवंवुराधि ॥ अन्वत्राधैरेवचद्राः सूर्याश्चैरेवचद्राः सूर्याश्चैरेवचद्राः सूर्याश्चैरेवचद्राः सूर्याश्चैरेवचद्राः
 सचद्रसवाधिकृतत्वाद् । अन्यंपद्रावा चतुःपट्टिर्ष्व्याकृतव्यापातात् उच्यते किमकस्याचक्रविय दगकसंपेद्रा विंगितितेवमवासीन्द्रा द्विविगयुष्यस्तरैद्रा
 एतेष्वस्मितः चद्रमूर्त्योत्सात्यापेक्षया तेमचद्राः सूर्या अचक्ष्याताद्यापि रुसांति किंसासकामय तेमुचमभङ्गाःरकाणां दृगम स्यदग्रीम पुपयःपदुक्त गांति
 चरिरे श्रीमूर्तिदेवमूर्तिरुते श्रीयातिरुचममसचक्रवर्णे ज्योतिरुगमयको पुप्यदन्तौ चस्याति भगतः हेमाद्रिनाद्रियतेस्म चतुःपट्टिसुरेधराः १ अथानीया
 प्रस्तुतकर्णोवक्तव्यतामाह । तएवमित्यादि । ततःसोऽभ्युतोयः प्रागन्निहितो देवेन्द्रो देवराजा महाभूदेवापियो महेन्द्रः चतु पद्यावपीन्द्रेषु ल-
 व्यमनिष्टोऽनयास्य प्रथमोऽज्रियेकइति ध्याभियोग्यान् देवानगदृयसि शृष्टयित्याच एवमवादीत् यदयावीतदाह । चिप्रमेयभोदेवानुप्रियाः । महायै
 महाई चिपुल तीर्षकरानियेकमपस्थापयत । अत्रमहायैवित्पद्वानि प्राग्मस्तरास्माधिकारिविष्ठानि याव्ययोजनात्सुलभा । अथयथातेचक्रुस्तथाह ।

माणा जोश्रुगसहस्स महिदस्रपा पणत्रीस जोअणसयं घ टावाहिणाण मजुस्सरा उत्तराण मजुधोसा पाय
 ज्ञाणिश्राहिअइं त्रिमाणकरीश्रु श्रान्निउगादेवा, जोइंसिस्थाण सुस्सरा सुस्सराणिघोसाठ घ टाठ मन्वरे

पस्तादाचिक्वात्याभा मज्जुस्सरा, श्रीतराहार्त्तं मजुषोया, पदात्यभीकाधिपतिः विमानकारीच आभियोग्येदेवा, ज्योतिरिकाता सुस्सरा, सुस्सरा-
 क नलिन्त्र ने ठ इअर असूर पुगार यजोने धर्मरा १० इअत्र ने मासानिक देवता एह, एहपी चद्रगूणा आत्मरुख देवता १ पुह चमरेन्त्र यजोने
 इचिचिदिगिना मय इत्रने पासा कटकको स्त्रानी मद्रसेन नासे, यलिन्र वज्रीने उत्तर विगिना मय इअत्रने पासा कटकको स्त्रानी दक्षमाने, ३० व्य-
 त्तरेन्त्र ज्योतिरिन्त्र पचि चइवा । इण प्रथमपटीगी परै एतलो भिसेय ध्यार इअर सासानिक देवता ध्यार अप मद्दिपी सील इ-

अद्विप
 भाग २५॥
 ॥ य २१ ॥
 ॥ १६६५

याद्यायां ॐ, स इत्यादि अयगिटाणां शवमयाचिपोहगीन्द्राणां मध्ये चवेधुदेवाद्योद्विषभेऽपिपसय स्तोत्रां पंथप्रपेपरण्ड्रस्येव उत्तरमेवयचिपाना
 वेनुदानिमनुडाणां भूतान्मन्त्रको मन्त्रेयः । अथपरः । तेषां कालेऽनित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्समये धरतस्यैव चभरवत् मन्त्रमिदं गानात्वं ज्ञेयः
 पद्मसाधोमिष्मासहस्रादि पदप्रमहिव्यः चतुर्गुणाऽस्मरणाः संप्रसारापटा भद्रुत्तेनः पदात्यगीष्मापिपति विमान पञ्चविंशतियोजनसहस्रादि मन्त्रे
 द्रव्यसोऽयं मूत्रीपानिपोजनयतामि । अथावशिष्टभक्तवागीन्द्रियकथ्यतामसातिदेशीनाह । एवमसुरित्स्वहत्यादि । एवधरचन्द्रम्यायोगासुरेभ्यो चत्तरप
 र्शोद्री ताभ्यां यज्ज्ञेयानां शवमयाचोन्द्राणां भूतान्मन्त्राणां यज्ज्य बोध मन्त्रं असुरकुमाराणां उपसारापटा भागानामाङ्गुमाराणां संप्रसारापसटा
 मुष्णशांतिगहङ्गुमाराणां इमस्यरा यिद्युत्कुमाराणां क्री बसरा अग्निकुमाराणां मज्जुपोया उद्विपुमाराणां सुस्वरा द्वीपकुमा-
 राणां मपुरस्वरा यापुकुमाराणां दिक्करा अग्निस्कुमाराणां मदीपोया । एवमेयोक्तामुक्त्वामानिकसपद्धार्येयाभाह । अतु पट्टियभरेद्रस्य उलुमिदये
 पद्भ्रवमूत्रि असुरवर्जानां परण्ड्रीनां मष्टाव्य मन्त्रवाचोन्द्राणां सामानिकाः च पुनरपै त्रिक्रमेय तेनेते सामानिकाश्चतुर्गुणाः पुनराभरशकाजयति

सयाह एव मसुरिद्वयजिष्ठाण मयणवांसिहृदाण णवर अमुराण उधस्सराघटा णागाणमेधस्सरा सुयथाण
 हसस्सरा त्रिज्जणकोधस्सरा अग्गीण मज्जुस्सरा विसाणमज्जुवेसा उव्ह्नीण सुस्सरा दीवाण मज्जरस्सरा

यानां, मपुरव्यरा, यापूना मन्त्रिव्यरा, अग्नितामां मन्त्रिपोप, चतुःपट्टिःपट्टिः, सलपट्टय सहस्रादि असुरवज्जोना सामानिका एते चतु-
 गुंशा आत्मरकता, दादिकात्यागा पद्मसाधोऽपिपतिः मद्रसेन, श्रीमराज्ञानावचइति ॥ सामान्तराख्योतिपिकाभेदव्याः एवमेव मन्त्र
 सामिका यो योगुवा चोबोस इज्जार आत्मरक्त देवता नेपस्सरानां नै पटा मद्रवेननासे पाशा फटकनो अपिपती विमान पञ्चवीस २५ इज्जार
 योगननु त्रिज्जोण, मद्रप्रध्वत्र अद्वीयत्र योजन उवपट्टे इम असुरेभ्य यज्ज्ञेयं भयणपतीना २० इत्यनें कइवो परखेभ्यो परे एतलो विभेय । अ-
 मूर पुनारणे उपसाराणाने परटा ज्ञाणवो, नाग कुमारने नेपस्सरानाने परट, सुमच कुमारने इवस्सरानाने पटा विशुक्कुमारने को-

नमूत्रीपो
 ॥ भाग १३३
 ॥ पट्ट १४
 ॥ १६४

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

करपर्यंत प्रति, श्रेयंयानविमानविस्तारादिक तदेव वनरवन्धाधिकारोक्तमेव । पर्यदीपयासीवाभिगने इदञ्च सूत्र देहशीप्रदीपन्यायेन सम्यक्समीय ।
 पयादेहलीस्योदीपो इत्यदेहलीस्यबाह्यस्यवस्तुप्रकाशमोपयोगी सयेत्नप्युत्तरेष्वधिकारे उच्यमाने बलीन्द्राधिकारे वस्यमाणेषुप्रसुप्तभवनपसिपूय-
 यागी भयति त्रिवृत्पिकारेण पर्यदीवाध्याहृत्ययः । तथाहि । वनरस्यास्यन्तरिकायापर्यवेदि २४ सइस्त्राणि देयाना मध्यमाया २० सइस्त्राणि दाह्या
 यां च ३२ सइस्त्राणि तथा बलीन्द्रस्यास्यन्तरिकायां पर्यवेदि २० सइस्त्राणि बाह्याया २४ सइस्त्राणि तथा धरणेभ्यस्तस्यास्यन्तरिकाया
 पर्यवेदि ६० सइस्त्राणि मध्यमायां ७० सइस्त्राणि बाह्याया ८० सइस्त्राणि नूतानन्वस्यास्यन्तरिकाया पर्यवेदि ५० सइस्त्राणि मध्यमाया ६० सइस्त्राणि

चउगुण७ श्यायरको महादुमो पायत्तानीश्याहिवई महाउधस्सराघटा सेसतधेव परिसाउ अहा जीवाभि
 गमे ॥ तेण कालेण २ धरणे तहेव णागात्त छमांसाणिश्याहस्सीउ उच्चगमहिसीउ चउगुणा श्यायरका
 मेधसराघटा उहसेणे पायत्तानीश्याहिवई विमाणंपणवीसं जोशुणसहस्साइं महिदसुउं अह्हाइजाइ जोशुण

तस्मिन्वचपये धरकथेव मामात्य पद्वसामान्तिक्कसइस्त्राणि पहपमहिियाः, यतुंगुणा आत्सरवकाः मेपस्सरापयटा मत्तसेमः पदात्यमीकाधिपतिः
 पाणयिमान पञ्चविशतिपोल्लनसइस्त्राणि महेत्तपञ्च अहं त्रितीयामि योजमशयतानि एव मसुरेत्तवजितानां मवनवासोन्द्राणां नवरं असुराणा
 ओपस्सरापयटा, नागामानेषस्सरा, सुपर्वाणा इस्सस्सरा, विद्युताकीस्सस्सरा, अग्निमानस्सस्सरा, दिग्वा मञ्जुपीया, उवधीमा सुस्सरा, द्वी-

मय वलिन्तनाने असुरेत्त असुराने राजा इमज वनरेत्तनी परे एतसो विसेय, साठि इचार सामानिक देवता, सामानीक यकी चोगुणा वे साव
 ध्यालीस इजार अत्तरक देवता महादुम माने पाणा कटकको स्वासी महाउपस्सरा पटा औपयाक्तु सध तिमज पर्येवा जिम जीवाभिगन सूत्रे
 विपे कहीछे विम जाववी ५ वेच्छे काले तिउइ वसपइ परणेत्त तिमज कइयो, एतसो विमेष, उ इजार सामानिक देवता उ अप महिपी देवी सा-

त्यनीकाधिपतिः महाठुपस्तराचटा व्यास्यासीऽचिच मतिपद्यस्रति वनरषषास्याने पलिबध्वा वाचिकात्यो नियंभसाग्नेः सत्तरपयिनोरति-
 समीसरइ पञ्जायासइ ॥ तेण काछेण २ अलिअसुरिदे स्यसुराया एवमेव णवर सठीवामाणिध्वासाहरसीठ

काधिपतिः आपस्यरापपटा, यामविमान पञ्जायद्योमसइस्वाधि (विसारायाम) मरेन्द्रजत्रः पद्युपोजमयशानि विमानकदाभियोगिकोदेवः
 छवशिष्टं तरेव, यावत्सन्दरे समवसरति पर्युपासते इति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये बली असुरेन्द्रः असुरराज, एवमेव मयर पट्टिः सामानि
 वनइस्वाधि वतुर्गुवा आस्तरणकाः महाठुपु पदात्यामीकाधिवति महीचस्तराचटाः उपतरेव, परिपवो यया जीयाभिगते इति ॥ तस्मिन्काले

इन्द्राः	वसरेन्द्र १	यलौत्र १	परवेन्द्रावि १	वृत्तार	पूतानदेन्द्रावि २	ज्योतिष्मा २
सामानिक संख्या	६४०००	१००००	६०००	६०००	४०००	४०००
अस्यंतर पपदा	२४०००	२००००	६०००	५०००	२०००	२०००
सध्यपपदेव	२०००	२४०००	३०००	६०००	१००००	१००००
याद्यपपदेव	३२०००	२००००	२०००	३०००	१२०००	१२०००
आस्तरणक	२३६०००	२४०००	२४०००	२४०००	१६०००	१६०००

बोसठि इत्तर इमथ्यारैदिशिं येसाप खप्यन इत्तर अङ्गरक देवताय असेरेविच देवे परिचस्यो निम सीपमेन्द्र तिमजाखवी, पलि यतसो विसेप
 दुनगनें पास। कटकनो छापी उपस्तरामासें यटा विमान पञ्चास ५० इत्तर योजन पोइलू शाबू मरेन्द्रध्वज पांच से ५०० योजन खंभपखे दि-
 गामनो करपइत्तर छायाकारी देवता अवधोप पाकवो विमत्र काखवी, यायत् मेठनें विपे आवइ पर्युपासना करे सीये करनी ॥ विषेकासें सिखइ

त्वमीकापिपतिः महाभुपस्यरापटा व्याख्यातोऽपिचं प्रतिपद्यतइति वमरचकाख्याने घञिबद्धः वाचिवात्यो नियंबसार्गोः कतरपयिभोरति-
समोसह पञ्जुवासइ ॥ तेण काछेणं २ अछिअसुरिदे अ्यसुराया एवमेव णवर सठीसामाणिअ्यसाइरसीच

कापिपतिः आपस्यरापटा, मापविमान पञ्चाशद्योगसइसाचि (विस्तारायाम) महेन्द्रवज्रः पञ्चयोजनशानि विभागकृशमियोगिकोदेवः
अत्रशिष्टे तरेव, मावन्तन्दरे समवसरति पर्युवास्ते इति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समय बली असुरेन्द्रः अमुरराज, एवमेव नवर पष्टिः सामानि
कमइसाचि ऋषुबा आत्मारकाः महाद्रुगो पदात्यानीकापिपतिः महापस्यरापटा। शेषतरेव, परिपदो यथा जीवाभिगने इति ॥ तस्मिन्काले

इन्द्राः	वमरेन्द्र १	यर्षोव १	धरवेन्द्रादि २ शचिष	मृतानरेन्द्रादि ८ अक्षर	अ्यसुरेन्द्रादि ३५	ओमिष्या २
मापानिक सख्या	६४०००	६००००	६०००	६०००	४०००	४०००
अय्यंनर पयदा	२४०००	२००००	६०००	६०००	८०००	८०००
सध्यपयदेव	२००००	२४०००	३०००	६०००	१००००	१००००
याअ्यपयदेव	३२०००	२००००	८०००	३०००	१२०००	१२०००
आत्मारकण	२५६०००	२४०००	२४०००	२४०००	१६०००	१६०००

नोसति इत्तर इमप्यारैदिशिं येलाप अय्यन इत्तर अइररक देवताय असेरेविष देवे परिसस्यो अिन सीपमैन्द्र तिमकाचको, पछि एतली विसेप
द्रुमगामे पाला कटकगो खामी टंपव्यराजामे पठा विमान पञ्चास ५० इत्तर योजन पोइवू लावू महेन्द्रअक्ष णाच से ५०० योजन अक्षपसे यि-
मातलो करवइत्तर आआकारी देयता अयशेय पाकतो तिमन जाबयो, यावत् सेठने विपे आवइ पर्युपासना करे तीये करती ॥ तिलेकाले तिलवइ

कृपाभियोगिकोदेवो मयुनैवैमानिकेन्द्राणा पालकादिरिय नियतनामकः अथग्रिष्टं तदेव शुक्राधिकारोक्तं शार्ङ्गं । गशर दक्षिणपदिमोरतिकरपयंतः ।
 किं दूरमित्याह । यायन्मन्दरेसमयसरति । पर्युपास्तेइति । अथयशीन्द्र । तेखफालेषमित्यादि ॥ तस्मिन्कालेतिस्मिन्पमये यत्निसुरेन्द्रो ऽसुररा-
 त्रा युधमेवेति । यसरइय मवर यष्टि सामानिकसइस्त्रायि चतुर्गुणात्समरताः सामानिकसस्यासद्यत्तुंषुषव्याकाः सामानिकसस्यासद्यत्तुंषुषव्याकाः

राहि तिहि परिसाहि सतरहस्युणीश्याहि सत्तहि श्युणिश्याहिचइहि चउहि चउसठीहि आयरस्कदेवसाह
 स्सीहि अखेहि जहासक्ती, गशरं मिमणाणत्त दुमोपायहाणीआहिचइं लुधस्सराघटा विमाण पयास जो
 श्युणसहस्साइ महिदसुणं पथजोयणसयाड विमाणकारी श्याभिउगिउदेवो, श्युषसिठ तचेत्र जात्र मंडरे

योनानिमामानि, सर्वेना योजनशवसइस्त्रिस्तीर्णानि उच्यन्तेन स्यविमानप्रमाणानि, महेन्द्रध्यानाः सर्वेषा योजनभासुस्त्रिकाः शक्रयर्जामन्दरे
 समथसरन्ति । यायपप्युपासतइति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये चमरयासुरेन्द्रो अमुरराज, चमरपञ्चाया राजपात्याः सुभाया सुपत्नीया
 चमरे सिद्धासने चतुःपद्यावासामानिकसइस्त्रैः त्रयन्निशता त्रायस्त्रिशकैः चतुर्भिर्लोकपालैः पशुभिरप्रमद्विवीभिः सपरिवाराभिः तिसृन्निः परि-
 पट्टनि सप्तभिरलोकैः सप्तभिरलोकपाधिपतिभिः चतसृभिद्यतु पष्टिभिरात्सरचदेवसइस्त्रैः अन्येष यपायक्रः नवरं इवंानात्य, दुमः पदात्यनी

योजन मयने दृग्गने इग्यारने यारने देवलोके ८०० योजन विमाण ऊचपणे इइ) विमान प्रमाणे महेन्द्रध्याना सर्वे इन्द्रमश इजार योजनना ऊप
 पठइ चौचमैन्द्र यर्कीने बीजासवे इन्द्र नेरुपर्यंतइ आये यायत् तीय करनी सेवा करइ १० ॥ तिच्छइ फाले तियो समय चमरेन्द्रनामे असुरेन्द्र आ
 सुरनी राजा चमरपञ्चा राजपाली ने विवै सुपत्नी ने विवै सुपत्नी चमरेन्द्रनामे विवै चोसहि इजार सामानिक देवताए सेत्रीस वइ प्राय
 त्रिसह देवताए आर लोकपाल देवताए पांच अप मधिपीए परिवार सइत्य त्रिणिपरपवाए सात फटकइ सास फटकमइ स्यामी शकैकी दिग्नि

जबुदीप०
 भाग० ६॥
 पय० ३५ ।

नामि तथा कस्यायतयाः। आद्यकृतद्विकीविकानामात्मन्य एवयोग्यतासि द्वितीये द्विकेपट पोटकृतानि तथा तृतीयद्विकेपस तथा चतुर्थ-
 द्विकेपटौ तानोऽप्येतव कृतकृतद्विकीविकानामात्मन्य एवयोग्यतासि तथा सर्वेषां मद्यद्विकेपटाः यात्रनसाद्विकेपटाः मद्यलयाद्यनविस्तीर्णाः ग्रन्थ
 वजा मद्रकमसंभवति । याव पपु पामते यावदपदस्यप्र प्रागत्र । एव ज्ञानत्रय सिनः । तस्य ज्ञानस्य तेष तमपय मित्यादि प्रागत्र । प्र-
 भाऽपरिद्वोऽमुराजावसरबाधो राज्याभ्यां समायां बन्तरेसिद्धासन पतुः मध्य सामानिकमदस्यै मयल्लिङ्गनात्रापिन्वो यत्तु जलोत्पत्तौः पत्र-
 भिरपमद्विद्योतिः सत्रिशारतिः पयद्विः मत्तभिरलोके मत्तभिरलोकापिपतिभिः यत्तु सत्तुः यद्विभिरासरापदसदस्यै ॥ अथैवेत्यास्तापकां सान-
 मन्सं प्र सायक त्यपयोथः समरचक्षुरारायकापीय इत्रेदि मन्सुदि अमुरकनारदि देवद्विद्य देवादिद्यति । यथा मद्रकसयोपयव्ययगम्यः । तयमिद
 नानाभ्य भरः दुमापदात्मनोकापिपतिः तेषस्वरापंठा यामयिमान पतु ग्यात्रनमद्विकेपि सि स रायाधो मद्रकप्रकः पशुवाकनयताप्युक्ः विमान-

महिःसुपः सन्निनि जाश्रुगसाहसिस्थ्या कृष्णप्रकाः मद्रकमे अरती जात्र पठजुयासति १० तेग कालेग २
 यमेरे शत्रुवरेदे अमुरराया समरसंधवाए रायहाणीए सम ए सुहम्माए अमरसि सोहामगति अउसठीए
 माम णिअनाहम्भी ह सायसीसाए सायसीसपदि अउह लेगपालदि पयान्हाअगमदिमोहिं सयरिआ

यो इदृगिः इतिशवीरव्यादिः शपवतः इगानकाना एवसा-नकमदस्य राप्युनकानीव इनाकां मद्यापेय पठटा, लपुपराक्रमः पदात्यमोका
 चिपतिः, द्वादिवात्यानिर्षोकामा, शत्रुवोरस्योर्दि करपवाः, पय १ यथा आश्राभिगते, अस्सरसकाः कानानिकाना एवपुंयुका । सर्वेषां,
 शोम श्रीगामगु मादिद्व तिमकावरो अमुरककदेवताः सयइन्त्र न सा णिक देवता यको योगका यानयिमान गयवेनातिक इन्त्रने सापवाकन-
 नां विस्तीर्य अत्रपणे पोदाना शक्यतां पहिलइ मीत्रइ कस्ये पाच खे योगन । नाने पाचे कस्ये १०० यात्रा पाप ने खठ सात मे खठ ने २००

स्युत्तया प्राकाशकस्यापि यमनामि परति यः सतया एवं यथाशक्त सीधर्मेन्द्र क्षयापयसपि इदमग्रनामास्य विशेषः महापोयापटा। सपुपराक्रम-
 गाभापशान्तनीकाधिपति पुत्र्यकामाविमानकारो दक्षिणानिर्वाण्डुभिः समरवीरान्वारनिकरपयराः सदरेसमयसुनः सभागतः यावत्पदात भगवत
 नित्यपर नित्यपरमादरतिस्सो स्थायादिषुपपाधिषु करइ करेम य-इ एनवर यदिना समसिता कश्चासके याइदूरे नुस्सुवनाखे समममाणे अणि-
 नुद्वेयिण्यस्य पसलउच्छेदति पर्युवास्ते । अथातिदेशोऽवशिष्टानां इगत् नारात्प्राश्नाया यन्व्यगाइ । एव अत्रनिष्ठावियुक्त्यादि । एव सीधर्भशानिन्दरी-
 न्यात्रयभिष्टासपि इष्टः येनानिकामा भवितव्याः । यायदध्युर्गेद्व यत्त श्याु दगात्तप धिपभिरिति । अत्रयोविशेषयत्नमाए । इव नामास्य भेद शसु-
 रगतिः सवस्त्राणि अकृत्य अगोतिः सवस्त्राणीशान्तिस्तस्य द्विमसि । सवस्त्राणि मनसकुमारस्तस्य यवससतिमरेन्द्रस्य चः समुच्चये । पष्टिअस्नेन्द्रस्य,
 यः प्राग्गत् पचाशज्ञानिकेन्द्रस्य चत्वारिगण्डुकेन्द्रस्य त्रिगणितगणत्रमायपकशरद्विकेन्द्रस्य द्यमसवस्त्रारसाभ्युतफलपद्विकेन्द्रस्य एते-
 सस्याप्रकाराः शानानिकामां देयाना क्रमेण दगकश्यशुसय चनागिति तेन यमरासीयनामाखिद्यवाःइस्वीणमित्येवद्विशयकस्थानेऽभीर्तेद्राभापक
 प्रथोयमानाखिद्यवाइरनीकमिपाद्यभिलापो प्राप्यः । तथा नीपतकश्यत्रु त्रिगण्डुकाणि इयमऽटाविगदिलकासि एय सगत्कुमारैद्वादश माशेष्ट्रे
 अष्टौ अन्नाकै चत्वारि तथा सातके पचाशसवस्त्राणि यत्र शक्त चत्वारिगणसवस्त्राणि च मनसुचे महस्त्रारे पटसवस्त्राणि ध्यानतप्राणतकश्यप-

सहस्रमा महस्त्रारं ॥ १ ॥ श्याणय पाणपकष्ये अत्रारिमयारणाञ्चु गति या ॥ एणवमाणाग इमेजाणत्रिमाण
 कागीदया २ त० पालय १ पुष्कय २ सोमगन ३ निरियच्छेअ ४ गाढयात्रते ५ जामगमे ६ पीडुगमे

चत्वारनिकरपयराः यन्त्र समयसुतः यावत्पर्युवास्ते इति ॥ एव अत्रिगण अत्रिगण्डुकाणि अत्रिगण्डुकाणि इदनामास्य । अतरयोनिर-
 मागनाक एव सस्या सामानिक देवता सीधर्मेन्द्रने ज्ञानामलाप विमान इगानेन्द्र २ ने २० लाप मजत् कमारस्त्रे १२ लाप माष्टेन्द्र ८ लाप अस्मक
 स्वर् ४ लाप विमान सातके ६ पञ्चाश इकार महाशुकर ४० इकार सवस्त्रार देवनाक ३ इकार विमान १ आगत माणव ने दवलोकपवने च्यार से

रजस्य आयसामपत्यात् । यत्र भूरे गज्जालसकालत्तरीपभीकानेभ्यामसमुक्त तत्कर्मैष सूत्रप्रथमस्य समयात् जगामादियेन्त्री देवरागा गूलपाणि खं पन-
 पाङ्कः सुरभ्र ३१२१६ साक्षात्पिवतिः मेराकहरतो ऽस्मैवापियत्यात् अष्टाधिगनिविमानायासशमइस्र पिपतिः आर्यानिमिश्रानि अंशरयस्त्राधि

अभीमतममहस्मा १ एतु सामाणिआण, यत्रामठ िभाभ्यग्म अडु ५३२१ म गसहस्मा ॥ पस्र अत्रालिसाठन्न

ममय जगामा देवेन्द्रादेयराजः गूलवाकिरं यमवाहमः सुरेन्द्रउतराह साक्षात्पति । अरजोम्बरवस्र
 ५६, यत्र यथा गज्जः न इदेकानास्य मद्वायायपयटा लपुपाकना पदात्यनाक्षापियनि पूज्यकाकिमालकारी दक्षिणागिर्पाकमागः उत्तरपीर-

वेदान्तकड	५१२१६	१२	३	५	६	७	८	९	१०
मासामिकल्प	५१ हजार	६० हजार	७० हजार	८० हजार	९० हजार	१० हजार	११ हजार	१२ हजार	१३ हजार
अप्यरवयं	१२ हजार	१० हजार	९ हजार	८ हजार	७ हजार	६ हजार	५ हजार	४ हजार	३ हजार
मप्यपयं	१४ हजार	१२ हजार	१० हजार	९ हजार	८ हजार	७ हजार	६ हजार	५ हजार	४ हजार
य मपयद	१४ हजार	१४ हजार	१२ हजार	१० हजार	९ हजार	८ हजार	७ हजार	६ हजार	५ हजार
आस्ररक	३३६००	३२०००	३००००	२६०००	२००००	१६०००	१२०००	८०००	५०००

महन्त्र में ८१ हजार नामासाक देव इमान्त्रने ८० सइलकापानि देवमगत सुमारन्त्रन ७१ हजार नामासाकीक मदे स ७० हजार अइन्त्रने ६० हजार
 लावकेन्त्र में ५० इम र मुकेन्त्र में ४० हजार नामासाकीक सइलारन्त्र ८० न प्रीष हजार प्राखेन्त्र १० न वीष सइलार अण्णुत्तर १२ में १० हजार

गुणिततामपृष्टनियेत्यय तेमगृह्णाति एकः शकः पृष्टत आसपत्रं तत्रं परति द्वीशक्रानुजयोः पार्श्वेयोयसरोत्तरोपं कुरुतः एकः शकः पुरतो यज्ज
 पाविः सन् प्रकथति निर्गमयति आत्मानमिति शेषः । अपतः प्रवसतइत्यर्थः । अपत्रं च सत्यपिसामिकाविदेवपरिवारियदित्सस स्वयमेव पव-
 रूपविक्रयवं तत् त्रिजगद्गुरोः परिपुत्रसेयालिप् सुखमेति । अप यथा शको विवचिंतस्वानमप्रोति । तथा आइ । तएव सेवके इत्यादि । तसः
 मगको सर्वद्वी दयराजा अन्येयदुभिर्भवनपतिवानमतरस्यातिरश्चैमानिके देवे देवीभिच साङ्गे सपरिवृतः सर्वध्यायावतकराण सद्युक्तुइए इत्यादि

स्केत्रकरेति, एगेसक्ते पुरथ यजापाणी पक्कड्ड ॥ तएण सेभक्ते देविदे दयराया अखे हि यज्जाहि मयणयइया
 मतरजांइसवेमाणीएहि देवेहि देधीहिश्च सधि सपरिवृते सधिहीए जाध णाइण ताए उक्किठाए जाव
 यीइययमाने २ जेजेय मदरेपइए जेजेत्र पंऊगयणे जेजेत्र अजिसेश्चसिखा जेजेत्र अजिनिमेंश्चसीहासणे तेजेव
 उयगच्छइ २ सा सीहासगयवराए परत्याजिमेहे मगिसखी ॥ तेणकोलेण २ इयाणे देविडे वेवराया सुल

यकविपरिव एवं यथादिक्काम्या यावद्वस्याधिपुष्पासित्त्वं कृत्वापीनि अइदेय मप्रिये । शकोनाद्यादेवमत्रा दवराजं मंगवतस्तोय इरस्ये जंभंन
 द्विमां करिप्यामि तत्पुष्पाजिनजैतव्यमितिस्तथा ध्येयंश्याविमसीदशानि दस्तो तीवकभप्रतिरूपं च विफर्षति विफुर्षतीवकरमातुं पार्श्वेस्थापय-
 ति स्यापयित्वा पद्भुगकान विक्रयति विकुर्व्यं एकः शकः भगवस्त नीयकर फातलपुंड्रं पश्चति । एकः शकः पृष्टतः आतपत्रयर्षी, द्वीशक्रा
 न तेइवो वाहटीगति करो पायत् जाता आतो यका जिहा नेरुपवेन जिहा पसक बलमाने जिहा नेरुनो सोपुं बनबइ, जिहा अभियेक करघाण
 गणाथ जिहां अभियेक विहायन टै, जिहा आथइ आवीने विहायनने बिने पूवदिशि काइमो वंसइ * तिडे कालइ तिडे सवइ इगानेअमाने देवेन्वो
 पदेनाभा एथा जनुं धापुप हेर एापनां केइनें बुवमदू बाइण खे वेइनें देवतानो इन्द्र नेरुपकी एतरदिशिया, इंद्रं लोकमो अपिपविषाकु आंति

धुनविरहात्मातुः सजागमुदिति दिव्यमिद्रपोमिद्राणां करोतीत्यर्थं दत्त्वापतीर्थकरस्य मेरु नेतव्यस्य जगवतः प्रतिकूपक लिंगसदृश रूपं विकुञ्चति
 अस्मान् मेरु गतेषु अम्ममसूच्यापृतिव्यपेषु आमकदुग्देवतया कुतूहलादिना उपपन्नमिद्रासती माशय तथा भवत्विति भगवद्द्रू पात्रियिरोप रूप
 विकुञ्चनीत्यर्थं । विक्रय्य या तापकरमात पार्श्वे स्थापयति स्थापयित्वाप पशकान् विकुञ्चति स्थापयति स्थापयित्वाप पशकान् विकुञ्चयं च तेषां
 पशकान् ये सूक्तः शक्तो भगवत तीर्थकर पत्न्यगुविना सप्तगोशोपपन्ननिर्गमनं पूज्यासितेनेति ज्ञेयं करतलयोक्त्याधोव्ययस्थितयोः पृष्ट सपुट

णकुञ्चिधारिए एव जहादिनाकुमारिष्ठे जाव धर्मासि पुष्पासि तकयत्यासि अहखदेवोणाप्पिए । सक्ते गामदेविय
 देवैधराया जगवत्तु तित्यपरस्स जमणमहिम करिस्सामि, तस्य तुप्पेहि णभीडअह्व तिकहु, उवत्तेवाविण दल
 यड २ हा तित्यपरपण्ठिवग विउव्वड २ हा तित्ययरमाऊपासे ठवेइ २ हा पवसक्के विउव्वड २ हा एणे
 रुक्के मयव तित्ययर करयलसपुण्णेण गिसई, एक्के सक्के पिठत्तं आययत्त धरेइ, दुवेमक्का उन्नत्तं पासिचामरु

पावनाचसपरियुतः सयर्था यावद्बुद्बुदुभिर्नियोगादितरयेण यथैव भगवान् तीर्थकर तीर्थकरमाताथ तत्रैवोपागच्छति उपागत्य आलोकेयेय
 प्रणाम करोति इत्याभगदत्ता तीर्थकर तीर्थकरमातरम्ब त्रिकृत्य आवृत्तिचिबदधिण करानि कृत्या करतल यायत् एथमवादीत् ॥ ममोस्तुने र-

जगत्तन तीर्थकरतो जम्माभियेक सच्चिना करीषु तेसाट सुग्देमयपामसोसा इमकहीम अख्खाविनी निद्रायीइ वेवं नइ तियेकरसरीपुरुप विकुञ्चयइ
 प्रतिकूप कुञ्चने निर्ये करली माताने पासें चापे मूकीने पाचयकनो रूप विकुञ्चै पाते ५ रूप करीने से पांचमांदि एकज्जक भगवत तीर्थकरप्रति
 करतलसपुटे इलसपुट करीपई, एक शक पूठिसि क्वय घग्ग, बैजक वेपासें चांमर यीजइ, एण शक आगलि यज्ज शायमालेइ चालइ, तियारपछी
 ते शक देविन्न देवताणे राणा छानेरा यथां मवमपति व्यात्तर ह्योतीपी वैमामीक देवताए देयागगाना चापे परियच्छी मको यायत्तु शर्षे करी सदि

सोऽस्तु नृप्य रवमिथारिके एवप्रकारसुत्र यथादिक्कृत्यार्यप्राहुस्तथाऽथादीदित्यर्थे । पांयशुद्धादिदे पास्य अगपदयदाहए षण्डुषोममुत्तस्स
 मधुमग्रीयवशुत्तस्स षिष्यकारणमगरेनिध्यागिच्छिविजुप्यनस्स जिबस्स यागिस्स नापगस्सुदुस्स द्योङ्गस्स चद्युलोगणाऽऽस्य सद्युत्रगमगलस्स यि-
 म्गस्स पयारकनमप्यमकस्स काईएकनिष्पस्स अचिन्तोगतमस्स अचकाति ॥ क्रियत्ययतमित्याह । यस्याधि पुण्यासि त्व कृतायांसि त्वहृदेयानु-
 प्रिये । गक्रामास इवेद्री देवरात्रा भगवत्सतीयकरस्य कामसङ्घिनो करियाति । तेन युग्मानिभेतव्यमिति कृत्वा अयस्यापिर्नो ददाति बुतेमेक नीते

।दस्रात् जाणत्रिमाणात् द्वाह्वाणक्षेण तिसोऽधाणपन्तिकवपुण पञ्चे।रुहंति ॥ तापुण सेसक्कीदे विदे दे वराया
 षडरासीए सामाणिअसाहसीएहि जाव सच्छि सपरिवृहे सच्चिहीए जात्र रुदुह्निगिग्घोसणाहस्यरेवेण
 जेणिय भयव तित्ययेरे तित्यपरमायाय तेणव उत्रागच्छुह २ स्या आलो।ए खेव पणामकरेइ २ ता भयव
 नित्ययेर तित्ययेरमाथरव तिरुक्को अयाह्वाणपयाह्वाणकरेइ २ स्या करयल जाव एव वयासी ॥ णमृत्युते रय

स देवरात्रानुरगीतीनि धामानीकचहृक्कादि तस्मात् दिव्याद्यामविमलाद् श्रीहरादेव त्रियोपानकप्रतिकपकेच प्रत्यारुहन्ति । अथयथा देवाप दे
 व्यय तस्माद्दिव्याद्यामविमाना हादिष्यात्येन त्रियोपानक प्रतिकपकेच प्रत्यासृजन्ति । तताःसम्रज्जो देवेन्द्रोदेवरात्रः अनुरगीत्यासामानिकषड्शै

ते शक्रदयिद् वदतानारात्रा चोरानीद्वार धामानिक देयताय करीने पावत् सायव परित्यस्यायकी सवसदि करी यावत् देवदु दुभिते निर्णीय शष्टने
 रवे करीने उदित त्रिधां भागवत तीय कर अने तीये करनी साताके, तिहा आयाइ आवाते देवीने निचे मन्नामकरे करीने मगायत तीयेकरप्रति
 तीयेकरनी मानामति त्रिख्यवार जितयापात्रापी त्रियप्रदधिवाकरे करीने हायजोहीने यावत् इम कइइ ॥ ममस्काऽऽहूठ तुक्के देवकुकिनी घर
 चरारी इलोपर त्रिन दिग्बुभारीए एकदु विमकरे यावत् पत्यके पुण्यवत् कृतापके तु देवानु मीये । शक्रमाने देवेत्र देवतामोरात्रा सीपमंइइइ

तपादिव्या देवद्युति शरीरामरखादिशरीरेण तथा दिव्य देवानुभाव देवगतिप्रसूतापादनेन तथादिव्य यानविमान पालकनामक अयुद्धीपपरिमाख-
 गूढविस्तारायामकरणेन प्रतिसङ्गम् २ सङ्किपन् सतिपन्निति तृतीयपादश्रुद्धौ संशेष अयुद्धीविदाये संशेष मरुदेयावेति याङ्गफ । ननु पूर्वत्रि-
 सायागप्रतिरूपकेशाङ्गारः शक्यसोको उपरास्या केयानुत्तारयत्याह । तस्य सक्रमदेयिदरमदेयस्को इत्यादिव्यक्त । अथयाळः क्षिप्तकार्योदित्याह ।
 तस्य संशेषे देविदे देवराया चतुरासीएइत्यादि कर्त्तव्यं ॥ यावत्सर्वपाद्य तु पूयमूत्रानुत्तारेण योष्य । यववादीसदाह । यमुरयतेइत्यादि । न-

पुरत्यमे विधीभाए चउरगुलमसपत्तं धरणिश्चल तत्रिषु जागत्रिमाण ठवई २ हा अथठि अगमहिसीहं
 दोहि अष्णीएहि गघष्णीएणय णहाणीएणय सच्चि तात्तं विद्यात्तं जाणविमाणत्तं पुरत्यमिह्लेण तिसो
 धाणपक्रुत्तएणं पञ्चेरिहइ ॥ तएण सक्रस देवस्स देवस्सो चउरासीइसामाणिश्चसहस्सोत्तं तात्तं
 दिव्यात्तं जाणविमाणत्तं उत्तरिह्लेणं तिसोत्राणपक्रुत्तएण पञ्चेरिहइति । अथसंसी देवाय देवीनुत्तं तात्तं

यापागच्छति उपागत्य भगवत्सोपकारसे अन्तःप्रवत तेन दिव्येन याभविमानेन त्रिक्रस्व आदणिकप्रदक्षिण करति इत्या भगवत्सोपकारस्य
 जन्ममवनस्य उत्तरपौरत्वे दिग्भागे चतुरङ्गुलमसम्पू ॥ धरणिवले सदिव्य यानविमान स्थापयति । स्थापयित्वा अष्टाभिरपेनश्चिपीभिः द्वाभ्या
 अग्नीकास्या गन्धर्वोनीकेनच नाट्याणीकेनच साहं तस्माद्दिव्याद्यानविमानात् पीरस्त्येन त्रिसोपाजकमनिरूपकेण प्रत्यारुइति ॥ तसाःशकस्य देवेन्द्र

आठ अयमश्चिपी सच्चित वे कटकं सच्चित गणवग्न कटकं अने नाटिकने कटके करी सच्चित तेदिव्य यानविमानपकी पूयविचिने पगयालाह यइंनइ
 पाठोत्तरे । तिसारपठो ते सोपमेन्द्र देवेन्द्र देवतानो राजाना चोराषो इमार सामानिक देवता वेइ देयमन्वथी यानविमानपकी उगरविगइने
 पगयालाह यइंनइ पाठोत्तरइ । अथअथ पाकता देवता देयागता देइदिव्य यानविमानपकी सच्चियश्चिने पगयालाह पाठोत्तरइ । तिसारपकी

अयुद्धीप०
 भागा०१६॥
 ॥ व००५॥

निगमनाविरहेण अतरोरतिकरपर्वतो वृत्तिपूर्वः स्मादिति । मनु शीघ्रस्मार्थयतरतः शक्यस्य भवीश्वरद्वीपएवाद्यतरण युक्तिमत् मनुनरसख्येयद्वीप
 मनुव्यातिकर्षेण तन्नागममनित्युच्यतेनिर्याचमान्येसा उच्यन्तातमस्मद्वीपस्यया सुमुद्रस्यया सपरिस्वितस्वेन सभाव्यमाभस्वात्तत्राऽवतरण, ततश्च नदी-
 शरणिभगमने उच्यन्तातद्वीपसुमुद्रातिक्रमण युक्तिमद्वेवेति । अत्र दृष्टान्तापसूत्र । एवं जायेयति एवमुक्तीत्या येव सूर्याभस्वसक्तव्यता यथासूर्याभा
 नीचमकवाद्यतीक्ष्णैः सखापसपीत्यर्थः, नवरमय जेहः । शक्राधिकारो वक्तव्यः शीघ्रमेन्द्रनासा संवं द्राध्यं ॥ जायतुत दिव्य नित्यादि । प्रायोव्यक्त
 नयरं । प्रथमपायच्छदो दृष्टान्तात्रिपयोरुपयोभाषिकारस्यावधिपूषणार्थः सखायचित्तिभाजप्रतिशररूपयोतो द्राध्यः, द्वितीयपायच्छदो दिव्य देयसुब्र
 तिव्युदेवापुत्राय इति पदद्वयप्राप्ती । अस्यवापसर्गः । दिव्या अेवद्विपरियारसपद स्वविभाजयत्कंशीपमकस्ययानिषेधयिमानामां मेरीमेपबात्

देयद्वि जाय दिव्यजाणविभाज पदिसाहरमार्गे २ जाय जेणेव भगवतु तित्ययरस्स जम्मणगगरे जेणेव
 जगवतु तित्ययरस्स जम्मणमवणे तेणेव उवागच्छुह २ सा जगवतु तित्ययरंसे जम्मणजवण तेण दिव्येण
 जाणत्रिमाणेण तिसुत्ते। स्यायाहिणपयाहिण करेह २ सा भगवतु तित्ययरस्स जम्मणमत्रणस्स उत्तर

स्वीश्वरएतद्वीपः, पंचैव इतिषष्ठीरस्त्वारतिकरपर्वतः तेनैवतपागच्छति एवं येव सूर्याभस्व वक्तव्यता, मयर शक्राधिकारो वक्तव्यः ॥ यावता
 दिव्यादियद्वि यावदिव्य पाण विमान २ प्रतिशररु २, यावद्यत्रैव भगवतस्तीयकरस्य जम्मणगर, यत्रैव भगवतस्तीयकरस्य जम्मणयण, तत्रै

ते देवसम्यन्ती पासकमानव यागविमान शरतो मर्षपता २ एकतो यावत जिहो भगवत तिर्यकरु जम्मणगरेटे जिहो भगवत तिथकरतो जम्मण
 यणके तिहो आयव आबोने भगवत तीयेकरमा जम्मणजवणप्रति तीर देवसम्यन्ती पाणविमाने करीमे त्रिस्वबार विमणा पासाबी प्रविच्छिन्नकरे करीमे
 भगवत तीयेकरमा जम्मणमवण इं द्यामकोचइ अरसंगुस अरसंगुस पूंशरतीपकी ज घरतीमे धिये ते देवसम्यन्ती पाणविमान यापे यापीने

मं । पद्मपत्नीतराहो निर्योक्तमार्गो निगमनसम्बन्धी पंथा स्तोत्रैर्वोपागच्छति । यथा वरपितानागराणां विवाहोऽश्वरुफासि दशभाषे राजपदेयाति न-
 तुनररुप्यादौ वपायमपि एतेन समप्रदेशलोकाधारभूतपृथिवीप्रतिष्ठितविनामनिर्दुनाः गत्वनेतस्ततः सपरयाभाषेन मध्य मध्येनेति, उत्तरिक्षेणिकाण
 मणोऽसुक्त्विति येष्वात्र स्तोत्रागमसांगत्ययुक्तिशागत्यच प्रष्टव्याः । उपागत्यच योजनशतमाहस्त्रिके योजनशतप्रजासौख्येः क्रमेरिव गतव्य-
 तंत्रातिक्रमरूपैः । एतेन स्वायत्तरूपस्य विनामस्य पदव्याचरुपाः क्रमाः कथयवेपुरिति शकानिरस्ता, अथपतन् अथपतन्मोत्कृष्टया मायत्
 फरखात् नुरिष्याएवत्यादिपदः देयगत्या अतित्रजन् २ तियगसस्येयानो द्वीपसमुद्रासो मध्यमध्येन यत्रैव नन्दीश्वरवर्द्धीपो यत्रैव तस्यैव पूषे-
 त्रम्यज्जागैदक्षिणपूरुयः आग्नेयकोणयर्तो रतिकरपवस सत्रैर्वोपागच्छति इदं स्थानागाद्याशयैकोक्त, अन्यथा प्रयथमसारोद्गारादिपु पठ्यमानाना
 पूर्वोद्यत्नगिरिविदिरव्यवस्थितवापीद्वयद्वयंतराशवद्वि कोशयोः प्रत्यासक्तौ प्रत्येक द्वय २ ज्ञाषेन तिष्ठता सप्ताना रतिकरपवत्तामा मयेवि-

उवागच्छ २ सा जौयणसयसाहम्बीपृढि विमगहेहि उत्रयमाने २ ताएउक्किठाए जात्र देत्रगइए वीद्वय
 यमाणे २ तिरीश्रमस्रिकजाण दीयसमुद्राण मस्र मस्रेण जेणव जदीसरत्ररेदीये जेणव दाहिणपुरास्यिमिह्वे
 रडकरपइए तेणेव उत्रागच्छड, एव जाचेत्रसूरिश्याभसम वत्तइया णत्रर, सक्काहिगारोत्रत्तइो जाव तद्विइ

सौधमकल्पस्यमध्यमप्ये न तादिव्या देवदिं यावदुपदेशमानः २ येनच सौधत्वंस्य वषपसीसाराहोनिर्पोननागाः, तेनेव उपागच्छति । उपाग
 म्च योजनशतसाहस्त्रिकोपदेशवपतन् २ तयोक्तया यावद्वेवगत्याव्यतिष्ठजन् २ तियगसस्येयाना द्वीपसमुद्राणा मध्यमध्येन, येनेवम
 व्यतिक्रमता फावतो २ यको त्रिष्ठा असख्याता द्वीपसमुद्रने मध्ये २ विविपइने जिह्वा नदीश्वरवर्माणे द्वीपने विये जिह्वा अग्निमकल्पिनो रतिकर
 पर्वतवत् तिहा आषट् । इममेव पूर्वोपदेवतानी वक्तव्यता रायप्रयेक्षीमादिसे तिमजावधी, एततोविशेष । सौधमन्त्रमो अप्यिकार फावतो, यावत्

मूर्द्धीप
 गणार्द्ध
 पचय

नि पूर्वसामग्रीकतया प्रगुणानि सर्वासङ्कारविभूषितानि पञ्चामीकानि पञ्चामीकापिपतयस्य पुरतो यथानुपूर्व्यां सप्रस्थितानि । तयस्तरचण नि-
त्वादि । तदन्तरं बहवः आभियोगिकादेवाद्यवेत्यथ स्वकीः रूपे र्यथा स्वकर्मापस्थिते रुहर्येकियस्वरूपे योमञ्जुष्टारस्वकीः स्वकी विनये यंथास्वकर्मा-
पस्थिते र्विभवेः सपत्तिनि स्वकी स्वकीः नियोगैरुपकरणे शक्यदेवैर्देवैश्च देवराज पुरतस्य सागतस्य पृष्टस्य पार्श्वतस्य उभयो यथानुपूर्व्यां यथायदृक्कमेव
सप्रस्थिताः । तयस्तरचणमित्यादि । तदन्तरं यद्बहवः सौधमंकरुपवासिभो देवाद्यदेव्यस्य सर्वदृष्या यायत्करणादिभ्यस्स इरिसैगनेपिण्य पुरं स्याद्वसि-
विषयकः प्रागुक्तखासापको प्राच्य सैग स्यानिस्त्रानि यामविमानयाहसानि आरुढासतो सागतस्य यायत्कृष्टत पुरत पाद्युतस्य गुरुस्य समस्थिता ।
अथयथा गुरु सौधमंकरुपाश्रित्योसि तथाचाह । तस्य शक्यते प्रागुक्तस्वरूपेषु पशुभि माप निक्की रभीकीः परिचिन्नेन मयन परियुते

जाश्रुणसहस्रसमूहस्य महिमहालङ्कस्य पुरतु श्याहाणपुष्टस्य पुरतु सपठिण् । तयागतरचण सकृदनेवत्य
परिच्छत्यश्वसुसज्जा सहालकारविमूसिस्थो पञ्चश्रणिग्याद्विवडुणो जात्र सपठिण्य । तथा
गातरचण ग्रहत्रैआश्रित्तिगीश्या देशायदेशीतुश्र्य सपठि २ रुत्रेहि जात्र णित्तिगेहि सकृ ३ पुरतुअ मग्गत्तुश्र्य

धिमिष्टः अतकरपशुपशुदुहभीसहस्रपरिमिष्टताजिरामः मातादूतविग्रयवैचयतीपताकात्त्रासिद्यत्रकगितस्तुङ्गः गगनतगसमुलिच्छिखर
योगतद्वहलसुच्छितः महत्सहालय महैन्द्रध्वजः पुरतो यथानुपूर्व्यां सप्रस्थितः । तदन्तरं सकृपमेपम्यपरिकिच्छितानि सशय्यानि सयामङ्कार
रपद्या सापायवारादय आन नपयनेप गद्याह जिबे यद्बयासुसज्ज मयनामपी सञ्चित मन् छाशकारे धिमुक्ति यद्बया पाषकटक अर्धे पाषकटकर्मा
स्वामी यावत् यात्या । तिवारपटो पणो छाशकारो देवता देवांगना पोतार्धे रूपकरी यायत् सापायणे छपकारणे करो सञ्चित सौधमेन्द्रनड आग
नि सागैर्दे पूठह वेवाद्यह अतुर्कने चात्या । तिवारपटो यद्या सौधमेन्द्र देवता देवांगना सर्वस्वदिकरी सञ्चित यावत् सापायणे

त्रोवेत् । पूर्वम्भृङ्गारस्य कलपूकं स्त्रीमन्त्रमात् प्रयं च अक्षरिक्तत्वेन विद्यति इति भवौ भक्तस्य तदन्तरं वक्ष्यमयोरकमयः तथापुत्रं भर्तुं नृपसप्तोऽत्र
 संस्थितमस्त्वात्माकारो यस्य स तथा तथासुसिद्धः सुश्लेषायाश्चपचो मपुच्छस्यस्यः परिपुष्टः सुरशोऽभयापाशमप्रतिभासत् सुष्टवमृष्टः सुसुमारगाद्यया
 वायावमतिमेव सुप्रतिष्ठितो । ननु त्रियम्पतितथावत्क सातयत्पांपवद्वय २ भौलानेनकमपारयः अतयय येषज्जेस्यो ि गिष्टोऽतिगारी सयाऽनेका-
 निबराधि पशुवर्कानि कुडनीनालमुपताकानां च इत्यादि शोऽपरिमर्चितो ऽसंस्तः सचासायभिरामर्चति सातोद्वृपूतेस्यादिविशेषयद्वय व्यक्त तथा
 गगनान्नभरतसमनुलिङ्गत् सपुत्रं शिखरप्रभासो यस्य स तथा । पीच्छसद्वलसुसुतोऽतएवाह । अतिशयेन मद्यम् मश्रेद्र
 ध्वजः पुरतो यथासुपूर्व्यां समस्ति इति । तथाचमित्यादि । तदन्तरं सठप स्रफमानुसारिपथ्य त्रप परिकल्पितः परिशुद्धीतोपैस्तानि तथासुसुजा

त्रियपत्रं जयती समुसता गगणतलमणुलिहनी पुरश्चैश्याणुपुत्रीए सपठिस्था, तथाणतरं चण छत्रजिगार ।
 तथाणतरं चण अइरामयवहलठसठिस्था सुसिष्ठिठपरिघठमठ सुपइंठिए थिसिठे श्युणेगवरपववयुक्कुडनीस
 इस्सपरिमहिस्थाभिरामे थाउठ् श्रियजयेजयतीपढागच्छन्नाहच्छत्तकलिण तुगे गगणतलमणुलिहतसिद्धरे

समस्थितानि । तदन्तरं पूर्वकलशशुङ्गार दिव्याच कृष्णपटाकाशचामरा च दशगरतिदालोकाश्चशुनीया सातोद्वृपुत्रविजयतैकपत्नीसमुपिता
 गगणतलमनलिकन्ती पुरतो यथानपूर्व्यां संस्थिता तदन्तरं च कृष्णशुङ्गार तदन्तरं च वक्ष्यमयमणुलठसठिस्थितमुष्मिष्टपरिपुष्टमुष्टमुष्टप्रतिष्ठितः

आदतो सष्ट संस्थित रथा समसपर्ये प-यो मठास्या मुकुमान ऽनेरी ज्यात्रा मुप्रतिष्ठित जलद प्रकार इ रभूं विसेप अनेक प्रथम तसम पवचसु
 नाइनी पताकाध्वजा च इत्यने तैर्देकरी सचित थापकरी इत्पूतकपित एइवी विजयवैत्रयमि नार्ने पताका अत्रकपरइ छत्र तैर्देकरी महित क्को
 आशामतलशयं रपद्योतो पीइवतोऽष्टे शिपरथपजागमेइमी इत्वार योजन क्को शान्य तमोटा यइवा मश्रेद्रध्वज आगलि छानुजमइ बाल्यो । तिवा

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अमृत ॥

॥ भाषा ॥

अथुदीपः

भाषा ॥

॥ अथ ॥

॥ ४५५ ॥

प्राक्कर्मशीलानामत्र स्तयेति । मनु श्रुत्रैव पाण्डुकविमानवसंके प्राक्कर्मणीना यस्माद्वयउक्ताः पुनर्यिमागयगुकादिक्रयमेन पुनःकृत्तिरिति चे नीय । पूयद्भि
 अवयवभूसाना मन्थीना यस्माद्वयः प्रोक्ताः । समति अययविनोविगानस्येति नोक्तदोष । सत्रुस से पाण्डुकदेये इत्यादिकमाद्याप्रत्यपचमत्र स्यतोऽप्यु-
 ष्य । अय गुरुकृत्यमाह । तएणमित्यादि । तत्र सगुरुकृत्यादिव्यक्त । विष्य प्रधानजिण्ड्रस्य भगवतोऽजिगगनागामिमुखगमनाय योग्यमुपित यादृ
 श्लेग वपुषा मुरसमुदायसर्वातिशायित्री संघति तादृशेनेत्ययः सर्वांलंकारविनूयित सर्वे गिरःत्रयथाद्यागकारे विनूयित उत्तरयेक्रियगरीरस्यान स्वाभा-
 यिकवैक्रियगरीरस्यतु आगमनेमिरलकारतयैवोत्पादश्रयसात् उत्तर भयचारणीयगरीरापेक्षया कार्योत्पत्तिकालावेनयायो तरकाशमायिथीक्रियरूप यिफु
 धनेविकुब्धं वाऽऽंभिरमनश्चिपीभिः सपरियारास्ति । प्रत्येक २ योऽगदेवीसङ्घपरियारवृत्ताभि नांत्वानीकेन गन्धर्वांलीकेनचमादृ त विमानमनुप्रदत्ति
 योऽकुवम् २ पूर्वविकस्थानत्रिषोपाभेनारोहति । आदस्यप यावद्वदात् ज्ञेयेय श्रीशसचे तेचेय सवागुह २ सा प्रतिशय्य सिद्धान्तनेपूर्वाभिन्नुः सति
 नक्यइति । अयास्यामसामामिकाविभिः पयापूर्यं तेतयाह । एयवेयइत्यादिव्यक्त । महर शयगेयाद्याभ्यन्तरपापेद्यादयः । अप्रप्रतिशयोः गकस्य
 पुरःप्रस्थायिना क्रमनाह । तएणंरसइत्यादि । एतद्यात्या भरतचक्रिणो ऽयोध्याप्रयोगाधिकारतो श्रेया । तयचमित्यादि । तदनन्तर छत्रध्वजुङ्गारय
 छत्रध्वजुङ्गार समाहारदेवक्यद्वावः तत्रल्ल वेरुलिअभिसतविमलरपकमित्यादियस्य कयुक्त भरतस्यायोध्याप्रयोगाधिकारतो श्रेयं नृङ्गारचविगिएयकेकचि

स्यति । तएण तस्स सक्रास ३ तसिचिमोणसि दुःकृढस्स इमेअठमगलगा पुरजु अह्माणुपुव्रीण सपठिआ
 तयाणतरचण पुण्यकलसन्निगार विव्वायलत्रपणागा सत्रामराय दशगणरुअअह्ले । अत्रारिसिण्जा याउडुअ

यदेव्यइवाशिष्णत्येन त्रिसोपानेन सनाकच्छतेष पायत् तिपीदन्ति ॥ ततदारपगकरय तस्सिज्राएडुय दृगान्यसाएमादुनिकानियपानुपूर्व्यां पुरतः
 स्वन्धीया तत्रचरित पताकाध्वजा चामरसहित ध्यादगग आंविने रतिमुपकारी वेयावोग्य यापरंकारी उत्पून कंयापमान विजय वैजयतीमामे शोटा
 पताका कश्चय पासवी यकी आकाशतलसगइ पोइयती आणशि मनुकमिषाले ॥ तियारपदो तत्रचरित भुगारइलस चाले । तियारपदो बन्नरत्नमय

प्रपुद्दीप
 भाग ॥ १६ ॥
 यत् ॥ १ ॥

विष्य विरसावत्त गर्भस्य अङ्गुलिं बहू, अणु विअणं वदामिइ २ हा । तमाणतिष्ठति । अत्र व्याख्या । तस्य विद्यस्य यानविनात्मस्यापनेतद्रूपो यस्य व्यासः प्रकृतः २ उपधानात्मको ऽचिरोद्भूतस्य तदकात्ममुदितस्य देवस्तिकस्य त्रिशिरकात्मस्यपिणो मालसूपस्य सादिरागाराणा वारानिमिति सप्तम्यर्थेद्वि-
तीया रात्री प्रसन्नसितालां जपावमस्यवा किशुकवमस्यवा पारिजाताः कश्पपुमा स्तोपां यगस्य या सर्वतस्समसात् सम्यक्कुसुमितस्य । अत्र शिवाःपृथ्वाति ।
भवदेतद्रूपाः स्यात् । कश्चित् पूरिराइ । नायमर्थःसमर्थः । तस्यविद्यस्य यानविसामस्य इतद्वृत्तरकएव क्वाततरकएयेत्यादि प्राग्वत् गत्यःपत्राय यथा

णय सधि तविमाणं श्रुणुप्ययाद्विर्णिकरंमाणे २ पुच्छिलेण तिसोवाणेण दुरुदइ २ हा जात्र सीहासणसि
पुरस्यान्निमुहेसणिसखे, एव खेवसोमणिध्याधि सप्तरेण तिसोत्राणेण दुरुहिसा पसेश्रुपसंश्रु पृष्टाःसृत्ये सुन्न
द्वासणे शिनीश्रुति श्रुथसेसादेवाय देखीत्तश्रु वीद्विणिध्वेण तिसोवाणेण दुरुहिस्ता तहेच जात्र णिसी

रापिः मात्स्यमादेन मात्स्यधनादितेनवसायुं तद्विमान अनुप्रवृत्तिकाकुर्वेन २ पूर्वैश्रुत्रिसीपणकेन समारोइति । समाकष्टा यावत् सिंहाने पूर्यांभिमुखः
संनिपद्यः । भवत्यैव सामानिका अपि सप्तरेकत्रिसीपणकेन समारुइन् । अमारुइमप्रत्येकं २ पूर्वस्मिन्म्यसनेआमने मन्वियीइस्ति अयजोपाद्येया

साइसा आयायोग्य सबभर्त्सकार आभरणकरो विनूयित एइवठे अत्तरयेकिप्ररूप विकुर्य करीने आठ अयमद्वियीपरिवारसहित वार्ये एकेकी
अयमद्विपीने १६ घाणइगारता परिवार मात्स्य माटक साचइ पचवं माटक सापि तेइ यिमाभ प्रते प्रवचिच करतोपको पूर्वैद्विधिने पगयालीइ यउठ
चढीने यावत् विहासने विदे पूवद्विधिसाइको यप्रचइ, प्रमज सामानिक देयतापच्छि अत्तरद्विधिने पगयालीइ चढे चढीने प्रत्येके २ पूयइ स्यापित
मत्रानमने विपत्र वेसइ । अथवेपसाकता देवता देवांगना दृचिचद्विधिने पगयालीइ चढीने तिमत्र यावत् वेसइ ० तिवारपठो तेइ वीचर्मन्प्रेने तेइ
यिमानविदे वत्यापका एइ आठ २ मगतीक शागसि अनुकमइ चाल्या ० तिवारपठो पाण्डाइ मस्यो पुशुं कलय भु गार लोटा चइति अने देवस

विवाहीत्यर्थे । एवमादिविज्ञापितव्यमित्यादि । यत्कथ्यं सूर्याजगमेन यायाप्रत्युप्ययति । पावत्पदसंप्रदायं । तस्यैव दिवस्त जाययिमाणस इनेस्य
 आकृते वस्त्रावसे पक्वते । सेवद्वाराण्य अहठगणसव्याहेतिअबालसूरिक्रस याइलिक्रालाण्यारत्तिपञ्जुनिआण जासुमणयणसव्या केसुधयणसव्या
 पाक्षिजापववसववा चवठे समता सकुमुनिअम नये एसाकवे सिखा जोइचठे समठे । तस्यैव दिवस्त जायविमाणस इतो इचतराएवेय ४ वणे
 पक्वते ० गत्वोकासोष्य जप्तासखीच, तठेण संपालस्य वेये तदिवस जायविमाण पितृष्टिना जेषव सक्के ३ तेणेय उयागसुइ २ सा मस ३ करपणपरिग-

दिवइ ॥ तएण तसस चीहासगसस चउद्विसि चउस्य चउरासीण आयरसकदेवसाहससीण एअमाइं विभासिअसु
 सूरीस्थाभगमेण जाय पच्चम्मिणइ ॥ तएणसे सक्के ३ जाय हठहिअए दिवस जिणदाजिगमणजुग ससुवालकार
 विजुसीअ उत्तरवेउच्चिहकय थिउसुइ २ सा अठहिअगमहिंसोहि सपरीआराहि णट्टाणीण गअञ्जाणीए

सगकोऽपचत् इउइइइयः दिव्य जिनन्दाजिगमनयोग्य सर्वाजङ्कारविभूषित उत्तरेक्रियक रूप विजुक्ते विजुक्थं आटाभिरयमधिपीत्तिः सुपरिया
 कएइइइ गअइइइतीने तेयिगानना प्रवेगप्रति पूराता पूरातापका यायत् अत्य त २ योभता २ यका रइइइइ । तेइ सिइइइसमणइ वायुक्कइ असर
 दिगइ इयानकोषइ इहा सौपमेन्द्रना चउराधीइआर सामानिक देवताना चउरासी इजार भद्रासन पुर्यदियइं आठ अपगद्विपीना आठ मद्रासण
 इम अग्निकोसइ अथन्तर माइली यपदागा यारइइआर देयताना यारइइआर मद्रासन द्दित्थिदिग्धि मअपपंदागा चउदइआर देवताना चउदइआर
 सिइइसग नैरत्तिकोषइ याइइली परिपदागां सोलइआर देवताना १५ इआर भद्रासण पयिमदिग्धि सालफटकना स्यामीगां सालमद्रासण ॥सिवापरपट्टी
 तेइ मुयसिइइअनइं अ्यारेदिसइ, एकेकीदिसे चोरासी २ इजार इम अ्यारेदिसे त्रिपलाप ठसीचइआर आत्मरत्तकदेवतागा ३३६०० भद्रासण इत्या-
 दिक कइयठे सूर्याज देवताने मयं पावत् करीनें आआपाकी सुपइं ॥ तियारे ते सौपमेन्द्र पावत् देवततपयोयको देवसयधी जिनैन्द्रतीर्थकरे

बंदूदीप
 भागसं
 वच ५ ॥

अपूर्वाया मन्त्रिकोवेऽप्यन्तरपपदः सम्बन्धिनां द्वादशगणा देवसङ्ख्याका द्वादशमन्त्रासमसङ्ख्यादि दक्षिणस्या मध्यमायाः पर्यदद्यतुदशानां देवसङ्ख्या-
 कां चतुर्दशमन्त्रासमसङ्ख्यादि दक्षिणपदिमायां मेरुतकोचे बाह्यपपदः पौडशाणा देवसङ्ख्याकां पौडशाणा देवसङ्ख्याकां पविनाया सप्तानामनीकाधि-
 पतीनां सप्त मन्त्रासमानीति । तद्यत्तमित्यादि । ततः प्रथमवस्यस्थायपमानांतर द्वितीयेवलयेतस्य चिदात्मस्य चतुर्दशिन चतसृकां चतुरशीतीनां चतु-
 र्नीकीकृतचतुरशीतीतिस्वख्याकानां आत्मरसदेवसङ्ख्याकां षट्त्रिंशत्सङ्ख्यापिकसप्तत्रयमितानां आत्मरसदेवानामित्ययः । ताद्यति जन्त्रासमानि विष्णु-

अद्वय १ उभसाहेभाण २ । षष्ठान्त ॥ तत्सण सीहासणसप्त अत्ररुष्टरेण उत्तरेण उत्तरपुरत्येमेण एत्येण सङ्करस
 ३ चउरासीए सामाणियस्साहस्सीण चउरासीह् भद्दासणसाहस्सीत्त, पुरत्येमेण अठ्ठह् अगमहिस्सीण, एव
 दाहिणपुरत्येमेण अस्मिन्तरपरिसाए तुवालसण्ह देवसाहस्सीण, दाहिणेण मस्मिन्माएपरिसाए अउत्तसण्ह
 देवसाहस्सीण, दाहिणपञ्चत्येमेण याहिरपरिसाए सीलसण् देवसाहस्सीण, पञ्चत्येमेण सप्तसा अणिया

सामानिकसङ्ख्याकां चतुरशीति मन्त्रासमसङ्ख्याकाः पूर्वस्यां अष्टानामपमद्विपीका एव दक्षिणपूर्वस्या आम्बन्तरपरिपदि द्वादशानां देवसङ्ख्याकां
 दक्षिणस्या मध्यमाया परिपदिचतुदशाना देवसङ्ख्याका दक्षिणपदिमाया याः परिपदिमाया देवसङ्ख्याकां पविनाया सप्तानामनीकाधिप-
 तीनां, ततस्तस्य मिहामनस्य चतुर्दशिनचतुर्वा चतुरशीतीनामन्तरसदेवसङ्ख्याकां ययमादि विनापितस्य मूर्त्तान्तेन यावत्प्रत्यप्यं यन्ति ॥ ततः

मन्त्रादाम सङ्ख्याका अह् अत्रपर्वे मन्त्रासमसङ्ख्याकां चतुर अष्टे कुम्भिक मुक्तादानेकरीने चोपेय सपरीक्षित योऽप्यार्थे । तेमन्त्रादाम रातासुखसमय अथा
 साधयमान सुखसमे प्राकारेकरी परिपदिगतं अनेक प्रकारा मन्त्रित्वमय विविधमाविना हारकरी शात्रायमान शोभायतस्य समुचित यिकाश पाम
 याः सगारेक मन्वोऽथस्मि एकेकने अथमास सगर्भे पूर्णैरिक्कदिशिने मापरे करीने इक्षु २ सगारेक हीसना इक्षुतापका यावत् निवृत्तिमुपमे

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनुष्टुप् ॥

॥ प्राणा ॥

अनुष्टुप् ७
 भाग ११
 पद्य १५ ॥
 ॥ १५५३

भक्त्या २ सुरालेपं सख्येण मण्डरेण कथमवति सप्रथः । द्वितीययावत्पदात् विरिण्डति प्राथ । सप्रत्ययास्याननिवेशेनप्रक्रियामाह । तस्मिन्
 नित्यादि । तस्यसिद्धासमस्य पालकयिनामभ्यजागयनिभो उपरोक्षराया वायव्यामुत्तरस्या उत्तरपूर्वायानैशान्वा अत्रातरेकस्य चतुरशीते सामानि
 कसहस्राणा चतुरशीतिभद्रासगसहस्राणि सक्तविक्रयये चतुरशीतिभद्रासगसहस्राणीत्यर्थः । पूर्वस्याविश्यतानामप्रसिद्धीणा मष्टभद्रासमानि एवदृशि

सर्वरयणामए वखट्ट । तस्स मज्झमनन्नाए एगेयडरामए अक्कुसे एत्यण मह एगेकुज्झिक्कोमुत्तादामि । सेण
 अनेहि तदकुच्चत्तप्पमाणमित्तिहि अउहि अठकुभिक्षिहि मुत्तादामिहि सब्बत्त समता सपरिस्सिक्कते, तेण दामा
 तवणिज्जलवूसगा सुवखपययगमन्निआ णाणामणिरयणयिअिहहारठ्ठहारउवसोहिअ्या समुइया ईसि अस्सम
 खामसपत्ता पुब्बाडएहि वाएहि मत्तमदएड्ढज्जामाणा २ जाव निच्चुड्ढकरेण सहेण ते पइसे अप्पारेमाणा २ जाव

सदश्वित्यप्रमाणमात्रैयतुभिर्दकुम्भिः मुक्तादानभिः सवत समस्तात् सम्परिविप्तम् । तानिवाकानि तपनीयण्युसकानि सुखप्रकरकनपिष
 तानि तानामखित्वविधिपद्धारोपशोभितानिसमुदितानि ईगदन्त्योन्त्य सपूक्तानि पूर्ववतैः सन्द ए एजान्ति यावन्निशुतिकराणि, गव्येन ता
 निप्रदेशे प्राप्यंसाणानि यावदतीव्रीषयोगामानानि २ तिष्ठन्ति न तस्य सिद्धासमस्यापरोक्षस्या उत्तरस्या उत्तरपूर्वस्या अत्रशकस्य च चतरशीते

चित्तेभ्यश्चिन यथा ग जाणशो यावत् प्रथिरूप तेइओ उक्काक उपरिलोभाग पट्टलतानी भाति योत्रितथे यायत् सर्वतपनीय रातायुथं मयत्थे यावत्
 प्रतिरूप । तेइमेणगुइ मरुपने षणो सम रमणीक भूमिभागने षणो तप्यभागने षणो एक मथि पीठिकात्थे । अठयोजन नायपत्थे पोइलपत्थे
 प्यार योजन आइपत्थे सब सखित्वमप यथा न सवयो । तेसखिपीठिका ऊपरं सोटुं एक सिद्धामनत्थे अठो नजाणयो । ते ऊपरि सोटी एक विजय दूय
 यत्थत्थ सयत्त्वमप यथा न कइयो । तइमे मय्यभागइ एक मज्जत्त्वमप सकुश आकाइत्थे, तिइा सोटु एक कुम्भिक मुक्तादास मुक्ताकासप गालात्थे, तेइ

इत्यादि । तस्योप्रीकः उपरिजागः पट्टाकताभक्तिचित्रः यायत् सर्वोत्सवात्तपनीयस्यः प्रथमपाथच्छेदेन अग्रीकलघामन्त्रिचित्रप्रत्यादिपरिग्रहः द्वितीय
यावच्छृणुयन्तेनष्टे इत्यादिविज्ञेयप्रग्रहः अत्र राजप्रज्ञीणे सूर्गजयान्त्रिपाणयस्यके ऽन्यपाठकसूत्रं द्रुस्यते पर बहुधैवतसूत्रादसीयु ष्टुष्टुत्यात्मनिष्ठि-
त । अथात्र सविधीठिकायस्य नायाइ ५ तस्यचानित्यादि । व्यक्त । तीयत्रवरिइत्यादि । एतद्व्याख्याविजयद्वारस्यप्रकटकप्रमासावगतसिद्धासनसूत्रप्रयद्
यमेया । तेवमित्यादि । इदं सूत्रं प्राकपट्टवरयेदिकाजालवक्त्रेव्याख्यातमिति सतीथीच । अत्रप्रथमपाथत्पदात् येइज्जमाणा २ पक्षंपाया २ प-

दृञ्जे ॥ तस्सचण भूमिभागस्स यज्जमसूदेमत्ताए पेठाधरमरुत्वे स्थणेगखत्तसयसखिथिठे यखत्तं जाय पटिकुत्वे ।
तस्सउत्तै।ए पउमलधामसिचिस्से जाय सवृत्तवणिज्जमए जाय पठिठवे ॥ तस्सचण मरुत्तस्स यज्जसमरमणि
ज्जस्स भूमिजागस्स यज्जमसूदेसत्तागवि मह एगामणिपेठिस्था छठजोश्रुणाइ श्यायामविस्सकनेण चत्तारिजो
श्रुणाइ याइसिणेण सत्थमणिमई यथात्तं । तीसएउवरि मह एगेसीहासणे यथात्तं । तस्सउत्तरि मह एगेविजयद्रुसे

२। गामतिक्रमः, तस्यगत्ता च पट्टाकताभक्तिचित्रं यायत्, स्वतपनीयस्यः यायत्प्रतिक्रमः । तस्यमरुत्तपस्य बहुमरमरुतीयस्य भूमिभागस्य बहुम
प्यत्रगतार्गे महत्वे कात्सिपीठिका अष्टयोगानि आयाययिज्जमाभ्याचत्वारि योगानि वाहुल्येन सर्वमक्षिपयी वरुंक् । तस्या उपरि महत्वेक
सिद्धासार्गे वरुंक्, तस्यापरिमहत्वेक विजयद्रुय्यं सवरुंक्मपवत्तकं, तस्य सप्यमने यक् सत्थमपमङ्कुग, अत्र महत्वेक कुम्भिकमुक्तावाण, तदस्यै
मे वि पट्टकस्यनायस्य पापत्तो सपुद्रुतो कम्मोपना आकारं यवतस्यद्रुतो जलायेलही पट्टलता फलनी इत्यादिक भासिकते चित्रामसङ्गित मोभास
फरी मथिय प्रज्ञाफलिकते मथित मरीचिकित्थ मुक्तां ठहीतर करी सचित्तं अनेक प्रकाराणा पवत्तकी मरीचिकते गोभायत तेइमचिरकनी यक्
गय रपजना वरुंक् कइया तिम रायमसेवीमादि क्खोत्ते पिंग । तेइद्रुमिभागनें प्रभु मध्यभागइ प्रेशगुइ महत्पक्खे अमक सोगमे स्थामे करी सति

रूपवर्कनापाह । तस्मिन्नित्यादि । इति सत्रद्वयव्यक्ता । अथतद्भूविभागवर्कं पञ्चाह । तस्मिन्नित्यादि । इति सत्रद्वयव्यक्तेय नयर । मन्त्रीमांयस्त्रीगन्धः
 स्वयं भवितव्यो यथाराजप्रसादेद्वितीयोपनि । अत्रापि जतीपटवयवदिकावस्य न मणियर्कादेवोव्याख्यासा क्षतोपिया धोद्वयाः । अत्रप्रैसापुह-
 सवपवर्कनापाह । तस्मिन्नित्यादि । यावच्छुप्याह व्याख्याय यमकराक्षयानीगतसुपमांसभाधिकारतो श्रेण । उपरिभागवर्कनापाह । तस्मिन्नित्यादि ।

अजसमरमणिजो नूमिमांगं सेजहाणामए श्यालिगपुरकरेइया जाव दीवाशु वस्मिइवा श्यणेगसकुकीलग
 सहस्वथितते श्यावठपञ्चावठसेठिप्यसेठिसुत्थिश्च सोयत्थिअत्रदुमाणपूषमाण मच्छठगमगरठजारामारी
 फुल्लायलिपठमपत्तसोगरतरगवससलयपठमलयज्ञश्चिचेहि सच्छाएहिं सप्यनेहि समरीइएहि सउज्जाएहि
 णागाविहपचवखेहि मणीहि उत्रसेमिण, तेसिण मणीण अखोगधोफासीश्च ज्ञाणियष्टो से, जहारायव्यसेण

द्वीपिनाभमव अनाकठद्वीकालकसइष्टविततः आयतंमत्यायंतंशेषिमुस्थितस्वत्किक्कवं नामपुयमाणमत्स्यः ककमकरागहकारमारपुव्यायति
 पट्टपत्रसागरतरङ्गवसस्तलता पट्टलताभक्तिचित्रैः सञ्चयैः समनैः समरीचिकैः सोद्योतैः नामाधिपपञ्चवर्क्यैर्मयीजिरुपजोभितः, तेयामणीना
 यर्षीगन्धः स्वर्गोवमणितव्यः । सपयाराजप्रज्ञानीये । तस्यजुभिभागस्य सङ्गमव्यदेशजागे मेक्षागइमपहवः, अनेकस्तम्भगतसत्रिविष्टः, अर्थकः

आगलि प्रत्येक २ तारवर्धे अर्धेनकइवो यायत् प्रतिकपठे तेइ यागयिमाणने साष्टि तेइवो ययु मसरमयीक मूमिभागळे, तेजिमदुष्टानेकाइ सादल
 नु पड्डुइ यायत् दीपहानु अस्मदुइ अनेक गकुपीला कीलक सइखतेणे करी यिलीण अमरुणं चमयत्त ममरीदेवी तेष्णायतं सेइयोविपरीतपथे ज
 मरीदेवीतेप्रत्यावर्ते तेप्रत्यावत मं खिगत प्रभे खिगत अस्तिख सापिअः एकसापिअने प्रतिगापइ अनेराधापिया एकपुरुपने वचे यिजदीपुठव्यधेते
 बृहमान पुष्ट यातोयको मुनुय्य सेपुरमाळ मासना इ हाने आकार सोटामासना इ हाने आकार खरीपुरुप जोइले कइपेपेडाकरते फूलमी आधली

विद्वे मदाबिसाहे इत्यत्रापिपालकविनागस्य कबूट्टीपादितिः प्रमादस्यः समस्य प्रमादागुलितियकस्त्वेव समथतीति विष् सयापक्षगतयोऽनोद्यु ।
 गीप्रत्यरितप्रवचन । अतिशयमेवगयदित्यथः । निर्वाहिसुतुकायंनियद्वयशील पद्यात्पुवपदेनकमपारपः एकविध दिव्ययामविनाम विष्नुत्रं स वि-
 क्षुयस्य एतामाहतिं प्रत्यपय कृतकृत्यो निवेदयेत्यर्थः । तदमुपदमुत्तिष्ठसिस्स पालकसादाह । तएण सेपालएदेवे सक्केसिमित्यादि । ततःअपाश-
 कादेवः अक्के देवेत्तरेवेवराडा एवमुक्कः सन् इटवुट्ट पावह्णे कियसमुदुपातेन समयइत्य तथैवकरोसि । पालकविनागतएवतीत्ययं । अथविनागस्य

णसथसहस्रत्रित्यसु पचजोश्चुणसयमुष्मिष्ठ सिग्घसुरिश्चुज्जहाणिष्ठाहि विव्जजाणविमाण विव्जष्ठाहि २ हा
 एअमोणसिश्चं पच्चुप्पिणाहि ॥ तएणसे पालए देवे सक्के ण ३ एव खुत्तेसमाणे हठतुठ जाव वेवद्विश्चसमु
 ग्घाएण समोहगह २ हा तहेव करेई । तस्सण दिव्वस्स जाणविमाणस्स तिविसि तत्त तिसोयाणपढिकुवगा
 सगात्त । सेमिण पढिकुगाण पुत्तं पत्तेश्च २ तोरणा वयात्तं जाव पढिकुशा । तस्सण जाणविमाणस्स स्युत्ता

समवद्वन्ति समयइत्यतथैव कराति । तस्य दिव्यस यामविनागस्य त्रिदिशि त्रीण्यत्रिंशोपालकप्रतिरूपकाश्चि, यत्क । तेषां प्रतिरूपकाया पुरतः
 प्रत्ये च २ तोरकालि, कणकः यावत्प्रतिरूपाणि, तस्य पालविनागस्य अन्तर्बहुसमरणीयो भूविनागः, सयपानामका अलिङ्गपुकरइव यायत्

नियत्राकी किरवगा समुत्त मुक्तो मन्विरवमय मानी पुपरी वेहेने समुत्तकरी चित्त सच्चित्त प्रमाणागुलनां एकलाप योजन विस्तीर्णं पोइलो पांचसह
 योणम ऋषु निपु क्कतावसु वेगइ कार्यं निवोइकदि एइपु देवसब्बन्धी पालविनाम विष्नुवीकरो विष्नुवीगइ एइयो माइरी आडा पट्टी छापो
 तियाइह सेपालक देवता सीपमैइइ इ मकम्मइ यक्क इपयत्त तुठ ययो पायत् वेकीयसमुदुपातइ करीने समुदुपातकरइ करीने तिसजपालक
 विनाग करइ, वेइ देवसब्बन्धी पालविनागइ तिस्यद्विधि पूम् रचिच सत्तरे तिस्यत्रिंशोपालकपचालिआडे कणन जाखवो, वेइ पगयालिआमइ

पाशकामापविमानविक्रयंकापिकाशमान्नियोगिक देव शय्ययति शय्ययिस्थाच ययनयादीत् । इदंयानयिसामवर्षं क
 माग्धत् । मवर योजगगतसहस्त्रबिसोशमित्यत्र प्रमाणागुलनिय्यक योजमलशुषेय । मनु वैक्रियप्रयोगजगितस्येनोःसेधागुलनिय्यकस्य युक्तिमत् न-
 धनगपुत्रयिमाणाइतिवचन शत्रुतविमानापेचयेति याव्य असोत्सेषाहुनप्रमाणनिय्यकस्येन जयद्वीपातः सुप्रबंधशमीयत्येन मन्दीद्युरयिसाग-
 सकोचमस्य वैषय्यापने , तथा श्रीस्थानागेवतुर्षाव्ययनेपसारिलागे समापसुना । तजडा । छपडाखेरइय जमुदीयेदीखे पालय आणयिमायेसवृद्धि-

असालभत्रीस्थाकलिय्य इंहामिथ्यउसहृतरगागरमगरविहगवालगाकिखररुसरभचमरकुजरवणलयपउमलय
 भन्निचिस स्वमुगपवहरवेइथापरिगयाभिराम विज्जाहरजमलजुश्रुजतजुत्तपिव छञ्जीसहस्त्रमालिणीश्रु
 रुत्रगसहस्त्रकलिश्र भिसमाप भिस्लिसमाण चकुलोश्रुणलेस सुहफास सस्सिसरीश्रुसत्र घटावलिचलिश्र
 मकरमणहरसर सुहकत दरिसणिज्जा गिउणोचिश्रुमिसिसितमगिरयगघ टिश्याजालपरिक्कन्न जोश्र

प्रकान्त दर्शनीयं निपुत्रोचितमिसतमखिरजपटिकाजालपरिचित योजमसहस्त्रविक्षार्ण पन्थाजगशतोद्वेप श्रीप्रस्वरितशयमनिर्वादि दिव्यया
 नयिमान विक्रयश विक्रयंयतामाहति मन्वपय ततः सपलकोदेवः शक्रं ण देवेग्देण देयराणा यव मुक्ताः सन् सुदुमुष्टः यावद्दं क्रियसमुद्धारो न

देवता रुक जीव शरभ अष्टापय चमरागाय हस्ती यमलता वेगशही कसलपीइत्यादिक भातिकरी चीतस्यो स्थभनेयिचं उद्वत् बजरत्नमय वैदिकाइकरी
 चहित ममाहर विद्याचरना युगलकोठला पित्रासणरूप सिखइकरी युक्त सहित सयंनो सहस्त्रगने किरणइकरी गोज्ञायमान सङ्घित सहस्त्रगनें रूप
 करी चहित धायत सोनायत तेजसाइ किरणसमुद्र मुक्तो यको ध्यापिते आलोफन जोयायोग्य सुपकारी रपद्युटं जेइमी चधीक गोभायमागळे रूप
 जेइनु धनेक पटामी ध्यायलि श्री गि तेइ पपलपणइ बालये करी मयुर मनोहरये स्थरनेरुनो मुपकारी मनोहर देपयायोग्य निपुणकारीगरने

नेव्यमित्येव निमित्त एव पूजनप्रत्ययं पूजनं गत्यनास्थादिभिः समस्यचन एवंगकारप्रत्ययमाकाररत्न्यादिनि गुंषोक्तिकरश्च सत्तामोनामसप्रोतिवि
 छय सत्प्रत्यय वसतमसुष्टुष्वस्मिन्नस्य विसौक्येन तत्प्रत्यय कर्तृत्वात् तत्रगतेनास्यत्प्रभुका किकभस्वमित्यात्मक तत्प्रत्यय प्रत्येकका ग्राहकस्यव-
 गस्युपगतमाणाः नष्टि प्रभुत्वसमुच्चैकाशीयति स्युत्पन्नमेतन्मयातः अप्येकका अप्यसस्यन्वित्रमनुवतनाता विप्रसमभानुप्रयुक्तादत्तपः । अप्येक-
 काशीमेवयान् सम्यग्दुष्टिद्विविधितकमनस्यैपतनीय एवमाशीत्यादिषु भागमन्निमित्तमिति कृत्वा कित्तैवधायावायुष्टायात् अकालपरिशीघ्रैव स-
 क्तस्यैवियत्सु वैवराणादितिपात्रं । अत्रिक प्रभुत्ववन्ति । अथारुस्येतिकगव्यमाह । सतःसगम्भादेयश्रोदपराक्तः साम्यभूत्वेमा-
 निबान् ववान् देवीद्यमकालपरिशीघ्रैवेति प्रयवत । अत्रिकप्रभुत्वैव सपतिष्ठमानाजपश्यति द्रुमुग्न इठइत्यकदेशमसर्वोपिष्टयोलावकायाद्याः

यामणमणु बृहमाणा अ्यप्ये गदृश्या जीष्टुमेश्य एथमइ/स्रष्टु जाय पाउसुत्र्यास । तएण सेनक्की ३ तेयद्वं
 वेमाणिए देवेअ देवीद्यथ अकालपरिहीणसेत्र अ्यसिथ्य पाउसुत्रमाणे पासड २ हा इठे पालय गम आभि
 टुगिथ्य देव सडावेइ २ हा एथ थयासी ॥ खिव्यामेव जोदेथाणुप्विथा । अणेगस्रभमय खिथिठ लीडिठि

इष्टानुपभनुरणनरनकरविष्टगव्यासक किनररुशरपवमसतापय्यलयात्रक्तिषित्र सम्मोन्नतवस्ववेदिकापरिगवाभिराम विद्याधरयमल युगल यश्च
 चित्रमित्य अर्थः सङ्कलनालनीय रूपकसङ्कलनलित प्रिषनाथ भिक्तिमनाथ चतुर्लोकनाथ सुसस्यगे समोक्तप्य पवढायलिगपुरमनोहरश्चर गुर
 इम कइता इत्यादिक निगत आशीर्ने यायत् इन्द्रसमीप । तिथारै ते शीपनइन्द्र आवष्ट तेपष्णो येनागिक देवता देवीप्रते विकस्वरश्चित कतायसा
 पोतापासर् आवतोपको र्थे र्थेपीने इपवन्तपयो पाककमानप आङ्कारो देयताप्रति दहाय तेहादीने इम कइ । कतायलोयको इ देवानुमिया
 अनेकरोपने स्वातीकरी चहित शीखानेऽर्चै स्थितएइवी पूतलाएकरी चहित ईशानुगविसैय सुरग नृपम पोशा ननुप्य सगरमठ पयो सप्य किन्नर

पंढारवै निवरांशाली ॐत्यन्तमंवेसूतः । ततः। प्रकल्पैश्चसर्वात्मना शास प्रशातस्सत्तच्छिन्नप्रकृतद्वत्पादाविव धित्रीपणसमास हास्मिन्सति तत्रतत्र सद्दिति-
 वैशो सस्मिन्तस्मिन् वैशोकवेशो महामहताशयेन तारतारस्वरैश्च उद्वेषोपयन २ एवमवादींस् । किमवादीदित्याह । इत्तमुण्लुमित्यादि । इत्तइति
 इर्षं सच अस्वामिनादिएत्साम् णगुणुन्नामहकारार्थेकप्रस्थानसमारभाश्च शस्वगु भवतो बहवः सौधर्मकरूपशास्त्रिनी वैमानिका देवा देव्यश्च सीध-
 र्मकरूपते रिवचन द्वितन्नातरकत्याद्याह सुख तद्भवसवधि तदर्थमाद्यापयति । प्रोवेवाः शक्र सदेवश्रेययत् प्राकमूत्रेशक्रेण इरिगिगमेवियुर स-
 द्रूपोयित्तध्यमाविष्टं यावत्प्रमदुर्भवश्च । अर्पशक्रादेशानतरयद्देवविषेयतदाह । तससेवेवादेव्यश्च एवमनंतरोदितमनयेयुत्या इष्टु-
 टपावसुयवशक्तिमपदुदपाः अपिःसम्भायाया सेवकाः केषम यदममभियादन प्रगलकायथाद्युनःप्रयुनिरूप तामत्यय तदस्मान्निष्ठिजुवनमहारकस्याक

मे। वयगाहश्चसुहृत्य १ श्याणवेहण भा सक्ते तचत्र जात्र स्थित्य पाउल्लग्रह । तएण तेदेवीलेद्य एच्यमठ
 सैचै हठतुठ जाय हिश्यया च्यप्येगडका । यदृणयसिअ एव पूश्रणयसिअ सक्कारवसिअ्य सग्मागवसिअ्य
 वसगत्रासिअ्य क्रेजहलत्रासिअ्य जिणसमधिरागेण च्यप्येगडुश्या सक्केस वयणमसुवहमाणा च्यप्येगडुया श्य

सगळोदेव द्वादेवरुअः तान् यदुप् वैमानिकान् देवाश्च अकालपरिहीम शिवद्यन्तिक मद्रुपूतानुपश्यति दृष्ट्याइष्टुष्टु, पालक नामश्रा
 नियौगिक देव शब्दयति । शब्दयित्वाएवमवादीत् । चिप्रमेव भोदेवानुप्रिय । अनेकसम्भगसन्निधिष्ट लीणास्थितगालमस्त्रिकाकालत

नेत्र तिमल पूरती परे यावत् इन्द्रपार्श्वे आयए । तिवारपटी ते देवता देवी एषवा अयमाभलीमइ इयवस्त तुष्ट यावत् इद्रपयया केतलाइक देव
 वा तीर्थेकरले धांद्या निमत ईम केतलाइक गत्यमात्पादिके करी पूगधासिमत्त केतलाइक स्तुतिकरबानिमत्त केतलाइक सन्मानमप्रते तिमत्त
 केतलाइक कीतुइल मोबा निमित्त केवलाइक मक्तिनिमित्ते केतलाइक सीधर्मैन्नगइ वषणइ धनुपतुंवायवा केतलाइक एषवाआपणो आचारवै

किमरि र्वांबोलकोलाइसलं न । अथ तृतीयालोपः प्राकृतत्वात् स्थरितयोश्च अक्षरसक्तने प्रतिबोधने कृतेऽति आगासिक्शासमाप्यमाने षोड-
शे कुतूहलेनकिमिहामीमुद्गपायस त्रियव्यतीत्यासमेन दतीकर्षो वैस्तेतया एकाग्रयोपशमवैकविषय चित्तं येषां तया एकाग्रचित्तोपिकदाचि-
त्तोपयोगः स्यात्प्रारभ्यपश्यात्तथाह । उपयुक्तमागस्य शुभूपितं यस्याप्रशयपदुननसक्ततो विज्ञापयशमाश्रयेवां सपदात्यमीकाचिपति वैधस्तस्मिन्

सोहस्मकप्यशासीण यज्ञं त्रिमणिश्चाण देवाणय देवीगय एगतरडप्यसत्तनिच्चप्यसत्तविसयसुहमुच्छ्रियाण
सुसरघ टारिसिध्यविउलथोलतुरीयचवलयपदियोहए कएसमाने धोसणक्रेऊहलदिसकण्यएगगंषिसउत्रउत्तमा
णशण सेपायस्राणिश्चाहित्रइदेश तसि च ठारवसि निसतपहिसतसि समाणसि सत्य २ तहि २ देसे महया
२ सहेण उग्घेसेमाने २ एत्रं शयासी ॥ हदिसुगतु जवतो अहवेसोहस्मत्रासिणोदेवा । सोहस्मकप्यत्रइणो इण

अथमवादीत् इत्त मस्सन्तु मवन्तः यइवः शीपनेकशयविसिभो वैमानिकादेयाः देव्यय शीपनेकशयपतेः इव वचन दित्तसुखार्यंमात्रापपति मादे
वाः । शकः तदेव यावत् अन्तिक प्रादुर्नेवत ॥ यतः तदेवा देव्यस एगनर्यैमुत्या इएतुएयावदुर्दुपा अप्येककावल्दुनवस्तः पूजनयन्त सकारयन्तः
यनागयन्तःदगनवन्तः कीतूहलवन्तः अप्येककाशकस्य वचनमनुयतंभाजाः अप्येककाजीतनेय मादीदित्तकत्वायावत् प्रादुर्भवन्ति । ततः

कथर्ती यिस्तीच शश्रकोलाइसल करीर्ने तुरितकतावलो अपलपणं प्रति योपकीयइ यकइ स्यु उदघापयकारस्यै स्यु कायपुस्यै एइयोपोपवर्ना
फीतूलनइ पिये दिपाइ कान एकाग्रचित्तपके उपयोगवन्तके गभजेइणो यदयी देवता तेगइ ते पालाकटकनो अप्यिपविदेय तेइ घंटानोशब्द अस्यन्त
उपशान्त मवुषयइवके तिर्वा २ से देगत्यानकने विपे माटर् २ गत्र्यै उद्वीपशाकरतो २ यको इम कइइ । इदि इतिइये शरपलोसुस्यो यणा
शीपनादेयलीकना ययइइर देयता शीपने देवलोकना अप्यिपति इग्नो एइवा वचन दित्तसुयते अपइ १ आश्रापरइइ । अहोदेयता शकवीय

॥ टीका ॥
॥ गुण ॥
॥ अनु० ॥
॥ भाषा ॥

शरारतां विनाशानां वा येनिफटा गभीरप्रदंशा खेपु येआपतिताः समस्ता शदाः शद्वर्गेषांपुद्गलां स्तेष्व समुत्थितानि पानिपटाप्रतिभुतां पटास-
 पचिप्रतिशदाणा शतसहस्राक्षितैः सकुलो ज्ञातथाप्यमूत् । चिनुक्तमवसि । पटाया मष्टताप्रपद्यन ताहिताया येवियिगंताः शदुद्गला स्तप्रतिपात
 वश्रगः सभासुद्विदुविदुष दिव्यामुजावत समुच्छ्रिते मतिशयैः सकलोपि मीचनं कल्पे अपि सपकायतइति, एतेन द्वायशयोत्रोस्य समागतः
 शदः शोत्रशुश्रोत्रयतिनपरताततः कथमेकत्रताहिताया पटाया सयत्र तद्वद्वृत्तिरुपगायइति यदुप्यते तदपाकतमवसेय । सवत्रदिव्यापुभायत स्त-
 पाकूपप्रतिरूपशयोच्छ्रिते मयोक्तदोषासम्भावात् एव शद्वनये शीपनैकल्पे सजाते पवातिपतिपदकरोतदाइ । सएणचित्यादि । ततःशद्व्यापस्वपतर
 तेया मीचमकशपयाक्षितं यदूना येनामिकामा देयाना देवीभाप एकतेन रतीरनखेषुसक्ता आसुक्ता शतएवचित्यप्रमता विययसुखेषु मुखिता श-
 प्युपपत्ता स्तताःपदत्रयस्यपदद्वयमीक्षतेन कनंचारपसेया सुस्वराया परिक्रयन्यायेन सुषोमपाचटः सस्या रनिवतस्माद्विपुल सकलमीचमंदेयसोक्तकु-

तिरकुत्तो उक्षांलिश्याए समाणीए साहस्रैकप्यं श्रुत्सेहि एगूणेहि वक्षीसविमाणवाससयसहस्सेहि श्रुत्साइं
 एगूणाइ वत्तोसघटासयसहस्साइ जमगसमग कणकगराव काउपयसाइ पिज्जाल्या ॥ तएण सेसेाहस्रैकप्ये
 पासायविमाणनिस्कुटायादिश्रुसदसमुच्छ्रियप्यहिसुश्या सयसहस्स सकुलेजाए श्रुविहेत्या ॥ तएण तेसि

नादेयानां देवीनां च एकान्तरे प्रवक्तानित्यप्रमत्तवियपसुसुच्छ्रिताना सुस्वरपवहारचितविपुलबोधास्वरित्यपलाप्रतियोचने कृतेसतिपापणकोतुइशद
 सकर्षकाप्रतिपुपुक्तमात्राणां सपदात्यनौकापिपतिर्वेयः तस्मिन् पटार्येनिशात्तप्रतिशालो सुलितत्र २ तस्मिन् २ वेगे २ मष्टताशब्दं मष्टहोपमा

पठिकदा सतमहस्रस्रस्रगते सर्वे सकुल अपिरमय शीपमदेवलोकपयो । तिवारं ते शीचनं देवशोकयासी यथा देवताने वैचानिकने देवताने देवीमय
 यकाल रतिरनश्चितं विवे आसक्त यदा प्रमत्त वियपसुखने विये मुखिय एइया देयताने सुपर सुषोपपटागो रचितशब्द तेइयो सकलशीचनं देवलो

शुद्धीपठ
 १ ग ॥ १३ ॥
 म ॥ १३ ॥

तदाऽवहृदिनीदीयेऽः यदास्यनीकाचिपतिः शब्देऽव देवेन्द्रेऽव देवराष्ट्रा एवमुक्ताः सन् सुदृष्ट्यादि व्यायदेय देयइति आश्रया विगपेग यचन प्रतिपु-
 याति प्रतिपुत्सव श्वात्किंकात् प्रतिनिकासति प्रतिनिकाम्पय पत्रैव सभायां सुपसायां मेपीपरमित्तगम्भीरसुपुरतरगदावोत्रमपरिमयवदना सुपाया
 पटा सवेवोपागच्छति । उपागत्य च तान्मेपीपरचित्तगम्भीरसुपुरतरगदा योचनपरिसवहसा सुपायां पटां त्रिकस्य सङ्गानपतीति । उद्गालगागन्तर यव
 वायत तदाह । तएव तीसेमेपीपरचिअगम्भीरगदुरदस्यादि । तसउद्गालगामस्य सस्यं मेपीपरचित्तगम्भीरसुपुरतरगदायं योत्रमपरिसवहसाया सु-
 पोपाया पटायां त्रिकस्य सङ्गान्तिताया सत्यां सोपसेकसवे अस्वेषु एकोमेपु द्वान्नि अद्विधिसासकपाये आयासा देयावाशस्यामानि तेपा यवसइस्त्रेषु अत्र
 मससर्पेत्नीया अन्यास्येकीमानि द्वान्नि यद्वपटागतसवस्त्राणि यमकसमक युगपत् कवकवरायं कर्तुं मयकान्यव्यभयम् अथापिगदो भिगफ्कगत्याव्
 पटागतमस्त्रास्यपि इत्येव योचनीयः । अथपटानादतोयतप्रयत्तदाह । सएवन्तित्यादि । ततोपटानाद्विष्यकारायप्रसूतेरान्तर मीपमःकस्यः प्रा-

तिश्चात् पक्रिणस्कमई २ ता जेनेत्र सभाए सुहम्माए मेवं । चरसिश्चगभीरमङ्करयसद्वा जौश्चणपरिमरुडा
 सुधे । साघटा तेणेत्र उवागच्छई २ स्था त मेधे । चरसिश्चगनीरमङ्करयसद्वा जौश्चणपरिमरुड सुधे । स
 घट तिस्रत्रो उह्वालेडं । सएण तीने मेत्रे । चरसिश्चगनीरमङ्करसद्वाए जौश्चणपरिमरुडाए सुधे । साएघटाए

अन्यपुएकीनेपु द्वान्निगद्विमानयाविद्यतसइस्त्रेषु (मससर्पेप तृतीया) अन्यास्येकीमानि द्वान्निगद्वतसइस्त्राणि यमकसमक कणकणाराय कर्तुं म
 पुत्रास्यभयम् ॥ ततःऽवनीपसर्मा कश्यः प्राधाव्बिमानगिडडापतितगद् घटाप्रतिअभांगमसइलमकुलोऽभयम् । ततसीयो मीपसंकेपवामिनां यद्
 यतीससाख विमानने विर्ये अनेरी एककबी यतीसनाप घटानु सानद्वी एककारइ कवकवटाट ग्राहकरया मयतधीपुई ॥ तियारे ते सीपमवेव
 सोक प्राधाव् विमानगां अमिपुडुट मम्भीर सङ्गाप्रदेगवेइने विर्ये अपापतिसपइयाने यत्र अश्रयगवांना पुल तेइयकी समुचित्त सव्युत्तानेपंटागा

शोचकरणां क्लमर्षद्विर्गांयन्तुं ननुःशान्तिं नमिसिमागन्तुम् । अङ्गमपि भगवतः स्त्रीपकरस्य क्लमगर्षिणां करोमीति कल्पा इतिहेतुमुद्गाब्धेन चत्पमाश
 समनसि समेश्च शरतिश्रुत्वा नैमर्षमादेश्चिभुनीसि इतिनेगेनेवी त । अथया इद्रस्यनेगेयोमाभादेव स्वपदात्यनीबापिपति देव गप्यति गप्यवित्वा
 शेषं भयादीत । किमवादीदित्याह ॥ स्विव्यामेयइत्यादि ॥ किममेव भादेवानुप्रिया । सत्राया सुपमाया नैय मामोषः मपातो नैपीच सस्य रक्षित
 मन्त्रोव बहुद्वन्द्वीरे संपुरतव अदीर्घका सतथा तां योसमप्रमाखं परिमवहल भायप्रभानत्वखिर्देगस्य पारिसहल वृत्तत्य यस्या वा तथा वासुधोः
 पां नाम सस्वरा षटा विकृत्य स्त्रीनुबारात् सक्मालयन् २ ताकयन् २ महता २ गपेनीदपापवन् २ ययव्व आघ्रापयति भोदेयाः । गञ्जीदेयेश्रो देवरा

सकप्ये समुष्पज्जित्या । उष्यणे खलुना । जयद्वीत्रं २ नयवतित्ययेरं तजीश्र्यमेश्र्य तीश्र्यपञ्चु प्यसुमणागयाण
 सकाणं टावदाणं देवाराहणं तित्ययराणं जम्भणमहिम करिस्त २ तं गच्छमिणं स्यहपि अगयवृत्तित्ययरसस
 जम्भणमहिमकराम तिकट्ट एव सपेहेह २ सा हरिणंगमेसि पायस्ताणिश्र्याहिवई देव सद्दविह २ सा

संवेपणे पुमेस्युषिरेगमे पिषु पुद्गुत्यनीबापिपति २ ऐमुगुदापयति २ यत्रमयादीत् । समया सुदुमपुथा सुवीपर
 चित्तुमीरुमुदुत्थम् ॥ यानगपुसिहलां मुकापुसुपाजा पृठानिस्तुय ॥ वक्मालयन् २ मुहता २ शुश्रु भोदुपोपयन् २ यत्र मयादीत् ॥ यववद
 यत्रुय नीकामनादिश्वर सत्राहृत्कीपपयास्या प्राकीकक ग्राहजुत्त एमरपदमा ॥ ककदात् जिनपमरुपवीपिना वेणुश्वर । श्रावक्युम्भनाय देवुश्वर
 मुत्तुश्रितिकपु यमनादु दयाकपुश्रुड वापककाणादिक म्भमना निपुक्तु श्रामरुपरयमपु म्भगव मुयतापु नैमर्षनामुरपीर घुम्भना म्भुपुम्भे स्व्यागति
 या अक्मना फरकश्वर तेमाटे सनारमन्द्रे यिये जीवने दीदीकरीवासय अमयना नागफरकेश्वर कर्मना भयपीरावई ते गच्छगति आश्रयकप
 दूगतिमार्दि पकडीश्वर अमविभूतंतीति कटारिले अगुपलिव प्रघाम क्लेयलक्षण कयलदक्षणा धरकेश्वर व्यावृत्तगईटे घावेकर्मरुप खटनस्या

॥ टीका ॥
 ॥ मन्त्रे- ६
 ॥ अनु-
 ॥ मा-

अष्टमीपत्र
 भागवत
 अथशत
 ०४४२०

४४

मनुष्यपद्यते । कोमावित्याह । उपपन्नं खलु भो ! अर्बुदं पिष्टीपेन गयास्तीरं करं तस्माज्जीतमेतदनीलप्रत्युत्पन्नान गतानां गच्छावां देयेन्द्राणा देवराणां

क्रिद्वयथुरनाणदसणघराण त्रिच्छुहृच्छुभ्राण जिगाण जात्रयाण तिगाण तारद्यागं बुद्धाण वोहियाण
मुनाण मोच्छगाण सहस्रूण सहस्रूरिशीणं सिधमयलमरुश्रमण तमस्कयमसूत्राह मपुणरात्रवित्तिय सिधि
गद्धगोमधेस्यु ठाण सपसाण णंमाजिणाणं जीश्रुभयाण णमेत्युण जगवनु तित्ययरस्स श्याहगरस्स जाव
सपयिच्छकामस्स वडाभिण जगवतंतत्यगयं इहगण पासउमेभयत्रतत्यगण इहगयतिकहुं वडड णमसुड २ ता
सीहामणवरनि पुग्याच्चिनुहे सयिमस्ये ॥ तणं तस्म सक्कम्म देवरया श्रयमेश्याकूत्रे जाव

स्यात्सुप्रसाहना मसोजितानो जितभवाना तनास्तु भगवतन्नायकरस्य ध्यादिकरस्य यात्रस्यपादितकामस्ये वन्दानि भगयन्त तत्रगत इहागत
परशुभाभगवान् तत्रगतमिहागत इति कत्यावन्दितमस्यति यन्दिस्थानमसिस्था निहासनयरे पूर्वोत्तिमुख सर्गिपक्षः । ततस्त्वंग्रकस्य देये
स्त्रयं देवराणां श्रयमेतद्रूपोपाधरसकल्पः समुपपद्यत । उत्पन्नं खलु भोजगृहीते २ भगवान् तोपकरं तज्जीतमेतत् अतीक्षप्रत्युत्पन्नामागताना
गच्छाना देवेन्द्राणा देवराणा तीयकण्ठा जन्ममहिमानं कर्तुं तद्रुच्छामि श्रावमपि प्रगयतस्तीर्थकरस्य जन्मनामहिनाकरियाभि इति कत्यायुय

असत् गुण्येता पुरापयिपिष जसम कर्म वेरीगोबध परुपमाहि श्रीहमरीया पुरियमाहि धरप्रधान पुहरीकं स्य तफसल मरीया पुरुपनयिपे प्रधान
गन्धइसीमरीया लोकन यिय जनम उभयलाकने योगसमना कर्षणार ते नाप लोफते पट कायरुप मय जीश्रमं द्विसमभकरणधार प्रख्यलाकन
निर्वायात्परुप अयकार भाग्यकारीमा दीपफसरीया सबलोक्ने यिपे फेवलज्जानिकरी उद्योतमा करणधार 'गणपकी' सातभयउपपत्ते ते प्रभय
(इहलोकभय १ परलोकभय २ आदलभय ३ अकस्मग्रुप ४ आजीयिकाभय ५ मरुदभय ६ अयपणनय ७) अनुजानत्परुप वसुना वरुणारसम्प

अर्बुदीप०
भागसम्प
यस्य ५

५५
५५
५५

विद्वान् पर्यगते यदभूत्तदा । ततः सिद्धामनोवैशमात्सरं सस्यगन्धस्य देवेभ्यः कान्तुगो यावत्सकल्यः

एतद् २ हा कठगतुडिश्चत्यनिश्चानु नृश्यान् साहरद् २ हा करयलपरिगहिअ सिरमात्रह मल्यु अ्चु ज
लिक्हु एव वयासी । णमत्यु ण अरिहताण भगवताण आहगराण नित्यपराणं सयमयुद्धाण पुरिसुत्तमाण
पुरिवधीडाण पुरिमयूरपुहरीश्याण पुरिमयूरगधहृत्थीण लोगुत्तमाण लोगगणाहाण लोमहिश्याण लोमपहंकाण
। लोमपञ्जेश्याण सुतयदयाण चरुकुट्टयाण सरगट्टयाण जीयदुयोण श्रेहिदुयाण धम्मदुयाण
धम्मदेसवाण धम्मनायगाण धम्ममारहीण धम्मयश्चाउरनचक्कधेदी ग दीश्रेत्ताण सरणगहं पडुठाण अुप

कराणां आदिकाराणां मदस्यवृत्तानां पुरुषपालमाना पुरुषमिदानां पुरुषपरपुहुराकाशां पुरुषनरगज्यष्टमित्ता साकात्मनासां साकनायाना साकात्मना
लोकाप्रदीपाना साकप्रद्योतकाराणां अभयदानां बहुदाना सांगदाना सांगदानां कोदाना बोधदाना धमदेगजाना धमनायकाना
धममारचिना धमयरासासुरतत्तत्तकवतिना जीवोत्ताराणां गरुणमितिहासां अमतिहत्तवराजानदुगमपरासां अ्यायुत्तद्वदना त्रिनानाजीवकाना
तीक्ष्णानां सारकाणां बुद्धानां वाधिताना मृत्ताना साचकाना मयस्रानां मयवृत्तिना त्रियाचकाराणां मसाजया अ्यायाचपुनरायत्तक मिदिकनानाधेय

द्विधावर्तकप मलाके अजलि खरीनद् इम कदद् सयनकरं ॥ मसस्काररूते कइति मयत्र पाप्यात्तकरं अत्रिद्वन्द्वे कात्रद् (इहा त्रियय पाठके ण
मयानुगइये ते अरिहत्त १ समारहेत्तइ किरी खेदने अवनयु नदी ते अन्नपत्त २ भोमन्दि इन्द्रात्तिकने पूजनीकत्त अयइ अहेत्त ३ (भययत्त
पाणकत्त) भगात्त १ पाण २ मन्नास्य ३ यगा ४ बीर ५ स्युत्तित्तव ६ रूप ७ योयो ८ यमे ९ खामु १० आ ११ धम्म १२ सुय १३ योगिय १४
। अकयोनि वर्जान यार अयवत्त ते मयवत्त (धम्मनी आदिना करत्तहार सिधयत्तुपिंपपुय तेइना करत्तहार पत्ता अणदेग विमासवत्तमाण पाप्मा

सति उक्त पटपद्यादि कुमारीकृत्यमिति । अथेन्द्ररुद्राधसरः । तस्मिन्कालेनितस्मिन्मन्त्रे पृत्यत्र मन्त्रयोदिगुकुमारीकृत्या

गाण स्याद्देवस्य पौरवस्य सामिह्य जहित महत्तरगत स्यागाईसरसेणायस्यं कारिमाणे पालेमाणे महयाहय
णहृगीस्रधाडधततीतलतालतुद्विअघणमुद्गपद्रुपद्रुहप्यथाईश्वरवेण दिङ्माइजीगजोगाइ जुजमाणे विहरइ ॥
तएण तस्स सक्कस्स देविदस्स देवरस्सी स्यासण चळइ,, तएणसेसक्को जात्र स्यासण चलयं पासड २ ता
हुहिं पठजइ २ ता जयवतित्ययर उहिणा आओएई २ ता हठतुठचित्तमाणदीए पीडमणे परमसोमण
सिए हरिखवसयिसप्यमाणहिअए धाराहयकयत्रकुसुमचन्नुमालइशुजसत्रिशुश्रीमकवे विश्वसिअश्रकमल

महत्तरकत्व आठे धारसेमात्यपकुवन् पालयन् मप्रताडतनृत्यगातथावित्रतस्मजलतालाग्रांटन घमन्वृक्षपटपटइयादिश्रयंश्च दिव्यान् भागभोगान
जुञ्जन् विहरति ॥ ततस्तस्यगकस्य देवेभ्यस्स देवगणः आसनचलति, तत उगक्रो आसनचलित पश्यति दृष्ट्वा अथपि प्रयुज्यमगयन्त
तीर्षकरं अवधिना आजोगयति आभोग्य इष्टुष्टुचित्त आगन्धितः प्रीतमगाः परमभौमनसिकः इयवयगविमपद्दृत्यः धाराइतकदस्य कुसुम
चन्नुमालापित प्रफुल्लितरोमकप यिकमितवरकममयमवहन प्रयलित यरकटकट्टिककेपूरगकट्टारविराजद्वितिवशाः प्रालस्य प्राप्स्यलपोतम्

रक सोवैलाआवकमी प्रतिमावहार्ते पोषसे प्रथम देवतामा यंयं श्याप मयत्रजातिमा देवताके तेमपया पाकगामा दैन्यप्रते पिवादेइ तेमाटे
पाकगामन मेरुपबंधपकी दृचिवादिगिना त्रिठाशोक आचामीकना स्वामी यतीमनाय विसायबासीनास्वामी अचिपती येरायशामा हायी
बाइमके जेइने देवतामी इन्द्र रजरहित आकापनीपरं निर्मलयस्वना धरुणहार परस्वाके माला अने मुकट जेणे मवा मुण्णमय मतो इर
चित्तीपरं सपल एइवे कुल्लेकरीने लइकतापकी मघाता गलस्यलजेइना देदीप्यमानके सरीरेइमो खानी पगलगापीइने एइवी पश्यको जेइत

इदोप०
सामागा० ३५
॥ वव० ५० ॥

॥ टी

॥ मृ

॥ अ

॥ भा

याशीर्षवन्त्रश्रे पदुकवन्तीतिभावः सपाकृत्वाच गवतु प्रगय म् पर्यतायुः २ इत्याशीर्षपग ददतीति । ततः सुसुसकलकायकरजानतर ताकृषकम-
 प्यशस्य यतस्रोदिकृत्तमारीमहृरिकाभगवन तीर्थकर करतलपुटेन तीर्थकरसातरश्च बाणानि गृह्णन्ति गृहीत्वाच यथैव प्रगवतस्तीर्थकरस्य ना-
 म्मन्त्रत् तत्रैवापागच्छन्ति सपागत्यच तीर्थकरसातर शय्याया गियादयति निपाद्याच भगवत तीर्थकरं मानुःपार्थे स्यापयित्वाच मासिदूरा-
 मन्नाग आगायत्य परिगापत्यस्तिष्ठति यथासाच मन्त्रेऽध्यायधालोकधामिन्यो गजदन्तगिरीयासपीमवनयामिन्यः यत्वेतदधिकारसूत्रे सयुधि २ कूहेदि
 इतिपद नदपरमकलदिकृन्नाथधिकारमन्त्रपाठासुरशार्थे साधारणसूत्रपाठे च यथासन्नय विधिमिथेपीमभाभयश्रीपायिनि ठादुलोकयामिन्योऽष्टी

मायर सयगिज्जसि णीसीश्याविति २ त्वा भयवतित्ययर माजपुपसे ठाविति २ त्वा श्यागायमागीनु परिगा
 यमागीने चिठति ॥ तेषं कालेण २ सक्ते गामदेविदे देवराया वज्रापाणी पुरदरे सयक्कनु सहस्ररुके मघव
 पांगमासणे दाहिणह्रुलोगाहिवदं यन्नीसधिसमागवासमयसहस्रसाहिवदं एरात्रगवाहणे सुरिदे अयरशत्रवत्यधरे
 श्यालेहंश्यामालमउठि नयहेभशारुषिप्रचैचलकुह्लिचिठिहिजामाणगह्वे ज्ञासुरधीदीपलश्रवणमालधरे महिह्वीए

स्तिष्ठति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये शकामामदेवेन्द्रादेयराण यज्जपाणिः पुरन्दर शमकनुरमरुलाश्रासघवान् पाकशामन दक्षिणादु लाकाधिप-
 तिः द्वात्रिंशद्युनालवामिशतसहस्राधिपतिः ऐरावतयाजनःसुरेन्द्र अरजोस्वारवस्त्रधर आलपितमालामकटः नवभ्रमवाहविभ्रवच्छाल कुरुरलवि

नियारंकोपक्षी शयनी पोटली मार्धे छमेके प्रकारता मन्त्रिकमय भाति चित्रामसर्धे यतयाटली गोल ये पायाच गाला पशोपइ भगवन्त सीधेक
 रमा कामपा मूलने विधे सादो मादि आस्सालवे करीने टिटटीति यक्षो यजुकरे यजादे पाठे प्रगवन्त परतमीपरे आउवाकन्त यक्षो आश्रीवं
 यवन कहे विचारपक्षी तेष कृष्णधीपमप्यनी कसुणहारी श्यारिदगाकूपारी मरुतरीकाए भगवन्त निमुकरः मते कए न पुटच पुलपुटइ करीने अने

बुद्धीप
 रामाश्रम
 २४०५ ॥

गिमपुसुति वहीययति सिंपुत्यथ भोत्रीपंचरत्नकाष्ठानि प्रस्तावात् खडयः रुनामीति योच । यादृशीवम्बकाष्टे रगिन्द्रीपिताः स्यात् तादृशात्तो-
 निभावः । प्रक्षिपति प्रक्षिप्यथ अग्निमुत्सवालयति उद्वीपयति उद्वयथास्यच प्रायेयप्रमाणानिद्व्यनोपयोगीभूतानि यन्निचसद्रूपान्निष्काष्ठानि प्रक्षिपयति
 पूर्वोद्दिक्काष्ठप्रवेष्टे उन्वयद्वीपनाय छयथ रत्नाकरबायति विक्षेपः प्रक्षिप्य अग्निज्ञान कुर्वन्मि कृत्याथ पूर्वैस्सप्तः कर्त्तव्यता तां कुर्वन्ति येन प्रयोग
 वेपयानि प्रस्तावपाणि भवति तथाकुर्वेतीत्यथः कलाथञ्जिमन्त्रमयाः शाक्तिपादितुपदेवताभ्यो द्रुग्नेपादिस्पृशकरौ रक्षावोन्निष्काष्ठानि मय्याथ
 नागामखिरवामी मन्त्री रचना तथाविधिविद्वीपापाशवृत्तगोली पापाशगोत्रकावित्यथः गृहीत्वाथ भगवतस्तापचक्रस्यकण्ड मूले टिडिशिवेतीत्यनु-
 च्छरवगोप तेन टिडिष्णार्येति परस्पर प्रस्तावमन टिड्डीनिशयेत्याहमप्युक्त यादयतीत्यथः अनेमद्वियालीलावशादगुण्य व्यामस्त भगवत यश्यमा-

दुवेपाहाणचट्टगोलए गहाय भगवन्ने तित्ययरस्स कथामूलसि हिडिष्णार्येति भगवन्ने मयय पस्ययात्तए २ । त
 एण तात्त रुच्चगमसूवत्यस्योत्त वत्तारिदिसाकुमारीमहत्तरिष्णान भगव तित्ययर करयलपुट्टेण तित्ययरमा
 यरथ थाहाहिगिखुंसि २ तां जेमेथ भगवन्ने तित्ययरस्स जम्मणन्नत्रणे तेणेवउत्रागच्छुत्ति २ णा तित्ययर

काव्याथतत्त्वोद्विष्णुभारीमहत्तरिकाः भगवन्ततीचकर करपुटेन तीचकरसातरत्न थाष्टोयुद्धन्ति गृहीत्या यत्रैव जगयतस्तीचकरस्य काममन्त्रम तत्रै
 षोपागच्छन्ति त्रपागत्य तीचकरसातर उपनीये निपादयन्ति निपाद्य भगवन्त तीचकर सातःपार्श्वेभ्यापयन्ति स्थापयित्वा आगायन्त्यः परिगायन्त्य

भारी महत्तरिकाइ धरमरीवीमुपना लाकडी करीने अरवीन् लाकडुं मयइ पमइ अग्निपाष्टे पावीने अग्निविपू
 तई मियमीने गात्रीपनामइ बावळा चन्दना काष्ठ अग्निमाहि प्रक्षेप पाशीने अग्नि उडवासइ दीपेवइ ध्रुवनयोग्यमपिच काष्ठ प्रक्षेपइ अग्नि
 गांइ पात्तइ २ अग्नि दीगच्छइ करीने द्रुत्तिकात्तं भस्तराय करइ करीने तीचकरत्तं इत्थं तीयेकरतीमावात्तं इत्थं शांक्तिपादितुदृष्टद्वयोप

गोपुर्वद्वन्द्वकाष्ठानि, उपरत समानपत्त । ततस्त्रीश्राभियोगा देवा स्ताभी रुचकमध्ययासाख्याभि' यतस्त्रभि दिक्कुमारीभस्तरिकाभिरैवमनन्तरोक्तमु-
 क्ताः आचस्ताः सतो इष्टतुष्टात्त्यादि याधद्विसयन यचन प्रतीश्रुत्यङ्गाकुर्वन्ति प्रतीप्यच चिप्रमेय सुद्रुष्टिमयतो यंपरपर्यन्ताम् सरुक्तानि गोशीपषट्दन
 काष्ठानि सहरति सातस्तः मध्यह्नयक्यास्तथा दानस्रो दिक्कनारासप्तसरिका मरुक् शरप्रतिक्रमि सीरुक्मुखमन्युरपादक काष्टियिगेप कुयन्ति कल्याप
 तैनेव गरकण मष्ट अरणि लोकाप्रमिद काष्टियिगेप घटयति संयाजयति घटयित्वाच शरकेनान्ति सयन्ति सयित्वाच अन्निपातयति पातयित्वाप अ-

वासहरपञ्चपात्रं सरसाह गोभीसचदणकठाइ साहरति ॥ तएण तात्रं मङ्गिमरुश्रगवत्यञ्चोत्रं चत्वारिदिसाकु
 मारीमहत्तरिश्चान्त्रं सरगकरेति २ हा अरण्ये चक्रेति २ हा सरएण अरण्ये महिति २ हा अग्निगिसिधु
 र्क्रेति २ हा गोशीसचदणकठे परिक्रवति २ हा अग्नि उज्जालित २ हा समिहाकठाइ उरिक्वति २
 अग्निहेम करेति २ हा मूढकम्भकरेति २ हा रक्कापोट्टे लेश्र वधेति २ हा पाणामाणरयणमञ्चिचित्रे

पातयित्वा अग्नि मपुष्टन्ति सपुष्ट्य गोशीपचन्दनकाष्ठानि प्राक्षिपन्ति प्रमिष्य अग्निमुत्सवास्तयन्ति रुच्ययास्त्यसन्निवाकाष्ठानि उपरि अक्षिपन्ति प्रशि
 प्य अग्निहर्म बुयन्तिरुत्या जूतिकमकुर्वन्ति रुक्वारजापोटलिका यम्रन्ति यथागामामखिरत्नस्त्रित्रीद्वीपायाशुसगोलकौ यशीत्या भगवतस्ती
 र्धकरस्य कण्ठेने टिहिआयन्ति ८ विष्टीतिगन्त्राशपादनपूवक यादयन्तीत्यथ) टिहिआयित्वा, भयतुमगवान् पयथापुः २ ततस्तारुचकमध्यया

भा देवानुप्रिय । सुद्रुष्टिमन्तगाने वपधर पञ्चतपकी गोशीपनामा यायता चन्दनकाष्ठ आणो । तिवारे ते आघाकारी देयता तेह रुचकद्वीप म
 प्यने ममभरारी अ्यारिदिगाकुमारोका महरतिरकाय हन कसे एकद्व इपधत्तं तपुचया यावद्दु बिलवकरीने मचन सामनश्च २ गद खिमप्रतावली सुद्र
 द्विमन्तगानां वपधर पर्यतपकी रुचमहित तासा गोशीपाने वायनोपमन्तगाना काट आचष्ट । तिवारे ते मध्यरुचकद्वीपनी ममभरारी अ्यारि दिगाकु

जग्दीप
 भागादि
 यत्रय ॥

ति उपदेशयति निपाद्य च गतपादौ सङ्ख्ययाः शतसुखाऽपरापरौपरौसैन कावोपयाभा शतेन वा यत्पक्ष तद्व्युत्पत्तयसङ्ख्याकमपि यदुपयचन
 तथाविधेषुचितैलसप्रदायं तैरैरस्य गपति तैलसस्यञ्जयस्तीत्यर्थः । अस्मयस्य सुरभिणा गन्धर्वसंकेन गन्धर्वव्याफानुत्पल हृष्टादीना मुद्वतिषूयपिनेन
 गन्धर्वुक्तगोचमस्युष्यं पिबहेमथा सदृशं यमि सन्धितैलापनयन कुर्वन्ति सदृश्यं च भगवततीपकर् करतलपुटेन तीपकरमातरस्य दारुणी गृह्णन्ति गृही
 त्वाच यत्रैयं पीरतस्य कवलीगुच यत्रैयं च गाल यत्रैयं च विज्ञासन तत्रैवोपागृह्णन्ति सपागत्य भगवत तीपकर तीपकरमातरस्य विज्ञासने निपाव

मायत्र वाहाहि गिग्यात १ सा जेनेत्र पुरत्यिमिल्ले कयलीहरण जेनेत्र चउस्सालण जेनेत्र सीहासणे तेणेव
 उधागच्छति २ सा जयवतित्ययर तित्ययरमायरच सीहासणे णिसीस्यवेति ३ सा तिहिउदएण्डिमज्जावेतित ०
 गधीदएण १ पुप्फोदएण २ सद्योदएण ३ मज्जावित २ सा सद्योदकारधिमूसिश्य करेति १ सा भयव
 तित्ययर करयलपुठेण तित्ययरमायरच वाहाहि गिग्याति २ सा जेनेव उत्तरिल्ले कयलीहरण जेनेव चउ

जयमि १ तद्यथा-गन्धादकेन १ पुष्पादकेन २ गृह्णादकेन ३ मज्जापित्वा सद्योदकारजूपित कुवमि स ह्या भगवत तीपकर करतलपुटेन तीये
 करमातरस्य वाग्धेगं हीत्वायत्रैय छोत्ताह कदलीगुच यत्रैयसुतुः शालयत्रैय विज्ञासन तत्रैवोपागच्छन्ति सपागत्यभगवतसायकर तीपकर
 मातरस्य विज्ञामने निपाद्ययति निपाद्ये आभियोगान् देयान् शत्र्यापयन्ति शत्र्यापयित्वा एकमथाविपुः । विप्रमेवभोदेवानुपिया ! पुल्लिम्न-

एषु कुरे क्वद्वयुकराने जंगयमा नियकर मते करतलपुटे करीने तियकरमी साताप्रते अणि करीने यत्रे यहीने जिषा पूर्वोदयिनु केलिगुचै कि
 सा चउगालभयलसै जिषा विज्ञामनसै तिषा आवड छावीने भगवत्त नियंकरमते अने तियकरमीमाताप्रते विज्ञासनने विषे बेसार बेसारीने
 त्रिषिप्रकारे पोणीएकराए ज्ञान करावे । तेनेहा सुगन्ध बुद्धोदिक निश्चितपाणी १ जाय प्रमुपपुल्लवसित पाणीह २ केयव ३ मुद्वपाणी ३ - ज्ञान

मन्तरीयह-साध । तय्ये तान्ते कृत्वागगन्नवत्यथासु यत्तारि दिवाकुसारीशुद्धत्यादि । तत्रस्ता रुचकनप्यथास्तव्या यत्तस्यो विककमारीनपुत्रारिका प-
 त्रेय गगनास्तीयकर कीपकरमाताय तत्रैवापागच्छन्ति । उपागत्यच भगवत् तीर्थंकर करतलघपुटेमतीयकरमातरश्च यादात्रि गृह्णन्ति गृहीत्याप यत्रे
 य दादिषात्य कर्तलीगृह यत्रैवप यतु गालक यत्रैवच सिद्धासन तत्रैवोपागच्छन्ति उपागत्यच भगवत् तीर्थंकर तीर्थंकरमातरश्च सिद्धासने निपाद्य-

रिस्थानु जेनेत्र मयवतित्ययरे तित्ययरमायाय तेनेत्र उवागच्छति २ ता भयव तित्ययर करयलसपुढेण गि
 यहड तित्ययरमायरय द्याहाडि गिस्थति २ ता जेनेत्र वाहिणिह्वे कयलीहरण जेनेत्र वडस्सालए जेनेत्रुषी
 हासणे तेनेत्रउवागच्छति २ ता त्रयत्र तित्ययरं तित्ययरमायरश्च सीहासणे णिसीस्थीवेति २ हा सधपागसह
 स्सपागेहिस्थि गति २ ता सुरन्निगा मधयद्वयएण उवहेति २ ता मधवतित्ययर करयलपुढेण तित्ययर

यत्रैवसिद्धासन, तत्रैव उपागच्छन्ति उपागत्यभगवत्तीर्थंकर तीर्थंकरमातरश्च सिद्धासनेनिपादयति निपाद्यगतपाक सट्टसपाकेः तेलीस्स्युद्धयन्ति
 व्यस्युपित्वा तुरभिगागन्धवतकेन बहुतयन्ति बहुतय मगवत्तीर्थंकर करतलघपुटेमतीर्थंकर करतलघपुटेमतीर्थंकरमातरश्चवाहृणश्चुक्षि गृहीत्या यत्रैवपीरस्त्य फदली
 गृह यत्रैव चतुःगात्र यत्रैवसिद्धासन तत्रैवापागच्छति उपागत्य मगवत् तीर्थंकरतीर्थंकरमातरश्च सिद्धासने निपादयन्ति । निपाद्य त्रिभिःकदने

त्वा शत्रुमरं विपे वसवदारी च्यारिदिक्कमारी मट्टरिका जिहा मगवत् तीर्थंकर प्रते अने त्रिचकरी माताह्वे, जिहा च्यावत्र छाधीने भगवत्
 तीर्थंकर मति करतल सपुट्टइस्तसपुट्टइ फरीने अने तीर्थंकरती माताह्वइ तेमति चार्धिकरीने गहप यद्रीने जिहा दक्षिणदिशिनु केलीगृह्वे
 जिहा पातालभयणवे जिहा सिद्धासनते जिहा च्यावत्र छाधीने मगवत् तीर्थंकरमातर अने तीर्थंकरती मातामतरश्च सिद्धासने विपे वेमारश्च
 यमारीने वा उपयोए गोपनु तमयतपाक इम सट्टसपाक सट्टसपाक प्रसुय मुगन्ध तल मद्द न करे करीने सुरभि मद्दसुगत्य गन्धपुड पुर्वेकरीने ऊय

कृत्वा भगवतस्तीर्थंकरस्य चतुरस्रसुखस्यै मारिताल फलपयन्ति कथययिस्थाश्च विदरक गणैरुनन्ति स्त्रियस्त्रिधा विदरकैकल्पितानामिनिधानयति निधान
 यिस्थाश्च रत्ने स्वयज्ञेय प्राकृतत्वाद्भिन्नकल्पित्ययः पूरयति पूरयिस्थाश्च परितालिकाभिवृयाभि पीठ स्रग्नन्ति कायः । पीठयस्था नदुपरिहरितालिकाय
 पतीत्यश्च । विवरककल्पनादिकश्च सर्वे जंगवदवपवसाशातमानिभृत्यस्यै पीठवध्याश्च त्रिविधिययिमायञ्जदिक्रमये श्रीषि कदलीगृहाणि यिकुर्वन्ति ।
 ततस्तेषा कदलीगृहाणां यदुमध्यदेशमाने श्रीषि चतुःशालकाना यदुमध्यदेशमाने श्रीषि सि-
 द्धान्तानि विकुर्वन्ति तेषा सिद्धान्तानामपमेतादृगी वक्ष्य्याम प्रथमः २ सिद्धान्ताना सर्वोयस्य क पूययदुज्जखितव्यः । सप्रति सिद्धान्तयिकुयया

२ ता त्रिविधिसि तत्र कयलीहरण विउद्धति । तएण तेसि कयलीहरण यज्जमसूदसनाए तत्र चउरससालए वि
 उद्धति ॥ तएण तेसि चउरससालगाण यज्जमसूदसनाए तत्रसीहासणा विउद्ध ति । तेंसिणं सीहासणाण अय्य
 मेश्यासुधे वणावासे, प० सद्योयस्यत्र ज्ञाणिच्छही । तएण तात्र रुअ्यगमसूवत्यस्यत्र चत्तो रिविसाकुमारीमहत्त

शालकानि विकुर्वन्ति ततस्तेषाश्चतुःशालकानां यदुमध्यदेशभागेश्रीषि पित्रामन्तानि यिकुर्वन्ति यिकुर्वन्तया सिद्धान्ताना । अयमेतदुपीवर्णावाच
 प्रथमः २ सर्वोवशकोभखितव्य । ततस्ताः ८ चक्षुष्यवास्तव्या यतस्त्रोदिकुनारीमहत्तरिका यश्रीभगवान् तीर्थंकर तीर्थकरमासाश्च सर्वोवोपाग-
 ष्टिति उपागत्यत्रगय त तीर्थंकर करतलसपुटेन तीर्थंकरमातरश्च याज्ञान्तिर्ययति यश्रीत्या यश्रीयशान्तिवात्य कदलीगृह यश्रीवधतु शाल,

उवाचैवापीने मार्गे हरितालिका द्वीपवायश्च द्वात्रे पीठ भाष्य कापीने त्रिविदिगि पूषदक्षिणात्तरविदिं त्रिषि केलीगृह यिकुर्वत् । तिवारपकी
 तीर्थकलिगृहने यदुमध्यदेशभागे बिषि त्रिष्य चोसात् भवन त्रिसेप विकयश्च । तिवारपकी तेह चोशाला भयमने यदुमध्यभागर्षे त्रिष्य सिंहा
 सन विकुर्वन्ते, तेह सिद्धान्तानो एहवो चर्ख्य्यास सुकपट्टे, सिद्धान्ताना, यस्येन पूर्योलीपरश्च सब कहवो । तिवारपट्टे, ते सुकपट्टे द्वीपनी मार्गे

बुद्धीपठ
 भागभूषण
 वचन्य ०

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

यास्तथा मन्त्राणावन्तिरुचकवाग्विय कोषः यत्तु यैग्यथिकवत्तु सङ्ग्रहमाखे रुचकजिरोविस्तारे द्वितीयसङ्घे षट्ठिग्वत्तिपु यत्तुपु कूटप्य पूवादि
 क्रमेण वतलकावधनीत्यथः । श्रीरामपदेयसूरपदुपगोपगुती मन्त्रस्यभ्ययने मन्त्रिसङ्घवत्युद्घाटयत्र रुचकद्वीपस्याभ्यन्तरादयाधिस्य इत्याहुः । अत्र
 तस्य पदुपुतम्य । वतलो विचकभारिका यावद्विहरति । तद्यथा । रुपा १ रुपायिका २ सुकृपा ३ रूपकायती ४ तथैव युष्माभि मनेतक्यनिति

वीयिस्थाहृत्यगयात् श्यागायमाणीत् परिगायमाणीत् चिठ ति । तेषकालेण २ माझ्मरुअगवत्युद्घाट च
 सारिदिगूकुमारीमहत्तरिस्थात् सण्हिं २ कूळ्हि तहेत्र जात्र विहरति । त० रुस्था १ रुस्था २ सुकृवा ३ रुय
 गावर्द्ध ४ तहेत्र जात्र तुभमेहिणभीहृत्कटकट जगत्रत्तं सित्ययरसम चउरगुलवज्जणाजिणोल कप्यतिरत्ता विअ
 रग स्वपति २ ह्या विश्वरगेणामिणिहगति २ त्ता रयणाणय बहराणय पुरेसिश्ना हरितालिस्थाए पेठ यद्यति

पु २ कूटपनयैवयावद्विहरति २ तद्यथाकृपा १ रूपकानिका २ मरुपा ३ रूपकावती ४ तथैवयुष्मानिमनेत्य निकल्या भगवन्सीचकरस्य यत्तु
 द्रुमधत्रेणानिनालकपरपत्ति । कल्पयित्वाविदरक खनति खनित्वाविदरकनाभि निषागयति निषागयित्यारबैवस्य पूरयति पूरयित्वाहरितालो
 निः पोटयन्ननिपेटयथातपुपरिहरिताविकावपत्ति चिदिश्रित्रीचि कदलीगुहाचिकवति सतसेयं कदलीगुहाया यदुमन्थयेत्रजाग्रीश्लिषतुः

भागवत शिषकरने अत्र तीपकरणी भागने अ्यारविदिगि कृविने चिये द्यावि श्यापना सेङ्गव इपत् गातीपकी यिसेप गातीपकी यत्रवइ ३२ तिष्ठे
 कार्णे तिष्ठेभने मन्त्ररुचकद्वीपनी यमचहारी रुचक द्वीपमा गाडिगा अघने मिये यत्रवहारी अ्यारदिक्कुमारीका मङ्गतरिका पोताफने कुटपी ति
 गत्र सावत् यिचरत् । तक्की रुपा १ रुपायिका २ सुकृपा ३ रूपकावती ४ तिन यावत कर्णने मङ्गने भीङ्गे मा इम कर्णीने भगवत्त तियेकरने
 अ्यार आगुल मन्त्रिणै गाणिनाल कापइ कापीने लाठ पणे पकीने लाइने यिये गाजिनाल याये यापीने रवकरे मन्नेकरिने सावपूरे पूगीने पी

अंशुदीप०
 भागवत
 ४ वचन्य ४
 ॥ ४३९ ॥

इसगता आगायंत्यः परिगायत्य स्तिष्ठन्ती ते । अप मध्यरुचकषासित्य आगयसिध्याः । तेऽफालैश्चित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्ममये मध्यरुचक

सा ५-सष्टप्यत्रा ६ चैवसिरी ७ हिरी ८ चेत्र उत्तर १ तहेय जाव वदिज्ञा भगवत् तित्यपरस्स तित्य
यरमाउएश्च उत्तरेण वामरहस्यगयात् छागायमाणीत् चिठति ॥ तेणकालेण २ विदिशि
रुश्चगयत्यहात् चत्वारिदिसाकुमारीमहेश्रिश्चात् जाव विहरति । त० चिस्ताय ३ चिन्नकणगा २ सतेरा ३
सुदामिणी ४ तहेय जाव गनीहश्चात्तकह् वदिज्ञा नगवत्तित्ययपरस्स तित्ययरमाउएश्च चउसुविदिसासु

गो २ पुष्करीकाच ३ नाकसी ४ शसा ५ नयमभाषिव ६ आ ७ ई ८ घेयास्तः ॥ १ ॥ तथैव यावद्विद्विस्वामगवतःतीषकास्य तीषकरमागुथ
उत्तरेवामरपसगतः आगायत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्ममये विदिक्कुणकयास्तव्यात्रतादिकुमारोमहेश्रिकाः यावद्वि-
यरन्ति ॥ तथया चित्राच १ चित्रकनका २ गतेरा ३ सौदामिनी ४ तथैवयावज्जंतय्यमिति इस्यायविस्वामगयतस्तीषकरव्य तीषकरमागुथसिसुपु
विदिक्कुणपिकास्तगनाथागयत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्ममये मध्यरुचकषासित्या यतस्कोदिक्कुमारो नदहरिका स्वकी

सो गयीयस्यो वग कदीन भगवन्त तीयकाने अने तीषकरानी माशाने पश्चिम यीजया दायमा लइनइ इपत् गातीयकी विसेयत्र गातीयकी वडसइ ४० ॥
तिषत्र कालइ तिषमने उत्तर दिशिनां रुचकपयतनी यत्तणशरी यावत् विवरइ ५ तैकेरी आलवुसा १ नितकेशी २ पुषरीता ३ वाकणो ४ काचा ५
सयमभा ६ निचये, श्री ७ ड्री ८ एभाठ उत्तरदिशिनी १ तिमज यावत् वार्दानइ मगवत् तीषकरमत्र अने तीषकरनी गालाने उत्तरदिगे वामर
दायमाश्रमइ इपत् गातीयकी वगसपयने गातीयकी यइसइ ४८ तिककालइ तिषइ समसु तैरुज रुचकपयंत-रुपरै ध्यार विवि गुक्केकु-इत्तरे
विद्यानी मसुरशरी ध्यार दिक्कुमारी गहशरिकाइ यावत् विषरु १ तैकेरी पित्रा १ चित्रकनका २ गतेरा ३ सुवामनी ४ चित्रा-यावत् बादीने

पृथ्वीप
गगा
पु ५ ॥

यस्या तथैव उत्तररुचकागतयाञ्जिनमन्वयो रुतरविमर्शो वामरइसुगता प्रागापसाः परिगापत्प्लिमुनि । अप नित्रिपु पवशाभिमीमागाममाय-
 सर । तेषकालवित्यादि । व्यक्त, नवर विरिगुरुपकवास्तव्याः सारथेय रुचयपवतस्य शिरनि चतुर्थेसद्वे यतसुय त्रिपु रकैक ङट तययामिन्य
 यतासायित्कुरमायो पायद्विरन्ति । इमावस्थामाने विन् त् इमारी मन्तरिकाइत्युक्ताइति । यामाश्रित्याविकर्णेष सागान्यय निग्रा य ममसुये
 निप्रककका २ संतरा ३ वीदामिनी ४ तथैव वायवभेतव्यमिति कस्या विदिशामनरयात् भगवतस्वीर्यकस्य तीयकरमातय यतसुय त्रिदिपुदोपिका।

श्या ६ भद्रा ७ सीश्याय ८ अष्टमा ॥ १ ॥ तहेय जात्र सुध्रैहि णभीदृश्युष्ट तिरुदु भगयत्र तित्ययरस्व
 तित्ययरमाजपुस्य पञ्चत्यमेण तालिअटइत्यगयानु श्यागायमाणीनु चिठ ति । तेणकाले
 ण २ उत्तगिरुसुगवत्यज्ञानु जाय चिठरंति । अल्युमा १ मिस्सकेसीय २ पुदरीश्याय ३ वारुणी ४ ह।

जिका ६ नद्रा ७ शीताच ८ अष्टमी १ ॥ तथैव वायव्युपमाभिरपि न नतव्यमिति इत्यागायपुगवतसायकरस्य तीयकरगातुय पयिभतान-
 वृत्तइत्तगताः आशयभत्यः परिगायत्यास्तिएति, तस्मिन्काले तस्मिन्मयये उत्तररुचयवास्तव्याः यायन् । तद्यथा अ लन्व या १ मिश्रक-

सह न इयन् गतायकी विद्येव गतीयकी वइसइ १४ तिष्ठइकाले तिष्ठेमे इचिबदिगिना गचकमी यमणद्वारा आठ दिगाकुमारी मष्टभरिकाइ
 तिमत्र यायत् विपरइव । तैकेही रुमाद्वारा १ सुमकीडा २ सुप्रबुद्धा ३ यगापरा ४ लस्मीयती ५ गजयती ६ चित्रगुता ७ यस्तुवरा ८ १ निमत्र यायत्
 सुत्ते भय मणामस्यो इम कही मणवत्त तियकरमइ अने तियकरनि माताम वृथिचदिशि पाणोव पूण नृ गारकमत्र द्वापमा लेइन लगारेक
 गतीयकी विसेय शीतगतीयकी वेसेके २ तिष्ठेकालइ तिष्ठेवमे पचिमदिगिना रुचकपयतनी यमणद्वारी आठ दिगाकुमारी मष्टभरिका पोसावने
 यायत् विपरइव । तैकेइ इकादेवी १ सुरादेवी २ पूषपी ३ पद्मायवी ४ विम एकमाया ५ पवसिका ६ भद्रा ७ शीता ८ सुआठ तिमत्र यायत् गु

पुदुरीण
 मासा ६५
 ॥ ४३८४

२२

इत्युक्तता आगायत्याः परिगायत्य स्तिष्ठन्तीति । अथ मध्यरुचक्यास्त्रिन्य आगमपितथ्या । तेषु कालेषुमित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्समये मध्यरुचक

सा ५ सङ्ख्ययन्ता ६ चैवसिरी ७ हिरि ८ चैव उत्तरत १ तहेय जाव वविष्ठा भगवन्तु तित्ययरस्स तित्य
यरमाउपुशु उत्तरेण वामरहस्यगयात्त आगायमाणीत्तु चिष्ठति ॥ तेषकालेण २ विदिदिशि
रुशुगवत्यह्यत्तु चत्वारिदिशाकुमारीमहस्रिश्चत्तु जाव विहरति । त० चित्ताय १ चिन्नकणगा २ सतेरा ३
सुदामिणी ४ तहेय जाव णत्तीडशुन्नसिक्तहृत् वदिष्ठा न्नगवन्तुतित्ययरस्स तित्ययरमाउपुशु चउसुविदिसासु

शो २ पुण्करीकाच ३ वाकशी ४ हासा ५ मयप्रभाषि ६ आ ७ श्री ८ धेयात्तरतः ॥ १ ॥ तथैव यावद्वन्दित्वाभगयतातीचकारस्य तीयकरमातुय
उत्तरेवामरहस्यगतः आगायत्यः परिगारस्यस्तिष्ठन्ति, तास्ममकाले तस्मिन्समये विदिकरूपक्यास्तव्यात्रतस्यादिककुमारोपहृन्नरिकाः यावद्वि-
हरन्ति ॥ तद्यथा पित्राथ १ चित्रकमका २ शतेरा ३ श्रीदामिनी ४ तथैययायत्तजैतय्यमिति हस्यायदित्याभगयतस्त्री चंकरस्य तापकरनापुशुसिसुपु
विविदुनापिकाइस्तगता आगायत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति ॥ तस्मिन्काले तस्मिन्समये मध्यरुचक्यासाथ्या यतस्त्रोद्विदुन्कुमारी नन्दहरिताः स्वकी

स्त्री गयीइस्यो इम कहीन भगवन्त तीयकरने अने तीयकरनी माताने पश्चिम वीत्रयां प्रापमा सङ्कमश्चं पत् गालीपकी चिसेपन्न गालीपकी यवसश्च ४० ॥
तस्यै कान्तेरिर्वेसने उत्तर दिशिनां रुचकपवतनी यत्रणहारी यावत् पिथरश्च ॥ तैकेही आशयुता १ यितकेगी २ पुुरोका ३ यारुणी ४ आना ५
सुप्रभा ६ सिदये; श्री ७ श्री ८ स्यात्त उत्तरदिशिनी १ तिमज यावत् वादीनश्च भगवन्त तीयकरनश्च अने तीयकरनी माताने उत्तरदिगे वामर
हायनांलईमश्च इपत्त गालीपकी सुगस्रपक्के गालीपकी यवसश्च ४० दिगिआकाश्च तिस्रश्च सुप्रभ नैइज रुचकपवत्त उत्तरे ध्यार दिशि र्कंके कुट्टे
विहानी उत्तरहारी ध्यार दिक्कुमारी महपरिकाइ यावत् पिथरश्च । तैकेहा पित्रा १ चित्रकमका २ शतेरा ३ सुदामिनी ४ तिमज यावत् वाकीने

कुवदीप
भागमर्द
पुनः ५ ०

यस्या तथैव उत्तररुचकागतत्याग्निमन्त्रयो उत्तरविभागे वासरइस्तागता आगायस्य परिगायत्यस्तिप्रति । अप्य विरिद्य पक्षवाग्निमीमांसागपसाय-
 मः । तेजकालवित्यादि । अल्, मवर विरिगुरुपक्यास्तथा स्तथैव रुचकपवतस्य गिरमि चतुर्थैतदस्ते चतसृषु विरिद्यु यकेष फट तथयामिन्य
 यतान्नाविदिक्कृगार्थो वायद्विहरति । इमावस्थानानि विदु सु, इमारी मन्त्ररिकाइत्युक्त्वाइति । यमाभायेगाव्यादिकंगेव साभास्यव निशा चःममश्चये
 निचकमवा २ मन्त्रेरा ३ भीरामिनी ४ तथैव वाचकमेतव्यमिति रुस्या विदिगामस्तवाद् भगवतस्तीचकरस्य तीचकरमातय चतसृषु विविष्टदीपिका।

स्था ६ भद्रा ७ सीच्याय ८ अष्टमा ॥ १ ॥ तथैव जात्र सुप्नेहि णभीइश्युष तिकट्टु भगवत्त तित्ययरसस
 तित्ययरमाऊण्य पञ्चत्यमेग तालिअटइत्यगयात् आगायमाणीत् परिगायमाणीत् चिठ ति । तेणकाले
 ण २ उत्तंगिस्ररुशुगवत्यव्यात्त जाय त्रिहरंति । अलवुमा १ मिस्सकेसीय २ पुहरीच्याय ३ वारुणी ४ हा।

बिक्का ६ मद्रा ७ शीता ८ अष्टमी ॥ १ ॥ तथैव वायद्युप्सामिरपि न प्रतय्यमिति एस्वायायद्गुगवतस्तायकरस्य तीचकरमातुय पथियतास-
 युमइत्तगतताः आगपस्यः परित्यापत्यसिष्टमि, तस्मिन्काले तस्मिन्समये उत्तररुचकाव्याः यायन् । तथया अलवुपा १ मित्रके-

नइने इयन् गतीचकी विगप गतीचकी मन्त्र २४ तिषडकाले तिषेगने दमिषदिगिना मन्त्रकनी यमकहारी आठ दिगाकुमारी मन्त्ररिकाइ
 तिमत्र यायत् विषरइयै । तैकेही ममाहारा १ सुप्रकीवा २ सुप्रयुवा ३ पत्राधरा ४ लम्भायती ५ गयवती ६ चित्रगुता ७ यस्तुपरा ८ १ तिमत्र यायत्
 तुस्तो भय यवायसौ इय कपी भगवन्त तिषकरमइ अने तिषकरमि माताने वृषिचदिशि पाणीव पूष्य च गारकमश वायसा लेइने जगारेक
 गतीचका विषेव भीतगतीचकी वेसेहै * तिषेकालइ तिषेसने पथिमदिगिगा रूपकपयतनी ममणहारी आठ दिगाकुमारी मन्त्ररिका पोताग्ने
 यायत् विषरइय । तैकेह इत्तदेयी १ सुरादेयी २ पुषमी ३ पट्यायती ४ तिम एकमाशा ५ मवसिका ६ मद्रा ७ शीता ८ अष्टाठ तिमत्र यायत् मु

त्रपुरीप०
 भागा११
 न वच० म
 ०४३०४

ती १ विंशतुसा १ सुन्यरा ८ १ तपैव यावद्युसाजि नभेतव्यमिति कृत्वा त्रिमज्जस्योदंदिषदिगागतत्वा द्वित्रिषुविग्भागे जितज्जसनीरूपमोपयोग
 जज्ञपुं कलयाहस्ता आगायत्यः परिगायन्वस्तिष्ठन्तीति । सांप्रत पश्चिमरुचकस्याना वत्तथ्यसाह । तेषुकालेषमित्यादि । सर्वतपैव मवर पश्चिमरु
 चकयास्तव्याः पश्चिमदिग्भागवत्तिरुचकवाधिम्यइति । भासान्यासापद्योसाह । इलादेवी १ सुरादेवी २ पृथिवी ३ पट्टावती ४ एकनासा ५ नवमिका ६
 भद्रा ७ सोता ८ च समुद्रवे अष्टमीचेति कूटव्यवस्था तथैव पश्चिमरुचकवास्तवाज्जिनजनन्योः पश्चिमदिग्भागे लालयुवत व्यजन तद्वस्तुगता स्तिष्ठ-
 त्तीति । उदीच्यामव्येवमेवेति । तत्तन्मन्त्रसाह । तेरुकालेषमित्यादि । व्याप्त । नयरसुतरुचकवास्तव्या उत्तरदिग्भागवत्तिरुचकवाधिन्यइति । मा-
 सान्यासापद्योसाह । अलनुसा १ निमकेगी २ पूणहरीका ३ चः प्राण्यत् वाक्यो ४ हासा ५ मयप्रभा ६ वैवेति प्राण्यत् श्री ७ प्री ८ दोसरत कूटव्य

तुश्लेहि-नभीइश्यश्च विक्रीट, जगवन्तु तित्ययरस्स तित्ययरमाजएशु दोहिणेण भिंगारहल्यगयात्त श्यागायमा
 णीनु परिगायमानीनु षिठति ॥ तेण काछेण २ पञ्चल्यिमरुअगवत्यह्वाने श्युठ दिषाकुमारीमहत्तरिस्थाने
 सएहि २ जात्र विहरति त० कुलादेवी १ सुरादेवी २ पहथी ३ पडमावई ४ तथा एगणासा ५ णवमि

जगवतसोयेकरस्य तीणकरामातुव दणिके भुङ्गारइस्तगना श्यागायत्यः परिगायन्त्य स्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्समये पश्चिमरुचकवा-
 स्तव्याः अष्टौदिक्रुमार्योमइतरिकाः स्वकेषु २ कूटेषु यावद्विहरन्ति । तद्यथा-इहादेवी १ सुरादेवी २ पृथिवी ३ पट्टावती ४, एकनासा ५ मव-

रुचकपद्मवती सबकूट एकइत्तर याज्जतकृपा मूलइ, एकइत्तर योजनपाइला विधि सावासातवध योजनपोइला जपरइ पावसइ योजन पोइला
 जायसा तिमज्ज यावत् विहरइ । तेकेही नन्द्यातरा १ तन्द्या २ आतन्दा ३ मन्पीवर्तनी ४ विगया ५ येजयन्ती ६ जयन्ती ७ अपराकृता ८ सेपसजे
 तिमज्ज आपवो यावत् तुझे भय म पोमरायो इम कहीमे जगवन्त विर्येकलइ अने तिषकरली साता पुत्रदिशि साइसी आरीसा हायसादि

बुद्धीप०
 गगनरूप
 वसुध

वा इसागतसादरा दस्य बोअनअनम्भीः अङ्गारादिविलोकनाद्युपयोगी यासासा सबा विज्ञेयपरनिपाताः प्राकृतत्वात् आगायत्यः परिगायत्यस्ति-
 ट्भिति । अत्रपठकारि अरुपमरूपकेय एकादशेन एकादशे द्वितीयादेशेन त्रयोदशेऽतीयादेशेन एकविंशे रुचकद्वीपेयुमध्यं यलयाकारो रुचकत्री
 तदतुरगीतिपात्रमसहसास्युधः मूले १०२२ मध्ये ७७त्थे गिखरे ४०२४ योगनालि विल्लीकः तस्य गिरिधि त्तुर्पेसहले पूयदिशि मध्ये सिद्धापतन-
 कूट वनयोःपाशयो बत्यादि २ दिक्कुमारीर्वा कूटानि मन्दीतराद्या क्षीपुवसतीति ॥ समति दक्षिणरुचकल्यानां धक्तध्यमपठमते । संखकालेबनि-
 त्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्मध्ये दक्षिणरुचकवासाख्याइति पूर्ववद् रुचकगिरिसि दक्षिणदिशि मध्ये सिद्धापतनकूट समयतद्वत्यादि २ कूटानि सत्र
 वानिम्यइत्ययः । अत्रोदिककुमारीमहत्तरिकाः तद्यथा समाहारा १ समदत्ता २ सुमयुद्धा ३ पयोधरा ४ लक्ष्मीवती ५ शोयव-

यरसस तित्यपरमाऊष्य पुरत्यमेण श्यायसहस्यगयात्र श्यागयमाणीञ्चि परिगायमाणीञ्चि चिठिति ॥ तेण
 कालेण २ दाहिणरुच्यत्रत्यस्रात्र अष्टदिसाकुमारीमहत्तरिश्चाञ्च तद्देव जात्र विहरति । त० समाहारा १
 सुप्यडयाय २ सुप्ययुद्धा ३ लक्ष्मीवती ४ लक्ष्मीवती ५ सेसयई ६ चिस्त्रगुप्ता ७ वसुधरा ८ ॥ १ तद्देव जात्र

गायत्यास्तिष्ठति, तस्मिन्काले तस्मिन्मध्ये दक्षिणरुचकवासाख्या अष्टोदिककुमारीमहत्तरिकास्तथैव यायद्विहरति ॥ तद्यथा-समाहारा-
 रा १ सुमयुद्धा २ सुमयुद्धा ३ पयोधरा ४, लक्ष्मीवती ५ शोयवती ६ चिस्त्रगुप्ता ७ वसुधरा ८ ॥ १ ॥ तद्यथा-समाहारा-
 यत्र ते ७४ इत्तर यात्रम लक्ष्मीवती वन १० इत्तर वावीस २२ यात्रम पौडजा गिरिरे अ्यार इत्तर अने पोवीस २४ योजन पोडजा लेरुपय ५
 इतम पूडदिय गिरिरे सिद्धापतन कूटके तेइने पोपेरे अाठदिशा कुमारीमा ८ कूटके इम ४ विगिने नव २ कूटके अने ४ विदिशी एकैककूट
 इम ४० कूटके व गादि आठ दिग्कुमारी महत्तरिकाइ पोताइने कूटने मिये अ्यार कूटने सिद्धापतनके अने एकूटे दीगाकुमारीकाले रई तइ रइ

ती १ चित्रगुप्ता ७ वसुधरा ८ १ तथैव यावद्युसंज्ञि नभेतव्यमिति कृत्वा जिमजनन्योदंक्षिषदिगातस्वा दुक्षिषादिगुभागे जिमजननीरूपपत्नीपयाग
 जतपुं कक्षयइसा आगायत्यः परिगायत्यः स्त्रिएतीति । सामत पश्चिमरुचस्थाना यकष्यमाइ । तेषाकाशेषमित्यादि । सवेतपैय मयरं पश्चिमरु
 चकवास्तव्याः पश्चिमदिग्भागायतिरुचकवाचिन्यइति । नामान्वासापद्योगाइ । इशादेवी १ सुरादेवी २ पूषिदेवी ३ पट्यायती ४ सुफनासा ५ मवमिना ६
 भद्रा ७ सीता ८ वासुधरे अष्टमीचेति कूटयवस्था तथैव पश्चिमरुचकागतत्वाज्जिनजनन्यो पश्चिमदिग्भागे तालपृष्ठ व्यजन तद्वस्तगता स्त्रिए-
 त्तीति । तदीष्याम्येवमेवेति । ततमूत्रसाइ । तेषाकानेषमित्यादि । व्यस्त । मयरंमूत्ररुचकवास्तव्या सतरदिग्भागपश्चिमरुचकवाचिन्यइति । मा-
 सान्वासापद्योगाइ । अलमुना १ निमकेयी २ पूषरीका ३ षः प्राग्धत् वाक्यी ४ प्रासा ५ मयप्रभा ६ वैवेति प्राग्धत् श्रीः ७ श्री ८ योस्रत कूटय

तुप्नेहि नमीइश्यश्च तिक्कट्टु जगधनु तित्ययरस्स तित्यग्रमज्जएश्य दोहिणेण भिगारहृत्यगयाउ आगायमा
 णीनु परिगायमाणीनु चिठ्ठति ॥ तेण कांठेण २ पञ्चत्यिमरुअगवत्यश्चाउ अठ दिसाकुमारीमहत्तरिश्चाउ
 सएहि २-जाय विहरति त० इलादेवी १ सुरादेवी २ पुहथी ३ पउमावई ४ तथा एगणासा ५ णवमि

प्रगयतस्तीर्यकरस्य तीथकरमातुव दक्षिणे मङ्गारहस्तगना आगायत्यः परिगायत्यः स्त्रिएति, तस्मिन्काले तस्मिन्मये पश्चिमरुचकवा-
 स्तव्या अष्टीदिक्कमापीमइतरिका स्त्रिके २ कूटपु यावद्विहरन्ति । गद्यपां-इशादेवी १ सुरादेवी २ पूषिदेवी ३ पट्यायती ४, एकतासा ५ मय-

रुचकपत्नया सर्गकूट एकइजार यात्रनरुवा मूलइ एकइजार योजनतपइशा यिचि सावासातमइ योममपाइला कपरइ पाषसइ योजन पीइला
 पाषबा तिगज यावत् विषरइ । तेकेपी नन्दातरा १ नन्दा २ ज्ञानन्दा ३ मन्दीवइती ४ विजया ५ देवजपती ६ जयती ७ अपराजिता ८ सैपसब
 तिषम गांबी यावत् तुझे मय म पापयो इंम कहीने प्रगवत्ता थियंकरणइ अंसे तिषकरती सावा पूत्रदिचि साइती आरीसा इापेनाइ

बुद्धीय०
 भागभूईण
 १ वरुण०

तो इत्यत्र आदर्श इत्युक्तौ त्रिमन्मन्योः शृङ्गारादिविलोकनाद्युपयोगी, पार्षता स्तथा विशेषपरनिपासः प्राकृतत्वात् आगायत्यः परिगायत्यस्ति-
 ट्कीति । अत्र परकादि स्वरूपमरूपेय एकादशेन एकादशे द्वितीयादेशेन एकविंशे रुचकट्टीपद्युगमये यस्तथाकारो रुचकट्टी
 सद्गुरगीवियागतसहस्रासुषः मूले १०२२ मध्ये ७०२४ शिखरे ४०२४ योजनानि विस्तीर्णः तस्य शिरसि चतुर्थेसहस्रे पूर्वदिशि मध्ये सिद्धायसन-
 कूटं वनयोः पाद्ययो बल्यारि २ दिक्कुमारीकां कूटानि मन्वोत्तराद्या स्तोयवस्तीति ॥ समति दक्षिणदक्षिणत्वात् । तेषु कालेखनि-
 त्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्मनये दक्षिणरुचकवास्तव्याइति पूर्ववद् रुचकगिरसि दक्षिणदिशि मध्ये सिद्धायसनकूटं तत्रपतद्यत्यारि २ कूटानि तत्र
 यानिष्यत्स्यः । अहोविष्णुगारीमहत्तरिकाः तथैव यावद्विहरन्ति । तद्यथा समाहारा १ समदस्ता २ सुमयुद्धा ३ यगोपरा ४ शम्बीयती ५ शोपय-

यरस तित्यमरमाजपृष्य पुरत्यमेण श्यायसहस्यगयाच श्यागयमाणीच चिठिति ॥ तेण
 कालेण २ दाहिगरुद्युगवत्येषाच श्यठदिसाकुमारीमहत्तरिश्चाच तहेत्र जात्र विहरति । तं० समाहारा १
 सुष्यइयाय २ सुष्ययुद्धा ३ जसोहारा ४ छच्छिमर्दं ५ सेसयई ६ चिष्ठगुप्ता ७ वसुधरा ८ ॥ १ तहेत्र जात्र

गायत्यः स्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्मनये दक्षिणरुचकवास्तव्या अहोविष्णुगारीमहत्तरिकास्तथैव यावद्विहरन्ति ॥ तद्यथा-समाहारा-
 रा १ सुमयुद्धा २ सुमयुद्धा ३ यगापरा ४, शम्बीयती ५ शोपयती ६ चिष्ठगुप्ता ७ यसुधरा ८ ॥ १ ॥ तथैवयावद्युपमाभिरपि मन्तव्यमिति इत्या

यइ ते ५४ इत्यार यात्रम ऊषानूलस्य दम १० इत्यार वावीस २२ यात्रम पाइना शिखरे श्यार इत्यार अने पोषीस २४ योजन पोइलो तेरुपक प
 जतन पूजदिग शिखरे सिद्धायसन कूटके तेइने शोपवेर आठदिशा कुमारीमा ८ कूटके इग ४ दिशिने मव २ कूटके अने ४ विविंशे एकेसकूट
 इम ४० कूटके व गादि आठ दिग्कुमारी महत्तरिकाइ पोवात्तने कूटने निपे श्यार कूटने सिद्धायसनके अने एकूटे दीगाशुमारीकाउ रई वार एइ

भगवतु तिरुपरमम तिरुपरमापाय छादूरमाभते इति याश्च आगायत्यः परिगायत्यसिष्टितीति । अयत्तुपकयासिमीदिक्कुमारीयक्तये प्रयस पूयुरु-
 यत्तुमाभेष्टाया यक्तव्यमाह । तेषुकाशेष । तेषुमएयमित्यादि । तस्मिन्काले तस्मिन्समये पौरस्त्यरुचकथास्तथा पूयविग्भागयतिरुपककुट-
 वीनिन्या ऽष्टीदिक्कुमारीमहाशक्तिः स्वकेषु स्वकेषु कूटेषु तथैव भावद्विहरति । तद्यथा । नन्दोत्तरा १ वाःसमुच्चये नन्दा २ आनन्दा ३ नन्दिपथे-
 ना ४ विजया ५ च पूयवत् येजयती ६ जयती ७ अपराजिता ८ इत्येतामात्मतः कथिताः द्वीपु आसन्नप्रकपायधिप्रयोगमगवद्दशमपरस्परारक्षणस्य-
 न्नामिपानिकृतपालयिमानयिकुषणादिक तथैव यावद्यथाभि नजेतव्यमिति कृत्वा भगवतस्तीर्थकरस्य तीर्थकरत्वात्तुच पूयुरुचकथमागतत्वात् पूयं

यमाणीनु परिगायमाणीनु चिठति ॥ तैण कालेण २ पुरत्यिमरुष्टुगवत्यष्टानु अथदिस्साकुमारीमहत्तरिच्युत
 सपुहि २ कूटंदिहि तहेव जाव विहरति । त० णनुत्तराय १ णंदाय २ श्याणदा ३ णदिवठणा ४ विजयाय ५
 वैजयती ६ जयती ७ अ्यपराजिओ ८ ॥ १ ॥ संसतचेत्र जात्र तृप्नेहि णमीडुष्टु तिकहु, भगवतु तित्य

ने यापागच्छन्ति उपगत्ययावदागायत्यः परिगायत्यस्तिष्ठन्ति, तस्मिन्काले तस्मिन्समये पौरस्त्यरुचकथास्तथा अष्टीदिक्कुमारीमहाशक्तिः
 स्वकेषु २ कूटप तथैवप द्विहरति । तद्यथा नन्दोत्तराय १ नन्दाय २ आनन्दा ३ नन्दिपथना ४ विजया ५ येजयती ६ जयतीया ७ प-
 राजिता ८ ॥ १ ॥ द्वीप तदेव, यावद्यथाभिनेतव्यमित्युक्त्वा भगवतस्तीर्थकरस्य तीर्थकरत्वात्तुच पुरतस्मावर्थास्तगता आगायत्यः परि-

कुनानी सादलाजरीने फलनी बर्वा बरमाये, बरषावीने पायत् कान्नागुममुप धूपइ करी चपति यावत् सुरयर इन्द्रनष्ट आययायोग्य तेइ लोजन
 परिसहलकरीने मिइरा भगयस्त तियंकर अने धीयेकरनी सातादे सिषा आयइ छायाीने यावत् सागरेक सातीयकी भिवीवइ गालीयकी रइइ ।
 १६६ तिवेकाके विरुचसुप पूर्वदिशिगा रुचकनी बरषावारी (तिरुत्कारुचकनासा द्वीपने यिवे सुष्यजाने बलपाकारे मामुयीतरनी परे रुचकनासा पबंत

भद्रदीप०
 आगा० १६५
 वर० ५ ०

एवमपि सुमुजातेन पुण्यपुण्योपचारोयत्किमकार सो भवति करोति । एवमेताव्यपि उद्धृणोपयोस्तथा । अहो विष्णुमारी मधुकरिणाः पुण्ययुद्धात्
 विरथिता इत्यादिक याज्ञगपदिमपदनात् प्राग्भद्र व्याख्येय याव्ययोअमानुषोअनपरिमक्षपलं यायत् दृगादुवमस्य द्दुमुमस्य यवं यर्पीति । कपभूतरय
 सुपुमास्य मसोअस्यनयनासुरप्रभूतरय अनअप्रयत्नादि स्वअविचक्षित्वादि भास्वरदीप्यमान प्रभूतमतिप्रसुर तत कर्मधारय प्रास्वरस्य भास्वरमभूत
 अत्रअस्यलभ्य च तद्भास्वरप्रभूतत्र वतथा तथा च तस्यायिनः यतेभाषाजागवतिनातिष्ठतीत्येयशीलस्य तथा द्युस्तमधोभागे पत्रास्यपरीत्येवस्यानशील
 स्येत्यपः कर्मभूतवयं आन्ययधिकठसेपाआभुरसेपस्तरप्रपाद्य द्वात्रिंशद्गुलकचण तेष मद्रुगी भाषा यस्य सतथात । द्वात्रिंशद्गुलान्तिभेय परस्यस्य
 पादादि अयायाद्यतुविशतिः आनुगद्यत्वारोति एवमेवसाभद्रिदे परस्यादिमानस्य मक्षमात् यदित्याच क्षियरपर्येतोय यद्वित्यादियाण्यसूचितसूत्रस
 यद्वित्याद्य । यावत्कालानुकरपरसि । अत्रयावद्व्या उच्यिवापी नायमुरवरात्रिगमणसोमगति अत्र यावत्कालात् कद्रुगुलकचणत पूजमपयचयतगन्य
 द्वाभिराग मुगत्ययगन्विअगचद्विमूअ विस्वति पर्येतसूत्र अय तत्कालागुणमभृतिधूपपूषित घपानापकव्याकामागवत् । अतएवसरयरासिगमन-
 योग्य सरयरद्वस्तरस्यामिगमनापाऽयतरसाय यास्य कुर्वति अत्राय परैय त्रगयास्तीचकर स्तीयकरमासाच सतीयोपागञ्जन्ति उपागत्यप यायद्वाद्यत्

मिगमणजाव करेति २ हा जेणत्र भयत्र तित्ययेरे तित्ययरमायाय तेणेय उत्रागच्छति २ हा जाव स्यागा

कानि विक्रियन्ति । विक्रय यावत्तन् निरुतरत्रः गृहतरत्रः प्रशान्तरत्रः उपशान्तरत्रः कुवन्ति । कृत्याद्यप्रमेव प्रत्युपशास्यन्ति, यव
 पुण्यपादनानि पुण्यवयै वचति । यावाकाशागकप्रवर पायमुरवरात्रिगमनयोग्य कर्तव्यन्ति । कृत्वा यत्रैव भगवान तीर्थेकरः तीर्थेकरपासाच त
 यक य्युं संतमत्राणवो यायत् । अहो इ देवानु प्रियव । उद्धृणोक्ती वसच्छहारी प्वाहदिककुमारी महस्तरिकाश्च भगवन्त तीर्थेकरो गम्भमद्विवा
 करण्युं ते भवीतन्ते अय मयाभायो इम कर्त्तव्ये इंग्रामकूय आवीनइ यायत् आकाशमे विषे केहनी यादला बिलूर्पे २ ने यायत् ते महलमति नि
 २० मन्वराश्च विहां एहयो सर्वयो मृहतरत्र गृहतरत्र उपशांतरत्र एहसो करे करीने पिमलतावलो मेषता यादला पाट्या सहरय इम

शक्यकारेण विरलानि नातराचि धनभावे कर्तव्यमवाद्य प्रसूटानि प्रकर्षवन्ति स्वर्गोभानि मन्दिस्वर्गमसम्भवे र्गुल्फगनामसम्भवात् यस्मिन्वसु तत्-
 प्रविरलप्रसूटं । अतएव रजसा-अस्वरेषु पुद्गलानां च स्थूलतमतत्पुद्गलानां विनाशानदिव्य छतिसमीह रसुरभिगन्धोदकवपे वपेति र्वापेत्वाच । अप्य
 प्रसूतमूत्रमनुस्रियते । तत्प्रायानयपरिमकलक्षेत्र निदतरजः कुव्यस्तीति योगः निदृत भूयः उदयाभाभावेन मन्दीकृत रजोयत्र ततया तत्र निदृष्टित्य
 रजस उदयात्रमुपयामाभावेनापि सम्भवति । ततश्चाह । नदरजः महं सवषा छद्मस्पोभूत रजो यत्र ततया । तमाद्यहं धातोवृथूततया योजनमा-
 श्रदूतं किर रजा यत्र ततया अतएव प्रयात सवषाऽमदिव रजो यत्रततया । अस्वेधात्यन्तिकवस्थ्यापनापंसाह । उपशान्त रजो यत्र ततया क-
 र्वाच चिप्रमेय प्रत्युपशास्वति गन्धादकवषाक्लिवतेतइत्ययः । छपाया तृतीयकतव्यकरखायसरः । एवगन्धादकधर्वेणानुसारेण पुष्यवाहंलक्षणेन पुष्य
 वपुंकावनाकेन प्रकृतायात् तृतीयार्धसप्तमी पुष्यवपे यपन्तीति । अत्रैवमित्यादिवाप्यसूचितमिह सूत्र श्रिये । तच्चपि येष्विधयमभूपायण्य समोह-
 र्कति २ सा पुष्यवदलर यिठत्यति । सेजश्चाणाम् मालागारदारण्यमिहा जाव मिय्योवगए एगमह पुष्कलकिञ्च वा पुष्कपहलगया पुष्कपगेरीभवा
 गह्राय रायण्यया जावममता कयगह्राणिणकरयलपञ्चकविमुक्तेषु दसदृयकेषु कृपुमेण पुष्कपुलोययारकनिम एवमेव ताडयि उन्कूलोगयापरधवाडै जा
 वपरकवृक्षए विठविवता लिप्यामेव पतखतछायति जाय जोअशुपरिमणवल् जलमथलयनाचरव्यजूपस्स यिटहाइसदरुदुयस्स कसुमस्स जापुसरेइ
 पमाशमितं वास यामतिनि ॥ अत्रश्याख्या ॥ तृतीयदार वैकियसमुद्गातेन समवधमन्ति । कोप । सयर्तकयातविकुयेणार्थे वि यन्वेलाद्वयमपि द्वि-
 क्रियसमुद्गातेन समवहन तत्किलैक एवमन्त्रयावकविकुयेणार्थे द्वितीय इदत्तु पुष्पवाहंलकविकुयेणार्थे तृतीय समयपृथ्य पुष्पवाहंलकानि वि
 कुवेति । सयषानामको मालाकारदारको मालिकपुत्रः असेय प्रस्तुतकार्ये स्युपकृत्वात् स्याद्यावप्रिपुणशिरयोपगतः शकामदूर्तो पुष्पवाहिकाया
 बाधते उपरिस्थयते इति ढायाकाश्रीय छाधिका । पुष्पैर्भूताकाधिका पुष्पत्वाधिका ता पुष्पपटलकवा पुष्पाचारभाजनविशेष पुष्पभागेरिताया
 प्रवीत यायत् मंस्ताव रतकले यापराङ्मुखी सुमखीकरणम जेशेप प्ररुण कञ्जप्ररुण्यप्ररुणैण गृहीत तया कर्तशादिप्रमुक्त सद्मन्त्रत करतक्षम-
 न्द्रविप्रमुक्तं प्राकृतत्वात् प य २

एवमेव ताडयि उन्कूलोगयापरधवाडै जा
 कसुमस्स जापुसरेइ
 यिटहाइसदरुदुयस्स
 कृपुमेण पुष्कपुलोययारकनिम
 जलमथलयनाचरव्यजूपस्स
 यिटहाइसदरुदुयस्स
 कसुमस्स जापुसरेइ
 यानवेलाद्वयमपि द्वि-
 पुष्पवाहंलकविकुयेणार्थे तृतीय
 समयपृथ्य पुष्पवाहंलकानि वि
 कुवेति । सयषानामको मालाकारदारको मालिकपुत्रः असेय प्रस्तुतकार्ये स्युपकृत्वात् स्याद्यावप्रिपुणशिरयोपगतः शकामदूर्तो पुष्पवाहिकाया
 पुष्पाचारभाजनविशेष पुष्पभागेरिताया
 कर्तशादिप्रमुक्त सद्मन्त्रत करतक्षम-
 न्द्रविप्रमुक्तं प्राकृतत्वात् प य २

लक्ष्मीपद
 भागादि
 यमप ॥

त्यर्थमभित्याह । आतप्यारंभेतित्यादि । अत्रपराशक्तौ उपचिदावकी गतुप्रसङ्गकः । एतच्छ्रमिमाजायति । अत्र माहापत्यात् वेत्तव्यिष्टमभुषायुष
 चनोद्वयति २ सा इतिबोध्य । अत्रवाहकानि विदुश्च नि अत्रवाहकानि वापापीय तस्यदलकानि अत्रवाहकानि स्यादभित्यय । यत्तुनित्राय-
 ति । अत्रयात्रत् कर्षणादिह दृश्य सत्रहाशामए कर्मादारए अत्रविप्योवगए यगलकरा दगयारतया दगकुम्भस्यत्रा दगयालभया दगभसुया गद्याय-
 रायगद्यया पसमता आवरिषिष्मा एवमेवताठुति । उदुलोगवत्येदुठे अत्रदिमाकुसामोमदमरिश्राठे छद्मवदलगु यिउविषा तिव्यामेव पतयत्तयाय-
 न्ति २ सा खिव्यामेव विल्लु ध्यायन्ति २ ना भगवतुं निरुचरःम अत्रमवजवपसस मधुठे ममता आक्षयपरिमदलाह धाम्ममनाइमठिअ पयिरलउकु-
 निष रपरदुविशारण्य दिव सुनिगत्योदयवाह वाउति २ ॥ अयच्छास्त्रा ॥ मयथा कमदराकइत्यादि प्राग्यत् व्यास्येय । उकनएत दकवारकया
 मुहिकामयकभाअलचिशय दककम्भकवा जलपटदकष्यालकवा कोस्यादिनय अणपाय दककनवाया अल्पनुगारंका गृहीत्वा राजीगष्यया यायदुद्यानया
 आवर्षेत् ममतात् विषेत् एवमता अपि उदुकागवत्यवयाठु इत्यादिमागवत । अत्रमवपनपणक्याप भेति अत्यतगज्यंतीत्यर्थे । गज्जित्वाच पवित्रनु
 ध्यायतिप्रि प्रकर्षेव विद्युनकुवलि कलाच मगमनभापकरस्य जन्मभयनस्य मयनःकमता धाम्मवपरिमदल इत्तु यावत् । अत्रनैरत्तयेद्विमीया ति-
 रत्तर पात्रनपरिमदलकंये इत्यर्थः । नात्यनक भानिमिक पचास्याप्रया प्रकर्षेव यायना रणय ज्यगिता भवन्ति नायस्मात्रेदोकर्वेत्तेति भायः ।

वक्त्रमात २ सा जाय छुटनयदुलपु थिउञ्जात २ सा जाव त नहरय गाठरय भठरय पसतरय उत्रसतरय
 करेति २ सा श्विप्यामेय पञ्जु ममति । एव पुण्फत्राम ग्रामानि २ सा जात्र काठागरपत्रर जाव सुरधरा

लापकरस्य अन्मभक्षिना करिव्यामः । तदुपुमाजितजनव्यमिति कत्या उ रपारस्य गिगनाग अवाऽमन्ति अवाकप्य यावत् अत्रवाहक-
 यामिअ देयताए इम पूवइ मयस्य् तिमच आचका यावत् बिबरद्वै । मेयकटा १ मेययता २ मुनेषा ३ मेयमालिनी ४ सुयत्ता ५ यउमित्रा ६ वा
 रियेका ७ बलाइका ८ ॥ विभारपटो ते उदु लोकापी यसवइारी धाठ दिगाकुमारी मइहरिकायां प्रत्येक २ आयुन यमइ कपइ इम पूवइ जिम

बाबूदीप
 नागम १६३
 वचन्यु ३
 ॥२३३॥

कर्मकारेण विरलानि साताराणि धनभावे कदमधभावात् प्रसूद्यानि प्रकथयति स्वर्गोभानि मन्दस्वर्गानमम्भवात् यस्मिन्बुद्धे तत्-
 प्रविरलोप्राप्तुष्ट । अतएव राजसा अस्मरेषुपुत्रलागाव स्थूलतमसपुत्रलागां विनाशानदिव्य छानिमोडरसुरभिगन्धोदकयये ययेति यपिस्वाच । अथ
 प्रसूतमूत्रमनुस्त्रियते । तत्तयोचनयपरिमलकलेत्रेण गिदतरय युग्मकीति योगः निरुत भूयः उरयानाभायेन मर्दीकृत रजोयत्र तत्रया तत्र निहितस्य
 रजसं चयमात्रमुपामाभावेनापि सम्भवति । ततश्चाह । महरम नष्ट सर्वथा छद्मरयोजूत रजो यत्र तत्रया । तपाञ्चष्ट वातोद्भूततया योजनमा-
 न्नादूते चिते रजो यत्र तत्रया अतएव प्रयात सर्वथाऽवदिव रजो यत्रतत्रया । अस्वेवात्यन्तिकत्वस्यापनायमाह । उपशात रजो यत्र तत्रया रु-
 स्वाच चिममेव प्रत्युपशास्त्वति गन्धारकवर्षवाग्नित्रातेनदत्यथः । अथाया तृतीयकाव्यकरणावसरः । एवगन्धोदकययंशानुसारेण पुष्ययादलकेन पुष्य
 यपुकरार्थलकेन प्राकृतत्वात् तृतीयार्थसप्तमी पुष्यवपे यपत्नीति । अत्रैवमित्यादिवाक्यसूचितानिद सूत्र श्रेय । तच्चपि वेदविद्यथामनुयायवं मनोश्-
 खति एता पुष्यवद्वलेण विरथयति । सेनहाशानय सासागारदारपृथिया जाय सिष्योवगए एगमह पुष्कटास्त्रिभ या पुष्कपडलगतया पुष्कषगेरीश्रया
 गहाय रायगखथा जायसमता कपगगृगिष्पकरयलपद्मठबिमुक्षेण देसदुयकेण कुरुमेणं पुष्कपुनोययारकलिय ययमेव ताजुयि उन्तलोगयारवटाजु जा
 यपुष्कवद्वलेण विरथिवता स्थियामेव पतवतणायति जाय जोम्भकपरिमहल गल्लवथलयजात्रवन्नुयस्स थिटठाहसदरुगयस्स कसुमस्स गाणुरसेण
 पमाणमित वायु यामतिनि ॥ अत्रत्रारुपा ॥ तृतीययार वेकिपसमुहृतेन समवपुनन्ति । कोयं । सयत्तकयातयिदुययाये ष्टि यन्वेलाद्वयमपि धे-
 क्रियसमुद्घातेन समवहनन ततिकलेक एवकव्ययादकयिदुययाये द्वितीय इवतु पुष्यवादंलकविदुययाये तृतीय समयइत्यथ पुष्ययादंलकानि यि
 कुवेति । यययानामको सासाकारदारको मालिकपुत्रः अस्वेव प्रसूतकार्ये स्यापठत्यात् स्वाश्यायिप्रपुण्यशिलपोपगत यकामहर्षो पुष्यश्यायिकाया
 खाद्यते उपरिस्वग्यते इति व्याद्याशदीय द्यादिका । पुष्येजंताद्यादिका पुष्यट्यादिका ता पुष्यपटलकका पुष्याधारभाजनयिज्ञोप पुष्यषागेरिकाया
 प्रवीत यायत् समंताव् रतकखरे यापराङ्मुखी सुन ठीकरणाय कोशेय प्रष्टुण कडपडङ्गुम्भसुखरेण गुहोर्त्त तथा फरतनादिप्रमुक्त यद्वमन्वष्ट करतकाम-
 न्दष्टविप्रमुक्त प्राकृतत्वात् प ४ २ ॥ १ ॥ य सनाधः त्रिभु कषयइपुषीश्रकलणाम्कठविममुक्तेन दगोर्धेयतेन पशुयर्गो ग कुसुमेन जात्यपेचयाः

चतुर्थीप०
 भागा०३॥
 । यत्र०५ ॥

वासिष्ठ वासा समनूतनात् पञ्चयतयोऽनोश्चनन्दनयनगतपञ्चशतकाटकूटयासिस्त्रिम श्रेय । मन्वधोलोकवासिनीना गजदन्तगिरिगतकूटाष्टके यथा
 श्रीहरिमित्तकोशासु स्तयेतासामप्यत्र भविष्यतीसि वैशेष यथापालोकवासिनीना गजदन्तगिरीया मयाजवनेपुयासः श्रूयते तथेतासा मश्रूयमाश्रत्येन
 तत्र निरन्तरवासस्तदादृ लोकावासिन्व ताद्ये साणामसः पद्यवपेमाह । मेघकरा १ मेघयती २ सुमेधा ३ मेघवासिनी ४ सुयत्सा ५ यरसमित्रा ६ यः
 समुच्चये वारियेना ७ बलाहका ८ २ अथयनासा यस्तथास्तदाह । तयश्चगणितद्वुलोगयत्यश्वाणमित्यादि । व्यक्त मन्वतरदेवपूययणिनभणितव्य । किय

मेघकरा १ मेहयई २ सुमेहा ३ मेहमालिनी ४ सुयच्छा ५ अछमिन्नाय ६ वारिसंगो ७ बलाहयो ८ १ १ ॥
 तएण तासि उहूलोश्चव्यञ्चण अठण दिवाकुमारीमहत्तरिञ्चाण पसेअ २ आसणाइ चळति, एथ तचेअ
 पुष्यथिञ्चञ्च जाणिञ्चञ्च जाथ अ्महेण देवाणुप्यिए उहूलाश्चअत्यह्वारं अठदिसाकुमारीमहत्तरिञ्चाउं जग
 वठं तित्ययररन अम्मणमहिम करिस्सामे। तेख तुञ्जेहि णभीहञ्चञ्च तिक्कट्टू उप्परपुरत्थिमदिभीभागं अ्पु

भयनप १ स्वरूप १ मासादावतसकेपु मत्येक १ चतुर्भिः सामानिकसहस्रै एव तदयपुंयवसित, यावद्विष्टरन्ति । तद्यथा-मेघकरा १ मेघयती २
 सुमेधा ३ मेघवासिनी ४ सुयत्सा ५ यरसमित्रा ६ वारियेना ७ बलाहका ८ तसक्ताना ऊथ्यलोकयासख्याना अपुनां दिक्कुमारीमहत्तरिकाया
 मत्येक २ आम्मानिवचन्ति । एव तदेव पुत्रयणिते भणितव्यम् यावत् तपदवानुप्रिये ऊथ्य लोकयासव्यां अष्टैः दिक्कुमारीमहत्तरिकाः भगवत

निर्ब्रजती माताष्टै तिष्ठां श्रावण श्रावीर्ते भगवन्त तिर्षकरत्ने अण नीपकरणीमातार्ने अत्यन्त दूरतर्षी अत्यन्त पार्श्वकर्षी मनीये इपत् स्वगारेक
 गार्तीयकी यामप्रारम्भश्च परिममस्यपञ्चे, गार्तीयका गानप्रयत्तिकाले परिमहत्तरे, तिष्ठे बालश्च २ उच्चुताक मन्दनयननी आस कूटने विवे यस्यश्वादी
 आठदिक्कुमारी, महत्तरिका आपरुषां मन्दनयनना कूटने विवे पीताम्ना मन्वगणश्च विषय- पीतारना प्राणादावतसकई मत्येके २ व्याहृतादं सा

अर्द्धीपः
 आगाः १६
 म य ०५ ०

याज्ञानप्रमाणं वृत्तहेतुं समाज्जयतीति यत्र योजनपरिमहसि तुल्या पञ्चवा काष्टवा कचपरवा अग्निप्रयित्रं व्यथोकमणिं पूतिक पुरभिगप्य तस्युयं
 नाचूय २ सचास्य २ एकाति योजनमहलादन्त्र पदस्यपनयति अयभीयायात् व्यथोरसवर्तकवातापग्रम विघायच पत्रैव भगवास्तीयकर स्तीर्यकरमा
 हाच तत्रैवापागच्छन्ति उपागत्यच भगवतस्तोषकरस्य तोपकरमाहुच नातिदूरासके आगापत्य आहयत्स्वरेणगायस्यः मारस्मकाशे मग्नुस्वरैव गायमान
 त्वात् परिगापत्योगीतप्रवृत्तिकालानन्तर मारस्वरैवगापत्यन्तिइति । अयादुलाकवागिनीगापवमरः । तेषकालवसित्पादि । अथ गवर उच्यन्तीक-

। झुर्गथ तससु थुः स्वर्णिथ २ एगते एकेति २ सा जेणव नयवतित्यत्रंर तित्ययरमायाय तेणैव उवागळति
 २ सा नगग्रथे तित्ययरसव तित्ययरमाऊएथु अदूरसामते श्यागायमाणीते परिगायमाणीते विष्ठति ॥ तेण
 काठण २ उहु लोएवत्यसु ते अथविसाकुमारीमहेश्वरिच्छाते सएहि २ कून्निहि सएहि २ भयणेहि सएहि २
 पानाययन्निंसएहि पत्तसु २ खउत्रि सामाणिअसाहस्सीहि एत्र तथेत्र पुष्ट्रयथिअथु जाथ थिहरति ॥ त०

योजनपरिमहसस भयपातापकाःकमकरदारकःस्यान् यायन् तथैव यत् सत्र तुसु वा पत्र वा काष्ठ वा कचपर वा अगुलि अश्रीस पूतिक दुर्गेत्य
 तरसर्वे आचूपएकात्ते प्रसिपन्ति । यत्रैव अगवान् स्तीपकरस्तीपकरमाता च सत्रेयापागळन्ति उपागत्यभगवतस्तीपकरस्य स्तीपकरमातुश्च अदूरमा
 मन्ते आगापस्यः परिगापन्त्यः स्तिइति । तस्मिन्काले तस्मिन्मयय अथ्वं लोकावास्ताया अष्टौदिक्षुमारोमइतरिका स्वकेयु २ कूटेयु स्वकेयु २

यन्तीए इहया श्रीकेश वातइ एवथ वायरे कराने स्तीपकरता अत्य भवतन्त्र चोपयेर दिशइ थिदिशि पाजन प्रमाखे माळनकरे जिन दृष्टान्ते
 काइ कर्मकर वाकर पुरुपतो पूरुपुर यावत तिमण अतिहा योजन परिमहसस थियं तुसु इड पानइहाइ काष्ट लाकवु कचराइए अगुविअप
 थित्र मशीन हाइ पुठिकरुइ दूगेथपसु हाइ तेसय पसु अन्नादीए मर एवात्तर योजन मळन यादिरल ये नापीने जिहं भगवत्त स्तीपकर अने

महागण तत्र तत्र ननु अत्र परिपयाह लक्षयवत्तत्र इत्यममदुष्टमरये हेय दक्षे पठे कुसुते मेहाधी निठणचिप्योवगए युगमहसमिगागहरयगया दंड
 धुमुचिवायुसिहागिगवा गहायरायगंधा रायतेररया देवकुलया सप्तवा पयया आरामया उज्जायुवा अतुरिलसवपमसगमतनिरतर सुमिउण
 सवउमता सपमिउज्जाति सयधानामको यवप्रकारतामकः कमदारकः स्यात्तमेत् व्यामकसुत्तुद्धिदारकोसविगिउप्रामध्यं भाग् भयनीत्यतः ॥ ६ ॥
 तस्यः प्रवर्धमागवयाः सच बलहीनीपिस्थादित्यथा ॥ बलयान् काशापद्रुवोपि विगिउसागध्य विप्रदेहुरित्यतः ॥ यग सुखदुःखसादिकाः सोऽ-
 हुटो निरुपद्रवा विजिउयलहेत येसात्यनी युगवान् एवविषय कोभवति युवादीकतवपस्यः इदृगोपि ग्लानः सन् निबलोभवत्यतः साप्यासकः अ-
 वगयो उशामावयवतः तेनगिरातकइत्ययः तथा स्थिरः प्रसृतकायकरखे उकायोऽप्रहसो इसाप यस्यामी तथा तथाट्ट निविइतर प्रथयमापल
 पाविपाद यस्य सतथा पृष्टमतीत अन्तरेपार्थरूपे त्ररुसकियनी यतामि परिब्रजानि परिनिहिततागतानि यस्य सतथा मुखादिदशानात् पाविकः
 कांसिय परिपातः अहीनोगइत्ययः प्रलनिशो निविइतरपयमापको यनिताविवचनिती इदयाभिपुयी ज्ञातावित्यर्थः युनी रक्षणी यस्य सतथा ।

जोशुगाडे वरुानस्सरत । त० रयणाण आय सधहगवाए विउखति २ हां तेणसिखेण मउएण मारुएण
 अगुठुण मूमितलधिमलकरणेण मणदरेण मञ्जीउअनुरहिकसुमघ्राणुअमिणण पिडिमनीहारिमेण

साहसां करिवाः सत् युपुनाजिनजगव्य इति कत्वा उरतपौरस्य विगजाग अयाक्रमलि अपकम्पधीक्रियसमुदातेम सगोइयन्ति यमोऽसंख्य।
 तानि पात्रजानिद्वं निग्नस्ति तद्यथाख्यानां यायन् भयतकवातान् विकुयन्ति थिकथं तेन गियेन मुदुकेन साकतेन अमुदु तेन भूमितलविषलका
 यत्त नाकने थिय अत्रन एइवा तीरंकर तेइनीनु सानाइइ तेभकीनु यन्त पुस्पवतर्त्त रुनाइडे । अस्ते दे देवीपुमिपे । अथानोकमी वसउइहारी
 आठ दिगजुमारी मरुतरिवाइइइ प्रगवत्त तीपैकरलो अन्तोसव मडिमा करस्यु । तेसाटे तलो भयपामस्योर्ना इम कहीने इगालकोर्त्त अयकमइ
 आइने वैक्रियसमुदाहर करीने आत्मप्रवेश आरिि कर्त्तुं पाकीने प्रख्याता योगम प्रमाण वरुकरं गेम्यामोकरे तेकइउइ रवनी यायन् सवतक

विधी सर्वमायानुगमनेन परिष्कारमासुर्वयव्यापिनी सकलश्रीवृत्तनद्वयप्रकाशतत्पारपदाभि र्गयविषया वाग्बुद्धिर्वागुभयपदस्यः प्रभुः स्वाभीवातिशय-
 वचनलब्धिव्यवस्थयः तस्य तया आश्चर्योपबन्धपरानि पातः प्राकृतत्वात् किमत्र रागद्वेषभेदः शान्तिनः शान्तिशयप्रज्ञानयत्स्य मायकस्य धमदरभक्त
 यद्विभः बुद्धस्य विदिततत्त्वस्य वीर्यकस्य परंपाशावेदिततत्त्वस्य सकलसौख्यमायस्यस्यवापिबीभायामसरक्षणस्या योगक्षेमकारित्वात् निमं-
 नस्य नमस्तरहितस्य प्रवरकाननगुह्यस्य आत्याचरित्रियस्य एवविपयिस्मातगुणस्य लोकोत्तमस्य प्रत्याधि पुण्यवत्यधि कृतायापि
 वय इवेवानुमिमे । उपोक्तोक्त्यास्तस्या अप्रीदिकुम्भारोमद्वतरिकाः भगवतो जन्मसंज्ञिमां करिव्याग स्तन पुष्याभिर्मन्त्रितस्य । असमाख्यमानपरजनापाते
 ऽस्मिन्प्रदःस्थाने इमाविसद्वृत्तजातीयाः किमिति सुकाङ्क्षुष्येतां नकार्यमित्ययः । अप्येतावानितिकर्तव्यतामाह । इतिबद्धुवत्तरपुरत्वमिन्दिभीमाग-
 नित्यादि । इतिक्रत्या प्रसावादिस्तुत्या साएवोत्तरपर्यैरस्य दिग्भागमपकामति अपकस्यप वैक्रियसमुद्रुपातेनसमवन्ति समवद्वत्यय सख्यासानियो-
 जनामि इहनिवृत्ति निवृत्त्यय कर्ताःकुर्येति । तदेवाह तद्यथारक्षाया याधरपदात् सहराखं वैकलिशाख सोद्विभ्रकाख मसारगलाख इमगलाख पुन
 याखं भोगत्विस्राखं आहरमाख अत्रकाख सत्रपुलमाख रपकाख कापकयाख सकाख कलिइराखं रिठाख अह्वायाधरेपगलोपरिसाहेइ अह्वासुने पुग
 ने परिष्कारइ बुध्पि वेठद्विप्रममुपाएख समोइयति २ हा इतिपदसपाठः एतत् सविस्तरव्याख्या । पूर्वभरताभियोनिकदेवताया वैक्रियकरकाधिकारे

पोस्थमुत्तस्र सङ्गजगज्जीववह्लस्र द्विष्ट्यकारगमगद्वेसीश्रुवागिद्विभुप्यभुस्र जिणस्र पाणिस्स जा
 यगस्र वृष्टस्र वोहगस्र सङ्गुलागनाहस्र सङ्गजगमगलस्र निम्नमस्र पवरकुलसमुभभवस्र जाईए ख्विस्सि

एवमवादिषुः ॥ मनोसुतरत्तबुधियादिने जगदमदीपदीपिके सर्वमगम्स गलस्यबहुपय मुक्तस्य सवजगज्जीववधमलस्य द्रितकारकनागंठजिकवा-
 भगवन्त शरीकोरत्त बुधिमैत्रिय धर खे तेमटे जगत्ने क्रिये दीपासरीया तेइने दीपासण इारी जगने यिप मगलीकना करणइर सगारी जीयने ष
 बुमरीया सब सगारी जीवसं बबल उपगारना करणइर द्रितकारक मार्ग वे मोचमाने वेइमां देपावधइरी एइवी वधमरूप श्रुद्धि सपदा तेइ

सपुत्रीपठ
 भाग॥११०
 अख०१५
 ॥१३३२

सामिधरयित्तरी तानि दिव्यानि यानविनामानिस्थापयतीति । अथ यद्बुद्धसाक्षात् ठयिताइत्यादि । स्थापयित्वाथ प्रत्येक २ अष्टाशयीत्यर्थः । अतुभिं
 यामानिकनक्षत्रे यांयत् शार्दूलपरिपतादिक्येभ्यो यानयिमानेभ्यः प्रत्यक्षारोहन्ति प्रत्यक्षसप्तस्यश्यायावद्गुणसुवशुत्यादिपरिग्रह कियपरयेत्त
 नित्याह । सप्तपञ्चनेरिक्तारिखरत्रिभुक्कपुरत्रमुद्गदुद्विनिगपोमनाइययति । यत्रैव भगवात्कीपकरस्तीपकरमाताथ तत्रैवोपागच्छन्ति । सपागत्यथ

ठाए जाय देवगर्हए जेणेव भगवठ तित्ययरस्स जम्मणगणेर जेणेव भगवठ तित्ययरस्स जम्मणजत्रणे तेणेय
 उयागच्छति २ सा भगवठ तित्ययरस्स जम्मणजत्रण तेहि विव्हेहिं जाणयिमाणेहि तिसुत्तो आयाहिणप
 याहिणं करेति २ ता उच्चरपुरत्थिमेदिसिनाए इसिचउरगुलमसपत्ते घरणिअले तेविस्से जाणविमाणे ठायिति
 २ ता पत्तेश्च २ चउठि सामाणिअसाहसीहिं जाय सच्छि सपरिवुझाठ दिव्हेठितो जाणयिमाणेठितो पञ्चे ।

पममृदङ्ग पञ्चववादित्रयेव तथा उरकृष्टया यत्रैव भगवत्कीपकरस्य जन्मनगर यत्रैव जन्मभवस भगवत स्तीपकरस्य तत्रैवोपाग-
 च्छन्ति उपागुपागत्यभगवतेस्तीपैकरस्य जन्मनगर तेदिंम्ये यावद्विमानैस्त्रिकुत्वः आदपिषमवशिष्य कुर्वन्तिकृत्या उत्तरपीरत्वे दिग्भागे इशाभ्यां
 इगवत्पूरजसमाप्तं धरन्निभले तानि दिव्यानिपानविमानानि स्थापयन्ति स्थापयित्वा प्रत्येक २ चतुर्भिः सामानिकसहस्रैस्साङ्गं यावत् सपरि-

बिभाग इ षड्दश बर्होमे सयश्चाद्वि सयश्चुविकीति यत्र मृदग सावल पञ्चवममुप आत्रिभ्रने शब्दइकरी सेइयो उरकृटी यावत् देवगसिक्करीने जि
 हा भगवन्त निपेभन्तु जन्मनगर त्रिहा भगवन्त तीपैकरना जन्मभवमठे तिहा आवड आमीनइ भगवन्त तीपैकरना त्रिपैकरनी जन्मभवमप्रति
 तेइदि देवमस्यन्तीया यिमानयानेइरो त्रिपयवार त्रिसथापासाया प्रदक्षिणाकरं करीनें इयानकोषइ इपतल्लगारेक प्यार आगुल अस्सपोइतो
 धरती तन्मनेचिपे तेदेयमस्सत्वि याग यिमान यापीइ रापत्र यापीनें प्रत्येके २ प्यारइत्तार सामानिक सेवता यावत् सापि परिवरीभ्यकी देयसम्भ

अश्वीप०
 जाग० १६०
 वच० ५५
 अ० २३११

मयापरममोममिश्रा हरिसयसयिसयम्यासिद्धिया विभसिअयरकमसनयकापयलिअवरकहगसुक्रिअकेकरमठकुकुसहारियिरायतरइअयडा पालान्व
 पलान्वयाचपालतमसुकापरा समंसमसुरिसचवला सीधामखाले अल्लतेति २ हा पाठपीकाशुपधोरुइति २हा इतिप्रत्येक २ घतुजिः मामानिकससइले
 वनसुभिमसइरिकाभि पायवन्नेयवदुभि देवैदेवीजिय सार्धे सपरिष्ठाः तानि दिव्यानिपानविज्ञानान्यारोइति । आराइणोत्तरकाश येमप्रकारेण
 सूत्रिकागृहमुपतिष्ठते सचाइ दुरुक्षिताइत्यादि । आठअ्यच सववुध्यां सयद्युत्या घनमदुगमेपयदुम्मीरव्यनिकमदुग पणवोमरुपटइः सपलाणयमेसते-
 गान्येयामपि तूपाका सपइः । एतेयामवादितासा याव स्तेन तपाठकठपया याव रकरणात् । सुरिआय बवलाए इत्यादिपदसपइः प्राग्वत । देव-
 गत्या यत्रैवभागवतस्तोर्थकरस्य जन्ममगर यत्रैवच सीयकरस्यजन्ममवन तत्रैथोपागच्छन्ति । सपागव्यच जगयतस्तोथकरस्य जन्ममवन तेदिव्येयोनयि-
 याने स्थिरुत्त्व ध्याननिष्पन्नदक्षिणकर्त्रन्ति शोमवारामप्रदक्षिणयनीत्यर्थः । त्रिःप्रदक्षिणोक्त्यच उन्नरपौरस्त्येदिग्भागे ईगानकोयो ईयद्यतुगुलमसप्रा-

चउहिं सामाणिअसहस्सीहि चउहिं महत्तरिआहि जाव अखेहि वज्जहि देवेहि देयोहिइश्य सधि सपरिवु
 दातुं तेहि दिखे जाणयिमाणे वुरुहति २ ता सद्धिंए सद्धुईंए घणमुइगपणवप्यवाइअुरवेण ताए उक्कि

से यमुज्जिमंइतरिकाजिः यावइन्नेबंइभुभिदेवैकीभिच साहं सपरिवृताः तानिदिव्यानियानयिमाणानि आरुइन्ति । आरुअ्यसवर्चो सवेद्युत्या

कइइ । विम कतायलो इ देवानुप्रिय ! अनेक सोगने स्प जेकरी सद्धित लीलाइस्वित इम इयोरीवि दिमनिनो धार्खुंम सधं फइयो यायत् योजन
 एक बिलीखं पोइलो एइयो देयमन्वन्ती यानयिमाण बिकुंमो करो, बिकुंमो नइ एइ आडा पाळीआपो म तिवारपकी ते आभियोगिक देवता अने
 क सोगने स्यम्मे सद्धित यावत्, आडापाळी आपइ । तिवारे ते आपोलीकती बसइहारी आठ दिमकुमारि सइतरिका इयंलतकी प्रत्येकइ २
 आरइजार सामाजिक देवताएकरी 'अ्यार सइतरिकाएकरी यायत् अनेराइ पका देवता देवोंगनाएकरी सापइ परिवृत्योपकि' ते देवउत्त्वन्धीयांन

पुद्गोपठ
 भागम
 ५१

त्याह । तएवमित्यादि । ततस्ते आम्भियोगिभारोपा अनेकसमयतन्त्रनियमः । अथैतान्ः शिंशुयेतीत्याह । तएवतानुइत्यादि । ततस्ता अनेकोक्त्यास्तव्या अष्टीदिककारोमहागरिकाः इतुठे त्याद्येकदेवयोगेन संपूर्ण आत्मापकोपाद्यः गणाय । इतुठेचिसमाणविद्या पीथ

द्रीदेव्याणु प्यिया । अणगस्त्रसयसखिविठे छीलठिअ एव थिमाणवखणु न्नाणिअछ्छी, जाव जोअणविच्छिणे विवे जाणविमाणे थिउछ्छह २ हा एथमाणसिअ प्यञ्चिप्यिणह ॥ तएणं ते अाभिउगा देवा अणेगस्त्रसय जाव पञ्चिप्यिणति ॥ तएण ताउ अहोलीगयत्यख्खणु अठदिसाकुमारीमहस्रिअणु इठतुठानु पत्तेअं २

एव थिमाणवखणो मण्यतव्यः यावत् यावत् विस्तीर्णानि दिव्यानिपानथिमानानि विभवतयिकयित्वा गुतामाद्यसि प्रत्यपंपत । ततस्ते आम्भियो-
थ्यादेवा अनेकसमयत यायरप्रत्यपयन्ति । ततस्ता अपोसोक्त्यास्तव्या अष्टदिककुमारो मन्त्ररिका इटुठेः प्रत्येक २ अतुभिः सामानिकसह-

परिवरीपकी मीटां नाटिअ गीत पात्रियादिबकरी यावत् इवमम्यस्या भोगव्यायोग्य अोग भागयतीपकी थिअरइठह ॥ तेकेअं भोगकरा २ भोग
यती २ सुतोपा ३ जाणमाकिन्ती ४ तीपपारा ५ विक्किा ६ पुपुपमाहा ७ अनिन्विता ८ ॥ तियारइ तेइ अर्थालोकनी यमखडारी आठ दिगकुमा
री मन्त्ररिका प्रत्येके २ आपआपबां आयन चव्यादेपइ बसइ ॥ तियारे तेइ अपालोकनी यमखडारी अाठदिगकुमारी मन्त्ररिकाणा प्रत्येके २
आसन बस्या देप देवीनें अवपिअण प्रभूजे मन्त्रोने पणयत तियकरप्रति अवथिअानेकरीइ देप देवीने मत्र यकने तेठे सेअीने इम करइ ।
अपना सिधे भो आनंथवे नान्युट्टीपने विदे २ प्रगवत्त तियेकर अनस्यो तेनाटे ते अंतकाधारखे एइ अतीतकालेपइ यत्तमान्ठे अनागतकाले
यापइ एइबी अपोवाकनी यमखडारी अाठ दिगकुमारी मन्त्ररिकांने प्रगवत्त तियकरमो नस्तोरमयमहिना करयाणुठे तेनाटे जाइइ आपअपणि
पगवत्त तीयकरणा अन्तमहिना करीइ इम करीने इम करइ । एकेकेगइ पक्षीने प्रत्येके २ आपरवा आआकारो देयताप्रते तेकावइ तेहायीने इम

अहोली १०
जाण ०१६
॥ अचअण ॥
॥ ४ ३ ० ५

सोमि दिव्यानि यानानि इदस्थाने गमनापविशन्तानि । अपथा यानरूपाश्चिवाश्चक्रुः पाणि विमानानियान्तविमानानि विबुधंतयैः क्रियमगतासपादयस-
चिकुश्चिस्वाचयनासाष्टसिप्रत्यर्पयत । अथयानविमानवर्षं कखास्याप्राग्यवृष्टेया, तोरणादियुं केपु एतद्विशेषगणथव्याख्यातव्यात् । सतसोकिद्विकुरि-

ति २ ता जगवतित्ययरं उहिणा श्याभाए ति २ हा अथमस्रसद्वावेड २ चा एव वयासी ॥ उष्यसे खलु भो
जम्बूद्वीवे २ भयवतित्ययेरे तजीयमेअ तीश्रुपञ्चुष्यखमणागयाण अहेलोगवत्यव्याण अथय विसाकुमारी
महत्तरिश्याण जगवत् तित्ययरस जम्भणमहिम करिन्नए तगच्छामेण अहूमेयि जगवत् तित्ययरस जम्भ
णमहिम करेमोत्तिकहु, एव वयति २ हा पत्तेश्रु २ श्यान्निउगेएदेवे सद्वावेति २ एव वयासी ॥ खिष्यमिअ

बलिताणि पर्यन्ति । दृष्टशास्त्रवधि प्रयुजन्ति । प्रयुज्यमगयन्त तीयकर अयपना आभोगयन्ति आभोगयन्त्योस्य गृह्यापयन्ति गृह्यापयिष्या
यवमवादिप, उपान्नः खलुभाजबुद्धीप २ भगवान् तीयकर, तन्मीतमेसवद्यतीराप्रत्युपद्रमनागताना अपोलोकवास्तव्याना अटालादिककुमा-
री महत्तरिकाबा भगवत्सतीर्यकरस्य जन्मसङ्घिनान कर्तुं, तद्विष्काभोषयमपि भगवतो जन्मसङ्घिमाकरियास, इतिकथा एयं यदन्ति । सङ्का-
प्रत्येक प्रत्येक श्याभियोग्यान् देवाम् गृह्यापयन्ति गृह्यापयिष्याय यवादिपु क्षिप्रमेव मोदयानुप्रिया । अमेकसाम्भगतमभिधिष्ट शीलास्थित

आवाच आकथा । यज्यपुष्क दिशिगुमारी मयनपती देयतानी जातिख) आठदिशि कुमारी मयनपति दिगुकुमारानां आठमो निकायमो जाति
ना महत्तरिपोताया वगने प्रथमांतरमोटी पोतारने भवतनेयिये पोतारना प्रमादायतकनेदियइ पोतारना फूटाने यिपइ प्रत्येक २ अार एगार
शामानिक देवता एकरी अारमहत्तरिका पूजनाक तेखेकरी परिवारसङ्घित हस्ती २ पोटा २ रय ३ पायक ४ महिय ५ गंधर्ष ६ ना
त्य ७ एसातकटककरी एसातकटकनां स्वामीएकरी सोसाएगार आत्मरक्त देवताएकरी अमेराइ यका व्यतरजातिमा देयताए देवीयुं करीने यापइ

अश्वनीपः
भागे १०६
अथ ४५

मानिषाना विष्णुगारीसदृशगतिविभवादिदेवाना मन्त्रैः षडवृषिषसप्तारिकाश्रितं कर्कभारिकालान्यधिपवानिस्ताभि रगतिक्रमं णीयघघनाभिद्य
 स्वस्वपरिवारमर्षिताभिः सप्तत्रिंशतीकैश्चस्त्यद्युपपदातिमष्टिपगत्ययानव्यरूपै सप्तत्रिंशतीकाधिपतिभि षोडशत्रिरात्मरक्षकदेवसप्तत्रै रित्यादिक स-
 र्वैविजयदेवाधिकारद्वयव्याप्त्येय ४ पञ्चकाशादिगुणमारीका ध्यत्वा स्थामगे पत्न्योपमस्थितेनकमत् ममानद्यातीपत्येमानागपि तयामुतायुप सन्मा-
 ध्यमानाखाद् भवपपतिगतीयस्य सिद्ध सेनभयगपतिज्ञातीयानां यानमन्तरजातीयपरिकरः कयसगमृते । उच्यते यस्यामामष्टद्विकृत्येन येनाष्टाकारि-
 षो व्यन्तरासोपान्नाइति । अथवा वागमन्तरगद्देमात्र यन्मासान्तरं पुरतीति यीगिकापस्रपश्यात् भयमपतपोविधाममन्तरादित्युच्यते । तांयंपाग-
 विप्रायोवनकूटादिषु विहरयतीमत्वादितिसम्भाब्धते तस्यत्तु बहुसुतगम्यमिति सवसस्य । अपैतासांनानान्यात् । तगया इत्यादि । तद्यथा । भाग-
 करेत्यादि रूपकपेतकव्य । अपैतास्त्रेय विहरतीषु मतापु किञ्जातमित्याह । तस्यसासानयाजोफवास्तव्याना गष्टानादिद्विषुगारीणा

धृणिपानिर्घर्द्धिं सोलतहि ध्यायरस्कदेवसाहस्मीहि अखेहिष्य यज्जहि वागमन्तरं हि देवोहि देवोहिष्य स्रुठि
 सपरियुडाउं महया हयणहृगीश्याइँष्य जाव भोगाजागाइँ जुजमाणीउं विहरति त० भोगकरा १ भोगयइँ
 २ सुभोगा ३ भोगमालिणी ४ तोयधारा ५ विधित्ताय ६ पूष्फमाला ७ शृणिदिष्ट्या ८ १ १ ॥ तएण

दिव्यभुजायैमन्त्रारिकाः सक्केरु २ कूटपुस्तकपु भवनेप स्वकपु २ लक्ष्मिपुमासादावसकपु मत्स्येक २ चतुर्भिं धामानिकदेवसप्तत्रै द्युत-
 त्ति। मन्त्रारिकाभिः सपरियाराभिः मन्त्रभिरतीकै मन्त्रत्रिंशतीकाधिपतिभिः योडशत्रिरात्मरक्षकदेवसप्तत्रै ध्यन्यैशुभुभिर्देविदेवी भिद्यस दुँस
 स्तो यवयाइँ ते कइँइँ । तेकाले भरत येरावतने त्रिपे श्रीजे चापे छारे छने मद्यविर्देइँ चोत्रं त्रिपे सयथा काले यतले पुष्पत्रिमयस्तादि येरा
 यतसुगे हेत्र जेपपर- यणं मनाने योयो अपिकारपया (इँदे पात्रुगइँ अपिकारे तीपकराजुत्वाभिपकोरसव मखवेले) त्रिणे सने तीयेयारनइँ जत्ता

संस्कृत
 भाग
 १
 १

श्रीशक्तिस्त्रिपुरारिचिताया अष्टौपमसिद्धौ रत्नशुभानाम्ना सुदुश्चिन्मवादिष्यं परैरायतातवपयंकोनी मामधतुयीषस्कारः ॥ अथाय सम-

पत्राम २ जगण एकमेकै चक्रत्रह्रिजिजए भगवती तित्यपरा समप्यज्जति ॥ छ ॥ तेण कालेण तेण सम

श्रीमद्वृषभागपुराय सुम्भकगर्भीय श्रीमद्रामचन्द्रगर्भीयानुशासन श्रीमद्रायवहादुर पामपतिविह मद्रापिते अम्बुहो-
पमसिसुत्रानुवादे सुदुश्चिन्मवादिष्यं परैरायतामवखनी नाम धतुयी वक्षस्कार ४ ।

योगकलाणक यक्ष न सहित आपना । एतलो विषय एरायतनुम चक्रवर्ति जाखत्रा ऐरावतमाने इरा देवताछत्र । सिद्धे अये ऐरावतक्षेत्र कही

॥ ८

॥ ९

॥ १०

॥ ११

अष्टौपम

श्रीमद्वृष

पत्राम २

॥ १२

॥ १३

दृष्टिक उभारे तयोपपद १०००० लाय योजन अयुद्धीय

यपधर	मरत	दुत्रहिम	हेमवत	महाहिम	हरियप	तिपधवप	महाधिवरे	मीसवत	रम्यक् क्षेत्र	रुक्मी वप	धिरपवत	गिहरीवप	पेरवतकेत्र
नामान	सत्र	यतयप	क्षेत्र	वतवपधर	क्षेत्र	धर पर्वत	क्षेत्र	वपधर	॥	धर पर्वत	क्षेत्र	धर पवत	॥
विक्रम	५२६ या	१०५२	११०५ यो	४२१० यो	८४११ यो	१६८५२ यो	३२६८४ यो	१६७४२ या	८४२१ या	४२१० या	२१०१ यो	१०५२ या	५२६ यो
पर्वे	६ भाग	१२ भाग	५ ज्ञाग	१० भाग	१ भाग	२ भाग	४ भाग	२ भाग	१ ज्ञाग	१० भाग	५ भाग	१२ भाग	६ भाग
याद्या	०	५३५०	६७५५ यो	८२५५ यो	१३३६१	२०१६५ या	३३७६७ यो	२०१६५ या	१३३६१ या	८२७६ यो	६७५५ यो	५३५० यो	०
जीया	१४७७१	२४७५२	३७६७४ या	५३८३१ यो	७३८७१	८४१५२ या	१०००० या	८४१५२ या	७३८७१ यो	५३८३१ या	३७६७४ या	२४७५२ यो	१४७७१ यो
	६ भाग	४ भाग	१६ भाग	६ भाग	१७ भाग	२ भाग	भाग	२ भाग	१७ भाग	६ भाग	१६ भाग	भाग	६ भाग
	७० विस	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	मध्यभाग	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिण	दक्षिणे	दक्षिण
धनुः	१५२५	२५३३०	३८७४० यो	५७२६३ यो	८७०१६	१२४३४५ या	१५११३ या	१२४३४५ यो	७६०१६ यो	५७२६३ यो	३८७४० यो	२५३३० या	१५२५ यो
पूट	११ भाग	४ ज्ञाग	१० भाग	१० भाग	६ भाग	८ भाग	१६ भाग	६ भाग	४ भाग	१० भाग	१० भाग	४ भाग	११ भाग
	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिण	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर
गर	५२६ यो	१५७८५ यो	३६६४५ यो	७८७४ यो	१६३१५	३५१५७ या	५०००० भाग	३३१५७ या	१६३१५ यो	७८७४ यो	३६६४५ यो	१५७८५ या	५२६ यो
	६ भाग	१८ भाग	४ भाग	१५ भाग	१५ भाग	१७ ज्ञाग	दक्षिणवत	१७ भाग	१५ ज्ञाग	१४ भाग	४ भाग	१८ भाग	६ ज्ञाग
	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	दक्षिणे	रे ये पावे	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर	उत्तर

अयुद्धीय
भाग ४७६
उत्तर ४४

द्वारायतमकूटादीन्येकारवशकूटान्युक्त्वाति तेभ्यो उतिरिक्तानि यद्वृद्धिगिखराखियसाकारपरिष्कानिमेतीति । अनेमचान्येभ्यो धर्मपरेभ्यो व्यावृत्तिः कृता । अयमाशयानपि कूटवत्त्वेन गिखरिखियव्यपदेशः स्यादिति, अपयगिखरीचान देवा भद्रवृत्तौ यावत्पस्यापमस्वितिकः परिवर्तनं तेनतश्चाभिकस्वात् गिखरीति । सेतेषुठेकमित्यादि । निगममयाव्य पूर्ववदिति । अयमसभवपर्यवसर । कृष्टिकमित्यादि । शुभदत्ता । ज्युद्धीपेद्धीपे ऐरायत मागययं प्र-
 षप्त ? गीतम । गिखरिखोवपरयानरस्यां अस्तरिखवर्तिनी लवचसमुद्रस्य दक्षिणस्यां परत्यमत्याविप्रग्यत् । अत्रास्तरे ज्युद्धीपेद्धीपे ऐरावतनाम
 बर्षे प्रषप्त ० स्थाण्यपुल कटकजपुल एवमजलप्रकारेण वीथ मगतस्य यत्नयसागौयायापि सर्वा निरययोगा मसख्या यता पन्नेरादृष्टिमागे तज्जिरयसो

दक्षिण पुरात्यमलत्रणसमुद्रस्य पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमेण पुरात्यमेण पुरात्यमेण ज्युद्धीव २ पुरा
 वपुणामत्रासे प० ? स्वाणुत्रज्जले कटगवज्जले एव आचिच नरहस्स यन्नस्रया साचिच सञ्चणिरयसेसा जे
 अञ्च सञ्चनञ्चयणा सागिस्कमणा सपरिणिष्णणा गकर परात्रनु चक्काही पुरात्रनुद्वेधो । सेतेगठेण पुरात्र

वत् । एवमुच्यते गिखरीवपरपत्रतः २ गीतम । गिखरिखियपरपत्रत यद्वानकूटाः । गिखरिखिस्थाननास्थिताम सखरयमयापि, गिखरी-
 चात्रदेवा यावत्परियमनि अयेतेनार्चन, कनकत्त । जाल्, द्वीपे २ ऐरावतमात्रा एवं प्रषप्तः ? गीतम । गिखरिखत्रस्रस्या सखरलयसमुद्रस्य

गीतम । इ ग्याकूटस्य । तज्जहां मिठापतकूट १ गिखरीकूट २ इरख्यवत्कूट ३ सवखकूलाकूट ४ सुरादवाकूट ५ रसाकूट ६ मरुमीकूट ७ रसायती
 कूट ८ इंसादेमीकूट ९ ऐरावतकूट १० तिगिखिकूट ११ इम मम एरकूट पांपस्य यात्रनामा आशवा रात्रघामी अस्तरविगह । तेकिण्ड एर्ये । इ
 मगवम् । इम कशीइ जापरी मपपरपर्यस २ एरयुनाम । इ गीतम । गिखरीमासा मपधर पवतने विप यवा कूट गिखरीयसने अस्थाने सस्थि
 पादे सपरकमपक, गिखरीगामइ इं इ देयता यावत् सवेइष्टे । तेजेउर्ये इम कशीइले । किइ इ जगयात् । ज्युद्धीपने विपे ऐरावतनामे पं अछे ।

वन् । कतिकूटानि प्रशस्यन्ति ? मीतस्य । मकावगकूटानि प्रशस्यन्ति ? तद्यथा पूर्वस्या निहायतनकूट ? तत क्रमेण गिखरिकूट गिखरियपंपरनाझाकूट चि
 रस्यवत्सुत्रकूट सुवसु कुशागदीसुरीकूट सुरादेवीदिकुमारिकूट रत्नायनकूट शस्मीकूट पुरुरीकद्रसुरीकूट रत्नायत्यायसंनकूट इत्यादेवीदिकु पु
 मरीकूट एरावतसेत्रपतिकूट सिगिच्छिद्रहपतिकूट एवसयाणप्येतानि पञ्चगणिकागिच्छातस्यानि । सुद्रहिनवतकूट सुव्यत्रक्यताकानि श्रेयानि । एत
 रत्नामिना राजपाल्यतारग्यामिति । छयास्यमाभनिबपमप्रदुसाइ । मेकेणठे शमित्यादि । अथकेमार्थेनभदन्तययमथ्यते । गिखरीषंपघरपवंतः २ गीत
 म । गिखरिखिवपरपवंतवपूनि कूटानि गिखरिवृक्षस्तारस्यस्थानसंस्थितानि नंपरबमयानि सन्तीति तद्योगाच्छिखरी कोपः । अथवपंपराद्री यानि चि

कूटा पचसहस्रा रायहोणीच उन्नरेणेण ॥ सेकेणठेण जते। एव बुच्चंडं सिहरी त्रासहरपष्टए २ गो० । सिंह
 रिमित्रासहरपष्टए अहश्रेकूटा सिहरिसठाणसठिश्चा सहरयणामया सिहरीश्च इत्यदेवे जाव परिवमई । सेते
 णठेण ॥ कहिख मते । जयूद्दीत्रे २ एरावयणामवासे प० ? गो० । सिहरिस्स उन्नरेण उत्तरलवणसमुद्रस्स

यकूटानि प्रशस्यन्ति ० तद्यथा सिद्धायतनकूट १ गिखरिकूट २ शेरस्यतकूट ३ सुवसुकूलाकूट ४ सुरावयोकूट ५ रत्नाकूट ६ लस्मीकूट ७ र
 त्तवतीकूट ८ इत्यादेवीकूट ९ एरावतकूट १० तिगिच्छिकूट ११ एव सर्वोस्यपि कूटानि पञ्चगणिकानि, राजधान्यउत्तरस्या, अपकेनार्थेन म

चिन्तयन्त अपघरपवत पूयकझोखइ तिमज शिवती वपघरपयत पखि जाखवी यतलो विसेप नीया दक्षिणदिसे धनुपट उत्तरदिसे श्रवसिष्टया
 मनु तिमज सब जाखवी पुरुरीकनामे द्रवख सुवसुकूला महांमदी दक्षिणदिशि मीकली जाखवी । तिम रोपीतागानडागवी तिमज जाखवी पूं
 दिगइ मनुद्रुमा आइसे इग रत्नाप्रकारे तिम गगा मीधुनदी भरतको प्रमांइ आइख तिमज रत्ना रत्नायतीनदी रौरावत माहि जाखवी, पूर्वदिगइ
 रत्नामदी पश्चिमदिगइ रत्नायतीनदी अथशिवयाकली तिमज सब जाखवी । गिखरीनामा । इ भगवन् । यपघर पयतमपु बिर्मु केवशाकूटखे । सु

जयूद्दी ५०

जायम १६३

शुभ ७९ म

इति ? गीतम् । हेरक्ष्यवत्त्वोत्तरस्योत्तरस्योत्तरस्य दक्षिणस्योत्तरस्य पुरस्त्वित्येत्यादि । प्राग्वाग् । एवमुक्ताभिलाषेण यथाशुद्धिर्भयान्
 तथैवशिष्टेषुपि । नकार जीयाश्चिक्तेन धनुःशरैश्च अवशिष्टं तद्वैति शुद्धिर्भयतप्रकारोक्तमेव तत्र पुढरीकोद्देशः तस्मात् मुक्त्वां कृत्वा भद्रानदी दक्षि
 ष्चम निगतातत्त्वा परिपारादिभाष यथारोहितागा साच परिभाषा समुद्रप्रविशति । इत्यथ पुषस्यानित्यत आह । पुरस्त्वित्येवगच्छा एवमुक्ताभिलाषे
 न मुष्यो कृत्वायाः राक्षितागतिवेगन्यायन यथैवगङ्गासिन्धु तथैवकारकवत्यी नेतव्ये । यथापि दिग्ब्यक्तिसाह । पुषस्यास्ता पयिसापास्तवती अ
 वशिष्ट तदेव गङ्गासिन्धुप्रकारोक्तमेव संपुष्यं नेतव्य । अथात्रकृत्वकथ्यसाह । सिद्धरित्स्त्रिषु । सिद्धरित्स्त्रिषुपरपयते भग-

त्यिमंग रसवद् अत्रसिष्ठ तत्रंथ सवभाणिष्ठ ॥ सिद्धरिमिण मते ! वासहरपह्नु कड्कूहा प० ? गो० । इ
 क्षारसकूहा प० ? त० सिद्धारायगकूहे १ सिद्धरिक्कूहे २ हेरक्ष्यकूहाकूहे ३ सुत्रक्षकूहाकूहे ४ सुरादेवीकूहे ५
 रसाकूहे ६ लछीकूहे ७ रसवर्द्धकूहे ८ इलादेवीकूहे ९ एरवयकूहे १० तिगिच्छिकूहे ११ एव सव्वेविष्टे

महागदी दक्षिणनेन्या । यथा राक्षिताघापूर्वायां गच्छति, तथा एव यथाचैव गङ्गासिन्धु, तथाचैव रक्तारक्तवत्येत्यर्थे, पूर्वार्था रक्ता
 पयिसायां रक्तवता, अयशिष्ट तदेव, सर्वं भवितव्यमिति । गिद्धरिश्च भद्रम् ! यपरपयते कतिफुटानि पञ्चमिति ? गीतम् । यकाद-

हे जगदन् ! इम कवीर्दत्ते च हेरक्ष्यवत्त्व २ नामैक्यम् । हे गीतम् । हेरक्ष्यवत्त्वानामैक्येन रुक्मीअने सिपरी यपर पयत ते यद्वैपार्से ऊपगुह
 पदितत्त्व इत्येव हेरक्ष्यमुष्य ऊप्यगुह इत्येव हेरक्ष्य सुष्यो ऊप्यमकाश इत्येव हेरक्ष्यविद्वे आसनादि केकरी, हेरक्ष्यवत्त्वाने इदं इ
 दयता यद्यथा । तिस्रश्च अर्धे हेरक्ष्यवत्त्व । किदां । हे भगवन् ! जङ्घुपीपत्ताने द्विपत्ताने त्रिपत्ताने यपर पयतत्ते । हे गीतम् । हेरक्ष्यवत्त्व
 तत्रने यत्तरदिने सुरायधर्चे यत्तर दक्षिण पूर्वदिशिनां त्वयश्चमुद्रने पश्चिमदिशि इ पश्चिमदिशिनां त्वयश्चमुद्रने पूर्वदिशि इ पश्चिम दिशि इत्येव

अक्षर १०
 प्राग्व १०
 यद्यथा ।
 ॥ १२५०

सुत्रक्षकूहाकूहे ३ सुरादेवीकूहे ५ रसाकूहे ६ लछीकूहे ७ रसवर्द्धकूहे ८ इलादेवीकूहे ९ एरवयकूहे १० तिगिच्छिकूहे ११ एव सव्वेविष्टे

स्य स्वामनादासादिना प्रयच्छति । अपथा दवानमनोहारिता तत्रतत्र प्रदेष्टी शिरस्यपुत्रनेभ्यः प्रकाशयति । तथापि । यद्यस्तत्र त्रियुनकानुप्या-
 स्तामुपेयनशयनादिक्रुणोपभागयोग्याशिरस्यममया । गिलापहका मस्ति पश्यन्ति च सोमनुप्या स्तत्रतत्रप्रदेष्टो मनोहारिणाशिरस्यमयास्त्रियगान् ततो
 शिरस्यप्रशस्य ममन् नित्ययागिषास्यास्तीति शिरस्यथत । तदेथशिरस्यथत स्याथेऽग्रप्रत्यय यदिया शिरस्यथतनागात्र द्वेयः पत्योपनस्थितिकः आधि
 पत्य परिपालयति । तेभैतस्यानिकत्वा द्वैरस्यवत । अथपद्यपंधरायमरः । कश्चिन्नित्यादि । कभदन्त ! अंबुद्वीपेद्वीपे जिउरीनामथपंधरपयतः प्र-

धणसमुद्गस्स पञ्चात्यमेण पञ्चत्यिमलश्रणसमुद्गस्स पुरत्यिमेण एव जहचेत्र च्चुत्तहिमवती तहचेत्र सिंहरीवि
 णवर जीवा वाहिणेण धणुत्तरेण श्चत्रसिष्ठ तचेत्र पुठरीएदहे सुत्रसकूला महाणई दाहिणेण णेञ्चुत्ता, जहा
 रोहिञ्चसा पुरत्यिमेणं गच्छई एव जहचेत्र गगासिधुत्त तहचेत्रत्तारत्तत्रईत्त णेञ्चुत्तात्त पुरत्यिमेण रत्ता पञ्च

मथयगूढ नित्य शरस्यमुचतिमित्य शरस्येददाति नित्यदिरस्यप्रकाशयति । शैरस्ययतोऽत्रद्वेयः परित्वमति क्षयेतेनार्चन । कृजदन्त ! उन्नुद्वीपे
 द्वीपे शीखरीनात्रा वयपरपयतः प्रक्षसः ? गीतम । शैरस्ययतस्य उत्तरस्या ऐरावतस्य दक्षिणस्यो पीररन्वहायमनुद्रव्य पश्चिमायां पश्चिमजगत्पुर
 मूद्रस्य पूयसा एवं यथाशैवद्वृद्धिमवान् सयाशैवशिलयपि । मथर जीवादिनिष्पत्त्या धनुत्तराया, अथगिष्ट मदेय पुण्डरीकोद्गृहः मथराकूना-

आशवा किष्वा । ऐत्रगवर्त ! शैरस्ययत शोत्रने विपे माभ्ययत्त पयायामे वृत्त येताद्व्यपयगच्छे । शै गीतम ! मुख्यकूना मपाणदीमद्व पश्चिमदिग्द
 कूप्यकूना मपाणदीने पूयदिग्द इथा शैरस्ययत्त शोत्रने यद्रुगक्यप्रागव ममश्विषे मात्ययत्त पर्पायनामव वृत्त येताद्व्यपयगच्छे जिगं गत्रापातो
 यत्तयेताद्व्यपयत्त पूयकथो तिमत्र मास्यवत्त पर्पाय पीन आशयो अथगच्छग उत्पन्न काल मालयत्तगतीपो यत्त मात्ययत्तमरीया ममात्रकरो मास्य-
 मन्तवरीया बर्बेकरी मजायामे इथा येपता मरुद्विक पस्थापमनीस्थितयत्त बर्बेकव । तिये क्षये कश्चिद्वद्वत् राजधानी ससरदिशि । सेकिपयर्थे ।

५३
 भाग १
 १३४

रीकत्रहसुरीकूट रूप्यकूमानदीसुरीकूट हेरययत्रहकूट हेरयययसश्रिध्रिधियदेवकूट मखिकाशाकूट । नृता निप्रागपरप्यतश्रेयायवस्थिताणि । पञ्चगति-
 कानिसवास्यापि राजधान्य कूटाधिपदेयाना मुन्नरस्या । सप्रत्यम्यमाननिदानपर्यनुक्तो । संकेणठे गमित्यादि । अथ केगार्थेनजदन्त । यद्यपुप्यते
 रुक्मीयर्षपरपष्ठे ता २ इति । गीतम । रुक्मीयर्षपरपर्थेता रुयम रूप्यं गद्दानामनेकार्थत्वात् नयस्यास्तीति रुक्मी एपःस्यदारुप्यगय गार्थवसिकर-
 ति । नित्ययोगइन्प्रत्ययःरूप्यावभासोरूप्यमित्य सुवर्तोऽवभासः प्रकाशो भास्वरत्वेन यस्यासी तथा । एतदेवव्यापष्टे । मवोत्तानाकूप्यमयइति । रुक्मी

गच्छइ रूप्यकूला उद्यरेणं गअह्वा । जहाहरिकता पञ्चस्थिमेण गच्छइं श्रवसेस तचेत्र, रुप्यिमिण जते । वासहर
 पष्ठए षड्कूला प० ? गो० । अष्टकूना प० ? त० सिद्धे १ रूप्यी २ रम्भगे ३ णरकता ४ युद्धि ५ रूप्य
 कूलाय ६ हेरसुत्रए ७ माणकषण ८ अष्ट रूप्यमिकूडाइ ९ सध्वेविएए पचसहश्या रायहाणी उद्यरेणं । सेकेण
 ठे ग जंन १ एत्र सुसुइं रूप्यीयानहरपष्ठए २ गो० । रूप्यीण वासहरपष्ठए रूप्यी रूपपठेगप्यी रूप्योत्रासे

हपुपुइरीकात्रैः भरकान्ताया दक्षिणस्या नभयः । यथासहितंभापूर्वेण गच्छति तयारुदमदूना उत्तरं नैतर्ज्या । यथादृशितान्तापदिमेण गे-
 ष्वति तथा अवर्गोप ऋदेव । रुक्मिणिके प्रदन्त । यपपरपर्येते कतिकूटामि प्रच्छतानि ? गो० । अष्टी कूटामि प्रच्छतानि ? मद्यथा-सिद्ध १ रूप्यक २
 रम्यक ३ नरकामा ४ युद्धि ५ रूप्यकूलाय ६ हेरस्ययत ७ रुक्मिणिके कूटानि ॥ १ ॥ मूर्ध्वं व्येते पचगतिक्काः राजधान्यउत्तरस्या ।

पर्यापमनास्त्वितिथत्त रइठे वमइठे । राजधानी उत्तरदिगे । तैकिय अर्षे । हे मयान् । इम कर्षीए रम्यकसुत्र २ । के गीतम । रम्यकसुत्र रम्य अ
 तिगयगोइरठे । अरम्य राजाणीकठे रम्यकाने इर्षा देयता यावत् षण्ण्डइ राजधानी उत्तरदिगइ । सिंगे अर्षे रम्यकदेपइयद्योनाम (सिद्धेयुपमतां
 से यपथा पवताकइठे । किराः हे जगधन् । जदुशीपनाभिं द्विपने विपे रुक्मीनामइ यपपर पयसइ । हे गीतम । रम्यकसुत्रं उत्तरदिगइ हेरय्य

नामदीप०
 ॥ ग० २६ ॥
 ॥ यव० ४ ॥

निगता पूर्वेषु बाष्पिणुपमस्यैतीति भाष्यः । इष्यकलात्तरैश्च उत्तरतोरेण निगतामेतस्या यथाहरिकांता यथाहरिकांता इत्यपेक्षेप्रवाहिनोमहाः प्रदी पशुत्येगिजगद्द-
 नि । यद्विशालि गच्छति । अयमरकातायाः समागच्छेयमिति मरु हरिकांतायाः । रूप्यकुलायाञ्च रोहितायाः अतिदेवोवस्तुमुधितासत्याए । अयज्ञेयं निरि-
 गतस्यनुसुमयव्यासपरिरुसपद्विज वचस्य तदेवंति समागच्छेयमिति सति प्रकरयोक्तस्यैय तद्युगकाताया दुरिखिताप्रकारयोसा रूप्यकुलायासुरादि-
 सामउरयोक्त । यत् मरुजोयाश्चुलुयसोत्रभिन्या राष्ट्रियायासए रूप्यकुलायास्तुहरिकाताया महातिदेशाजपन तत्रममामदिगुगिगतस्य अमानदि-
 ग्यामित्यच हेतुः । अपात्रकृतयभध्याए । इष्यि निगमित्यादि । एकमिष्यिर्वर्तते भाष्यम् । अतिक्रुटाभि मरुमामि ? गीमम । अष्टकूटाभि मरुमामि ?
 तद्यथा मयससमुद्रविमिश्रितापतनकूट सतारुकिमकूट पञ्चमयपरपतिकूट रम्यकूट रम्यकूटेश्चापिपदेवकूट गरकांशाणदीदीकूट द्युदिकूटमहापुण-
 र्वेषुपुनिसमुद्रमिति ज्ञेयः । यथा राहितानमचादिमवतो महापट्टद्वारतो दक्षिणेण प्रव्यूहासतो पूर्वेषुमत्रगच्छति तथैवापि प्रस्तुतयपथरादृष्टिजेण

दृश्ये पञ्चत्येमेण पञ्चत्येमेण ससुदृश्ये पुरत्येमेण एत्येण जवूदीवे २ रूप्यीणाम चासहरपद्ये प० ? पा
 द्वेणपईणाए उदीगदाहिगवित्येयो एव आचिवमहाहिसवत वसव्या साचिव रूप्येससत्रि णत्रर दाहिणेण
 जीया उत्तरेणघणु अथसेसतचेथ महापुनरीए दहे णरकताणई दस्किणेण णेश्याहा, जहारीहिश्यासा पुरत्येमेण

यस दक्षिणस्या पीरत्येकयणसमद्रस्य पदिभायां पाद्यात्येकयणसमुद्रस्य पूर्वस्यां अत्र अन्य द्वीप २ रूप्यीणाम्ना यपपरपयस मरुतः ? प्राचीन-
 तीपीनायतः उत्तरदक्षिणविकीर्णः एव याचैय इिमथदृक्कथ्यता मानैव सकिमपीडपि मथर दक्षिणेन जीवा उत्तरेण एव अयज्ञेय सदेय म-

रम्यकूटत्रन पशुमज्यरगह मसह यिजह इहा गन्थापातीनामश्च मृतवाटलो धैलाटपमसतदि । जेण यिकटापातीनी वस्ययता तेइण गन्थापातीनी
 पश्चि धरुव्यता जाइवी । अपएइय यथां उत्पलकसल यायत् चरीया गन्थापातीना यणे चरीया रकमश्च पट्टामाने इहा देववा सदृष्टिक भायत्

अनु० १०
 प्रागभ १६
 यव ०४ ५
 ५४ २२५

५४

रीकृद्गुरीकृट् रूप्यकूसापदीगुरीकृट् रैरपयवताकूरु रैरपयवताकूरु मखिकाकनकूट । एतान्निप्रागपरपयतश्रेयाव्यवस्थितानि । पञ्चमति-
 कानिसर्वास्यपि रात्रयास्य कूटाधिपदेयामा भुसरस्या । सप्रत्ययानामनिगुननपर्यनुयुक्ते । सेलेखतेणमित्यादि । अथ केनार्थैगजदन्त ! एयमुष्यते
 रुक्मीयपरपठेत्तः २ इति । गीतम् । रुक्मीयपरपर्यतो रुक्म शशुभामामेकार्थत्वात् त्वस्यासौति रुक्मी एयाः सुवदारुष्यमप यारवतिकरु
 ति । नित्ययोगइनप्रत्ययः रूप्यायामोरुष्यमिव मयताऽवभासः प्रकाशो भोस्त्ररखेण यसासी तथा । एतदेवव्यापष्टे । सर्वोत्तराकारुष्यमपयति । रुक्मी

गच्छइ रूप्यकूला उभरेण णअह्वा । जहाहरिकता पञ्चस्थिमेण गच्छइं अयसेस तघेत्त, रुप्पिमिण जंतं । वासहर
 पष्ठए वइकूला प० ? गो० । अठकूला प० ? त० सिद्धे १ रूप्यी २ रम्मगे ३ णरकता ४ बुद्धि ५ रूप्य
 कूलाय ६ हेरयात्रए ७ मणिक्कण ८ अठ रुप्पिमिकूलाइ ९ सधेविएए पचसहइया रायहाणी उभरेण । सेकेण
 ठेण जन । एत्र सुच्चइं रूप्यीयासहरपष्ठए २ गो० । रूप्यीण वासहरपष्ठए रूप्यी रूपपठेरूप्यी रूप्योनासे

शपुपठरीभाद्रः परकासायो वृषिषस्या नगया । यथोरोरितेतापूर्वेषु गच्छते सघासकमदूला उभरेण नतय्या । यथोरोरिकान्तापश्रितेन ग-
 च्छति तथा अवशेषे देव । रुक्मिणि प्ररक्त । यपरपर्यते कतिकूटानि प्ररक्तानि ? गी० । अष्टी कूटानि प्ररक्तानि ? मद्यथा-सिद्ध १ रूप्यक २
 रूप्यक ३ नरकामा ४ बुद्धि ५ रूप्यकूलाय ६ रैरपयवत ७ मणिक्कायुन ८ रुक्मिणि कूटानि ॥ १ ॥ मूर्ध्वप्येते पञ्चमतिक्काः राजपात्यवठतरस्या ।

पत्यापमनास्मित्तिल रइल्ले वपइल्ले । राजधानी उत्तरदिशि । तकिण अर्धे । हे भगवन् । इम कपीय रूप्यकसोत्र २ । हे गीतम् । रूप्यकसोत्र रूप्य अ
 तियगनारइल्ले । अरम्य रमणीकठे रूप्यमार्गे एवा देवता यावत् षषइल्ले राजधानी उत्तरदिग्वा । सिद्धे अर्धे रूप्यकसोत्रएवधोगाम (सिद्धेरुदमगा
 ते, यपर पवतकइल्ले । किंवा हे नगयन् । जसुडीपगामे द्विपने जिये रुक्मीमामत्र धर्मपर पयतल्ले । हे गीतम् । रूप्यकसोत्रे उत्तरदिशय रैरस्य

अष्टी प०
 गी० १
 य ० ४ ४

विरमणीयतया रतिविषयता नीयते इति रम्यरम्यनेयरम्यक रमणीयश्च त्रीत्येकार्थिकानि रम्यत्वातिगपप्रतिपादकानि रम्यकथात्र देवो यायत्परिव्य-
 सति । तेन तद्वरम्यकमिति व्यावप्रियते । अथ वस्वमाधपथर । कश्चिज्जते इत्यादि । क्व भवत् । अयूद्वीपे द्वीपे रुक्मीनामधपथरपर्वत प्रथमः ? गौतम ।
 रम्यकवयस्वत्तरसा वस्यमागैरस्पवत्तेशस्यदक्षिणार्थां पूर्वलयजसमुद्रस्य पश्चिमाया पश्चिमलवणसमुद्रस्योपुषसा अत्रात्तरेजवद्वीपे द्वीपे रुक्मीनाम्ना
 पपमोवपथर प्रथमः ? प्राचीनप्रतीचीनायतः उत्तरदक्षिणयोः धिक्तीक्ष्णः एवमुक्तामसारेण यैयसदात्रिमयद्वयं धरवस्तथ्यतासैव रुक्मिण्योपि परदक्षिणतो
 ग्रीवा उत्तरसा धनुःपट अयसोप व्यासादिक तदेव द्वितीययपथर प्रकरलोक्तमेव द्वयोः परस्परमनामत्वात् महापुहरीकोऽग्रद्वयो महापटनद्रवतुल्य
 अस्माच्चनिगतादक्षिण तोरखन नरकाता महामदी नेतव्या । अथ कानदीनिदथनीयेत्याह । अत्रोत्प्रिचति । यथा रोहितापुरत्येमेणगच्छति । पू-

इंए परिचसई रायहाणी उत्तरेण ॥ संकेणठेण भते। एवं बुसूइ रम्मएवासे २ गो० । रमगत्रासेण रम्मो रम्मए
 रमणिजे रम्मएश्च इत्यदेये जाव परिचसई-रायहाणी उत्तरेण ॥ सेतेणठेण० कइइस भते ! जयद्वीवे २
 रुपीणाम वासहरपसूए प० ? गो० । रम्मगत्रासस्स उत्तरेण हेरणथयथासस्स दस्सिकेण पु रत्यिमलयण समु

क परिचसति रात्रयाणी उत्तरस्यामिति । अथ कनार्थेन भदस्त । एव मथ्यते रम्यकवये २ गौतम । रम्यकवय रम्य रम्यक रमणीय रम्यकथात्रदे-
 वीयायपरिवसति । अथतेनार्थेन । क्व भवत् । अम्बूद्वीपे २ रुक्मीनामधपथरपथतः प्रथमः २ गौतम । रम्यकवयं वय उत्तरसा वैरस्यवसथ-

ने थपथरपयतने दक्षिणए पूर्वदिशिमा लयणमसुत्रने पश्चिमए पश्चिमदिशिमा लयणमसुत्रने पूषइ इम इषीरीतइ जिन इरियपंचत्र पूषइ कस्पोले
 तिमत्र रम्यकयामं प्रकडिवो । एतन्तो विंगेय दक्षिणदिग्ग गोयापंचेले उत्तरदिग्ग धनुपुट अथसोप याकतु तिमत्र जांगवो । किंशं के जगय
 न् । रम्यक सुत्रने विमत्र गत्यापातीणसे नृतेतेसाए पर्वते । २ गौतम । नरकाता महामदीने पश्चिमदिग्ग भारीकाता महामदीने पूर्वदिग्ग

पुनोपण
 गामादि
 वचः २५ म

यत्र वैतादृशपथतः प्रकृतः ? यदेवमिच्छन्नापानिनो इरिययर्षत्रस्थितयत्तवेतादृशस्योदत्वादिक् तदेव गत्यापातिनोपि यत्कथ्य । यप नयिस्तर निरूपितस्य ग
 द्युपातिनोतिहेतु विहाय विकटापातिनो तिदेशः कृतः तन्न तस्यत्रेअस्थितिकस्य हेतुः । अत्रयोविशेषसमाप्तः । अर्थथाय धन्यमागो यदुन्युत्पगानि यायद्रन्ना
 पातिवक्तानि सूतीयवत्तवेतादृशकणानि गत्यापातीयकंमदूगानीत्यर्थः । रक्तवास्तुत्यात गत्यापातिप्रभाषि गत्यापातिवृत्तवेतादृशकाराणि सुयप्रसगत्यास्त
 सेन तदुक्तं त्यानराकारत्वाच्च गत्यापातीनीत्युच्यते । पट्टरात्रद्वयोमर्द्धिक पन्वोपमस्थितिकः परित्यजति तेन तद्योगात्तस्यामिकायाश्च गत्यापातीति
 यथाच विमदूगनापकस्थानिकस्येन नामान्वर्षोपपत्ति स्तथाप्रागभिहितः । अस्याधिपस्यराजपामुत्तरस्याः । अथरस्यकद्वेत्रगाननिययमासाए/। सेकेकते-
 यमि-गति । अथ केनार्थेन भक्तः । एवमप्यते रस्यकवचं २ गीतम । रस्यकवचं रस्यतीर्कोपयते मागाकन्वदुभैः स्थाकं मयिसुचितैय सेमैः प्रदसीर-

रम्मपुधासे गधावहृणाम बह्वैश्चहुपह्वए ५० ? गो० । णरकताए पञ्चत्यमेण णारीकताए पुरत्यमेण रम्मग
 यासस्स बज्जमझुवेसजाण एत्यण गधावहंणाम बह्वैश्चहुपह्वए ५० ? जचेव विञ्चुहावहस्स तचैव गधावह
 ससग्धि बह्वह्व स्युठो बह्वेउप्यलाह जाय गधावहंयखाजाड पउमेच्च इंत्यदेचे महिहोए जात्र पछिचत्रमठि

साधं नारीकातापाः पूयस्यां रस्यकवचस्य बहुमप्यदेशमने अत्र न्यापातिनोत्रा वृत्तवेतादृशपयतः प्रकृतः ? यदेययिकटापातिमः तदेव ग-
 न्यापातिनोऽपि चकथ्य न अथः यदुनिशपन्नामि यावद् गत्यापातिवक्तानि गत्यापातिप्रजाषि पत्तमद्यात्रद्वयोमर्द्धिकः यावत्पन्वोपमस्थिति-

रात्रयानो वत्तरदिशो । तत्राथ अर्थे । हे भगवन् । इम कष्टीइ गीजवत बपपर पवत । हे गीतम । नीलवत्तमाने यपपरपयत नीलोमय नीली
 मनाफानि अत्रनी नीलवत्तमाने ईडा देयता मर्द्धिक यावत् अमर्द्धे सय देदुपरअमय नीलाह्वर नीलवत्त यावत नित्यहे । किञ्चा हे भगवन् ।
 यदुहोपमाने ह्योपमे विपे रस्यकमाने कप्रकृ । (इवै रस्यकमै प्रकृषे) । हे गीतम । नीलवत्तमाना यपचेत्र पूय कस्योछे तेरुने वत्तरदिसे रूपीना

अयदीप०
 ॥ अम ॥
 ॥ अम ॥
 ॥ अम ॥

॥ अम ॥
 ॥ अम ॥
 ॥ अम ॥

श्याम वाचेहेत्यादि । प्रसन्नः प्रतीता उतरन्मूत्रे नीमायतउतरस्यां रुचिमणोवस्यमाणस्य पञ्चमधर्षपराद्रे दक्षिणस्यां । पूषनशकममुद्रस्येत्यादिप्रागुच्यते । गय
 ययैयइरिष्यर्ष तथैय रव्यकथर्षे यद्य विज्ञेयः सनयारमित्यादिना सूत्रेण साक्षादाह । दक्षिणश्रेण शीयेत्यादिव्यक्त । अयपदुक्त नारीकातामदीरम्यक्य
 पैंगुशुक्ली गत्यापातिन घृतयेताक्ष्य योजनेनाऽऽप्राप्तेति सदेवगत्यापातीक्षाकीतिपृच्छति । काश्चिन्नित्यादि । क्षमदत्त ! रम्यकथर्षे गत्यापातीनाम घृश-
 येताक्ष्य पवताः प्रप्रप्तः ? गीतम ! नरकातायागङ्गातद्या पयिनायानारीकातायागङ्गातद्या पूषस्या रम्यकथपस्य यमुमच्यदेगभागे अत्रान्तरैगत्यापाती

पृष्ठए २ गो० णीलवते वासहरपञ्चए णीले णीलात्रासे णीलवतेश्च इत्यदेवे महिहृए जाव परिवसई सञ्च
 वेरुलिश्चामए णीलवते जाव णिञ्चे ॥ कहिय ऋते ! जंबूद्वीवि २ रम्मएणाम वासे प० ? गो० । णीलवतस्स उच्च
 रेणं रुषियस्सदरिक्केणेण पुरत्यिमलवणसमुद्दस्स पञ्चैत्यिमलवणंममुद्दस्सं पुरत्यिमेण एवं जहचेव
 हरिश्चासं तहचेव रम्मंगवास जोणिश्चश्चं णवरं दरिक्केणं जीवा उच्चैरेणंधणुं श्चत्रसेस तंचेव ॥ कहियं ऋते ।

रपरियसति सवधैद्वयेमय नीश्यान् यायन्नित्य इति । क्षमदत्त ! जम्बूद्वीपे २ रम्यकनाद्या यपे प्रप्राप्त ० गी २ नीलयत उतरस्या रुषिय-
 कोदधियस्य पुरित्यलवपसमुद्रस पयिनाया पादात्त्यलवपसमुद्रस्य पूष्या । एव यथापियइरिष्ये तयापैव रम्यकथर्षं प्रयिनथ्य । तथर द-
 क्षिषस्यां त्रीया उतरस्या धन अयवाय तथैय । क्षमदत्त ! रम्यकथर्षे गत्यापातीनां यमवैतल्विपवतः प्रप्राप्त ० गीतम ! नरकान्ताया पयि-

ऋते एव याजमइ अरुणाइतीयकी, पयिम माएगी अत्तायकी अयवापयाकता तिमज जाणमो, मवासई सुइइ तिम इरिकातातादो तिमज जाणयो नी
 लवतनामं । हे मगयम् ! यर्षधरपर्यतने विपपं केतसा कूटक ६ । हे गीतम ! मयकूटके । तंकेप्रा मिद्वायतमकूट ९ नीलयतजुट २ पूयंविदेत
 कूट ३ गीताकूट ४ कीतिद्वेषीकूट ५ प्रारीकान्ताकूट ६ अपरविदेकूट ७ रम्यकूट ८ उपदवगमकूट ९ यमवैयइकूट पादुचई योजमया जाएया

अथुद्वीपे
 भाग १६
 पृष्ठ ४५

श्या । एतन्नायास तुष्टाविजयमाणी २ रूप्यसाएभनिश सहस्त्रे हि सगगा अहेजगद्दालाहना । पक्षत्यमेक लवणसमुद्र समप्ये सिद्धति । अत्रयाऽयशि-
 एवमपरेप्रयत्नसुख्यासादिक भविन्ति । समद्रप्रयोगाधिकस्यैवालापकस्य दर्शनात् तेनतत्पुण्यात् । प्रवष्टेऽसुखे यथाहरिकातासशिला । तथाहि ।
 प्रयत्ने २५ याज्जगानिधिकात्मने अद्रयोजनमुद्वेघेन सुखे २५० योजमानि विक्रमनेन ५ योजमान्यद्वेघेनेति यथात्रहरिसशिला यिहाय प्रयत्नसुखयोद्धरि-
 कातातिदेग अकृत्तत् हरिसशिलाप्रकारेपि हरिकातावेयसाकृत्थाय । अथात्रकूटानिप्रयव्यानि । नीलवन्नेषमित्यादि । नीलवन्नेषमित्यादि । तपश्चरपर्यवे

पुष्टात्रदहत्रास दुहावजनयमाणी २ एगमेगात् चक्षुत्राद्विजयात् स्थठावीसाए २ सलिलासहस्त्रेहि श्यापूरे
 माणी २ पंचदहसलिलासयसहस्त्रेहि वत्तीसाएश्च सलिलासहस्त्रेहि समग्गा स्थेद्विजयस्य दारस्य जगद्
 वालहता पुरत्यमेग लयणसमुद्रमप्यंह । श्यत्रसिष्ठ तचेव, एव णारिकतायि उत्तरान्निमुठी णेश्चञ्चाणयर
 मिमगाणत्त गधावहवह्वेश्चुहृपष्टय जोयणेणं श्यसपत्ता पञ्चल्यान्निमुठी श्यत्रसिष्ठ तचेव

ता च सलिलासहस्त्रे समगा अर्थात्रापेस द्वारस्य अयसोवारीयत्वा पीरस्य लवणसमुद्र समप्यसपति । अत्रसिष्ठतदयेति । एवनारिकान्ता-
 पि उत्तरान्निमुठीनेतव्या । मयर इदगनात्व मत्यापाति नृत्तवेतात्मपवंत योजनेनासप्राप्तापर्वतामुखी आवृत्तासतो, अयशिष्ट तदेवप्रवाहेमुखे
 यथा हरिकन्ताजदी इति ॥ नीलवन्तो भवन्त । वधपरपयसस्य कतिकूटानि प्रष्टमानि ? गौराण । नदकूटानि प्रष्टमानि ? तद्यथा-निहायतम-

एवत ४ सालयन ५ पाण्डुरप्रति वर प्रकारे विद्वतीयकी विद्वपियर्षेणर चठरासी इगारु नदीय पूरातीयकीयकी २ नद्रगालयमप्रति श्या
 तीयकी २ नेरुपक्षप्रति वे याज्जगद् अणयोद्गी मारपी यलीयकी इरुव माशयनमानर अरकारा पेंवेनर मेदीने नेरुपयंतनर
 पूरवियर पूर्वविरुषेअप्रतर नेनागद् विद्वतीयकी एकैका चक्रयतिना विजययकी अछाविच पुजार नदीने पूरातीयकी २ पाचकाप मवीय

सुदीप

भाग ११०

वर्ष ११११

अपाम्नादेवोत्तरः प्रयुक्तां मारीकातामसिद्धिं गति । एवकारिकताइत्यादि । एवमुक्तमप्येन मारीकातापि उत्तराग्निमुखी नेतव्या । कोचैः । ययागीना-
 वति कनरिद्विष्टाद्विष्टाग्निमुखी गीतात्रियता तथा मारीकाताप्युत्तराग्निमुखी गीता, तदिदं अस्याः समुद्रप्रवर्गोपि तद्वदेवेत्याषाकमागमाद् । मयस्मि
 वनाभाव । गत्यापानिनवृत्तयेताद्वयपवत यात्रनेनाऽनप्रमासा पश्चिमाभिमत्यी प्रायुक्तामती इत्यादि कमावग्रिहं सर्वे तदेव इरिकातामसिक्त्यायुद्गाप्य । त

समाणी उत्तरकुर एज्जमाणी २ जमगपवृए णीलवतउत्तरकुरुचदपरात्रयमालवत्रंतद्वहेस्य दुहात्रिभयमाणी
 २ चउदरासीए सलिलासंसहेहिं स्यापूरेमाणी २ नद्वजालवण एज्जमाणी २ मदरपवृय दीहि जोश्रणेहि
 श्यसपत्ता पुरत्याभिमुहो आत्रसासमाणी स्यहे मालवतयस्कारपवृय दालइत्ता मदरसस पवृयसस पुरत्यिमेण

दुर्गाश्रवण इयती मस्वर पवत द्वाप्या योत्राम्नामसप्रमासा पूर्वोग्निमुखीप्रायुक्ता मती अपाम्नास्यपवृत्तस्कारपवत दारपियागन्वरस्य पवतस्य
 पूषत्या पूर्वोदेव वपे द्विषाविसज्जती २ ऐकसायकर्थतवित्रयादरायिगतिभिः सलिलामस्यैरापूषमाका २ पश्चिः सलिलामस्यै द्विगिग-

मद्राजवम १	निद्यापतन ४	मन्त्रपतन २	मोसमसवम ३	पाहकयन ४	बलिष्काया	नेरीसयापसस्या सि
	प्रासादायसतस ४	निद्यापतन ४	निद्यापतन ४	निद्यापतन ४	निद्यापतन ४	सुयतन १०
	पुष्करिणीवावा १५	प्रासादावतसज्ज ४	प्रासाव ४	प्रासाद ४		य १६
	दिवेइसिकूट ८	वायाकूट ८	घायी १५	घायी १५		ट १०
				ऽमिपेकासला ४		ला ४

एवमप्यती आतामसमदा दक्षिणदिव पशुद्विपकी गीकथायकी उत्तराङ्गराहइ आयतायका येपमकपवतमते नीकवत १ ससकुक २ सन्द ३

पक्षत्वेन न्यूनन्यतस्वात् यनुपुट मुरतरतः अत्रकेसरिद्रुहोनाम द्रुहः अस्माच्च गीतामहानदीमव्युत्थामती उत्तरकुम्भनृपुती २ परिगच्छती २ यम-
 कावती मौसवदुमरकुचम्बरीरावतसाव्यवत्रामकागु पश्चापि द्रुहाद्य द्विधायिमग्राभी २ उत्तरगीत्यासाविकामहले रापुयमाका २ भद्रगालवनमिपुती
 २ आगच्छती २ मत्वरपवत द्वाभ्यायोजनाभ्या समप्रासा पूर्वोभिमंखीपरायुक्तामती सात्ययद्रुवस्तस्कारपर्वतगघो यिवाप्यंजेरो पूर्वस्या पूयमहाविदेह
 द्विधायिमजती २ एकैस्तावकवस्त्रि विष्टयादृष्टाविद्यत्या २ सल्लिनामहले रापुयमाका २ आत्मनामह पञ्चसिरीदीलजिह्वीप्रिशासायमहलेः समप्रा
 अयोचिषय्य द्वारस्य त्रगर्तोविदाप्यं पूर्वस्या मायसमसुद्रमुपैति । अथजिष्ट प्रवष्टव्यामोहत्याविक तदेवनि निपचंनिगतगीतोटाप्रफरणीरुमेय ।

रत्नगंगाभस्स द्वास्केगेण पुरत्यिमलवणसमुद्रस्स पुरत्यिमेग पञ्चत्यिमलवणसमुद्रस्स पुरत्यिमेग एत्यणं
 खंभूदीत्रे २ नीलवननाम यासहरपह्लणु प० ? पाईणपईणायणु उवीणदाहिणथित्यिखे गिसहवसस्रया
 नीलवतस्स त्राणिच्छवा, णंवर जीशोदाहिणेण धणुउत्तरेण तत्यकेसरीद्वहे दाहिणेण सीश्यामहागई पन्नूढा

पविंसाया पाशात्यसयसमुद्रस्स पूर्वस्या अत्र नम्युद्वापे २ नीलवाकात्रा ययपरपवत प्रष्टसः ? प्राचीनप्रतीचीनायतः उदीचीमवृषिषविस्तीणः
 निपयवच्छयानानीलवती त्रचितव्या मयरे, कीवाद्विषयसा यनुकररसां । तत्रकेसरिद्रुहोनावाद्रुहः । दक्षिणतः गीतामहानदी प्रव्युदासती
 उत्तरकुम्भनृपुती २ यमत्रपवती नीलवदुत्तकुचम्बरीरावतसात्ययद्रुहद्वयाय द्विधाचिन्नजती २ यमरगीमिन्नि सल्लिनामहले रापुयमाका २ भ-
 नीलवननामह ययपरपवत कटवण २ नीलम । मयाविदेहनत्रमह उत्तरदिजे रम्यकभृत्रने दक्षिणदिगड पूवृदिशिणां जयसमनुद्रमह परिग
 विगह पविंसदिशिणा जयसमनुद्रने पूर्वविजे ईष्टा जम्बूदीपमासा द्वीपने शिषे गीणयतमभिं ययपरपयतठे । पूये पविमण लावा ससरद्विगाह
 पोदतो निपयती यच्छव्या नीलवतवपयिच्छि कश्ची । एतलोयिंसप एदरे कीवाद्विषयिण यनुगपुटवसह कासवी, इदं कीसरीनाचु द्रष्टे ।

पु. १०
 भाग १६०
 पृ. १०

नकाप्यागङ्कः निर्णीतिसु यदुशुनगम्यंति । तेषामसामि देवानामप्यतिमुत्पत्तया रमयतीति मनोरमाः, तपसुप्रगोभन प्राङ्मनदमपतया रज्यदुहृतया
 च मनोनिपुऽसकर दशन यस्यासौ सुदशनः ॥ तपारवमदुलतया स्वयसादित्यादिविरपेसा प्रभा प्रकाशा यस्यासौ व्ययप्रम य मनुष्ये । तपानगर्वेषा
 मविगिरीबानुस्येत तीपकरजस्माभियुक्ताप्रयतवाय राजानिरिरात्रः तया राजामानाविधानानुप्रायत्येग ययःउपपवा यत्र यरक्षीयुष । तपानिगि-
 वानां प दु गेलाबीनासुर्वै गिरमनपरिचयः मन्मथो यत्र गिनापुयः । तथा लोकस्यस्य ज्यसकननाकमप्यवर्तित्यात् । गन्वप्रवाग्गर्गेग यदुदुंगर
 कथालकसादि व्याख्यासम्पे यसाइलोगमत्त आसणस्यसुहुकांसीधइति यममात् ममभूतनाश्रवमभावात्ममलासाभि यत्रियाश्रीणि रतिज्ञातानि श्रीक
 मय तत्रच मरोरमस्येगवाचित व्याख्यात । अय लोकगर्देन नियगुकीकस्तस्याप्यसुदशगतपीनप्रमसाचासुया भिन्ने वांनस्र्तिगताम् सुश्रुतरत्नस्य
 लोकमप्यत्रत्तत्यगिति चेदुष्यते, तियगुलाअतिपगुभागस्य स्वास्याकारैररुप्रमसाचायागायिकनस्यात्र याकगवेन यिवतपदात् । मन्मथस्य गेलस्तन्म-
 थ्यवर्तित्यय । धस्मात्नवनोप्यलोकस्य परमदन्नागाए रगुप्रगाहेन दूरव्यत्रद्विनत्यात् अतपथो पनसवाश्लोकप्यात्मनीगस्य ज्ञानाग मयं गोप्य-
 शाकस्यामन्ताथोगमप्रमाचत्वात् । यवनानीर्गमि । अत्र मृदुलीप्रगीपस्यापन श्रीकगुप्यमवोजनान् लाडगाणि स्य यःपतागुभुक्कनाचेनेर च मन्-
 चो अपथश्रीकवचन । अष्टोइत्यादि । अष्ट मुनिगण्यः आदुगारवद्यगुनस्यान् वन्यंगीवोकगमगवापेन् सगुंइति पाठ मप्रश्नोगम्य तरित युवादिस्त-
 इत्यन्विचयने इत्यत्र युगीपरमद्वितिकृदापपया इय ज्ञापयसवि कारणकार्योपनाशदस्तइति । तयापुर्वंउपयनचमेतर्गम मन्त्रादुपयमन्निदगायनेते

अथ ७ मस्रलागस ९ पानीअ १० ॥ १ ॥ अश्चय ११ सुरिआयश्ते १२ सुरिआयरणोतेछ १३ उशमं
 अ १४ ॥ दसाहंअ १५ यकिसेतिय १६ सेलस ॥ २ ॥ सेकेणठेण भते । पथ युच्चइं मन्रेपशुए २ गी० ! मन्रे

देयः पुरियमनि मदनिकः याशःपस्यापमास्वतिकः । अणतमार्चिन गीगम । गणपुष्यत गपुः पयतः २ नगनार महेवेगि ० मन्त्रम् । म
 वेसाटे १५ एशुभोलनेठपकतना नाम २ तेकाच अर्चै दे भागवम् । इम कएइडे । मन्त्रपणम २ मां दे गीगम । मन्त्रमाणै गेठपनेतमै लिपत्रं मन्त्र

मन्त्रोपनिषद्
 मन्त्रोपनिषद्
 मन्त्रोपनिषद्
 मन्त्रोपनिषद्

दि कथाव्यवस्यूटा । गीतम् । त्रिषष्टि वाक्यमसुश्रावि वाहस्ये न प्रथमं ० अग्रेन भद्रगान्धम मद्रगबन स्त्रीमममपन द्वैश्वसारे शैतम् सर्वमप्यसकां
 न् अगागुनिति । यमममयागंगे अष्टविश्रान्ते मगवाये द्वितीयकाठविभागो ऽट्टविगतमद्रस्यवागनास्युवृत्तेन भवतीत्यम् तन्नातांतेर्यनि । एव-
 मुपरितने काकपुत्राद्या पटत्रिगयोऽजमसुश्रावि वाहस्ये न प्रथमं ० सूत्रमस्मरीत्या मपुत्राधरकपुयापरमीशानन मन्त्ररपयतः सकयाजगगतमद्ररज ए-
 योपेकमयस्यव्या प्रथमः ० नमराथ्यारिगयाजमगावा गिरःस्वाभूशिक्षा मरुप्रसाकमार्थ्ये कपयकफियता कथ्यते शोत्रपुमारयन तस्यः ॥ अगपयतात् पूरु-
 पोच्छपगणने गिरागतकगवागस्येयसि । इयसुसूत्रया यकायप्रसिधत्वेन समुद्रितेयाकशि । अपमेरा गमयममिद्राभयादृगणामानि प्रशयितुमा-
 इ । मन्त्ररस्यवमि-अदि । मन्त्रस्यपयतस्य भगवन् । इनिगामययानि गामानि प्रथमानि ? गीतम् । वाहृजनामपेयानि प्रथमानि ? तद्यथा मन्त्रेत्या-
 दि । गाचाटुय म्दरदेवयोगात्म हरः सूयनेकस्येयपागात्मररिति । मन्त्रेय सर्वा द्यागिदुयसापयतेति येदुष्यते मन्त्रप्यापि देयस्यगामद्वय ममावधायति

वाहृक्षेण प० ? उग्ररिक्षेकं पृच्छा गी० ततोसजीश्रुणमहस्रसाइ वाहृक्षेण प० एवामेव सपुष्टाखंरण । मन्त्रे-
 पष्टए एग आश्रुगसयमहस्रस सस्रगोण । मन्त्ररस्रण भते ! पष्टयस्रस कष्टृणामधेज्जा प० गी० । सोऽउसणामधे
 ज्जा प० ? त० मन्त्र १ मेरु २ मनेरम ३ सुत्रमण ४ सयपमेस्य ५ गिरिराया ६ रयणेज्जए ७ मिले

मीरमः ३ सुगणः ४ अयमत्रय ५ गिरिरायाः ६ रभोययः ७ अिनाजयः ८ मय्य लोकस्य ९ नामायः १० अस्वय ११ सूर्योयने, १२ सूर्यो-
 यरु इति च १३ उत्तमः १४ विद्यामादिः १५ अयममक १६ अयमेगार्थेन गन्त । अयमुष्यते मन्त्रः पयतः २ गी० । मन्त्रेपवते मन्त्रोणाद्या

१० छाटा अत्यन्तगिनन पद्यामाट ११ सूर्यरन्त्रादिक आचमं प्रवक्षिषाकरंते तेमाटे १२ सूर्योविपङ्गमस्रकारापूठे किरख मीटइषइ तेमाटे सूर्योबले
 गण १३ सयपयगने इतमतेमाटे १४ मेरुमथ्यपती अष्टप्रदेगिरुस्रपयका दिमियिदिमिना फलाहं तेमाटे १५ स्रगिरीमादि कषपथे करीमुकटयराया

१८, १७०
 मन्त्ररस्र
 १८०५०
 ॥ ८ ३ ७ ॥

प्रमाणवेप्रता स्यात्तया वसतिदिगिद्विपुपरिमाणानुगतयिद्वेदरूपस्य स एव काहसस्या कथमवहंयतीति । अथ्यतेकश्चिदपृथिवीघट्टुल कश्चिदुपलब्धुल क्षयि-
 दृजयदुल क्षिचिर्भरायदुल इत्युक्तमयति । उक्तवत्तुपमन्तरेभान्यकिमप्यकरत्वाविकदारम्भकमिति । अतो नैयत्येन पृथिव्यादिरूपयिसगामायाव
 काहसस्यावहंमायकागइति । मध्यकाहगतयस्तुपुष्टायमाह । मन्त्रिगिम्न इत्यादि । अङ्कुरजाभि स्फुटिकरत्वानि आतरुपसुयस्य रजतरुव्य अत्रापीय भा-
 यना क्षिपिदकपदुलमित्यादि । अथत्वीयकाकठउवखि इत्यादि । प्रशाध्यक्तः । उतरखुत्रीएकाकार जदरहित सर्वात्मना भावूनद रक्तसुवसे तन्मय-
 मिति । काहपरिमाणद्वारामरुपरिमाणमाह । मन्दरस्सभमित्यादि । भगयन । मन्दरस्यापस्तम कांठ कियद्वाहस्येन शश्वत्येग प्रप्रप्त ? गीतम । एक
 याजमसहस्र याहस्येन प्रप्रप्त ? मध्यमेकाहे पुष्टाप्रप्रप्तपइति बोध्या, साच मन्त्रस्सस्य जते । पशुपस्स मन्त्रिगिम्न कठ केवइस्य वाहस्य च पकते ? इत्या-

श्लिषेण जत कठे कइविहे पं० ? गौ० । चउछिहे प० ? स० श्यके १ फालिहे २ जायरुवे ३ रयए ४ उवखिसेणं
 जते ! कइविहे पं० ? गौ० । एगागारे सखजडुणयामए पं० ? मंदरस्ससंजते । पशुयस्सहठिसे कहे केवइश्य वाह
 श्लिषेण प० ? गौ० । एग जोअणसहस्र वाहस्येण प० ? मन्त्रिसे कठेपुष्का गौ० । तेवठि जोअणसहससाड

मदमप । मन्त्रस्स भदस्त । पवतस्स अथस्तन आणह कियदुपपुल्लेन प्रप्रप्त ? गीतम । एक योजमसहस्र वाहस्येन प्रप्रप्त ? म-
 प्यमेकावहे पुष्का गीतम । त्रिपष्टि योजमसहस्रासि वाहस्येन प्रप्रप्त ? एवमेव सपूर्वीपर । मन्त्रः परंत . एकयोजनसहस्र स-
 योपेण प्रप्रप्त ? मन्त्रस्स भदस्त । कतिजामयेयाभि प्रप्रप्तानि गीतम । योअण सामयेयाभि प्रप्रप्तानि ? सद्यथा-मन्त्रः १ मेठ २ म-

दुजमहे दुसम जडनु तेमाटे ४ स्वयमभवजुपरवादिफरी प्रकामहे तेम ट. ५ खेवगिरीपकीउवाअये तीर्थकरणां मन्त्रामियकयाइहे तेमाटे ६ गिरिराजा
 अनेमप्रकारणां ७ स्ववरी वरिहते तेमाट पादुगिआदिकगिणा मोममोइहे । तेमाटे ८ लोअणमप्यपुष्काभाटे लोअणीजामि

संस्कृत
 भागवत
 ॥ ७४ ॥

प्रमाणप्रता स्यात्तथा यस्मिदिदिगिभुपरिमाणाभुगतसिद्धिरूपस्य सएतकाहसस्या कयनवर्षपतीति । उच्यतेकश्चित्पृथिवीबहुल कश्चिदुपलवबुल कश्चि-
 द्बुलबुल कश्चिद्वर्करावबुल इदमुक्तमयति । उच्यतेतएयमसरेवान्यस्मिन्नमव्यकरत्रादिकदारम्भकमिति । अतोसैयत्येन पृथिव्यादिरूपविभागामायास्य
 कोहसस्याववनायकाशइति । मध्यकाहगतवस्तुपश्यापमाइ । मस्मिगिगु इत्यादि । अतस्त्वैयकाकार प्रदरद्वित सर्वात्मना आवूनद रक्तसुवस्य तन्मय-
 यना कश्चिदकथबुलमित्यादि । अथतीयकारुठययिस्मे इत्यादि । प्रसाध्यः । उतरसुत्रेयकाकार प्रदरद्वित सर्वात्मना आवूनद रक्तसुवस्य तन्मय-
 मिति । काहपरिमाणद्वारासरुपरिमाणमाइ । मन्दरस्त्वभित्यादि । भगयम् । मन्दरस्यापस्तन काह कियद्वाइत्येन उच्यत्येन प्रशस ? गीतम । एक
 योजनसहस्र आहम्बे न प्रशस ? मध्यमेकाहे पृष्ठाप्ररूपमृति योष्या, माच मन्दरस्त्वय जते । पद्यपस्व मस्मिन्निल कहे केवइअ याइत्येन पक्षेने ? इत्या-

स्मिन्ने ण जते कहे कइविहे प० ? गो० । अउसिहे प० ? त० अ्यके १ फालिहे २ जायरुवे ३ रयाए ४ उवविस्ने णं
 जते ! कइविहे पं० ? गो० । एगागारं सखुजत्रुणयामए प० ? मदरस्त्वजते । पद्यपस्वहेठिले कहे केवइइत्ये वाह
 स्ने ण प० ? गो० । एग जोष्युणसहस्व वाहस्ने ण प० ? मस्मिन्ने कहेपुच्छा गो० । तेअठि जोअणसहस्साह

मदमपु । मन्दरस्य भदन्त । पयतस्य अपस्तन कावस कियद्बुधाबुल्येन प्रशस ? गीतम । एक योजनसहस्र आइत्येन प्रशस ? म-
 ध्यमेकाहे पुच्छा गीतम । त्रियसिं योजनसहस्राणि याइत्येन प्रशस ? एवमेव मपूर्योपर । मन्दरः पर्यत एकयोजनसहस्र स-
 र्वाणेषु प्रशस ? मन्दरस्य भदन्त । कतिमामयेयानि प्रशसानि गीतम । योरुग मागयेयानि प्रशसानि ? तद्यथा-मन्दर १ मेरु २ म-

पुत्रपूर्वे वसन् जहन् तेमार्ते ४ स्वपमयसु गत्यादिकरी प्रकासहे तम ट ५ सर्वेगिरीयकीठघाथने तीर्थेकरना जन्वाभियकयाइहे तेमार्ते ६ गिरिराजा
 जनेअकारना ७ रवेकरी वरिठवे तेमार्ते पावुगिन्नादिकगिना मोसमोइहे । तेमार्ते ८ लोकररीपाथे । तेमार्ते ९ लोफनानध्यपशामार्ते लोकरनीनाभि

अपुत्रीप०
 पागोइस
 वव०४॥

पृथुनि । मन्वरस्वहात्यादि । प्रसंगप्रतीकः । निवचनसूत्रेपुष्पीमणिका ६
 मृतदेवद्विप्रपमर्कास मङ्गलपौलस्तममाह । मनुप्रथमकादिस्य

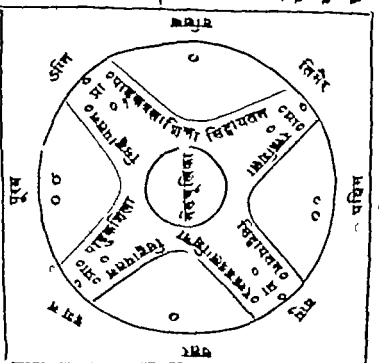
तन्मयः कन्दो मन्वरस्य
 अनुःमकारस्थात् सदीपयोगतसङ्खलस्यचतुर्विभजने यकैकप्रकारस्ययाजनसङ्खलस्यतुर्थाग-

तस्यण धृष्टिहि भ्रवणवद् जाधदेवेहिदेवीहीय एराधयया तित्य
 यरा धृन्निस्त्रिच त्ति ॥ मन्वरस्सण मते । पद्ययस्स कद्कडा प० ?
 गो० ! तर्चक्रा प० ? त० हेठिल्ले कर्णे मस्त्रिल्ले कर्णे उवरिल्ले कर्णे ।
 मन्वरस्सण मते । पद्ययस्स हिठिल्ले कर्णे कद्कधिवहे प० ? गो० !
 चउस्त्रिहे प० ? त० पुठवी १ उवले २ वहरै ३ सक्करा ४ म

रस जदल ! ध्यपस्तमकाश्च कस्त्रिविध प्रश्न ? गीतम ! चतुर्विध प्रश्न ?
 तद्यथा पूयवी १ उपलः २ यल्लापि ३ यकराः ४ सप्यम जदल ! कस्त्रिविध
 प्रश्न ? गीतम ! चतुर्विधं प्रश्न ? अङ्कः १ स्फटिक २ जातरूपं ३ रजत
 ४ उपरितम काश्च कस्त्रिविध प्रश्न ? गीतम ! एकाकार प्रश्न ? सर्वजाम्यू

परत्रिण्य कारुता याजम एकठाभिल्यइपकइ मेरुपयत एकवाय योजन सर्वाप्रशयाइ बुलि
 काविना । मेरुनामा इ भगवन् ! मेरुपवंतना केतलामामर्हे । इ गीतम ! सोल १५ नाम्ने
 इ । तैकही मन्वरनामै देववाविमर्ते मन्वर १ मेरुनाम २ भगनेरमे वेमाटे मणोरममास ३ सु

४ पद्मकथन स्थापना

चबुनी ००
 नाम ५९९
 पच ५
 १४१३

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु ॥

॥ माया ॥

अद्वैतविद्यया जगत्सुखदुःखदिव्यदिव्यमितीति । इदानीं द्वितीयशिक्षाप्रश्नावतार । कश्चिन्मित्यादि । प्रश्नः प्रतीत । उत्तरमूत्रे मेरुचूलिकापाद
 विषयः परब्रह्मण्यद्वैतारण्यपदेते पादुक्तस्वप्नाभासीशिला प्रकृता ? प्राक्पश्चिमायता उत्तरदक्षिणयिस्तीकां आद्यानुप्राक्पश्चिमयिस्तीकां उत्तरदक्षिणा-
 यत्वेत्येतद्विषयकद्वय विद्यायाम् प्रागुक्तमतिद्वयति । एयमेवोक्ताभिलाषेन तदेव प्रमाथ शिक्षायाः पञ्चयोजनगतायामादिक यकव्यतावाऽऽजुंम-
 स्थासुं वर्णोदिका भणितव्या । यावत्तस्य बहुमनसणीयस्य मूत्रिभागस्य बहुमध्यवर्णमणेऽत्रातरे मरुदेकास्रमन प्रकृत ? तदेवपश्चनुगतादिक सिद्धा-

दाहिणिसंसीहासणे तस्यण अज्ञाहि जत्रण जाय अंमाणिपुह देवेहि देवीहीष वछाईश्या तित्ययरा ह्यसि
 सिद्धेति ॥ कहिख भते ! परगयखे परुक्कयलनिलाणाम सिहा प० ? गो० । मंद्दूचूलिछाए दखिकणेण
 परगवणदाहिणपेरते एत्यण परगत्रगे परुक्कयलसिलाणाम सिहा पं० ? पाईणपईणायया उदीणदाहिण
 थित्यिया एव तच्चैव पमाणं यत्तणुगाग म्माणियत्तु जाय ॥ तस्सण वज्जसमरमणिउजसस मूमिजागरम यज्जम

य कच्छादिकास्तोत्रकारा अभिविष्यन्त । तत्र यत्राणिण्यत्य सिद्धासन तत्र यदुभिमयन यावद्वैमानिकेवैद्वैथीजिच यासादिकास्तोत्रकारा अ-
 भिविष्यन्ते । कजदत्त । परकपने परुक्कयलशिला म्माणिया प्रकृता ? गीतम । मन्दरचूलिकायां दक्षिणस्या परुक्कयनदक्षिणपदेते अत्र
 परकपने परुक्कयलशिला म्माणिया प्रकृता ? मधीपप्रतोचीमायता उत्तरदक्षिणयिस्तीकां एय तदेवप्रमाण यकव्यता य जणितव्या ।
 यावन् ॥ तस्य बहुमनसणीयस्य मूमिभागस्य बहुमध्यवर्णमणे एत मरुदेक सिद्धासन प्रकृत ? तदेय सिद्धासनप्रमाण, तत्र यदुगिर्भवमपति,

बिलुकाह २ तपरिलुकाह संकताम, इ भगवन् ! पयतनु बिलुकाह क्षेत्रशा प्रकारनुत्तर दे गीतम ! च्यारप्रकारथ । सेकथा पृथवीगदी १
 पापथ २ वज्जवीण ३ काचरा ४ बिलुकाह दे जगयन् । काह केवल्ले मदेत्तर । दे गीतम । च्यारभेदेके । तकेहा अकरत्त १ रफटिकरत्त २ ग्राति

भाग १०
 भाग १३
 वच २४ ॥

क म गोत्रस्य य त सम रसरत्न गोत्रा । नत्येवैतन्नैत्रिहासनेनागिपेक्षमिदोः किमपे निहासनेनद्रुपमित्याह । तत्यणमित्यादि । तत्रसयोःसिहासनेनया
 मप्ये तरति भाषाणश्रार पदीतराई । महामन तत्र द्रुमिभवनपतिल्लतस्यातिशयैनात्किने देवैर्देवोत्रिय कष्टादिविजयाएकजाना भीर्यकरा अ-
 निपिष्यते गत्सासवापस्यत्त । यतवाशिष्यत्वमिहासने तत्रयष्टादिकाइति । अत्रायमथः । गवाःश्रिगिणापूर्वेविरमुखा यनद्विगजितसखष्येन पुत्रम-
 द्वापिवेद्वाक्य तत्रय यगपञ्जानद्रुपयगभक्ति तत्रगोतोमरविगतत्तविगतयज्ञाना जगद्रुपनरनिगयत्तनिमित्तमामने ऽभिपिष्यन् तस्यागत्र दत्ति

उत्तरत्राडिणेण पूत्यण दुत्रे अुभिसयसीहासणा प० ? पत्रधणसयाइ श्यायामत्रिक्रमेण अह्नाईजाइ ध्रुणसयाइ
 याहस्रेण सीहासणत्रणन भाणिशुद्धे । विजयद्रुसत्रजो तत्यण जेसे उत्तरिस्त्रेसी हासणे तत्यण लुक्ताह्निभय
 णत्रडु थागमनर जोईनिशुद्धेसाणिपूहि देवैत्रेहि देवैत्रीहिशु कच्छ्काईश्या तित्यगरा अुभिसिञ्चसि । तत्यण जेसे

मधुमध्यरयानागे उत्तरद्विचय्याः एव ह सिद्धासने मद्रसे ० पपपनु श्रुताणि आयावयिकस्वाभ्याम् आइतुनीयामिधम श्रुताणि आपुरस्य न,
 सिद्धामनत्रजो भक्तिमल्यः विजयद्रुपयगत्राति न तत्र यदीक्षराय सिद्धामन, तत्र यद्रभिन्नवनपत्रियामयास्तस्वीतिपिकवैसाभिः ईद्विदेवैयीनि
 निष्ठां पवा भवनपना यावत् पत्स द्विष आठ विजयना त्रिपैकरना जम्माभियक करख । तिहा खे उत्तरद्विगिनु सिद्धासन तिहा पन्ना भयमपता
 यावत् यमादिक ८ विजयना सीपकरनी जम्माभियेक करठइ किहा हे भगवन् । पद्रकवजने विपइ रक्तकयलागिणा माने खोयांनिलाळ । हे गी
 तम । नत्पूनिजान उत्तरदिमइ पद्रकवजने उत्तरदिगिने ठेइसे इष्ठां पद्रकवजने विवे रक्तकायला गिज्ञानामइ गिनाई । पूजपद्विचइ लांशी उ
 त्तर एवइ पाइला भयनपमाप रातासुसुखमपवइ निमंल यायत सेइने मध्यसागइ एक सिद्धासनळे तिहा पणा भवनपती यायत् पूराघततत्रना
 तिपकरणा जम्माभियेक करठइ सेइताने हे भगवन् पर्यंतना खेतशा काठविणागळे । हे गौतम ! त्रिसीकाऊजे । तैकेहा हेठशुकाठकेस १ वि

सौभाग्यमखिव्यप्यह । तीर्थेणमित्यादि । तस्याः पांडुशिलायाः उपरियदुसमरमखीयो भूमिभाग प्रकृतः ? यावद्देवाः प्रामत्ते शरते इत्यादि ध्यायात्राभिपेका
 सनवर्षं नामाह । तस्त्वचमित्यादि । तस्य बहुसमरमखीयस्य भूमिभागस्य यदुसम्यदेशमागे उत्तररथोदक्षिणतश्च अत्रात्तरं द्वैत्रमिपेकसिद्धान्तने जिनजन्माभि
 येकापरीठे प्रकृते ? पश्चपनुः शतान्यायामिच्छन्त्या अहृततीयानि चतुःशतानि या इत्येव सप्तत्यनेत्यर्थः । अत्रश्च सिद्धान्तवर्षकोभक्षितव्य सप्त
 त्रिजाम्द्वयवर्षं उपरिभागविलक्षणसक चन्द्रोदयवर्षं नारद्वित इत्यर्थः जिनोचितसिद्धान्तानामनाश्रुवितदेशोस्थितत्वात् । अत्रश्च सिद्धान्तानामायासवि-

उद्दिशि चत्वारि तिस्रोवाणपक्रियगा प० ? जाव तोरणा वखुत् ॥ तीर्थेण पद्मसिलाए उप्पि बज्जसम
 रमणिंजो नूमिभागे प० ? जाय देवाश्यासयति ॥ तस्सुण बज्जसमरमणिज्जस्स नूमिनागरस्स बज्जमण्णुदेशे चत्वार

यावत्तारण्यवर्षकः तस्याः पांडुशिलाया उपरियदुसमरमखीयो भूमिभागः प्रकृतः ? यावद्देवाः प्रामत्तिशरते । तस्य यदुसमरमखीयस्य भूमिभागस्य

व्यत्तर ज्यतिपो वैशानोक्त देयता देवागता कथादिक आठ ८ क्षिपयता तीर्थेकरतो अस्मान्नपक करवर्षे । तिहा से दक्षिणदिग्निनु सिद्धान्तवर्षे ।
 तिहा पक्षा भवमपती यावत् व्यत्तरजोतिर्यिक वैशानोक्त देयता देवागता अष्टादशप्रयमा सिचरतो अस्माभिषेक करव । तिहा से जगवन् ।
 पञ्चमने यिने पादुकवस शिलानामह शिलाखे । से गौतम । नेरुचूत्तकाने दक्षिणदिग्ने पञ्चमने दक्षिणदिग्ने खेइडे इहा पञ्चमने यिने
 पांडुकवसशिला नामे शिला खे । पूर्व पश्चिमदिग्नि लावी उत्तरदक्षिण पोइली पादुशिलानीपरे प्रमाद्य अने यत्तव्यता कइयी यावत् तेइ पखो
 सन रसखीक नूमिभागसइ बहुसम्यभागइ विषइ इहां मोदु एक क्षिपयसखे । तेइच सिद्धान्तानुं प्रमाद्य आस्यु पूर्वलीपरे तिहा पथा प्रयमपती
 यावत् भारतवर्षतो जपगा तीर्थेकरतो अस्मान्मिषक करवर्ष क्षिपा से जगवन् । पञ्चमने यिने रत्तसिन्नामाने श्रीश्रीशिलाखे । से गौतम । नेरु
 द्भिकाने पश्चिमदिग्ने खेइडे पञ्चमने पश्चिमदिग्ने खइडे इहा पञ्चमने यिने रत्तसिन्नामाने गौलाखे । उत्तरदक्षिणदिग्नि लावी पूर्व
 पश्चिम पोइली यावन् तेइच प्रमाद्य आण्यु मत्र-तपगीपराता मुयत्तमपखे । मिसल यावत् तिहा वैशियवसन्ते । जेदक्षिणदिग्निनु सिद्धान्त

अपुनीप०
 भाग० १६॥
 ॥ वच० ४४ ॥

अधूनी १०
 नाम ११
 वचन ६
 ॥४१३॥

उत्तरतोश्चिबनघायता पूयतीपरसविक्षुता अहं चन्द्रसंस्थानसंस्थिता पशुयोजनशताभ्यापानेन सुतविभागेन अद्भुततीयानि योजनशतानि यिफभेन
 मयत्रागेन अहं चन्द्राकारतोनामानेन परमव्यासमयान् अगव्यासः परमव्यासः शरस्वेन जन्मो जीवास्वम परिक्षुवो धनुःपृथुस्वेन तारकरपरीत्या
 आनेसव्या । तथा अत्यारियाकमानि वाइशयेन पियंन सर्वात्मनाकनकमयो । प्रसावाय्मुनमनसुं मयो । अज्ञा वदिकायनपठेन सर्वतः समस्तात् स-
 परिचिता वक्रताचपूलिकापूर्वा सरलतातु अस्त्रदिक्कोत्राभिमखा यद्य कस्येदिक्तायनपठयो वैक्यः । धनुर्योअर्भोक्षिताचगिला दुरारोइरोइकाशमित्या
 इ । तीमेवमित्यादि । तव्यंगिनाया चतुर्दिशि अस्वारि त्रिनोपामनिरूपकाणि प्रकृतानि ? तेर्गव यणं कोवाप्या यावत्तोरेवानि । अयासा नूनि-

चत्रसठाणसठिश्चा पशुजाश्रुणसयाइ श्यायामेण अह्नाइंज्जोइ चिस्कनेण चत्तारिजोश्रुणाइ
 याहसे ण सव्वकणगामइं श्रुक्खा वेइश्यावणसठेण सव्वठसमता संपरिरिक्कता वखुत्त ॥ तीसेण पणुसिहाए च

तीचीमयिलीर्वा अहं चन्द्रसंस्थानसंस्थिता पशुयोजनशतानि अयासम अहं त्रितीयानियोजनशतानि यिफभेन अस्वारियोजनानि यादुस्येन सये
 कणकमयो अस्त्रावेदिकायनसहास्या सर्वतः समस्तात् सर्वरिचिता । यवकः तव्या पादुगिलायां चतुर्दिशे अस्वारिचिपोपामनिरूपकाणि प्रकृतानि ?

पशुयोजने विषे पादुगिलापामे मशार्थे । (गिलातीवक्ष्यता बूलिका साइमापामे सरलतायनाते जाणयी) उत्तरदक्षिणश्च लावी पूयपधिसव पो
 इली अहं चन्द्रमाने संस्थाने संस्थितार्थे । पाचमइ ५०० योजन लासपथे अर्द्धसे २५० योजन पोइकपथे अ्यारोजन जाइपथे सर्वे अत्रून सुय
 वेमपठे । निमंन वेदिकायनपठइ करि चोपखेर परिचितार्थे । एकं न जाणवी । तेइ पादुगिलापइ अ्यारिदिगइ अ्यारि त्रिचोपाल पगचालीछाटो ।
 पायत् तोरेखले वक्रम जाइया । तेइ पादुगिलापइ ऊपरि यद्यु समी रमखीकं मुनिभागार्थे । यावत् देयता यइसइर्थे । तेसुपणु समरमखीक नूनि
 भागने वपूगप्यभाग यिसइ उत्तरदिगिअपने दक्षिणदिगइ इर्हा यअनियकता विहासमर्थे । पायणइ धनुप लांठपणे पोइलपथे अहीसे धनुप
 जाइपथे विहासगणठ बबम इया मिअय वप्यचन्द्रावप रइत जाणवी । ते वैविहासमार्थि अे उत्तरदिगइनु विहासमर्थे । तिहा घणा भवमपती

॥ टीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु ॥

॥ भाषा ॥

पुद्गा १ पुद्गाप्रभा २ सुरस्ता ३ रस्तावती ४ आग्नेयप्रसादे शीःरसा १ इतरसा ० अगतरसा ३ यावयो ४ नैऋतप्रसादे शोःतरा १ शखा २ गलाय-
ना ३ यलाइका ४ थाय्यप्रसादे पुष्पतरा १ पय्यतनी २ सुप्या ३ पुष्यमासिना ४ येति । अयात्राभियेक गिशावन्ध्यमाह । पडकवयेइत्यादि ।
पडकवयेमदस्त कतिथिभिकपय त्रिनजन्मखानायगिला अभियेकगिला प्रप्रसा ? गौतम ! वतस्त्रोभियेकगिला प्रप्रसा । पाडुगिला १ पा
दुकयगगिला २ रस्तगिला ३ रस्तकस्वलागिला ४ अन्यत्रतुपाडुकस्वला १ अतिपाडुकस्वला २ रस्तकस्वला ३ अतिरस्तकस्वलाति ४ नामान्तराशोति ।
सममिप्रयनायाः स्थानपृष्ठति । कपियमिथ्यादि । प्रप्र मनीत उतरमूत्रे मन्दरबूलिकायाः पूयम पडकपनपूयपर्यते पाडुगिलानामगिला प्रप्रसा ?

लसिला ४ कहिण मने पडगवण पडुसिलागाम सिला पं० ? गौ० । मद्रचूलिआए पूरत्यमेण पूरुगवण
पूरत्यमपेरंते एत्यण पडगवणे पडुसिलागाम सिला प० १ उतरदाहिगायया पाईणपईणवच्छियां अरु

सख अभिपकागलाः प्रप्रसा ? तद्यथा पडगिला १ पाडुकवलगिला २ रस्तगिला ३ रस्तकवलगिलाति ४ कभदल पडकयने २ पडकगिला मद्या
गिला प्रप्रसा ? गौतम ! मन्दरबूलिकाया पडवसां पडकपनपीरस्वपपन्ते अत्र पडकयन पडुगिलानामा गिला प्रप्रसा ? इतरत्रविषायसा प्रापीमप्र

विद्यापतमई । इम गलागमयगणइ ।थये पूयइ यख व्यागनी आरदिजो ४ विद्यायतना खिटिआ ४ माला १६ पुकरियोनां चार ४ इम पडककमनी १६ पु
करिबीना नाग इगामकूरे पुद्गा १ पुद्गप्रभा २ सुरस्ता ३ रस्तावती ४ अगितकार्थे शीररसा १ इदूरसा २ अमृतरसा ३ धारुणी ४ नैरितिकूणे शंखोतरा १
गंठा २ त्रासोतयती ३ यालाइका ४ चावूकोर्थे पुष्पोतरा १ पुष्पवती २ सुप्या ३ सुप्या ३ पुष्पमालनी ४ इम १६ थापी नामानि आर प्रगादावतसकना
नेइग गनी इंशी पखि गोखवा यायत् प्रयाव साधनेइइइसमातेइना तेइक पूवैलि मनापइ पडकवयगामने हे भगवन् ! यनने विये केतला तीये
करमइ मन्सानियेक करवती गिलाइ ४ हे गौतम ! आर अभियेक गिलाइ । तेकेइ पाडुगिला १ पाडुकयगगिला २ रस्तगिला ३ रस्तकमल
पिस्ता ४ किरा ये भगवन् ! पडकयमने विये पाडुगिलागामइ गिलाइ । हे गौतम ! मरुबूलिकान् पूवदिगइ पडकयगमे, पूवदिगिने अइहे इइ

गिशावन्ध्यमाह । अयात्राभियेक गिशावन्ध्यमाह । पडकवयेइत्यादि ।

पुद्गा १ पुद्गाप्रभा २ सुरस्ता ३ रस्तावती ४ आग्नेयप्रसादे शीःरसा १ इतरसा ० अगतरसा ३ यावयो ४ नैऋतप्रसादे शोःतरा १ शखा २ गलाय-
ना ३ यलाइका ४ थाय्यप्रसादे पुष्पतरा १ पय्यतनी २ सुप्या ३ पुष्यमासिना ४ येति । अयात्राभियेक गिशावन्ध्यमाह । पडकवयेइत्यादि ।
पडकवयेमदस्त कतिथिभिकपय त्रिनजन्मखानायगिला अभियेकगिला प्रप्रसा ? गौतम ! वतस्त्रोभियेकगिला प्रप्रसा । पाडुगिला १ पा
दुकयगगिला २ रस्तगिला ३ रस्तकस्वलागिला ४ अन्यत्रतुपाडुकस्वला १ अतिपाडुकस्वला २ रस्तकस्वला ३ अतिरस्तकस्वलाति ४ नामान्तराशोति ।
सममिप्रयनायाः स्थानपृष्ठति । कपियमिथ्यादि । प्रप्र मनीत उतरमूत्रे मन्दरबूलिकायाः पूयम पडकपनपूयपर्यते पाडुगिलानामगिला प्रप्रसा ?

इत्यत्र पञ्चाशद्विंशत्यवस्थायां अन्तरे मन्त्रैकं तत्र च विद्वायतनं मन्त्रः ? एवमुक्त्वाभिलाषेण पश्यन्तीमनसयने पूर्ववत्प्रितो मन्त्रमयगप्रसायोक्ता
 गम कूटयजः सिद्धयतनानि व्यपस्थापयन्तः सद्गुणालंकारः पठः सयथायापि भयनानां पुष्करिणीनां प्रासादात्तसकामाप जातयः । यायश्चक्रं ग
 मप्रासादावतसका स्तेनैव ममाश्चमेति । अत्रवापीनागाभिप्रायानुक्त्या सूत्रे अदृष्टान्त्वपिप्रपातरत्नोत्सिख्यत् । तद्यथा । योगप्रदाभादिपुर्वदिक्प्रनेष ।

एतेनवने प० ? एव ओचेव सामगस पुषुत्राण्युत्तं गमे नवणान पुष्करिणीण पासायथ्यक्रिमगाय नाचेय
 णेश्चै । जाय सक्रीमागवणथक्रिमगा तेणचेत्र परिमाणेण ॥ परगवणेण ॥ वणे कइंश्चमिसेश्चिसिलात्त
 प० ? गो० । अत्रारिश्चन्तिसेश्चिसिलात्त प० ? त० पद्मसिला १ पद्मत्रयसिसिला २ रत्तसिसिला ३ रत्तकत्र

मितागायात्रविद्वायतनं बहुमध्यः शराने काशमायासेन अशकाय विष्कम्भेन दशम काशमूर्धं सुषुखेन अगकनभगत पायदुप कुपुष्पुकाः
 मन्त्रबुल्लिङ्गः प्रासादात्त पञ्चाशद्विंशत्यवस्थायां अन्तरे मन्त्रैकं तत्र च विद्वायतनं मन्त्रः ? एवमुक्त्वाभिलाषेण पश्यन्तीमनसयने पूर्ववत्प्रितो मन्त्रमयगप्रसायोक्ता
 ममाहायतनसकामां च स एव नस्यः यायत् शक्राशानायतनसकामां नैव परिमाणेन ॥ पठकथने भवत्त वनेकनिधिमिकेशिवा प्रशमाः ? गो० । च

पौष्टकपक रूपरि व्यापयान्न पौष्टकपक मूलक काइकअपिच्छरा सारतत्रास ३१ याजन परिधिपथे शिथिकाइक अथिकरा पदवीद्य २५ याजन परि
 धिपथे । अपरिकाइक अथिकरा वार १२ याजन परिधिपथे मूलक विन्तीचे शिथिक भांकी ऊपरि पातनी गोपटनइ सस्यान मस्थितइ । सुव
 विदुपकगपनीनीइ । अष्टाही निमल तइ मेरुबुल्लिङ्गा एक पटवर यदिकाइ यायत वाठीत्तइ । तेइ मेरुबुल्लिङ्गाने ऊपर द्रवु वन रमणीक मुनिभा
 गइ । यायत् तेइने मध्यभागे एक विद्वायतन कूटइ । एक काम लायपथ अष्टकाश पौष्टकपथे देगऊषी काय ऊर्ध्वे ऊरुपथे अनेकभागनेस्य
 प्रइवरी यायत् चूपाकककाने यथ म गावरी । मरुबुल्लिङ्गानइ पुयद्विशि पठकत्रनप्रति पचाथ ५० याजन अयवाही अइइ इइ मंद्गुयज प्रवन

अथदीप०
 प्रागभा०
 ॥ अथ०
 ॥ ११ ? २५

तेषु त्रिभिः मूर्तिभिः । अष्टौ सतावानुपरिसंसाद्विश्रुतिव्योमसातिक्रमे विक्रमः श्वसन्मन्त्राणि भावनीय । यतानुसूनुगुगत्या विश्रुत्तभ्रिष्टाया तद्व्यापनुपा-
 यः । मूलिकापामुला बुरुपत्य यत्रयोक्तमादी विः ॥ साञ्चिष्टाया शस्त्रिक्रमिकातया क्रमादिके पञ्चभिर्भक्ते यद्गुण्य ताद्यतप्रमाणे मूलविक्रममादपनीते अय
 सिः । तत्र विक्रमः तत्रादि । मूलविक्रमविश्रुतिव्योमसात्कृतं गत स्तनोविश्रुतिप्रियं यते सस्याः पञ्चत्रिणां सत्यानि सत्यारियात्रानितानिमूलविक्र-
 म् । अद्वाद्वाद्योगानप्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः । अद्वाद्वाद्योगानप्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः । अद्वाद्वाद्योगानप्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः ।
 कादशभिर्व्योमै रेकयोक्त व्यासस्यपीपते अपधीपतेच तथा स्यापञ्चभिर्शैरकोमः पञ्चभिर्व्योमैरेकयोक्त व्यासोम्येति सान्वयापः । अत्रयोक्तद्वाद्वाद्योगान-
 प्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः । अद्वाद्वाद्योगानप्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः । अद्वाद्वाद्योगानप्रभावात्पनीयतेपयपटीपतावानुमूलः ।
 तस्यराशिकागुणिते । एकमगचित तदेव भवतीति ज्ञानात्परी अस्वराक्षोवत्यारिगता मन्त्रनेपाणाऽप्राप्ती तृपोराशेरोरुपरिपवते ज्ञान । १ अथास्या-

जोश्रुणाद् विश्रुमेण मस्त्रेअठजोश्रुणाद् विश्रुमेण उप्यि चक्षारिजाश्रुणाद् विश्रुमेण मूलेसाहरेगाद् सप्त
 स्त्रीसजोश्रुणाद् परिक्रंवेण मस्त्रेसाहरेगाद् पणश्रीसजोश्रुणाद् परिक्रंवेण उप्यि साहरेगाद् धारसजोश्रु
 णाद् परिक्रंवेण मूलेथिच्छिणा मस्त्रेसस्किता उप्यि तणुश्रुणा गोपुच्छसठाणसठिश्रुणा सस्रवेसठिश्रुणामहं श्रुछा ॥

ययद्देवाप्रागर्तं, पञ्चकयनस्य बहुनव्यदेगपानी अत्र मस्त्रपूजिकामात्रा भूजिका मष्टसा ? अथ रिताम योक्तानि उर्ध्वं मुसुलं मूले द्वा-
 दशयात्रमिति विक्रमे न, मध्ये अष्टौयोक्तानि विक्रमेन उपरिचक्षारिगानि योक्तानि विक्रमेन मूलेमात्तिकेति सप्तथिगानि योक्त-
 मापिमाभी यावत् प्राप्तशापतमक शीपोमूलादौ । किंशो ह मयवम् । नेहपथतं विपे पञ्चकयनमासे यमस्ये । हे गौतम । मासमयमना
 बहुसुम रसिचिच मूभिभागपक्षा सोमनसमती स्थापता मन्दुमनमीपरह जाक्यदी कूटविदिषा अत्रोस इजार योजन कथा उरपतिह अहह इहो

अयनो १०
 ॥ १० ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ १० ॥

धर्मकर्म । मातृ एगाएउउमदरआवइत्यादि । प्रायत् । अथासायदुममरसशीयमूमिभागवत्को न सिद्धागतनवर्थे नचातिदेशेनाए तप्यि यदुमनए-
 त्यादि । अथाष्टूलिकाया सपरि यदुसमरकोयोमूमिभागः प्रकृत ? सचगावदपदकारणात् सेगङ्गायामप शालिङ्गपुरफरेइया इत्यादिकोपासः । तथा
 तस्यदुमप्यदेशभागे सिद्धायतनयाच्य उक्तोगपापमेतादुं क्रोड्वाविकम्भे न देओमक्रागमुद्यत्वेन प्रमेकस्ताभागतसन्निविष्टमित्यादिकः । सिद्धायतनयस्ये-
 कावाच्ये यावद्वयुक्कहुकुक्कानामएानरथतमिति । अयप्रस्ततवनेप्रथमप्रामादावितक्तयगोचर मूत्रं मन्त्रपूलिष्ठा इत्यादि । मन्त्रपूलिष्ठायाः पूर्यंत प-

साण एगाए पउमथरयेइंश्राए जाय सपरिखिक्त्वा । तीसे उप्पि यज्जममरमणिज्जे मूमिजागे जाय वज्जममर
 देसभाए सिद्धाययण कोस श्यायमेण अरुकोस विक्कजेण देसूणय कोस उहु उच्चतेण अणंगखजसय सखि
 शिठ जाव घुवकहुकुक्का । मन्त्रचूलिष्ठाएण पुरत्थिमेण पऊगवणं पयासजीअणगाड ठंगहिता एत्थण महं

माणि परिक्खेव मध्ये सातिरेकाणि पचविभाणि याजगाण परिक्खणं द्वाइययोगाण परिक्खणं गूनेयिस्सीषा मध्ये
 सविता ऊपरित्तमुका गापुच्छसस्थानसस्थिता मयवेदूगमया अष्ठा एकया पट्टठरयेदिकया यावत् सखिसिं, तस्या उपरियदुसमरसकीयोजू-

नेरुपवत्तमइ अिपरत्तलइ माथ पडकयननामइ नगइ । अरमइ चाराणुं याजत चक्रवालयापखेर पीइलपण वृत्तयाटलो यलपने आकारइ सस्थिसखे ।
 जेपकी नेरुपयतमा वूलिकाप्रति चापयेर योटीमइ एत्थुंसे । त्रिणि एज्जर योजन एकसो धानठि ३१६२ योजन काइकअधिकेरा पडकयन यापरि
 परिचिपणेखे । तेइ पऊकयन एकपट्टठर येदिकाइ एकयमखंडेकरीन आठपल । यावत् रुध्ननीलूखइ यावत् देयता मेमइखइ, पडकयनमइ मडूनय्य
 भागइ सने यिचइ इइ नेरुपयतमी दूलिका घोटीकप नेरुपूलिका नामइ वूलिकाटइ । नेरुपूलिकाइ एक योजनमूलपकी ऊचाअइइ, तिसारे पो
 इइलपणे जोगमनो पांयमोजाग पटे. इम पाष योजन एकपात्रमपटे आनीस याजग ऊइ ऊथपणे मूलइ चारयोगन पीइलपणे यिचइ आठ योगन

॥ १ ॥ ॥ २ ॥ ॥ ३ ॥ ॥ ४ ॥ ॥ ५ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ८ ॥ ॥ ९ ॥ ॥ १० ॥ ॥ ११ ॥ ॥ १२ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥ २० ॥

अथदीप
 भागसई
 इयस-३॥

व्या । कियत्पद्येतित्याह । तदेवमेतत् । पञ्चाशद्योजनरूप क्षेत्रमवगाद्य पायसप्रामादायवसकः शक्रेगान्यारिति यापीनामनोमानि तेभ्य ऋगेषु ।
 मुमनाः १ स्रीजलवा २ सीमलंभा ३ सीमलस्याधानभोरमाः ४ तथा उत्तरकुठः १ देवकुठः २ वारियेका ३ सरयती ४ सपायिगाला १ सायसङ्गा २
 ज्ञमयचना ३ रोहिणी ४ तथासद्वीतरा १ भद्रा २ सुनद्रा ३ भद्रायतीमद्रयती ४ अग्रयतुर्षयस । कश्चिन्मिन्नादि । प्रश्नःप्रतीतः । उत्तरमुत्रे सीमलस्य-
 नस यजुसमरमणोपाङ्गुमिभागा दूहे पट्टिगद्योत्तरसहस्राणि इत्येत्य । त्रदेवे मदेरेपवतेयित्तरत्तले सीलिभाने पङ्कजयमानमवगमशत ? यत्वारियोज-
 नगतामिचतनयत्यपिक्कानि चकत्राकपिक्कम्भेन मृतदुपवन्तिस्तुमद्वेयोजनप्रसाक्षाक्षितुरव्यासा मध्यस्थिनदूलिकासूक्ष्मव्यासे द्वादशयोगनप्रमाये गो-
 पिते ऽयगिष्टेऽर्त्री ते यथोक्तं मास पत्यककवमदरपुनिकां मवनाममन्तात् मपरित्तिप्यतिष्टनि । पपानन्मवन्नमंनं मवतः ममन्तामसपरित्तिप्य

सक्तीसाणाणति ॥ कहिस्य नत्तो मदेरेपष्टए पङ्गवणेणाम यणे प०? गो०। सीमणसवणरस सञ्जसमरमणि
 ज्जातं मूमिसमागतं छत्तीस जोश्चणसहस्राद् बहु उष्यङ्गत्वा एत्यण मदेरेपष्टए सिहरतले पङ्गवर्णंणाम
 यणे प०? चत्वारि णजणउए जोणउए चक्कत्राछाथिस्कभेण वहे यलयगागरसठाणसठिए जेण मदेरसस

एयकुटवञ्जा सर्वैकान्त्वमपयवत्तव्यता भवितव्या ॥ तदेवावगाद्यथायथप्रामादायतमक्षाः शक्रेगानयोः ॥ ऋभदत्त ! मन्वेरेपयते पङ्ककयन गाम्नायन
 मष्टए ? गीतन । सीमलसवमस्य यजुसमरमणोपाङ्गुमिसागाद् पट्टिगानियोजनमद्वेयासूक्ष्मं मुरपत्य एतन्न मन्वेरेपयतेगिगुरत्तले पङ्ककयन मा

इह नेरुपर्यंत त्रिंशत् इवार ३०० योजन यदसं विदुत्तरि ३-३२ यात्रम आठ इग्यारीआ माग एक यात्रमना छतलो साममयन माहि पोइलपनेहें ।
 नेरुपयत इग्यारार यात्रम किंसिसें ठंगुपचास १०४४ योजन त्रिंशत् इग्यारीआभाग एक यीत्रमना एतलो मोममयन मादि परिधिपण्ये छत्र
 नेरुपयत तेइ साममबन एक पट्टावर येदिवाइ एक बमउठइ करीनें सोपयेर सपरित्तिमयीठपोहें । यखगगाण्यो कृतनीलुडें । यायत् देयता

अं. ५०
 जा. ५१६०
 म. ७४ ।
 ॥ ४१० ॥

स्थित तथैव मेरुशूलिकाभित्तिः, श्रीखियोजनमइच्छाणि एकस्य द्वापट्टिपण्यधिक योजनशतकिञ्चिद्विशेषोपाधिक परिक्षेपेति । अथास्यवधकसाह ।
 सेवइत्यादि । व्यक्त । यायत्पठकयमभियाप्यस्वित्तासाक्षुर्विकेत्याह । यडगययसि । पठकयमस्य मध्ये दृपोदकवालयिकस्यो विशाले अत्रातरे
 मदरस्य मेरोसलिका शिखाइव मदरशूलिका नाम शूलिका प्रकृता ? अत्रारिशन योजनान्युर्वेष्वेवम मूले द्वादशयोजनानीत्यादि सूत्र प्राग्यन । को-
 वलसर्वात्मनाविदुयंसयो । नीलवर्णेत्यात् सांमतमुत्रे ऽनुष्णोपिवाचयितुंशामपूर्वोपिवाचयिषया शूलिकाया इष्टस्थानेष्विषमपरिज्ञानाप्रसङ्गत्योपायो
 लिख्यते । यथा तत्रार्थोमुखगमनेकरयमिदं शूलिकायास्वर्षोपरितना इन्नागादवपत्य यत्रयोजमादायतिक्राते विष्कम्भजिज्ञासा तस्मिन्नतिक्रातयोजमादि
 को पञ्चभिर्जन्तैर्लथरारिगिषत्भिर्भुते स्तत्र व्यासः स्यात् तत्र उपरितल द्विशतियोजमान्यवतीर्षं स्ततोर्विगतिर्धिंपते तस्या पञ्चभिर्भागे लब्ध्यायस्वार

शूलिश्च सवर्तसमत्ता सपरिस्क्रुताण चिठई । तिरिजोश्चणसहस्साह एगच वासठजोश्चणसय किञ्चिविसेसा
 हिश्च परिस्केवेण ऽ सेण एगाए पउमत्रवेइश्चाए एगेणपवणसरुणे जाव किखे देवाश्चासयति । पङ्गवणसस
 यजामस्रदेसजाए एत्यणं मदरशूलिश्चणाम शूलिश्चा प० ? घन्नालीसजोश्चणाह उहु उच्चत्तेण मलेदारस

श्रायन प्रकृत ? अस्वारिणोऽप्यन्यतामि चक्रवाशयिष्कम्भे म युषमणयाकारसंस्थानवस्थित, यत् मन्दरशूलिका सर्वत समन्तात् सपरिस्क्रुतव्यतिष्टति
 श्रीखियाजमसइच्छाणि एकच द्विपष्टि योजनगतानि किञ्चिद्विशेषोपाधिकानि परिक्षेपेण तत् एकयापत्रधरवैदिकया एकेन य यनखड्गेमयापरकृष्ण

यैमव इमकूटज यथे तेइत्र सर्वोत्पन्नयनो यत्कव्यता कइयी सोमममथमणइ विर्ये कूटनेइइ मिद्रायतम पुकरिणी तिम जाययी सोमममथनमा
 १६ पुफरीचीमा नामनिखीइई । इंगानकूर्णे सुमना १ सोममना २ सोमगव्या ३ सनोरमा ४ तथा अग्निमूर्णे उत्तरकूर १ देवकूर २ धारिपेणा ३ सर
 स्वती ४ तथा नैरितिकान्ते विद्याना १ मापजत्रा २ अथयसेना ३ रोहिणी ४ तथा मद्रोतरा १, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८, १९, २०, २१, २२, २३, २४, २५, २६, २७, २८, २९, ३०, ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७, ३८, ३९, ४०, ४१, ४२, ४३, ४४, ४५, ४६, ४७, ४८, ४९, ५०, ५१, ५२, ५३, ५४, ५५, ५६, ५७, ५८, ५९, ६०, ६१, ६२, ६३, ६४, ६५, ६६, ६७, ६८, ६९, ७०, ७१, ७२, ७३, ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९, ८०, ८१, ८२, ८३, ८४, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९, ९०, ९१, ९२, ९३, ९४, ९५, ९६, ९७, ९८, ९९, १००, १०१, १०२, १०३, १०४, १०५, १०६, १०७, १०८, १०९, ११०, १११, ११२, ११३, ११४, ११५, ११६, ११७, ११८, ११९, १२०, १२१, १२२, १२३, १२४, १२५, १२६, १२७, १२८, १२९, १३०, १३१, १३२, १३३, १३४, १३५, १३६, १३७, १३८, १३९, १४०, १४१, १४२, १४३, १४४, १४५, १४६, १४७, १४८, १४९, १५०, १५१, १५२, १५३, १५४, १५५, १५६, १५७, १५८, १५९, १६०, १६१, १६२, १६३, १६४, १६५, १६६, १६७, १६८, १६९, १७०, १७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६, १७७, १७८, १७९, १८०, १८१, १८२, १८३, १८४, १८५, १८६, १८७, १८८, १८९, १९०, १९१, १९२, १९३, १९४, १९५, १९६, १९७, १९८, १९९, २००, २०१, २०२, २०३, २०४, २०५, २०६, २०७, २०८, २०९, २१०, २११, २१२, २१३, २१४, २१५, २१६, २१७, २१८, २१९, २२०, २२१, २२२, २२३, २२४, २२५, २२६, २२७, २२८, २२९, २३०, २३१, २३२, २३३, २३४, २३५, २३६, २३७, २३८, २३९, २४०, २४१, २४२, २४३, २४४, २४५, २४६, २४७, २४८, २४९, २५०, २५१, २५२, २५३, २५४, २५५, २५६, २५७, २५८, २५९, २६०, २६१, २६२, २६३, २६४, २६५, २६६, २६७, २६८, २६९, २७०, २७१, २७२, २७३, २७४, २७५, २७६, २७७, २७८, २७९, २८०, २८१, २८२, २८३, २८४, २८५, २८६, २८७, २८८, २८९, २९०, २९१, २९२, २९३, २९४, २९५, २९६, २९७, २९८, २९९, ३००, ३०१, ३०२, ३०३, ३०४, ३०५, ३०६, ३०७, ३०८, ३०९, ३१०, ३११, ३१२, ३१३, ३१४, ३१५, ३१६, ३१७, ३१८, ३१९, ३२०, ३२१, ३२२, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ३२७, ३२८, ३२९, ३३०, ३३१, ३३२, ३३३, ३३४, ३३५, ३३६, ३३७, ३३८, ३३९, ३४०, ३४१, ३४२, ३४३, ३४४, ३४५, ३४६, ३४७, ३४८, ३४९, ३५०, ३५१, ३५२, ३५३, ३५४, ३५५, ३५६, ३५७, ३५८, ३५९, ३६०, ३६१, ३६२, ३६३, ३६४, ३६५, ३६६, ३६७, ३६८, ३६९, ३७०, ३७१, ३७२, ३७३, ३७४, ३७५, ३७६, ३७७, ३७८, ३७९, ३८०, ३८१, ३८२, ३८३, ३८४, ३८५, ३८६, ३८७, ३८८, ३८९, ३९०, ३९१, ३९२, ३९३, ३९४, ३९५, ३९६, ३९७, ३९८, ३९९, ४००, ४०१, ४०२, ४०३, ४०४, ४०५, ४०६, ४०७, ४०८, ४०९, ४१०, ४११, ४१२, ४१३, ४१४, ४१५, ४१६, ४१७, ४१८, ४१९, ४२०, ४२१, ४२२, ४२३, ४२४, ४२५, ४२६, ४२७, ४२८, ४२९, ४३०, ४३१, ४३२, ४३३, ४३४, ४३५, ४३६, ४३७, ४३८, ४३९, ४४०, ४४१, ४४२, ४४३, ४४४, ४४५, ४४६, ४४७, ४४८, ४४९, ४५०, ४५१, ४५२, ४५३, ४५४, ४५५, ४५६, ४५७, ४५८, ४५९, ४६०, ४६१, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ४६६, ४६७, ४६८, ४६९, ४७०, ४७१, ४७२, ४७३, ४७४, ४७५, ४७६, ४७७, ४७८, ४७९, ४८०, ४८१, ४८२, ४८३, ४८४, ४८५, ४८६, ४८७, ४८८, ४८९, ४९०, ४९१, ४९२, ४९३, ४९४, ४९५, ४९६, ४९७, ४९८, ४९९, ५००, ५०१, ५०२, ५०३, ५०४, ५०५, ५०६, ५०७, ५०८, ५०९, ५१०, ५११, ५१२, ५१३, ५१४, ५१५, ५१६, ५१७, ५१८, ५१९, ५२०, ५२१, ५२२, ५२३, ५२४, ५२५, ५२६, ५२७, ५२८, ५२९, ५३०, ५३१, ५३२, ५३३, ५३४, ५३५, ५३६, ५३७, ५३८, ५३९, ५४०, ५४१, ५४२, ५४३, ५४४, ५४५, ५४६, ५४७, ५४८, ५४९, ५५०, ५५१, ५५२, ५५३, ५५४, ५५५, ५५६, ५५७, ५५८, ५५९, ५६०, ५६१, ५६२, ५६३, ५६४, ५६५, ५६६, ५६७, ५६८, ५६९, ५७०, ५७१, ५७२, ५७३, ५७४, ५७५, ५७६, ५७७, ५७८, ५७९, ५८०, ५८१, ५८२, ५८३, ५८४, ५८५, ५८६, ५८७, ५८८, ५८९, ५९०, ५९१, ५९२, ५९३, ५९४, ५९५, ५९६, ५९७, ५९८, ५९९, ६००, ६०१, ६०२, ६०३, ६०४, ६०५, ६०६, ६०७, ६०८, ६०९, ६१०, ६११, ६१२, ६१३, ६१४, ६१५, ६१६, ६१७, ६१८, ६१९, ६२०, ६२१, ६२२, ६२३, ६२४, ६२५, ६२६, ६२७, ६२८, ६२९, ६३०, ६३१, ६३२, ६३३, ६३४, ६३५, ६३६, ६३७, ६३८, ६३९, ६४०, ६४१, ६४२, ६४३, ६४४, ६४५, ६४६, ६४७, ६४८, ६४९, ६५०, ६५१, ६५२, ६५३, ६५४, ६५५, ६५६, ६५७, ६५८, ६५९, ६६०, ६६१, ६६२, ६६३, ६६४, ६६५, ६६६, ६६७, ६६८, ६६९, ६७०, ६७१, ६७२, ६७३, ६७४, ६७५, ६७६, ६७७, ६७८, ६७९, ६८०, ६८१, ६८२, ६८३, ६८४, ६८५, ६८६, ६८७, ६८८, ६८९, ६९०, ६९१, ६९२, ६९३, ६९४, ६९५, ६९६, ६९७, ६९८, ६९९, ७००, ७०१, ७०२, ७०३, ७०४, ७०५, ७०६, ७०७, ७०८, ७०९, ७१०, ७११, ७१२, ७१३, ७१४, ७१५, ७१६, ७१७, ७१८, ७१९, ७२०, ७२१, ७२२, ७२३, ७२४, ७२५, ७२६, ७२७, ७२८, ७२९, ७३०, ७३१, ७३२, ७३३, ७३४, ७३५, ७३६, ७३७, ७३८, ७३९, ७४०, ७४१, ७४२, ७४३, ७४४, ७४५, ७४६, ७४७, ७४८, ७४९, ७५०, ७५१, ७५२, ७५३, ७५४, ७५५, ७५६, ७५७, ७५८, ७५९, ७६०, ७६१, ७६२, ७६३, ७६४, ७६५, ७६६, ७६७, ७६८, ७६९, ७७०, ७७१, ७७२, ७७३, ७७४, ७७५, ७७६, ७७७, ७७८, ७७९, ७८०, ७८१, ७८२, ७८३, ७८४, ७८५, ७८६, ७८७, ७८८, ७८९, ७९०, ७९१, ७९२, ७९३, ७९४, ७९५, ७९६, ७९७, ७९८, ७९९, ८००, ८०१, ८०२, ८०३, ८०४, ८०५, ८०६, ८०७, ८०८, ८०९, ८१०, ८११, ८१२, ८१३, ८१४, ८१५, ८१६, ८१७, ८१८, ८१९, ८२०, ८२१, ८२२, ८२३, ८२४, ८२५, ८२६, ८२७, ८२८, ८२९, ८३०, ८३१, ८३२, ८३३, ८३४, ८३५, ८३६, ८३७, ८३८, ८३९, ८४०, ८४१, ८४२, ८४३, ८४४, ८४५, ८४६, ८४७, ८४८, ८४९, ८५०, ८५१, ८५२, ८५३, ८५४, ८५५, ८५६, ८५७, ८५८, ८५९, ८६०, ८६१, ८६२, ८६३, ८६४, ८६५, ८६६, ८६७, ८६८, ८६९, ८७०, ८७१, ८७२, ८७३, ८७४, ८७५, ८७६, ८७७, ८७८, ८७९, ८८०, ८८१, ८८२, ८८३, ८८४, ८८५, ८८६, ८८७, ८८८, ८८९, ८९०, ८९१, ८९२, ८९३, ८९४, ८९५, ८९६, ८९७, ८९८, ८९९, ९००, ९०१, ९०२, ९०३, ९०४, ९०५, ९०६, ९०७, ९०८, ९०९, ९१०, ९११, ९१२, ९१३, ९१४, ९१५, ९१६, ९१७, ९१८, ९१९, ९२०, ९२१, ९२२, ९२३, ९२४, ९२५, ९२६, ९२७, ९२८, ९२९, ९३०, ९३१, ९३२, ९३३, ९३४, ९३५, ९३६, ९३७, ९३८, ९३९, ९४०, ९४१, ९४२, ९४३, ९४४, ९४५, ९४६, ९४७, ९४८, ९४९, ९५०, ९५१, ९५२, ९५३, ९५४, ९५५, ९५६, ९५७, ९५८, ९५९, ९६०, ९६१, ९६२, ९६३, ९६४, ९६५, ९६६, ९६७, ९६८, ९६९, ९७०, ९७१, ९७२, ९७३, ९७४, ९७५, ९७६, ९७७, ९७८, ९७९, ९८०, ९८१, ९८२, ९८३, ९८४, ९८५, ९८६, ९८७, ९८८, ९८९, ९९०, ९९१, ९९२, ९९३, ९९४, ९९५, ९९६, ९९७, ९९८, ९९९, १०००

अबूनीप०
 भाग१६३
 ४ यच०४५

नसप्रप्रमाणा तदेव सर्वं बलकूटम्यापि नवर मप्रमणोदेव स्तत्रतद्वरिस्त्वस्रमाणा । अथसूतीययमोपक्रमः । अविभक्तित्यादि । कुमदक ! मेरीभीमन-
 सवन नाम यमप्रमत्त ? गीतम ! नन्दनवनस्यसुनरमखीयादुनूनिभागावर्द्धत्रियादुसाहेवापटिरित्यथः योजनमद्वैत्यास्पृष्टमुत्पराया उत्रान्तरे मदेरेप-
 वने सीमनसवन नाम वन प्रमत्त ? पञ्चयोजनगतानि चक्याज्जिकम्मेनेत्यादि पशानि प्राग्यत् । यमन्दरपवतमयताः समन्तात् सपरिच्छिद्य सिए
 ति । यत्रद्विपनादिविषमभेन क्रियताम परिश्रुपद्येत्याह । चत्तरीत्यादि । प्रथममेखलायामिवद्वितीयमेखलायामपि विषमद्वयवाच्य । तत्रयद्विर्गिरि-

एषमसयाद् अक्षुशालविक्षमेण यद्दे बलयगागरसठाणसठिए जेण मद्रपध्वय सध्वरुसमता सपारासकज्ञाण
 चिठई ॥ चत्तारिजोशुणसहस्साइ दुशिशु वावन्नरे जोशुणसए अथयइक्कारसन्नाए जोशुणसस वाहिगिरिय
 रकनेण तेरसजाजणसहस्साइ पञ्चयइक्कारेजोशुणसए अथयइक्कारसभाए जोशुणसस धाहिगिरिपरिरएण
 तियाजोशुणसहस्साइ दुशिशुत्रावन्नरे जोशुणसए अथयइक्कारसभाए जोशुणसस अतोगिरिधिसकभेण

त्यत्र मन्दरस्य पवतस्य सीमनसवन नामावन प्रमत्त ? पञ्चयोजनगतानि चक्याज्जिकम्मेनेत्यादि पशानि प्राग्यत् । यमन्दरपवत
 सवनः समन्तात् सपरिच्छिद्यति अथारियाजसस्रस्रस्रिष्टे च द्विपंचात्रदुत्तरेयोजनगतं अष्टवैकादशभागायाजसस्य अहिगिरिविषमभेन त्रयो
 दश योजनस्रस्रस्रिष्टे पञ्चवैकादशानियोजनगतानि पष्टवैकादशभागायाजसस्य अन्तर्गिरिपरिरयेण श्रीशियोजसस्रस्रस्रिष्टे च द्विपंचात्रदु

ता प्रमाव चक्यो यतसेविगम जेयलताने देवता राज्यामी इशामखीय जाम्बरी ऽ किरा च भागवन् । मेरुपवतने विप सीमनसवनमाने स्रक्यो
 ये गीतम । नन्दनवनानु सुनुरनस्रिक्तनूनिभागी माठा यामसि इवा इत्रार योजन सद्दे अथवतिह अइइ इदां मेरुपवतने विपत्र सीमनसवन
 माने मण्डे । पापमइ ५० यात्रम चक्याज्ज वापलेर पाइसपये मूतधाटका यत्रामने आकारं सस्याने सस्त्रिसरस्रस्रस्रुइ जेभासी मेरुपवतमप्रति चो

ब्रह्मसूत्रोप०
 ज्ञानाभिरु०
 ॥ ब्रह्मसू० ॥
 ॥ ४० १ ॥

विक्रमेन चत्वारियोजनसहस्राणि द्वेष योजनगते द्विसप्ततेष्टिमसत्यधिके अष्टौवैकादशभागा योजनस्य एतदुपपत्तिर्यं परणीतत्वात् मीमन्स्यपावद्म-
 नेनेवज्जुयस्य ६३ सहस्रयोजनान्यतिक्रान्ति एपावैकादशभिर्भागसहस्र ५३३३ अस्मि पराणीतलगत्तमेवयत्सात्साद्दशसहस्रयोजनप्रमाणोपिपिठे
 जात यथोक्त मानमिति यद्विगिरिपरिरयेत्रयोवशयोजनसहस्राणि पच ३ योजनगतामि एकादशान्येकादशाधिकामि षट्पथ एकादशजाग। योजनस्य
 सपात्रनेरिविक्रमेन श्रीषियोजनसहस्राणि द्वेष्टिसप्ततेष्टिमसत्यधिके योजनगते अष्टौवैकादशभागा योजनस्य । उपपत्तिस्तुअष्टिगिरियिफम्भात् उभयतो
 मेखलाद्वयव्यासेपचयन २ योजनरूपे ऽपनीते यथास्तमान । अन्तर्निरिपरिरयेष्टु दशमसहस्रयोजनानि श्रीषियोजनगतामि एकानपचाशदधिकका-
 नि त्रयवैकादशभागायोजनम्येति । अथास्य सशकसूत्रं । सेषस्याएइत्यादि । व्यक्त नथर एयमूलाभिलाषेन कुटवकां सेव भदनवननक्तव्यता भगित-

दशजोष्युणसहस्राद्द त्रिखिअउणापखे जोष्युणसए एक्कारसन्नाए जोष्युणसस अष्टौगिरिपरिरएण ।
 सेण एगाए पउमथरवेइश्याए एगेणय वणसरुणे सव्वउंसमता सपरिस्कित्ते अखनु विरहे किरहेइत्तासे जोव
 आसयति, एव कूठयज्जा साचेव णदणवणयत्तव्वया ज्ञाणिअष्ट्ठा तचेव उगाहिजण जात्र पासायवहिंसगा

परियाजगते अष्टवैकादशभागान् योजनस्य अन्तर्निरिविक्रमेन दशयोजनसहस्राणि श्रीषियेकोमपचाशद्योजनगतामि त्रीटिकादशभागान्
 योजनस्य अन्तर्निरिपरिरयेष्टु ॥ तदेकया पटनवरवेदिकया एकमे स यनसहस्रेन मयंतः समन्तात् परिचित्ते वर्धकः रुफ्त क्राप्रायभास यावदांगोरेते
 पलेर यीटीन रसुट्टे । प्यारइजार योजन यइसइ विओसर ५३३३ योजन छाठ इंग्यारीआभाग योजनमा यतला मोमममघन याहिर पइलपणे
 टे । नेरुपयव वेरइइजार योजन पाचसइ इंग्यारयोजन ३३५११ उइ इंग्यारीआ भाग सन योजनता-यतली सोमनसपन याहिरपरिधिपणे

अष्टौपौप
 भागान् ६॥
 पच ४ ॥

यः तेषाम् स्थानतः पृच्छति । कश्चिन्नित्यसि । क्लमदत्त ! नदम यने मन्वन्तकूट न मकूट प्रथम ? गीतम । मन्वन्तकूटस्य सबधिग पीरस्त्यदि-
 द्यायतमव्यानरताउतर पीरस्त्ये आनद्विग्यमिनः प्रासादाधतमकव्यश्चिन्नित्येनएतस्मिन् प्रदेशानदनयनकूटमासकूटप्रथम ? अत्रापिमेकतः पथागद्यात्रणा-
 तिकमएवद्वयनियमाकौस्त्य । अन्यथास्यप्रासादभवनवोरस्तरालयनित्ये मस्यात् । अथलापवायमुक्तस्य वक्ष्यमासागाच कूटाना साधारणमतिविशति ।
 पथगतिकानिकूटानि पूर्वोद्विग्यश्चितकटप्रकरले यस्मिन्नि नक्षत्रव्यामपरिधियस्यस्यानरात्रयापीविगानि ताव्यत्रभक्षितव्यामीति शेषः । सद्युग-
 यमकत्वाद् अत्रदेवी सर्पकामात्री अस्या रात्रयापीविदिशि । अस्यापदानाभकूटस्वामीयनेनरात्रयापी विदियुनरपूनांश्या । अथदापकूटाना तद्वेयो-
 मां तद्व्यात्रयापीमाच काव्ययस्याइत्याइ एसाश्चिद्वित्यादि । यत्तानि देवीविद्युगारात्रयापीमिरमस्तरसूत्रे वक्ष्यमासाभिः सद्युगामिभलापन मन्वन्तयन-
 कूटपरकसूत्रमनेन नैतव्यानि इमानि वक्ष्यमायानिकूटानि इमानिभित्यगासाभि दिग्यभिः । एतदेवयदायति । पुरत्विमिक्षस्वत्यादि । इदं च सर्वजद्र-
 गालकमगमस्रुसु सैन तदनुसारेण व्याख्येय विद्योपद्याय पथगतिकेमदनयने मेकत पथागद्याजगानरेव्यितानि पथगतिकानि कूटानि किञ्चित्ने
 सन्नातो यद्विराकात्रस्थितानि द्याप्यानि यत्कूटवत् एतत्कूटवाचिन्यदेव्यो ही विक्रुमायैः । अत्रगवमकूटसदृशोक्तिमितिपथकपृच्छति । कश्चिन्नित्ये
 त्सादि । क्लमदत्त ! नदमयने मन्वन्तकूटमासकूटप्रथम ? गीतम । मेरोरीशानद्विदिशि मदनवने उषातरयेलकूटं नामकट प्रथम ? अपमथः । मेकत प-

नेणाम कूटे प० ? गो० । मन्वन्तस्य पथस्य उत्तरपुरत्वमेण एत्येण णद्रणयणे यत्कूटं ऋणामकूटे प० ? एव

अस्यामिति ॥ क्लमदत्त ! मन्वन्तयने मन्वन्तकूट मासकूट प्रथम ? गीतम । मन्वन्तस्य पवतस्य एत पृथयोः अत्र मन्वन्तयने मन्वन्तकूट मासकूट
 पाचने योजनगा कूटमेकपी पथास्योजन केगलाई । तेसाट साहाचारसं यात्रन मन्वन्तयन गायई । अने पथान योजन अथररव्याई । तिम न
 यमुयनकूट सद्युगपीवनु मन्वन्तयनमाई योदुरसूटै । अनेपदेही अथर आकार्ये रसुत्तर इम एवमी अवकाश जास्यो । इहा सागरविभ्रमाने कूट
 इव यमशमानामात्र तिहादेवी राजधानी सहरदिग् ३ उठरिदिगिमा अिनमूयनेने पूयदिगइ ईगानकोखिना प्रासादायस्रफनत्र पथिमदिगइ व

मन्वन्तकूट
 मन्वन्तकूट
 मन्वन्तकूट
 ५६०८

चिकानि छहपेकारभगा योजनस्ये वावतप्रभायो अगिरिवरित्यसति । अमितिमागवत् । ध्यायाप्रपट्यथरवेविकाद्याह । भेकशगाएउमत्स्यादि ।

सइकूठे सुमेहादेवी रायहाणीदस्त्रिकेणेण ३ दस्त्रिकेणिसस्त्रस भवणसस पञ्चत्यमेण दस्त्रिकेणपञ्चत्यमिसस्त्रस पासा यवक्रिसयसस पुरत्यमेण हेमवएकूठे हेममालिनीदेवी रायहाणीदस्त्रिकेणेण ४ पञ्चत्यमिसस्त्रस अषणसस दस्त्रिकेणेण ५ दस्त्रिकेणेण वाहिणपञ्चत्यमिसस्त्रस पासायवक्रिसयसस उत्तरेण रुश्रएकूठे सुत्रछादेवी रायहाणी पञ्चत्यमेण ५ पञ्चत्यमिसस्त्रस भवणसस उत्तरेण उत्तरपञ्चत्यमिसस्त्रस पासोपयदिसससस दाहिणेण रुश्रगेकूठे अछमिसा

त्यमासादावतंसकस्य पविभाषा निपपकूट मुनेचादेवी, राजधानी दक्षिणस्यो ३ दक्षिणात्यस्य भवनस्य पविभाषा दक्षिणपदिमस्य प्रासादावतंसकस्य पूर्वस्यो दैवयतकूट, हेममालिनीदेवी, राजधानी दक्षिणस्यो ४ पविभाषास्य भवनस्य दक्षिणस्यो दक्षिणात्यवायात्यप्रासादावतंसकस्य उत्तरस्या रुचककूट मुबारादेवी राजधानी पविभाषा ५ पविभाषास्य भवनस्य उत्तरस्यो उत्तरपदिमस्य प्रासादावतंसकस्य दक्षिणस्यो रुचककूट वाममित्रादेवी राजधानी पविभाषा ६ छीतराहस्य भवनस्य पविभाषा छीतराहपावात्यस्य प्रासावतंसकस्य पूर्वस्यो चिप्रकूट सागर वज्रसे

कटठे । पविषाई १०० योजनानं कूटपूमस्य अख्यासठे विग आखयो । इहा देवीनेपकरागामइं राजधानी इशानकूट १ दक्षिण पूर्वोन्निलापेव पूर्वोत्तरे आसावेकरिने आखयो । एइकूट एइ दक्षिणोत्तरे विद्यायतने दक्षिणदिगइ अग्निक्खिना प्रासादावतंसकस्य उत्तर दिगइ इहां अख्यएकूठना जेयतीकूटठे । जेयतीदेवी राजधानी पूसइ २ दक्षिणदिगिना जिन जुवमसइं पुवदिगइ अग्निक्खिना प्रासावतंसकने पविमदिगइ इहा निपपगामे योत्राकूटठे । तिहां मुनेचादेवी राजधानी दक्षिणदिगी ३ दक्षिणदिगिना जिन जयनमइ पदिमदिगइ वैरिक्खिना प्रासादावतंसकने पूसदिगइ इहा जिनवतन ने चाणोकूटठे । हेममालिनीदेवी राजधानी दक्षिणदिगइ ४ पविमदिगिना जिनभवणसस द

अब्दी १०
प्राग ११
स १४ ।
॥ ४०७ ॥

व्यक्त । अथात्र सिद्धायतनादिवक्तव्यतामारभते । मन्मत्स्वभित्यादि । मन्मत्स्वपूर्वस्या । अत्रमन्मत्स्वने पञ्चाशद्योगाभिक्रमे मन्मत्स्वविहायतन मन्मत्स्व
 एवमिति भद्रशासनवतानुसारेण चतस्रपुदिनु चत्वारि सिद्धायतनानि विविशुपुराकारिण्यः सदेवप्रमाण सिद्धायतनाद्य पुराकारिणीनाद्य यद्भद्रशास्त्रेण
 प्रासादावतसकास्तथैव शक्रेणानयोथीया यथामद्रगालेखिणदिक्स्ववद्विदिव्यर्त्तिमस्तु प्रासादा शक्रेण सथोत्तरदिकस्ववद्विदिव्यर्त्तिमस्तु इयानेन्द्रस्य
 तेनैव प्रमाणेन पञ्चयोगनशतौ चत्वारिणा नामानि सूत्रकारालिखितस्वाक्षिपिप्रमादाद्वा आदर्शगुणमद्रुशयतेइति । तत्रैशान्यादिप्रा-
 सादकनादिनामि नामानि द्रष्टव्यानि पूज्यप्रथोत्तरेत्रविचारतः । मन्मत्सारा १ नदा २ मुनवा ३ वदना ४ तथा नदिपेणा १ असीघा २ गोखुपा ३ सुव-
 शोना ४ तथा अद्रो १ विगाला २ कुमुदा ३ पुठरीकिषी ४ तथा यिजया १ वैजयन्ती २ अपराजिता ३ जयन्ती ४ इति । फुटान्यपि सेकतसायत्येवात-
 रेमासारमध्यमर्त्तिनि घातव्यानि । तत्र योविशयस्तमाह । अत्र भद्रगाले ऽष्टौकूटानि इत्यनु नव तत सव्यपालानभिस्य विद्ये-

देवीरायहाणी पञ्चत्यमेग ६ उत्तरिस्तस्स पञ्चत्यमेग उत्तरपञ्चत्यमिस्तस्स पासायवक्रिसयस्स पुरत्यमेग
 सागरचित्तिकूठे यद्भ्रसेणादेवी रायहाणी उत्तरेण ७ उत्तरिस्तस्स नत्रणस्स पुरत्यमेग उत्तरपुरत्यमिस्तस्स
 पासायवक्रिसयस्स पञ्चत्यमेग यद्भ्रकूठे बलाहयादेवी रायहाणी उत्तरेण ८ कर्हिण्यु नते । णदणत्रणे यलकू

मादेवी राजधानी उत्तररेण शीताराइय भवनस्य पूर्वस्या उत्तरपौरस्त्यस्य प्रासादावतसकस्य पविमाया यज्जकूट यलाहयादेवी राजधानी उ-

विश्वविश्व भैरविऋषिना प्रासादावतसकने उत्तरदिशे ईशा रजतकूटनार्त्ते पांचयू कूटछे सुयत्सामार्त्ते निशा देवी राजधानी पश्चिमदिग्द ५ पश्चि
 मदिशिना मिने भवननर उत्तरदिशे बापूऋषिना प्रासादायतसकनर पश्चिमदिशे ईशा रुचकगार्त्ते लडु कूटकर तिशा अरसमित्रादेवी जाणवी राज
 धानी पविमदिशर ६ उत्तरदिशिना मिने भवनने पश्चिमदिशर बापूऋषिना प्रासादावतसकने पूयदिशर पांचने योजन पोइलू मन्मत्सयन अने

अवनीप
 मागा १६४
 ४ वच ७४ ४

कर्मिणां कर्मणाम्पुनरिच्छां विच्छेदयित्वा नवययोजनगतानि चतुः पञ्चाशदधिकानि पदस्यका
 हसणा पञ्चयस्स पुरत्यिमेण एत्यण महएगे सिद्धाययणे प० ? एव चउद्दिशि चत्तारिसिद्धाययणा विद्विसा
 सुपुरस्करिणीत्तु सचेय सिद्धाययणाण पुस्करणीणच पासापवक्रिसगातहचैत्र सक्कोसाणाण तेषंचिव पमाणेण । ण
 द्वागत्रयेण मते! कर्हकूठा प० ? गो०! णवकूठा प० ? त० णदगवणकूठे १ मदरकूठे २ णिसहकूठे ३ हिमव
 यकूठे ४ रययकूठे ५ रुञ्जगकूठे ६ सागराचसकूठे ७ वर्धरकूठे ८ यलकूठे ९ काहिया मते! णदणवणे षंद्
 णदणवकूठेणाम कूठे पं० ? गो०! मदरसपञ्चयस्स पुरत्यिमिष्विसिद्धाययणस्स उत्तरेण उत्तरपुरत्यिमिष्वसस पा

जगतां अष्टदिशां जगतां जगतां अस्तनि रिवरिय। सत् एफपापटववदिकया एकतच यमसङ्गनसदंतः सगतात् सपरिचित ? सप-
 कः । मावद्देवा आशोरेते मन्दरस्य पयतस्य पूयंस्या अत्र मर्द्वेक सिद्धापतन प्रथम ? एव चतुद्दिगिष्वस्वारिसिद्धापतनानि विद्विदुवस्तन
 पुस्करिण्यः तदेवप्रसाच सिद्धापतना, पुस्करिणीनां च प्राधादावतसकासायेव शक गानयोस्ते नैय प्रसाखेन । मन्दरवने मदत ! कनि-
 कूटानि प्रथानि ? गीतम ! नयकूटानि प्रथानि ? तद्यथा मन्वरकूट १ मन्वरकूट २ मिषयकूट ३ द्वैमवसकूट ४ रञ्जकूट ५

पराजिता ४ इति १६ यापी १ एकत्रीमद्द्वार योजन एते अारमश्च सगकीमोआजाग योजनमष्टानवद्द्व ग्यारीआभाग योजन काष्ठं क अचिकेता ए
 तन्ना मदनयन याद्विरलो परिधिपषष्च मंसपयत आठ इत्तार ५००० इत्तार यात्रत मयसश्च षोपक ८८५४ योजन एते टाश्च ग्यारीआजाग योज
 नना प्तला मदनयनमादि पौडलपखे । मेरुपतन अष्टाभीसश्चत्तार योजन त्रिक्रिसे मान २२५६ यात्रम अने आठ इग्यारीआजाग योजनना ए
 तन्ना मदनयनमादि परिधिपखे । मरुपर्वत तैलवगभन एव पट्टययवेदिकाश्च एते एरुधनयसश्चकरीने चापत्तेर यीद्वुवे । वगुन आद्वतो या

मयुगी ००
 पाल ०१ ०५
 ॥ ११ म ५०
 ॥ ४४ ० ६ १

॥ ट ॥ ॥ म ॥ ॥ म ॥
 षड्भागाधीनस्येतावत्प्रमाणः अथ च यावन्निर्विषयकमे सखीनेययोक्त स्यात् तथा अप्राविगतियोगजनसहस्राणि श्रीविषयोजनगणानि योऽद्या
 सायवन्ति सुग्रहस्य दारुकेण एत्यण णदणत्रणे णदणवणकूकेणाम कूके प०? पचसद्व्या कूना पुत्रत्रयिण्या ज्ञा
 णिच्छा, देवीमेहकरा रायहाणीत्रिदिसोए १ एथाहिचेव पुष्टानिलावेण णेश्वरा, इमे कूना इमोहिं विसाहिं
 पुरात्यमिहस्स भवणस्स दाहिणेण दाहिणपुरात्यमिहस्स पासायत्रासिगस्स उत्तरेण मदेरेकूके मेहवइदेवी राय
 हाणी पुष्टेण २ दारिकणिहस्स भवणस्स पुरात्यमेण दाहिणपुरात्यमिहस्स पासायवक्रिसगस्स पञ्चत्यमेण णि

सागरविभक्तं ३ यज्जकूटं ८ बलकूटं ८ क्रमदत्त । नन्दनघने मन्दनवमकूटं नाम्नाकूटं प्रकृतं ? गीतम । मन्दरस्य पयस्य पूयस्या सिद्धायतनस्य
 उत्तरस्या उत्तरपीरस्यस्य मासादायतसकस्य दक्षिणस्या ऋत्र मन्दनयनेनन्दनयनकूटं नाम्नाकूटं प्रकृतं ? पचयतिक्काः कूटा- पूययणित्ता भणित्तव्याः
 देवीनेयकरा राजधानी विदिशि । एतात्रिचैव पूर्यामिलापम मतव्यामि इमानि कूटानि आभियैयदिनिम , पीरस्यस्य भयनस्य दक्षिण-
 स्या दक्षिणपूर्यमासादायतसकस्य उत्तरस्या मन्दरकटं नेपयतीदेवी, राजधानी पूर्वस्या २ दक्षिणात्यस्य भयनस्य दक्षिणस्या दक्षिणात्यपीर-
 वत् देवता संसङ्गः । नेरुपयतन पूयदिशि मंदनयनमइ विपइ इहा मीटु एक सिद्धायतनखे । इम आरेदिशि- आरसिद्धायतन जाणया भद्रगाल
 घमती परइ, आरविदिगीसोणइ पुकरेखी आणवी सेपज प्रगाय सिद्धायतननु पूरुरिखीणु जाणयु मासादायतसक तिमत्र वीपमेइन्द्रना इयामे
 द्रगा तिलेम प्रसाये जाणयो ७ मन्दनयनने विपे इे भगवम् । जेतलाकूटखे । इे गीतम । मत्कूटखे तंकेहा मन्दनबलकूटं १ मेरुकूटं २ मियधकूटं ३
 दिसयतकूटं ४ रमतकूटं ५ रुचकूटं ६ सागरविभक्तं ७ बलकूटं ८ यज्जकूटं ९ उत्तरदिशि इयामकूचीना मासादायतसकसइ दक्षिणदिशे, ईसां नन्दनयनने विपे मन्दनयनने कूटखे । इे गी
 तम । नेरुपयतनइ पूयदिशि सिद्धायतनमइ, उत्तरदिशि सिद्धायतनमइ, उत्तरदिशि इयामकूचीना मासादायतसकसइ दक्षिणदिशे, ईसां नन्दनयनने विपे मन्दनयनने कूटं मने

५१०
 भाग १
 १४

पंचांगशोभनेभ्यः उत्तराकरुचीनाये गीतायाः पवित्रताः सिद्धापत्तनमिति क्लेया चादृश्यन्तरेषुष्टी करिकूटपृथिति । अत्रचतुस्राधयोषाय स्वापना प-
 या । अथश्रुतायवतनपुत्रायाः । कश्चिद्विद्वान् । प्रस प्रतोतः उत्तरपुत्र गौतमः । भद्रशास्त्रवमस्य भद्रुत्तरमरभकीयाद्रुमिनागात्यथथीअनगतान्पुत्र
 मुरपत्य गत्वा । उपनाब्दिप्रायिति गम्यं सत्परेपयते एतस्मिन्प्रदेग मन्दनवन मानवम प्रकृतः पञ्चपाजनगतानि चक्रवाजविक्रमेन चक्रवाजवि-
 दानस्य नामान्यऽनुप्रयोगात् समपक्रयान्तं तस्ययागिकम्प स्वपरिकृत्यस्य सयत सुगप्रभाबधया विक्रमसोत अनेन त्रियगचक्रवालादिविक्रममिनिरा-
 मः अतएव युक्तलज्जुभारकादिशुभ् पनमपि स्याः इतएवाइतलयाकार मय्येपुपिर पतुत्स्वान वेमसस्थित इवमेत द्यातपति मन्त्यदरपवततयतः सुमत्ता
 न् मपरिपिप्य वेमस्यित्यातिष्ठति । अयनरामेद्विविक्रमसादिसागमाइ सुवद्याअपइत्यादि । नेचकापिप्रानिद्रिगिराबाधाप्राप्यनररुप यिश्कम्पद्वय न-
 वति तत्रमेरीयाद्याविराबम्भाय मययोजनमइस्वाखि मवकृतानि चत पचाजवधिकानि षट्शैकादशभागा याकमय्य । तथाश्रिमेगवधुंनेकस्मिन् योजने

प० ? पचजोयणमयाइ चक्षुत्रालाविक्रमग बहु ब्रह्मयागारसठानसाठए जण म दर पव्य सव्वसुसम ता सपरि
 रिक्रमण चिठइ गवजे । अणमइइसाइ गत्रय अउप्यखे जे । अणमए छसुं गारसजाए जे । अणस्म अहि गिरि
 विरकनेण छप्पेसजे । अणसहरमाइ चत्तारिअणुउगामीए जे । अणमए किञ्चिविसेनाहिण वाहिगिरिपरिएण

अथ मुरपत्याधम मन्दरपवने मन्दपवननासाधम प्रकृतः ? पचपाजनप्रानि चक्रवाजविक्रमग, पूत यगयाकारमत्यानसात्यन यत्सन्दर प-
 यत मयतः समस्तान् सवरिठिप्यतिष्ठति । नवयोजनसइस्वामि नवचपतः पचाग्याणमगनानिपट्च एकावअजागान् योजमय्य अहिः गिरि-

गारावतमकने विषयइव एवता राचनगिरि देवता राकथानी इ गामकाचइ । किहरी इ भगवत । मरुपसलनइ किप मन्दनयनगागइ वमल । इ
 गीतम । भद्रुगानवगान् भद्रुत्तरमरभकी पूमिभगयकी पांचमइ यामन ऊर्दं अवा अरपतिइ अइइ इहा नेरुपर्वतमइ विपे मदनवननामइ य

मय्याप०
 ॥ १११५
 ॥ १०५५
 ॥ १०५५

गते विक्रमसवयी एकएकाद्वयमागो योजनस्य गतो क्षम्यते इति प्रागुक्तं ततोऽत्रैराशिक यदियेक्योजनारोद्धेनेरोरुपरिव्यासस्थापचयः सवत्रैकाद-
 ग्रनागो योजनस्यैकोक्षम्यते ततः पचग्रतयोजनारोद्धे कोऽपचयोलम्पते खलानि ४५ योजनानि ११ एतत्समजूतलगतव्याघात् दशयोजनसस्ररूपा-
 ल्पयतेजात यथोक्तमान एतच्च तन्मन्वन्तस्य यद्भिः पूर्वापरयो रुतरदक्षिणयोयां अन्त योः सम्भवन्ति अतो मन्वन्तमादुद्धिर्वसिंस्थेन यास्योगिरि-
 थिक्रमः तथा एकत्रिग्रीजनमइसाणि चत्वारिगतानि एकोनगीत्यधिकानि किम्बिद्विद्वीपाधिकानि इत्ययथास्यो गिरिपरिरयो नेरुपरिथिरित्यर्थे ।

अथजीयणसहस्राद् गययचउप्यसेजाश्वणसए छञ्जेगारसन्नाए जोश्वणसस श्यतेगिरिविक्रमो श्युठावीस
 जोश्वणसहस्राद् विखिञ्च सोलसुत्तरे जोश्वणसए श्युठयद्दक्कारसमाए जोश्वणसस श्यतेगिरिपरिरएण । सेणं
 एगाए पलमवरवेइआए एगेणय वगसठेणं सखुनसमता सपरिखित्ते वखुन जाव देवाश्यासयति ॥ मदर

विक्रमा एकत्रिग्रीजनसस्ररूपाणि चत्वारि च एखेनागोतियोजनगतानि किन्विद्विगोपाधिकानि यास्योगिरिपरिरय, असी योजनसस्ररूपा-
 णि तयच यतुःपचग्रीजगतगतानि पटवेकाद्वयमागोयोजनस्य अन्तर्गिरिविक्रमः अष्टाविंशानियोजनसस्ररूपाणि । त्रीद्विषषोढगोतराणि यो-

नदे । पांचतइयाजम चळवालकिरनु पोडलपण्डे वृतयादणो यलपानर आकारर रष्टोकर जभणी नेरुपर्यंतप्रति चोपखेर सीटीनर रथ्युछे ।
 न४ हजार ९२० योजन तयसइ चोपय योजन ९९५४ योगा अने ठ इयारीछाभाग एक योजनमा एतगो नन्दनवनपी यादिर नेरुपर्यंतनी
 पोडलपण्डे नवनवननी १६ पुकरिणीना नाम लिखीइ ईगानकोले नदीतरा १ मदा २ सुनदा ३ नदीवदनी ४ तथाअग्निक्वले नदियेया १ अनी,
 पा २ गोंदपा ३ मुवरागा ४ तथा नैरिक्वले मद्रा १ विगाना २ कुमुदा ३ पुठरीक्वली ४ तथा यायुक्वले, यिजया १ विजयन्ती २ अपन्ति ३ थ

अध्यायी १०
 भाग ॥ १६५
 वच=४५

त्यादिव्यक्त । नवर औत्तराहा शीतायाः पूर्वतः औत्तराह्वितमवमैशामप्रासावयोरत्तराले इत्यर्थं । मपुष्यबुधभिः पूयाश्विः शश्वतजिनमयमसौत्रि-
 युजिममवनामीश्वर्येन इहसुपुष्यकृताभोक्त्रानि तेन तल्लकेवलिनोविदति । अतएवोक्त रवणेश्वरिभिः स्त्रीपक्षेप्रविचारे करिकुण्डकुरुगइइइकुरु-
 कषणजनलपमविश्वेमुत्रिकभयविसवाउओतगउतिगीअडा १ इति । धर्मपावायोबुधकुरमासादाना त्रिममवनाना करिकूटानाच स्यामनियमतेऽ-
 यद्वृत्तार्त्तं संप्रदायः । तथाहि । भद्रजालवनेचि नेरायतस्त्रायि दिगीनदीद्वयमवाधेः उद्गाः असीद्विस्वेषप्रयमानिभ भ्रमन्ति किन्तु गर्वातटमिकटस्थानि
 प्रपन्नानि गजदस्तनिकटस्थाः प्रासादापवमप्राभादात्तरालेषुमुक्करिकूटा अतएव यिगेमोवश्यते । नेरोःपुयस्याशीताया दपिपत्तः ५० योषाः। तिल-
 दिग्माने पचाग्योक्तव्यः परः प्रासादाकारपरिचणिस्यद्यतस्यो वाप्यः एव ज्ञापेवपि प्रासादेषु संघे । नेरोःपुयस्याशीताया दपिपत्तः ५० योषाः। तिल-

स्व दाहिणपञ्चत्यमेण पञ्चत्यमिह्राए सीठआए दस्किणेण एश्वस्सविकमुदोदोवो रायहाणी दाहिणपञ्चत्य
 मेण ५ एय पलासेयि विसाहल्यिकूळं मवरस्स उत्तरपञ्चत्यमेण पञ्चत्यमिह्राए सीठआए उत्तरेण एश्व
 स्सत्रिपलासीठो रायहाणी उत्तरपञ्चत्यमेण ६ एय वरुसेविद्विसाहल्यिकूळं मवरस्स उत्तरेपञ्चत्यमेण

एव कुमुदनापि दिग्दृष्टिकूट मवरस्स दक्षिणपश्चिमयोः पाद्यात्यायाः सीतादाया दक्षिणस्यां एतस्यापि कुमुदोदोवो, राक्षयानी दक्षिणपश्चिम-
 योः १ एवपलाशमपिदिग्दृष्टिकूट मवरस्स उत्तरपश्चिमयो पाद्यात्याया नीतोदपाउत्तरस्या एतस्यापि पलाशदेवो राक्षयानी उत्तरपश्चिम-

दक्षिणपश्चिमोदावर पश्चिमदिशि दक्षिणदिशिना विद्यापतनअने नेरत्तिकूळता प्रासादाने विचरुत्ते । एवमोअननगिरी देवता राक्षयानी नेरि
 तिबोअइ इम कुमदनामइ पाववू दिगीदृष्टिकूट नेरुपर्यतनइ नेरितबोअइ पश्चिमदिशिनी शीतादापदीमइ दक्षिणदिशि नेरतिकूळता प्रासा
 दअने पश्चिमदिशिना सीदापवमने विचरुत्तइ । एवमो कुमुदनामइ देवता राक्षयानी नेरितिकाअइ ५ इय पलाशनाने दिगीदृष्टिकूटकूटो आणयो

अनुदीप०
 प्राण०१६॥
 यव०१५ ॥

५ । १०४

मेचिद्रापतन मेरोर्द्विष्वपूर्वस्या ५० योजनाति क्रमे देवकुरुणा यद्दिः शीतायादक्षिणत एवप्रामादः मेरोर्दक्षिणत ५० योजनातिक्रमे देवकुरुणा
 मेष्ये शीतोदायाः पूर्वत सिद्धापतन मेरोरपरदक्षिणतः १० योजनान्यवगाप्त देवकुरुणा यद्दिः शीतोदाया दक्षिणत प्रासादः मेरा पश्चिमाया ५०
 योजनातिक्रमे शीतादायावत्परतः सिद्धापतन मेरोरपरस्या ५० योजनान्यवगाप्तोत्तरकुरुणा यद्दिः शीतोदाया उत्तरतण्यवगासादः मेरोरुत्तरत ५०

उत्तरिष ए सीश्या ए महाखर्ह ए पञ्चत्यमेण एश्चस्सचित्रक्रिसादेवो रायहाणी उत्तरपञ्चत्यमेण ७ एव रोश्च
 णगिरीदिसाहल्यिकूठे मद्रस्स उत्तरपुरत्यमेण उत्तरिह्वा ए सीश्या ए पुरत्यमेण एश्चस्सचित्रोश्चणागिरि
 देवो रायणीउत्तरपुरत्यमेण ८ क्कहिसु जते ! मदरेपव्व ए णदणवणेणाम वणे ५० ? गो० । भद्दसालवणस्स
 थक्कसमरमणिज्जात्तं भूमिजागात्तं पत्तजोश्चणसयाद्द उहु उप्पट्ठत्ता एत्य णमदरेपव्व ए णदणवणेणाम वणे

या ६ एयमवतसम । पदिग्गुस्सिकूठ मन्वरस्स उत्तरपथिमया श्रीसराया वातावागमनश्याःपथिमायां ए । म्यापथतसादेवा राजधाना
 उत्तरपथिमयोः ९ एवं रोषागिरिदिग्गुस्सिकूठ मन्वरस्स उत्तरपथया श्रीसरायाः सीसाया पूर्वस्या एवापिरोपगगिरिदेवां, रागधानी सप्त
 एययोः ८ क्कमन्त । मन्वरस्स पथेन मन्दन सामयन मण्ड २ गीमम । भद्दगालयनया यद्दुममरमणीयात मृगिजागादुपस्युयोत्रानशना नि

मेरुपर्वतम वायुकाण्ड पथिमदिशाया शीतादाने उत्तरदिशि पथिमदिशाया सिद्धापतन ५० वायुकोष्णिनाप्रासादायतनदक्षिणदिशि । यहाणा पलाय
 नामे देयतात्ते राजधानी वायुसूक्त ६ इम अयतसक्तानाम् सातयु दिगीष्टसिक्कूठ मेरुपयतनम् वायुसूक्तम् उत्तरदिशीनी शीतादीनम् पथिम
 दिशि वायुकोष्णेना प्रासादान्तसक्ताने उत्तरदिशि सिद्धापतने यिपट्टम् यद्दमो अयतसक्ताने देयता राजधानी वायुकोष्णे ९ इम रोषलनि
 लिनामश्चात्तवु दिगीष्टसिक्कूठ मेरुपयतनम् इद्दगाक्कूपत्त उत्तरदिशिनी गीवाभम् पूयदिसे उत्तरदिशि सिद्धापतन इमे पंगानकोष्णिना प्रा

अत्रिगणिकायाप्राकृतत्वात् परिच्छेपवमच्छिद्यः । तथाहि मूलेपक्षुयोऽनमगतानि मध्ये श्रांखियोऽनमगतानि पञ्चमस्त्यधिकानि सपरिच्छेदं नृतोयानि
 योऽनमगतानोत्येयवृणा विरक्तम् तथासूले पवदगयोऽनमगतानि एकागीत्यधिकानि मध्य एकादशयोऽनमगतानि षडशीत्यधिकानि क्विचिदूनामि पठ-
 रिमृवाऽनमगतान्येकतयत्यधिकानि क्विचिदूनामीति परिच्छेयः प्रासादात्पञ्च एतद्वृत्सिंदेशयसत्त्वानां तदेव प्रसादमिति मध्य यत् बुद्धिमयतकुटयसि
 प्रासादस्येति । अत्रचतुष्षमनिर्देशो यत्पञ्चमविविक्तिकुटवर्तप्रासादेद्यपि सप्तमप्रासादमूषमार्थं पठ्योत्तरोऽत्रवेद्यः । तस्परजधानो उच्यतेपूवस्या
 उक्तविदियुगतिङ्कटाधिपत्वात्सेति । अयमंयेपु उक्तव्याय प्रदक्षिणाम्बेदशयत्वात् । एयमीकतमत्त्वादि । व्यक्तनवर । एयमिति पठ्योत्तरोऽनमगतान्येन
 नीलपाञ्चादिङ्कटः २ मरस्य दक्षिणपूवसां पीरत्त्वायाः शीतायाः दक्षिणस्या ततोय प्राथमिजमयमार्गेयप्रासादयोमध्यं श्रेयः एतस्यापि
 नीलपासादेशे प्रमूलस्य राजधानीदक्षिणपूवस्यामिति । एवमुक्त्यिङ्कट्यादि । व्यक्तनवर । दक्षिणत्यायापेकतो दक्षिणदिग्वर्तिन्याः शीतोदाया

पञ्चगाउश्चसयाइ उद्धे हेण एय विस्क नपरिस्कैवेाश्च नानिअधेा बुद्धहिमयत कूडसरिसो पाषायाणयतध्वेय,
 पउमृरैतेवा उत्तरपुरत्यमेण १ एय नीलवत दिसाहल्यिकुं मरसस दाहिणपुरत्यमेण पुरत्यमि
 क्षाप सीध्याए दाहिणेण एयस्सविनीलवतोतेवे, रायहाणी दाहिणपुरत्यमेण २ एव सुहत्थीदिसाहल्यिकुं

एय निकम्भः परिच्छेपवमच्छिद्यः, बुद्धिमवमवदृवा प्रासादाना च तदेयममात्र, पठ्योत्तरोऽत्रवेद्या, राजधानी उत्तरपूवयाः १ एयमीकतमह-
 स्तिकुट मन्वरस दक्षिणपूवयोः पीरत्त्वाया सीतायादक्षिणस्या अस्यापि नीलवानदेवः, राजधानी दक्षिणपूवयोः २ एव सुटस्किदिग्वृत्ति-
 क्तं उच्यते पौचमे ५०० गाऊ उच्यते इम सावपदे पौडक्षपदे परिच्छेपे कावको बुद्धिमयत कूटसरीयो प्रासादमु परिमास पक्षि विमज्ज आ
 श्या । पठ्योत्तरोऽनमगतानि इह देवता राजधानी उत्तरपूवत्र इयानक्षुष १ इम नीलवतनामत्र यावुदिग्विहसिकुट मेरुपमभने अग्निकोशत्र पूचवि

अधुनी १०
 नाग ११६
 ॥ अक्षु ५०
 ॥ ५० ३ १

पूषतः अनेनैकत पदिमदिग्यन्तिन्वा भीतोदायाः व्यवष्टेदः कृतः अत्रातरेनुष्णुदिग्दक्षिणकूट ३ आग्नेयप्रामाददाधिगात्यजिनभयममप्ययस्ती-
त्यप । गतव्यापि सुदक्षीदेयाः राजधानी तस्यदक्षिणपूर्यसा मोनयत्तसदक्षिणारेकन्यानेत्रदिशि राजधानीत्यपं । ययसमविदिग्दक्षिणभित्नादिग्दक्षि-
कूटाधिपयारेकस्या विदिशि राजधानीद्वय २ अग्नेयिमाथ्य । एयवेवद्वत्यादि । व्यक्त मयर दक्षिणात्यजिनयज्ञैश्चैतप्रामादयोर्भेष्ये इत्यपः ४ । यय-
न्तित्वादिभ्यस्त । नवर पाद्यान्वायाः पश्चिमाभिमुख दक्षत्याःभीतोदायादक्षिणस्यामिति । नैश्चशप्रामादपाद्यात्यजिनभयनयोर्भेष्ययस्तीत्यपं । एवमि-
तिभ्यस्त । पाद्यात्यजिनभयम याप्येथप्रामादयोर्तरे इत्यप एववर्षेविदिग्दक्षिणकूटद्वत्यादि गताये । मयर दक्षीतराष्ट्रानेकृतउत्तरदिग्दक्षिणभ्य-
गीतायाः पदिमतः अनेन पूयदिग्यन्तिन्वा गीतायाव्यवष्टुदः कृतः सायव्यप्रामादौत्तराङ्गभयनयो संष्ययस्तीत्यपं । एवरोष्णानिरीदिग्दक्षिणकूट-
मदरस्त दार्हिणपुरत्यमेण दार्स्कणिष्ठाए, सीतश्चाए पुरत्यमेण एश्वस्वविसुहृत्योदेत्रो, रायहाणी दाहिण

पुरत्यमेण ३ एव श्वजगगिरि दिसाहृत्यिकूटंयि मदरस्त दार्हिणपञ्चत्यमेण दस्किणिष्ठाए सीतश्चाए
पञ्चत्यमेण एअस्तसविश्वजगगिरिदेवो रायहाणी दाहिणपञ्चत्यमेण ४ एत्र कुमुए दिसाहृत्यिकूटंवि मंदर

कूट मदरस्त दक्षिणपूर्ययो दक्षिणात्यायाः सीतोदायाः पूषसा अस्यापि ३ सुदक्षिदेवो । राजधानीदक्षिणपूर्ययो ३ एव वैयाञ्जुनगिरिदिग्-
दक्षिणकूटमपि मदरस्त दक्षिणपदिमयो दक्षिणात्यायाः सीतोदायाः पश्चिमाया गुमस्यापि अञ्जुनगिरिदेवो, राजधानी दक्षिणपदिमयोः ४

शीतो गीतानदीने दक्षिणदिगो पूषदिशिना सिद्धापत्तन ५ नं ५ अङ्ककुण्डना प्रासादने धिषर्षे । एद कूटना मोणवसमानाद देवता राजधानी अग्नि
कूट २ इम सुदक्षिणानं भीयूविशिदक्षिणकूट नैरुपर्यतनद अग्निकोशद दक्षिणदिगोभी गीतानदीने पूयदिशि अग्निक्वणना प्रासाद अने दक्षिण
दिशिना सिद्धापत्तनं धीषर्षे । एशो सुदक्षिणानं देवता राजधानी अग्निक्वणं ३ इम अनेनगिरीमाने भीयादिगा दक्षिणकूट नैरुपर्यतनं नैरतिकुण्ड

अत्रियमस्तिनापाम्प्राप्तत्वात् परिषेपमचिन्तयः । तथाहि मूलेषु षोडशगतानि गण्यं शीर्षिषोडशगतानि पपमस्यचिकानि उपरिष्यन्तृसीयानि
 षोडशगतामीत्येव रूपं विक्रमं तथा मूले षडशोडशगतानि एकाशीत्यचिकानि मध्यं एकादशोडशगतानि पञ्चशीत्यचिकानि क्विचिदुभयानि पत्र-
 रिषस्योडशगताम्येकतयत्यचिकानि क्विचिदुभयानि परिषेपः प्रासादात्तत्र एतदुत्संशयस्यकाणां तदेव प्रमादमिति गम्यं यत् सुत्रमियत्तुष्टयसि
 प्रासादमेति । अथयद्युच्यते निर्देशात् षडशोडशगतादिगुणस्ति कूटयत्ते प्रासादेऽपि समानप्रमाणमूषणात् पट्टोत्तरोऽश्रदेयः । तस्मिन्प्रासादो उत्तरपुष्यसा
 उत्तम्यदिग्यन्ति कूटादिपत्त्यादेमेति । अथोत्तरेषु उत्तम्याय प्रवृत्तिश्चाक्रमेव द्वापकात् । ययनीलवन्तइत्यादि । व्यक्तमथर । ययमिति पट्टोत्तरोत्तम्योर्ध्वेन
 नीलपाञ्चाद्विगुणस्ति कूटः २ मथरस्य दक्षिणपुष्यसा पीरत्त्यायाः शीतायाः दक्षिणसा ततोय प्राच्यत्रिनमगगनेयप्रासादयोर्मध्ये श्रेयः एतस्यापि
 नीलयाँदेवो प्रमुक्तस्य राक्षयाभीरुदक्षिणपुष्यस्यमिति । ययमुद्वन्तिइत्यादि । व्यक्तमथर । दक्षिणसात्त्यायामेकतो दक्षिणदिग्वर्तिन्याः शीतोदायाः

पथगाउश्चसमाह उर्ध्वे हेण एय विक्रमपपरिकेवेश्य नाणिश्रद्धो बुद्धहिमवत कूटसरिसो पाषायाणयतचेय,
 पउमुहरेदेवो उत्तरपुरत्यमेण १ एय नीलवत दिसाहल्यकूटं मथरस्य दक्षिणपुरत्यमेण पुरत्यमि
 ह्याए सीश्याए दक्षिणेण एश्वरस्यिनीलवतोदेवे, रायहाणी दक्षिणपुरत्यमेण २ एव सुहस्यीविसाहल्यकूटं

एय विक्रमः परिषेपमचिन्तयः, बुद्धहिमवतकूटं प्रासादात्तत्र तदेवप्रमाणं, पट्टोत्तरोऽश्रदेवा, राक्षयाभी उत्तरपुष्यसा १ ययनीलवत-
 स्ति कूटं मथरस्य दक्षिणपुष्ययोः पीरत्त्याया मीनायादक्षिणसा अस्यापि मीनवामदेवः, राक्षयाभी दक्षिणपुष्ययोः २ एय सुदक्षिणदिग्वर्ति-
 कूटं उत्तरपुष्ये पाचने ५० गार्क उत्तरपुष्ये इम सात्पुष्ये षोडशपुष्ये परिषेपे षाडशो बुद्धहिमवत कूटसरीयो प्रासादमु परिमाणं पथि विमत्र आ
 ययो । पट्टोत्तरोत्तम्योर्ध्वे इहा देवता राक्षयाभी उत्तरपुष्ये षडशोडशगतादिगुणस्ति कूटं मेकतयतने अगिणकोत्तर पुष्यवि

अनु० १०
 भाषा ११०
 ॥ अनु० ११ ॥
 ॥ १० ३ ॥

ही शक्रेन्द्रसुरकायिति । समितिदिग्गत्रकूटवत्त्वयसाश्च । मन्दरेणैभतेपद्यश्चत्वादि । प्रह्वश्रेविषु रेगान्यादिविविक्प्रच्यतिपु हस्याकाराणि कूटानि
 दिग्दस्तिफूटानि । कूटगदवाध्यामात्मव्येया पर्वतत्वव्ययहारः अथपकूटप्रकरणश्च षडय, स्वामाने ऽष्टमस्थानेतु पूर्वोदिविशुहस्याकाराणि कूटानिनि
 उत्तरपुत्रेपट्यासरेतिश्लोक पट्योत्तरः नीलयान्नुस्ती अञ्जनागिरिः । अङ्गनादीना गिराधित्यादिनादीप कुमुदः पलाशः अश्वतसः रोषनागिरि अ-
 न्ययरोहिण्यगिरिः अत्रापिदीपंस्वप्राप्यत् । अथपादिगव्यवस्थापृच्छसाश्च । कश्चिदमित्यादि । क्षभवत् । मेरीमद्रशालयने पट्योत्तरोगाम दिग्दस्तिफू-
 ट प्रह्वस ? गीतम । मन्दरसैगान्यापीरस्त्यायाः मेरुतः पूषदिगवर्धनंम्या श्रीतापाठसुरस्या अनेनोत्तरदिगवर्धनंम्या गीतायाव्यशब्देदः कृतः अत्रा-
 सरे पट्योभरोत्तामदिग्दस्तिफूट प्रह्वसः ? एगानयापीचतृकमध्यस्थाप्रासादप्राथ्यजिनभवनयोरस्तारालवर्धनंम्या । अथएव दिग्दस्तिफूटाअपि मेरुतः
 पञ्चागद्योत्रनातिक्रमय्य भवति प्रासादजिनमश्लेषित्यतत्त्वान पक्ष्ययोगशतान्युद्धेन पञ्चगव्यसंग्रहान्युद्धेन यद्यमुष्यन्यायेन विधिकम्नः

**जते ! मन्दरेपह्वए भवसालयणे पउमृत्तरेणाम दिसाहल्यिकूठे प० ? गो० । मन्दरस पद्ययस उत्तरपुरत्यमेण,
 पुरत्यमिसाए सीद्याए उत्तरेण एत्यण पउमृत्तरेणाम दिसाहल्यिकूठे प० ? पचजोश्युणसयाइ उहु उच्चतेण**

च १ राहितगिरि ८ ॥ १ ॥ क्षभवत् ! मन्दरस पयतस्य मद्रगालयने पट्योत्तर मात्तादिग्दस्तिफूट प्रह्वस ? गीतम । मन्दरस्य पर्वतस्य उत्त-
 रपुत्रंम्या पीरस्त्याया सीतायाउत्तरस्या अत्र पट्योत्तर नाम्नादिग्दस्तिफूट प्रह्वस ? पञ्चयोगशतानि कर्त्तव्यमुष्येन पञ्चगव्यसंग्रहानि उद्धे घेन

विपे केतला दिग्दस्तिफूट इषीने आकारे कूटछे । हे गीतम । अाठ दिग्दस्तिफूट छत्र तंकेहा पट्योत्तरदिग्दस्तिफूट ? नीशवतदिग्दस्तिफूट २
 शुदस्तिदिग्दस्तिफूट ३ अत्रनगिरिदिग्दस्तिफूट ४ कुमुददिग्दस्तिफूट ५ पलाशदिग्दस्तिफूट ६ अश्वतस दस्तिफूट ७ रोषनागिरीदिशि
 दस्तिफूट ८ किहा हे भगवन् ! मेरुपयतने विपे मद्रशालयमइ पट्योत्तरनामे दिग्दस्तिफूटछे । हे गीतम । मेरुपर्वतने ईगानकोणइ पूयदिशिमी
 शीतागदीन उत्तरदिग्य इगानकूठिना प्रासाद अने पूषदिगिमा सिद्धापतम विधि ईरा पट्योत्तरनामे पश्चिन् दिग्दस्तिफूटछे । पाथसे ५०० योगम

इगाम्य देवेभ्यश्च देवैः । तत्रासात्पतस्यः पुनरिष्य परिनिष्य स्थिता इति पञ्चयोगमशतान्युद्धृत्युत्वेन । अ-
 द्भूतीषानि वाचनगतानि विष्णुनम मगधतुरक्यादाय मेभवि । अयुगायमशिशुहत्यादि । प्रामात्रयर्थेन प्राग्गत एतन्मुक्ताभिभाषानुसारण सप-
 रियाः । इगामेन्द्रयोग्यमनीय महासमादिपरयारपुनः प्रामात्रयसमना भस्मित्य । अथप्रादक्षिण्येन अपविदिगमपुनरिष्याविक्रपकायाः । स-
 त्ससहत्यादि । मेराः अत्रनिमित्तम् मुक्तादिद्याथे तत्र मन्मालयञ्च पण्डित शोश्याः । अगाहिसाहत्यादिद्याथ । मथर दक्षिण्युयव्यान्ति । प्राग्ने
 प्यादिगीत्यथः । साधो अमगनादयः पूरुक्रमेव तदेवप्रगाथ इगामविदिगमप्रामात्रयसमनेत्यथः दक्षिण्यभिभाषापत्ति नैऋत्या द्विदिशि पुन-
 रिष्या प्रगाथाः प्रादक्षिणेन प्रयाः प्रामात्रयसमकः शक्य निहामन सपरियार उत्तरपविनाया यायव्या विदिशि पञ्चरिष्यः शोकासायाः । प्रा-
 वादावतमकः इगामस्य निहामन सपरियार अथत्ररदिहसंसमत्रेनरगालवाप्यप्रामात्रौ इगामेन्द्रमस्त्री दक्षिण्यसमदस्येन अगामेयनिश्चलप्रामा

सिरिकता १ सिरधदा २ सिरमहिन्त्या ३ सिरिणिलया ४ पसायवक्रिसल्ले इंथ नस्स सीहासण सपरिधार ॥
 मंदरंग मतः पद्ये भद्रमालत्रणे कंहंदिसाहस्यकूटा प० ? गौ० । अथदिसाहस्यकूटा प० ? पउमत्तरे
 १ णीलत्रन २ सुहत्वी ३ अगनागिरी ४ कुमुपुच्छ ५ पलासेय ६ धरुने ७ राञ्जणागिरी ८ ॥ १ ॥ कहिद्या

गहिता ३ येन श्रीनिवा ४ प्रासादायतमकः इगामस्य सिद्धामन सपरिधार । मधुरस्य भद्रयागयन फलदिग्भूति दूटानि
 प्रपत्ति ? गीतम । अष्टदिग्भूतिकाटानि प्रपत्तानि ? तथाया पट्यातर १ मीलत्रय २ सुहस्ति ३ अङ्गनगिरि ४ कुमुद्व ५ पलाशय ६ मदि-
 त्तप्रणा ७ मद्र विष्णुमासादायतमक श्रीपमहन्त्रो माहामन परिवारमहित श्रावयो वापकूटव प्यारपुकरिषी शोकात्ता । श्रावन्त्रा २ श्राव-
 दिता ३ श्रीनीलया ४ मद्र विष्णुमासादायतमक इगामहन्त्रो सिद्धामन परिवारसहित श्रावयो । मेरुपवतने विद्ये हे भयम् ! भद्रयाग यनन

अनुपिप०
 भाग० १३०
 १६०५०
 ५६०२१

शीर्ष । अथेन्द्रवपुस्करिणी वल्लभ्याः । मरुत्स्वरत्यादिसुगम । अथाथा प्रमाणाद्याश्च साठेष्टमित्यादि । मेरीरीशान्यां दिशि मद्रशास्त्रधन पचागद्यो-
 क्तानाम्यथास्यांशान्तरे वल्लभानदानवाभिधानः शाश्वताः पुस्करिण्य प्रकृताः ? । आसाध प्रावसिष्येयमानानि ॥ पट्या पट्याप्रभा कुमुदा कुमुदप्रभा
 शैथःसुसुधे । साधपुस्करिण्य पञ्चाशद्योग्यात्यायामेन पञ्चयिगितियोजनानि विक्रमं न दशयोजमानुद्रेचेनोत्तमि वल्लभोवेदिकायापट्याग मणिस-
 व्यः प्रान्तत् यावच्चतुर्दिशि तोरवानि । अथेगामान्त्येयदक्षितवदाश्च । वासिष्ठमित्यादि । ताषापुस्करिणीमा यदुमन्त्रेयगजाने अग्रान्तरे नन्वानेन

सयाइ श्यायामत्रिक्रमेण श्युश्रुगय मुसिय एव सपरिवारो पासायत्रिक्रिसले ज्ञागिद्युंछं । मरुत्स्वरं एव
 दाहिणपूरत्यमेण पुस्करिणीत् उष्यलगुम्मा १ णलिगा २ उष्यला ३ उष्यलूळाला ४ तचेव पमाण मस्ये
 पासायत्रिक्रिसले सक्कस्स सपरिवारो तणेव पमाणेण,, दाहिणपञ्चत्यमेण पुस्करिणीत्त्रिगा १ भिगनिजाच्चैत्र
 २ अत्रगा ३ श्युश्रुगप्यप्पमा ४ पामायवहिमन्तु सक्कम्म सीद्दामण सपरिवार उत्तरपञ्चत्यमेण पुस्करिणीत्तु

अष्यदुगनपुषित०, एव सपरिवारः प्रामादावतमका मणिनव्यः । मन्वरस्य सय दावपुपुययाः पुफरियः १ संपल्लगुम्मा १ गलिगा २ उ-
 रयला ३ उरपलाशुत्रला ४ मध्येप्रामादायतमकःगकस्य सिद्धास ७ सपरिवार तनेय प्रमासंन दत्तियपयिसयोरपि पुस्करिय १ भूगा १ अगनि-
 मच्चैत्र २ अजला ३ अजला ४ ॥ प्रमादायतसकः गकस्य सिद्धामल सपरिवार ॥ उत्तरपयिनयो पुफरियः श्रीकान्ता १ शीपट्टा २ श्री-

अतीसत्र योथान लायपत्र पोइलपणे अश्रुगय इत्यादि अथान काशयो, इम जपणिय सिद्धामणदि परियारमणित्त प्रामादायतसक जाशयो । तेषु
 पवनने इम अग्निमुण्डर अरिपुस्करिणी उष्यलगुम्मा १ मलिणा २ उरपला ३ उरपलाशुत्रला ४ गेएला प्रमासे जाशयो शिथि प्रामादायतमका श्री
 पमपञ्चतोःपरिवारसहित जाशयो सैइअ प्रमाणं जाशया इमे अग्निमुण्डरमीपरं नैरतिक्रमण अरि पुस्करिणी श्रुगा १ अगनिगा २ अजला ३ अ

अयुधीप-
 १ ग १ १ १ १
 १ १ १ १ १

॥ २ ॥

॥ ३ ॥

॥ ४ ॥

॥ ५ ॥

नामि मन्त्रिणां च । पञ्चश्रित्विष्टेषु पत्न्यापतिविद्यानि तत्र ब्रह्मवृद्धीपद्वारयुक्ते मन्त्रयुक्तादि विद्वारादि भाषितेषु इत्ये तत्सम्प्रदायाख्यातमनुस्मर-

सिद्धाययणा भाणिश्रद्धा । मन्दरस्रणपह्यस्र उच्चरपुरत्यमेण नृद्व्यालवण पश्चासजौअणाइ तर्गाहिष्ठा
एत्यण चत्तारि णदापुस्करिणीत्त पं० ? स० पउमा १ पउमप्यजा २ कुमुदा ३ कुमुदप्यजा ४ ताट्ठणपुस्क
रिणीत्त पश्चास जोश्रणाइ श्रियामेण पणबीसजोश्रणाइ धिसकनेण दसजोअणाइ उच्च हेण यखत्तवेइश्या
अणसद्धान भाणिश्रद्धो जाय चउद्धिसितोरणा । तासिपुस्करिणीण यज्जमस्रदेसभाए एत्यण महएगेइसाणस्रस
देअिट्टस्र देवरया एगेपासायवत्तिंसए प० ? पचजोश्रणसयाइ उच्च उच्चत्तेण श्रद्धाहज्जाइ जोश्रण

चउद्धिस्रिय मन्दरस्र मद्रगालयनयु विद्यापतनामि नक्षितव्यानि । मन्दरस्र पयतस्य उत्तरपूयस्या भद्रगालवन पश्चाश्रयोगानान्यवयास्र अत्र
अत्रलानन्दापुस्करिण्यः प्रकृष्टा १ सद्यथा पट्टा १ पट्टप्रभाषीय २ कुमुदा ३ कुमुदप्रभा ४ ५ तापुस्करिण्यः पश्चाश्रयोगानानि आयासेन, पच-
खितियीज्जानियिपुस्केण, दशयोज्जगानिउच्च पण वरुकाः वविकावनस्रइयोससियतयः, चतुर्विंशितोरखानियायत्, सासापुस्करिणीना यधुन-
अश्रियाभागे मन्दरेक इगानस्र देवन्दस्र देवराष्ट्रीमसादावतसक मष्टस ? पचयोगनयथापुष्पं नक्षत्रेण अद्वितीयानियोज्जनगसानि विफज्जेन

आरविष्टि नैसपवतन नद्रगालकवन यिप आरविद्यापतन फज्जो । नैसपवतने इगानकुवइ भद्रगालयन प्रति पचास ५० योगन स्रयगाहीए अ
इइ इहा आरतन्दापुस्करिणी श्रुतियाविष्टा ५ सेकहा पट्टा १ पट्टप्रभा २ कुमुदा ३ कुमुदप्रभा ४ तेषुपुस्करिणी पचास ५० योगन स्रयपये
पंदरीर त्थ योगन पाणपकइ वस १० याजन ऊइपणे वरुणं न केदिवा वनस्रहणे जाणयो । यायस आरदिगइ सोरखइ । तेषु पुस्करिणीनय
नक्षत्राणर आरणे विधि इहा मोटा एक इयाणइद्रनामा देवेन्द्रदेवधाना राजानो एक प्राधादावतसकटो । पाचसइ ५०० योगन ऊइ ऊयपये

पदुदी ५०
नाम ५६५
वच ०४ ०
५४० १ ॥

विहायतनाद्रिव्यक्तमाह । मन्दरस्वइत्यादि । नेरोःपुयंतःपञ्चांगश्रीजमानि ८ द्रुगावन्नमवयाद्यातिकाप्याऽश्रानरि महदेक विहायतन प्रकृत ? पञ्च
 गद्रीजनान्यापानेन पञ्चविगत योजनानि विफलेन यदत्रियश्रीजमानि कर्तुं श्रित्वेन छनेकसन्नगतसन्निपित्वादिः सूत्रताऽयतत्रयण क प्रागु-
 न्नीयास्य । अथान्द्वारदिव्यण कन्मन्त्रायाप । तस्वइत्यादिप्रागुत्तम् । तस्वत्स । तीमणइत्यादिसूत्रद्रुपयत्त । अयोक्तरीतिमयश्रित्मिहायतनेपुदगंय
 ति । मन्दस्वपयतस्य दचिक्वने अद्रुगावन्नम पञ्चांगश्रीजमान्ययाद्य रपाद्यान्वापकायाद्य । एय चत्वादिस्वपिपिदरम्यमद्रुगावन्नम शत्वारि विहायत

तरसण वज्रमसूतं सनाए एत्यण मह एगामणिपेठथा ५० ? अथजोश्र्यणाइ श्यायामश्रिस्कभेण चत्वारिजो
 श्र्यणाइ वाहलेण सध्वरयएणामई अष्का । तीसेण मणिपेठिथोए उवारिदेवत्तदए अथजोश्र्यणाइ श्यायाम
 अिस्कभेण साइरेगाइ अथजोश्र्यणाइ उहु उच्चलेण जाव जिणपठिमा वसुत्त । देवत्तदगस्स जाव घुत्तकहु
 कुञ्जाण ॥ मन्दरसण पध्वयस्सवाहिणेण अहसालवस्य पम्मास एव चउदिंसिधि मन्दरस्स अहसालअणे चत्वारि

द्वयमालानामभागधप्रखितथ २ तस्य धनुमध्यदेशजाने अत्र मन्त्रीशुकान्निपिपीठिकाप्रकृता ? अष्टौपोषणान्यायामधिकम्माभ्या शत्वारियोजना-
 निव दुन्नेन मयजतमयीसम्भवा । तस्यामणिपीठिकाया उपरिदेवत्तदक प्रकृत ? अहृपात्रमयायामधिकम्माभ्यां मातिरेकानि अष्टौ योजनानिक-
 र्धं सुश्रयेत्, यावत् जितप्रतिमायकः । देवकस्वक यावत्कुरुकु कानां, मन्दरस्य पर्येस्य दक्षिण्यया भद्रशालयन पञ्चांगश्रीजनानि एव

भिका पायत् यनमाला मूर्तिभागकइवा । ते विहायतनना समज्जुमिभागम यधुमध्यभागप इहा माटी एत मणिपिठिकाखे । अष्ट योजन लाय
 पथे पीठलपथे श्यापीत्रम जाठपथे सध्वरवमय मिसण । तेमणिपीठका ऊपरिदेवत्तद गभारोखे । अष्ट योजन लायपथे पाइलपथे काईकअधिसेरा
 अष्ट ८ योजन ऊठे ऊचपथे यावत् तिहां तीयकर्णी प्रतिमाइइ पथे व जावथो । देवत्तद गभारानो यावत् घुपकहुखणी यणं न जाणवी । इम

श्रीपुत्रोप-
 भागवत-
 अथ-३ ॥

त्रिभोजनसहस्रादि यत्तद् लक्षणमावगाविविदेहजीवायाः गोप्यते शेष यतुःपद्मगद्योजनसहस्रादि यत्तात्रद्रव्याग्रायनशेष । तद्यमेकसद्विदामिति
 परादीतलमन्त्रशयोजनसहस्रयोपने शेष यतुःशस्त्रारिभयोजनसहस्राणि तस्याहं शशैकपाद्यं द्वाविश्रितियोजनसहस्रादीति । तस्मिन्तोदशित्यतथाद्वैत-
 तीवानि योजनगानि विष्कमेन दक्षिणतवत्ततय तद्द्रव्याण्ययममत्ततीपयोजनगतानि यावदेवकुशरकुपुप्रयिटमित्यर्थः । अतयवदक्षिणककुने-
 कस्तकप्यासठे विदेह्याये ह्यमद्रगालवमावकाग्र इतिप्रसो दूरापास्तइति । अथैतदुक्तं नातिदेगायाह । सेवयगागृह्यत्यादि । मागवत् । आयात्र

पद्मयसस पुरात्यमेण भद्रसालत्रण पश्चासजोश्चणाइ त्रिगोहिंसा एत्यम महएगे सिद्धाययणी प०? पश्चासजोश्च
 णाइ श्यायामेण पणवीसजोश्चणाइ विस्कन्नेण छत्तीस जोश्चणाइ उहु उच्चत्तेण अणेगखभसयसखिचिठे
 यखठे ॥ तस्सअ सिद्धाययणसस तिदिंसि तठेदारा प०? तेणदारा अठजोश्चणाइ उहु उच्चत्तेण वत्तारिजोश्च
 णाइ विस्कमेण तावहुश्चैय पञ्चैसेण सेश्चावरकगगत्युनिश्चगागा जाव वगमालाहं नृमिभोगोश्च ज्ञाणिश्चवे॥

शरते० । मन्दरस पवतन्व पूवसा नद्रग लवन पद्मगद्योमनाम्यवगाद्य अत्र मद्दक सिद्धापतम प्रकृत ? पद्मगद्य् योजनमानध्यायासन
 पञ्चिगतिपात्रामिविक्रमेन पद्मत्रयानियोजनानिखम्बं नुश्लेन अनेकस्तम्भगतमभियिटु वक्काः तस्य सिद्धायसनस्य त्रिदिशि त्रीणि-
 द्दाराणि प्रकृतानि ? तानिगरादि कष्टेा याजनानि उर्थं नुश्लेन अत्यारियाजनानि यिकस्मेन तावदेयप्रयेशन ये तयस्कनकस्युनिकानि याय-
 इत्ते । चावइत्ते । नेठपवतम पूवदिसइ भद्रगावदम प्रति पवास योजन अयगादीनेय अइइ इहा मोदु एक सिद्धायतन दइकले । पवास ५० योजन
 लामू पंचमीम योजन पाइलयत्ते तत्रीस योजन अइं अरपत्ते अनेक सोमनइ स्यनकरी सइतठइइ वधेनजाकठो । तंइमिहापतमनइ त्रिदिदिशि
 त्रिययार धारणवइ । तेइधारण अठ ८ योजन अइं अरपत्ते अरि योजन पाइलपत्ते तेतलाज मोत्रम प्रवेसपत्ते धेत वामपान मुवर्गोमय पूं

अपदी ५०
 जाम ५५५
 ॥ ५५५ ॥
 ॥ १०० ॥

इत्याख्यायामेन कथयति वेतुष्यने कुरुगीयात्रिपञ्चाशद्योजनसप्तत्यष्टि ५३०० यै कत्तच सप्तस्कारगिरि मूले पृथुस्वपञ्चयोजनगतानि ततोद्वयो
 ज्ञेययात्रे पृथुस्वपरिसाख यात्रणसहस्र तस्मिन् पृथराशी प्रक्षिप्ते जातानि पतु पञ्चाशद्योजनसहस्राणि ५४०० तस्मान्मे रुव्यासेयाधिते त्रौप षतु-
 पथारिगद्योजनसहस्राणि ४४०० संपामर्ष्ये द्वै द्वाविशतियात्रणसहस्राणि २२०० पूयत पयिमतस्य जवन्ति । अथवेदमुपपत्त्यत्र शीतावनमुत् २२२
 योजनानि अन्तरनदीपट्क ७५० योजनानि यज्ञस्काराष्टक ४००० याञ्जानि शीतोदावनमुत् २२२ योजनानि एतेषा यिस्कारचर्यागमीलने पट्बत्वा-

अष्टनागपविभक्ते मद्दरस्स पञ्चयस्स पुरात्यमपञ्चल्यिमण वात्रास २ जाश्रुणसहस्साइ श्यायामेणं उत्तर
 दाहिणेण अह्नाहज्जाइ २ जाश्रुणसयाइ विस्क्रमेण ॥ सेण एगाए पउमत्रवेइअए एगेणय अणसक्रेणं ससुन
 समतासपरिरिकत्ते दुखवि अखुन भाणिअस्ये, किरहे किरहावभासेत्रणन जाय देवाश्यासयति सयति ॥ मद्दरस्सण

योगायत वदीपीनश्चिबखिलीचं सीमसंधिद्युग्मभगधनादससात्यवद्दि वजस्कारपर्यतैः शीतासीतोदास्या महानदीन्या अर्द्धभाग प्रवि-
 भक्त मन्दरस्य पर्यंतस्य पूयपविभयोः द्वाविशतियोजनसहस्राणि श्यायामेन उत्तरदक्षिणयोः अर्द्धतृतीयामियोजनगतानि विप्रभेन ।
 तदेकया पट्यवयवेदिक्या एकेन च वनखण्डेन सर्वतः समन्तात् सपरिगिप्त । द्वयोरपि वयंको मण्डितव्यः कान रुद्राधवास यायद्द्वैशाश्या-

तले समभूतशस्थानम् इहा संवपयतने विपे भद्रसालाअभमानम् वनखे । पूयपविभयं नाम् उत्तरदक्षिणं पाशु सुमनस विद्युत्प्रभगत्यभादन
 मालयत ए ४ अ्यार गजदन्त वरकाराप्यंत अने गीताशीतोदा महानदी एकतीने अष्टनाग यादृष्यु आठखड्ड किधाठइ । संवपयंतने पूर्वपविभम
 दिशत खापीस २ इजार योजन २२०० ल्वायपखे उत्तर दक्षिणविशे अदीसे २॥ से २५० योजन पोइलपखे अइ देयकुट वस्रकुट माश्चि पंतुडे ।
 से जद्रशालन एगे पन्तरवेदकाइ अने एकइ वनखडेवरी चोपखेर सपरिगिप्तपीठ्योडे । वेदिकायनसहस्री वयं मशाख्यो । यापत् देयता मद्दस

साध । मन्दरपर्वतत्वादि । प्रश्नसुत्रव्याप्त । उतरसुत्रे चत्वारि वनानि प्रकृतानि । तद्यथा । मन्त्राः सद्गुरुमिजातस्वेनमरणा गात्रा यालाया राकशा-
 युः यस्मिन् तन् भद्रशास्त्रं भद्रमालना अथवा भद्रा मालावृक्षा यत्र तद्भद्रमाला मन्दयति आनन्दयति देवादीनि नन्दन मुममसावयामानिद् श्रीमन्म
 देवापभोग्यपुमिकासुगादिसम्पत्तात् । पठते गच्छति जिमजन्मानियकन्यामस्वेन सवपापुतिशायितानिति खलप्रत्ययो पठक । इमानि यस्यायपिद्वल्ल
 स्यान्नेनेरुपरिचिप्यस्वितानि । आद्यत्रमत्यागतापुच्छति । कश्चिद्विस्त्यादि । प्रसाधारयत । नियपननत्रे गीतम् । परकीतले उत्रमेरोभद्रशास्त्रयम प्रश-
 स? प्राचीनेत्यादि । प्राण्यत् । श्रीमन्मन्त्रिद्युत्प्रममन्मन्नादममाल्ययन्नि यन्नास्त्रारपत्रते गीताशीतोदाभ्याय मष्टमागप्रविभक्तमष्टाक-
 त । तद्यथा । युक्ताभागेनेरा पूयत । द्वितोयोऽपरतः २ तृतीयो विश्वप्रममीममममयेद्विषयः इ चतुर्थी मन्मसावनामाल्ययनाच्ये उतरतः ४ त-
 यागीतोव्यायुक्तलो गच्छत्यावपिखल्लङ्घ पूयपथिमविभागेम द्विधाकृत ततो आरथ पञ्चमोनागः ५ तथा पद्यिनता गच्छत्यापचिमखल्लं दक्षिणासुरविभा-
 गेन द्विधाः त तसामन्त्रव यष्टोनागः ६ तथा गीतया मष्टमद्यावन्निष्ठाभिभूत गच्छत्या सप्तखल्लं पूयपथिमभागेन द्विधाकृत राताशाब्धः सप्तमाभाय ७
 तथा पूय गीगच्छत्या पूयमष्टं दक्षिणासुरविभागेन द्विधाकृत ततो षष्ठोऽष्टमात्रागः । स्थापनापथा । मन्दरस्यपयनः पथिममस द्वायिगति २२ याजमन्-

यज्ञेणाम यज्ञे प०? गी०! चरणिच्छले पूस्य म मन्दरेपष्टुए भद्रमालत्रगेणाम यज्ञे प०? पाहणपईणायए उटीग
 डाहिणत्रिडिणे सोमगमत्रिङ्गुप्पहृगधमायगमालत्रतेहि थरकरपष्टुणहि सीआमीनुआहिण्य महागाईहि

साति ० गीतम् । चत्वारिवनानि २ प्रकृतानि ? तद्यथा भद्रशास्त्रयन १ मन्दरयन २ सागरयन ३ मन्दरयन ४ कृपादल । मन्दरे-
 पयते भद्रशास्त्रयन साधारयन प्रकृत ? गीतम् । परचित्तल यत्र मन्दर पयते भद्रशास्त्रयन नास्त्रायन प्रकृत ० प्राचीनप्रती-
 पत्यमर यदिक्कात्र अर्से पूर्वै वनपडकरी नीपखरीत्याद्य यच्छन आचथा । नेरुपडतने विवे हे भगवन् ! कतलायनख । हे गीतम् ! ध्यारयनख ।
 वेवेई भद्रशास्त्रयन १ मन्दरयन २ सागरयन ३ पडकयन ४ किहा हे भगवन् ! मरुपयतने विवे भद्रशास्त्रयन नामत्र वनखे । हे गीतम् ! परती

अनुश्रीप०
 भाग११५५
 १२०४४
 १२१११ ॥

जतरागिरेकावृत्तानि गुण्यते जात २२०० येष दशैकादशभिर्गुण्यते जात ११० तस्यैकादशभिर्गुण्यते जात ११० तस्यैकादशभिर्गुण्यते जात ११० तस्यैकादशभिर्गुण्यते जात ११०
 गी प्रसिप्यते जात पाञ्चानानासह एतावदधोविस्तारोपरित्तमविस्तारयोरेकरे उच्यते यथ मध्यजागादाधुश्चत्वपरिभाषा भावनीयमिति । मन्विरु-
 क्त्सादेकदशुल्लसः श्रेव कस्माद्वा तेन शेष गुण्यते उच्यते । एकावशाभा योजनानामते एक योजन एकावशाभा योजनयतामासते एक योजनयता
 एकादशगा योजनमस्राबासते एकयोजनसहस्र दृश्यति तत एकादशगजयःश्रेद तेनोश्चत्वपरिभाषाया विस्तारोप गुण्यते अन्यथा योजनाना
 दशसहस्राणि भवत्यधिक नि दशैकादशभागा योजनस्येत्येव विस्तारात्कादशरोहणे शरीतले नवसिरीजनानि दशैकादशभागाः कथ्यन्-
 थ्येयुरिति । गनुनेखलाद्वये प्र-केकपरित पञ्चयोजनयतविस्तारयानेदनश्रीमससवनयोः सद्भावात् प्रत्येक योजनसहस्रस्युगपसस्रुटि तत किमित्येका
 दशजागपरिशिचि । उच्यते कण्ठगत्या मनापयमिति काचकस्यतिरिति सेदुच्यते कम्पादास्य गिखरपायदेकातस्रुगुण्यताया दशरिकाया दताया
 पद्यान्तराले क्वापि क्विपदाकाशस्यै कण्ठगत्या मेराराजाभ्यमिति मेरुतया परिकृत्य गणितज्ञा सर्वैकादशजागपरिशिचि परिर्ययति । शय-
 न्याय । शोजनभद्रगणितभाषासहस्रपरिपरि विशेषोदधिचनगणितनिरूपणायमरे द्रुपानद्वारेण ज्ञापितयेति । सम-ये सद्गतयनयस्य-

णय वणसङ्केण सधनुसमता सपरिरिक्ते वसन्तु । मदरेण जन । पञ्च कडवणा प०? गो० । चत्वारित्रणा
 प०? त० जदनालवणे १ णदणवणे २ सोमगसत्रणे ३ पठगवणे ४ कहिसु भते । मदरेपञ्च भद्रसाह

च द्वापष्टियाजनयनात् किञ्चित्दृश्यापिकान पारकष मूलायस्ताश्च गच्छन्नात् सपरिननुकः गापुञ्चमस्यामसस्थितः सयंरत्नय ए-
 षः ससृण । नएकपा पञ्चयवैदिकया एकैकव वनखहेन सयत समस्तात् मपरिशित वसकः मन्त्रस्य भदत्त ! कामिवनानि मञ्च-

शीदेष योजन परिधिपसह अपरितले गिपरत्र त्रिप्य ३ इजार योजन एकनो यामठि ३६० योजन काईकञ्चिकेरां परिधिपखे लह ॥ मूले यिस्ती
 यंयोहली खर यिधिसाकहादं । ऊपरि पावसो टार लहेरुत् गोपुटने सस्थाने सस्थितश्चै सधरयमय छत्र निमल सुकोमल । तेह नेरुपर्येत एग

अंभूदीप०
 भाग० १६०
 १ पञ्च० ४४

योऽत्र नमः प्रकृत्यामाठठठठठो योजनसदृशं एकादशभिर्भेदे लब्ध्यानि नवतियोजनासि दशवैकादशभागा योजनस्य अस्मिन् पूर्वोक्तात् कन्दव्यासा श्लोधि-
 ते गेय दशपात्रनसदृशादि एवमन्यथापि भाव्य । अथशिशिराद्वरोद्देकरह यथा मेरुशिशिरादवपत्य यत्रयोजनादी विक्रमभिग्रासा अस्मिन् योजना
 दिक् यकादशभिर्भेदे यद्गण्यं तत्तन्महितं यत्रप्रवेष्टी मेरुव्यासमानं यथा शिशिराद्योऽत्रगणसमयतीत्ये सातोसदो एकादशभिर्भेदे लब्ध्यानि नवतियोजनासि
 नवत्यधिकानि दशवैकादशभागाः अस्मिन् योजनसदृशप्रभेदे जातानि १०८९० १० इयान् कन्दव्यासाः । अपवा शिशिरादवपत्यनयतियोजनसदृश्यास्यवती
 कं सात्रलोपमेकादशभिर्भेदे लब्ध्यानि नवमयतिषदृशादि तासिच ११ इत्यसदृशानि जातानि दशसदृशासि एतावान् धरणीतले विस्तार एवम-
 न्यत्रापि । अथमेरीमूलादोद्देभीक्षितोऽवरोद्देष विक्रमभियपकशमिदृशानाये उपरितनापस्तनयोर्विस्तारयो विष्टेपे कृते तयोमप्य-
 वानिनीपवतीश्लेषे मत्तं यद्गण्यं यादृशानि दृष्टिषु । तथाहि । उपरितनेविस्तारेयोजनसदृशं अपस्तनायोऽयम १००^{१०} इत्येव रूपाश्लोपिते ग्रप

१० नवमनाये पादकरागिमेकादशगुण कृत्वा अपस्तनवेगभागाः प्रक्षप्याः जात १०००० अस्याच प्रजननायै मध्यत्रात्मि पर्वतोश्लेषे १०००० इ-

त्येभक्तये एकादशगुणैरुतोऽत्रात् १ गून् ५ अश्लोदराश्लोका ११ दशगुणत्वाद्गामाप्रसौ उन्नयोऽणेषापयतेकृतेजात ११ इयतीप्रतियोजना इतिवृत्तिषु

तथा इत्येव सत्र्यमर्हीत्राये एककम्याद्वीसम्यात् खंदेषु द्विगुणीक्रियते जात ११ इय मेरायेकस्मिन् पादेषु दृष्टिर्हानिचेति । अपयोऽस्वत्वपरिज्ञानाय क-

रखमिद मेरापत्र मूलनादी प्रदेगे योपावान् विस्तार अस्मिन् मूलवित्ताराश्लोपिते यच्छेषे सदेकादशभिर्गुणितं सत् यावद्भवति सावत्प्रमाशोस्तेषुः ।

तथाहि शिशुरव्यासं योजनसदृशं अस्मिन् कन्दव्यासाःपूर्वोक्ताश्लोपिते ग्रप नवतिसदृशासि नवत्यधिकानि दशवैकादशभागायोजनस्येत्येत्तदात्मक यो-

त्रयियशति र्थाजमानि शिखरपरिचयीषाहंती न्यूनस्वादेशाना सूत्रे । क्वचिदधिकस्य न्ययेदि । अतएव सूत्रे क्वचिदधिकस्य उपरितनुकः क्वचिन्ने-
 खलाह्याविवचयत्तदस्तागोपुष्ठाकारेणसस्थित सध्यासगारधनयः इदमप्रायोपयन ध्यानयासाहप्रययिवेषने साद्याकाठस्य पूर्य्युपलगाकरायज्जस्यस्य
 मृतीयकाहेजांयुनदस्यस्यश्च प्रखिप्यमाख विक्रयद्विगोप प्राग्यत् । आषात्र पटनवरखविकाद्याह । सेअस्यगोपइत्यादि । व्यक्त । आषात्रोऽयरोऽयरोऽय इ-
 एस्थाने विस्तारादिकरागिसूत्रे ऽमृत्तान्यपि उक्तप्रयेधहूपयागीमीति दश्यते । सत्रकन्वादारोहे करणमिदकुरुंनतस्य यत्रयोजनानादियिस्तारकिष्ठासा
 तस्मिन् योजमादिके एकादशभिर्भक्ते यक्ष्मभं तस्मिन् क्वचिस्तारादपनीते यदयजिष्ट सतत्रप्रवेष्टी नेरुव्यासः तथाहि कन्वायोजगमलश मूर्ध्वगत स्त-
 तोयोजनसहस्राणि मयत्यधिकानिदशैकादशमाःगौयोजनस्ये त्वेवपरिमाणादपनीते त्रीप योजनसहस्र यतायानत्रप्रदेशे नेरुपरिमाण व्यास । ध्ययथा

जोष्यणसस परिकेवेण धरणिश्ले एकधीस जोष्यणसहस्राइ छस्र तेधीसे जोष्यणसए परिकेवेण उत्ररि
 तले तिथि जोष्यणसहस्राइ एगस वायठ जोष्यणसय किचिद्विसेसाहिष्य परिकेवेण मूलंत्रिछिसे मस्रे
 सखिने उत्ररि तणए गोपुछसठागसठिए सहरयणामए श्यच्छे सरहे ॥ सेण एगाए पउमत्रवेइश्याए एगे

साना उपरितलेएक याजनसहस्र विफल्भेन सूत्रे एकत्रिगानियोजनसहस्राणि मयपदयोसरणि योधनगसानि त्रीधैकादशजागान् योज-
 नस्य परिकेपेण परचितले एकत्रिगानियोजनसहस्राणि पट्च त्रयाखिगतिपोजगयनानिपरिकेपेण उपरितले त्रीणिपोजनसहस्राणि सूत्र

इयार याजनसह १॥ योजन (सायोजन सोयाजनह ९ याजन अने १ इयारीमुभाग इजारायाने ९० योजन अने २० इयारीया भाग योजननो इम
 कचपणे आता पोइलपणे इयारसो भाग घटतो घटतोयका) उपरितले शिपरें एकइजारयोजन पोटलपणेई । मूलइ एकपीमइजार योजन तय
 सइ दस ३१९० योजन अने त्रिणि इयारीया भाग एक योजा परिधिपणे घटतोतलइ सन भूतणइ एकत्रीम इ १ इजार योजन अने त्रुमें त्रयीम

मू. नो. १०
 भाग ११६॥
 प. ३४४५॥

उन्वतरानिद्ये १ कटिति नामव्यवहारानुपपत्तिरिति । सप्रति नष्टविदेहवर्षस्यपूर्वापरविभागकारिणं मेरुं पृष्ठलाह । कश्चिन्मित्यादि । मश्र प्राग्प्र-
 त् । उत्तरसूत्रे गौतम । उत्तरकुरुषां दक्षिणस्या देवकुरुषामुत्तरस्यां पूर्वविदेहस्यवर्षस्य पश्चिमायां प्रथिमविदेहस्य वर्षस्य अष्टद्वीपस्य द्वीप-
 स्य बहुमुख्यदेशभागे अत्रात्तरेऽभ्यूद्वीपेद्वीपेसम्प्रदायानामपयंत प्रथमः २ नद्यमवर्तितयोश्चामसहस्राणिऊर्ध्वान्त्येनएकयोजनसहस्रमुद्घेनसवधाप्रण पूर्णलक्षमि-
 त्यर्थः । यत्प्रमाणंभूलासत्कामि सत्वारिण्योजनानि साधिकाणि उष्ट्रुपयतयौशो मूयधगाहसु मेरुवजपयतेषु छेपश्चि मूले कर्णदेशयोजनसहस्रा-
 ष्चि नवतिषयोजनानि दशवैकादशनागान् योजनस्य विफर्माणे १०८६० अश १० एकादशप्रपेयं शुद्धेन कनादपचीयमानविक्रमो ७मौपरशोतशोसमे-
 भागे दशयाजनसहस्राणि विफजम मूलतोयोजनसहस्रमूत्रुगने मूलगतानि नयतियोजनानि दशव एकादशभागयोजनस्य सुमुदुरित्ययः । सद्यमस्त
 रनात्रेया २ ऊर्ध्वगमने सप्तत्यस्र याजनैकादशयत्र्याविफम्भस्य योजनैकादशयानिस्तयोश्चत्वेकादशयोजनवचा विफमैकयाजनहानि ययनेका-
 दशयोजनगतवचा योजनगतशानिः तथा एकादशयोजनसहस्रवृचा योजनसहस्रलक्षानित्येकपेयं परिमाशेन परिष्ठीयमाय परिष्ठीयमाय उपरित

सस २ वज्रमस्रदेसभाए एत्यण जयूदीये २ मदर्णाम पछए ५० ? णवणवइ जोश्रुणसहस्साइं उहु उच्च
 सेण एगजोश्रुणसहस्सउहेणे मूलेवसजोश्रुणसहस्साइ णत्रइय जोश्रुणाइ दसएगारसभाए जोश्रुणसस

इतो द्वी २ कूटी अगस्तिती, तद्यथा-सिद्धायतनकूट १ पयतमदृशयनासक कूट २ कृभदन्त । गहाविदेहे वर्षे गन्दरोनाम्रापपत प्रथमः ? गौ० ।
 उत्तरकुरुषा दक्षिणस्या देवकुरुषा उत्तरस्यां पूर्वविदेहस्य वर्षस्य पश्चिमाया अपरविदेहस्य वर्षस्य पूर्वस्या अष्टद्वीपस्य २ बहुमुख्यदेशभागे

या कर्मिमासिनी १ फेजमानस्यो २ गजारमालमा ३ इहा परपाटांश्च आनुपूर्वीश्च घयकूट आगित्या पाचित्या यिजयने माने कश्वा घयारापव
 तना अने ए वैवेकूट अयस्थितमामह संकेषा-एक सिद्धायतनकूट अने मीत्रुं परकारापयंतने माने कूट । किशां इ मगयम् । अष्टद्वीपनामे द्वीपान् म
 शमिदेहेश्वर मन्दरणाने पर्यतर्के ॥ हे गौतम ! उत्तरकूटने दक्षिणह देयकुरुने उत्तरे दिशो पूर्वविदेहदेशेने पश्चिमदिशि पश्चिमस्याविदेहेने

॥ जयद्वीप पूषपयिजह मद्यापिदेहोत्रह लक्षणीअनमेसपयफ ॥

पूषदिशह		
१	शीतासुपवन	०८२१ पूष
२	विजयघट	०२३ पूष
३	वरकारापवत	५००
४	विजयघ १०	२०१३
५	अंतरमदी	१०५
६	विजयघ ११	२२१३
७	वरकारापवत	५००
८	विजयघ १२	२२१३
९	अंतरमदी	१०५
१०	विजयघ १३	०२१३
११	वरकारापवत	५००
१२	विजयघ १४	००१३
१३	अंतरमदी	०२५
१४	विजयघ १५	२२१३
१५	वरकारापवत	६००
१६	विजयघ १६	२०१३
१७	मद्रसालयन	०००००
१८	मरुपवत	१००००
१९	मद्रशालयन	२२००००
२०	विजयघ १७	२२१३
२१	वरकारापवत	५००
२२	विजयघ १८	२२१३
२३	अंतरमदी	१०५
२४	विजयघ १९	०२१३
२५	वरकारापवत	५००
२६	विजयघ २०	२२१३
२७	अंतरमदी	१२५
२८	विजयघ २१	२२१३
२९	वरकारापवत	५००
३०	विजयघ २२	२२१३
३१	अंतरमदी	१२५
३२	विजयघ २३	२२१३
३३	वरकारापवत	५००
३४	विजयघ २४	०२१३
३५	शीतादागपवन	०८२२
	मद्योर्कपूषपयिजह	१०००००

पय विजयमनामक्रयैत पर्येवायस्थितय भयतु उरुपमय सर्वथाऽऽभिधारागृहतिशय । विजयमनामक्रयमयस्य द्रुपा कटपाः माधारस्यसा-

पय्यसरिसणामकूने ॥ कहिसु मत जयद्वीपे २ महाविदेहस्य सदरणाम पय्ये ५० ? जे।० । उरुकराए
 दस्किणेण वैशरुंराए उत्तरेण पुष्टविदेहस्य वासस्य पञ्चत्यमेण अश्रविदेहस्य वासस्य पुरत्यमेण जयद्वीप
 गिमाक्षिणी १ कगमालिनी २ गंभीरमाक्षिणी ३ श्रीतराहायज्याना अतराक्षि । अश्रवांगपट्या ही ही पूटी विजयमदृगनागकी भक्षित्थी ॥
 कपुरा ५ खड्गपुरा ६ इह अर्म्या ७ अयोध्या ८ एह वरकारापयस ९ तेकेहा अन्नपवत १० नूरपवत ११ नागपयस १२ वयपवत १३ एह अन्तरमदी तेक

॥ टीका ॥
 ॥ मय ॥
 ॥ अनु० ॥
 ॥ भाषा ॥

अयदीप
 मागमय
 यय०५
 १३६६६

सृतीयचतुषकूटमनुगगानकखित्यथः । तथाहि । चित्रकूटगडकारे कूटपतुष्टयमव्ये अथ निद्रापतगकूट तसास्त्रयनकारभागक सतसृतीयकठुनान-
 च चतुर्मुकुटगगानक तैत्र कठुमकठुनिकयवित्यथः एव मयत्र भायनीयमिति, दिगः प्राच्याद्याः विपरीतदिगावितिदिगः भणितव्याः यथाप्राच्याः म-
 गापीडदाच्यादायापी स्वदिग्यदिदिगणिस म आवे तथाहि कठुविशयः गानायागङ्गाद्यः उत्तरसा गीलयतोषपरस्य दक्षिणस्या चित्रकूटवरल-
 यवकारपथस्य पश्चिमाया भास्वयतोगदन्ताकारवत्कारपथस्य पूर्वस्यामिति । मयप्रकठुविपुविजयेषुनि स्यात्सादेश्यवस्तुनुरारेण तत्रदिगिनि-

श्यासीशुसीश्या श्युताथाहिणी, एषइत्यपरिवाहीए दोवायिजयाकूठमरिसणामया ज्ञाणियत्वा । विद्यायिदिसाउ
 ज्ञाणिअष्टाउ । श्रीउश्यामुहयणष ज्ञाणिअष्ट, श्रीउश्याएदाहिणिषे उत्तरिषे च । श्रीउश्याए उत्तरिषे पासे इमे
 विजया,, त० यप्ये सुवप्येमहात्रप्ये चउत्येवप्यगावई ॥ वगू श्य सुवगू श्य गचिउं गचिउाघइ १ रायहाणीउ
 इमाउ,, त० विजयाय वेजयती जयती अपराजिया ॥ अक्तपुराखगपुरा हत्रइश्यत्रज्ञा श्यउज्ञाय २ इमेवका

यातगाका २ इमयवकाराः तद्यथा अद्रुपस्मआशीयिष सुखायः १ साद्यन्तयाहिन्यान्वः । तद्यथा श्रीरादायीतस्त्राता अन्तयाहिनी ग्य
 मत्रपरिपाद्या ही हे। वित्रपी कूटमनुगगानको भणितव्यी विगायिदिगभणितव्याः श्रीतोवामुख्यत च भणितव्य । श्रीतोदादालिकात्य श्योस
 राइ च ॥ श्रीतोदाया श्रीतराई पाईमेविजयाः मद्यथा-यमः मुद्यप्रानदावमः पनुषीवमकायती ० यण्युमयणुच गणिनीगचिन्वायती १ रा-

इपुरा २ मन्नापुर ३ निषे इड विजयपुरा ४ अपराजिता ५ अराजा ६ अगाका ७ श्रीतगाका ८ मङ्ग यरकारा पथन । तकीइ अकावती १ पट्याय
 सा १ आमीविष ३ सुपायइ ४ यइ अस्तरमदी गाखिबी ५ तकीइ श्रीरादा १ गीतआता २ अन्तरयादिनी इम इडा परिपाटीइ अनुपूर्वीइ देवेविग
 म मकारानयतगा श्रीगानामइ श्रीयाकूटाने उरीय काणया दिगि यिविगि विमयनी कइवी श्रीतोदागुखयमपथि कइसा श्रीतोदागदीमइ दक्षिण

प्याराजधानी देवोयजुष्कारः १ गच्छिलावती विजयो २ योध्याराजधानी । ८ । एवमुक्त्वाभिलाषेन श्रीनोदाकृतयिज्ञागृयगतविजयादिभिरुपखेनेत्यर्थः
 मन्दरस्य पाश्चात्य पार्श्वे भूषितव्यमिति । अथात्रसंग्रहमाह । तत्पत्तावनीमुष्माहस्वादि । विद्युत्प्रयाय नवर तत्रसग्रहेविधत्तित्वे तावदिति भाष्यारम्भे
 अङ्गति, पदैकदेशेपदसमुदायोपचारात् अङ्गावती एव पश्येति । पट्टावतीति । अगद्विप्रगनापिविजयाना नामागयनीपायमाह । एवइत्यपरिबाधो-
 इत्यादि । एवमुक्त्वात्पत्ता अत्रपरिपाठ्यां विभागसप्तम्यगतविजयानुपस्थां द्वैविजयी कूटमद्रूगनामकी भणितव्यौ स्वस्यविजयविभेदकथनम्कारगिरि-

यद्वाणी ८ एव मन्दरस्य पश्चिमिह पश्चिमिह ॥ तत्पत्तावती १ महाण्ड्रेण दक्षिणदिशि
 कूले इमेविजया, तं पम्ह सुपम्हे महापम्हे चउत्ये पम्हगात्रहै १ सखिकुमुणलिणे च्छठमेणलिण्यावह १
 इमार्तरायहाणीतं तं स्यासपुरासीहपुरामहापुराचेवहवहै ॥ विजयपुरा च्छत्रराइश्याय च्छरया च्छसोगतह
 धीअसीगाय २ इमेवकारा, तं च्छकेपम्हेश्चासीत्रसे सुहात्रहे । इमान् च्छतरयाहिणी णडुंनु तं खीरोश्या

अन्तराली ६ गच्छिलावती विजय अथप्याराजधानी १ देवोयजुष्कारपयत १ गच्छिलावतीविजयः अयोध्याराजधानी ८ एव मन्दरस्य पर्यंतस्य पार्श्वे
 सात्य पार्श्वे भूषितव्य । तत्र सायच्छित्तोदाया दक्षिणात्येकूले इमेविजयाः । तद्यथा पत्ताः सुपत्ताः पद्मापत्ता चतुर्युः पत्ताकायती । शङ्ख कुमु
 दोमलिनः छट्टमानलिनावती १ इमाराजधान्य तद्यथा-अथपुरी सिंचपुरी सिंचपुरी च्छपुरी अपराजिता च्छरयाअजोकाशया

गजोरनालीनी अतराली ६ गच्छिलावती विजय अयोध्याराजधानी १ देवोयजुष्कारपयत १ गच्छिलावती विजय अयोध्याराजधानी । इम इच्छिरिति मेरुपयसनु
 पश्चिमदिशिचामी पासा आश्वी ॥ तिहा प्रथम श्रीनोदाकृतयिज्ञागृयगतविजयादिभिरुपखेनेत्यर्थः । तैकेहा पत्ता १ सुपत्ता २
 महापत्ता ३ चतुर्युः पत्ताकायती ४ च्छुर ५ कुमुद ६ मलिनविजय १ अठमी नलिनावती विजय ८ गद्द राजधानी आशिनी ॥ तैकेहा अथपुरा १ सी

यत्नानुसारेणोत्तरदिग्माविगीतोदासुखमखण्डे भक्तिव्य यथा श्रीतायाः श्रीतराङ्ग मुखनव्याख्या । तथा व्याख्येयमित्यर्थः । धनुयविभागपिजयाद-
यस्त्वमे यमोविजयः विजयाराज्याणी चन्द्रोयवकारपर्वतः १ सुयमोविजयो वैजयन्तीराज्याणी कर्मिणालिनीनदी २ महावमोविजयो जयन्तीराज्या-
णी मूरोववकारपर्वतः ३ वामावतीविजयो उपराजिताराज्याणी फेनमालिनीनदी ४ यन्मुयिजय चक्रपुराराज्याणी भागावकारः ५ सुवस्तुयि
जयःखड्गपुराराज्याणी गम्भीरमालिनी अन्तरदी गम्भीरमालिनी ययंक्रममालिनीति गम्भीरमालिनीति गन्धिकोविजयो ऽथ

णीगङ्गा २ महावप्येविजये जयन्तीरायहाणी ३ सुरेवकारपर्वत ३ धव्यावईविजए अथराजिस्थारायहाणी ४
फेगमालिणीगङ्गा ४ वग्गुयिजए चक्रपुरा रायहाणी ५ पागेवकारपर्वत ५ सुवग्गुयिजए स्वगपुरारायहाणी
६ गभीरमालिणीगङ्गा ६ गंधिलेविजए अथस्यारायहाणी ७ देवेवकारपर्वत ७ गंधिलात्रईविजए अथस्यारा

तयकाराज्याणी दक्षिणत्यगीतासुखन श्रीतराङ्गमपि ययनव भक्तिव्य । यथागतायाव्याख्यात यमोविजयः विजयाराज्याणी चन्द्रावह-
कारपर्वतः १ सुयमोविजयः वैजयन्तीराज्याणी कर्मिणालिनीनदी २ महावमोविजयः जयन्तीराज्याणी मूरोववकारपर्वतः ३ वामावतीविजयः अ-
पराजिताराज्याणी फेनमालिनीनदी ४ यन्मुयिजयः चक्रपुराराज्याणी भागावकारपर्वत ५ सुवस्तुयिजयः खड्गपुराराज्याणी गम्भीरमालिनी
पर्वतवाहिनी अन्तरदी ६ मन्मथविजय अगाकाराज्याणी ७ सुखावह वकारपर्वत ८ सुखिनायती विजय योतशाकाराज्याणी ९ दक्षिणदिग्मु-
गीतादासुययन ९ उत्तरदिग्मु पश्चि शीतोदासुययन इम जाण्डो । जिन गीतासुययनीनदी १ महावमोविजयो परव वमविजयो राज्याणी । विजया राज्याणी १ च-
क्रपुरा पर्वत १ सुवमविजय वैजयन्ती राज्याणी कर्मिणालिनी अन्तरदी २ महावमविजय जयन्तीराज्याणी ३ मूरोवकारपर्वत ४ यमावतीयि-
जय अपराजिता राज्याणी ४ फेनमालिनी अन्तरदी ४ वग्गुयिजय चक्रपुरा राज्याणी ५ भागावकारपर्वत ५ सुवस्तुयिजय खड्गपुरा राज्याणी

हाधिपराश्रयापी पपाह्नन याव्यादिशान्याष प्रागभिदिता साया देयकुरुषशरकारयो संयायोग सिद्धदिकुटुषभ्रैकृटाधिपराश्रयान्यो यथाक्रम भा-
 म्नेप्यभिज्ञत्वाप यत्तुमुपिता स्तथापि प्रस्सुमसुश्रुस्यप्रियायदाजोपु पूज्यमीमलपगिरिसकृमविषारथुनौच तथादगनाभावात् । अस्मागिरिविराग्या-
 न्वा द्वापेभत्यनसि । अथाव्य नामानिनिग पिपृक्षिपगह । सेकेणतेभ्यमित्यादि । उक्तरभूये यियुप्रभोयशरकारयतो यियुत्रियरलस्वसुंनपस्था-
 त सकन समन्तादवजायते त्रुष्टयांभ्युपि प्रनिमानि यन्त्य यियुप्रकागइति । एतदेयद्रुडपति प्रास्तरथादासत्र यन्त्युद्योतयति स्थपन प्रभापते गो-

देयकुरुपम्हकणगसोवात्य ॥ सीउश्यायसयजाल हरिकूढेचेधयोधध्वे १ एणहरिकूढवज्जा पधसईश्याणेसह ॥
 एणसिकूढाण पुच्छादिसिधिसिदिसानु जहामालवतसस हरिस्सहकूढे तहेवहरिकूढे रायहाणीदाहिणेण जह
 चेत्र धमरचचातेह्यणेच्छह्वे,, कणगसोवत्यिच्छकूढेसु अरिसेगा १ बलाहयानु २ दोदेवीनु अश्रसिठकू
 ढेसु कूढमरिसणामयादेवा रायहाणीनु दाहिणेण ॥ सेकेणठेण जते ! एच बुच्चई विज्जुप्पभे चस्कारपह्वए २

सिद्धय यियु आलदेकमुपन्सकाकस्थमिकाण गातागातययन इरिकुट येव धोदुख्य १ यथामिइरिकुटवज्जांमि पद्यगतिकामि सेतस्यामि ॥
 यथेया कूढाणा पुच्छानिविग्ययिषिमेनव्यामि । ययामान्ययतो इरिमइकूट तथेयइरिकुट ॥ राजधानी यया येववसिजत ममरअश्वाराशयानीन-
 येमसेतव्या ० कणकसीयसिककटयोशरितय्य सनाशकदिक कणायीवियेने अयगिष्टेपुण्टेपु कूटमट्टगमकादेया,, राजधान्योदलियेण ॥ अयकेनापेन

यियुप्रभनामसु गन्नदन्त यरकारो पयत छ । उतर दसिसेउ जांया तिम नामपत पपत तिमजाणवां, यत्सलोविकेय मयं सपगोय रातासुययंनिमनमप
 छे । यायत् वेयता यमरखे । यियुप्रभनामा हे जगयन् ! गजदन्त यरकारोपर्यतनत्र विपए केतशाकूटख १ हे गीतम ! मयकूटकइखे । तेकेवा मिदुा
 यसमकूट १ यियुप्रभकूट २ देयकुरुकूट ३ पस्सकूट ४ कणककूट सीयसिककूट ५ सीतोवाकूट ६ यतजमकूट ७ इरिकुट ८ सपरगायाकइखे । सिद्धायतम

॥ टीका ॥

॥ सूत्र ॥

॥ धनु ० ॥

॥ भाषा ॥

टाधिपराज्जापो यपाकन यायथादिगत्याध प्रागभिषिक्ता साया देवकुलवशस्कारपो यथायोग विद्वद्विकृतयज्ञिकृटाधिपराज्जापो यपाकन मा-
 त्वेप्यामेत्स्याप द्युसुषिता सायापि प्रसूनसुप्रसथपियायद् मर्शेषु पुष्यश्रीमलयगिरिस्तद्विश्रयिधारवृणीच तथादशमाभायात् । अस्मागिरिविराट्पया-
 स्वा दिशिपेत्यलरि । अयास्य नाममिमिन निपुष्टिपरश्च । सेलेणठेभमित्यादि । उसरभूत्रे यिद्युप्रभोधवस्कारपर्यसो यिद्युविद्यरभस्वसुमयस्या-
 स सुषन ममसाववजामते दृष्टणाभूवि प्रमिभानि यन्व यिद्युप्रमक गइति । एतदेवप्रवृष्टपति प्रास्त्रत्यादात्मक यस्तु द्योत्सयति रूपन प्रपागवते गो-

देवकुरुपम्हकणगमोवात्य ॥ सीनुश्यायसयजल हरिकूर्नेचेधमोधध्वे १ एणहरिकूर्हवजा पचसईश्याणेअव् ॥
 एणसिकूर्हाण पुच्छादिसिविदिसानु जहापालवतस्स हरिस्सहकूर्ने तहेवहरिकूर्ने रायहाणीदाहिणेण जह
 चैव चमरचवा तहेय णेश्चर्हा,, कगगसोथत्यिश्चकूर्नेसु बारिसेणा १ बलाहयात्तु २ टोदीवीनु श्ववसिठकू
 र्नेसु कूर्हमरिसणामयादेवा रायहाणीनु दाहिणेण ॥ सेकेणठेण जते । एव बुच्चई विजुप्यमे थस्कारपव्णए २

सिद्धय यिद्युभापत्रेवकपस्सजाकखन्तिनाम गामाहागनगण इरिक्कुट चैव बोद्धव्य १ यतानिइरिक्कुटवर्मांनि पथणतिकानि नेतव्याणि ॥
 यमेमा कृटाना पुच्छानिदिग्गिस्सिनेभव्यानि । ययामान्यथतो इरिमइक्कुट तथैयइरिक्कुट ॥ राजधानो यथा चैववमिणत वगरश्चारागधार्मान-
 वैवनेतव्या ॥ काफमौगस्मिककृतयोथोरिचम धगासकविक कृनायोदियने अथगिष्टिपुक्कटेषु कृटसट्टामकादेवा , राजधान्योदलिणेन ॥ अयकेनापेस

यिद्युप्रभनाभाइ गअदस यरकारो पयत छे । अतर वृन्निगेड लायो त्रिम मानयत पवत तिमजाणवा, एतलोयिसेप सव तपनीय रातामुदवमिमनसय
 वे । यायन् देयता वसरखे । यिद्युप्रभनाभा इ जगयन् । गअदस यरकारोपवंतमइ यिपइ केतलाकूटडइ । इ गीतम । भवकूटकइछे । तेकेवा मिट्टा
 पयमकूट १ यिद्युप्रभकूट २ देवकुलकूट ३ पम्भकूट ४ कनककूट वीयन्निक्ककूट ६ धीवीदाकूट ७ गवजमकूट ८ इरिक्कुट ९ सधइगायाकइछे । चिदुयायस

ति । अपि चाप्य शास्त्रमस्तीवृद्धो यदा तदा वा सुपर्णं सुनारापिपवेक्षुदेवेषुशालिक्लीकास्थान । तद्यथाप्य । सूक्ततागर्भुं गो रूत् । ग्राहमलीयुजस्यस्त
व्यतायसरे तस्य देवदेवेषुदेवेषुदास्तीस्य वसवः सयोश्च तत्क्रीडास्थानमिति अथशिष्टं तदेव जाम्भकरपतोक्तमेव यायिज्ञेयः सदाशिव इत्यर्थः । किंपारपयं
समित्याह । यामवे चक्रुर्गोत्रा देवोऽत्र परिवसति । सेनार्येण देवकुर्यो देवकुर्या । अथापरमित्यादि । प्राग्यत् । अप्यन्युयवस्यस्कारावसः । अदि

म पेठे पं० ? मवरस पशुयसस दाहिणपञ्चत्यिमेण णिसहसस वासहरपशुयसस उत्तरेण विज्जु प्यन्नसस थ
स्कारपशुयसस पुरत्यिमेण सोमणसयस्कारपशुयसस पञ्चत्यिमेण सीरुआए महाणहंए पञ्चत्यिमेण देत्रकुआए
पञ्चत्यिमठसस थज्जमसुवेसजाए एत्यण देयकुरोए कूरुसामठीपेठेणाम पेठे पं० ? एय जावेव जयसुदसणाए
यससुयासावेव सामठीएयि भाणिथुह्वा णामधिह्वाणा, गरुडेवेवे रायहाणीत्रिकणेण सुत्रसिठ तचंय जात्र

सम । मवरस पयंतस दक्षिणपश्चिमयोः निपयस वपपरपयवस उहारातः विद्युत्प्रमपयवसस्कारपयंतस्य पूवसा सोमणसयस्कारपयंतस्य पयि
मतः सीतायामहाजया पश्चिमाया देवकुरुखांपयिसाहुंसस अणुमपदेशनागे अत्र देयकुरुणु सुकणु बूटगाएमलीपीठान्ना पीठ प्रकृत ? एव याचेव
अम्याः सुदसनाया वक्तव्यता शार्थेयगाएमस्याथपि मखितव्यानामभिधीना, गरुडोदेवः, राजधानीदक्षिणेन अथशिष्टं तदेव यायत् देयकुरुचाथदेवः

एषलीआवापे आतरइ शीतोदागदीने मणुमप्यदेशभागइ विधि ईहा निपयत्रइनामे त्रइकइ । इम जेइ मीलयत १ ऊतरकूर २ वंदन ३ मुरायत ४
पाकयत ५ एइ पाप त्रइगी वक्तव्यता पूवकरो तेइत्र वक्तव्यता निपय १ देवकूर २ सुर ३ मुलस ४ विद्युत्प्रम ५ एइ पांचत्रइने आणयी । उइनी राजधा
नी दक्षिणदिगे । किइ । ऐ जगवन् । देयकुरनें बिपे बूटगास्सली पीठनासइ पीठले । ऐ मीतम । भेरुपयतनें दक्षिण पश्चिमविधि निपयनाया बर्वेथरप
यदनें उतरदिगइ विद्युत्प्रमनामा गरुडव मरकारापयवनें पूवदिगइ सामसुसनामा गरुदन्त मरकारापयवनें पश्चिमदिगि शीतोदा महागदीनें पश्चिम

मितिप्रादि । सर्वस्वपटं । मास्यवदनिदेशीम वाच्यत्वात् मय । समय सर्वोत्सनारक्तमवस्ये मय । अथात्रकूटयक्तव्यमाह । विष्णुप्यभेदत्वादि । प्रश्नसू-
 त्रव्यक्त । अक्षरसूत्रेविद्यायतनकूट विद्युत्प्रमथवत्कारनाशकूट देवकुसुमाश्राकूट पस्मविजयकूटः कानककूट सौयस्त्रिककूट श्रीसादाकूट शतशयलकूट
 हरिनाम्नीवशिखरभेदस्यपिपविद्युत्कुमारेश्वरस कूट श्रिकूटं उक्तमेव । उपरुगाययाह । शिवे अविष्णुनाभेदत्वादि । एतानि हरिकूटानि पञ्चाशद्विका
 नि ज्ञातव्यानि, एतेषा कूटाणा । कारितवन्ते । विष्णुप्यनेयकारपक्षेण विद्याययवकूटेशाल कूठे पशते ? इत्येववरूपाया पृष्ठाया दिशोविदिशःश्रेया य

देवकुरुष्व इत्यदेवेपलिउधमठिइंए परिचसइ । सेतंणठेण गो० । एय वूच्चइं देवकुराए, अदुत्तरचण दंयकु
 राए अदुत्तरचणदेवकुराए । कहिण जते ! जवूद्दीवे २ महाविदं हेवासि विष्णुप्यमेणाम वस्कारपक्षेण प० ?
 गो० । णिसहस्स वस्कारपक्षयस्स उत्तरेण मदरस्स पक्षयस्स दाहिणपक्षयिमेण देयकुराए पक्षयिमेणं
 पमहस्स विजयस्स पुरयिमेण एस्यण जवूद्दीवे २ महाविदं हेवासि विष्णुप्यमेणामं वस्कारपक्षेण प० ? उत्त

पस्योपगस्थितिक परिवसति । अघितेनार्पेन नीतम । एकमुच्यते, देवकुराय, २ अगस्तर २ देवकुरुषु कुरवत्त । अन्वूद्दीपे २ महाविदं स्वर्पे वि-
 द्युत्प्रमथीनाश्रा वसस्कारपर्वतः प्रश्नः ? नीतम । निपपस्य वसस्कारपर्वतस्य उत्तारस्मा मन्दरस्य दक्षिणपदिनयो देवकुरुश्रा पदिनाया पत्तस्य
 विजयस्य पूर्वस्या अत्र अन्वूद्दीपे २ महाविदं स्वर्पे विद्युत्प्रमथीनाश्रा वसस्कारपर्वत प्रश्नः ? उत्तारदक्षिणापतः मय यथा मास्ययम सर्वं

दिवे देवकुरुता पदिनाश्रुते वद्वुत्प्रमथभागं समेषिषह इहा दयकुरुने शिवे कूटगाणमली पीठगामे पीठे । एम पूर्वोक्त प्रकार जेइ जायू मुदसमीनी य
 तव्यता तेइण कूटसाशमलीनी पणिकरुवी, निम जवूद्दीपे १२ नाम ते गाममनीने नही इम १२ नाम निम । अणिकाय मरुणगामे देयमा राजाश्राणा
 दक्षिणदक्षि अशशेप तिमय आशशु, यावत् देयकुरुनाभे देयता पस्योपनीस्थितिइं । यमइअह तिसे अये छे नीतम । इमकश्चिदे । देयकुरुगामइ नि

मटीका ॥

॥ मूल ॥

॥ अनु० ॥

॥ प्राया म

बभ्रुवमसुमायणंसो श्रेय । अपेताशूराकुठुस्यवक्यस्येन यमकाविविचित्रकूटी पयती स्यात्ततः पृथुति । अक्षिण जने । देवकुरास्यचित्तवियित्तदुपाश
 त्यादि । व्यक्तमवर । एवमुक्तस्यायत वैयपमवपवतयोयक्यना इति शायः सेवेनया धित्रविचित्रकूटयाः मभद्विपवितिचित्रवियिचत्रदेययो रात्रपाय्यी
 इतिबनति । अयद्भद्रपकसकूपयाइ । अक्षिणमित्यादि । एवमुक्ताशापकामारेण येन नीलवसुतरकुरुवभ्रैरावतमाल्ययतां पशुमार्त्तुपाया उत्तरकठ
 पू वक्रयना येव निपपदेवकुठुशूरुमुलमविद्युत्प्रभमामकानां नैतया एतवीयापिपसुरासारामथाप्याः नैकतादितियेनेति श्रेय ॥ अथेतान् जन्मूर्धाठु
 इव वृषपाठ क्रास्तीति पृष्ठकाइ । अक्षिणमित्यादि । मभद्र कूटाकारा जितराभरा आरामनी तस्याः पाठ उत्तरमूत्र मन्दरस्यववता-
 स्य दक्षिणपविषायां निश्चनकाये निपमसात्तरस्यां विद्युत्प्रजवसस्कारस्य पूयतः गीतांदायामदानद्याः पयिमाया दपकुरुषां गीतयोत्तरकरुषानिय-
 शीतोदया द्विषाकृतानां पयिमाईस मरुमथ्य देशमाने अत्र मद्यापकनिदिदेवेये देवकठपकमत्र मभद्रयाः कूटगामनीपीठ नाम पीठ मजस्र ? ययम

पशुयस्य उत्तारश्लोठ चरिमताठ अठवाशीसे लोश्चणसए चत्तारिश्च सत्तत्राए लोश्चणसस स्याहाए शीउ
 स्याए महाणइए पुरत्यिमपञ्चल्यिमेण उन्नठकूले एत्यण चिह्नविचित्रकूटागाम तुष्टे पशुया प० ? एव
 जवेव जमगपशुयाण तचेत्र एएचि रायहाणीठ वरिक्केण ॥ कहिसि जते । देवकुराए णिसहदेहेणाम दहे

वपपरपकव स्योतराश्वत्थात्तात् अठविश्रानियोजनगानि चत्तारिचस्रमगान् यात्रतस्या पापवासीनायामदानद्याः पूयपयिमयाः सभयो
 कूपयोः अत्र चित्रविचित्रकूटी नात्रा द्वी पयंती मजस्री ? एव यहेव यमकपकतयोः तदेव, एतयो राजपाय्यिदक्षिणोति ॥ कृत्रदस्त ! देवकुरुपुर ?

मदिजिसायी मसर दक्षिण पाइली इग्यारइकार १९०० योजन आठसे वियालिस १९४२ योजन अने यउगकीसीया ज्ञाग याजमना एतला पोइ
 सपवर, विम वत्तरकुरानीवक्यता पूवकरी पायन् अनुक्यता परपराइ यचंता, पटनप १ मुगगया २ छामना इ सइ ४ वेतली ५ गमेवारी ६ ॥

क्तसूत्रानुसारेण देव कथा सुदृशानाया यत्कथयता सैव शास्त्रमस्यास्यपि त्रयिष्वप्या । अत्रविशेषोपमाह । नामानि प्राग्धावाचिंशैर्द्वादशभिर्लंबूनामपि
 विद्मन्नामैः प्रकृत्यान्कीनामामि नमस्तीत्यर्थः । तथा आमादृतस्यामे गुरुदेवो ऽत्रगुरुगुरुआतीयो वेणुदेवनामा सतातरेण गुरुहयगामायादेवः
 रात्रुपात्म्यं कुरुदेवनिगम्या तयामूत्रे ऽतुक्तमपीदं वाच्यं । अस्मदीयं कृटानिच प्रासादभयभातरान्यर्त्तानि रजसमयानि जयूषुजस्यतु स्वस्य मया

प० ? गो० । तैसि धित्तित्रिचित्रकूटान पष्ठयाण उत्तरिह्लात्त चरिमतात्त श्यठचोक्षीसे जोश्र्यणसए चत्तारिअ
 सत्तभाए जोश्र्यणस्स श्यथाहाए सीत्तियाए महाणइए बज्जमसूदेसजाए एल्यण णिसहहहेणाम दहे पं० ?
 एय जाचेत्त णीलत्तत्त १ उत्तरकुरु २ चत्त ३ एरायय ४ मालवताण ५ वत्तस्यया सच्चिवणिनह १ देवकुरु २
 सूर ३ सुलस ४ विज्जुप्यभाण ५ णेश्र्यष्टो रायहाणीत्त दारिक्कणेण ॥ कहिण्णं ज्जेत्त देवकुराए कट्टसामलिपेट्ठेणा

निपपद्रदोत्राया द्रष्टः प्रष्टसः ? गीतम । तथाविधविचित्रकूटयोः पक्षतया सीतराहावास्मात्तात अत्र षट्सि शशोअनग्रतानि षत्वारस्वसज्जगाम
 भागाम्य अस्य धया पीतायामदानद्या मंडुमध्यदेशमार्गं अत्र निपपद्रदोत्राया द्रष्टः प्रष्टसः ? एय याधेवनीशयट्टमरकुरुषुचैरावतसाल्यवता इत्त-
 व्यया माचैस निपपदेयकुरुनरसुनमविद्युप्रजाना नेतव्याराज्यान्योवदिच्छेनेति ॥ क्वमदन्त । देवकुरुषु कूटगारमलिपीठमात्रा पीठ प्रष्टसः ? गी-

किंश हे भगवन् । देवकूर्त्तं विषे चित्रविचित्रकूटमामह य पदंत्तत्त्वं । हे गीतम ! निपपत्तासा षपपरपयतनी सहरदिशिमा चरिमात्तयकी आठसें जो
 श्रीस प्द्वत्त यात्रा अर्त्ते आरिषातियाभाग योजनना एतन्तो आसरो शोलावानदानवीर्त्ते पूयअर्त्ते पयिंसें ब्रह्मर्त्ते येत्तट ईंश चित्र विचित्र कूटमासें वे
 पयतत्त । एन वाए यमकंपयतनु प्रजापकट्टु तिमज्जमर्त्तजाणुषी, एरुमी राजयापी कुरुपकी दक्षिणदिशि । किंश हे भगवन् ! देवकुरुने विषे निपपद्रद्वजा
 म् ईं द्रष्टत्त्वं । हे गीतम ! तेह चित्रविचित्रकूट पबत्तता उत्तरदिशिमा चरिमात्तयकी आठसें जो श्रीस प्द्वत्त योजन अर्त्ते आरिषातीया भाग योजनमा

कमुवममुपमायणमतो ज्ञेय । अपितासुतरकुठसुरस्वयस्त्यखेन यमकावियविषकूटी पवती स्वानतः पृथति । कश्चि नने । देवकुरायचिभविचिमदुशप
 त्यादि । व्यक्तभर । एवमुक्तव्यायन देयपमकपवसयोयक्तव्यना इति शय । सेवेनया धिप्रविचिप्रकूटयाः यभद्विचिप्रविचिप्रद्वययो राजघाव्यो
 दचिचनति । अयप्रद्वयकक्षरूपमाय । कश्चिप्रमित्यादि । एवमुक्तालापकामुसारेण येन नीलयवुतरकठबन्धेरायतभाल्यत्रता पशुभा द्रष्टाया उत्तरकठ
 वृ क्तव्यता नैव निपपदेवकुठसुरमुलमत्रियुरप्रभामकामां नेतव्या एतदीयाविपसुराकारात्राप्या महतादचित्तेनेति जेप ॥ अयेतासु अनुवीठनु
 १५ दृशयाठ क्रांतीति पृष्ठभाइ । कश्चिप्रमित्यादि । मयत् कुटाकारा गिहराभार । गालमनी तस्या पीठ उत्तरमुत्रे गन्दरस्वयपत-
 म् सुचित्प्रविमयां मिश्रनकासे निपभसात्तरस्यां विद्युप्रमत्रवस्कारस्य पूयतः गीतोदापामदानथाः पचिमावां देयकुडवां गीतयोत्तरकठव्यामिथ-
 गीतोदवा द्विधाकृतामा पचिमादस्य बहुगण्य देगभाभै अत्र प्रष्टापचिनिद्वेजे देयकठपुस्तान् गारयाः कूटगारमलीपीठ नाम पीठ प्रष्ट १ स्यम

पशुयस उत्तारसुतं चरिमताठ अठवासीसे जोष्यणसए चत्तारिश्च सत्तनाए जोष्यणसस श्रयाहाए भीउ
 श्याए महागर्दए पुरत्यिमपञ्चल्यिमेण उन्नठकूले एत्यण चिह्नविचिप्रकूटागाम दुधे पशुया प० ? एव
 जषेव जमगपशुयाण तचेत्र एएचि रायहाणीठ दारिकणेण ॥ कश्चिख जते । देयकुराए गिसहदहेगाम दहे

चपथरपवत स्त्रीतरावृसात्तात् अटंविश्रानिपोजनयनानि पत्वारिचमसभमात् यामनस्या याचवासीतायानदानथाः पूववदिमयाः उभयोः
 कूनयोः अत्र चित्रविचिप्रकूटी माघा द्वी पवंती प्रष्टती ? एव परेव यमकपवतयाः तदेव, एतया राजघान्योदविचिचनेति ॥ कृजन्त । देवकठपुर

मदिगिर्मायी शतर दचिचत्र पाइली इग्यारइवार ११८४२ योशन अर्मे यठेगकीषाघ्रा ज्राग याजमना गृतला पोष
 लपचर, त्रिग शतरकुरानीयक्तव्यता पूयकरी यायत् अनुजत्रवा परपराश्र यत्तेवा, पञ्चगप १ मुगगपा २ श्यमभा ३ सश ४ ततली ५ शनेश्वारी ६ ॥

मगफूटे सुशरचादेवी कापगफूटे धरममिन्ना छवशिष्टेपुकूटेपु कूटसट्टयनामानां देया तेपा राजधान्यो मेरोदं विणतइति । इदामो देवकुरव । कश्चिणम तेइत्यादि । क्तमदत्त । महाविदेइवये देवकुरवोनाम कुरवः प्रपत्ताः १ गीतम । मन्वरिरेदं विणतो निपपादं रुतरतो विद्युप्रभयकृस्काराद्रेने स्वतकोय स्वगजदक्काफरिरे पूर्वतः सीमनयस्काराद्रेः पविनाया अत्रावरे देवकुरवोनाम कुरव प्रपत्ताः २ ज्ञेयमाग्रत् इमाद्योत्तरकुरुषा यमलजातकादवसति चरविदेशमाइ । ययोत्तरकुरुषा यकम्पता । क्खियद्वूरमित्याइ । यायदुग्मग्रत सन्तागेनानुययाननः सन्ति यत्सामनिर्देशः क्काणययेव्येतेपा सप्ताप्र- तिपादनायः) केतेइत्याइ । पट्टगत्याः १ मृगत्याः २ अमगाः ३ सत्राः ४ तेजस्तल्लिग ५ यनेधारिण ६ एते मनुष्यगतिनिदाः एतदुव्यास्थान पा

उदीगदाहगविच्छिखा इक्कारस जोख्यणसहस्साइ ख्यथयवायाले जोख्यणसए दुखिणसए दुखिण्य एगुणवीसइनाए जोख्यणसम विरकमेण । जहा उत्तरकुराए वत्तइया जाय ख्यणसज्जामाणा पम्हगघा मिश्रगघा अममा सही तेख्यली सणीषारी ॥ कश्चिण जते । देवकुराए चिसाधिचित्तकूलाणाम दुखे पल्लया प० ? गो० । गिसहस्स वासहर

स्कारपयतस्य पद्यमायां अत्र महाविदेवये देवकुरवोनात्ता कुरव प्रपत्ता ? प्राचीनपतीचीनापता सत्तरदक्षिणविस्तीर्णाः, एकादशपात्रनसइत्वा पि अष्टषट्शतत्वारिशाभियोजनशतानि द्वौपैभोगयिन्नतिभागी योजनस्य विरकमेत । यथा उत्तरकुरुषा वस्तव्यता यायदनुसज्जन्त ० पट्टगत्या १ मृगत्याः २ अमगाः ३ सत्रा ४ तेजस्तल्लिगः ५ यनेधारिण ६ । क्तमदत्त । देवकुरवपुषिपियिन्नकृटी नाम्नाद्वौपयंती प्रपत्तो ० गीतम । भिययस्य

नेरुपणकूटनइ विरे ववी सुभरमाअन्नइ परममिन्नामाइ देवी आषवी अयसेपकूटने विरे कूटमरिपेनामे देयता जाणवी राजधानी दक्षिणदिशइ । डिटा इ प्रगवम् । महाविदेइकूपमे विरे देवकुराणामे कुराकइ । इ गीतम । नेरुपवैतने दक्षिणदिशइ भियपतामा यपचर पयतमइ सत्तरदिशइ अियुग्मपाणा मा गसदत्त धरकारापयतने पूर्वदिशइ सामनसमासा ० जदत्त धरकारापयतने पधिमदिजे इहां महाविदेइसेत्रे इहा देवकुरवामाइ कुराखे पूर्वपधि

अधुनीप०
भाग ३२
॥ पद्य ७४ ॥

त्येन प्रागतिवेदितीयि मात्स्यायसवकूटाप्रपत्येन कूटापिकारित्वेचितइति । कूटानादिग्विदिग्यत्वव्यता यथा नेतोप्रत्यामल दक्षिणपूर्वस्यादिगि वि
 हापतमकूट तस्यदक्षिणपूर्वस्या पञ्चमयिमलकूटस्योत्तरस्यादिगि त्रितीयभोगमकूट सर्यापि दक्षिणपूर्वस्या दिगि तृतीयगङ्गलापतोकूट इमानि त्री-
 विकूटानि विदिग्भायीनि मगलायतीकूटस्य दक्षिणपूर्व्यां पञ्चमयिमलकूटस्यात्तरस्यां यतुर्धं देयकुकूट तस्यदक्षिणतः पञ्चमयिमलकूट तस्यापि दक्षि
 षतः पर्यं कापमकूट अस्यापिदक्षिणतो निपपस्योत्तरव सप्तमयामिकूट सर्वाङ्गिरयमयानि परिसाखता द्विगवत्कूटवृत्त्यानि प्रागादादिकसर्वे गृह्यत् वि

त्रिदिसाणु भाणिछन्ना, अहा गथमायणसस णत्रर विमलकचणकूटसु देयपात्र सुअच्छावच्छमिन्नाय स्यवसिष्ठे सु
 कूटसु सरिसणोमया देवा रायहाणीञ्च दस्त्रिकेण । कन्हिया भते ! महाधिदेहेवासे देवकुराणामकुरा प० ?
 गो० मव्रसस पद्यसस दाहिणेणं णिसहसस वासहरपद्यसस उत्तरेण विज्जुप्यहसस वस्कारपद्यसस पुरात्यिमेण
 सोमणसवस्कारपद्यसस पञ्चत्यिमेण एत्यण महाधिदेहेवासे देवकुराणामकुरा प० ? पाईणपडंगायया

आशत ३ यमिकूट ५ याद्वय ॥ १ ॥ एवमवाक्पिपुष्पगित्कानिकूटानि, एतया पुष्पानिदिगिदिशु मचितव्यानि ॥ यथा गन्थादगस्य । विमलकापत
 कूटपो मव, देवताः । सुवरा, यामनित्राच २ छत्रगिणिकूटेषु ॥ गङ्गामामकारेवा राजधान्य दक्षिणतः क्षमदत्त ! मश्यादिदेहेद्रुपं देवपुरवा
 मात्राकुरव मज्जताः ? गीतम । मस्तरपर्वतस्य दक्षिणस्यां निपस्यथपथपयतस्योत्तरथा यिरथुप्रभस्यवस्कारपयतस्यपुयस्या मीमनमस्यवच-
 इहा देवता महद्विक यावन् यचष्टे । तिस्र ७य ३ भोतम । यावत् तिस्रप भोगसगागा यथारपवतगतजदतीमं दसलाकुर । इ गीतन । यात
 कूटै । तेषेवा निहापतम १ सोपनमकूट २ योत्रो आचयु मगलायतीकूट ३ देयकूकूट ४ विमलकूट ५ वाचकूट ६ यामिकूट ७ आणय १ इम ७
 मपीपसव योक्तमत्राकचपर्वे पोहपर्वे कूट एदनीपुष्पादिगिदिशुदकूट आखत्रा विमगपमावमनाफस्या तिरात्राखया । एतस्यापियेप विमलकूट अ

का. मु. प. ०
 भा. ग. ० १ ६
 इ. य. ० ४ ०
 # ३८ १ ०

वत् । मगयानाह । गौतम । सीमणसेषषकारपवते यद्बो देवादेव्यस्य सीम्या द्वायकुसेष्टाया अभायात् सुमनसीमन फालुयाभावात् परियस-
 वत सुमनसासुपगावावैशति सीमणसः । सीमणसनामाधात्रदेवो नर्हिकः परिवसति । तेनतदुयोगात् सीमणसश्चसि । सेय्यखट्टे खमित्यादि
 वत् । सीमणसेइत्यादि । प्रायःसुप्रव्यक्त । नवरसेना कूटाना पृच्छेतिप्रस सूत्ररूपादिणिषिदिदित्या । कश्चिणजसे । सामणसे षरकारप्र-
 सद्वापयककूटे साम कूहे पखते? इत्यादिरूपा, ययागन्धमादनस्य प्रयमवशकारगिरे मरुतानाकूटाना दिग्धिदिगत्तत्पत्ता तथात्रापि, अत्रषासन्-

स्वारिगाउष्ट्यसयाइ लक्षेहेण संस तहेव सव्व णवरं थ्यठेसे । गो० सीमणसेण थस्कारपष्ठए बह्वेदेवाय देवीत्त
 थ्य सीमासुमणा सीमणसिष्णा, सीमणसेथ्य इंत्य देवेमहिहीए जाव परिवसई । सेतेणठेण गो० जाय णिच्चे ।
 सामणसेवस्कारपष्ठए कइकूटा पे०? गो० सत्तकूटा प०? त० सिद्धे १ सीमणसे २ थिथ्य बोधेव्हे मगलावई
 कूटे ॥ ३ देवकुरु ४ विमल ५ कषण ६ वसिठकूठेथ्य ७ बोधेव्हे ॥ १ ॥ एवसव्वे पचसइथ्याकूटा । एएसिपुच्छादिसि

परपवतात् स्वारियाजमान्युखं सुयत्वन पत्वारिगव्य तमसान्युद्वेपेन, अपतसेवमथं, मयर छप स । गौतम । सीमणसेषषकारपवते यद्बो
 देवादेव्यस्यसीम्या सुमणसः सुमणसिष्णा । सीमणसद्यात्रदेवो नर्हिको यावेपरिवसति । अयेतेनार्थेन गौतम । यायपित्यः । सीमणसेयस्यस्फा-
 रपवते वतिकूटानि प्रश्नानि? गौतम । सप्तकूटानि प्रश्नानि? तद्यथा-सिद्ध १ सीमणसमपि २ ब्राह्मण मङ्गलायतीकूट ३ ॥ देवकुरु ४ विमल ५ ।

से पीइलो जिम मालवतनामे गजदत्ता बहुरोपपस पूजकश्चो तिमरइएपि कापको, इतस्त्रादिसेप रुवकूपामपद्धे । निमल पाथत् प्रतिकूपद्धे । मिय
 पनामा बर्यधर पर्यतनें समीपे ध्यारसें याजल कर्त्तुं लक्षपश्च ध्यारसश्च ४०० गाऊ इठे ४ लपसेइ । गोपतिमज सर्वनाकयो । एवलोविसेव प्रपतेच
 ने। कइएव । हे गौतम । सीमणसनामागमद्वतो वरकारापवतनें थिषव पत्तो देववा देवी सीमणसेष्टादिरचित्थर सुमणयोकादिरचित्थ । सीमणसनामे

अनदन्तेत्यादिप्रश्नः मुलमः उत्तरसूत्रे निपपस्य धपपरपवेवस्य सहररथां सन्वरस्य पवतरस्य दक्षिणयूयस्यानामनेषोचि सङ्गणायतीधियस्य पचिमायां
 देवकथोपुव्यां यावत्तमीमया वरकारपततः प्रश्नः ? इत्यादि सर्वेमास्यवद्भवन्मानुसारेण प्राप्य । यमुसप्रपप्रथमव्याख्यातिगन्धमादने धातिदेग
 चित्तये मात्प्रघताऽतिदेशन तदवयासवत्तित्तेन सूत्रकारगीर्त्तविविध्याप्रापनाभेनवदं खवीत्सना रलतनयोय साल्वावास्तु तीक्ष्णस्त्रियस्यः अपन्च निपप
 यपपरपवतावे बलारि वाजनगताप्युर्ध्वीत्वेन यत्वारिगन्धु तिगतास्यु द्वेषेन मात्प्रघांस्तु तीक्ष्णस्त्रियस्यः अपन्चविशीयमाष्ट । येनेषांठकानि

युद्धीय २ महायवेहेवास सोमणसेणाम वस्कारपष्टपु पं० ? गौ० । णिसहस्रस वासहरपष्टयस्स उत्तरेण मदर
 स्स पष्टस्स दाहिणपुरत्यमेण मगलास्रविजयसस पञ्चत्यमेण देवकुराए पुरत्यमेण एत्यण जम्बूद्वीवि २ महा
 विदेहेवासोमणसेणाम वखारपष्टपु प० ? उत्तरदाहिणायपु पाईणपईणविच्छिखे जहामालवते बक्षारपष्टपु त
 ह्री णश्चर सहरययामए ध्यच्छे जाव पठिरुवे । णिसहस्रासहरपष्टयतेण चक्षारि जोश्र्यणसयाद्व उहु उच्चतेण च

सायतीज्यस्यः ३ कानदस ? जम्बूद्वीये २ महाविदेहेवर्ववीमनमी नाम्नायसकारपवस प्रश्नः ? गौतम! निपपरययपरपवसस्य उत्तरसर्पां सन्वर-
 स्यपवतरपदक्षिणपूवयोः सङ्गणायतीधियस्य पचिमायां देवकथोपुव्यां पूयंसां अत्रजम्बूद्वीपेद्वीये महाविदेहेयर्षे सोमणसोनाश्रायसकारपवत प्र-
 षमः ? उत्तरदक्षिणायतः प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णः यथामास्यथाप् वसस्कारपवतः तथा मवर, सपरत्रतमयः अश्वोपायाप्रतिरूपः निपपयवे-

बुद्ध्या २ अपराश्रिता ३ प्रजकरा ४ अकाशती ५ पट्टायती ६ गुणा ७ रजसचया ८ । ० किष्वा हे भगवन् ! जम्बूद्वीपनें यिये महाविदेहेद्वीपनें यिये सोमण
 सनामं गजसनाकारं वरकारोपयतर्धे । हे गौतम ! निपपनामावपपरपवतनें उत्तरदिग्ग रेकपवतनें दक्षिणपूवयिधि अग्निमकुणें मगलायतीधियस्य
 इ पचिमादिश्र देवकूर्ते पूवदिश्र ईशो जम्बूद्वीपनें यिये महाविदेहेसंज्ञे सोमणसनामं गजदस्य वरकारोपयतर्धे । उत्तरदक्षिणविसे ताया पूयंपदि

॥ टीका ॥

॥ मुल ॥

॥ अनु ॥

॥ माया ॥

स्वादि । मागवत् । भगवानाह । गीतम । सीमनसेवस्य वक्रारपयसे बहवो देवादेव्यश्च सीम्या क्षायक्षुषेष्टाया अभावात् सुमनसीमन कालुष्याभावात् परियस-
 न्ति । सप्तः सुमनसापुंयमाथासइति सीमनस । सीमनसनामाथाप्रदेवा महर्दिकः परिवसति । तेनतद्रुयोगात् सीमनसइति । सेरएणठेणमित्यादि
 मागवत् । सीमणसेइत्यादि । प्रायःसूत्रयत्न । नवरसेवा कूटाना पृष्ठेतिप्रस सूत्ररुपाद्विधिषिद्विषिच प्रसितव्या । कश्चिन्नते । सीमणसे वरकारपय-
 य सिद्धापयकृते काम कृते पक्षसे ० इत्यादिक्रपा, यथागन्धमादनस्य प्रथमवर्णकारगिरि सप्तानांकूटानां विगृधिदिग्वत्स्यता तथात्रापि, अत्रचासास-

त्तारिगाउश्रसयाइ उष्टेहेण सेस तहेव सख्णवर ख्युठेसे । गो० । सीमणसेण वरकारपहए बहव्येदेवाय देवीन
 ख्य सीमासुमणा सीमणसिद्धा, सीमणसेख्य ईत्य देवेमहिहीए जाव परिवसई । सेतेणठेण गो० । जाव णिञ्जे ।
 सीमणसे वरकारपहए कहकूटा पं० ? गो० । सत्तकूटा प० ? त० सिद्धे १ सीमणसे २ विश्व बोधहे मंगलावई
 कूटे ॥ ३ देवकुरु ४ विमल ५ कचण ६ वसिष्ठकूटेख्य ७ बोधखे ॥ १ ॥ एवसही पचसइश्याकूटा । एएसिपुछादिसि

धरपयतान् चत्वारियात्रमान्यूर्ध्वं मुध्वेन पत्वारिगव्युत्तमताप्युद्वेपेन, नवर ख्ये स । गीतम । सीमनसेवस्य वरकारपवते यद्यो
 देवायदेव्यवसीम्या सुमनसः सुमनसिकाः । सीमनसाथाप्रदेवो महर्दिको पावरपरिवसति । अथेतेनार्चन गीतमे । यावस्वित्य । सीमनसेवसरका-
 रपवते वतिकूटानि प्रकृतानि ? गीतमे । सप्तकूटानि प्रकृतानि ? कथाना-सिद्ध १ सीमनसमपि २ माहव्य मङ्गलावतीकूट ३ ॥ देवकुरु ४ विमल ५

नै पोपुलो त्रिम मालात्रतमाने मत्रदत्ता यद्यांरोपपत पूर्वकद्यो तिमएहपदि जायका, एतस्सादिसेप रुबकपामयद्वे । निमलं पायत् प्रतिकूपद्वे । निप
 यताना धर्मपर पूर्वतने सर्वापे व्यारसे पाखन खई कचपचइ व्यारसइ ४०० गाऊ हेठे क इपबेखे । रोपतिमज सर्वत्रायको । एतलोविसेप अयतेइ
 नो कहटव । हे गीतम । सीमनसमासागजदतो वरकारापयंतने निपइ पक्षी देवता देवी सीमणसेएदिरहितस्य सुमनगोकादिरहित । सीमनसनासे

ब्रह्मीप०
 आग० १६५
 पच० ४ ०

याप्रथमविभागस्य कृत्विजय आदिरुक्स्तथा द्वितीयाविभागस्य द्वाविंशत्यायीतामुखयनमादिरुक्कमिति । तथा इमेवस्यमाणवक्षरकारफूटा फूटयद्-
 गात्र फूटान्वेर्पासुन्तीत्यज्जादित्वात्प्रत्यये फूटा पर्यथाः । तथाया त्रिकूटत्यादिविप्रयाना राजधानीनाथ सप्रहायपद्यमेकेष इमानिच सयश्चनूत्राणि च
 समतिपतिर्नूतीति नपूनकान्ति विभाव्या । अथ पूर्वसूत्राक्षर्ये पि यस्मयिजयदिगुनियमे विचित्रस्यात् सूत्रप्रयुक्तेरीत्यतरमाह । यस्तुस्वइत्यादि । यत्स्व-
 स्य चित्रपस्य निपयोदण्डेन तथा तस्यैव शीताशररुक्तेत्यादि स्पष्टं । नथैव निपयादयोस्त्याः क्षरुण यस्मयिजयइतिवाच्य, लक्ष्यलक्षणभावस्य यान
 धारात् प्रस्तुतेष प्रकरणद्वयान् यस्वएवणस्यइति । सुषीभाराक्षधानीप्रसाखं तदेवायोष्यासमर्ष्येव प्रमाणाजिथामाय राजधान्याः पुनरुपन्यासेन नपून-
 रुक्त्विजयः । अथैया विजयादीना स्थानकमदर्शनायाह । पिष्ट्याणमित्यादि । सुगसगवर यस्मान्तरत्रिकूट पयिसतइति योच्य । अन्यथा पूर्वतोया
 चिणत्वगीतापखयनस्य प्रतिपत्ति स्यादित्यन्ते द्वितीयोविशेषविभागः । अथक्रममायात गजदक्षगिरि सीमनसाख्य लक्षयित्तुमाह । कश्चिन्मित्यादि ।

सुहव॥पुरात्यमंण तिरुठुपञ्चत्यमंण सुषीभारायहाणीपमाण तचव वडाण तर तिरुठु ताड सुवट्टेयिजए एरण
 कमेण तस्रजलाणई महाकळेयिजए वेसमणकूठे वस्कारपस्रए थछावईविजए मंत्तजलाणई रम्वेविजए श्रुजवरका
 रपस्रए रम्वए विजयेउम्मस्रजलाणई रमणिज्जेविजए मायजणे वस्कारपस्रए मगलायईविजए । कहिण भते। ज

नीप्रमाण तदय, यस्मान्तरायजूठ (पश्चितः) तथा सुवसाविजय एनेनकमेण, तस्रजलापदी नहावराविजय वेसमकूटोयवन्तारपर्यंत
 धारमायतीविजय मत्तजलापदीरम्याविजय अष्टमीयवस्कारपर्यंत रम्वेकोविजय उम्मस्रजलानदीरमणीसो विजय मातसुनीयजस्कारपर्यंत, मत्त-

वेसमकूटपर्यंत २ अत्र ३ मातजमपर्यंत ४ । अन्तरनदी कश्चि तस्रजला १ मत्तजला २ उन्नातजला ३ विजयकश्चि वळविजय १ गुयव्यविजय २
 मयापटविजय ३ योयोयस्वगायतीविजय ४ रम्वेविजय ५ रम्वेविजय ६ मिथे रम्वेविजय ७ मगलायती ८ ॥ राजधानीकश्चि । वेकेह। सुषीमा १

श्रीपः भक्तिष्व । अत्रविद्येयद्वारं च सपद्मम् । कियिनिटमिदपाये । दक्षिणात्यगीमामख्यगामादौ यत्र तदादिष्यात्यगीमामख्यगामादि । अनेन य-

अहचव सीथ्याए महाणईए उन्नरिखे पास तहचैव दस्किणिस पित्राणश्चैव, दक्षिणिसीथ्यामुहयणार्इ इमे व
रत्नारपह्वया । त० तिउळे १ बेसमणकूळे २ अजणे ३ मायजणे ४ गईउ तहजला १ महजला २ उम्भत्त
जला ३ विजया । त० बळे १ सुवच्छे २ महायळे ३ अउत्येवच्छेगात्रई ४ रम्भे ५ रम्भए ६ चैत्र रमणिज्जे
७ मगलायइ ८ १ १ १ रायहाणीउ । त० सुधीमा १ कुरुला २ चैत्र अत्रराईआ ३ पहकरा ४ अकात्रई ५
पम्हात्रई ६ सुन्ना ७ रयणसचया ८ बहुरस्सविजयस्स णिसहेदाहिणेण सीयाए उत्तरेण दाहिणिसीया

वकारपयनः ३ मगलावसावित्रयः । अत्रययारात्रयानी ८ एव यथेयसीतापावामहामद्या ठत्तरपाद्य तथैवदादिष्यात्यमपिप्रकितव्य दादिष्यात्यगीतामुख
यनादी ४ इनेवसकारकूटाः । तथेया सुमीमा १ कुलसाथेया २ पराजिता ३ मजकरा ४ ४ अङ्कायती ५ पट्यावती ६ शुभा ७ अमसवया ८ ५ २ ॥
त्रिकूटो १ वेसमणकूटः २ अज्जुगा ३ भातज्जुम ४ ४ १ १ वत्सः १ सुवत्तो २ महावत्स ३ यनर्वाशस्तावती ४ ४ ४ ४ १ रम्यवत्तय २ रमणी
या ३ मङ्गलावती ४ ॥ १ १ १ यत्सप्यविजययमिपथा दक्षिणेन सीता उत्तरतः । दादिष्यात्यगीतामख्ययन पूरत त्रिकूट पश्चिमतः १ सुमीभाराजया-

मुपत्तवित्रय कुण्डारात्रयानी २ सप्तजलाअनरनदी महायकवित्रय अपराजिता रात्रयानी ३ वैश्रण्यकूटनामा वरत्नारापयत वखायतीयिजय प्रभकरारा
जयानी ४ सप्तजलाअन्तरनदी रम्ययिजय अकाथतीरात्रयानी ५ अन्ननाथे वरकारोपन्न रम्ययिजय पट्यावतीराजयानी ६ उन्नतजला मङ्गानदी
अनरनदी रम्ययिजय सुगाराजयानी ७ सप्तजलाने वरकारोपयत मगलावतीवित्रय रत्नययाराजयानी ८ इम पूर्वोत्तरपार्श्वे त्रिसपूर्वे सीता
महापदीने उत्तरदिशिने पानुकूपू विमत्र दक्षिणदिशिनु पार्श्वोत्तरयो, दक्षिणदिशिना श्रीतामुपयनछादिक एवथरकारा पयत, सेकेहा त्रिकूटपयत १

अद्वीप०
भाषा१६१
१०७७
१०७७

व्यतीत्याशुद्रुगिपृथग्भाइ । एव गगहृत्पादि । एष प्रागल्भकारेणयेश्र श्रीशायामश्रानद्या श्ररपाद्यं प्राष्यन्तिशेष , तेषव दाविण्यस्यपाद्य मात-

तिउरुसस वस्कारपष्टयसस पुरत्यिमेण एत्यण जमुद्दीवेदीवि महाविदेव्रासे वच्छेगाम विजए प० ? तचेव
पेमाण सुभीमारयहाणी १ तिलने वस्कारपष्टए सुत्रच्छेविजए कुठळारायहाणी २ तत्तजलाणई महावळे
विजए अपराजियारायहाणी ३ वेसमणकुठे वस्कारपष्टए वच्छावईविजए पमकरारायहाणी ४ मत्तजलाणई
रम्मे विजए श्रुकायईरायहाणी ५ श्रुजणेवस्कारपष्टए रम्मेगेविजए पम्हायईरायहाणी ६ उम्मत्तजलामहा
णई रमणिज्जेविजए सुनारायहाणी ७ मायजणेवस्कारपष्टए मगलावईविजए रयणसचयारायहाणी ८ एव

शायामश्रानद्याशुद्रुगिपृथग्भाइ । एव गगहृत्पादि । एष प्रागल्भकारेणयेश्र श्रीशायामश्रानद्या श्ररपाद्यं प्राष्यन्तिशेष , तेषव दाविण्यस्यपाद्य मात-
रासीमाश्रविजयः मष्टसः ? तदेवमनाथ सुभीमारजधानी, १ त्रिकूटोवनास्कारपयत १ सुयसेयिजये पुनहलाराजधानी २ तत्तजलानदी २ म-
श्रुवसेविजये अपराजिताराजधानी ३ वैश्रवणकुटोयवस्कारपवेत ३ यरसावतीविजयः मत्रकराराजधानी ४ मत्तजलानदीरस्योविजय श्रुद्धावती-
राजधानी ५ श्रुणुगोत्रवारवारपवतः रस्यकोविजयः पट्यावतीराजधानी ६ उम्मत्तजलामश्रानदी रस्योविजयः शुभाराजधानी ७ मातजनेवस-

समइ समीपुं, एरुउंगणीभाउभाग याजतना पाइलपण रुजनीलू यावत् सोटागयध्रति सुगधपरिमलभास सकतोळइ यायत् देवता येमष ले
अपत्ते वेव्यावरवेदिकाइ यावत् मकुन जाणयो ॥ किदा हे जगयन् ! जमुद्दीपने विपे मइविदेवोत्रइ धळनासे विजयसे । हे गीतम ! निपययंपपर
पवेतने श्ररविगइ श्रीतांश्रानदीपइ दिसादिदिगे दिसादिदिगे श्रीतामुपयनने पयिसविगइ त्रिकूटगामे यरकारापभेतमइ पूवदिगइ इहा जय
द्वीपनाता द्वीपने विपे मइविदेवोत्रइ अटनामइ विजयसे । वेहजमनाथ जाणवो पूयलीपरे सुभीमारजधानी मगरी १ त्रिकूटनामे यरकारोपयत

॥ टीका

॥ मूल

॥ अनु

॥ भा

कुंभनाशधामो तसज्जांतरमदी २ नृश्वरसोवित्रयः अपरानिताराप्रधानी वैभ्रमब्रह्मीनाम प्रहस्काराद्रिः ३ यासायतीविजयः प्रभकराराजधामो म-
 त्तनाशदी ४ रस्योविजयः अङ्गवती रात्रधामो अञ्जलोवहस्कारः ५ रस्योविजयः पट्यावतीराजपूः उन्मत्तजलामङ्गलदी ६ रमणीयोविजयः शुभाराज
 पूः भातङ्गनावहस्काराद्रिः ७ मङ्गलावतीविजय रवसयामगरी ८ कुलसूत्रे यदुत्तरकारयव विवरसंज्ञिति । इमाव राजधाम्य ग्रीताद्विचिद्विगमा
 विरात्रधामीत्वेन, वित्रयानामुत्तरादुत्तरमध्यमस्येपुं स्त्रिया । अर्धवित्रयादीनां व्यापारिषाम्येत्रसिसेपि क्वेनचित् प्रकारेण पाद्यैः, परस्पर जेवोमयि-

दाहिणिसुं सीश्यामहद्यनेगाम धने प० ? उत्तरदाहिणायपु तहेवससु णवर,, गिसहवासहरपवृयतेण एग
 मेगूणधीसद्भ्रमोग जोश्रुणसस थिस्समेण किसेकियहे। भासं जाव महयागधरु णि मुश्रुते जाव श्यासयति उमत्त
 पासिदीहिपटम जाध थसुत्त ॥ कहिसु भत्ते । जयुदीधे २ महाविदेहेवासे यच्छूणामं विजए प० ? गो० । णि
 सट्टसस वासहरपवृयस उत्तरेण सीश्यापु महाणईपु दाहिणेण दाहिणिससुस सीश्यामहवणसस पञ्चलियमेण

पूर्वस्य अत्र नस्युदीपे २ महाविदेहेयै दक्षिणत्वं शीतानुसुषण नात्रावन प्रकृत ? उत्तरदक्षिणायत तथैवसवं नवर, नियधवपधपरवतान्ते
 एकमेकोनवित्रयनिशाग धोजनस्युविजसमे न, कृत्य रुद्रावभास यावद् महागयध्रनि मुश्रुत्, यावदांगरेत्ते । उमयोः पाद्यैः पाद्यैः दृष्ट्या पट्यवरेवेदि
 कस्या, वनधसक इति, कनदत्त । महाविदेहे यै नस्युदीपे २ वामोनासाविजयः प्रकृतः ? गौतम ! नियपस्य वपधपरवतव्य उत्तरस्या सी-

यः उत्तरदक्षिणि शीतानुसुषणकट्टू तिभ नियय दक्षिणदिशि आसिवा, एतलोयसेप नियधनामा वपधपरवत्तनइ उत्तरदिग्ग शीतान
 रागदीने दक्षिणदिशि पूर्वदिशिमा खवचमसुत्रे पश्चिमदिग्ग वत्तनामाविजयने पूर्वदिग्ग इहा जयुदीपनामा द्वीपने धिये नाश्चविदे
 इत्तमेमिपे शीतानुसुषणदीने दक्षिणदिशि शीतानुसुषणमासे धनश्चे । उत्तरदक्षिणदिशि श्यापु विजससर्वेणाश्या, एतलोयसेप नियधपय

शिष्यमिति । कामदत्त जवूद्दीपे महाविदेहेवै महाविदेहेवै गीतासङ्गानद्यादाविगत्य गीतासुख्यन गीतासिपथमथवर्तीत्ययं । अतिदेशमत्रसुखेनास्रमूत्र
 स्यात्तस्य पर यस्मात्प विजयय विदेहेद्वितीयभाग्याद्याविजयय पूर्वतइति । अपद्वितीयेमत्राविदेहेविमाने विजयाविद्विधस्यासात्र । कश्चिद्विद्विमान्या-
 दि । मत्र मुलान् स्रमूत्रे सिपथस्यथपरपथस्यारस्या गीतायामङ्गानद्यादन्वित्यस्या दा ज्ञान्यस्यगीतासुखनस्य पथिमतः अिकूटस्यवस्कारपरपथ
 तस्य पूर्वस्या अत्रान्ते जवूद्दीपे महाविदेहेवै यामोविजयः प्रकृतः ? सुसीमाराजपानी विजयविभाषकस्य अिकूटनामायस्कारपरवत्त ? सुवामोयिजयः

दाहि पउमवरवेहस्याह दाद्विषणसकहिथ्य यखत ॥ काहिसु जते! जवूद्दीपे २ महाविदेहेवासि सीआए महा
 णईए दाहिनिहै सीआमुहयणेणाम थणे प०? गो०! एवजाहा चेत्र उत्तरिह सीआमुहयण तथाचिेत्र दाहि
 णपि माणियह णयर, णिसहस्र थासहरपख्यसु उत्तरेण सीआए महाणईए दाहिणेण पुरत्यिमलत्रणसमु
 दस्र पञ्चत्यिमेण थच्छस्स थिजयस्स पुरत्यिमेण एत्यण जवूद्दीपे २ महाविदेहेवासि सीआए महाणईए

नि २ दादृशानां मदीना प्राशवतीयकथता, याद्युभवाः पार्श्वेयोद्गस्या पटवरवेदिकाया द्वास्या यमखलास्या ३, धर्षकाः, कामदत्त । अ-
 स्यूद्दीपे २ महाविदेहेवै सीताया मङ्गानद्यादाविगत्य सीतासुखन नाम्नावन प्रकृत २ गी०। एय यथावैय श्रीतराह सीतासुखन तथावैय द-
 विषमपि भविष्य । नवर सिपथस्य थपरपरवत्तस्य उत्तरस्या सीतायामङ्गानद्याद्विषया पौरत्यलवयसुदस्य पविसायां अरस्य थिजयस्य
 मकूट १ मीनोपर्वतगे माने २ श्रीभूपटिला विजयने नामकूट ३ थोथो छागत्याविजयने नामकूट ४ एथ्यारकूट ५) थार
 ६ १२ अतरजदीने पाहायतीनीपकथता जाणयी यायत् थरपामइ सेपटाधरयेदिकाइ थंवनपछेकरी सद्धितटी थसंन जाणवी ॥ किष्वा
 दे अणवम् । जवूद्दीपने थिये महाविदेहेहनेथिने गीतासङ्गानदीने, दक्षिणदिशिअति गीतासुखनमाने थनळे । से गीतम । अिमनि

तत्राष्टमी ५ मङ्गला ६ अष्टमिनिमेषुयुगे श्रीपथी ७ पुनरीदिनी ८ इति । एताःश्रीनायाजीदीप्यामा विजयामां उचिषाईमध्यमङ्गेषु खेदितव्या ।
 अथैवम्विष्टारूपमाह । मालमविष्ठाईरसेहीठैत्वादि । सन्धेष्टसुविजयेषु पौषश्र विद्यापरश्रेषुयो वाच्या प्रतिथैतास्य श्रेष्ठिपद्मसभवात् आसुच
 विद्यापरश्रेषुपु मत्येक इतिवापरवाद्यं यो पश्यपक्षागणराणि वाच्यानि उभयत्रापि धैताद्वयममभूमिकत्वात् तापत्य आभियोग्यश्रेयोयाच्याः
 पाकगहत्सर्षः । मयावेमा आभियोग्यश्रेषु य ईशानेन्द्रस्य सेरुषहउसुरविगयसित्वात् अथच विद्यापरश्रेषुविमूय श्रादंगोतरैरुपि दृष्टमपि प्रस्ताया-
 रात्रिवाग्यने विमगत्यनपपश्रेषु प्रारुतस्येव्या शरुतस्येव्या निश्चितमस्तौति पापुयुते मयिसूत्रागतनामविस्तसोपेति, कतरत्रापि मूयकारेणसप्रगया-
 यागाभियोग्यने विमगहो विद्यापरश्रेषु विमगहूषकमेय दह्यते । अथ श्रेपयिजपवचस्कारादीना अरुपमरुपणाय पापयाशयेनातिवेगमूत्रमाह । स-
 धैमहत्वादि । गर्वेषु विषयेषु कष्टवत्कथ्यता श्रेया, यावत्पत्यारि २ कूटानि व्यायसिंशानि प्रयन्ति । तथा द्वादशाना मन्त्रीनामन्तरगदीनामित्यर्थः याद्वावतीयस्त
 चस्कारपवतामा चित्रकूटवत्कथ्यता श्रेया, यावत्पत्यारि २ कूटानि व्यायसिंशानि प्रयन्ति । तथा द्वादशाना मन्त्रीनामन्तरगदीनामित्यर्थः याद्वावतीयस्त
 व्यताश्रेया यायदुगया पाथेयोः द्वाभ्यांपदत्रवरवेदिकाभ्या द्वाभ्यामपद्वाभ्यां च उपरिचिस्ता यत्कं कथेति । अथ द्वितीय विवेइविभागनिर्देष्टमाह । क-

इमाठं इंद्राणस्व सधैसु विजएसु कष्टवत्तस्यया जाव श्येठो रायाणी सरिसणामगाविजएसु, सोलसरह
 धस्कारपस्ययाण चि स्रकूटवत्तस्यया जाव कुलाचसारी २ वोरसरह गईण गाहावद्वयत्तस्यया जाव उन्नतुपासि

रा ४ तथा ॥ रुद्रो ५ मङ्गला ६ अपिच श्रीपथी ७ पुनरीदिनी ८ इति ॥ १ योऽगविद्यापरश्रेषुयो तावत्यस्याभियोग्यनेषु मयाइमाईगागस
 सर्वेषु विजयेषु, कष्टवत्कथ्यतायावत् शरीराभ्यान्वय सद्रुगनामकाविषयेषु पौकशाभा यस्कारपकथ्यता चित्रकूटवत्कथ्यता, यावत्पत्यारिष्कूट-

सेचि जावती । एवम्विष्ठागश्रेषु विमगहूषकमेय दह्यते, सर्वविजयने यिये कष्टविजयनी यत्कथ्यता जाणयीकइयी यायत् अर्थकइया
 विजयपरश्रेषु नामह रात्रापत्रवसिं जांशया, सोलसरकारापयवने पित्रकूटर्गे मत्कथ्यताकूपयी यायन् कूट च्यारइषु (प्रथम विद्वापत

तेनीनवस्त्रीवापसुनवतिमहस्त्राणि शतमेक पटपचाग्रवपिक योजमानान्हेसिकोनविगतिप्रागरूपे कल्पे योजनस्य ८५५६ कता २ । अथपूर्वीभानि
 विप्रप १६ वचकार ८ अत्ररवरी ६ गणमादम १ माभ्ययत् १ राजवदतपुस्त्योसरकुसुमीवापरिमा शान्ये चत्र मीम्यतो आनानि पतनयतिमहस्त्राणि ग-
 वमेक पटपचाग्रवपिक ८५५६ एकस्मिन् प्रागुक्तास्त्रीवापरिमाकाष्ठोपिते श्रेय द्वेकाल ततएकस्मिन् दक्षिण उत्तरेया भागे ग्रातागीतोदासुसूत्रे हेवने-
 इति द्वाभ्यामन्यत्रे आगतैकनाइति । ननु विप्रवदवचकारादीना मवत्र मुम्यद्विस्तारकल्पे न यममर्यानाप पपपरसुमीपे एककलासात्रिपरकमकल्पे न
 मरदगकलाधिकेकोनत्रिययात्रमशममाखः श्रेय जवूदीपदीत्रिभभागः कत्रातर्भायमीपः उच्यते अत्र अगत्यायुक्त्ये न सुकीणानुमत्यान समाधेय । अथ
 मयैः । पूर्वसापपरस्यां च द्विजि निपयाशीलवतो वा छारस्य जगतीयस्रगत्या गीतागीतोदेप्रासा जगतीमस्वशयर्भगिण्य यत्रमुरानि ततसात्तुरोपात
 वपपरसुमीपे तेषां साका बिद्धस्य गीतागो नोदासुमीपेतुं मूयानिति । एयानिपटस्थानेविकम्भपरिप्राभाय मूत्रेऽनश्कमपि प्रसङ्गगत्याकरणमुच्यते
 व्यतिक्रान्तियोजनार्थिक मुठपयत्वेन २६२२ इत्येककपेच गुरुपते गुणिसत्र योजनराशिः कल्पीकरणापमेक पथियत्या गस्यते तन्मध्येच गुरुपुय्यगणिनः
 ककाराशिः प्रचिप्यते ततः कशीतेनवमायानवरिणोद्योशिवा द्विपते ततालभ्यते इटस्थाने धनमुखवियकमः यथा निपयकीलयतावा योऽगमप्रत्या
 वि पश्यायनाणि द्विसवत्येकानिपायानांमाचक्रकनकले इत्येतायद्द्विजिकभोजानुमिपट तमेपरगिप्रियते १६५२ कला २ घृत्याच स्फोभिःत्रगुमुनेद्विय
 गत्यपिःश्रेयुवपते आतोयात्रनराशिः ४८५०२४ कलाद्वयेमपि २६२२ अमभैयगुस्यतेत्रातः ककाराशिः ३८५४ सतो योजनरागी ४८५०२४ सवकिंतात्रा

वेदश्याए एगेणययगस्रग सपरिरिक्रमे वसुजं सीश्यामुहुवणसस जात्र देवाश्यासयति एव उन्नरित्त पाससमत

विशतिभागी योजस आयामेम, श्रीतामज्ञानदस्ते हेयोत्रमपइछे मयचद्द्विविगतिपात्रमगतानिविक्रमन । तदमल्लर साप्रया परिशायमान मी-

मयमइ यावीम २६२२ योजन पोइलपखे । तिवारपखी सात्राइ २ अमुकमइ घटतश्यकु नाकत्रेतयपपर पयतनइ सुमीपइ एकजुगखीगीआभाग यो
 जगती पोइसपखे । तेमुपवन एकपटववरवेदिखाइकरी एकयनसइइकरी परिक्रिसखे । मखं धमीतामुखयनतो जाखुषो यावन् देयतायइसखे । इमपुय म

॥ टीका ॥

॥ १ ॥

॥ अनु० ॥

॥ भाषा ॥

अनु०-

पागल(६)

अथ०४॥

॥२८४॥

५५

न्यादिव्यक्त । अथ चतुर्थेयवस्कार । कश्चिन्मित्यादि । नवर पुक्कलावर्तः । सप्तमोयिजयः । सप्तम चक्रवर्तिनेतव्यत्वेन पञ्चयतिं यिजय
 इत्युच्यते । सय पुक्कलावतीचक्रवर्तिं यिजयति बोध्य । सप्तमऽष्टमोयिजयः । कश्चिन्मते महाविदेहेइत्यादि । प्रकटाये नवर श्रीतराहस्य श्रीता-
 मदानयागस्यमस्यानतरतोयत्समाखस्यरूपस्य श्रीतामदानदीनीलयदुपरमच्ययति मुखमस्य पश्चिमायासित्यर्थः । दाक्षिणात्याश्रीतामुखमनादय याय

कूटि ३ पुक्कलावर्तकूटि ४ कूटाना तत्रेय पचसंश्चपरिमाण जाव, एगसेले देवे इत्यमहिहीए जात्र पलिञ्चयम
 ठिइए परित्रसह ॥ कहिण मते । महाविदेहेवासे पुक्कलावर्तंणाम विजए प० ? गो० ! णीलवतस्स दरिक्केण
 सीश्याए उत्तरेण उत्तरिस्सस सीश्यामहुवयस्स पञ्चल्यमेण एगसेलस्स वस्कारपह्यस्स पुगल्यमेण एत्यण
 महाविदेहेवासि पुक्कलावर्तंणाम विजए प० ? उत्तरदाहिणायए एव जहा कच्छविजयस्स जाव पुक्कलाय

ऋवतिवियस्य पश्चिमाया नीलवता दक्षिणस्या सीतायाउत्तरस्या अत्र एकश्लोमात्रायस्कारपर्वतः प्रकृतः ? यित्रकूटकमनीनेतव्यः, यायत दे-
 याय्याशरते । कूटानि ४ चिह्नायतनकूट १ एकश्लोककूट २ पुक्कलावर्तकूट ३ पुक्कलावर्तकूट ४ कूटाना तदेयपचयतिक परिमाण, यायत् एकश्ल-
 काप्रदेवः महर्दिक । क्षमदत्त । महाविदेहेवर्षे पुक्कलावतीकात्रा चक्रवर्तिं यिजय प्रकृतः ? गीतम । नीलवतो दक्षिणस्या सीतायाउत्तरस्या

कस्य तिम इहापखि माणव्या यावत् पुक्कलावर्त नाम इहा देयता यसेहे महाश्रद्धियत पत्यामपगास्थिति ७ किष्वा हे भगवन् । महाविदेहेउत्तरेने विपे
 एकश्लोकाने वरकारो बोधो पयतखे । हे गीतम । पुक्कलावर्तविजयने पूत्रदिशो पुक्कलावर्तविजयने पश्चिमदिशि नीलवतने दक्षिणदिशि श्रीतानी
 ऊत्तरदिगे इहा एकश्लोकाना वरकारो पयतखे । यित्रकूटमेगेने जांश्वो यायत् देवतायसइ मुपइ खे च्यारकूटखे । तेकेहा चिह्नायतनकूट १ एकश्लोककूट २
 पुक्कलावर्तकूट ३ पुक्कलावर्तकूट ४ कूटानु विमञ्च पांचमेयोजमनो प्रमाणशाणवायायत् एकश्लोकानामइ देयतायसेहे माहाश्रद्धियत यायत् पल्योप

श्री ५०
 १५५
 २०४

मरुतप्रवर्तः । अहिनिस्त्रि । प्राय प्रायवत्प्रवर्तः । अथमसमविभवावर्तः । अहिनि-
 उत्तरेण पकायर्हणं पुरत्यिमेण एगसेलसस वस्कारपष्टुयसस पञ्चत्यिमेण एत्यण पुस्कलावत्तेणाम विजणु प० ?
 जहाकठे विजणु तहानाणिशुष्टु जाव । पुस्कलेष्टु इत्यदेवे महिहीणु पलिउत्रमठिङ्गणु परिवसई ॥ कहिण्य जने।
 महाविदेहेवासं एगसेलेणाम वस्कारपष्टुणु प० ? गोण पुस्कलावत्तयिजयसस पीरत्यिमेण पुस्कलावर्हंभिज
 यसस पञ्चत्यिमेणं नीलवत्सस वस्कारेण सीश्याणु उत्तरेण एत्यण एगसेलेणाम वस्कारपष्टुणु प० ? चित्त
 कृणुगम नेअही जात्र देया श्यासयति । वत्तारिक्रुणा । त० सिद्धाययणकृणे १ एगसेलकृणे २ पुस्कलावत्त

महाविदेहेवै पुस्कलाग्रापिजयः प्रवृत्तः ? गीतम । नासवता वृत्तिवत्सा सीतायाउत्तरसा पञ्चावत्याः पूर्वसा एकयोगस्य वस्कारपयवत्स्य
 पदिमाया अत्र पुस्कला० नासाविजयः प्रवृत्तः ? यथामहाकण्डविजयः तथा अचित्तव्यः । यावत्पुस्कलायात्रदेवः पस्यापसस्यतिक परियसति ।
 अथैतानीनं । कृमदत्त । महाविदेहेवै एकौलोनात्रा वस्कारपयवत्तः प्रवृत्तः ? गीतम । पुस्कलावत्तककथातेविजयस्य पूर्वसा पीकलावत्तिव-

नावत्ताने विजयर्है । जिनकण्डविजयकण्डू तिम यद्वपि जांययो यावत् मगलावत्ताने महं इहा देवता रइर्है । किहा हे मगवन् । महाविदेहेवैत्रने वि
 वै पकायतीगने बीजो अतरत्तदीनोकुडके । हे गीतम । मगलावत्तानामा विजयर्है पूर्वविद्ये पुस्कलावत्त विजयर्है पदिमविद्ये मीलवत्त पयतने दधि
 वदिगर्हने ठेईई ईहा पकायर्है कुडकाने कुडकै । तेअत्र पाहायतीकुडको मनाः मगलावत्त विजय अर्है पुस्कलावत्त विजयप्रति
 यद्वपिदत्र मूपाद्विद्वत्तयकी अत्रयौपयाकतु पाहायतीनीपरै । किहा हे मगवन् । महाविदेहेवैत्रने पुस्कलावत्ताने विजयर्है । हे गीतम । मीलवत्त
 ने दचित्तव सीवाने उत्तर ए पकायतीगदीने पूर्व ए एकौलोनामा वस्कारापयवत्तने पदिमदिशे ईहा पुस्कलावत्तानाम विजयर्है । जिन कण्ड विजय

नगर द्वितीयेनू कूटाणि पञ्चसत्त्वानि पञ्चतमनागानीति । अथयष्टोऽश्रयः । कश्चिन्मिन्मादिनाम् । पञ्चावत्यान्नीयानामनद्यापति अयत्तुहीया-
 मगलायत्तेणाम विजए ५० ? जहाकलस्सविजयए तथा एसोविभाणिअद्ये जाव, मगलायत्तेश्च इत्ये ववे प
 रियसई ॥ कहिण जते! महायिदेहेवासे पकायइकुळेणाम कुहे ५०? गो०! मगलावत्तस्स विजयस्स पुरत्थि
 मेण पुरकलावत्तविजयस्स पञ्चत्थिमेण णीलवत्तस्स दाहिहेणित्थे एत्थण पकायइकुळेणाम कुहे ५०?
 तत्थेअ गाहावईकुटप्यमाण जाय मगलावत्त पुरकलावत्त विजए दुहायिअयमाणी २ अयत्तेस तत्थेअ गा
 हायईए ॥ कहिस्स जते! महायिदेहेवासे पुरकलावत्तेणाम विजए ५०? गो०! णीलवत्तस्स दाहिणेण चीआए

प्रश्न ० गीतम् । नीलयत्संदिच्छिबसा नीतायात्तरस्या गलीगकूटस्य पूर्वस्थां पङ्कयत्याः पश्चिमाया अत्र मङ्गलायर्ननासा विगयः प्र-
 श्तः ? यथा कच्छी पिबयः तथा एषोऽपि अचित्तव्यः । काय् मङ्गलावर्तान्त्रदेयः परिशसति श्रयेतेनार्थेन, क्षापयन्त । मङ्गायिदेहेवपे पङ्गा-
 यतीकुरठ नामा कुरठ प्रश्न ? गीतम् । मङ्गलावत्तस्य पूर्वसा पुरकलावत्तस्य विजयस्य पश्चिमाया नीसयशा दादिण्णत्थेणित्तन्थे अत्र पङ्गायती,
 यायत् कुरठ प्रश्न ? सरेयपाप्तावतीकुपयस्य मगाय यायत् मङ्गलावर्तपुक्तमपिअपी द्विचायिअजलीअर्वाणए तदेय । दासयत्त्याः । एमदत्त ।

गदियए आभां विअयने पूयदियए ३३ श मङ्गायिदेहेवपे अनेविये नलीगकूटनागर धरकारोपयनठे । सत्तरदत्तिन्ने नामो पूयपश्चिम पांशुलो वोप अन्न
 चियकूटनीपरे यायत्, वेयतायसठे । नलीनकूटययारापवर्नतेनिये हे भगयन् । केल्लाणुट । हे गीतम् ! प्यारकूटथे । तेत्तेहा-निदायतनकूट १ गतिगकूट २
 आयत् कूट ३ मगलायत्त कूट ४ एमयंकूट पाषसए योशनप्रमाअए राअधामी उत्तरदियए । किहां ऐ भगयन् ! मङ्गायिदेहेवपे अनेविये मगलायत्तनायए
 ठठोपिअयठे । हे गीतम् । नीलयत्तपनसने इचिणविये शीयानेउत्तरए नलीगकूटयस्सकारापवन्नेपुयंदिसे पकायतीअत्तरादीने पश्चिमाविये सुरा नग

तस्य च । तन्मन्त्रमित्यादि । उक्तप्रमाण । अर्घ्यवर्धनो विक्रयः । कश्चिन्नित्यादि । व्यक्त अर्घ्यततो यो यत्कस्कारः । कश्चिन्नित्यादि । सूत्रप्रथमपि व्यासः ।

। इत्यमेग श्यादत्तसत्र त्रिजयस्र पुरत्यमेग एत्यण महविदेवासे णलिणकूङ्णाम ढस्कारपष्टपु प० ?
उत्तरदाहिणाये पाइणपड्गं गविच्छिसे सेन अहा चिस्रकूङ्णस जाव श्यासयति । णलिणकूङ्णं भते । कइ
कूङ्ण प० ? गी० । चत्तारिकूङ्ण प० ? त० सिद्धाययणकूङ्णे ? णलिणकूङ्णे ? आवस्रकूङ्णे ? म गलावस्र
कूङ्ण ? एएकूङ्ण पचसइंश्या रायहागीत्त उत्तरेण, कहिणं भते । महात्रिवेदेवासे म गलायत्तणे म त्रिजए
प० ? गी० गीलत्रतसस दस्किगेण सीश्याप उत्तरेण णलिणकूङ्णस पुरत्यमेग पकावड्ठंण रच्चत्यमेग एत्यण

सुभरत्त ! महाविदेवत्रये मलिणकूङ्णाम्ना यत्कस्कारपर्यंतः मष्टः ? गीतम ! नीलवनादचित्पस्या वातायाउत्तरस्या मगलायतस्य विक्रयस्य
पश्चिमाया अर्घ्यमस्य विक्रयस्य पूर्व्यां अत्र महाविदेवत्रये मलिणकूङ्णाम्नायत्कस्कारा पयत मष्टसः ? उत्तरदक्षिणायतः प्राचीनमलीचीमयिसी-
या गेवं चित्रकूटस्य मायत्, आगस्ते । मलिणकूटमदत्त । कतिकूटः मष्टसः ? गीतम ! अस्थारः कूटा मष्टसः ? तद्यथा चित्रायतनकूट ?
मलिणकूट ? आयतकूट च मङ्गलायतकूट ४, कूटानिपञ्चशिनिकामि । रात्र्याप्युत्तरस्या । कृमवत्त ! महाविदेवत्रये मङ्गलायतीनाम्ना विक्रयः

इतिपश्चिमा गीतमाम्नामदत्तमिति भलदत्त । अय चित्रमद्याइ यतीनश्च तिम अ यथा । किंवा हे भगवन् ! महाविदेव तत्रनेत्रिय आचर्तनामइ पाचसायिल
यत्तइ । हे धीतम ! नीलवतनामा पर्यपरपयतसइ दक्षिदिग्दर सीतामहाजदीने उत्तरदिसे मलिणकूटमासा चकारापयतने पश्चिमदिशइ द्रव्यायती
मदानदानइ पूर्वदिग्दर इहां महाविदेवत्रयेनेत्रिये आचर्तनामइ विक्रयये । अय चिम कश्चिन्नियनेत्रिये कश्चोत्तिसजाकयो । किंवा हे भगवन् ! महावि
देवत्रयेनेत्रिये मलिणकूटमासइ श्रीश्रीबर्कारा पयतये । हे गीतम ! नीलवतपर्यंतने दक्षिणदिसे सीतामदीने उत्तरदिसे मगलायतनामा विक्रयने पश्चि

दियोंगदृष्टवतीनिनामायः । सगणिस्यः । द्रष्टव्यगणनाशयः । सत्यसान्निधि द्रष्टव्यती साधोनिजाप्राग्यत् । अथयस्य महाभर्तुं समुपैति कछाथदं स्यावत्ते विजए दुहायित्तयमानी २ दाहिणेण सीस्य महाणइ समप्पइ । सेस जहागाहावइए । कहिसु भते । महाविदेहेवासे स्यावत्तेणाम विजए प० ? गो० । णीलवत्तस्म वासहरपह्वस्स दाहिणेण सीस्यमहा णइए उत्तरेण णालिणकूटस्स वस्कारपह्वयस्स पच्चत्थिमेण पुरत्थिमेण एत्थण महावि देहेवासं स्यावत्तेणाम विजए प० ? सेस जहा कछस्स विजयस्स ॥ कहिसु जते महायिदेहेवासे णालिणकू टेणाम वस्कारपह्वप प० ? गो० । णीलवत्तस्स दाहिणेण सीस्यए उत्तरेण मगलावत्तस्स विजयस्स पच्च मवाविदेहवर्षे द्रष्टवतीकुण्ड नाम्नाकुण्ड प्रकृत ? जेष यथा साधोयतीकुण्डस्य यावयथः ॥ तस्य द्रष्टवतीकुण्डस्य दाहिणात्थेन तीरेखेनद्रष्टवती मवागदीमव्यूढायता कच्छायतीआवतविजय द्विधाधिभक्तो २ वधिपस्या सोता महाणवीपयुपेगि । जेष यथा साधोयत्याः ॥ सुभदता । महाविदेहवर्षे आवतीमात्रा विजयः प्रकृतः ? गीतम । नीसयतो यवयरपर्मेतस्य दधिपसा सीतायागुष्टागुष्टा उगरसा मनिमफूटस्स पय- स्कारपवत्तस्य पविभायां द्रष्टवत्यामशाभ्याः पूर्वसा अत्र महाविदेहवर्षे आवतीनात्राविजयः प्रकृतः ? जेष यथा कच्छस्स विजयस्य इति । पोषलो जेष मिसकटविजयने मियइकट्टुतिमभाअत्रो यावत् कच्छकायतीमाने इडा देवतावत्तइ । किदा जे भगवन् ! महाविदेहवर्षे जेषे द्रष्टव्यती माने कुण्डे । वीजोप्य तरणदीपो । हे गीतम । आवतंतागा यिअपन्न पविमदिमइ कच्छकायती विजयने पुत्रदिगइ मीनयनतासा यस्वारापजसन्नइ व विअविधिने नितयमूनइ इहा महाविदेहवर्षेनिमिसे द्रष्टव्यतीकुण्डनामइ कुण्डे । सेप मिस साधोयतीकुण्डेयिसे यावत् अथ फूटधो । ते द्रष्टव्यती कुण्डे नइ व चचदिधिने तारइइ द्रष्टवतीमानं महाभर्तुं गीकशीपकी कट्टकायतीविजय जते आवतीविजयप्रति मइ भागइ गुणालूपा विहपतीपकी

विजयप०
गो०
यव०

निसृष्टे शरदीनामाकृतिगच्छन्तं सिद्धिः शोपमायसु । अथापमानतरोक्तो विजयोयस्याः पदिभाया सामसरसदौ लक्षयितुमाह । कश्चिन्नित्यादि ।
 प्रसूयन्त्यम् । उभरसूत्रे स्वाकर्त्तनाम्नः पूर्वविक्रान्तिं लो विक्रयस्य पदिभाया कञ्जावत्याविजयस्य पूर्वस्या यावद्वृद्धावतीकुञ्ज प्रकृतस ? शोय यथायाहावती
 कुञ्जस्य लक्षणाख्याः शाश्वतीद्वीपपरिभाषमवस्येकगामापरकपमसुल तवाश्रय । नवर । दृशावतीद्वीपयो दृशावतीद्वीपयम दृशावतीममपट्या-

महाणईप पञ्चत्यमेग वमहकूहस्स पुरत्यमेग एत्यग महात्रिवेदेवास कञ्जावर्द्धणाम त्रिजपु प० ? उत्तर
 दाहिणायपु पाईणपईणवित्तिखे सेसजहा कछत्रिजस्स जावकञ्जागायईश्य ईत्यदेवे । कहिय मसे ! महाविदे
 हेवासे दहावर्द्धकूहेणाम कुहे प० ? गो० । श्यात्रस्स पञ्चत्यमेग कञ्जावर्द्धे विजयस्स पुर
 त्यमेग नीलवतस्स दाहिणिल्लेणितवे एत्यग महाविदेवेवासे दहायहुकुहेणाम कुहे प० ? सेस जहा गा
 हायहुकुहस्स जात्र श्युठी ॥ तस्सण दहायहुकुहस्स दाहिणेण तोरणेण दहायर्द्धणाम महाणई पञ्चुठासमाणी

नीलवता दक्षिण्या गीतायासहागथा उत्तरस्यो दृष्टवत्यासहागथाः । पदिभाया दृक्कूटस्य पूर्वस्या अत्र महाविदेवेयै कञ्जावतीमाश्रायिज-
 यः प्रकृतस ? उत्तरदृक्कायतः प्राचीनप्रतीचीमावित्तीखः, शोय यथा कञ्जावत्या विजयस्य यावत् कञ्जावतीपात्रदेवो, कूमदत्त ! महाविदेवेवेयै-
 दृशावती कश्च नाश्राकुञ्जत प्रकृतस ? गीतस ! आवर्त्तस्य विजयस्य पदिभाया कञ्जावतीद्वीपस्य पूर्वस्या नीलवतीद्वीपस्य नितस्ये अत्र

ममकूटमाने इहा वेवता पम्पोपमनीस्थिति ममकूटस्य । निरुद्धवेदे गीतस । इमकशीये ममकूटमाने परकारापवत्त । किंवा हे प्रगवम् ! माश्राविदेवेके
 त्रनेविये कञ्जावतीमाने यत्तुचविक्रयत्ते । हे गीतस ! नीलवतवपरपयतने दक्षिणदिशश्च गीतासहागतीने उत्तरदिशश्च दृशावतीमाने महावतीने पयि
 मदिशश्च ममकूटमाने परकारा पवत्तने पूर्वदिशश्च इहा महाविदेवेकेने निरुद्ध कञ्जावतीमाने शोयोविक्रयत्ते । उत्तरदिशि लायो पूर्वपदिशश्च

द्विभोगद्वयवतीतिनामांघः मगधिगम्यः । द्रष्टाभगापणनागयाः सत्यस्वामिति द्रष्टवती साधनिकाप्राग्यत् । अयययेय महाभदी समुपैति

कछाथईं स्यात्तं विजए दुहाविजयमानी २ दाहिणेण सीस्यु महाणइ समप्यइ । सेस जहागाहावईए । कहिसु
भने । महाविदेईंवासे स्यावहेणाम विजए प० ? गो० । णीलघतस्स वासहरपसुस्स दाहिणेण सीस्यामहा
णईए उत्तरेण णालिणकूटस्स वस्कारपसुस्स पञ्चल्यमेण महाणईए पुरस्थिमेण एत्यण महावि
देहेवासं स्यायहेणाम विजए प० ? सेस जहा कछस्स विजयस्स ॥ कहिसु जते महाविदेहेवासे णालिणकू
ट्टेणाम वस्कारपसुए प० ? गो० । णीलघतस्स दाहिणेणं सीस्युए उत्तरेण मगलावत्तस्स विजयस्स पञ्च

महाविदेसुवर्षे द्रष्टवतीकुण्ड भासाकुण्ड प्रकृत ? ज्ञेय यथा प्राष्टवतीकुण्डस्य यावदर्थं ५ तस्य द्रष्टवतीकुण्डस्य दाहिणात्पेन तोरखेवद्रष्टवती
मपानदीप्रख्युदासता कच्छायतीप्रावतवियय द्विषायिमज्जती २ रचिपसा सीसा मदान्तीएसुगपेति । ज्ञेय यथा साष्टायत्याः ॥ क्कभवत्त ।
महाविदेसुवर्षे आर्यतीमात्रा विषयः प्रकृतः ? गीतम । मीसायतो धनपरपर्वतस्य दचिपसा सीसायारप्रपाया उगारसा मनिनकूटस्य पण-
स्कारपर्यंतस्य पदिमायां द्रष्टवत्यामप्राप्तयाः पूर्वस्यां अत्र महाविदेसुवर्षे स्यादेनात्तावियय प्रकृतः ? ज्ञेय यथा कच्छम् विजयस्य इति ।

पोइलो ज्ञेय त्रिमकठविजयणे विपणकथू तिपनाकुत्रो यावत् कच्छायतीमाने इषा देवतावसुए । किंवा दे भगवन् । मप्राविदेइंखेजने विषे द्रष्टवती
नामे कुडडे । पीसोए तरजदीसो । दे गीतम । स्यावतंनामा विजयमए पदिमदिमए कच्छकायती विजयने पूरदिशु मीमयतनामा यखारापवतनइ, व
विषदिगिने निनेयमए इषा मप्राविदेसुवर्षेविषे द्रष्टवतीकुडनामए कुडडे । सेप खिन प्राष्टवतीकुडनेविषे यावत् अर्थं कएवो । ते द्रष्टवती कुड
मए व एषदिगिने तोरएष द्रष्टवतीनामए मदानवी गीकशीयकी कच्छकायतीविजय जने स्यावर्षेविजयप्रति. खत्र भागए ज्ञेयाजुपा विषयतीयती

पाः कोशनेक ममभ्रमवेहोपाह वत्यादीनां च महालदीप्रवेष्टो विरक्तभीयोक्तम १९५ उद्वेपायोजन २ प्रोत्र २ इति तत्रपूर्वापरविराधि यतस्तत्रैवते रप्रलपत्र
 त्वभिप्राये च प्रप्रप्रवेगपा विंगोर्पातिहितइति कपनेममगाहित एवमस्योपि लपुयुस्तिगतस्तत्राभिप्रायोवशितोयतते तत्रयत्रापि तस्य तु सर्वयिदायिह-
 ति । किं आमाः सुवत्रसमविरक्तमकाले आगमवद्यतिरव्यनुकूल । तथाहि छाया विरक्तनेपयमेठमपाद्यैयतिनाविमययोरपि विरक्तभयिपस्यसाविप्यते
 जमसविक्रमकाल्यनिति श्रेयव्यक्तमिति । अप्रसतनीयधियजयप्रदमयत्नाह । कश्चिन्नमित्यादि, स्पष्टमयत्, यायत्पदात् तत्यए अरिठारपायष्टापीय मङ्गाकष्टे
 खाम राणा समुप्यत्नाह । मङ्गुपाहिसवत जाय सद्यन्नरहाखयण भाबिसस्य विरक्तमकवक्त सेस मत्र भाषिसत्र जाय भुजगमाखरमयस्रदे मदाकष्टोकासप-
 त्त इति प्राय । इदृशोतः भिवापेनार्यो महाकष्टगुह्य भवितव्यः । समन्तिश्रकृष्टममः । कश्चिन्नमित्यादि, सर्वेय्यक्त प्रल्लकृष्टमानः द्वितीयायवनास्कारः

विजए प० ? अत्रसेस जहाकछयिजयसस गवर अरिठारायहाणी जाय, महाकलंश्च इत्येवेमहिहीए अ्य
 ठाश्च माणिश्युष्ठा ॥ काहिस्र भते ! महात्रिदेहोसे वमहकृतेगाम वस्कारपष्टए प० ? गो० ! णीलघवतसस
 वस्किणेण सीओए महागहुंए उत्तरेण महाक्रुम्भ पुरत्यिमेण कछावहुंए पञ्चत्यिमेण एत्यण महाविदेहे

अत्र महाविदेहवै महाकल्यानासाधियत्रयः प्रकृतः ? शय यया कक्ष मत्रयपतन अ रा पायन्, महाकल्याऽत्रेयोसइतिहा, अर्योभणितव्य ॥ क
 भदस्ता महाविरहे वर्ये प्रकृतमकृतानाया यवस्कारपर्यतः प्रकृतः ? गौतम । नीलयतोवृक्षिराया सीतायामकानद्या उत्तरस्या महाकक्षस्य पूयस्या

त्रनेयिप महाकल्याने पित्रपर्वे । हे गौतम । नीलयतनाने यपपरयतनमह वृक्षिदिति सीतामकानदीने उत्तरदिगाह ययकृतनामह यगकारा पर्वतने
 पपिसदिपह पात्रायनीमकानदीने पुनदिगाह इहा महाविदेहकृतनेधिरे महाकल्याना वित्रपर्वे । अत्रयेपथाकस्तु अिम कक्षयिजयनेयिपे कक्ष्य तिमज
 जाखया एततोयिमेव अरिठाराकपाणी यावत् महाकल्याने इहा देवता महाशुद्धिक वर्येहे अ्य कश्चिवा । किंवा हे भगवन् । माहाविदेहकृतनेयिपे य

अमुदीप०
 भाषा १६

॥
 ५६

विभक्त्यातिशेन यावत् पदाद्याममशुद्धिं मूर्ध्निमयीयमशुद्धिं सर्वेषाम् । अथात्रकूटयत्कल्पनाह । अथामकूटे चत्वारिकूटत्वविव्यक्त मवरम् । एव चित्रकूटयत्कारकूटन्यायन धाव्य यावत्कल्पान् समाडतरदात्रिणसु परपरतीत्यादि शास्त्र । अथोत्रकूटयत्शेषः । एकैककूटेषु प्रते । एव युसुत्र अक्षकूटे २ इत्यालापकन उमेभ्यः । अक्षकूटनामा देयद्यात्र पत्यापमस्थितिकः परिवसति । तदेतेनार्थेनेतिसुगम । अथ षतुययिजयः । कश्चिन्नित्यादि । अथ । परद्रशावत्याः अतरनद्याः पथिमाया कृत्वायतीविजयः कृत्वायत्किञ्चिदप सत्यस्यामतिगायिमइति अथजिरे-

वासे बम्हकूटिणाम वस्कारपक्षुए प० ? संसजहा चित्तकूटस्स जाव श्यासयति । बम्हकूटे षत्वारिकूटा प० ? त० सिद्धापतणकूटे १- बम्हमकूटे २ महाकच्छकूटे ३ कलात्रईकूटे ४ एव जात्र श्युठो महहीए बम्हकूटे इत्य देव्रे पलिहवमठिईए परिवसई । सेएणठेण गीयमा । एव यु० बम्हकूटे वस्कारपक्षुए २ कहिय जंते ! महा त्रिदेहेवासे कृत्वागत्रईणाम विजए प० ? गो० । नीलवतस्स दाहिणेण सीछाए मठाणईए उत्तरेण दहात्रईए

क १-कायतः पथिमाया अत्र मन्वाविदइवर्षे अक्षकूटाजान्ना यक्षस्कारपवतः पक्षु १ उत्तरदिश्यायत माथीममतीभीमथिस्तीण ० अथ पया पि अक्षकूटस्य यावत् आशेरेने । अक्षकूट चत्वारिकूटानि मध्यमनि २ तथाया सिद्धापतणकूट १ अक्षकूट २ मन्वाकक्षकूट ३ कक्षापतिकूट ४ यय या यक्षः । अक्षकूटोऽत्रदेव मन्विकूटः पत्यापमस्थितिके परिवसति, अथतेनार्थेन । अथतन्म । महाविदेहेयर्षे कक्षकायतीनामत्रविजय मध्यम-०

अक्षकूटमात्र यस्कारापवतर्षे । बीजोधयारो हे गीतम । नीलवत पवतने दक्षिणदिशर्षे गीतामप्रानदीने उत्तरदिशेर्षे माहाकक्ष विजयने पूयदिसर्षे कक्षा बतीविजयेने परिवसदियर्षे इहां माहाविदेहेषुनेविषे यस्मकूटाने यस्कारो पयतर्षे । सेपजिम पिअकूटनेविषे कक्षो तिमजगाण्णो यायत् देयलायस इहे । अक्षकूटनामा मन्वाए पवतमर्षे विषे अ्यारकूट । तेकेदा-सिद्धापतणकूट १ यस्मकूट २ मन्वाकक्षकूट ३ कक्षाधवीकूट ४ इयायायत् अथजाययो ०

॥ १ ॥
॥ २ ॥
॥ ३ ॥

त्यादि । व्यक्तं सर्वं प्राज्ञानुमानानोक्तमपरा जडाकाया संत्यस्यामिति पाहावती मनुप्रत्यये अस्यस्वेतीप्रत्यये रूपमिद्विः दीपत्य आत्राकलिंग
 चत्वात् अगत्रिदिदिगुश्चरगशरार्थमतामित्यनेन सप्तानती प्रबुद्धागती मुक्तुमहाव्यष्टौ विन्नयौ द्विचविमजनी २ अट्टाविगत्याजनीमहस्त्रेः सम-
 प्रासद्धिता दक्षिणतप्रागय संशरंश्चिदिशि शीतामहागर्वी संपुपमपति । अथाभ्यायिक भाविकमाह । शास्त्रावर्ह्यमित्यादि । शास्त्रायतीमहागदी
 मयहेग्राह्यानीपुद्गलिनगे मने शीताप्रयस्यस्य सवशससुप्रवचपो रम्यत्रापि स्थानं ममात्मनविसारतीहेषा । एतदेवमहायति । पथविशेषपथियत्ययिक
 पापनजन विच्छेदेन प्रहृष्टनीपालि पोत्रनास्य दुधन सपातजनयोजाणा पचागनाभागे एवावसययलात्मान् पूष्य्य यप्रागृत । तथापि महाविदेहेष्य
 कर्तोरभद्रगालिगपयसस्कारसययव्यनिरिकोकास्यत्र मवत्रांतरगद्य नाय पनापरयिगुना एतन्वबिसारमसाथा समयननकरायायकाज नत्रसंशयिक

महागर्हं भमप्येड, गाहायडंणं माहाणडं पवहेश्य मुहेश्य मस्यत्यसमा पगाथीस जाशुगमय थिस्कभेण शुद्ध ।
 हज्जाड जोशुगोड उहेहेण उमउ गानि वीहे पउमवर जात्र दुस्यथियसुत्त । कहिणं भते । माहोत्रिदेहेवासि

भ्या पत्रययविक्राप्या द्वाभ्या प दगतलहाभ्या यावत्, इदोरपि वसक इति । क्तान्त । नहाविदेहेष्यै महाव्यकोनासायिजन प्रष्टाः गी

रात्रपाता सतना साकषा । विषा ए जगवन् जयुद्राप नाया द्वीपतर ।यत्र महा विदेर कत्रह मुकख नामे ।यत्रय त्तै । द्वितीय ।यत्रय । ए
 भीतर । भीता महापदाने उत्तरदिशश्च गीलमनमाना अथपर पयतनश्च दक्षिण दिशश्च प्राहायती मशानतीने पश्चिम दिशश्च चित्रकूट नामा
 चत्वारता पयतने पूत्रदिशश्च इहा अयुद्वीप नामा द्वाप त्तै । महाविद्वद्वद्वद्वद्व विषे मुकखनामे वित्रय त्तै । द्वितीयवित्रय त्तै उत्तर दक्षिणश्च
 न या शिन एव वित्रप पूष्यश्च कच्छी तिसत्रमुकखवित्रय पथि कश्चिया । यत्सोवि शेष क्षेत्रे पुरा नामश्च राजधानी सुकखनामे राजा कक
 यन्नि कपभे तिसत्र पूत्रं नीपरै । किन्ना हे भगवन् । जयुद्वीपमे विषे माहाविदेहजत्रनी शास्त्रवती कुल नामे कुल त्तै । मयम अतर मदीनो हे गी
 तग । मुकख वित्रपमे पूत्रदिशश्च गदाकख वित्रप ने पश्चिमदिशश्च गीलवतपयपरपवतने दक्षिणदिशिमे नितवैमूलश्च इहा अयुद्वीपमश्च विषे मश्चा

त्यादि । व्यक्त नगर प्रासासनुगमानोन्नतकरा महाबाया संत्यम्यामिति प्राहावली समुप्रत्यये सरयवस्त्रीलीप्रत्यये रूपमिद्विः दीपत्य शात्राकलिंग
 एवात् अगस्तिरादिवबुधराशाराशानावित्यसंभ सट्टानदी प्रव्युद्गमनी मुकुटसभाच्छ्री विजयी द्विच/विभजनी २ अष्टादिगत्यामनीमन्त्रलेः मग-
 प्रापद्विता दक्षिणप्रामेय मेरादक्षिणदिशि गीतासहागदी सगपमपति । अथाभ्याविक्रमादिकमाह । गाहायईशमित्यादि । गाहायतीसप्रादी
 प्रयद्गटाश्रीकुंडनिगमे मते गीताप्रयदाश्च पवत्रमसुमवप्रयो रम्यश्रपि स्थाने मसापमयित्तारीकुंशा । एतदेतन्नायगि । पश्चिमिपपयिगत्याधिक
 यातनगन विक्रमेण अहृत्सीयानि योजनास्य दूषण सपातगतयोजनामा पशागनाभागे ए त्वसयगनाभान् पुपुत्य पप्रागृत । तथाहि महाविदेहैपु
 कर्णकभद्रगणशियावसस्कारमुद्यमव्यतिरेकबाम्यत्र सवत्रातरगण्य नाय पयापरयिम्नूना राभ्याविसारप्रमाशा स्तसगननकरबायकाज नयसेणधिक

महागडं भमप्येड, गाहायईणं माहाणडं पवहेश्य मुहेश्य मञ्जल्यसमा पगवीस जाशुगसय थिस्कभेग अहुह ।
 हुज्जाड जोशुगोड उहेहेग संमचै नासि दीहि पडमवर जात्र दुखयिथखुत्त । कडिणं भते । माहोत्रिदेहेवासे

स्वी पञ्चमरयदिकाभ्यां द्वाभ्या च रगसहाभ्या पात्रत्, इन्दोरपि यथैक इति । कणतस्त ! महाविदेहेषु सहाश्रिजय प्रः(ः गी-

राजधाना तेहना शक्या । किष्वा च जगदन् जवुद्वाप नामा द्वीपमइ ।यपर महा विदेह क्षत्र मुकुट नामे ।वज्रग ठे । द्वितीय विजय । ए
 गौतम । मीठा महापदीनें उत्तरेदिगइ नीलखनमासा वपथर पयतनइ दक्षिण दिगइ प्रायायती सभामदीनें पश्चिम दिगइ शिब्रकुट नामा
 परकारा पवननें पूयदिगइ इरा जवुद्दीप नामा द्वाप छे । महाविदप्रक्षेत्रगइ विवे मुकुटनामें विजय छे । द्वितीयविजय ठे उत्तर दक्षिणइ
 लया त्रिग एख विजय पूयैर कष्टी तिमजमुकुटविजय पखि कर्षिया । एतहावि सेप क्षेत्र पुरा नामइ राजधानी मुकुटनामें राजा शक
 यतिं ऊपयै तिमत्र पूय लीपरे । किष्वा हे भमपम् । जवुद्दीपनें विपे माहाविदेहक्षत्रती प्राप्रवती कुठ नामे कुठ छे । प्रथम अंतर नदीना हे गी
 मग । मुकुट विजयनें पूयदिगइ महाकुट विजय ने पश्चिमदिगइ नीलखतययपरपयतनें दक्षिणदिगिम नितभेमूलइ इरा जवुद्दीपगइ विपे महा

राजधानी मुच्यन्ते राजा पकवर्ती समुत्पद्येते । विजयपथापत्ताविक तथैव सर्वैककथ्यमिति शेषः । उक्तं मुक्त्या । अथप्रथमातरमद्यवसरः । कश्चिद्य
 जन इत्यादि । अथदत्त ! अयुद्धीपट्टीये महाविदेहेवर्षे याहावत्याप्रान्तराद्याः कुह प्रमदस्याग यादायतीमुहनाम कुहप्रमद ? यौतम सुकब्धस्यधिक्य

यासे सुंक्केगामयिजए प० ? गो० । सीस्थाए महाणईए उत्तरण णोलवतस्स यासहरपह्यस्स दाहिणेण
 गाहायईए महाणईए पञ्चत्थिमेण चिह्नकठरस्स वरकारपह्यस्स पुरत्थिमेण एत्थण जवूदीये २ महाविदेहे
 यासे सुकटणाम विजए प० ? उत्तरदाहिणायए जहेव कठेविजए तहेव सुकठेयि जिजए णत्र, स्वेमपुरा
 रायहाणी सुकठे राया समुप्यज्जई तहेव ससु २ ॥ कहिण मते ! जयुद्धीये २ महाविदेहेवासं गाहावइकुं

यात्रियः प्रमदः ? । गी । सीतापानदाकद्यावसरण- नीलवती मदाकारपवतस्स इचिसया गाहावतिप्रदानद्याःपश्चिमायां चित्रकूटस्य वरकारका-
 रपयवस्य पूर्वसा अत्र जम्बूद्वीपे २ महा विदेहपर्वे मुक्त्यानामविजयः प्रमदः ? उत्तरदक्षिणापत्त, यविककञ्जायिजयः, तथैवमुक्त्यापियिजयः,
 गवर, दृगपुराराजधानी, मुक्त्याराजानमुरपद्यते, तथैवसवे । अथवत्त ! जम्बूद्वीपे २ महाविदेहपर्वे याहावतिकुं माहाकुं प्रमद ? गीतम ।
 मुक्त्यायिजयस्य पूयसा महाकब्धस्य विजयस्य पश्चिमायाणीकवता वपवरपर्वतस्य दक्षिणात्येनिसय अथ जम्बूद्वीपे २ महाविदेहपर्वे याहावति

यौतम अनें चठीगणानीया भाग याजकना लावपकर पावसर याजप पादल पणं नीलवत नामा वय धरनें जनी व प्यारसें योजन ऊसु ऊचपणं
 प्यारनइ ५०० गाल ईहेउंजपणं । तियारपठी मात्रा मात्रा ऊचपणानी ऊत पद्याना सुद्धि अनुकमइ वपतो २ यकी सीता महावदीने सनी ।
 पे पावर्षे ५०० योजन ऊसु ऊचपणं पावसर गाल ईहो कइपणं है पाठाना सठ पर्वे सस्थाने सस्थित छे सय रजसय छे निमल सुं को
 गल पावर्षे प्रतिरूप वें । यपासर वेपट्टवरवेदिकाएकरा अनें बेयगलउठइकरीणइ परिचित समुक्त छे, येणो वयम काखवी चित्रकूट

कुटानि उत्तरदिशि भावेनमासि नृन्वानोत्पद्यः । तथाहि प्रथम सिद्धायतनकूट द्वितीयस्य त्रिभुजकूटस्य दक्षिणस्या चित्रकूटस्य सिद्धायतनकूटस्योत्तरस्या
 यत् प्राणमग्न्यात्मन एष्यन्माद्यप्रदानादृष्टिभ्यां अयतनस्येतेन प्राक्नृन्मात्रप्राकृतसमाहृतस्याद्येय । तद्विधीनागोक्षयताः कस्यादिशिश्वनागोत्पद्यः ।
 प्रथम शीतनायाउत्तरतः चतुर्थक नीलवर्तुल्यपथपरपथस्य दक्षिणतश्चलि सूत्रपाठोक्तसम्बन्धात् द्वितीयचित्रनामक प्रथमादगतश्चेप । तृतीयकण्डुनामक
 चतुर्थाश्याकूटेषुमिति । पित्रकूटादियुक्त्वस्कारैरेवकूटनामनिर्वर्गे पूर्वेषां सप्रदायः । सवशाद्यसिद्धायतनकूट । सहागदीसमीपनागस्यमानव्यात् द्विती-
 य स्वस्वयवदाकारनागश्च तृतायपाद्यात्यविजयनामक चतुर्थप्राव्याविजयनामकमिति । अथास्यनामार्थप्रकृतमिति । अथ चित्रकूटनामासा-
 देय परियगति तद्यागाधिःकूटइतिमान । अस्परकाजानोनेरोरुत्तरतः शीतनायाउत्तरदिग्ज्जाविजयस्काराधिपतिस्वात् सूत्रगयेगनेष्वपि सहाकारेषु य-
 यासुभव वाप्यमिति । गताप्रथमायत्तु कारः । अयुनाद्वितीयविजयप्रसाधमर । कश्चिन्नित्यादि । सर्वेषुगम, कण्डुस्यस्य च्छयात् नवर क्रैमपुरा

मते । वस्कारपक्षे कइ कूहा प० ? गो० । चत्तारीकूहा प० ? त० — सिद्धाययणकूटे १ चित्रकूटे २ कलकूटे
 ३ सुक्छकूटे ४ समाउत्तरदाहिणेण परुप्परति पठम सीश्याए उत्तरेण चउत्येय निउवतसस वासहरपक्षेयसस
 टाहिणेण एत्यण चित्तकूटेणाम देवे महिह्णीए जाय रायहाणी से० ॥ कहिस्स जते । जवूदीअं २ साहात्रिडेहे

कूटासिप्रकृतमिति ? तथाया । सिद्धायतनकूट ? चित्रकूट २ कूटकूट ३ सुक्छकूट ४ समान्युत्तरवनिषयाः ॥ परस्पर प्रथम सीतायाउत्तरस्या चतुर्थ
 शीतवर्तुल्यपथपरपथस्य दक्षिणस्याम अथ चित्रकूटानाया देवोमर्षादिका यावद्वाजपानीसंति । क्वजदत्त ? जम्बूद्वीपे २ महाविदेहेयैयुक्छाना-

शीतनायाउत्तरदिशि । नासायतनपथस्येते दक्षिणदिशश्च कलविजयने पूर्वदिशश्च सुक्छ विजयने पश्चिम दिशश्च इषी अपूर्वद्वीप नामा द्वीप
 नेयिपे गशापिदेहेकेत्रश्च चित्रकूट नामे वरकारो पर्वतश्च । उत्तर दक्षिणै कायो पूय पश्चिमश्च पोर्दला सोलह एगार याजम पाथसें काशु १६ ५ एर

अधीप०
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥

या ऽशौचव्यवहारिण्य स्नातोऽष्टमिभिर्भक्ष्यते तत्र सपद्यते यद्यथाकाराणां प्रत्येकं पूज्यं कौयिकम्, इष्टं चिद्वेत्तेषु विजयातरदीमुखवनमेवादिष्यति
 रंकेषापत्रं स्वयंभवास्कारिण्य स्नेहपूर्वापरिबन्धनाः सद्यस्तुस्ययिस्तारा स्नातोस्य करस्यसावकाशः, सत्रं विजययोद्धकपुत्र्यत्वं पञ्चत्रिंशत् सप्तस्त्राणि प
 त्यारिगताणि षट्तराणि ३५०३, अन्तरनदीपट्टकपुत्र्यत्वं सप्तशतानि पञ्चाशद्विंशतानि ३५० मेरुयिकम्पृषापरजद्राशाशयायामपरिमाणं षट् पञ्चा
 शत्सप्तस्त्राणि ५४०० मुख्यनदीपुत्र्यत्वं सप्तशतानि अन्तरनदीपुत्र्यत्वं सप्तशतानि ५०४४ सवगालने ज्ञातानि पञ्चशतिसप्तस्त्राणि ६००० इति तथा

गो०। सीध्याए महाणईए उर्त्तरेण णीलवतस्स वासहरपञ्चयस्स वाहिणेण कच्छत्रिजयस्स पुरत्यिमेण सुकच्छ
 विजयस्स पञ्चत्यिमेणं एत्यण जम्बूद्वीपे २ महाविदेहेवासि चित्तकंठेणाम वस्कारपद्यए प० ? उत्तरदाहिणा
 यए पाईणपईगात्रिच्छिसे सोलसजोअणसहस्साइ पचय वाणउए जोअणसए दुसिअ एगूणधीसइजाए जो
 अणस्स थ्यायामेण पचजोअणसयाइ विस्सजेण। णीलवतथासहरपद्यतेण अत्तारि जोअणसयाइ उह उह उच्च

पूर्वस्थां सुकच्छविजयस्य पथिमाया अत्र जम्बूद्वीपे द्वाप मन्नाविदेहेवर्षे चित्रकटोनाम्नावधस्कारपद्यतः मध्यमः । उत्तरद्विजयायत्त प्राचीनप्रती-
 यानविसीपे पोहण याअमसप्तस्त्राणि पत्रं च द्विसवन्तियोजगतानि द्वीपं च यूकोर्नियग्रतिभायी याअलम्मायागेन, पथयोअनगतामिभिविक्रमेन
 णीलवतो वपचरपचतस्य स्थाने चत्वारियोअणयत्तानि कर्ष्यं मच्चत्वन, पत्थारिण्यत्वं सप्तशतानि उर्त्तरे घन, सद्धमन्तरं सात्रया २ उर्त्तरे घोट्टे पपरियुच्चा-

तण । कच्छविजयमे विप वेतात्स पवतन दक्षिण दिशि शोता मादानदीने उत्तर दिशर्षे गगामसानदीमे प्चिम दिशर्षे सिपू मसानदीने पूष
 दिशर्षे दक्षिणादकच्छविजयस्य वष्टुमध्यमोस्य मध्यमनेयिपे ईर्षा । अस्मि नामइ राकथामी उह । तेहेना राजधानी विनीता रागधानी
 घरीयो सावयो । विहारा देना राजधानीने यिपे कठणामर्षे राजा चक्यति कपमर्षे, सीटो हिमवन्तनीपरि । यायन् सुव भरतदेहेनु साथण ईर्षा प

पु. ५०
 ग. १२५
 ध. १५

ने मध्यरुहे अत्रात्तरे सेमानाम्ना रात्रधानीप्रप्रसा ? विनीताराजधानीसदृशी भस्मितव्या विनीतावर्णकः सर्वोप्यत्र व्याप्यइत्यर्थः । सगलेनाया राजधान्या
 म्या कळोनाम राजा सकयतीं समुरपयते कोपः यस्तत्रपटुइभोक्ता समुस्पद्यते, सतत्रगोके कष्टइति व्यवह्रियते अथत्रपेमानागिदेशेन संयंदापि यथा
 समवक्रयत्पुंरपतिःसूचिता । ननु भरतपुत्रवक्रवत्पुंरपतीकासामियगइति मर्यादास्मियतेत्यादिकः सर्वोप्यत्वोवाध्यः यावत् स्येभरतस्य क्षेत्रस्य उलयण
 मितिमाचन स्त्रायसीकरण परतस्यवक्रिणइति श्लोपः निफूनण प्रप्रस्याप्रतिपति स्तदुज्जोमणित्यथ । भरतयक्रियासवविरसिगं श्रीता कष्टपक्रियुष्टा त
 इयष्टेऽनियगइति । क्षिपारपर्येतानित्याह । यायदुमूर्त्तानुयुक्तानिस्वानि आयया कष्टुनामपेयथात्र कष्टु विज्ञयेदेशः पस्वोपमस्थितिकः परियमति

णाड श्यायामविक्रमेण तद्देय जहासिधू जाव । वेडुयावगसद्वेगय सपरिरिक्ता । सेकेणठेण भते ! एव बुद्धेई
 कळेत्रिजए २ गो० ! कळेत्रिजए वेडुहसस पसूयसस दोहिणेण सीच्याए महाणईए उत्तरेण गगाए महाण
 इंए पञ्चत्येमेण सिधूए महाणईए पुरत्येमेण दाहिणदृकळेत्रिजयसस अक्षमसूत्रेसजाए एत्यणं खेमागामं

यमस्यहेम ष सपरिरिक्ता । अयकेभार्येन भगवत् ? एवमुष्यते कळेत्रिलय कक्षाधिययः गौराम ? कळेत्रिजये देसाहयस्य पयसस्य वक्षिणस्या
 सीतायाभरणद्वारतरस्या गङ्गायासहायद्या पथिमाया विग्भ्रजसहायद्या पुरताः अत्र इषिषारुंक्ळस्य विक्षपस यमुमध्यदेशभागेशुमानाम्ना-
 रात्रधानी प्रप्रसा ? विनीताराजधानीसदृशत्वमित्यथा । तत्रनेमापारात्रधान्या कळोमाद्यारागा समुत्पद्यते - सहा स्थिययत् ? यावत् भवे भर-

पहे क्षरी परिचित्स सुपुत्रा पै ॥ किष्वां दे भगवन् ! उतरारुंक्ळ विजयतीं क्षिपे स्वपत्रफुट नाम पयत वे । रे गौतम ! सिधूकुहने पूय विगिष
 गगाकुहमहं पथिम दिगह नीलत्रा चर्पपरपदंतनत्र दक्षिण दिग्निने गीतयस्यवे इहां उतरारुंक्ळ विजयते विपे स्वपत्रफुट नाम
 पयत वे । आठ योजन अं उरुपपुं तेषु प्रमाथ जाणयु यायत् से०, सेइती रागधानी उत्तर दिक्षि काणयी । किष्वा दे भगवन् ! उतरारुंक्ळ वि

शुद्धीप०
 गगा ॥
 प०८६॥

विजये वीणाद्वन्द्वदिवम्बा श्रीगायामशापा उतरव्या गङ्गायामदानया पश्चिमायां सिंधीमहागयाः पूव्या वृष्णिह कच्छविजयस्य यदुमप्यदेशना

जए उसभकूडेणाम पक्षए प० ? गो० ! सिंधुकूडसस पुरित्यमेण गगाकूडसस पञ्चत्यमेण णोलवतसस वा
सहरपक्षयसस दाहिणिस्वे नितये एत्यण उत्तरहूकछविजए उसहकूडेणाम पक्षए प० ? अठजोद्यणइ उहु
उत्तरेण तवेय पमोण जाय सेरायहाणी से जअरं उत्तरेण नाणिअह्वा ॥ कहिसु जते । उत्तरहूकछविजए
गगाकूडेणामकू डे पं० ? गो० ! चिन्नकूडसस अस्कारपक्षयसस पञ्चत्यमेण उसहकूडसस पक्षयसस पुरत्य
मेण णीत्यसस वासहरपक्षयसस दाहिणिस्वे नितये एत्यण उत्तरहूकछवे गगाकूडेणामकू डे प० ? सठिंजोअ

वनदुटागायाकूटः प्रप्रतः ? गी० । किन्तु कूडसस पूव्या गङ्गाकुण्डसस पटिमाया नीलवती यपरपर्वतस्य दाहिणात्ये निसम्बे अय एतरासुं कच्छे
विजये जयमकुटोनायापयतः प्रप्रतः ? अष्टौ योत्रासूयपुयत्नम्, तदेवमासु यायद्राजधानी, सेयवत उतरस्यासखितथा, क्षमदन्त ? उत्त-
रादे कच्छे विजये गङ्गाकुण्ड नायाकुण्ड प्रप्रतः ? गीतम् ? चित्रकुटसस सस्कारपवतसस पश्चिमायां अयमकुटसस पयतस्य पुरतः नीलवतीवशाकारप-
यतस्य दाहिणायै नितम्बे अय उत्तरादे कच्छे गगाकुण्ड नायाकुण्ड प्रप्रतः ? पटिपोत्रनायायासविक्रमाप्यान्, तथैव यथासिन्धु, यावत् येविक्रया

नागपत्ते पात्रम् पत्ते यावत् जयम् अर्थे राजधानी मय काशत्रो भरत क्षेत्रता सिंधु कुड सरीपु सस जाणवो यावत् । वेद विधुकुण्डसस दक्षिण दि
शिर्षे भारवर्ष सिंधु गङ्गाश्री उतरादे कच्छ विजय साहि जायतीयकी सात अत्रार नदीए पूराती यकी इठइ विनिच गुफानइ वेताह्य
पयानं भेदेशेणइ दक्षिणादे कच्छ विजयानि जायती आयता यकी अउदरअर गरीए मडितचकी दक्षिणदिशि शोतामहानदी साहि
भवई सिंधु गङ्गाश्रीकुपी नीकणसे प्रयावर गीता साहि मलता मुप अय । भरत क्षेत्रको सिंधु सरीपो प्रमाअइ जाखयी यायत्, वे यम्

सं. १११०
पान. १११
१११११
१११११

प्रजातायेन तारासप्तत्यारिषत्पुङ्गवस्य, प्रयनमित्युप्ररूपणा ततो गङ्गायादिति । अथकेनार्थेन भवन्त । एवमप्यथे कष्टोयिजपः कष्टोयिजपः गीतम् । कष्टे

मठि जीशुणाद् आयामविक्रमं ज्ञाव भवण श्यठैरायहाणीशु जेयत्वा, नरहसिधुकुसुरिस सव्वनेश्वर
जाव ॥ तस्सणसिधुकुसुरस दाहिणिल्लेण तारणेण सिधुमहाणहं पव्ठ्ठासमाणी उत्तरह्कछविजय एज्जेमाणी
२ सत्तहिनलिलासहसंसेहि श्याउरेमाणी २ अहेत्तिसिगुहाए वेअह्ठपह्वय दाळयित्ता दाहिणह्कछविजय
एज्जेमाणी २ चउह्ठसहिं सलिलासहसंसेहि समग्गा दाहिणेण सीश्वमहाणह्ठ समप्येई । सिधूण महाणहं पव
हेशु म्हेसु नरहसिधूसुरिसा पमाणेण जाय टोहिशु यणसहेत्ति सपरिरिकत्ता ॥ कहिण्य ज्ञानं ! उत्तरह्कछवि

कच्छं विजये विपुण्ड्र नाप्राकुण्ड प्रच्छं २ पटि याज्जानिमावावबिक्कमाभ्यायावद्भव अर्थैरासयामीचनेतव्या । भरतविपुङ्गुसदृश ययौतव्य
यावत् । तस्य तित्युङ्गुस्य दासिणात्येमतोरक्षेण तित्युमंशानदीप्रधुत्वा सती उत्तरादृक्क विजय यज्जती २ सप्तनि मलीलासहस्रैरापूयमाणा २
अथस्तिमित्स्त्रगङ्गायावैसाक्ष्यपवतं तारगिग्यावशिष्यादेकं विजय यज्जती २ पतुदशभिः सलिलासहस्रे समप्रादक्षिणेन सीतांस्त्रगामदीमनुपग-
पति । तित्युमंशानदीप्रवाहे च सुते च भरतमित्युमदशप्रमाणेन, पावददृश्या वससहस्राभ्या सपरिरिक्ता ? क्षमदत्त ? उत्तरादृक्क विजये श्व-

युरकार ययतनत्र पूवदिशि बिन्नकूट नामा खखारा पयतनत्र पयिन दिशि इच्छा अयुद्धीय नामा द्वीपने विपे यावत् सीदृश्यादृक्षे । तिमज दत्ति
शादं कटनी परि गाखयो सव । किष्ठा ये भगवन् । अयुद्धीपनागे द्वीपने विपे माहा विदेष्ट कुत्रमे उत्तरादृक्क विजयपने विपे विपुङ्गुट नामक
२ कुठ छे । ई गीतम् । माणवतनामे वरकारा ययतनत्र पूर्वदिशि अयमकूट पर्वतने पश्चिम दिशि मीलथम नामे मयंवर पयंतने वृत्तिपदिशि
ने नीतंपरुमण्ड इच्छा अयुद्धीय नामा द्वीपने विपे माहाविदेष्ट क्षेत्रे उत्तरादृक्क विजयने विपे विपुङ्गु नामे कुठ छे । सादि इ० योजन

नरसिंहीसत्यस्य गङ्गानुपश्रयमिषुप्रपन्नकृता इष्टतु मित्युपपद्यस्यसायस्यं ते इति कथयत्ययः इच्छते । इष्ट मास्ययद्रुस्कारतो यिज्ञायमरुपस्थायाः
 १ अट्टयासं उत्तरहृकृष्णाम । अजए प० ? गो० ! वेच्छहृस्स पञ्चयस्स उत्तरेण णीलवतस्स वासहरपञ्चयस्स
 दाहिणेण सालवंतस्स वस्कारपञ्चयस्स पुरत्यिमेण चित्तकूहस्स वस्कारपञ्चयस्स पञ्चत्यिमेण एत्यण जयवृद्धि
 २ जात्र निष्पत्ति तहेत्र णेच्छसं ससु । काहिण मते । जंबूद्वीवे २ महाविदेहेवासि उत्तरहृकृष्णविजए सिघुकु
 णामकृते प० ? गो० । मालयतस्स वस्कारपञ्चयस्स पुरत्यिमेण उत्तरहृकृहस्स पञ्चत्यिमेण णीलवतस्स वास
 हरपञ्चयस्स दाहिणिह्वेणितत्रे एत्यण जयवृद्धि २ महाविदेहेवासि उत्तरहृकृष्णविजए सिघुकृष्णामकृते प० ?

या न वेमात्प मवन्ति कूटानि ॥ १ ॥ कप्रदन्त ? अम्बूद्वीपे २ महाविदेहेवर्षे उत्तराद्रुं कंभानाघ्राविश्रयः प्रशस्तः ? गी । धैतात्पयस्योत्तर-
 स्यां नीलपता शपपरपतस्य दाघिस्यसा मास्ययतोयच्छस्कारपयनस्य परतः चित्तकूटस्य वस्कारपपतस्य पयिगाया अत्रजय्यवृप२०, याव-
 रिमथ्यति, तपेवसेतस्य वर्षे । कृपदन्त ! अम्बूद्वीप द्वीपे महाविदेहे वर्षे उत्तराद्रुं कंभविश्रये चित्तुपुपह मात्राकुम्भ प्रशस्त ? गीतग ! मास्यवतो
 यथाशरपयनस्य पयस्या अयन्नकूटस्य पयिमतः मोलयता तपपरपयतस्य दाघिस्यात्येणितस्यो अत्र अम्बूद्वीपे द्वीपे महाविदेहे वर्षे उत्तराद्रुं

से पय यत्र २ यिष्ठापराना मगर यस्य हर । छाभिगुम्भ बि ट्य उत्तर दिगीनीं अथि सीतामदी यकी ईशानश्रृषपी अथि, सप दक्षिण दिगी
 ने यंथा गीयर्षे द्रुनी खरं कूट ए नव कटे खे । चिन्हायतनकूट २ दक्षिणाद्रुं कटकूट २ पश्यमातगुष्ठाकूट ३ माखाभयकूट ४ धैतात्पगिरिकूट ५ पुणे
 गत्रकूट ६ तिमिकुष्ठाकूट ७ उत्तरकट्याद्रुं कूट ८ धैशमथकूट ९ धैतात्पयतस्ये विपे ए नव कूट इष्ट १ किरा हे भगवन् ! जयवृद्धिपत्ते विपे महा
 विदेहे येनर उत्तराद्रुं कप गाने यिन्नय खे । हे गीतस ! धैतात्पयतस्ये उत्तर दिग्नि नीलवत तामे वर्षे यत्र पञ्च मे दक्षिण विश्व साकयत मामा

जयवृद्धिप०
 भाग० ६०
 ३ वच० ५ ॥
 ॥ ३१३१ ॥

नाप्यष्टावपि भूटानि वाच्यानि । तद्यथा द्वितीयं वक्ष्यक्यां हुं कूट तृतीयं च प्रपातगुहाकूट चतुर्थं साखीनिपदैकदेशेपदसमुदायोपधाराम् साग्निम-
 त्रकूटं श्रेयस्वस्त । परविजयवेताल्होपु सर्वेषु विद्विनीपाएभकूटस्वस्थदक्षिणोत्तराहुं विजयसमानासके यथाद्वितीय दक्षिणक्याहुं कूट अष्टमसुतरक्याहुं-
 कूट इतराणि भरतयेताल्हकूटसमानाकानीति । अथात्तराहु कश्च प्रज्ञायति । कश्चिन्मित्यादिव्यक्त । तथैव दक्षिणाहुं कश्चवद्वृत्तय यावन्सिद्धास्तीति ।
 अथैतदन्तर्निमित्तानुब्रुवक्तव्यमित्यदि । कश्चिन्मित्यादि । व्यक्त । पर नितस्योक्तकः । शापशायमनिर्देशनाह । भरतस्त्रियुक्तुनश्चरिचवधु शेजश्च
 पृत्यादिसर्वगतार्थम् । गङ्गागमेन व्याख्यातत्वात् । तत्रैव अथभकूटवक्तव्यनाह । कश्चिन्मित्यादि । प्राग्वन् । अथगङ्गाकुनमस्तायनायमाह । कश्चिन्मित्यादि-
 त्यादि । त्रियुक्तुगमे निविशोपः सर्वापि वाच्याः पर शतो गङ्गागदी खडप्रपातगुहाया अथापैताल्ह्यविभिद्य दक्षिणैजायं गीतामनुपनप्यंतीति । मनु

ज्ञानं संदीप्तं वीक्ष्यात् ईसाणस्व संसालं सङ्कास्व ॥ कूटा । सिद्धे १ कच्छे २ रक्तहग ३ मोणी ४ वैश्वह
 ५ पुस्त ६ तिमिसगुहा ७ ॥ कच्छे ८ वंसमणय ९ वैश्वहृजतिकूहाइ ॥ १ ॥ कहिस्य भते । जन्मदीवे २ महा

यत् द्वाभ्या संवत्पृष्टः, भरतवेताल्ह्यसदृशः मवर, द्वेशेनीशायनुः पृष्ठ प म कतव्य, विजयविक्रमसदृशः आयासेन विक्रमः उच्यते इदृ-
 यः तथैव, विद्यापरश्रेयस्यः तथैवमवर, पञ्चपञ्चागद्विद्यापरमपराधानाः प्रज्ञता ? आभियोग्यश्रेयसः ॥ एतस्या आभियोग्यश्रेयसः सीतायाम-
 शान्दार्थं गानस्य शैवा शक्येति, कूटाणि, सिंह १ कच्छ २ खण्डक ३ नाथि (जत्र) ४ वैताल्ह्य ५ पूर्ण ६ तिमिसगुहा ७ ॥ कच्छ ८ वंसमणयं

यथा वेताल्ह्यनामं प्रवेत तै । ई गीतम ! दक्षिणाहुं कश्च विजयने उतराहुं कश्च विजयने दक्षिण दिशि चित्रकूटमे पश्चिम दिशि साक्षयन्त वस्यार
 पयतने पूर्वदिश इहा कश्च विजयने विषे वेताल्ह्यनामे पयत तै । पूर्वे पश्चिम नांयो उतर दक्षिणे पोहलो अक्षिणे वे वरकारा पयतने पारस्यो,
 पूर्वदिशिनी सपि यावत् येनं फरत्साह । भरत ज्ञेयनां वेताल्ह्य १ जेइयो, पतलो विजये, वे याहा जीवापण्डे भनुयपुष्ट मन्तराया विजयु ना
 पोहलपयो जेतसा सावपणे तै पोहल पसे उर पणे देही कूहपणे तिमश आकनो, विद्याभारीनी, सपि तिमज काच्यो, यमलो तिमशेप, वेपा

शासनं कार्यं च भारतवैशाख्यवदेत्ययः उक्तस्य सम्पन्नवशयोक्तमतिक्रमे विद्यापरमेस्वी तथैव नवरसिति विधीयः । पञ्चपपाग्न २ विद्यापरमगरावा
 च । प्रथमः एकैकस्या स्त्रीदक्षिणार्धे स्त्री उत्तरार्धे स्त्रीया भरतवैशाख्यपुत्रदक्षिणार्धः पञ्चाशुसुरतसुवृष्टिभगराकीति प्रेक्षे आभियोग्यार्धे स्त्री तथैवतिगन्त्य ।
 काश्चः विद्यापरमे विद्यापुत्रे दशयाचनतिक्रमे दक्षिणोत्तरार्धेन द्वैभवतः अत्रापिकारात् मयवैशाख्यपुत्रे विधिज्ञापनात् । उत्तरद्विभक्त्याः एषा
 निवाय्यप्रथम्यः शासनायान्तरात्पुत्रा इगानस्यद्वितायकस्येवम्य यथाः शोलादसिखस्थाः शशस्याद्यकस्येन्द्रस्य किमन्नायति । गीताया उत्तरदिगियेनि-
 मपवैशाख्या स्त्रीषु यास्यामयोप्यश्वयो दक्षिणार्धेन तत्रागवा ताः सत्राः सौभूमैत्रस्येति बहुश्रवणत्राय विजयशक्तिमकवैशाख्यपुत्रे यमपेत्तया द्रुपस्य ।
 अथद्वैशाख्यविवनव्यापीति तदुद्देशमात् । कृष्णविव्यात् । अथनक्रामान्यात् । पयस्या प्रथमं मिहापतनदृत्तमः पश्चिदिदिगमयनव्य

पाङ्कगर्हं गायत्र उदी गद्वाहिंगात्रि छुषी दुहात्रस्कारयत्तु पुठे पुरात्यमिस्राए कोष्ठीए जाय दौहिथिपुठे भरह
 वस्यदुपरिभए, गार दौत्राहाते जीवाद्यपुठे च गकायश्च त्रिजयथिस्कमनरिसेष्टायामेण थिस्कनो उच्चत
 उच्चहा तहेचैय त्रिजाहरसेठीनु नहेचैत्र गधर, पणपसु २ यिज्जाहरणगरावासा प०? श्याभिन्नेगसेठीनु उत्तरि

विषये वैशाख्योपाद्यापवत प्रथमः ० दक्षिणादं कश्चिन्नयस्य उत्तरतः चारारु कश्चाद्यशयस्य दक्षिणस्या त्रिभ्रदुटस्य पथिसतोमात्यय-
 तः पुरतः अत्र कश्चोधिन्नय पञ्चम ? तद्यथा प्राचीनप्रतीचीमापतः उत्तरदक्षिणविक्षीण द्विषाषकस्कारपवत स्युष पीरभ्यत्या फास्या या-

रे प्रगवम् । पित्रयनो कश्चा आकारमाध स्वरूपते । रे गीतम । पर्युं ममो रसस्त्रीक प्रुमिभाग के यावत् स्त्रिमे कारीने करी । साद्यते मकी-नुवादिदि
 करी शाभायत्त से । दक्षिणादं कश्चागासा रे जगवन् । विजयनो मनुष्यतनुं चेष्टो आकार भाव स्यात्प कथ्यो । रे गीतम ! तेह मनुष्यनश्च त्र प्रकारा
 सपयप से, यावन् केतलार्थक सकनु स्वनो अस्तकर से । किश्वा रे मगधन् । जयुदीपमासा द्वीपके, तेइने विपे नाश्च विदश्चेत्रने विपे क्वच विज-

नान्यमायपि सूत्रानि याच्यानि । तद्यथा द्वितीयं शिष्यकथाहं फूट सतीयनमप्रपातगुहाकूट घटुर्थे मात्मीतिपदैकदेशेपदसमुदायोपपारात् माणिभ-
द्रकूट शेषवत्त्वं । परविग्रयवृत्ताख्येपु सर्वेषु विद्विनीयाएनकूटं स्थलदक्षिणोत्तराहं विग्रयसमासके यथाद्वितीय दक्षिणकथाहं कूट एतदममुत्तरकथाहं-
कूटं एतराणि भारतवैशाह्यकूटसमासकानीति । अथोत्तराहं फलक प्रथमपति । कश्चिन्नित्यादिव्यक्त । तथैव दक्षिणहं कश्चिद्वृद्धय यायभृत्सिञ्जलीति ।
अथैतद्वत्तर्थाभिं चिन्सुकुसुयक्तव्यमित्यष्टि । कश्चिन्नित्यादि । व्यक्त । पर नितस्योक्तक । आपशापमभिदेशमाह । भरहसित्युक्तुचरिसप्तसु येसुव
इत्यादिसर्वगतापन् । गङ्गामनेन व्याख्यातत्वात् । तत्रैव अथमकूटवक्तव्यमाह । कश्चिन्नित्यादि । प्राग्वत् । अथगङ्गाजुक्तमस्ताथमायमाह । कश्चिन्नित्य-
त्यादि । चिन्सुकुसुगमे निधिशेषः सर्वोपि वाच्यः पर शान्ती गङ्गामवी खहप्रपातगुहाया अथयैताख्याविभिद्य दक्षिणभागं शीतानमनुत्तप्यंतीति । ननु

स्वानु संतीनु सीध्याए ईसाणस्स संसानु सक्कस्स ॥ कूठा । सिद्धे १ कच्छे २ स्कडग ३ मोणी ४ वेंस्यट्ट
५ पुसु ६-तिमिसगुहा ७ ॥ कच्छे ८ वेंसमण्ये ९ वेंस्यट्टेज्जतिकूडाइ ॥ १ ॥ कहिण भते । जवूदीवे २ महा

यत् कूठाया मयस्पृष्टः, जगतनेताख्यसदृगः गवर, द्वैधादेभीयाधनुः पृष्ठ प ग कतव्य, विग्रयविक्रमसदृग्य प्रायामेन विक्रम उच्यते उच्यते उच्यते
थ तथैव, विद्यापरश्रेण्यः तथैवमयं, पञ्चपञ्चाशद्विद्याधरताराधामाः प्रष्टसाः ? आभियोग्यश्रेण्यः ॥ एतरस्या आभियोग्यश्रेण्यः सीतायाम-
इतिमयाईशामस्य शेषा शक्यस्येति, कूटानि, भिद १ कच्छ २ खयरद ३ माणि (मद्र) ४ वेताख्य ५ पूर्य ६ निमित्तगहा ७ ॥ कच्छ ८ वेंसमण्य

पतो वैताख्यनामर पर्वत ठी । इ गौतम । दक्षिणहं कच्छ विग्रयने उत्तराहं कच्छ विग्रयने दक्षिण दिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार
पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार
पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार
पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार पयसने पूर्वदिग्मश्चिन्नकूटने पश्चिम दिग्नि मासवन्त वसुधार

स्त्रिमिस्त्राए काशीए पञ्चत्वनिष्ठ थरकारपञ्चयमिति बोध्य । तेन पीरस्त्य वधस्कार विप्रकृतनामान पाद्यात्य क्लोत्था पाद्यात्य वधस्कारमाल्य-
 यत धातएवद्वाभ्या काटिभ्या स्पृष्टः भरतवैतात्म्यसदृशगुरुः रजतमयस्वात् रुक्मसस्यामस स्थितस्वाध नयर द्वेवारे शीया धनु पृष्टष नक्तनेत्य मयक-
 क्षेत्रवर्तिस्यात् लयप्रागयतत्तरतयैतात्म्यसदृशइत्याह । यिजायस्यच्छादे यैयिकम्भ किण्विदूनत्रयोदशाधिकहृदिशतियसयोजनरूप स्तैम सदृशआया
 नेन । कोपः विप्रपस्योपिकम्भयिभागः सोऽस्यामविप्रागइतिविष्णुः पचाशयोजनरूप तस्य पञ्चयिगति योजनरूप तद्वेधः पञ्चयिगतिरिक्ती

जाय क्रिप्तिमेहिचैत्र श्युक्तिमेहिचैत्र, दाहिणहृक्छेग जते ! यिजए मणुश्याण केरिसए श्याथारजावपक्रोश्यारे
 प०? गो० । तेसिण मणुश्याण छष्टिहेसघयणे जाव सछदु र्काण मतकरेति ॥ कहिसु मते ! जबूदीवे २ मा
 हाविदेहेयासे कळेयिजए येयहेणामपेवए प०? गो० । दाहिणहृक्छेत्रियसस उत्तरेण उत्तरहृक्छेसस दाहि
 णेण चित्तकृत्सस पञ्चत्यमेण मालवतसस वस्कारपञ्चयसस पुरत्यमेण पत्यण कळेयिजए वेश्यहेणामपेवए प०?

गोश्वरेयोचनयते किण्विद्विगयोनेयिक जम, पत्य कसस्यामसस्थित ॥ दक्षिणादुक्कस्य भदरा ? दिजयस्य फोहगशाकारभावाप्रत्ययतारः प्रशा-
 , स ० गीतस ० यदुसुनरसखीयो मूसिपाणः प्रष्ट ० यावरकयिनेदेयाकयिनेचैच, दक्षिणादुक्कस्य भदरा ? विजये मनुजाना कादृशश्याकारभावाप्र-
 त्ययतारः प्रष्टसः ० गीतस ० तेया मनजाना पडविष सइमन यावसर्वदु खानामस कुंपति, क्तमदत्त ० शान्यद्वीपे द्वीपेनहाविदेहेवैर्षे कळे-
 फूटमाना भरदार। पयतन पचिम दिग्ग माल्यसक्त, यरकार। पयतने पूय पिणइ इहा जयद्वीपतस थिप मशा किंदेइ क्षेत्रय, दनिशादुं फलनेने
 यिजयखे । सुसर दक्षिणइ लाया पूय पचिने पोइलो खाठ ८ इखार योजन थिसइ एकोनरि ८०-७१ योजन अने एक उगळीसीउ भाग योजनको
 साय परे । यइ २ इखार योजन बइसइ सेर २ २ १३ याजग कारक ऊणो एतणो पोएत प्रणे । पत्यकले सम्भाने सस्थितखे । दक्षिणादुं कळमाना

मयद्वीप०
 भाग १६॥
 ॥ अ०४॥

विजयः प्रकृतः ? गीतम् ! वेदाख्यगपयसस्य दक्षिणस्या ग्रीतायागपुनद्याः उत्तरस्या पितृकृतस्य यदस्कारपर्यंतस्य पूर्वस्या अत्रात्तरे जयुद्धीपेद्वीपे
 यावद्दक्षिणापुकच्छामान विजयः प्रकृतः ? उत्तरस्याद्विशेषपक्षय प्रागव्युद्योष्य । अष्टीयोगनमस्त्याधि द्वेष गुणमस्त्युत्तरे योक्तागते मकरधकीम-
 विजयिभाग याजमरयायानेन एतदफालात्सिद्ध पौलशसहस्र पद्मगतद्विनयतियोगकलाहृमरुपात् कस्ययिजयमागात् पद्माशद्योगमप्रसाधयेतादपय्या-
 सेऽर्थात्ते भवति । शयमागयत् । अयपकानेनूत्कियो ऽकर्मभूगिरुपायेति सिद्धेत्तमाह ॥ दक्षिणहृत्त्वादि । दक्षिणाङ्गरतप्रकारण्येत् नित्यिगेप
 व्याख्येय । अत्रमनुस्यस्वरूपपृष्ठति । दक्षिणस्यदिकल्पं । अथास्य श्रीमाकारिण्य वेतादवदतिमात्रा प्रतीत गिरि स्थामतःपृष्ठति । दक्षिणमित्यादि ।
 स्पष्टमवर । द्विधाधरकारपरवती मास्यवद्विनकूटवराचारी स्पृष्ट इत्नेव मनर्पयति । पूर्वया कात्यायावत् करणात् पुरत्विसिद्ध परकारपक्षय पय-

यिद्विषयो अथजास्यगसहसाइ दोखिस्यगसिद्धरे जोस्यगसए एगत्र एगूगवीसहभाग जोस्यणसस अ्यायामेण
 दोजैःस्यगसहसाइ दोखिस्यतेरसुत्तरे जोस्यगसए किञ्चिद्विसेसूणे थिस्कर्मेण पलिध्यकसठास्यसठिए दाहिगह
 कठस्सण भते; थिजयस केरिसए स्यायारजायपन्नोस्यरे प० ? गी० । वज्रसमरमणिज्जे भूमिसागे प० ?

स्य पश्चिमाया माल्यता वचस्कारपरवतस पूर्वस्या अत्र बन्धुद्वीप २ मन्दित्रिद्वेषर्षे दाश्याऽकच्छागात्राथिसयः प्रकृतः ? उत्तरदक्षिणायतः
 प्राचीनप्रतीचीमविलीबः अष्टीयोगनमस्त्याधि द्वेषकपुस्ततियोजनगते एक प यकोमयिगतिमाग योगनस्यायानेन, द्वे योजनसद्वेष्टेष्टे पत्रयोद-

उत्तर योजन अने विमर्ष तेर ५२ ५३ योजन कार्क अवा पोरुत्तपये अह । कथामा विजयने यजुमच्यमाने ईश्वरा वेताख्यमाने पयतछे, जेष वे-
 ताद्वय पर्यंत क्व यिजयमते र्मे प्रागव्य विद्वयतो यको रवठे ये प्रागे । ते केषा दक्षिणाङ्गे कळ अने उत्तराद्द कठ । किदा ते मगयन् । जयुद्धीपमा-
 ना द्वीपान विपे गहा विवेष्टेवत्र दक्षिणाद् कथमाने विजय छे । इ गीतम् । वेताद्वय पश्चतने दक्षिणदक्षि गीता मन्मन्दीमश् उत्तरदक्षि थिय-

पुस्तकमेकपुस्तकं दशसहस्राणि १००० पूर्वापरमवशात्सर्वमयो रायामयसुखस्वार्थिणो मन्त्राणि ४४०० सर्वमीमने आसामि पशु पट्टिमन्त्राणि पशुग-
 तानिचतुनवत्यधिकानि ६४५०४ एतन्मन्त्रद्वीपविस्तारात् गोप्यते गोधिते च मनि आत त्रोप पन्त्रमिगन्त्रमन्त्राणि यत्पारियताति पशुसराति ३४४०६ य
 कैकस्मि य दक्षिण उत्तरे वा भागे विजयाः पोष्य ततःपोष्यमि भोगेइते लब्ध्यामि द्वाविगसिगतामि किञ्चिद्दूतत्रयोदश्यापिकामि २२१३ त्रयादगम्य यो
 अनस्यपोष्य यतुदशनागालकस्वात् युनावमेवै कैकरयविक्रमस्य विक्रमः अथ च भारतपदेताब्देन द्विचारुतइति मन्त्रत्रयियजुराष्ट । कच्छस्यायिजयस्य
 यमुस्यदेशजागयेताद्वः पर्वतः प्रजसः ? कच्छ विजय द्विपाविभज द्विपाविभज सिष्टति तद्यथा । दक्षिणाहंकच्छ चोत्तरावुयकच्छप पगदी नमयोस्तु-
 ल्यकषताद्योतनार्थी दक्षिणादुपेकच्छ स्थाण्ड पृथगाह । अष्टिमित्यादि । इमदत्त ! जवृद्धीपेदीये महाविदेहनाथि ययै दक्षिणादुपेकच्छोनाम

कहिंख जते ! जवृद्धीत्रं २ महाविदेहेवासे दाहिणहुक्छेणामयिजये प० ? गो० ! त्रेश्चद्वस्स पश्वयस्स दा
 द्विणेण सीध्याए महाणद्वं उध्वरेण चित्तकूद्वस्स अस्कारपश्वयस्स वस्कारपश्वयस्स
 पूरत्यिमेण एत्यण जवृद्धीत्रि २ महाविदेहेवासे दाहिणहुक्छेणामत्रिजए प० ? उत्तरदाहिणायए पाद्वंणपद्वंण

ज्ञापयतः प्रजसः २ य कच्छ यिजय द्विपाविभजत् तिष्ठति । तथाणा-दक्षिणाहंकच्छ उत्तरादुपेकच्छ च । कजदत्त ० जन्मद्व्याप द्वापेभशायिददे-
 वीपेदक्षिणादुपेकच्छेणाप्राविभयोक्तः प्रजसः ० गौतम ? वैताद्वस्य पयतस्य दक्षिणस्या मीनायामशानद्याउत्तरस्या पितृकूटस्य यच्छकारपर्वत-

मासा वसारा पयतन पश्चिम दिशश्च । मात्यवत गाभा गजदत्त अस्कारा पयतने पूयविगइ इहा जपुद्वापगामा द्वीपने विने मशान्दिदेइ ऐश्वर्य
 बद्धनासे विजय ठे । उत्तर दक्षिणश्च लाया पय पश्चिमए पाद्वंणो पुन्यक ने सम्यागइ मस्मित खे गगा विपु नाहा गदी ने अने वैताद्वस्य पयंतनइ
 द्वापाने बीप्योक्षश्च परकस्वाद्ये । सोलहजार १६ योजन अगे पाय अइ याणु ५९२ योजन खेठ गणीसिमाभाग योजनमा आस पणै य २००

श्री ५०
 भाग ५६५
 पृष्ठ ०४ ॥

स्याः । पत्राक्षयो गङ्गाविन्मुस्यां घोटाकृताः गीतायायास्याकृच्छादयः गीतोद्यायादीध्यावमादयो रत्नारत्नत्वतीष्यामिति । अक्षरदक्षिणायेति विद्युद्यो-
 ति । पाशुशयानमशस्त्रादि पथयोन्नमशानि द्विजवस्त्वधिकानि द्वीचैकोनियशतिनागी योन्नमस्यापानेन अत्रोपपत्तिं पंथायिदेहविस्तारात् योन्नम
 ३३८४ रूपात् गीतायाः गीतादायाया विरुभोयोन्नम ५०० रूपः शोच्यते श्रेयसादौलस्यत्वं यथास्त मात । इन्द्रयद्यपि गीतायाः गीतोदायाया समुद्र-
 प्रयच्छ्रेयं पशुगतयोन्नममाद्यो विरुभोः अय्यश्रु इीगो इीमतर क्षयापि फल्लुदिविप्रयममीवे नमयकूलयतिनो रमणप्रदेयाययधीकृत्य पश्वयोन्नम
 शतममाद्यो विरुभः प्राप्यतइति । प्राचीनप्रतीचीनेति विद्युद्योति । द्वेयानमसइस्त्रे द्वेष योन्नमयते त्रयोदशोत्तरं किञ्चिद्वृत्ते । अत्राप्युपपत्तिपंथा ।
 इदमहाविदेहेय देवकुत्तरकुत्तनेठमद्रुशाकमवचस्कारपवतातरनदीवनमुसुध्वतिरेकेषाम्यथ सवत्रयिन्नयाः तेष पुर्यापरयिस्तृतास्तुभ्ययित्ताराः सत्रैज
 सिम्न दक्षिणजाने अक्षरभागीया ऽष्टीवचस्कारगिरय एकैकस्य पृथुत्व पश्वयोन्नमशतानि सवयचस्कारपृथुत्वमीलने बत्वारि योन्नमपश्यादि अगन्तर
 नद्यथ पद एकैकस्या दातरमद्या विरुभः पश्वयिद्या यागन्तगत । तत सर्वोत्तरमदीपृथुत्वमीलने सातानि सस्यतानि पश्याशदधिकानि ३१० द्वेष
 यन्मुखे एकैकस्य यन्मुखस्य पृथत्वमेकोमप्रिशृङ्गानानिद्विविश्रुत्वधिकानि २९२ उप्रयपृथत्वमीलनेजातानि अष्टापश्याशृङ्गतानि पादस्वारिगदधिकानि

णसहस्साह द्वीणिश्रुत्तेरसुत्तरं जोष्णसए किर्थाश्रसेसूणे विक्रमेण । कच्छस्सण त्रिजयस्स वज्रमद्भवेमन्नाए
 एत्यण वेस्यहेणामपसुए ५० ? जेण कच्छत्रिजय दुहात्रिसयमाणे चिठ्ठं त० दाहिणहुकच्छच उत्तरहुकच्छच

विन्मुस्या महाजदीष्या गीताकल्पन पवतण च पटजागप्रविमत्ताः पोल्लगयात्रमशस्त्रादि पश्वद्विजयति बागन्तगतानिद्वेष पश्वोन्नयिथतिभागान्
 यात्रनस्य आपानेन, द्वेयोन्नमसइस्त्रे द्वेषयादाशानरेयोन्नमशते किञ्चिद्विगोयोन्नममेन, कच्छस्य विजयस्य प्रभुमभ्यदेशभागे एतत्र येताक्योभा-
 स्योगमनी स्थिति नमइ छत्र । तिषण अयन दे गीतम । इम कहीच छे निरतर पक्षे यावत् सदैव नित्यच्छत्र । किदा हेमगतम् ! जवद्वीपने विपे ।
 मथा विरेइस्त्रेय कबतामा विजय छे । प्रयण विजय । हे गीतम ! घोटा महाजदीष्य उत्तरविगइ भीमयत संपंपर पयतने दक्षिणदिशि । पित्त कट

वृत्तिकोपि सीमनसगजदत्तपवतस्य पूर्यते ऽयमेवशिश्रयः। दिकभो वाच्यः, तथापश्चिन्निवदेषु गीतादायादधिच्यतो विद्युत्प्रप्रस्य पश्चिमतो प्यग-
 नेयकतः । तथाग्रीतोवायाउत्तरतोपि गत्यमादस्यपश्चिमत इति ॥ अथमादधिष्ये न निरूपये अयमेवशिश्रयः प्रयस्यविभ्रगमुखे फञ्चियिजय
 यिद्यदुराह कश्चिदुक्तोति । क्वमदस्त । क्वमद्विपद्वीपे महाविद्वेष्वेपे लच्छोनाम विभ्रय प्रकृत ? गीतन । गीनायामशानद्या उत्तरस्या नीलवतोयप-
 धरपर्वतस्य वृत्तिकस्या चित्रकूटस्यमरलक्षशरकारपर्वतस्य पश्चिमाया माल्यवतीगजदत्ताकारयस्यारपवतस्य पूर्वस्या अत्रातरे मन्नाविदेश्वेपे कच्छो
 नाम कश्चिर्नविलोसख्यभूविभागरूपो विभ्रय प्रकृत ? सर्वोत्तमा विजैतश्वत्सवर्तिनानितिविषय- अन्नादि प्रवाचनिपतिनेयसद्या तेमेवमन्वयमात्र-
 द्वाग ननुसाधारणप्रवृत्तिनिमित्तापन्नानमिति । उत्तरवृत्तिस्याम्यामायतः पूर्वोपरवित्सीकः पत्यकृत्स्यमानसस्थितः ध्यायतमत्तुररुत्स्थात् गङ्गास्थिसुस्या-
 मशानदीभ्यां वैताद्वेगप पयोणे पठभागमवियन्तः पठ्यदीकृतत्पर्य । एवमन्येपिविषयाभाव्या, पर श्रीताया उदीच्या कृत्वावय गीतोदस्यावा-

बुरकारपञ्चयस्स पुनस्त्यमेण एस्यण जम्बूद्वीपे २ महात्रिदेहेवास कलेणाम विजए प० ? उत्तरदाहि
 णीयए पार्श्वणपईणत्रिन्विको पलिच्चकसठाणसठिए गगासिधुमहागईहि वेयहे गय पञ्चएण छान्नागप्यविजने
 सोलसजीयणमहस्साड पवय वागउए जीञ्चणरए दोणिञ्च एगणधीसइभाए जोञ्चगस्स ध्यायामेणं दीजोञ्च

गीतन २ सोवायामदानद्या उत्तरस्यानीलवतो वपथरपवतस्य वृत्तिकस्याचित्रकूटस्य वरास्कारपयतस्य पश्चिमायामाल्यवतोवत्सकारपयतस्य पूर्व-
 स्या अत्रान्वद्वीपेद्वीपे महाविद्वेष्वेपे कच्छोगात्रायिकस्य प्रकृतः ? उत्तरवृत्तिसापत प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णं पत्यकृत्स्यमासस्थितः गङ्गा-

धेन सर्वेय पञ्चवत्सः कुल कुलश्च खर्षे न गुणमते मास्यवत नामश्च गजदत्त यजारां पर्वतना यचू म्मन रत्नणीक भूनिभाग प्रति थापरश्च कपित स-
 ह्या अत्रसंपात्ते विपे मुक्ता फूलमा पुग समुद्र शिवा तेने कपपरिं करी सधित खर्षे । मास्यवत्त नामश्च इहा देयता महा ध्वविधिला याधत् प-

तरे संभवत्यतरोत्तरीयमिति ॥ स्वास्वयमेव ज्ञातव्या । तथा यगपुत्रगवपीकृत्येकोविजयपति प्रतिविजय म विदा अष्टौ विजयाः सत्वारो वषट्का
 रा क्रियाऽन्तरमयो यगपुत्रैकमिति । इयमत्रभायना पूर्वविदेष्टु साश्वयतो गज्वलपयतरय पृथः शीतापाठसरल एकोविजयः तत्र पूषभया म
 पशोवषट्कारः, ततोपि पूषभयाट्टिठीपोविजयः, ततोपि पूषभयां प्रथमातरगदो ध्यानक्रमेण तृतीयाविजयः, द्वितीयोवषट्कारः चतुर्थविजयः द्वि-
 तीयांतरगदापशमाविजयः तृतीयांतरगदाः षष्ठोविजयः तृतीयांतरगदीमसमाविजय चतुर्थोवषट्कारः सप्तदशकयगुय गगव्यामस्र ययगोसाया

अणतमालयतस वरकारपशुयस वक्रशमरमणिज्ज नू मन्नाग वायविद्युश्चुग्गवालामकूपुण्फ पुजोधयारकलिश्च
 करेति मालवतेश्च इत्यत्रैव महिहोप जाव पाल्त्रयमठिंए परिवमई । सेतेणठेण गो० । एय युसई, श्युत्तरचण
 जाव णिञ्चै । काङ्ग भते । अबूदोवे २ महाशिवदेहेभासे कच्छेणाम विजए प० ? गो० । सीञ्चाए महाणडंए
 तन्नरेण णीलवतसस यासहरपशुयसस दोस्केण श्रित्तकूटस वरकारपशुयसस पञ्चत्यमेण मालत्र तसस

२ वषट्कः शारिकागुणः, तत्रमालिकागुणः यावन्म गृह्णिकगुणः, तेगुणः दयाव्यवधानि कमुमानि कुरुमयन्ति ॥ येत भास्वयतावषट्का
 रपवतस वरुमसरसर्वाय भूमिनाग वातविपतापयागः। मुक्तपयपुत्रापवारकलित कुषन्ति, मास्ययातभदेवामचधिकापाथरपस्त्रोपमस्थितिकः प-
 रियमति । एव तेणर्येण गीतस ? एवमथ्यते, सतोमन्तर यायत्रे तस्य । कभदस ? जम्बूद्वीपद्वीपे मण्यदिदेष्टेवै कच्छोणाप्राविजयः प्रश्ना ?

पात्रम अने पाचठि ईध वकार ध्यान बली कसे खत्रीस योजन परिपपत्र श्रेय णिस वसर वषट्काने पसरश्च राजधानीनु प्रमाण या भगयता सूत्र
 ने विपे कट्टर । तिम ईहा पचि प्रमाव जाववा । तेस्यै छयै रे भगवत । इम यदीह डे मालवत यखारो पर्यत २ माने मालवत नाम च गजदस
 यकार वते देयने विपे विहां २ यवा सरोखा नाम च यनरपतीना गुणः । नव मासतीना गुणः, यावत् सगदतीका यनरपतीना गुणस्य । तेषु गु-

अबूदोप
 भाग० १६
 व ०४४
 ३६१५

॥ तत्र वेमरोः प्राक् तेषु पूर्वविदेहाः तेषु शीतायामहामद्या दक्षिणोत्तरजागाभ्या द्विधा विभक्ता । एव येमरो पश्चिमाया ते अपरविदेहा स्तं पि तथैव
शीतोदया द्विधा विभक्ताः यय विदेहाया पत्वारोभागावर्शिताः । समत्यमीषु विजययसस्कारादिव्यवस्थालापधारं पिनायगत्या सुत्रकृद्गुणपिपयमा-
द्वरीत्या योपनीयाया तुर्योषा विलसतो निरुप्यते । तत्रैकैकस्मिन् भागे यथायोगे मास्यवदादे गजदन्ताकारवत्स्कारगिरिः समीचे एकोयिजयः तथा-
पत्वारः सरलवत्स्कारास्त्रिभुजसंभृताः । एवासप्तमाया वस्तुना मन्तराणि षट्सयश्राव्यमन्तराणि रूपोनानि भवति । तथात्र प्रतीसमेत सुतष्ट्यामगुली
मामप्यवरात्रानि त्रीणीति ततोऽन्तरेऽन्तरे एकैश्चन्द्रायास षड्विजयाः, एतेषु चत्वारो वत्स्काराद्रय एकैकानरनद्यासरिता स्तस्यनुष्ठानद्रोणा न

स्ताइ पश्चिञ्च सहस्रमाइ छञ्चत्तीसे जोश्र्चणसए परिक्वेवेण, सेसजहाचमरचचाए रायहाणीए तहापमाण
जाणियसु ॥ सेकेणठेण जते! एव बुञ्चइ मालवतेण वस्कारपसुए गो० ! मालवतेण वस्कारपसुए तस्य २ देसे
तहि २ थठवे मरिश्चागुम्मा णवमालिछागुम्मा जाव मगदतिश्चागुम्मा, तेणगुम्मा दसठवसु कुसुम कुसुमेति ।

जगत्तमइस्त्रैपचपष्टि च योजनसप्तस्राक्षिपट् च षड्त्रिंशानियोजनशतानिपरिक्वेपेण, गेप यथा यमरचव्यापाराशाधान्यास्तथाप्रमाणे मखिवस्य ॥
षष्टिकः गहृष्टिक ॥ अथकेनारीन मगवसेवसुष्यने, मास्यधान्यवस्कारपर्यतः २ । यौतम ० मास्यवति वजस्कारपर्वने तत्रतत्रवेगे, तत्र
च पणइ एए श्रीसङ्कट मइस्र योजन पाइसू पांचसह ५०० योजन पौरुणा मालवस्त गजदन्तामार्ये किममाइ इवा किइइ पाण्से योजन गज-
दन्तामा रुप्या, अने वेपास अहीसे २ योजन गजदन्ता याएर निराचारी छ । इम वेपासे पांचसे २ योजन आकासे रस्क छइ । तेमाटे विरुह मइ
यमथ पवतने प्रमाणे जाणया, राजधानी उत्तरदिशि असव्याता द्वीप सुत्र व्यतिक्रमीने अनेरा जयद्वीप ने विदे उत्तरदिशि मार १२ यारइ
इत्तार योजन अयगाहीने जाइतइ इहां इरिसइ देवतानी इरिसइ भासे राजधानी छे । चत्ताराही इत्तार योजन शाच पसे पोरुलपयोः छे शाच

ऽङ्गारे हरिश्चर्यस्य हरिश्चर्यागामी राजधानी, प्रकृता ? चतुर्गोतियौक्तमस्त्रास्यायाम निकम्मास्या द्वियौक्तमसे पक्षपाथय योजनसश्त्रापि
यद्ब्रुवद्वाग्निदपिकाणि योगनयतानि परिकल्पेण छेय यथाचरत्पत्न्याया धर्मैर्राजघाम्याः प्रमाद्य मन्वित भगवत्यने तथाप्रमाद्य प्राणाटादीनांमयि
तप्यनिति । नक्षिणीय मरुच्छर्य इति सूत्रेणास्य नामनिमित्तविषयके प्रसन्नविषयने सूचिते । तर्षेय । सेवेणठेणं प्रते । अययुधश्च हरिश्चर्यकूटे २ गो
अभाहरिश्चर्यकूटे इत्येव शय्यलाय पठमाह हरिश्चर्यकूटसमवसाह आय हरिश्चर्यकूटसमवेदेन इत्य गच्छिणीय आय परियथश्च । सेतेणठेणं आय छदु
तर बवं गच्छमा । आय श्वास्त्रं कामपत्नेइति । अयासवस्त्रकारसनामार्थप्रसयति । नेवेकठेणमित्यादि । प्रमायः प्राग्यत् चत्तरमूत्रं गीतम । मास्य
वति पयःधारपथेठे तत्र २ वयो स्थाने तस्मिन्तस्मिन् प्रवेद्ये वैद्यैकदेशे इत्ययः । अथःहरिकागुणमाः मवमालिका गुल्माः पायम्भगदन्तिकागुणमाः स
श्रोतिशिव । तेगुरमाः शैत्रानुभावतः सदेव पक्षकं कुसुम कुसुमयन्ति जनयन्तीत्ययः । पेगुरमास्त मास्यवतोपक्षकारपयतस्य यमुसमरसपिञ्ज मूत्रि
भाग मातविशुवापगालानुक्तपुष्पुंजापचारकसित कुर्यन्ति । एतश्चः प्राग्वत् । ततोमास्य पुष्य गित्यमस्यास्मीतिमालपयाम् मास्यवाच्या देवद्याप्र
मद्विंका पावापयोपमस्वितिकः तेन तद्यामाहयमपि गारपवाम् । अथापरचेत्यादिप्राग्वाम् । इह द्विधिषाविदेशा साद्याया पूर्वयिदेशा अपरीयिदेशा

रेण श्वसस्केज्जैदीवे श्वस्य मिजधुवीवे २ उत्तरंण वारसजोअगसहस्साइ तंगहिता एत्यण हरिस्सहस्स
देवस्स हरिस्सहाणाम रायहाणी प० ? चउराभीइ जोश्वगसहस्साइ श्यायामविस्सक भेण दोजोश्वगसयसह

श्वकूटं गाधाकूटं प्रकृतं ? एकपाजमसहस्समुष्वंमुष्वं, पनकममामेनमेसव्यः राजघाःश्वतरतः असत्येयद्वीपाम्, अन्यस्मिन्कल्पद्वीपे २
उत्तरस्मिन्नुद्गादभयामसहस्सास्ययगाद्याअहरिश्चर्येवस्य हरिश्चर्यागाम्याप्रधानोप्रकृता ? चतुर्गोतियौक्तमस्त्रास्यायामविष्कम्भाम्याम् । द्वेयो-

प्र याक्तु पुष्यनीपरि उत्तर दक्षिण आयथा । आठ कूट एक प्रमासे सरीया आयथा । किंवा हे भगवन् ! मानवन्तने धिये हरिश्चर्य कूटमास्य
कूट ये । हे गौतम ! पूर्वोक्त कूटमहं उत्तरदिशि नीलवन्त यपथर ने दक्षिण दिशि इहा हरिश्चर्य कूटमने कूट छे, एक इजार योजन ऊर्ध्वं क-

हरणा २ उत्तरस्मात्पुनरस्मात्पूर्वे २ दक्षिणस्या २ इत्यर्थः । एकेन तुल्येनप्रमाखेन सर्वेषामपि विमयवकूटप्रमाखत्वात् । अथनयम सप्तस्राकमिति पू-
 यन्मिर्दुमाह । कश्चिदमित्यादि । क्व प्रदत्त ? माधयवति तद्वत्कारगिरी हरिसमकूट नाम कूट प्रकृत ? गीतम । पूर्णं भद्रयोत्तरस्या नीलवशावाप
 वरवधप्रप दक्षिणस्या अत्रातरे हरिसकूट नाम कूट प्रकृत ? एक योपगसप्तस्रस्रुर्द्वैत्येन अथगिष्ट यमकगिरिप्रमाखेन मतस्य । तच्चैव । अत्रा-
 इत्काह जोषवसयाह उद्युह्य मूल एगजोअसवरास आयासविरक प्रेचनित्यादि । आहपर ५०० योजनपुगमदत्ते १००० योजनपयु इदकयसा-
 ति उच्यते अनेन यत्रदत्तस्य ५०० योजनानिकङ्कगनि ५०० योजनानि पुनर्गजवत्साह्विरादागौ ततोम कश्चिद्वीपइति । अस्यथाधियत्यस्याऽपरराजभा-
 नीतो दिक्प्रमाखाद्यौ विभेयइति ताविवसुराह । रायथासी उत्तरस्यामिति । अस्येऽदीर्घसिपदस्मारक । दोम
 मन्तरसुपययम उत्तरेण तिरिअमसैकाह दीवधमद्वाइ दीवधइताइति यास्य । अथ्यस्मिन् अयुदीपंद्वीपे उत्तरस्या ह्वाइगयाजममस्रास्ययगःप्या

यकं भे मागमालिणीदेवी रायहाणीपुरतियमेग श्यवचिठा कूडा उत्तरदाहिणेग जेश्यहा, एकैग पमाणेग
 कहिण जने ! मालयते हरिसहकूडेणामकूडे प० ? गी० । पुसुमद्वस उत्तरेग णीलवतसस दस्किणेग
 पत्यग हरिसहकूडेणामकूडे प० ? एगजीअगमहसस उह उच्चनेग जमगपमाणेणं जेयह, रायहाणी उत्त

पंपयोअमयतान्युषं सुवत्वन, सुभागादयो, राजधानीउत्तरपूयसा रजतकूटेभोगमालिनीदेयो, रामधानी उत्तरपूयसां अत्रविठकूट, उत्तरव
 चिसानेनव्यानि ॥ एकेनप्रमाखेन, क्वप्रदत्त ? मात्यअतिहरिसकूट नामकूट नामकूट प्रकृत ? गीतम । पूर्णंभद्रस्योत्तरतः नीलयतोदक्षिणतः अत्रअरि

पूर्वे । रजत कूटेने दक्षिण दिशि देवा चागर कूटेनामे कूटते पाप से ५०० योजन अत्रु ऊवपवे अथगिष्ट याकतो पूवलीपरं यावत् इ-
 हा सुभोगी देवी के. रामधानी उत्तरपूयं यिपि इशाग कुयइ रजतेनासा। अत्रा कूटेने विये भोगमालिनी देवी मसे के, रामधानी पूर्वे दिग्इ अथयि

द्विदिक्कूटं एतानि अथापि कूटानि विदिग्वापीनि नामतो विमयनकूटप्रमाणापीति कूटमदुग्गागमकाशम देवाः, अत्रयायरागाय विधिप्रसिद्धि-
 ति म्यायान् विदुःकूटवर्षेणु कूटमामका देवाइति याच्य विहायतनकूटनु विद्यायतन । अस्या उचयरिकूटेषु तद्वा घृणा चउवणसकृगुञ्जिष-
 भमका । मञ्जिषा अणुदीव सर्वेषा भेषठावेषु । इतिस्वीपञ्चाक्षेत्रविचारे रजयोगरमूरियचोयितोपभापय्येविति । अथापिदिष्टकूटस्यप्रभाष । कश्चि-
 नित्यादि । प्रमसूत्रमुगम । उत्तरसूत्रे कूटकूटस्य षतुर्षंभोत्तरपूर्वस्यां रजतकूटस्य दक्षिणस्या अत्रान्तरे गागरकूटमाम कूट प्रप्रसः पञ्चपाचनशतान्यु-
 र्विपत्वेन अबशिष्टमूलद्विकम्पादिक तदेव । अत्रभुभोगानात्रीदिग्बनारीदेवी अस्याराज्यापी मेरोरुत्तरपूर्वस्या रजतकूट पटं पूर्वस्यादुत्तरस्या अत्र
 प्रागमाक्षिणी दिग्बनारीपुरा रात्रभापी उत्तरपूर्वस्या अयत्रिगामिगीताकूटापीनि उत्तरदक्षिणस्यां जेतव्यानि कोपः पूर्वम्माग पूर्वस्यादुत्तरोत्तरसु-

कूरुस्व एपुषत्तारिकूडा दिसाहि पमाणंहिश्य णेश्च, कूरुसरिसणामया देवा । कश्चिण भते ! मांलवते सागर
 कूटंणाम कूटे प० ! गी० । कश्चकूरुस्व उत्तरपुरत्यमेण रययकूरुस्व दक्षिणेण एत्येण सागरकूरुणामकूटे
 प० ? पचजोश्चणमयाइ उह उच्चैसेण अत्रसिठं तचैव जात्र सुमेगादेवी रायहाणी उत्तरपुरत्यमेण रय

अवशिष्ट तव्य, यावद्वात्रधानो ? एकमास्यावकूटस्य २ उत्तरकूरुस्व ३ कश्चकूटस्य ४ एतानिपत्वारिकूटानि दिग्भिः प्रमावेयनेतव्यानि, दूट-
 मदुग्गागामोरेवा, कूरुस्व । नास्यवसिसागरकूटनासाकूट प्रप्रस ? कश्चकूरुस्व्यात्तरपूर्वस्यां रजतकूटस्यदक्षिणस्य अत्रसागरकूटमाकूट प्रप्रस ?

दायतन कूटमार्गे कूटं । पाचर्से मात्रन कई ऋषण्ये अवशय साकता अपिधार तिसत्र गाखयो । उत्तरकूरु कूटना पश्चि अपिधार कूरुयो कूट
 कूटनो पश्चि इमत्र कश्चो, ए च्यार कूटे र्भंगल कूटत्र एकेत्यकी साचया, प्रभाषण्य पश्चि शरीया जाणया, कूरुनरीर्से नार्ने देयता आख्या । किदा
 दे भागवन् भाष्ययतन नार्नि गजयतन यथारा पर्वतने विर्ये सागर कूटनार्ने पाचगो कूटं । हे गीतम । कूट कूटने उत्तर पूर्व विधि र्भंगल

हरयां २ वृत्तस्मादुपरस्मात्पूर्वे २ दक्षिणस्या २ इत्यर्थे । एकेन मुन्धेनप्रमाणेन सर्वेनामपि शिववत्कूटप्रमाणत्वात् । अथनयन स्रस्त्राकामिति पु-
 यगनिर्देशुमाह । कश्चिदमित्यादि । क्व अदत्त ? माहयति वक्षस्कारगिरी हरिस्सहकूट नाम कूट प्रथम ? गीतम । पूर्णं भद्रस्यावस्था मीमांसयतां वय
 वरपयनस्य दक्षिणस्या अत्रातरे हरिस्सहकूट नाम कूट प्रथम ? एक योनामसहस्रपूर्वोद्यत्वेन अथगिषु यमकगिरिप्रमाणेन मतव्य । तस्यैव । अथा-
 इज्जाह जाअवसयाह सद्यैश्च मूल युगजोअवसहस्रस्य आयामयिरक जेखित्यादि । आहपर ५०० योनामपुगणदत्ते १००० योनामपुयु इदकयना-
 ति पृथ्यते, अनेन गत्रदत्तस्य ५०० योजनानि पुगणदत्ताद्द्विराकाशे ततो न क्वचिदोपइति । अस्यथापिपत्यस्याऽपरराजधा-
 नीतो सिक्कप्रमाणाद्यौ विंशोपइति ताविसुराह । रायशास्त्रीइत्यादि । राजधानी वृत्तस्यामिति, एतदेवयथियुक्तोति । अस्यैवदीयेतिपदस्मारक । रोम
 मन्दस्सपद्युपस वृत्तरेण तिरिअममकेकाइ दीयसमुद्राह नीइयइमाइति प्राह । अथ्यस्मिन् जवुदीपद्वीपे वृत्तस्या द्वादशयोजनसप्रस्त्रास्यवगध्या

यकूटं भागमालिणीद्वीवी रायहाणीपुरत्यिमेण अवाचिठा कूटा उत्तरदाहिणेण णेअथ्वा, एक्कोण पमाणेण
 कहिण जने । मालयते हरिस्सहकूटं नामकूटं प० ? गो० । पुष्पनहस्रस उत्तरेण णीलव्यनसस दक्षिणेण
 एत्यण हरिस्सहकूटं नामकूटं प० ? एगजोअणसहस्रस उहु उत्तरेण जमगपमाणेण जेयसु, रायडाणी उत्त

पपयोजनयतान्युत्र पुइत्वन, मुभागाद्यो, राजधानीउत्तरपूर्वव्या राजकूटेभागमालिनोदीयो, राजधानी उत्तरपूर्वव्या अत्रमिहकूट, वृत्तार
 शिस्थानेनव्यानि ॥ एकेनप्रमाणेन, प्रपदत्त ? मात्पथविहारिस्सहकूट गात्राकूट प्रथम ? गीतम । पूर्णं भद्रस्योत्तरतः मीमांसयतोदक्षिणतः अत्रहरि
 कुर्वे । एतत् कूटं दक्षिण दिशि इडा सागर कूटनामं कूटं, पांच से ५०० योजन ऊचयते अत्रमिह अवाकतो पूर्वलीपरे यायत् ५
 हां सुनीगी देवी छे, रामशानी वृत्तपूर्व विधि रंगाल कूचइ एततनामा अथा कूटने विवे भोगलोकिनी देवी पंच छे, राजधानी पूय दिग्द्व अथमि

बुद्धीप०
 (५५)प०
 ॥ ५० ॥

द्विगच्छकूटं यतानि चत्यापि कटानि विविग्नाकोनि सामतो हिमयनकूटमगणानीति कूटमृद्गुणमकाद्याप्र देवाः, अत्रयायसुसुगय विधिप्रतिरि-
नि स्यात् नितुकूटवर्जेषु त्रियकूटेषु कूटनामका देवाइति यावत्, विद्यायतनकूटतु सिद्धायतन । अन्यथा त्रयपरिकूटेषु तदा बुधा त्रययतनकूटमुजिष्य
मवका । भविष्या अमुहीय चदेवया संघठाकेतु । इतिस्त्रीपञ्चाक्षेत्रविषयरे रजगीउरसूरिवधोयिरोपमापद्येतेति । अद्यायगिष्टकूटस्यरूपमाप । कश्चि-
नित्यादि । प्रसवुत्रसुगम । उत्तरपुत्र कूटकूटस्य चतुपञ्चोत्तरपूर्वस्या रजतकूटस्य दक्षिणस्या अत्रान्तरे सागरकूटनाम कूटं प्रचसत ? पञ्चपाञ्चनगतस्य
सुप्रयत्नेन अवगिष्टमूलयिभस्मादिक तदेव । अथसुभोगानाञ्चोदिगुक्तारीदेयी छात्याराज्यानी सेरोरुत्तरपूर्वस्या रजतकूटं पट पूयस्मादुत्तरस्या अत्र
प्रागमाविनी दिग्कपातीपूरा, राज्यानी उत्तरपूर्वया अवगिष्टागयीताकूटादीनि उत्तरदक्षिणस्या नैतव्यानि कोयः पूर्वस्याग पूयस्मादुत्तरोत्तरसु-

कूटस्य एषुचत्तारिकूटा दिशादि पमाणंहिष्य णेश्चक्षा, कूटवृत्तिसणामया देवा । कश्चिण भते ! मोखवते सागर
कूटिणाम कूटं प० ? गो० । कच्छकूटस्य उत्तरपुरत्यिमेण रययकूटस्य दक्षिणेण एत्यण सागरकूटिणामकूटं
प० ? पंचजोत्युणसयाइ उहु उच्चसेण अत्रसिष्ठ तचेव जात्र सुभोगादेवी रायहाणी उत्तरपुरत्यिमेण रय

अवगिष्ट तदेव, यावद्वाज्यानी ? एवमास्यवत्कूटस्य २ उत्तरकूटस्य ३ कच्छकूटस्य ४ यतानिचत्तारिकूटानि विधिभिः प्रगाथेयनेतव्यानि, कूट-
/ मृद्गुणमामोदेवाः, इत्येतान् । मास्यवतिसागरकूटनाम्नाकूटं प्रचसत ? कच्छकूटस्यात्तरपूर्वस्या रजतकूटस्यदक्षिणत अत्रसागरकूटनाम्नाकूटं प्रचसत ?

द्वायतन कूटनामै कूटं तै । पाचसै याजन कर्षे अथपंचे अवशय बाकता अथिचार तिसत्र जाचको । उत्तरकूट कूटनो पश्चि अथिचार कश्यो, कट
कूटनो पश्चि इमत्र कश्चवी, ए च्चार कूटे ईंगान कूटइ एकेकयकी जापया प्रमाचइ पश्चि जरीया जाचया, कूटनरीपे नामे देयता जाणया । किंवा
इ भगवन् मास्यवत्त नामे गत्रदत्त यत्पारा पर्येतने विर्ये सानर कूटनामै पाचनो कूटं तै । इ गीवम ! कच्छकूटनै उत्तर पूर्वै विधि ईंगान

तः सिद्धायतनादिवर्षे कमुत्रय द्वयमपि याच्य तत्र सिद्धायतनकूटे राजधानीमुत्र नसगच्छते इति राजधानीसूत्रविज्ञाप सद्यस्सनसूत्र
 वाच्य १० अत्रप्राथम्ये नसगच्छते यथाः आसमुद्रुक्षितोग्राममित्यत्र मन्त्रविज्ञाप छितीगत्य यत्किं तमिति । सापयायनश्रान्तिदेवमात्र । एवमाल-
 वतमप्रत्यादि । एवसिद्धायतनकूटेरीत्या मास्यतकूटस्य उत्तरकूटस्य फलकूटस्य षष्ठक्य भेयमिति गम्य । अथेतानि निपरस्परस्थानादिना तुल्या
 नि कृताऽनुश्रयोतीत्याह । एतानि सिद्धायतनकूटस्यैतानि यत्वारिपरस्परं दिग्भिरैशानादिदिग्भ्याभिः प्रगाथेय नेतय्यानि तुस्थानीति श्रेय ।
 अपमये । प्रथम सिद्धायतनकूट नेरोरुत्तरपूर्व्यादिशि तसस्तम्यानेय दिशि द्वितीयाभाग्ययत्कूट ततस्ताभ्यानेय दिशि तृतीयमुत्तरकूट ततोप्यस्या

नदे ८ हरिस्सहं चैव याधव १ ॥ १ ॥ कहिण भत ! मालवत वस्कारपव्वए सिद्धायतनकूठे गाम कूठे प० ?
 गो० ! मदस्स पव्वयस्स उत्तरपुरत्थिमेण मालवतकूठस्स दंदिणपच्चत्थिमेण एत्थणं सिद्धायतनकूठे प० ?
 पत्रजोश्रणसयाइ उहु उच्चत्तेण अत्रसिठं तच्चेव जात्र रायहोणीए, एत्र मालवतकूठस्स उत्तरकूठस्स कक्कच्छ

विक्रम , अमयर इदं नानात्य सयवेदूयमं वः अय्यिष्टितदेव पायन् गीतम । नभकूटागिप्रशसन्ति ? सद्यथा १ सिद्धय १ मास्यपत्र १ उत्तरकूठ ३
 कच्छयागर ५ रजत ६ ॥ सीता ७ पूषेन्द्र ८ हरिषष्ठ ९ वैवबोद्धव्य ११ ॥ क्षमदन्त ! मास्ययवियशरकारपयते सिद्धायतनकूटान्नाकूट प्रथ-
 म १ गीतम । मास्यपर्वतस उत्तरपूर्वसा मास्यवकूटस्यदक्षिणपश्चिमाया अत्रसिद्धायतन कूटान्नाकूट मच्छत १ पञ्चयोत्रमशतान्यूर्ध्वं मुषस्वेत्त १

पश्चि यत्सो विग्रम सर्वं वैदूय रथमपठ अत्रश्रेय विमज श्राण्या, पावत नवगुदर्थे । ते कथा सिद्धायतन १ मास्यपत्रकूट २ । उत्तरकूटकूट ३ क-
 कूट ४ सागरकूट ५ रजतकूट ६ सीताकूट ७ पूषेन्द्र कूट ८ हरिषष्ठ कूट ९ आणया १० किष्वा ११ जगयन् । गालवन्त यस्वारा पर्यतने जिये सि-
 द्दायतन कूटानीं कूट ठे । रे गीतम । मेरु पर्वतमे उत्तरपूर्वं पश्चि पूंशानेकपुत्र मास्यवन्तः कूटने दक्षिणपश्चिम विषय नैरिति कूर्णे पूंशा सि-

भाग्यद्वीप०
 भाग॥१५॥
 पृथ००४५

तन्मूर्धे उक्तपि विद्यापत्तककूटं वस्तुसकृच्छते सिद्धेयगणयतेइति । मधुगाथादपेक्षयकसङ्घायेति । सिद्धापसककूटं वापात्रपूरये वास्तवत्कूटं मन्मथपय
 ग्वासा पयनिवापकूटं उत्तरकूटकूटं गुह्यकूटकूटं कञ्जकूटं कञ्ज्यायकायाधिपकूटं सागरकूटं रजतकूटं इवधात्वप्रकृष्यगिति मसिद्धं श्रीसाकूटं श्रीसा
 मरिचुन्नीकूटं पदेकदेशे पदमपुत्रावापधारणिसिद्धिः साधनपदे दुःखजत्रगात्रो जलरेशस्य कूटं पूजं भद्रकूटं प्रतिभपनाप्रवतभ्रमिपतिधिशुभ्रमा
 र्शत्रुना कूटं इतिवदकूटं देवगणः पर्यवग । समस्यनीपां स्वागप्रकृष्ययायाइ । कश्चिन्मित्वादि । मसः प्रभीशः उत्तरमूर्धे स्वरस्यापयतास्य उत्तरपुर्गे
 सां पुंशागक्षीष प्रत्यागकगात्ववत्कूटस्य दृष्टिष्यपिधायां शेषतकोषे अत्र सिद्धायतनकूटं प्रकृष्यमिति गस्य पक्ष्यपोजगताभ्युत्थित्वेन अयसिद्ध
 गुणविक्रमादित्त वक्तव्यं तद्विष गन्धगाहनिद्रायतनकटवदेन याच्य । याद्यत्राजधानीभक्षितथास्यात् । अयमभः मिश्रायगगकटवदणक्षे गामास्याः पठ

त्रिजयसप्त पञ्चत्यमेग एत्येण महाविदेहेयासं मालयतगाम वरुणरपह्वए प० ? उत्तरवाह्निगापए पाइण
 पङ्कणचित्रिणे, जचेयगधमायणसस पमाण थिरकसीश्चु गत्रं भिमगाणस्र सङ्घेखलिआमए अत्रसिठतवेत्र,
 जात्र गयकक्षा प० ? त० सिद्धेश्च १ मालयते २ उत्तरकुरु ३ कछ ४ सागरे ५ रयए ६ सीश्याए ७ पुया

साव्ययासाप्रापरकारपवनः प्रकसः ० गीभम। गन्धस्वपयताग्यासःपूज्यां नीलवनायपधरपयतस्य दृष्टिभ्रत उत्तरकुरुवापुरतः न अस्यवक्राधर्षिगिगि
 पस्य पदिसतः अत्रमशानिदेवयैवाव्ययासाप्रा वक्राकारपयतः प्रकसः १ उत्तरदृष्टिबायतः प्राणीगप्रभीपीमयिस्तीशः, पण्येगन्धव्यागम्य प्रमाण
 दृष्टिदेव कत्रने विषे गानवत्त गार्ने परकटापयत वै । षं गीतग । सैतपयंतग इगाणकाणव नीलवत्त यवंधर पयगमर् दक्षिष विगत्रं उभर
 कत्रने विषे पूयद्विगत्र कटागगा चक्रयतिं थिजत्र गत्र पदिस दिगत्र इवा गडा विदेइ कुंयने विप सातयता गार्ने गगत्तौ वरुणर पयततए ।
 अत्रर दक्षिष यांवा पुंय पदिस विसीण पोइली । जेष्ठ गन्धगाहण गार्ने गगत्त वरुणरामं प्रमाण पीइल पयं कष्टो, रोइज इवा पयि प्राणया ।

॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥

नवर यदेवः प्राग्यखितं यन्निकारणपानीप्रमाथ तदेव नेतव्य । यायदनादुसदेवस्योपपत्तोऽन्निर्वेकच निरयत्रोषोवकथ्यइति श्लोप । अथोत्तरकुठुमा-
 नाये पिपुच्छिपुरिदमाइ । संकेषठं यमित्यादि । प्रतीतगवरं । उत्तरकुठुनामाऽत्रदेवः परिचसति । होमोत्तरफुरवप्रत्ययः । अययस्मादुत्तरकुरय प-
 विनापामुक्ता स्तमाल्यवत नाम द्वितीयगणदक्ताकारगिरि मरुपयति । कश्चिन्मित्यादि । मरुमूत्रसुगम उत्तरसूत्रे गीतन । मन्दस्य पर्वतस्य उत्तर
 पीरस्त्ये इगानकाये मीलवतोयपरपवतस्य दक्षिणस्यामुत्तरकुठुना पूर्वस्या कञ्चनाम्रकथतिद्विअयस्य पविनापामत्राकरे महाविदेहेषु माल्ययन्नात्रा
 यकस्कारपर्यतः मरुप्रसवति श्लोपः, पूर्वदक्षिणयोरायतः पूर्वपश्चिमयोर्विस्तीर्ण किबहुना विस्तरेश यदेव गन्धमादस्यपूर्वीकथक्यत्कारगिरि प्रमाथ वि-
 क्रमय तदेव आतव्यमितिश्लोपः नवरमिदमाणाखंअयविश्लोपः सर्वात्मना यैरुयखस्ययः अयगिष्टं तदेव कियरपयन्तमित्याह । आयसि । मुलप्रमथरं २०

उत्तरकुराए उत्तरकुराणाम दंवंपरिवसई महिहीए जाय पलिउवमठिईए । संतेणठेण गो । एव सुसुई उत्तरकुरा
 २ सुदुत्तरचणं जाय सासए । कहिण भत । माहाविदेहेवासे मालवतेणाम वस्कारपसुए प० ? गो० । मदरस्स
 पसुयस्स उत्तरपुरत्यिमेण णीलवतस्स वासठरपसुयस्स दाहिणेणं उत्तरकुराए पुरत्यिमेण कछस्स चक्कवही

दुपपातोऽपिपेकय निरवशेषो (वकथ्यइति) ॥ अयकेमार्गेम भदन्त । मयमुच्यते, उत्तरकुरावः २ गीतन । उत्तरकुठुपु २ उत्तरकुठुमासादेव परिय
 सति, महाविंको यावरपस्यामस्थितिकः, अयतेमार्गेम गीतन । एवमुच्यते उत्तरकुरावः ५ अयनतरचेति योयथाश्रुता, क्कमदन्त । महाविदेहेयपे

इत्तर विधि । जेइ पूर्वव वस्यव्यु यन्निर्का राकपानीनी प्रमाथ कथ्यो, तिन मय आणवो । इहा यावत् उपपातसमा अमिपकमजानो निविंमेष सु-
 व कथा । तेसो अये हे प्रगवन् । इम कश्चि हे उत्तरकुर, हे गीतन । उत्तर कुराने पिये उत्तर कुठुनामे देवता यमइ हे मया अद्वियन्त यायत्
 पत्तोपमनी स्थितिकः । तिबे अये हे गीतन । इम कश्चि हे उत्तर कुर २ तामे मित्तर पके सदेय यावत् गायतु पाणके । किरा हे मगवन् ! या

अयुवीयो
 प्राग ११६०
 ॥ वच ८४१ ॥

HOHOHOHOHO

HOHOHOHOHO

त्य पास्यम् यावद्विहरति । तदेतेमार्गेण मयमुच्यते अंबुसुदशनेति, कोयः । अनादृतदेवस्ये ब्रूगामात्मनिमिहदि कत्यद्दशनमक्रकतायात्तरयेति । मुमुशो-
 मतनतिशयेन वा दृशानविचारश्च मनन्तरोक्तव्यरूप चिन्तनमिति यावत् अनादृतदेवस्य यस्याः सकाशात् सामुद्रगगाइति, यद्यप्यनादृताराजधानी प्र-
 भीतरमूत्रे सुदक्षणाशुप्रपृत्तिनिमित्तप्रभोत्तरसूत्रनिगमनपूत्रान्तर्गीतधनुवावर्षीषु द्रुपे तथापि । खेतेश्चते चिमित्यादिनिगमनसूत्र मुपरसूत्रागमसारनेय
 यावत्पितृबा मव्यामोहाय सूत्रपाठेऽस्मात्प्रिसिखित व्याख्यातश्च उत्तरसूत्रागमसर निगमनमूत्रस्यैव यौक्तिकत्वादिति । एषापरं गौतम । यावच्छुदाञ्जस
 द्याः सुदशनाया एतज्जायत मानयेय प्रष्टस ? यत्कदाचिन्नासीदित्यादिक प्राप्नो माश्च, जायतस्य दशित मयप्रस्ततयस्तुन गाद्यतरयमस्तितयेत्याग-
 वा परिहरकाइ । अंबुसुदशवाइत्यादि । व्याख्यास्य प्रावत । अथ प्रस्तावाइत्यगाजपाभी खिवजुराइ । कश्चिन्नतेअजाटिअमयत्तादि । गतायेम्

अदुत्तरंचण गो० । जयसुदशना जाव मुविच ३ धुया जात्र अथठिथ्या कठिण जते । अथ्याठिअरुसदेवसस
 अथ्याठिअणाम रायहाणी प० ? गो० । जयुईत्रि २ मद्रसस पष्टपसस उत्तरेण जवेत्र पुष्टवयिअञ्चं जमिग
 प्यमाणं तंचेवणेयसु, जाव उवथाठि अजिसठि निरयसेसो । संकेणठंण जते ! एव यच्चई उह्ररकुरा २ गो० ।

तम । यावत् अम्बु सुदशना यावत् भवतिच ३ धुया (गिपता गाद्यताअतया) अयास्यता ॥ कृभरत्न ! अनादृतस्यदेवस्य अनादृता
 माश्च राजधानीप्रष्टता ? गौतम । अम्बुद्वीपे २ मन्दरसपर्यंतस्य उत्तरतः, यदेवपूर्ववस्थित यमिकाराजधानीप्रमाण तदेवनेतव्य । याय

यायत् । शीत इकार आस्मरश्च देवान् अम्बुद्वीपनामा द्वीपना जयु सुदशनामा अनादृतमाने राजधानीभो अनेरापचि घणा देवता देवागनानु
 पायत् अपिपत्य पशू कर्तो विचरे तत्र । तिषश्च अर्षे दे गौतम । इम कटोइ एत निरन्तर पश्चे मदेव दे गौतम । जयु सुदशना यावत् त्रिकालय-
 ती च ध्रुय पावत् अत्रस्थितमान छे । जिहा दे मगवन् । अनादृत देवताभो अनादृतमाने राजधानी छे । दे गौतम । अम्बुद्वीपने विपे मेरु पर्यंतत

अम्बुसुदशना
 भाग १६०
 पृष्ठ ४४
 ॥ २६५ ॥

त्वात् गोभनक्रीत जन्म यस्याः सा सुजाता विशुद्धसंस्कृतकरकमुलद्रव्यजनितरुपा जन्मदोपरश्चिति भावः । गोभन गनोयस्याः मफागाद्रयति सासुन-
 नाः । अपिपैतिसमुच्चये-अत्रश्रीयाभिगमादिषु धिवेदभवादीना मुशद्रादीनाश्च मासा अन्वामेग पाठो दृश्यते तत्रापिनकविद्विरोचइति । जयूएअ-
 च्छमङ्गलगाइति । व्यक्त । उपरुचयवृज्जस्रुवादिमुत्राणि वाध्यानीति । समनिसुदशनाशुप्रयत्निसिप्त विपृच्छुपु रिदमाह । सेकेणठेयमित्यादि ।
 प्रस प्रवीत सतरसूत्रे गौलेन । जहा मुदधानाया ममादूतोमान जयूद्वीपाधिपति नेमादूतामादरवियपीकता शोपश्रवद्वीपगता देया येनात्मनो ऽभन्व
 सदृय मर्हादेकस्यमीसमासेन साऽनाद्युतइति यथापंगामापारिवसति मर्हदिकृत्यादिप्राग्यत । सप तत्रवसतुर्का सामानिकरुद्रहाया यायवास्मरस्य
 इत्यासां चयद्वीपस्त्रीपस्य जहाः सदशभायाः अमादतमासस्या राजधान्या अन्येपाष्य धरुणा देवात्रादेयीणाध्यानादुताराजधानीयासध्याना गाधिप-

२ गो० । जयूए सुदसजाए अर्णाठिणामठेये जयूद्वीवाहिश्रुई परिवसतई महिह्वीए,, सेणतत्य चउख
 सामाणिअसाहस्सीण जाव श्यायरकसाहस्सीण जयूद्वीयस्सण दीवस्स जयूए सुठंसणाए अण्णाठिया
 ए रायहणीण अखुंसिच वरूण ठेवाणय देवीणय जाव विहरइ ॥ सेतेणठेण गो० । एव बुच्चई

तोमात्रा जम्बूद्वीपाधिपति परिवसति । मर्हदिकः, मतयचतुर्सीनामानिकरुद्रहाया यायवास्मरकदेवसइत्याया, जयूद्वीपस्य द्वीप
 सगध्याः सुदशनाया अणादूताया राजधान्या अन्येपांशवधरुणा, देवाशयावद्विपरमि । अचतेभार्थेण गीतम । एयमुणयते अगन्तर गी

पुई पुन्द्यंतां १ असीपा २ सुप्रवृदा ३ । यथाधरा ४ विदेशेणू ५ मुनमसा ६ मियता ७ नित्यमविता ८ । १ सुमद्रा ९ विजाणा १० पुजाता ११
 मुमना १२ जनु सुदशनाया एइवार सामकर । जनु सुवर्गोन आगलि आठ २ मङ्गलीक खे । ते कुण अर्थे हे मगयन् ? इम कसीइ ख । जयूएदसगा २
 हे गीतम । अनादूतमामे देयता जयू द्वीपनो, अपिपयती पसय खय । मरा अद्विबन्त, ते शमादूत देयथा विद्या ध्यार पुगार समानीक देयतानु ।

जयूद्वीप०
 आना०
 वस०

रिचि कथनाय पद्यमाह । पञ्चमीनेत्यादिक स्यै प्रथमपाठगतस्यैपमकूटागि।लापादुसारंण वाच्यं । नवरं, पञ्चथिग्रथिगोअमानि अथिद्येपाणि किञ्चिद्वि-
 द्यिकानि मूले पारिरयइत्यादि यथासंख्य योस्य । त्विमभद्रगण्डिमभद्रमथैस्तु अह्नुसुसहस्ररिसा सद्यै ननुकथयामया भणिका इत्यस्या गाथाया रूपम
 क्त्वासस्ये न भवितस्वात् द्वादशयोगानि अष्टौ मध्ये चेत्युच्ये । तस्यतु यदुश्रुतगम्य । उपपन्नप्रत्यक जिमगृभेकीक किञ्चिमागसजिमगृदसुस्वामिति । अथ
 प्रेपकूटवल्कल्यनतिदयोगाह । स्यसेसायिकुशाहति । एवमुक्तरीत्या तस्य प्रमाणपरिच्य।द्यपद्यप्यशेषास्यपि मत्त कूटानि योष्यानि । स्थानविभागस्यय
 तथा । तथाह । पूर्वदिक्भायिनो सवनस्य दक्षिणतो दक्षिणपूर्वदिग्भायिनः प्रासादायतकस्योत्तरतो द्वितीय कूट तथा दक्षिणदिग्भायिनो ज्ञयमस्य
 पूर्वतो दक्षिणपूर्वदिग्भायिन प्रासादायतसकस्य पश्चिमाया दृतीय, तथा दक्षिणदिग्भायिनोभवमस्य पश्चिमायां दक्षिणपरदिग्भायिन प्रासादायत
 सकस्य पूर्वत यत्पुं तथा पश्चिमदिग्भायिनो भवमस्य दक्षिणतो दक्षिणपरदिग्भायिनः प्रासादायतसकस्योत्तरतः पञ्चम, तथा पश्चिमदिग्भायिनो
 भयनयोत्तरत उत्तरपश्चिमदिग्भायिनः प्रासादायतसकस्य दक्षिणतः षष्ठं, तथा उत्तरदिग्भायिनाभयमस्य पश्चिमाया उत्तरपश्चिमदिग्भायिन प्रासा-

उर्ध्वेण मूल अठजोश्रुणाह श्यायोमविक्रमेण यजमश्रुदेसभाए छजोश्रुणाह श्यायोमत्रिक्रमेण उवचि
 चत्वारिजोअणाह श्यायोमविक्रमेण । पणथीसाठारस वारसंअ मूलेश्रुमस्त्रिउवचि ॥ सचिसंसाइ परिरत्त
 कूटस इमस्य योघषे १ मूलेवाठिसे मश्रु स रिक्तं उवचि तणुए,सस्रकणगामए अचके वेदश्रावणस हवसुत्त,

ग। १ अमोपा २ सुमपुडा ३ यथाघटा ४ ग विवेकश्रु ५ सीमास्य ६ मिमता ७ निच्यसहिता ८ ११ ॥ सुमद्राच ९ विशालाच १० सुजाता ११

सर दिशइ इत्राणकुचिमा प्रासादायतसकने दक्षिण दिशइ इहा एक कूटवे । आठ योजन छह अयस्ये वे ओजन ईछु, यरती मासि ऊढपणे
 मूले आठ योजन सायपणे पोरिलेपणे मध्यइ छ योजन साय पणे पोरिलेपणे । ऊपरि प्यार योजन । साय पणे पोरए पखे पयप्रीच २५ यो

कामना तथा अपरीतरसां श्रीकाला श्रीमहिता श्रीचन्द्रा श्रीमिलया श्रीयशदु प्रायत् । अथास यमस्य मध्ययसीनि कूटानि स्वकृपतो लक्षयति ।
 कपूरुव नित्यादि । अद्या अस्मिन्नेव प्रयमेवमखडे पीरतस्य मयनस्य सतरम्डा सतरवीरत्वस्य ३ शामकोषवरकस्य प्राधादायसकस्य दक्षिणस्या अ-
 बालारे कूट प्रकृत ? अष्टीयोगानान्युर्वाचस्वेन देवाजने षड्देषेन वृत्तत्वेन मय्य आयासः मय्य यिफमभइति । मूलेऽट्टयागमान्यायामदिकजाभ्या मयु
 मध्यदेशाने मूनिनयनुयुयोगमपु गनेद्वित्यर्थः । पट्टयागमान्यायामदिकभास्या उपरिगिपरगाने शर्यारियोजमान्यायामदिकभास्यां । अथाभाया प-

णलिणा २ उष्यला ३ उष्यलुञ्जला ४ ॥ १ ॥ निगा १ भिगप्यजा २ चत्र श्यजणा ३ कञ्जलप्यभा ४ ॥ सिरिकता
 १ सिरिमहिस्था २ सिरिचत्राचेत्र ३ सिरिनिखिया ४ ॥ २ ॥ अत्रपुग पुरत्यमिष्वसन मत्रणसस उत्तरेण उत्तर
 पुरत्यमिष्वसन पासाययान्नगसन दस्किणेण पत्यण कूटे प० ? अष्टजोश्रुणाइ उहु उत्तरेण दोजोश्रुणाइ

त्वम्, दृगाजलत्रदुपम, मूने अष्टीयोगानान्यायामदिकभास्याम्, बहुमध्यदेशाने पटयोऽमान्यायामदिकभास्याम्, उपरिचत्वारि याजगान्या
 य शविकसम्भास्याम् । पञ्चविंशतिरट्टादश द्वादशैयपुल्लस्यै उपरिच ॥ सविगेप परिरीकूटस्यास्योद्व्यः ॥ १ ॥ मूलेस्त्रीशैभर्षे सक्षिसत्रपरि-
 तनुकसवकपकस्य अष्ट, वेदिकाशनपद्वयर्षकः ॥ एय द्योयान्यपिठटामीणि ॥ अन्त्याः मन्त्रगनाया द्वात्रगानामयेपानि मन्त्रमामि ? तद्वया सुदृगं
 मुह अलपक, ते प्यार बादीने विचि मामादावतसक क एक कोय काय पक अर्द्धे काग पाङ्गन पक देगे खबो कोय अर्द्धे खब पक यत्त न क-
 र्वो । सिङ्गासन परिवार सचित अक्षया, इस येय अग्निनेरिनिवायुकोषिपणि यायि प्रासादवट्टइ । गायारयादीनाम कइइ । इयान कुणे प्यारयावी
 बुद । पट्टा १ पट्टममा २ न्तिये कुमुरा ३ कुमुदममा ४ अग्नि कुवे उरपलगूना १ मलीगा २ उरपला ३ उरपलो अला, नेरतिकुणे श्रुता १ श्रुतममा
 २ निरव अमया ३ अज्जलममा ४ वायकुवे श्रीकला १ श्रीमहिता २ श्रीचन्द्रा ३ श्रीनीलया ४ अयु सुदसमाना पूष दिगिना मयनमस उ-

अ ० दीप
 भाग १ ६०
 ४ वच ० ४ ४
 प २ ६ ३ ४

पट्टापूर्वस्था पट्टप्रभादक्षिणस्या कुमुदापक्षिणाया कुमुदप्रभाउत्तरस्या, एव दक्षिणपूर्वादिदिविगतायापीध्वपि वाप्य, ताद्य क्रोशमायानिन अहंक्रोशा
 धिर्कनेन-पञ्चपन्नागता मुद्गेभेति । अथात्र वापीसध्यगतप्रासादस्वरूपमाह । तासिखमित्यादि । तासा वापीना षतसृणा मध्ये प्रासादायतसकाः
 प्रभ्रमाः ? बहुयवमच उक्तयस्यमायाना वापीना प्रासादापेक्षया द्रष्टव्य, तेन प्रतिवापीचतफनेकीकप्रासादभायेन शत्यारा प्रासादा एव निर्देगोलापवाथे
 कागनायानेनाहंक्रोश विक्रमेन देशीन क्रोशमुत्पत्त्येन यस्य को मूलज्युदक्षिणशाखागतप्रासादयद् श्लेष । एषुधानादृतदेवस्य क्रीडायेसिहासमानि सप-
 रियाराणि वाच्यानि, जीयानिगनेच परियाराणि एव शेषासु दक्षिणपूर्वादिषु विदिषु वाप्यः प्रासादाद्य वक्तव्या । एतासा नामदर्शनाय गाथाद्वयम्
 पट्टादयः प्रागुक्ताः पुनःपद्यध्वन्यबहुत्वेन वगृहीतावति नपुन कर्त्तः, एताद्य सर्वाद्यपि सविनापागपतुर्द्वारा पट्टधरयेदिकावमसहस्रयुक्ताद्यशोष्या ।
 अथदक्षिणपूर्वस्था उत्पलगुहमा पूर्वस्था मणिना दक्षिणस्या उत्पलोत्तरस्या पक्षिणाया उत्पला उत्तरस्या तथात्परदक्षिणस्या मृगा प्रङ्गप्रभा अञ्जना कञ्ज-

दा ३ कुमुदपञ्जा ४ तादृश कौच ध्यायामेण श्वश्रुकीसविस्क्रमेण पचधनुसयाइ उल्लेहेण वयसु, तासिण
 मन्ने पासायवहिसगा कौसश्यायामेण श्वश्रुकीसविस्क्रमेण देसूण कीस उहु उच्चतेण वयसु सीहासणासपरि
 वारा । एवसेसासुविदिसासु ॥ गाहा पउमा १ पउमप्यमा २ चेत्र कुमुदा ३ कुमुदप्यजा ४ ॥ उत्पलगुम्मा १

पट्टापट्टप्रभाधैव कुमुदाकुमुदप्रभा ॥ उत्पलगुत्तमामक्षिणा उत्पला उत्पलोत्तरस्या १ चक्राङ्गप्रजाधैव अञ्जनाकञ्जलप्रभा ॥ श्रीकान्ताश्रीमहिता
 श्रीधन्त्राधैव श्रीमिलपा २ गश्वा पीरन्त्यस भवनस्योत्तरस्या उत्तरपीरन्त्यस प्रासादायतसकस्यदक्षिणस्या अत्रकृट प्रभ्रमम् ? अष्टीयोजनान्यूर्ध्वोच्च

म उत्तरदिग्निने विषे पणि भवथ आंशवा । ज्यु सुदशानने उत्तर पूर्वे विचिह इंगान कोणइ पक्षिणू बनपत पचान पोञ्जन अयगाहीने आइइ वशा
 प्यार पुष्करिणी थायीखइ ॥ तेदेरी पट्टा १ पट्टप्रभा २ कुमुदा ३ कुमुदप्रभा ४ ते वापी एक क्रीडा लाव पणइ खड्गे कीय पोएक पणे पाषसप च-

शब्ददीप
 नाग ३१६
 ॥ वच २४५

स्तानि । तीर्षेणमित्यादि । कथं गायामन्वेन पापं द्येयं ज्वरुहाह । दक्षिणपौरस्त्ये आग्नेयकोशे दक्षिणस्या अपरदक्षिणस्या नैर्ऋतकोशे
 षः समुच्चयायः । यथासुनिसुपु दिषु यथावक्ष्ये अष्टदशद्वारादं जवूमा मरुत्वास्त्रि भयस्ति स्वोऽथपारशे तेन नर्पिकास्मि नन्मानीत्यर्थः । षः प्राग्
 यत् । अग्नीकोपिपञ्चम्युत्तरीयपरिद्वेषञ्च्यु गायामन्वेयमाह । अग्निश्चाहिषसोऽेत्यादि । अग्नीकोपिपाना गजादिकटकाधीशाना सप्ताना मरैष जवः

दक्षिणपुरात्यमेण दक्षिणं तह स्यवरदारकणेण च अष्टदशवारसेवय जवति जयूसहस्साह १ अग्निश्चा
 द्विधाणपञ्चत्यमेण सत्तंवेहेति जवतु । सोलससाहस्सीत्त अउद्विसि स्यायरस्काण २ जयूण तिहिसडएहि
 ससुत्तंसमता सपरिरिक्ता । जवूण पुरात्यमेण पञ्चास जोश्यागाह पठमत्रगसठ उगाहिता एत्यण जत्रणे

एादशद्वारादश न मयन्तित्रम्मुमरुत्वाणि १ अग्नीकोपिपानापदिमायां मरैष भवन्तिजम्भुः २ गाहशशास्त्रस्य यतुद्विंशि आत्सरजकाणा, २ जम्भु स्थि
 भिःशान्तिद्वैत्रंयच्छे मपरिचितसाः ३ तदुपया । अग्निः पूर्वेषुपयाशद्योअनानि प्रथममसहस्रवगद्य अत्रमयनप्रच्छसम् ? क्रोशमायामम, सय्य
 यर्षकः शियमीयच स्यगोपास्यपिदिन भयमानि, गग्ना उत्तरपौरस्त्येन (त्रिभ्रागेन) प्रथमयनसहस्र पञ्चाशद्योक्तानाम्ययगाद्यात्रवतस्र पुंकरिण्य

नै यिवे अणादिस्य देयता रह्ये तंद्दमा जूपण खे । ते जवूमा वक्ष्ये काथर्त्तौ । नेह १०० जवू ख पट्यर वेदीकाह करी परिचित योस्ये खे, जवू सुद-
 शानानह उत्तर दिशि उत्तर पूर्वह इगामकांशे उत्तरपदिम वायुकार्शे इहा अनाहृत नामाः अयुद्धीपाचिपति देयताणा प्यार मजार सामानिक
 देयता प्यार मजार अबूखह । ते जवू सुदशानानह पूर्व दिसे प्यार अप्रमद्विपीना प्यार जवू ख । दक्षिणपूर्वे यिचि अग्निक्शे दक्षिण दिशि
 तिम दक्षिणे पदिम अचि मरति क्खे आठ मजार १० मजार वारमजार जवू पूंइ प्रत्येक २ अम्पतर परपदामा मध्यना वाद्यपर्यदाना १ सात
 कटकमा अपिपती देयता पश्चिमदिशि सात अयुद्धोइ सतले वीभी परिधि वीभी परिधि १६ मजार जवू प्यारदिशि सोल मजार आत्सरच देव-

पात्राणि आन् वाऽभायुतवेवस्यापरखावितिष्ठति । एतासावस्यं कशापनायाइ । तासिखवसुठेसि । तासांच वख को मूलअपुसुठुगयति । अथासा-
 यावत्य पट्टयवेदिका सास्त्राइ । ताठुखमित्यादि । उतासाचं मथर प्रतिअयुसुठुपट्टयवेदिकाइत्यथ एतासुच १०० जतुपु अत्र सूत्रे सीवाजि
 गने एइतवेवविचारदी सूत्रकृदिः युक्तिरुद्विच जिनमपनभवनप्रसावधिताकापि मचने यइवोपिथ यतुभताः आसुप्रतिकमणमभुकिष्काकाराययो मूल-
 अपुसुठगतमपमथनपइगतकूटापुक्जिनमथने सइमसइशासुर गत जिनमवनाना मन्थमासाः इहाव्यंकेक सिद्धायतनं पूर्वाभसान जेनिरे रामोत्र तस्य
 वेवलिना विदुरिति । समति ज्येयान् परिहृयान् यन् सुत्रयनुपयमाइ । जन्मूएकमित्यादि । अथाः सुटजानायाः उतरपूर्वस्यासीशानकोसे उतरस्याम-
 नरपदिगाया कायखकोख अशानरेदिकुपयेपीत्यथः । अनाटूतनात्रा जपुटीपाचिपते वैवथ्य चतुकोसानामिकमइस्त्राया बत्वारि जमभइस्त्राखि प्रअ-

सुवसगाए उधरपुरत्यमेण उत्तरंण, उतरपञ्चत्यमेण एत्यण अणोठियस्स टेवस्स चउण्ह सामाणि
 अुनाहस्भीण चत्तारि जअमाहस्सीठं प० ? तीसेण पुरत्यमेण चउण्ह अुग्गमहिंसीण चत्तारिजअुठं प० ?

वदिक्खान्तिः चवरिचिमाः । अम्याः सुदग्गताया उतरपूर्वस्या उतरस्या उप्ररपविभाया अत्र अनाटूतस्यदेयस्य चतुवासानानिकसाइस्त्रीया चतस्त्री
 अणुमाइस्यः प्रअसः ? तामापीरग्त्ये चतपुकागपगभीपीया चतस्त्राजमभुः प्रअसः ? वदिक्खपीरग्त्ये वदिक्खस्यां तयेवापरदच्चियस्या अ-

प्यागासामे जे पूवदिगिना गाला ठे इहा भवन पर खे । एण कोय लाव परे इम सिद्धापतननीपरि, एतला विसेव, इहा समयीय कइयो जेय
 दचिय उतर पविम चियेगाला जे विये मासाद खे । तिहा सिखामन परिवार सइत जासवा । (पोइल पवा थकी दीठ उचपख पुप अमे पोइल
 पवा थकी विसवूं लाय परे पुइ ते भवी जयन करीइ अने पाइल परे लाव परे मरीय होइ अने अत्र परे वियेगालाइ से प्रासाद करीइ भ
 यन मासाइ मादि एतनो वियेव आखवा) ते अपु सुदग्गनां वार १२ पट्टयवर वेविकाइ करी माकार आकारइ चापयेर सुपरिचिस वीटीठे वेदिका
 नो थणंन आखवो ॥ से अपु पृष अमेरा एक सी अठ १ ८ अपु पृसे करी ते मूल अपु मूच थकी अंठं अत्र परे चापयेर परिचिस वीटयोठे, ए अपु

अपुनी १०
 भागना ६०
 अथ १५
 ३६३॥

तुल्यं तद्गुणभूरागयं न विद्वत् । अथास्या पट्टधरयैर्विकादित्वरूपसाध । जपुगणभित्वादि । प्राकार
 भि चयतः समनात्सुपरिचिता, वैदिकाना यणं क माश्वत् । इमाश्च मूजगपुपरियत्यस्यता द्यातव्याः यावत्तु पीठपरिवेष्टिका सातु प्रागेवो-
 वासाः प्रथमपरिष्ठापमाह । जपुखमित्यादि । जपुखमित्यादि । अन्यंताष्टशतेन जपुनां जपुवृक्षाया तदहोर्ध्वत्यागा सस्या
 आश्वं प्रमायमुशस्य यासाता स्याता सयतःसभतात् सुपरिशिष्टा, उपलक्षयचैतत् तेनेद्वेधायामग्रिसारा अणि अहप्रमायाश्रया । सयाधि
 साश्रयपिक्रमातसस्या अद्या प्रत्येक पत्यारि योजनान्युच्चैस्वत क्रोशकमयगाहनं एकपोममनुच स्कन्धः श्रीणियोजनाणिविक्रिमा सर्वोपेयोधैस्वेल
 मातिरिक्ताणि अस्वारि याजनानि तत्रैकैकाशाखाअशशरीने द्वे यागने दीघा क्रोशपुपुस्य स्कन्ध इति भयसि सयसस्यया आयापविक्रमास द्रव्यारि-

विक्रमासि त् ।
 विसोपक्र
 का ।
 सु

पउमथरवेइश्याहि सस्रुत्समताः सपास्कशा वइश्यावखरुत्,, जवूणुण अथसणुण जवूण तदठुच्चज्ञाण
 सस्रुत् समज्ञा संपरिरास्कना । ताभिण अखरुत् ताऊण जवूत्तु तडि पउमथरवेइश्याहि सपेरिरिक्ता । जवूणुण

शगनाय शपप प्रासारावतसकाः सिहापनालि सपरिवाराणाति । नव्यद्वीश्रमिः पट्टधरयैर्विकाभिः सर्वेनः समन्तात् सपरिक्रिशा । वैदिका-
 नावखक ० अन्व्यु अन्यनाष्टशनेन जपुनासादहोर्ध्वत्यागनाश्राणा सर्वतः समन्तात् सपरिक्रिशा । तासायणकः, ताहजस्यःपक्रमि पट्टधर-

रूपानय सुप्रासतिमख उदशाया अंशगा यायत् अत्यन्त अचिक मनने निरुततातो करुणहारी मनने प्रानाद् देवता याग्यर्हे, जपु गुदवोनामप
 ध्यारिदिशि ध्यारसायाकर । तेसापामइ बहुमथ्य जगइ स्कन्ध ऊपरि सर्वेयिचि प्रथा एक सिद्धायतन त् देहरो । एक क्रोश लाय पणै शद्वं क्रोश
 पोइल पणै कार्दक ऊणो क्रोश ऊर्दु ऊप पणै अनेक सोगने समरकरी सस्ति त् । यावत् मारणा पाच सै धनुप ऊर्दु ऊप पणस यावत् यगमा
 ना जखया । तिष्ठां मधि पीठिका पाचसइ ५०० धनुप सायपणै, पोइल पणै शरीमे २५० धनुप आइपणै । तेह मधि पीठिकाने ऊपरि देवदन्व
 गत्सारी हे, पाच सइ धनुप साच पणै पोइल पणै कार्दक अचिको पाचसइ धनुप ऊर्दु ऊप पणै । तिष्ठां मिन, प्रतिमानो बस्यं आणयो । तेप

समायामधिक्रमस्य सिद्धात् तत्कथमत्र मासादानामवगतुस्त्वमाहता पठते उच्यते तेषामाया कोसमसिद्धिमा अहकोसवित्तिका इत्यस्य
 पूज्ययोगिनजगन्निचमाभ्रमदोपच्छेप्रविचारणादस्य दृष्टौ तेषामादाः काशनेक देशानिति श्रेयः समुच्छ्रिता उद्या क्रोशादुमदुक्रोश विस्तीर्णाः प-
 रिपूषनेक क्रोशं शार्धावति श्रीमल्लयगिरिवादाः । तथा जम्बूद्वीपमनासप्रकरणे प्राप्ये शाले जवन इतरेषु मासादाः मध्ये मिहायतन सवर्षिण धिगयादु
 मासाविति शीतमास्वातिवाचकपादाः, तथा तपागङ्गाचिरापूज्यश्रीसीतलिकसूरिकृतमव्यवृत्तौप्रविचारसकायाः पासाया मंसदिसामालानु येअ-
 ठगिरियमञ्जत इत्यस्यागाथाया अक्षरपूर्णा शेषेषु शाखासु प्रत्येकमक्षेकमवेन सद्य श्रय मासादाः आस्थानोचितानि मन्दिराणि देगोन क्रोश
 मुद्राः क्रोशाद विस्तीर्णाः पूष क्रोश दीर्घावति श्रीगुणरत्नसुतिवादाः । यदाहु सादाश्रयेन प्रस्तुतोपागस्योत्तरत्र जम्बूद्वीपपरिशेषकथनयापीपरिगतमासा
 दप्रमासुभ्रानुपारेण इत्येव निदिष्यो जयप्रकरमासादानिपमायामविक्रमावति । यसु श्रीजीयाभिंगमसूत्रयुक्तौ क्रोशनेकसूनुशीस्वेन छान्द्रक्रोश-

याह वाहस्येवं । तीरुण मणिपेठिद्याए उष्यि देवतदए पचधणुसयाइ आयामविक्रमेण साइरेगाइ पचधणु
 सयाह उहु उच्चत्तेणं जिणपठिमावसुठं नेयंथा । तत्यण जेसे पुरत्यिमेह्लेसाले तत्यण जवनणे प० ? कोसं
 आयामेण एवमेथ णधरमित्यसयणिज्ज सेसेसुपासायवक्रिसगा सीहासगा २ सपरिवारा । जवुएण वारसहि

नविक्रमात्पयां अहेतुतीयानिपनुः यतानिवाइत्येन, तस्यामणिपोठिहाया उपरि देवकस्वक पचधनुःगतानि आयामविक्रमात्पयाम् मातिरेका-
 वि पचधणु मतानिकस्य नुसुखेण, जितप्रतिमावककोनेतव्य न तत्रयासापीरस्त्यांगाला अत्रनवनन प्रच्छत? क्रोशनायानेन एवमेव मवर अत्र-

उचपणे । अतं यानन वाहपणे ते जम्बू साखा ये योजन उदं उचपणे महुमप्य मागे धिाच आठ ८ योजन शाव पण पोइल पणे काइय
 अपिअरेर आठ योजन सर्वं यइ कम्बु स्कन्ध यापानिलीने उच पण ते जम्बूतो यइयो मबध्यास आकार स्वरूप ठे । वज्जवसय मूल ये

ममायान्दिकमाल्यस्य सिद्धात्कसिद्धत्यात् तत्कथमत्र प्रासादानामवगतुष्यप्रमादता पटते उच्यते तेपासाया फीससमूहिआ अद्वकोसवित्तिका इत्यस्य
 पूज्यमीश्वरान्नद्रागिचमभगणोपकरोत्रयिचारगाथाइस्य वृत्ती तेप्रासादाः आशमेक देशान्मिति श्रेयः समुच्छ्रिता उवा क्रोशादुमदुक्रोश विसृतीर्थाः प-
 रिपूजमेक क्रोश दार्पाइति श्रीमलपगिरिपादा । तथा जवृद्धीपमसाप्रकरणे प्राथ्ये शाले जवन इतरंपु प्रासादाः मध्ये सिद्धायतन सवाधि यिजयाद
 शान्तानि श्रीतमास्तानियाथकपादाः, तथा तपायकूपिराकपूज्यश्रीश्रीमतिजकवूरिस्ततनध्यवृत्तत्रिविचारसाक्षायाः पासाया सेमदिसासालासु घेअ-
 दगिरिपयत्तत इत्यसागापाया अयपूकीं येपासु तिसुपु शाखासु प्रत्येकनदीकभावेन तत्र त्रयःप्रासादाः आस्थामोचितानि मन्दिराणि देशेन क्रोश
 मुधाः आगाइ विसृतीर्थाः पूजे क्रोश दीर्पाइति श्रीगुखरजगुगिपादाः यदाहु खदाग्रयेन प्रस्तुतोपागस्योसरत्र जवृद्धीपपरिषेपकवनवापीपरिगवसास
 दप्रमापुत्रानुमारैश्च इत्येय गिदिशो अयमकरकमासादाविपमायामविफल्पाइति । यत्तु श्रीश्रीयाभिगमसूत्रवृत्ती क्रोशगेकसुसुंमुधीःस्येन अयं क्रोश-

याइ वाहस्येण । तीचण मणिपेठिअए उप्पि देवत्तटए पचधणुसपाइ अ्यामविस्कंमेण साइरेगाइ पचधणु
 सयाइ उहु उच्चत्तेणं जिणपठिमावच्छं नेयहे । तत्यण जेसें पुरत्यिमेहेसाले तत्यण अचणे प० ? कीसं
 अ्यायामेण एयमेअ णवरमित्यसयणिज्ज सेसेंसुपासायवठिसगा सीहासणा २ सपरिवारा । जयूएण वारसहि

मविज्जगाप्या अहेतुतीवानिधनुः गतानिवाइस्य न, तस्यामखिपाठिकाया उपरि देवकथं पचयनुःशतानि आयानयिअमाप्याम् सान्तिरेका-
 वि पचयनु गतानिअप्य गुचत्वेण, अिनमप्रतिमावखकोभेतथ्यः ॥ तत्रयाभापीरस्त्यागाला अत्रनवन प्रच्छस? क्रोशगापानेन एवमेव नदरं अत्र-

अपये । अय यागन गाइपये ते अबू साखा हे योअन अहें अचपये यहुमप्य मागे यिअ आठ ८ योजन लाय पच पीइल पये काइया
 अपिहेरा आठ योअन सब धइ कद स्कन्ध आपापिलीनें अच पचइ ते अबूतो एइवो नखव्याअ आकार स्वरूप ठे । अकरवमय मूलं हे

त्र द्नीप
 भागभईण
 ॥३३०॥

३३

पूर्यंगाक्षादी यत्र यदस्ति तत्रतद्वृत्तमाह । तत्पणमित्यादि । तत्र तासुधतस्यु सालामु यासा पौरस्त्या साशा मूत्रेप्राकृतस्थात् पुस्त्यनिर्देशः अत्र
 त्रयनं मन्त्रस क्रीडामायामेव एवमेवेति सिद्धापत्तमयदिति अहं क्रीडाय यिषभ मेख देशेन क्रीडयुष्वेत्वेनेति प्रमाख द्वारादियस्यैकस्य याध्यः नवर सषय
 यमीय थाय्य शेषामु दाविषात्यादियालासु मत्येकमेकैकजायेन अय प्रसादावधतमका सिद्धामामानि सपरिधारसिद्धिष मोद्व्य्यानि सेया प्रनासुष भयनयत्
 तत्रसेवापनोदाय भवनेषु शयमीयामिप्रासादेस्वास्यामसविष्क मानि पद्वत्रशदिविलपट्टमषनविषु तथादशनासु
 प्रमादासुसमायामविष्कमा दीपधैताध्यकूटगतेषु विप्रयादिराजयाभीगतेषु अन्मेघपि. बिनालादिगतेषु धमासादेषु समथतुररत्तत्वेन

सुदसणाए चउद्विसि चत्तारिसाला प० ? तेसिण सालाणं वज्जमझ्जवेसजाए एत्थण सिद्धाययणे प० ? कोस
 झ्यायामेण झ्यरुकोस विस्सजेण देसूण कोस उहु उच्चहेण झ्यणेगखजसयसस्सिविठे जाव दारो पचघणु
 सयाइ उहु उच्चतेण जाव वणमालाउं मणिपेठिस्या पचघणुसयाइ झ्यायामविस्सजेणं अहुआइजाइ घणुस

अयमेतदूपाथर्थायासः मन्त्रसः ? यजमपापिमूलामि, रक्तसमयमुप्रतिष्ठितविहिमायायदधिकमगोमिदं तिकरी प्रासादाया दज्ञनीया, जन्वा सुदश
 पायायनुधिं शिषतलः शाला मन्त्रसः ? तासाशालामा बहुमप्यदेशमागे अथमिदृयसन मन्त्रसः ? क्रीडामायामेव अहं क्रीडाय विकनेन, देशेनरुको
 शमूर्धं मृशत्येन, अनेकस्तम्भगतसमिविहं यावद्दाराखि पचधनुःशतानिकर्धं मृशत्येनं, यावद्दत्तमाला, मणिपीठिकाः पचयन्नु शतानि श्याया

सुदगन मामह कर्षीइ ठं आठ ८ योगम अहं अषपये अहं योगम उ इ पष । ते जन्मो स्कन्ध कन्ध गापा मध्य (ते जन्मो कन्धवे कोश संतोष
 ते ऊपरि वे योगम स्कन्ध ऊको के अने अहं योगम आठपखे से माषण पादोम प्यार योगम श्रीदो प्यारिविधिं प्यारशाखा ठे, ते शाखाने केइने
 शाला पातलीशाखा के योगम ऊको तीकता के इस सबमिली खादा आठ पा योगम अषपये अने योगम पोइल पये ठे) बे योजन ऊहं

अयुद्धीप०
 जागण०
 ॥ पचग०

भागवत अन्यथा सिद्धिमायाः द्वियोजनातिक्रमेनियमप्रसस्य मध्यभागस्य प्रहृष्टेषुर्वापरगालाद्वयविक्रमप्रत्ययः विपमसंश्लिष्टकल्यात् । अथवा
 यदुत्पद्येद्भागः शाखानामिति गम्यते, कोप्ये । यत् यत् द्विबुद्ध्याख्यमध्यभाग संश्लिष्टित्ययः अष्टयोजनागमननु तथैव, उपत्ये नतु सर्वाग्रैश्च सर्व-
 मन्वया कदस्कर्यद्विद्विषापरिमाद्यनीलनेवातिरेकादयद्वै योजनानीति । अथास्याद्युक्तमाह । तीर्थेषुमित्यादि । तस्याप्यथा अयमेतद्गुणो यथावासाः
 प्रप्रसादः यज्जन्तानि मूमानि यस्याःधा यज्जन्तयमूला । तथा रश्मिभक्तयामविक्रिमाद्युत्पद्येद्यथागने कर्तुर्विनिर्गताशाखायस्याः सा रश्मिभक्तयामविक्रिमा
 दित्तियद्विमा ततःपदद्वयकमधारयः यावत्पदात् तैत्युत्पद्येद्यथाः सर्वोच्यमवाच्यः । क्रियतयंतमित्याह । अधिकजननोमित्युं तिकरी प्रासादीयाद्व्यानीया
 इत्यादि । अथास्याशाखाव्यक्तमाह । जयुषमित्यादि । शाखाःसुदृशनायाः चतुर्विधियं चतस्राःशाखा साक्षात्वा शाखाः प्रप्रसादः ? तासां शाखानां यद्गुण
 ध्येरीजनाने उपरितनयिद्विमासाक्षात्प्रायमित्यप्यत्राये जीवानिगने तयादसंज्ञात् श्रेय मुक्तं वैताक्ष्यमिद्विद्वृत्तयत्तसिद्धाप्यतमप्रकरणतो ह्येमित्यर्थः । अत्र

स्वधो दे।जोश्चणाह उह उच्चसेण अहसिं ण । तीसेण साला छजे।श्चणाह उह उच्चसेण यज्जमस्र
 देसमाए अहसिं श्यायामविरक्तेण साहरेगाहं अहसिं श्यायामविरक्तेण । तीसेण अयमेत्थारुवेवथा
 यासे प० ? यद्द्विरामयमूला रययमयासुपहृत्तिश्चिदिमा जात्र अहिस्यमणिसुहृत्करी पासाहंश्चा ४ ज अरुण

यात्रपरि सत्रमन्त्र्यः सुदृशनाप्रप्रसा ? अष्टयोजनामिं उच्चमुत्पद्येन अर्द्धयोजनामिं उच्चमुत्पद्येन । तस्या स्तुत्याद्युत्पद्येन उच्चं मुत्पद्येन, अर्द्धयोषण यत्तु
 स्वेन, तस्याःशाखा यद्वयोजनामान्त्र्यं मुत्पद्येन, यदुत्पद्येन अष्टीयोजनामयामयिकमाभ्यां, सातिरेकायद्वैयीयोजनामिं सर्वाग्रैः प तस्या

यत्तु यज्जन्तयः । तद्द्वैर्बुद्धीर्नै अ्यारद्विदिग्नि अ्यार पगयात्रिया अत्रियोपान प्रतिक्रम्ये । यत्तु कर्तव्यो पायत् तोरुत् लग्नः । तद्द्वै जयुं पीठने यदुत्प-
 ध्ये प्राणश्च सर्वेयिचि इहा नदि पीठकाद्यश्च । आठ योजन लाय पद्ये पीठण पद्ये अ्यार योजन आठपद्ये । तद्द्वै नदि पीठिकाने अ्यारि इहा जयुं

सानि ? एतानि च श्रीणि नीलितानि द्विक्रीयोच्चानि भयसि क्रोशविस्तीर्णानि । अतएव प्रान्ते द्विक्रीयाइत्यात् पीठात् उभरतानवतरता च मुम्बावद्
 न्नारभूतानि । यस्य कश्चात्सायदृक्कथ्यो यावत्तोरखानि । तस्यामखिपीठिकाया उपरि अत्रजबूः सुदयमानाश्ची प्रचष्टा ? अष्टयोजमानान्युद्धी
 सृष्टेन अदृपैयोजनमदृपेन मूमवेक्षीम् । अथास्याएबोसुखस्याष्टयोजनानि विभागतोद्वास्यो सूत्रास्या दशयति । तीरेणमित्यादि । तस्याजधाः स्कन्धः
 कदादुपरितेनः शाखाप्रजवपयेतो ऽयपवो द्वे योजने ऊर्द्धाश्चत्वे माद्वं योजन घाहृत्येन पिष्टेन तस्या शाखाखिहिसाप रपर्याया विक्प्रसृता गाखाम
 ध्यमागप्रभवा ऊर्द्धगताशाखा पशुयोजान्युद्धीसृष्टेन तथा यधुमध्यदेअभागे प्रकरणाञ्ज अतूरितिगम्य, अष्टीयोजनान्यायामयिकम्भास्या तान्येय अस्याः
 स्कन्धोपरितमभागात्तमृषपिदिसु प्रत्येकमेकैकाशाखा निर्गता ताद्य क्रोयोगानि चत्यारि योजनानि तेन पूर्वापरशाखावैर्ष्यस्कन्धयाएष्वसवच्यद्वं योज
 ममीलननेमोक्तसस्यानयन यधुमध्यदेअभागधात्र व्यावहारिकोपास्यः दशादीना शालामप्रदस्याने नप्यवेष्टस्यसोकेअंधाश्रियसावत्वात् पुरुपस कटि-

पेटसं चउद्विसि चत्वारि तिसोवाणपक्रिद्धत्रगा प० ? वयुजं जाव तारणाइ ॥ तस्सण जअपेटसस अऊमस्र
 देसचाए एत्यण मणिपेठिच्या प० ? अष्टजोअच्याणइ श्यायामविस्कमेण चत्वारिजोअच्याणइ वाह्लेण, तीसेण
 मणिपेठिच्याए उप्पिय एत्यण जवूसुदसणा प० ? अष्टजोअच्याणइ उहु उच्चतेण अष्टजोअच्याण उच्चेहेण । तीसेण

घंतः मसन्ताए, एपरिविसि द्वयोरपिनरुणं । तस्यजम्बूपीठय पतुद्धिं गिएवामिचत्वारि त्रिसापानकप्रतिरूपकाणि प्रचष्टानि ? ययकः यायसोरणा
 नि । तस्यजम्बूपीठव्य यधुमध्यदेअभागे अष्टमखिपीठिका प्रचष्टा ? अष्टयोजनान्यायामयिकम्भास्या चत्वारियोजनानियाहृत्येन, तस्यामखिपीठिका

भागे खिचि चार १२ योजन जाऊपणे । तिवार पखी नात्रा २ अणुक्रमे २ । प्रदेयनी इअसि चन्तु पटतु यकु सयं चोपपरं खेइत्या प्रदेसने खिये द्वे
 वे गाऊ सयं जयुगदरुक्रमय निमंसे । ते जयु पीठक एष पद्वपर यंविक्वाचं एष अणपहइ करी चोपएकर परिचित कीटयो द्वे । वेदिक्वाचंनपहने

परिहाषणा परिशीलनाद्यः २ । सङ्गमसि । प्राकृतत्वात् पचस्पर्शमसमी तेन सर्वस्यथरमप्रतिषु मय्यतोऽङ्गवृत्तीययोऽनगतातिक्रमे इत्यर्थः द्वीद्वीक्रोर्गो
 वाइत्येते सर्वात्मना ज्युग्मव्यय छत्रुमित्यादि । सेह एगाएपउमवरइत्यादि । तदिति छानतरोक ज्युग्मोठ एक्या पट्टवरयोदिक्या गृहोण्य पम-
 यकृतेन सयतः समताम् सपरिचितमिति ज्ञापः द्वयोरपि पट्टवरयेदिकाबमखयोयकुं क ममथ्यः प्राकृतम् तयजपन्यतोपि चरपाते द्विक्रोर्गोश्च कप
 सुखाराहावराइमित्याश्रम्भाइ । तस्स चमित्यादि । तस्य जवृग्मोठम् पनुद्विगि यत्तानि दिग्नामोपमत्तानि यत्वारि त्रिसापानप्रतिरूपजाणि प्रज-

एत्यणं उत्तरकराए जवृपेठेणाम पेठे प० ? पचजोश्चणसयाइ श्यायामविक्रभेण, पयारस एकृासीइजोश्चण
 सयाइं क्विचिविसंसाहिश्चाइ परिक्रैवेण, वक्रमस्रवेसन्नाए वारसजोश्चणाइ वाहस्रैण तयाणतरमायाए
 २ पएसपरिहाणीए परीहायमाणे २ सखेसुण चरिमपेरंतेसु वेदोगाउश्चाइ वाहस्रैण सखजजृणयामए छ
 च्छे । सेण एगाए पउमथरवेहश्चाए एगेणय थणसठेण सखुं समतासपरिस्कित्ते, ठुणपि वयुं ॥ तस्सण जयुं

वतोयहस्कारपवतस्यपनिमित्तः शीतायामहाजग्याः पूयस्मिन् कृती अत्रउत्तरजुठपु अन्धू पाठमात्रापीठ प्रथम ० पपयोजनश्रुतानि श्यायामविक्रभे
 स्यां, पचयश्रमकाशीसिर्वाजमगतानि क्विचिद्विषोपाधिक्वानि परिक्रैवेण ॥ यदुमध्यदेशभागे द्वावृगयोजनानि बाहुस्येन तदनन्तरयमात्रयाप्रदेशे
 परिहाम्या परिशीलनाद्यः २ सर्वपुचरमप्रतिषु द्वेद्वेगवृत्ती बाहुस्येन, मयत्राम्यु मयस्य अक्ष ॥ तत एकपापट्टवरयेदिक्या गृहोण्ययमसुठेन म

वइ रे मगवन । अतरकरने विये ज्युग्मोठनाने पीठे रे गीतम । नीलयत्त वयथर पर्यंतने दनिग रिमइ मेठ पवतने उत्तर दिगि माणवत्तव
 पार पवतने पयिमविगि शीता महानदीने पूयदिगिनइ फूलइ उत्तर कुठने विये एकैके द्रुवे पीमयीम इम पांच द्रुवे १०० फी कचल पयतये । उत
 र कुठने इहां जवृ पीठनाने पीठे । पांच से योजन लांय पचे पीइल पचे पकरये एकावी १५ ८५ योजन काइं क छचिकेरा परिधिपचे यदुमध्य

यन्तुषुष्यास्य सपरिचितः । अयमाद्यः । पद्यद्वय एकयापद्यपरवेदिकाया एकेनपद्यमसुषेण परिचितः । अथतु प्रविशत्या नियोगत्याप शीतयामहा-
 मया द्विमागीकृतखेनोभयोः पाद्ययोर्वर्तिनीभ्या वेदिकाभ्या युक्तवृत्ति सम्यक् । अपद्यनीलयद्वयपरनिभानि तत्रतत्र प्रवेशेषु शतपत्रादीनि सति ।
 अथवा नीलयात्राया मागकुमारो देवोऽत्रापिपतिरिति नीलयामसुषुवृत्ति उपे पद्यावेकत देयनेतव्य पद्यद्वय पद्यसमासस्यापरिलेपादिक ष्वातव्य
 मित्यप । अप काच्यमगिरिख्यस्थामाह । शीशवगवहत्यादि । शीशवगवहस्य पूर्यापरपाद्ययो प्रत्येकवगवहस्यययोगान्ययापया कृत्येति गम्य । अप्या-
 न्तरालेमुक्त्यतिभाव । अत्रान्तरे दक्षिणोत्तरत्रयेया परस्परं मूले समद्वयः अन्यया गतयोगमविस्ताराद्यमेया सङ्ख्ययोगमभाने द्रष्टव्यामेऽवकाशा संभव
 इति विगतः काच्यनकपर्वतः । दक्षिणः ? एक योजनगतमूर्धुष्येन । गाथाद्वयेभिनया विफमपरिषोपायाह । मूलेयोत्तमशत मध्येमूलतः पद्यागद्योञ-
 नोर्द्वे गमनपत्रसप्ततियोजगामि उपरितने शिखरतले पद्यागद्योभगामि विस्तारेणभयति काच्यगकात्रिया पवता १ मूले श्रीचिद्योजनगतानि पद्यशा
 धिकानि मध्ये द्वे योजनगते मसिगदधिके अपद्यपद्यागदधिकयोत्रन उपरितलेपरिरयः परिधिरिति ३३३ मूलपरिधौ मध्यपरिधौ न किञ्चिद्विजोपा-

पत्यण गीलत्रतद्देहेणाम देहे प०? दाङ्गणउत्तरायण पाङ्गणपङ्गणविलिखि जहेवसेद्वहे तहेत्रयगुन जेयङ्गो,णा
 णत्त । देहि पउमत्रखेद्वेश्याहि देहिद्विद्य यणसङ्गिहि सपरिस्कुत्ते । नीलवतणाम गागकुमारिदेवे, सेसतंचेत्रणेय
 छ ॥ गीलत्रतद्देहस पुत्रावरेपासे दस २ जेऽशुणाइ श्रुथाहाए पत्यण थीस २ कचगगपस्यया पं०? एगजे

पथेय पद्यद्वयवृत्तपथेययथकानेतव्यः । मानात्, इत्यापद्यपरवेदिकाभ्या द्वाभ्याषवधनसुशाम्या सपरिचितः । नीलयात्राया मागकुमारोदयः

आतरो से २ कुञ स्थान क हे भगवन् उत्तर कुठने विवे नीलवत्त द्रष्टव्ये । हे गीतम ! जसक पयना वद्विषद्विगिता शरिनास खेद्वजायो
 आठ से अने अर चातीयाभाग योजनता यत्की अवाचाह आतर ख, पीता गङ्गादीनें यहुनप्य भर्गे सेने विपि प्रया नीलवत्तने वृ-
 दे । दक्षिण उत्तर आयो पूवं पथिमह पोहलो । तिमपञ्जा द्रम पूर्वह फट्टो तिगज अणध जणयो, एतको विवोप, से पद्यमर वेदिका गृकरी वे

अमुदीप०
 माग ११६०
 ॥ वच०५४

श्रुतिः सप्तदशमिष्यत्सिद्धिर्गुणुल नाम अत्र गदियु इत्यनेन करशर्चं चिर्वैत्यासन्न्यापहवद्वेगः प्रत्यसंगशान प्रत्ययं लोकीकङ्गादश्यापप्रत्यय चापु तथा पाप्य श्रीवाभिगनादिभ्यः । अथ यमकौद्रवाधयावक्षा अन्तरैखपर स्वितास्तक्रियैनुमात्र । आयइयइत्यादि । यायति प्रमाकेअतरमार्गे गी-
 कवती यमकौ मयतः खलुनिधिन तावदन्तर योजनसप्तभागबनु र्गोमास्वपिक्कतुक्किगद्वपिकाएगतयोऽमरूप यमकद्रइयो रिइद्रवाणाच्य योष्यमिति
 श्रियः सपचसिद्धि प्राग्बत् । अथ येयाद्रवाणामन्तरसामान्यसुख तान् स्वरूपतो निदिशति । कश्चिदमित्यादि । छुमदत्त । उत्तरकुलु २ नीलपद्म
 द्वाणामद्रइः मप्रसः ? गीतम । भरमयो दौचिख्याश्चरसांतादष्टशताणि चतुस्त्रिंशद्विंशति पत्यारिच सप्तभागान् योजगस्यावापया कृत्याइति गम्य ।
 अपान्तरालीगुद्योतिभायः श्रीवायामहाजया यजुमप्यवेगमार्गे ऽत्राशरेतीमयद्रइरामास द्रइ मप्रसः? दक्षिणोत्तरापत प्रापीनप्रतीपीनविक्षीणैः पट्ट-
 द्रवापागपरायतः उदग्दक्षिणपुषुरिति पूषग्विगेपप यथैवपट्टद्रइ र्गो कसुपैवनेतय्य नामास्वमितिपिगेपीय द्वास्या पट्टादरवेदितास्या द्वास्याञ्च

गत्द्वाप दहाणच २ कडिण मते । उत्तरकुराए २ नीलवनदेहेगामत्रहे प० ? गी० । जमगपञ्चयाणं दक्किणिज्ञानं
 अरिमताञ्च अठमए चउक्षीसे चन्नारिश्च सत्तन्नोए जीअणस्स अथाहाए सीअ्राए महाणइंए चज्जमसुट्टेसभाए

खजद्वल । उत्तरकुलुपकुलुनीलवान् द्रइोमाघाद्रइः मप्रसः ? गीतम । यमरूपवतयादर्गिधणाभ्याचरमान्तान् अष्टगतमि प्णुखिगति पत्वारिप म
 सपागान् षोडशस्यधापया श्रीतायामहाजया बहुमप्यवेगमार्गे अपनीलवान् द्रइोमाघाद्रइः मप्रस ? दक्षिणोत्तरापत प्रापीनप्रतीपीनविक्षीण

ते यमक देयनागा उपपाठ उपप्रधानो सक्त्य कह्वी । तिवार पठो अजिनिक कइया सीयार पठो अलकारमन्त्राय विभूपण पठिर पञ्चो पुस्तक रव
 बापच, तिवार पञ्चो सीद्वापतनना पूसाकरे तिवार पञ्चो सुपमासनाइ ममनकरे गाइ । तिवार पञ्चो नया योम्य परियात्तू स्यापयु ते अद्वि सपदा
 करे एयमक देयताना राख धामी कह्वी, द्विर्वे यत्रना अतर कइवे । जेतले मयाके नेतले आयइ । नीलयत वपपर पर्यंत एकी यमक पर्यंत दुइ ते
 सक्षी आतरा साठु वै चीत्रीस योजन ० ३४ यो० अने सातीआ अ्यारभाग अल्लुनिदमइ गमक पयतमइ द्रइने पधि पापने सादे सादि एमलो

अनु० १००
 भाषा १६५
 प प ४ ॥
 ०३५३॥

मूत्रे प्रयसोक्तेऽपि नन्दापुष्करिणी प्रयोजनरूपस्य शक्तौ पश्चाद्बुद्ध्यास्मात् प्रसन्नप्रधान्याद्वास्थानस्य । अथयथासुखमांसुभात उत्तरपूर्वस्था विधिं सि-
 द्धाप्रसन्न सयासत्साक्षरपुष्कवादिभिः उपवातसन्ना एव पूर्वस्वात्पूर्वस्मात् परपरमुत्तरपूर्वस्था याध्य यावद्दुर्निपीठदुत्तरपूर्वस्था नन्दापुष्करिणीति । अत्र
 पत्रभिगाते रायश्रीश्रीहत्वादि सूत्रेषु द्विषवनेन साखिजायतप्यि माणवए वेदस्मरने इत्यादि सूत्रेषु कवचनेन निर्देशः सूत्रकाराणां प्रवृत्तिवैचित्र्या-
 दिति । वक्षितेयनिकात्रिपेराजशायी । अथतयोरधिपयो यंमकदेययोरुत्पत्यादिस्वरूपास्यामायविसाराहचिः सूत्ररुत् सूत्ररूपायामात्र । उच्यतेऽस-
 कप्योहत्वादि । उपवातोयमकयो देवयोस्तरपतिर्वाच्या ततश्चरपक्षयोः सुरयोः शुभव्यसयचिन्तनरूप सकल्पः सतःअभिपेकः इद्रानिपेकः सतःविनु-
 यदाः अलकारसमायामलकारपरिधान ततोध्यवसायः पुस्तकुरवोक्षुपटनरूप ततः अचनिकासिद्धायतमार्चो तत सुधर्मायागमन यथाप परिवाररूपाय
 रिवाररूप परिवारणास्त्रास्तद्विनि परिवारस्थापन यथा यमकयोर्देवयो विद्वानमनयो परितोयामभाने षतुःसहस्रसामानिकमद्रासनस्थापन तैव

कारिश्च भद्रं चिच्छ, ववसायसमासु पुत्यपरयणा फादापुस्करिणीछ बलिपेठा सध्वरयणामया दोजोयणाइ
 श्यायामथिस्कनेण सभोसजोशुण याहस्रिण ॥ उववाठसकप्यो अत्रिसेश्च विभसुणायववसाने ॥ अश्चणिश्च सु
 हम्मगमे जहाय परिवारणाईहो १ आवडश्चिमिपमाणमि ज्जित्तिजमगाने णीलवताने ॥ तात्रइश्चमतरखलू जम

यसायाः, अश्चनिका नृपगागनो यथापपरिवारणा अर्द्धिः १ यत्प्रतिप्रसाधे प्रयतोपमकी नीमधन्ती । तावदेवातरखलू यमः इन्द्रयोर्द्वेषायाच १ ॥

रूपना दयताने अभिपेक करयानो सभाने विषे घणा अभिपेक करवा योग्य कसगादिकना प्राह कश्चा, अलकार आभूषण परिहयानी सभाने विपे
 यथा अलकार आभरणना माह दावहा पेशःमद्रूस मनुपल्लइ । मयोर्पम दयताने शुभाध्यवसाय चित्तारूप । तेध्यवसायसभाने विपे पुस्तकरखटप
 नदा पुष्करणी यावीर्दे वलीपीठके ते सर्वे रज सय काश्या । ते वलीपीठ मे पोयन लाये पणइ पाइलपणै एक कोम अथिक एक योजन आरुपणे

मन्दीप
 मगा॥१६॥
 पच०४ ४

पाद्गात्रिंशत् सयाष्टाविंशतिः क्रमात् संत्येतपोत्तयाव्येती विपदेतेस्ताधिगत्र ४ तयोर्विधीर्धृष्टरयो विमानहिं प्रमुद्रयोः । नियुद्धादिमहापुद्गा पाप
 पूजनेका ५ निययतेदिकलश्च स्तिरवात्तरसाभरे । नराखः क्षु नराधीनो नराधीनासरे कृषित् ६ नुरायाच सुराधीये सुराधीया पुन काय । केनयामनि
 धार्येता यज्जानिष्यदु ग्रामः ७ साखकवाक्यस्ताम्भस्या ऽर्देदुष्टागतिवारिणा । नाधिष्यापिमहायोप महाधैरनिवारिणा ८ कियरकाकव्यविष्काली चिक्की
 मयत्तरेः सुरेः । यभूयतु, मयातीती किवातिचो कतकलात् ९ युग्म ॥ ततसायोभिंपत्यक्त धैरयोः सविदैव्यो । प्रोच्येपुवव्यवस्थेय मुधिपासमयेद्विगी १०
 साधेय ॥ दक्षिणस्या विनातावेनीर्षेयस्योऽस्तिना । उत्तरस्यागुमेर्देपीजानेद्रस्य उतया ११ पूवस्यामपरस्याय वृनाः सधैरिमानकाः । प्रयोदशापीद्रका
 य स्युः सौयगसुरेजितुः १२ पूर्वोपरदिशोऽस्यखा सतुरस्तायतेपुनः । सौपनाधिपतेरद्वा अद्वाङ्गानघक्रिण १३ सगतकुमारमाहेद्रे व्येपयवभयेसक्रम ।
 धृतायवद्विमयत्र सुधियानेद्रकाः पुनः १४ इत्य व्यवस्थयाहीतः स्यारव्यनात्वाप्यनुस्विरी । विसरमरीमीतिपरी अडासेतीसुरेश्वरी १५ अयप्रकृतप्रसूय-
 ते । माखसगसइत्यादि । माखसकस्य येत्यस्तत्तस्य पूवस्याविनि सुभर्मायानेयसगाया सिद्धानेमेमपरिवारैसाः यमकदेययो प्रत्येकमेवैकसङ्गायात् त-
 स्सादेयपि सायाविधि गयगीये वकं कय तदीयः सीदेवीशुनाधिषारवक्त गयगीययोऽतरपूयसादिति सुक्रकसहेद्रुधजोस्तः तीप मानतोमहेन्द्र
 चक्रप्रमाणी साः सप्तयोगप्रमायाः युसुखेन अद्वाङ्गीममद्वेधेग आइस्यास्यामित्यथ । अनुवदीनी प्रागुक्तमहेन्द्रव्यजुसुखी तदाकिसिमीनुल्लकेग विगो-
 पितो उच्यते सविपीठिकाविहीनी अतएव सुलोकायः द्वियोजनप्रमाखसदिपीठिकोपरिस्थितत्वेग पूर्वमशतोमहेन्द्रव्यकासादपेक्षया इमी द्रष्टुं
 धित्यपात्नागतमिति, तयो सुमानहेमूखजवोरकैकरात्राभीसुस्यन्धिगो रपरेष पक्षिनायां भोष्कालीनाममहरणकोग प्रहरणमाहागार, तत्र यदूनि प
 रिषरत्प्रमच्छाधि यायत्पदात्प्रहरणरवानि सनिषिप्तानि तिष्ठति । उरुमाखमित्यादि । सुधर्गयोरुपयंटाष्टमङ्गलक्षानि इत्यादि तावद्वक्तव्यं यायद-
 दधः सइसपत्रइत्का । सयव्यमयाइत्यादि । सुधर्मनजातः परकिमस्तीत्याइ । तावित्यमित्यादि सधो मुपर्मेयोः सधो उरपरपुयंस्यादियि हेसिधु
 यतनेप्रजमे इति शेष, प्रतिमनमेकैकचक्रायादिति । अयत्तायव्यायं सतिदेगमाइ । गपय्ये वृचमार्त्तभीक्तएव जिनगुणाद्यागपि गगः पाठो ऽवगतव्य ।
 सचाय तेय सिः पुपपशाअद्वैतरसगोअशाइ आयावेण कस्सकोराइ यियसुभेण यत्रजीअशाइ उठ उचमेण । अयेगखमसयस्यिदिताइत्यादि । यया

अथुदीपो
 भाग॥३३॥
 प्रथमः४॥

धानीवासाख्यानां वातमन्तराणां देवानां देवीमास्तु अरुणी गानि चत्वारि। दिवायन्दीयानि सु यादिमा पूजनीयानि पृथ्वादि। तामाकारखीयानि वस्यद्वि
 गासम्पन्ननीयानि यदुमानकरवत अस्वाचमूल देवत शैत्यमिति पयुवावतइति । एतदाग्राहमाभीरुतयेव सः देया देवयुयतिभि नमजोगादिकमात्रि
 यते नापि मित्रदेवादिभिश्चाऽऽकीर्त्तयिष्ये। सुरिति । ननु जिनगुणवियु जिनप्रतिभागा देवागामरनीपस्वादिकमागतमात्यागय युक्ती, तामा म-
 झावस्थापमाऋत्येनाराप्यतासकन्यमादुभीयमभवात नसया जिनटदृष्टिपु तेन कथ तौ घटते पुन्यानामगानि पूज्याइय दुज्यानीति सकस्यस्याग्रापि
 मादुर्भावात् पूज्यस्य मन्वैरपगमकगुणवचन्ये नच अस्मिन् चै पूज्यशीरवडाशरसुरीद्वीपप्रमाद्वयिषियुसिद्धमतिः । तथाचि । परीछामासनिर्लीभतागुण
 रश्मरामुन्तार प्रति ब्रह्मैतरेमुत्तियथः इरिसेमानीइरिखे गमप्यनिपाययोः युक्तमेव तव झाचाकडते मुरमानिका १ धन्निस्सयिस्सदस्मैः कभार म-
 मु(१)पयोः २ मत्तमाप झापतेनि मोरपुयाथ शुभुप्ये २ मख्यात्यव्यतयात्सर्वा ३ मीचमैगानशक्तयोः ४ विधादोभद्वियानाये ५ म्याथनिघडनिंया ३ विमामग-

गलगा जात्र सहस्रपत्तहृत्यगा । तासिण उह्वरपुरत्यमेग विश्वाययणा, एवचेत्र जिगधराणथि गमो णत्र
 इमगागह, एएसिगं वज्जमझुदेसजाए पत्तेश्च पत्तश्च २ मणिपेठीआरु देजोश्चणाइ श्यायामत्रिक्रमेग जो
 अण थाह्वेण । तासि उअप्य पत्तेय २ टेवठदया प० देजोश्चणाइ श्यायामथिक्रमेग साडरेगाइ दीजोश्च

यातिरेके पात्रे ऊच्यमुत्त्वेन, सवरवमं, जिनप्रतिभायक, यावदुपुपकुडुरुकु । गव खयगिटागामपि सभामा यावदुपयासामजाया
 गयभोग, इरपअनियेकसभाया यदूनि अस्त्रियेकभावाणि, अलङ्कारसायावहूनि अलङ्कारजाण्णितिप्रति । व्यजमायमजाया पुज्जाकरे, न-

मभाम ऊपरइ छाठ २ मङ्गलीक छे, यावत् मइस्ववापडोमा कसल झाप भांटी । उह्वर पूष दिग्नि विचि इगान काखे देइराळ, मइग जिन पर
 मो पखि गनो वाबको, एतथापियेप । एइजिनपरमे मच्यतागइ प्रत्येक २ मणिपेठिका छे, वे पात्रम सायपरे पोइएपरे एव योगग जाहपरे

चिह्नानि । जाटस जसगाख देवाण अक्के सिध नरूण याणमन्तरवेयाणय देवीखय अक्षिज्जाउं यदखिज्जाउं पूअखिज्जाउं सक्कारखिज्जाउं सम्माणपि-
 ज्जाउं फलाख मङ्गल देयय येईअ पञ्जावासखिज्जाउं इति । अप्रख्यास्या । तरसखानित्याद्यारस्य यज्जिहाइविपर्यंत प्राय मस्तुससूत्रे साशावुद्दुट्वा
 दनन्तरसेधव्यास्यास मध्ये ऽहंपञ्चमेपु योजनेपु अयशिट्टियोजनेधित्यथ । अत्रान्तरे यद्भूनि सुधखंरूपमयानि फलकानि प्रकृतानि ? तेषु फलकेपु यद्-
 यो यज्जमया मागदन्तथाः प्रकृता ? तेषुमागदहेतुबद्भूनि रजतमयानि शिष्यकानि प्रकृतानि तेषु शिष्यकेषुबद्बो यज्जमयो गोलको यत्तोपस्तद्वयद्-
 बृत्ताः मनुद्गणकाः प्रसिद्धाः प्रकृता ? तेषु समुद्रकेपु बद्भूनि ज्जिनसक्कीनि सनिधिसानि तिष्ठन्ति यानि यमकयोईययोः अन्येपाच धरूना यमकराज

वज्जिज्ञा जिगसकहाउं पं० ? माणवगस्स पुब्बेणं सीहासणा सपरिवारा पञ्चाल्यमेण सयणिज्जा बखण
 सयणिज्जाण उत्तरपुरत्यिमे दिसीजाए सुम्भगमहिदप्पया मणिपेढिआ शिख्खगामहिदप्पयप्पमाणा, तेसि
 अ्वरेण चोप्फलापहरणकोसा तत्यण वहवे फलिहरयगपासुरका जाव च्चिठति । सुहम्मण उप्पि अ्युठठम

मणिपीठिकायिहीमी महेन्द्रध्वजप्रमाणी, तयोरपरण (पविमाया) घोप्याल प्रहरणकोग, तत्र यद्भूनिपरिपरवप्रमुत्तानि यावत् तिष्ठन्ति । सु
 धर्मयोरुपपटाष्टमागलिकानि, तयोरुत्तरपूषस्या सिद्धावतमे, एपएय जिनगृहाखानपिगमइति ॥ नवर, इदमासात्येन एतयोर्धनुसभ्यदेशभागे प्र
 त्येक २ मणिपीठिके, देयाज्जने आप्यामधिकम्मास्या, योजमयापुल्लेभ, तयोरुपरिप्रत्येक २ देवळन्वके प्रकृते ? हे योजने आप्यामधिकम्मास्या,

तर देयताने दाढानो पश्यो महोइ ते तेमाटे मानवक मासइ चेत्य स्यज्जने पूर्वदिशि विहासन परिवार च्चिठखे । पश्चिमदिशि शयनीपल्लइ ।
 वरुंख गाखिबी शयनीयसो, उत्तर पूषदिशि विधि ईशान कुणइ गाहीनीमइ मच्चिन्ध्वखा मच्चि पीठिका यिमा महेन्द्रध्वजनइ प्रमाणे ठे । ते
 खनु मच्चिन्द्र ध्वजने पविने कापल्लताने प्रहरण आपुचमा कोस प्रहार खे । तिहा घणा, परिपरत्तप्रसुप आपुचल्ले, यावत् रइ ठे । सूधमो

मनुद्गोप०
 ज्ञाण ॥२६५
 ॥ वच०४॥

दयोवाप्याः । उद्धोसापटलताइयोपिबिब्रुवाः । अत्रविशेषोपेतोपठक्य तदाइ । मन्त्रिपेठिकाइत्यादि । अत्र मुपमंयोमच्यासगे प्रत्येक मन्त्रिपेठिका
 का याप्या । ह्योक्तेनेत्रायामविक्रमास्यां योजनबाहुरेण । तयोमन्त्रिपेठिकाया उपरि प्रत्येक माखयकमाधिवैत्यस्तगे मन्त्रिपेठिका
 समाने प्रमावताऽर्थासमयात्राप्रमावत्ययः । यथैकतोपिमन्त्रेन्द्रयभवत् । उपरिपट्टकागानधगाइ उपरितमपट्टकोगान् यत्रयित्येत्ययः । श्रापज्ञाद
 पिपट्टकोशान् वज्रयित्वा मध्येऽदृपव्यभेदुयोऽनेषु इतिगम्य जिनसक्यीमि जिनास्थोनि व्यन्तारजातीयानां जिनद्वयप्रदक्षेमाधिकृतत्वात् गीर्घमंयान
 वनरवलीद्वारावतद्वृपइशात् । प्रप्रसानीति सोयोवर्ककद्याप्रगीयाभिगसोक्तोऽनेयः । सभाय । तस्मत्त माखययैइश्वरमस्तुम्भरम उपरि यद्धोमै उगा-
 विज्ञा इतिहावि यक्तासे वज्जिना मन्त्रे अठपव्यनेमु जाअरुनु मृत्यव यइये मुयकहप्यमया पलगा पण्णा । तेमुण यइये यइरासया यागदत्तगा प-
 खता । तेमुण यइये रपयामयासिद्धगा पण्णा । तेमुण यइये वइरासया गीअवहया समुग्गया पण्णा । तेमुण यइये जिअमकइउते मणिकियसाउ

वामाधिष्ठति एत्र गोमाणसिध्दात्तं भवर द्यूत्रघण्टिभ्रातं । तासिण सुहम्माण सभाण स्युते वज्जसमर
 मणिज्जे भूमिसागे प० ? मणिपेठीया देजोअग्गाइ श्यायामविक्रमेण, जोअण वाहसेण । तासिण म
 णिपेठियाण उप्पि माणयए चेइअखने महिअस्यप्यमाणे उत्ररि छक्कीसे उगाहिता हिठा छक्कीसे

सांमन्त्रिपेठिकाणा उपरिमाखवके चैत्यसज्जाः मन्त्रिपेठिकाणानियजयित्वा । अथ पट्टकोगानियजयित्वा । जिनसक्ययः प्रप्रसाइ
 ति ॥ माइअकम्यपूर्वस्या विइरासने उपरिवारे (यमकयोः) पयिसयोःगयनीये, यथैकःगयमीययो, उतरपीरस्त्येदिग्गाने षड्भुक्तइन्नुप्यव्वी,

सांमन्त्रिपेठिकाणा रमन्त्रिपेठिकाणाने । तिइ मन्त्रिपेठिकाणाने ये याअम सावपले पोइण पसे एरु याअम गाइपणे । तेइ मन्त्रिपेठिका उत्रपरि
 माखयकमाने चैत्यसम खे । मन्त्रिपेठिकाणाने प्रमावे उ परि ठ कोअ अथगाइ यजिने इठे छ कोअ यजिने यिचि विथकरता मुरीरमा अस्थि तेव्य

तिनोयाचपदिरूप्या पयसा । तेनिसि तिसीवाचपदिरूप्याक वणठे सोरखयकउअ भापिअथो । आकउसाइअसाइति । अत्रजगतीगतपुफरिखीवत्
 मयवाच्य । अत्रसुपमसभायायदस्तिवदाइ । तानिषिमित्यादि । तयो ममयोः सुपमयो पदसभोगुलिकाभा पीठिकाभा इइखाणि प्रअसाणि । तथादि
 पूष्या हेमइस्ते पदिनायां हे सुइस्ते वचिस्यामेकसइस्त्र उभारस्यामेकसइस्त्र जायदानाइत्यत्र जायत्वदादिवयाअ, तासुच मणोगुलिआमु यइये
 सु यखरुप्यमया फलगा पयसा । तेनिसि सयखरुपमएसुफलगेसु यइये वइरामया सागवन्तगा पयसा ? तेसुख वइरामयणु भागदत्तएसु वइये कियअ
 सुनयरापरिअमअदामकशाया आव सुक्किादुहययापरिअमअदामकशाया । तेण ठामा तयकिअलवयुगा चिठन्तिस्ति मयेथियद्वारयद्वेष्य अनन्तरोक्त
 गोनानेचिकासूउतिदियति । एष गानाचमिआठइत्यादि । एषमभोगुलिकास्यायेन गौमानस्य गय्यारूपाः स्थानधिज्ञोपावाप्याः नयर द्यागस्याने घुप-
 वयुंकायाव्यः । अयास्याएयअभागअयुं कमाइ । तानिषिमित्यादि । तयो मपमयो ममयोः अस्तयसुमरममथीयो नृनिभागः प्रअप्तः ? अत्र मथियस्त्री

जोअणगाइ उहु उअतेण, अठकीय उअेहेण, अठकांश वाहसेण, वइरामया वइअखठे वइअ्यावणसअा
 तिनोयाणंतोरणाय भाणियइा ॥ तानिषिण अज्ञाण सुहअ्माण अअ मणोगुलिअ्यासाहस्सीउं प० ? त०—पु
 रल्यमेण दोसाहस्सीउं पञ्चल्यमेण दोसाहस्सीउं दस्किणेण एगासाहस्सीउं उअेरेण एगासाहस्सी जाय

यापूर्वस्या हेसइस्तेप्रअप्ते ? पदिनाया हे सइस्ते वचियस्या एकसइस्त्र उअरस्या एक यायत् दामानितिअन्तीति । एय गामानस्या । नयर, घुपप
 टिकाइति ॥ तयोः सुपमंयोः ममयोः अन्तर्पणुपममणीयो नृनिभाग प्रअप्त ? मखिपीठिकाहे याअने अ्यायामयिकभास्या योअनयानुअ्मेन ता

रमगुलिआ पीठिका अत्र । ते केरे पूर्वदिअ ये अजार पथिमदिअि ये अजार वचिय दिअि एक अजार । उत्तरदिगि एक अजार यायत् । तिरा
 मासाठे रइअअ अत्र मनो गुलिकासी परि गोनामसीकाम्या रूपठे । एतसो विग्रेय के तिरा मालाने स्थान घुप पदो कइती । तेअ सुपमंसां अणाने

अन्तीप०
 आगा०१६॥
 यअ०४ ॥

मूलमया पश्ये ऊया बसाइशुसा । तेयनित्यवृथायासुपरि अशावटीगङ्गलकानि पश्यकः कृत्स्नानरञ्जकाः अत्रातिशुभ्राणीत्यादिधित्यस्तु पकवद्वृकथ्य गता
 श्रियवशाः । अथगर्भैद्रुष्यत्रायधरः । मेविल्ल बेरुणरुद्व्याचमित्यादि । तेयनित्यवृथाया पुरतस्मिन्को मन्त्रिपोठिकाः प्रथमाः । ताद्य मन्त्रिपोठियाः
 योत्रनमायासविरुभाभ्या अर्धेवाजन पाइयेग । तानिच उरिप पतेअइत्यादि । तासां गन्धिपोठिकाणामुपरि प्रत्येद्य २ मर्षेद्रुध्याजा प्रथमा । तेया-
 द्वांमुनानि मादु मत्तयोक्तानि अर्थोक्त्येन अइकोटा यमुःमइस्त्रमुर्धेनीइत्येन तदेव वाइत्येन वइरासयधइइति पद्योपकथित परिपूर्वो भोवाभि
 गताशुभपसुको पाट्यः । सथाय । यइरामयवटुलठसठिअसुसिखिठपरिपठनठमुपइठिमा अखगधरपअवषयकुमुभीमइरमपरिमाठश्याभिरामा यावठु
 अथिगयवेजयस्तीपक्रोगाट्टाशुभनकनिमा मुगा गगनरुसमभिक्षपभाउविहरा पाछादीया कावपक्रिताइति ॥ शत्रव्यास्या २ वजनयाः तथायुन य-
 तुंल लोट मनोच सस्थित सस्थान येयाते तथा तथा सुसिहायशातयानि श्व परिचृष्टा इवखरगाखसापायाकप्रतिमेव सुसिष्टपरिचृष्टा तथासृष्टाः
 मुकुगारशायसयपायाकप्रतिमेय तथा मूमतिटिनाः सनागप्यजवमात् तथा अनेकीवरीः प्रथानैःपव्यवर्त्तैः पुणइभीना लघुपताकाना मइरैः परिमहि-
 नाः सतोऽभिराताः शेषप्रत्ययत् ॥ तेनिल्ल मइइइसुपाख उव्यि अठठमङ्गलया कया ठशाइइइना इत्यादि सखतोरखयल फइवयाप्य ज्ञीयाभिरामत
 इति । उक्तामर्षेद्रुष्यत्राः । अथपकरिष्यः । ताद्य वेइशापद्यसठइत्यादियवत्तसूत्रेय मगुइते । तथादि । तेनिल्ल मइइइइयात्थ पुरते तिरिदिदि सतु
 अथापक्वरीकोठे पकसाठे । शइनेरमजोअकाइ आयालेख अरफकासाइ जोअकाइ विस्सनेख दसजोअकाइ चसुशेय असुठे सवहाउ पुक्वरीयो-
 यकठे पतेअपतेअ पउमवरवेइया परिक्रिमाठे पतेअ २ यकसइपरिक्रिमाठे वकठे । तथातानिच अदापक्वरीकोठ पतेअपतेअ तिरिदिनि सठे

स्कभेण अशुजोशुण वाइर्हेण । तासिण उव्यि पत्तेश्च २ महिदसुया प० ? तेणमहिदसुया अशुठमाइ

वयगयसुवचकः वेदिकायनतइन्निमीवान्तोरजागां च भवित्तव्यः ॥ तयी सुमयोः सुधमयोः पद्वचमनोगुलिका सइस्त्राशिप्रथमानि ? तद्य

त्यादिक मइइइ अशानो मर्षो ज्ञोवाभिरामोपी जोखवा, वेदिका वमसइ पगयाजिया वाखं वसग सइव करियो । ते सुधमो सगाने यिप ठइगा

अपुदीप०
 भाग० ६०
 अथ ४ म
 १२ ॥

नून चेद् । तावच्छि मखिवेदिकाश्च सन्धि पक्षे अपरं च तस्मादि त्रिकपक्षिनात् त्रिपुरसेवकस्य साहसैसात् पलिककसिमात्तु प्रुभागिसुदीने सखिकसिमात्तु
 विठलि । तज्ज्ञा । तज्ज्ञा यदुमाचा कम्पाका वारिनेया इति । यत्तदुक्तानादिक येताद्वेसिद्वायतसाधिकारे प्रागुक्त । गताःसूयाः ॥ वेदप्रत्ययपाच
 मित्वादिप्यक्त । अत्रवेत्त्वत्तयंको कीर्वाभिमगमास्तोवाच्यः । सहाय । तेषिच वेदप्रत्ययकलाय अयमेष्टात्रये वकायाचे पगाते । तज्ज्ञा । तज्ज्ञा । तज्ज्ञा
 ययुपद्विष्टाविहिता रितामपकवेत्तलिप्रहरलक्षन्त्या मुजायवरजायक्यपद्विष्टाविहिता साकाभकिरपपयिदिष्टमा इत्यसापयेतेलित्यपकतवद्विज्ज
 पतवेदा अयुचपरतततज्ज्ञासालपकालपक्यवरवरपरा विचित्तनकिरपयमुदभिमुभकलभरखमिष्टामाला सश्यायामपपजा मगिगभीत्या सउज्जोषा
 छमपरसपरप्रकला छद्विज्जसकमपक्यिमुचकरा पासादीक्षा आवपद्विष्टाया इति । अत्रत्यास्या । तेषां येत्तद्विष्टायासमभतद्रूपो यश्यायाम सशत
 क्तद्यथा वक्त्रकसयानि मूलानि वेपाते वज्जमुलाः सवा रज्जतारज्जयायी मुप्रतिष्ठिता विष्टिमा ययुमध्यदेशमाने क्तद्विनिगता श्राया येयाते तथा
 ततापूर्वपक्षेन कर्मचार्यः रिष्टरक्षमयः करो येयाते तथा तथा वेद्वैरक्षमया कचिरः स्कन्धो येयाते तथा ततः पूषपदेन कर्मधारय मुजात मूलद्रव्य
 गुण वर प्रधान पञ्चातस्य रूप्य तद्विष्टिकाः प्रपन्विका मूलद्रुताविशालाः शालाः गाला वेपाते तथा नामाभिविष्टास्मिका विष्टिचाः श्राया मूल-

रिमाणपेठीश्रात प० ? तातुण माणपेठश्रात आजग छायात्रिकनेग, श्रुज्जीश्रुण वाहस्रेण, जिणपठि
 मात्तं वमश्रात, वेदश्रुकरुकाण मणिपेठीश्रात दोजीश्रुणाइ श्रायामत्रिकभेण जोश्रुण वाहस्रेण वेदश्रुकरु

चिपाठिकाः प्रकताः ? तानचिपीठिजा योगतमायानयित्तान्वा, अत्रयोजन वादुन्व न, जिनप्रतिमायकत्वाः ॥ धैत्यवृत्तान्वा मखिपीठिकाः द्रुया
 अने आयागयिकमास्या, याजनवादुन्वे न, धैत्यवृत्तपक्षकः, तथाधैत्यवृत्ताया पुरतस्मिस्तोमखिपीठिकाःताद्य, योजनमायामयिकमास्या, अद्रुयो
 प्रगयती मुप्रवी ज्ञाचवा । धैत्यवृत्ततो मखिपीठिका र्थे याजन लाय पर्वे पादल पर्वे एक याजन ग्राहपर्वे धैत्य युततो वर्गेन जीत्रा गिगमायी ते
 धैत्य वृत्तगर् ध्यागति विष्टिमखिपीठिका तद्व । वेद मखि पिठिका एक योजन लाय पर्वे पादल पर्वे अर्धे याजन ग्राहपर्वे । ते मखिपिठिका

अ सुदीप
 माग०१५
 अ वद०१५
 अ ३५ १५

श्रीजीत्रय यया द्विवचनन्याने बहुवचन इत्यापायाइत्यादियु । किन्तु बहुवचनविशेषार्थं तेनात्र तिस्र्यु प्रेषागुरुमहपट्टारविषु एकैकसद्भावात् तिस्रो
 प्राप्ताः । अन्यत्र श्रीवार्त्तिकमादियु तथादशाभावात् । अथैतासाभामनाह । तात्रुणमित्यादि । कथ्य, यद्यप्येतरसूत्रार्थेषु जोश्रय आयामयिकमेव अ
 द्विजोश्रय बाह्येषु इतिपाठो दृश्यते, तथापि जीवात्मिगमपाठदृष्ट्येन राक्षप्रस्रीयादिय प्रेक्षाभयक्रपमण्णिपीठिकासः सू प्रमण्णिपीठिकाया द्विगुणमान
 स्वेन दृष्टयाद्याय सम्यक्पाठाः सनाख्येते आदर्शेषु लिपिप्रभादस्तु सुप्रसिद्धय । अप सू पवसुमायाइ । तासिखमित्यादि । तासा मखिपीठिकानासु-
 परि प्रत्येक २ सू पा प्रकृता । जीवात्मिगमादीतु वैत्यसू पाइति द्वेयोजने कर्तुंश्रुत्येन द्वे योजने आयामधिकम्भास्या व्याख्यातो विज्ञेयमतिपति-
 रिति हेतौने द्वे योजने आयामयिकम्भास्या प्राप्ते । अन्यथा मखिपीठिकासू प्रयो रमेदययसात् जीवात्मिगमादीतु सातिरेके द्वे योजने उच्यतेमित्यर्थः
 तेय हेताः, यैतस्यनेवोपमया द्रव्यति । यखल्लति । यावत्करणात् सकवलविनलनिम्मलदधिपयगीर्खीरफेखरययानिछरप्यगासा सधुरययामया अष्टा ज्ञा
 ययइक्याइति । प्रागवत् । क्षियदूरयास्यमित्याइ । यायदष्टाष्टमङ्गलकानीति । अपतश्चतुर्दशियदक्षिततदाइ । तेसिख यूभावामित्यादि । तेपा सू-
 याना प्रत्येक चतुर्दिषु चतस्रो मखिपीठिकाः प्रकृताः । ताशपमखिपीठिका योजनमायामधिकम्भेन अहयोजनबाह्येन, अत्र निमप्रतिमायत्तया स्तत

ज्ञेण जीश्रुण बाह्येण सधुमणिमईठ । तासिण उप्पि पसेय २ तत्रु ल्यूना तेण ल्यूना, दोजे श्रुणाइ उहुं
 उचुत्तेण जीश्रुण श्रुयामधिरकमेण, संश्रुया सखतल जाय अठमगलगा । तेसिण यूभाण चउद्दिसि चत्ता

प्रेषागुरुमहपट्टारविषु, तामण्णिपीठिकाद्वेयोजने आयामयिकम्भास्यां, योजनबाहुल्येन, मध्यमखिमरय, तासामुपरि प्रत्येक २
 प्रयःसू पा द्वेयोजने अर्थं मुख्येन, द्वेयोजने आयामयिकम्भास्या, यै ताः श्रुतसं, यावदष्टाष्टमायलिकामि ॥ तेयासूपाया चतुर्दशियचतस्रोम

उहुं अय पठइ एव यात्रग लाय पवे पोइल पणइ चाला सखदल मेइका । यावत् अाठ २ सकुलीक जाकया । तेइ चैत्य स्यूभमे व्यारिदिग्गि, ध्यार
 मखिपीठिकाके, तेइ मखिपीठिका एक योजन लांभपवे पोइल एणे अहुं योजन जाठपणइ । इहा त्रिय प्रतिभा चइयो, तेइगा वरुजे जीयात्तिपानी

सर्वप्रभृति तावन्मात्रमेवाप्याति । तथापि जीव्याभिनयानिपु सुखसहस्रपत्रं के मूभिन्नागवर्णं कस्य दृष्टत्वात् अत्रासिदेवः । अथमेवामरुपयकेकम् ।
 पत्रावाह । पेद्यापरमवहयकमित्यादि । प्रेशागृहसहपात्रां रङ्गसहपात्रां तदेव मुखसहपात्रं कसेव प्रमाह मूभिन्नागवर्णं तदेव सर्वं द्वाराटिक मूभि-
 भागपर्यंतं वाच्यं येषु च सखिपीठिकावाच्या एतावद्बभूवकमिदं सूत्रं । तेनियं मुहसकलाव पुरतं परेशं च २ पद्यापरमवहया पक्यता । तेन येष्टापरम-
 वलना अद्वैतप्रज्ञाप्रवाह । आपानेय जायवोशोशवाह उह उयते च जावसखिपात्री । तेनियं यजुसद्वैतज्ञोए पने च २ वद्वराभयाअरुकरुया पक्यता ?
 तेनियं यजुसद्वैतज्ञोए पत्रं २ सखिपदिश्यातं पक्यतासि । उक्तमाय नयत्, अज्ञापाटः यत्तुरस्त्राकारासखिपीठिकायारविशेषः । अस्याः प्रमाथाद्यर्थे
 साह । तासुण सखिपदिश्यातं जोअत्र आयामविक्रमे च अदुजाअत्र वाहके च सवसखिमहत् । अत्र सिहासमानि भवि
 तव्यानि सपरिवारापीत्यर्थः । शेषव्यक्त । अथसूपावसरः । तेनियमित्यादि । तेया प्रेशागृहसहपात्रा परतो सखिपीठिकाः अत्रबहुयजन नप्राकृत

उच्चैर्ज्ञेयं, जात्र दारा नूभिन्नागाय पेठाघरमहवाण तच्चेव पमाण मूभिन्नागो मणिपेठिश्यातेश्च । ताऊण
 मणिपेठिश्यातं जोश्याण श्यायामविक्रमेण, अद्यज्ञोश्याण वाहसिण, सखिमणिमहत्तं सीहासणा भाणिस्यद्धा ॥
 तेसिण पेठाघरमहयाण पुरतं मणिपेठिश्यातं पं० ? ताऊण मणिपेठिश्यातं देाजे श्याणह श्यायामविक्रक

गच्छाशानियोजनानि विक्रमेण, सातिरेके द्वयोक्ते ऊर्ध्वोत्थलेन, यावत् द्वाराखि मूभिन्नागायेति ॥ प्रेशागृहसहपात्रा तदेवप्रमाह, मूभिन्नागो
 सखिपीठिकायाइति ॥ तामखिपीठिका योजनमायामविक्रमाभ्यां, अद्ययोजनवाहुल्येण, सवसखिमण्यः, सिहासमानि सखितव्यामीति । तेयो

अर्थे योजनं ग्राहयत्ते सवसखिमयं च । तिहा सिद्धामण परिवार सञ्चितं कथया । ते च प्रशापर मनुष्ये आगलि सखिपीठिकाते, ते च सखि पीठिका
 ये योजनं लांयपत्ते पीठल पत्ते एक योजनं आहपत्ते । सयसखिमयस्य । ते सखिपीठिकाने ऊपरं प्रत्येके २ त्रिकस्य वैत्यसूत्रमहत्तं, तेसूत्रं च योजनं

परिवारप्रामाण्यं नवी छातव्याः शीयाभिरुपगतः । पक्षपद्य प्र मूलप्रामाण्यं तदुविशु पट्टाभासिब परिशेषरूपा अधात्मव्या नपनः सुचिभ्रैरुपिपुपाः तत्र प्रथमप्रामाण्यं पच्छिपाठयव सेषयासायवैस्य अखेदि बरुदि तददुपयत्तपसाचनेते हि पासायवदिस्युदि सवृत्तपमतासपचिकित्ते । समसादायतस का अयेवसुनि, प्रामादायतसके सारद्वोद्यत्यप्रमापमाथे, अत्रावत्वशद्वे मोरसयोग्यते प्रमाखगद्वे नष विप्रमायासी तेन मूलप्रामादावपेठया अखेदि एत्वविप्रभायानैरित्यथः मयंतासमतात् इपरिचितः । एपामुशुत्वादिक्तुसाक्षात्प्रकृदेवाइ । एकत्रियथोक्तानि काशाबोस्येग साइद्वापट्टियोज नाममुपतावतयव साभात् सातिरेकास्यद्वितीयानि अर्धपोडयानि साह पखदशयोजनानि विप्रमायामाभ्याभिति । अपद्वितीयप्रामादावपक्तिः तत्पाठयेव तेखपासायवैसया अखेदि बरुदि तददुपयत्तपसाचनेते हि पामायवैस्युदि सवृत्ते समता सपरिरिक्तताइनि । तेप्रथमपच्छिगत। इत्वा रः प्रामादाः प्रत्येकमन्येवसुनि स्तद्वोद्यत्वविप्रभायाने मूलप्रामादावपेठया असुजोगमासे प्रासादे। परिक्रिप्ताः । असत्येते पोडय प्रामादा सय मस्यया सुः । एपामुशुत्वादिक् तु सासादेव सूत्रकदाइ । तेप्रामादाः सातिरेकाणि अर्धकाशापिकानि साह पसुदशयोजनान्यस्यत्वेन सातिरेकाणि खीगकीगयनशागपिकानि अद्वीष्टमयोजनान्यायासविप्रभास्यामिति । अथततीयापक्तिः तदसुप्रनेव । तेखपासायवैसया अर्धे हि बरुदि तददुपयत्तपसाचनेते हि पामायवैस्युदि सवृत्ते समता सपरिक्रिप्ताः । तेद्वितीयपरिक्रिप्ताः । तेद्वितीयपरिक्रिप्ताः प्रत्येकमन्ये र म न सवद्वोद्यत्वविप्रभायाने मू

यथैत उल्लोशा मुमिजागा कीहासगामुपरिवारा एव पासायपतीठ ॥ तस्य यद्वमापती तणपासायथाठसगा इक्षुमीस जीशुणाइ कोसच उहु उच्चतेण सादरेगाइ अरुसेलसजे।अणाइ आयामविस्कभेण थिइश्या पासाययती तेणपासायवक्रिनगा सादरेगाइ अरुसेलस जाशुणाइ उहु उच्चतेण सादरेगाइ अरुठठाइ

यप्रामादपक्षयः ॥ तत्र प्रथमपक्तिः १ तेच प्रामादावतमकाः एकत्रियथोक्तानि कोशच कखमस्यत्वेन, सातिरेकाणि सवृत्ते प्रयोजनानि तंभव ते उत्तर पूव विधि इथान कोचई इरा यमक देवतानी सभा सु रत्तो सारो यार १२॥ यत्नन सावपच सवा ६। स याजन पोइल पखे । नव

मयूदीप
भाग १६०
५ पक्ष ७७
॥ २४८ ॥

नेपानप्रतिरूपकादि आदेशवरोद्धमायांस्तानि चतुर्दशि पूर्वोदिविबुधेयानि तोरानि चतुर्दशि मूर्ध्निमागधोपकारिकासायनमध्यगतो भणितव्यः ।
 प्राणि लीवाभियसोपागतानि क्रमेणैव, सेण वसुधे देसूबाइ ओअसाइ चक्षुवालिचिफेण उवयारिआलापकुमए परिकुधेय । तेचिण उवयारि
 लपयाइ चउद्विसि चकारि निसोवाखपदिइयणा पक्का ३ यखुउ, तेमिण निसोवाखपदिरुयगायं पुखुउ पनेअपतेथ सोरथा पयता ? यखुउ तेचिण
 उवयारिआलापयाइ सविय यधुममरसखिउ मूर्ध्निभागे पअने ? जावमकीदि उवसोमिइइति । अत्रम्याख्या मुग्गा । अयपमकदेवयोमूलप्रामादस्व-
 क्खमित्यादि । तस्योपकारिकासपमस्य यधुमप्यदेशाने अत्रान्तरे एव प्रासादावतमकः प्रअस ३ द्वापदि योजनाव्यनुयोजनय ऊर्ध्वीद्यत्ये
 मानि कोउचायामविक्रमाया वसं वा विअप्रामादस्येय वाच्यः । उल्लोकात्रुपरिभायी भूमिजागावधोमागी सिंहासनेसपनियारे ना-
 रंवारमद्रामण्डबस्थासदिने, यथात्र उपकारिकालयमस्य प्रासादावतसकस्य वैकवचनेन विवडा उल्लाफभूमिभागसिंहाउगाच दिवचनेन
 नत्रकाराणा विनिशमवृत्तिक्रियादिनि । अथाप्यपरियारप्रासादप्ररूपकाइ । ययपामायपनीउइत्यादि । एव मुग्गामादावतमकानुसारेण

रुचवगा त रणा चउद्विसि मूर्ध्नि गेअथ भागिअथो ॥ तस्सण यज्जाअरेसभाए एत्यण एगेपासायत्र
 ठसए प० ? वावाठि जोअण इअथजोअणच उहुउअत्तेण इक्खनीने जोअणाइ कोसत्र अ्यायामविरक संण

त्रियापानप्रतिरूपकादि तारबानि चतुर्दशि मूर्ध्निमागधोपकारिकासायनमध्यगतो भणितव्यः । तस्य यधुमप्यदेशभाग अत्रएकः प्रासादावतमकः प्रअस ३ द्वापदियो
 जनाप्यनुयोजनय ऊर्ध्वीद्यत्येन एरुत्रिशययोगतानि आशचध्यायामधि रम्भाम्याम, यणक उल्लोकाभिमभागः सिंहामत्यानि नपरिवाराणि, य-
 वाटा १॥ योजन लाय पणं पोइल पणं इ । कीकी प्रासादसो पत्तिनेइ १६ प्रासादावतम काइक अधिकरो माडा प०२२५ ॥ योजन ऊर्ध्वं ऊचपस ।
 काइक अपिकेरा साटासात १ । योजन लायपणं पोइल पणं । श्रीली प्रासादनी पत्तिनेइ ६३ प्रासादावतमक काइक अधिक साटा सात १॥ योजन
 ऊर्ध्वं ऊचपणं काइक अपिकेरा साटात्रिणि ३॥ योजन लायपणं पोइल पणं । एइतो यथं सींहासन परियार सधिय जासेयो । तेइ मुग्ग प्रासादाय

उक्तम् । यद्वास्वानं रमृत रात्रासुपकार्योपकारिकेति, सालयनमित्व गृहमित्व तेषामविरात्राप्रथामिषत इति हे उक्ते । द्वादशयोजनमथठानि श्राप्यामद्वि-
 भाष्यां श्रीविद्योक्तमसहस्राणि सप्तसप्त्याजमथठानि पञ्चमत्त्यचिकानि परिवेषेच अष्टशोभ पनुःसहस्रपरिमास्य याहस्येभ । सर्वोत्पन्ना । जायुमदमये
 छठे प्रत्येक २ मत्सुपकारिकालयने पञ्चसहस्रिकायचित्तं प्रत्येक २ वनपदवर्षको मथितव्यः । रुच जगतीगतपट्टयखेदिकास्थवमपठानुसारकेचि

यद्विसर्गाय नाणियथा ॥ आसगाणं रायहाणीण स्थिते यज्ञसमरमणिज्जे मूमिन्नागे प० ? यस्मिन्नागे, तेषिण
 यज्ञसमरमणिज्जाण मूमिन्नागाण यज्ञमभ्वेसभाए एत्यण दुवेउवयारिश्चालयणे प० ? वारस जोश्चणसयाइं
 श्यायामद्विस्कंभण, सिंखिजोश्चणसहस्राइ मत्स्य पषाणउप जोश्चणसए परिस्केत्रेण, अरुजोयगाय वाहस्रेण
 सध्वजंत्रुणायामया श्रुष्ठा, पत्तयं २ दुब्ये यउमथयवेहेश्या परिस्कित्रा पत्तयं २ वणसद्वयसुत्तंभाणिश्चुष्ठी । तिसी

मासादावतनकानां च नखितव्यः ॥ यमिन्नागराजपास्यो रत्नवधुनमरमथाया मूमिभागाः प्रष्टता ? वरककवति, तथा यदुसमरमथीयाना मूमिन्ना-
 गाणां अत्रगप्यदेगप्रागे अत्रद्वे उपकारिकालयने प्रष्टते ? द्वादशयोजनमथठानि श्राप्यामद्विस्काभ्या, श्रीविद्योक्तमसहस्राणि सप्तसप्तमथतिथोक्त
 मंभे प्रत्येक २ मत्सुपकारिकालयने पञ्चसहस्रिकायचित्तं प्रत्येक २ वनपदवर्षको मथितव्यः ।
 मूमि भाग मूमिन्नागे परिस्कित्रे, प्रत्येक २ पञ्चवर वेदिका परिस्कित्रे मत्स्यकर यमउहनीथस्यं क कश्चुवी । पगथानिया तोरखने च्यार दिशि
 वीरग ऊर्ध्वे अथपक्षे अथोक्तमथीनपथी । ते उपकारिकालयनमथ यदुनप्यभागं सप्तविचि इहा एक मासादावतनक ठे । साहा यासति इरम

उत्पापिनि मूलप्रायासने ४ दिक्ते जायन्ती निशे पृथिवी पत्ति तेष ४ मासादावतसक यथा एकत्रीस ३१ योजन ऊर्ध्वे ऊर्ध्व पक्षे, काइंके अथिकेरा

ना.पु.पु.०
 भागना.६॥
 १.प.०.४॥
 ७०

परिवर्तनी तथा । अथानयोः रत्नार्जवकौशलात् । जमिगाणमित्यादि । यमिगाणो राजघातो रत्नसंघभागे यदुससरमणीयो मूमिजाग मप्रसः ? यत्
 कति मूत्रगतपदेन आसिद्धपुष्करवा आव पशुवके हिं मनीहि तवसोमिय वचसहविष्णो आव यत्वे देयाय देवीशुश आमयसि आव विप्ररतो
 त्यक्तो घाहा । अत्र च उपकारिकासयनसूत्रमाहौघट्टयमान मपि राजप्रसीयमूर्थाभयिमानवयोक्ते जीवर्षिणने यिज्याराजघातीययोक्तेषु दूरयमान-

अथोचउरसा सहुरयणामया अच्छा । तेणपागारा णागामणिपचत्रयेहि कत्रिसोसएहि उत्रसोहिइया । त०
 क्रियोहि जाव सुक्खेहि । तेण कत्रिसोसगा अछकोस आयामेण, देसूण अछकोस उहु उच्चैसेण, पचत्रय
 सयाइ आहसे म, सट्टमणिमया अच्छा । जमिगाण रायहाणीण एगमेगाए आडाए पणवीस २ टारसय प० ?
 तेण द्वारा वासठि जोअणइ अछजाअणअ उहु उच्चैसेण, इक्खेमीम जोअणइ कोसचधिरकजेण तावइ

मयी अ-ओ, तीमाआरी नामानखिपबवैः अपिगीपकेसपयोभिसी, तद्यथा । कर्त्तव्योयच्छुद्धेः, सान्निध्यपिगीपकानि अहंकोशभायायेन, से-
 योसमदुकोपसूखं मुचत्वेन पचपनु-शतानिवाहुत्वेन, सवसखिसयानि अट्टानि । यमिगाणो राजघातो रेकैकत्वायाहाया (पार्थे) पचविद्यतिः २
 द्वारायत मप्रसम् ? तानिट्टारादि द्वापट्टियेकमानि अहं योजनसु अहं मुचत्वेन, एकत्रिशाभियोजनानि कोशचविफर्म्मम, तावदेयवप्रयेगेन,

जाठपहं समेवमि मय निर्मल्लं । यमिगाण राजघातो मइ एकेअह पासइ एकसो पचपीस १२५ धारका छं । तेवारका साटा वासठि ३२५ योजन
 इत्त योजन अहं अत्र पर्ये सवा इक्खीस ३१। योजन पोइल पर्ये, तेतलोच मवेस पर्ये । अत कुबलो मयान सुमसमय मूमिकाअह, इम राजम
 श्रीय सूत्र माहि मूर्थाभयिमानतो वर्येव वत्तव्यता कहीअइ । तिमइहा द्वारा अणन जाअया, यावत् अणठ २ मङ्गलीक छं । यमिगाण राजघातो नं अया
 रइ विअइ पांच से २ योजन अथातराले आतरं अय वमसइअं । ते केशा अयोअ वन १ सप्तपसंभन २ चपक वन ३ आसवम ४ ते यनसइ का-

स्वात् तिष्ठिमाश्रयसहस्रसि सप्तयपम्बासस्य जीम्वस्य परिक्लेश्वेष्टमित्यादि सूत्रान्वयानुपपत्तेश्च जीयाभिगमतो लिख्यते । आद्रीप्रदृश्यमान स्वच, लेशकवैगुण्यादेवेति । तद्यथा । तेष्विष्टमित्यादि । तेषामुसमरमखीयाना मूमिभागाना यमुसव्यवेगमागे अत्रातरे द्वेषवकारिकालपन प्रकृते उ००० से यंपटम्नाति प्रासादायतसफादे रित्युपकारिकाराणामो प्रजुनाकप्रासादायतसकादाना पीठिका अन्यत्र स्वियमुपकार्योपकारिकेति प्रसिद्धा ।

अथैव पथसेण, सञ्जा वरकगगत्युभिश्चागा । एव रायप्यसेणाइजाविमाणत्रत्तत्रया दारयसुनु, जाय स्थठठ मगलगा । अमिष्ट्योग रायहाणीण चउद्विसि पच २ जोश्रुगसए अवाहाए चत्तारी वणस का १० ? त० अयो गवणे १ सत्तत्रखधरणे २ चपगत्रणे ३ चूअवणे ४ ॥ तेण वणस हा साइरगाइ वारसजोअणसहस्राइ आयमे ग, पचजोश्रुगसयाइ विस्कमण, पत्तेअ २ पागारपरिस्कत्ता, किन्हा, वणस रुत्रखउं नूभीउं पासाय

सुतानिवरककस्रूपिकाकानि, एय रात्रप्रशोयविमानकख्यनाया दारयखंका, यावन् अष्टाष्टमागलिकामि प्रकृष्टति ? यमिकयो राजधान्यो अतुद्विशिष्य पचयाभान्वायथा चत्तारि यनखंरुमि प्रकृष्टामि ? तद्यथा अयोकथम १ सप्तपयंथन २ यपकया ३ चतथन ४ सामियमखडा नि सातिरेकानि द्वावयगोखमसइत्तानि आयातेन, पथयोअनशतानि विकथेन, प्रत्येकं २ प्राकारपरिधिप्रामि, कृजो वनखडवणको नून्दा

इक अचिकेरां वारखार पोखन सावपये पांच से याकम पोपुल पख प्रत्येकइ २ प्राकारइ गडवकरो सचित्ते । काम नीलाखइ, वनपकृजो वणुं प नूनिनो प्रासादावतसक पूर्वेली परिकाणिका । यत्तिका रात्रधामीने माहि यणुं मम रमथिक मूमि मागखइ वणन जाणयो । ते चणू सुमरमथिक मूमिभाग खे । ते यमुनप्यमागने विषय इहा के कवकारिकालपन ते राजधानीपति देवतामा प्रासादायतसकनी पिठिका रूप खइ । चार से यो- खन १२०० योखन साव पये पोपुल पके त्रिणए खार सात से पथाणु योअन परिधिपये अहे कोस जाहपसे । सुन जणूनद राता मुधणुं मपखे नि-

१०००
१०००
१०००

विश्रुताजानानि प्रोक्ष्य विषमैर्न शायदेव प्रवेगेन घेतामि धरकमकसू पिताकाणि । त्वापवाद्यमतिदेवीनाह । एव राजप्रशाये यद्विमान सूयाजना-
 मन्त्रं तस्य धत्तव्याया योद्धारदस्यका सङ्घर्षाय पाश्र्वाः । क्षियरपयन्मभित्पाह । यावद्वष्टाष्टमगलकामि । आत्रातिदिष्टमयिसूक्तमलिक्कित । त्रिजयप्रार
 प्रकरणे सुश्रुतोऽयसयस्त्रिखितस्याम् । अतिदिष्टस्त्रोभयत्रायमिषाम्यासुति । अशानयोत्रदिभागे दमपवहवस्तप्यसाह । अमियाणमित्यादि । यमिफ्यो
 राज्यान्वो बह्विद्विगिषतमूषा विशासनाहार यनुदिक् तस्मिस्तथा पूर्वदिद्वित्यथ । पशुपथ्ययोजनगरास्यथाभाया मयातवराशकृत्वेति गम्यते य-
 त्पारि यनपदानि प्रप्रप्तानि । तद्यथा । अशाकवममपस्यकन अयकवम आश्वकमिति । अथैतयासायासाद्याह । तेष यष्टपक्राहृत्यादि । तेषयन
 वक्राः सातिरेकापि द्वादशयोजनसहस्रानि आयासेन पञ्चयाजमशतानि धिक्प्रजन प्रत्येकप्रत्येक प्राकारैः परिक्षिप्ताः कृत्वाहसि । पदापलक्षितो ज-
 यद्वीपपट्टयारवैदिकाप्रकारवलिस्तितः पूर्वोयमपकयर्गको मूलयः प्रादादासतसकाय मन्त्रितयाः । मूलपदेव । तेषिष यष्टसहाय अरतो यष्टुसमरमखिज्वा
 नूतिजागा पञ्चमा • मेरुप्रशाकामय् चासिभूपुरखरेइया आयकायाविष्टपञ्चवस्य पि सकेदि मकीदि उवगोत्रिष्टा इति । प्राप्तादसूत्रमप्येव । तेषिष य-
 यमद्वान यष्टुमन्त्रदेवभाय् पनेस पनेत्र पानापात्रदिमण यशने ? तेष पानायवहेमया 'आन्दि ओषकाह अत्रोअखय उक्त उयर्गस यष्टातीस जा

साहस्त्रीणां जावमुजमाणावहरति । सुतमठय गा० । एव सुत्रइजमगपहृया २ अत्रुसरचण सासपूणामधज्जो
 जात्र जमगपहृया कदिण मंते । जमगाण देशाण जमिगाउ रायहाणीउ प० ? गो० । जयुद्विविदीवे मद्र
 रमन पञ्चयस्म उभरेण अणमिजयुद्वीवे २ वारमजोअणसहस्माह उगाहिहा एत्यण जमगाण देशाण

यगत्रपयती २, अमन्तराष्व म सुतंतामपय यायपुमकपयती ० । कृपदन्त । यमकयोर्देव वायमकाराजपामी प्रज्ञसा ? गीतम । अल्वृद्धीपेद्धीये
 अयुद्गुपम विप मसवयतन उतरदिशि अनरा अमप्यासा अयुद्धीपमासा ह्यापने विप वारयोजन १५०० यात्रत अहमन्त्र । इहा यमकमासा स्वताली
 यमिक्कागाभे राजपानी उह । यार १२ इमार माजन लांबपर्वे पोइत पर्वे । साव श्रीस ३३ इजार योजन गयवे अकवालीस ३७ ९ ४० योजन । का

प्रसन्नः? अत्रपूर्वोक्तः सर्वोन्मज्जगवस्तुः उक्तो तस्यः । कियरपर्यन्तमित्याह । यावत्तपो धर्मपुनःसमसखीयस्य ज्ञानिभागास्य यपुसप्यदेशनागे द्वी प्रापदायत
 सुखी प्रसन्नी । अतयोक्तुत्वाद्याह । तेनमित्यादि । निरविशेष विजयदेयप्राप्तादिसिद्धासनादिव्यवस्थिति सुखयद्रूप्य । मय र यसकदेयागिगापेनेति ।
 अयात्पोनामार्थे प्रसपकाह । सेककठे चमित्यादि । प्रसमून्व्यक्त । अक्षरसूत्रे यमकपर्वतयोसात्रतत्रदेशतत्रतमप्रदेशे सुत्रसुत्रिकामुयावद्विज्ञापस्किपु प्रदू
 म्युरपलानि अत्रपावरपदात् जुमुदादीनि याच्यानि तथायमकप्रमाणीतिपरियष्ट स्त्रत्रयमकोपमकपर्यंत सतप्रभाणि तवाकाराणीत्यर्थः । तथायमकय-
 र्णुर्णानि यमकयर्थं षड्गुणवर्णानीत्यर्थः । यद्विद्यायमकाभिधानी ह्रीदेवी मण्डिकी अत्र परियमृत स्तन यमकायिति ज्ञेयप्राग्यत् । अथाभयोरत्रायाभी
 प्रसावमरः । कश्चिपमित्यादि । कृपवत् । यमकयार्थेयपो यमिदेसासराजधानी प्रसन्ने । म्पूनीपेद्दीपे मन्सरस पर्यंतस्यो संरेशान्वस्मिन्

पासायवन्तिसगा य० ? तेषु पासायवन्तिसगा वासन्ति जोषणाड अथजोष्युणच उह्नुउच्चलेण इक्कतीस
 जोषणाड कोसच श्यायामविरकभेण पासाययसन्तु भाणिश्रुष्टे। सीहासणासपरिवारा जाव इत्यण जमगाण
 देवाण सोलसणह श्यायारकदेवसाहस्सीण सोलसमदासणसाहस्सीउ पणत्तानुं सेकेणठेण जंते! एववृञ्चुं

अथ एय मुद्रयेण एकत्रियानियोगानि कायच आयासयिष्ठमास्या, प्रासादवर्षको प्रखितव्यः ॥ गिष्टानेसपरिवारे यावत् ॥ अत्र यम
 कयोःदेययोः पोरव्यानासात्सरयक देवसहजावा ओहशानि न्द्रासणसहस्राणि प्रसप्तानि ? अथकेनार्थेन मन्त । एयमुच्यते, यमशीपर्वती २ गी

अथपच र्हे सवा इकनीस यात्राज साय पर्वे पीहस पर्वे प्रासादतो यथन जाण्यो, सिद्धासन परिवार सञ्चित जाणया । यावत् वृष्टां यमस देयसामा
 सोली इमार आत्मारण देवतामा सोल १५ इमार न्द्रासल कष्टा । तैकुण अर्थे हे मगवन् ! इम कश्चिये यमक पपत यमक पर्यंत हे गीतम ।
 अमक पवठर्ने यिपे देते स्थानके विशा विशा नाहनी गोटी वायहीने यिपे यावत् विलपक्किने यिपे घणा कमल यावत् यमक पवस सरीया यर्थे

क्यूदीपेद्वीपं द्वावगयोन्नसहस्राख्यवगाद्यान्तरे पंनकयोर्वैययो र्भनिकेनामराजपत्न्यौ प्रपद्यते । द्वावगयोन्नसहस्राख्यायामविफम्भास्या सप्तश्रिंश-
 द्योगमसहस्राणि नवत्र योत्रनयतामि अष्टसहस्रारिण्यधिकानि किञ्चिद्विशेषाधिकानि परिशेषेषु प्रत्येक २ द्वेष्यपि प्रान्तरपरिश्रिते । कीदृशी तौ प्रा-
 काराविति । तत्संस्कारपमाह । तेषुपागाराभित्यादि । तौ प्राकारी सप्तत्रिंशद्योगानि योजनानुसंहितानि ऊर्ध्वोद्यत्वेन मूले अर्द्धे त्रयोवशा योगम
 येषु साम्यत्रयोदशानि योजनानि विफम्भेन मध्ये पदमश्लोशानि योजनानि विफम्भेन मूलविफम्भतोमध्यविफम्भस्याहनागत्यात् उपरि त्रीखिसाहुं-
 क्रोशानि योजनानि विफम्भेन अस्माऽपि मध्यविफम्भतो ऽहंनमत्यात् अतएव मूलोविस्तीर्णोयित्यादि पदत्रय विद्युत्प्राप यद्विद्युत्तौ अतनुपलत्पना-
 एकोऽस्याह् अन्तयसुरस्त्री उपलस्यमाखकोऽस्यात् शेषमायव । अथानयोः प्रकाराधिक्यस्यजसाह । तेषुपागाराणाणामगिष्टत्यादि । तौ प्रकारौ ना
 मामयोना पदतरणस्सटिकनरकतामनारीना पञ्चप्रकाराथर्था येनानि तथाहिः कपिर्थापकैः प्रकाराधिक्यरूपशामितौ । एतदेवविद्युत्कोति । तथाषा ।
 कानैर्यथच्छुन्नैरिति । अर्धेवेवा कपिर्मीपकाणामश्ल्यादिमानसाह । तेऽस्मिन्त्यादि । निगद्यमिह । अथानयो विद्युत्तिह्वारास्तीत्याह । जनिगायजिन्या
 दि । पतिकयोरात्रधाम्नो र्कैकसा याहाया पार्थे पञ्चयिगत्यधिक २ द्वारगत प्रपद्यते ? हानिह्वाराणि द्वापट्टियोजनानि अर्धपात्राप इन्नीद्यत्वेन एक

जमगापह्यया २ गा० ! जमगपह्यपसु तस्य २ देसे २ तहि २ स्कुम्भाखुम्भिसासु वावीसु जाय विलपति
 स्यासु बह्वेवेष्वलाह जात्र जमगयखाभाह जमगाय इत्यदुवे देत्रामहिहीश्या तेणतस्य अउरह सामाणिय

तम । पनकपर्वतपास्तात्रतत्रदेव तप २ बहुपुत्रपुत्रिकासुधापीपु यायद्विजपकृत्तिकासु पट्टनि उभपलानि यायद्यनतयकोजानि, पनकीवात्र ही दे
 वी महर्दिकी यायपत्न्योपनस्वितिकी, तयोस्तत्रघत्तुको सामानिकमहस्राषा, यावभुक्तामाजौ यिष्टरतः । अद्यतेनार्थेन गीतग ! स्रन्पुजने,

छे । पनकनामे इहा ये देयता महः अद्वित्यत यायत् देवता सभयो भाग भोगता एका विचरे छे, ते अर्थे गीतम ! इम कहीपुले यनम पर्थत २
 निरन्तररपणे सदैव वास्तुनामर्धे यावत् पनक पर्वत एवयो मान । किष्ठां ऐ जगवन् जमक देवतापी पणिकामाने राजधानी कहीद्वे छे गीतम ।

शुद्धीप०

तागप०

। वच०

स्मात्प्रां उपरिपहृत्तपो ब्रह्मादिक्रमे पञ्चयोजनशतत्यापामविफल्पाभ्या मूले त्रीचि योजनसहस्रादि यक्षय योजनशत द्वापष्टयधिक किञ्चिद्विद्वेषाधिक
 कियत्कालनित्यश्चः परिक्रमेण एव मध्यपरिचिह्नपरितानपरिचिय क्षय मेयोद्धे । मूलेविल्लीणीं गच्छेद्विद्या युपरिसमुक्ती यमकी यमज्ञाती ज्ञातरी
 तयोपत् मस्यात् तेनसस्वित्ती परस्पर उदृग्गसस्थानावित्यय । प्रायथा यमसामान शङ्कनिषिद्धेया समतमस्यानसस्वित्ती सस्थानचामयो मूलसःप्रारब्ध
 मचित्तमग्राशब्देन गोपुत्रस्येव योष्य मयोस्मिन्ना कनकमयी ज्ञेयव्यक्त । अष्टादशशताशुकोन्वसितिये । मीलावद्वृषैपरस्य ममकयोद्यान्तरमेक यमकयो

सयाहं श्यायामधिसकभण, उत्रारपषजोश्रुपसयाह श्यायामविसकभेण, मूलेतिश्रुजोश्रुणसहससाह एगवद्यावठ
 जोश्रुणसय किञ्चिद्विसेसाहिश्च परिसकवेण, मस्रैदोजोश्रुणसहससाइ तिथिश्च वायसुरे जोश्रुणसए किञ्चि
 विसेसाहिए परिसकवेण, उवरिएगजोयणसहसस पषयएकाधीए जोयणसए किञ्चिद्विसेसाहिए परिसकवेण,
 मूलेयिच्छिया मस्रैससिकक्षा उप्यि तणश्या जमगसठणसठिआ सष्टकणगामया श्रुच्छा सण्हा पश्रिय २

म्, मध्ये अद्वाष्टमानिपाकनयतानि आयामयिचभाम्याम्, उपरिपचयोजनशतानि श्यायामविसकभाम्या मूल त्रीचियाजनसहस्रादि यक्षय द्विपदि
 याजनशत किञ्चिद्विद्वेषाधिक परिक्रमेण, मध्ये द्वेयोजनसहस्रे त्रीचियद्विपचाशद्योचनशतानि किञ्चिद्विद्वेषाधिकानि परिक्रमेण, उपरि एक योज
 नसहस्र पञ्चदशकाशीतिर्गोचनशतानि किञ्चिद्विद्वेषाधिकानि परिक्रमेण, मूलेविल्लीणीं मध्ये सचिती उपरितमुक्ती । यमकसस्थानसस्थितौ म

पक्ष । मूलश्च त्रिचि ३ इत्रार याजन एकता यासठि ३ १ ६२ याजन काश्चक अधिक परिचिपय । विचि ये २ इत्रार योजन शिस्य से यशोस्ररि
 योजन काश्चक अधिक परिचिपयै अपरि एक इत्रार योजन पाच से अस्यासी १ ५ ७१ योजन काश्चक अधिक परिचिपयै । मूले विल्लीख पाङ्गली
 विचि पाकक्षा अपरि पाकक्षा यमक जोडले अस्यामाइ वेदने संस्थाने सस्वित्ते सयकयगमुयमययछे निर्गल । मूलासु दोसय मत्येके २

मास्यां उपरिमहस्रयो जतातिक्रमे पञ्चयोजनगतान्वायामविष्माम्या मूले त्रीणि योजनसहस्राणि एकत्र योजनशत द्वापष्टयधिक किञ्चिद्विशेषाधिक
 क्षिप्राकालमित्यर्थः परिक्रमेण एव मध्यपरिधिपरितमपरिधि स्य मेयोधे । मूलेविस्तीर्णी मध्येमक्षिप्रा युपरितमुक्ती यमकी यमपञ्चाली द्यातरी
 तयोमत् सत्यात् तेनसस्थितौ परस्पर सट्टशसस्थामावित्यर्थः । अथवा यमकात्मानं युकुनिविद्योपा सप्तसस्यागसस्थितौ सस्थानवामयो मूलसप्तप्रारान्य
 सचित्तप्रमाकालेन गोपुत्रस्य योच्य मयात्माना कनकमयी द्योपव्यक्त । अष्टादशशतायुकोत्पत्तिरेव । नीलवद्वयंपरस्य यमकयोद्यात्तारमेज यमकयोः

सयाइं श्यायामविष्कमण, उयारिपषजोश्रुणसयाइ श्यायामविष्कभेण, मूले तिरिगुजोश्रुणसहस्राइ एगवधायवठ
 जोश्रुणसय किञ्चियिसेषोहिश्रु परिष्कवेण, मध्ये दोजोश्रुणसहस्राइ तिरिगुश्रु वावधरे जोश्रुणमए किञ्चि
 विसंसाहिए परिष्कवेण, उवरिणगजोयणसहस्र पचयएकावीए जोयणसए किञ्चियिसेसाहिए परिष्कवेण,
 मूलेयिच्छिया मध्ये सरिष्कता उप्यि तणुश्या जमगसठाणसठिष्ठा सण्हा सण्हा पक्षेय २

म्, मध्ये अर्द्धोष्मान्याचनगतानि आयामयिचम्भाभ्याम्, उपरिपञ्चयोजनशतानि ध्यायामयिचम्भाभ्या मूल त्रीणियाजनसहस्राणि एकत्र द्विपदि
 पाजनशत किञ्चिद्विगोयापिकं परिक्रमेण, मध्ये द्वे योजनसहस्रे त्रीणिपदिपञ्चाशद्योजनशतानि किञ्चिद्विगयापिकानि परिक्रमेण, उपरि एक योज
 नसहस्र पञ्चचएकागीतिर्वोजनगतानि किञ्चिद्विगोयापिकानि परिक्रमेण, मूलेविस्तीर्णी मध्ये सचिती रूपरितमुक्ती । यमकसप्तस्याजसस्थितौ म

पञ्च । मूलइ त्रिणि ३ इत्तर याजन एकसा यावति ३ १ ६२ योजन काइक अष्टिक परिधिपञ्च । यिचि म २ इत्तर योजन तिस्य से बहोत्तरि
 योजन काइक अष्टिक परिधिपञ्च उपरि एक इत्तर योजन पांच से अस्याधी १ ५ ७ योजन काइक अष्टिक परिधिपञ्च । मूले विस्तीर्ण पाइलो
 विधि वाकडा उपरि पाठशा यमक जोइले अस्याभाइ ऐइने सत्याने सस्थितहे सयकण्णगुयसमपडे निमल । मूलाबु कोमल प्रत्येके २

अष्टादश्याधिकानि द्वादश वैकान्तिकिगतिभागाम् योजनस्य परिनिषेध । तथाहि एकैकवक्त्रस्कारगिरिरायाम् किं शशीजनयस्त्रास्त्रिद्वेष मयोत्तरे पट्य
 क्तनाः ततो द्वयोर्नैवकारपोराय मनीषान् ययोरुक्तं नानामिति । उपैतावांश्चरुपप्रव्यायाह । उत्तरकुराणखमित्यादि । उत्तरकुराण मद्मत्स ! कीदृग-
 आन्नाभायप्रत्यवतारस्वरुपाविनायः प्रवृत्तः ? गीतम् । यदुभारमयोया नूमिभागः प्रवृत्तः ययमुक्तन्यायेन पूये भरतप्रकारण यच्छिंता येय मुपमसु-
 यभाया आचारकस्य घत्रयता येय निरयगेषा नेनध्या । कियत्पयत्नमित्याह । यायन् पट्यप्रकाराः पट्यगन्थावयो मशुष्याद्यायदिति । उक्तो मरुदु-
 यच्छयता ऽयनमूमिमौषमकपवती प्रकूपयति । कश्चिषमित्यादि । क प्रवृत्तः ? उत्तरकुराणु यमकौनाम द्वौ पठती प्रवृत्तौ । गीतम् । मीलवतो

वत्तारिश्च स्रठारसेजोश्चणसपु दुत्रालएगुणश्रीसहभाए जाअणसस परिरकेवण । उत्तरकुराण मत्से ! कुराए
 कंरिसए श्यायारजाप्रकृ।स्यारं प० ? गो० ! वज्रसमरमणिज्जी नूमिचाने प० ? एव पुष्यशसिश्चया जाचिव
 सुमसुममाथस्रध्या साचेत्र णेश्यह्या जाय, पहुमगधा ॥ १ ॥ मिच्छुगथा ॥ २ ॥ छ्यममा ॥ ३ ॥ सहा ॥ ५१ ॥

एा गय पाद्यास्यवा यावन् पाद्यास्य ब्रह्मकारपयत स्पष्टा, त्रिपचायश्याजनसदस्वाधि आयाजनंति, नागायतुः पृष्टदक्षिणमः शष्टियाजनसदस्वा
 चि बल्यारिण अष्टादश्यात्रियोगमगतानि द्वादशयैकीनविषुतिपागान् योजनस्यपरिरुपेण ॥ उत्तरकुराणमद्मत्स ! । एकवक्त्रा कीदृग आकारभायप्रत्य
 यतार प्रवृत्तः ? गीतम् । । यदुभारमकीया भूमिभागः प्रवृत्तः ? एव पुष्यशसिश्चया साचैत्र मयससदयावकव्यता साचैत्रनेतव्या ॥ यादन् पट्यगन्था ?

पर्वे दे । उत्तर कुराणार्थे वे भगवन् । कुराणं विप केहयो आकारपयत स्वरूप ख हे गीतम् । यथा सप्तो रसकीक नूमिभाग त्वे प्रम पूर्वोक्तत्रय
 योजे भरतदेशेनइ मूसम मुपमा नाचे पहिला आरानी बकथता तेनइ इशी पविआखयो । यावत् त प्रकारमा मनुय पट्यगन्थ १ पित्तिगन्थ २
 अममा ३ घडा ४ वेवली ५ शनिचारी ६ किशा हे मगवन् ! उत्तर कुराणे विपे । एकक नामे ये पवतळे, हे गीतम् । मीलवत्त यंपपर पयतना दधि

याः सप्तसो नीलयद्वयंपरासना कुचरत्नप्रदेशश्रेणि पूर्वांपरापता द्विधा पूर्वपश्चिमप्रागाभ्या यशस्कारपवंतस्पृष्टा । एतदेवयिविषणोति । तद्यथा । पी-
 रस्त्याकोट्यापौरस्त्य बहस्कारपवत स्पृष्टा याद्यात्यया पाद्यात्य गन्धमादनमामान यशस्कारपयतस्पृष्टा त्रिपञ्चागद्योजनसप्तसृक्तायि श्यायाने
 न तरुणमित्नुष्यते । मेरोः पूर्वस्या दिशि भद्रशालयनमायामतो ह्यादिशतियोजनसप्तसृक्तायि एषपदिनायामपि समयमीलनेनात्त यतुइत्यारिगस-
 प्रस्तायि मेरुकिफने दशसहस्रयोजनात्मके प्रक्षिप्तेनात्त यतुःपञ्चाशद्योजनसप्तसृक्तायि एकैकस्य यशस्कारनिरिवंपरसनीये प्रयुस्त्व पश्ययोजनगतानि
 सतोद्वयो यशस्कारनिर्याः प्रयुत्यपरिमाद्य योजनसप्तसृक्त्वात् तत पूरंराशिन्यिपध्याद्योजनसप्तसृक्तायि । एष्येषासा यनु पृष्ट-
 मात् । तीमंशुपकुदप्रिखेणमित्पदि । तासा यनुःपृष्ट दक्षिणतो मेरायाप्रसप्तसृक्त्वायि यत्पारिण योजनगतानि अष्टादशानि

जोश्च्युणसए दैश्विश्च एगूणधीसहभाए जोश्च्युणसश्चिस्कभंण । तीसेजीवा उत्तरेण पाईगपईणायया दुहावस्का
 रपह्वय पुठा त० पूरत्यिमिह्लाए कोलीए पूरत्यिमिह्लाए वरकारपह्वय पुठा पञ्चत्यिमिह्लाए कोडीए पञ्चत्यि
 मिह्ला अरकारपह्वय पुठा, तेयस्य जोश्च्युणसहससाह्सायामेण । तीसंधणुप्यठ दाहिणेण सठ्ठिजोश्च्युणसहससाह्

भायता उत्तरदक्षिणधीस्तीर्षां एकादशयोजन सप्तसृक्त्वाणि अष्टीचद्वयत्वारिण्यत् योजनशतानि द्वैशिकीनयिथितिभागी योज
 नस्य विक्षेत्रमेति, तेवा जीवा उत्तरतः प्राचीनप्रतीचीनायता द्विद्याशशस्कारपयन स्पृष्टा, सद्यथा-पौरस्त्ययापीठ्या पौरस्त्य यशस्कारपयत स्पृ
 ष्ठीसीद्या भाग याजनता एतत्ता पाह्लपणे । तेहनी क्षीयापण्ड अस्तरे पूये पश्चिमदिशि जाधी य दिशि यखार पयतने करसीढे । ते कश्चा, पूये
 दिशिनी सन्धि पूर्वदिशिना यखार पयंत प्रति करसीढे । पश्चिम दिशिनी सन्धि पश्चिमदिशिना यखार पयंतने फरसीढ, त्रेप्यन्न पइ एजार योज
 न लायपयै । तेहनी यनुपृष्ट दक्षिणदिशि साठि ३० एजार योजन ध्यारसे अठार ६० ४ १८ याजस अने पार लुगणोसिया भाग योजनता परिधि

द्वितीय०
 गम०
 पृष्ठ०

पूयतोयस्यमाजस्यरूपस्य सात्यवसः पश्चिमतः अत्रांतरे उत्तरकुर्वोनाम्ना कुरवः प्रप्रसाः प्राक्पविभायता उत्तरदक्षिणविक्षीर्णा अश्वत्थान्कारा एका
 द्वययीजनसहस्राण्यसौरीयतानि द्वाचत्वारिंशदपिक्वानि द्वीक्षीकोनविद्यतिजानी याशनसयिक्वभंत । अत्रोपयनियंथा । मद्याविदेद्विक्रमात् ३३:८४
 क्रमा ४ इत्येयक्रपात् सैरुविक्षने उपनीते शेषस्यादौकते चत्वारिंशतिः स्यात् । ननु ययवपपरादीना क्रमव्ययस्याप्रष्टापकापेक्षया अस्ति यथाप्रष्टापका
 सच भरत । ततोद्दिग्गामिस्यादि । ततो विदेशकणानकर क्रमप्रसादेयुक्त्विसुष्य रूपमुत्तरदुष्णं निरूपयं चप्यते । अतुर्विंशतुवेविदेदेमाय
 यवं प्रादक्षिणेन अवस्थाप्यमान समये मूयते तेन प्रथमतस्तत्कृत् कश्चन भरतपायस्योविद्युत्प्रमत्तसीमनसीविशाय गत्यमादनमाएयवद्विघ्नकाराप्ररूप
 भरताचक्रवित्तपात् विश्वाय क्त्वमद्वाक्कादिविजयकपजयेति । अग्रेतासा जीवासाश्च । तीर्त्तैरत्यादि । तथामुत्तरजुक्त्वा यूयेयकवचन प्राकृतत्वाज्जी-

कु राणामकुरा प० ? गो० । मदरस्स पव्वयस्स उत्तरेण णीलवतस्स वासहरपव्वयस्स दक्खिणेण गधमाय
 णस्स वरकारपव्वयस्स पुरत्थिमेण मालवतस्स वरकारपव्वयस्स पञ्चत्थिमेण पुत्थणं उत्तरकुराणामकुरा प० ?
 पाईणपईणायया उदीणदीहिणविच्छिणा अत्तचवसठाणसठिथा इक्कारसजोत्थुणसहस्साइ अत्थयवायाले

शाशयं नामययमिति । अत्ररत्न । अद्याविदेदेवर्त्त उत्तरजुवाणाशा कुरवः प्रप्रसा ? गीतम । मन्दरस्य पयतस्य उत्तरतो, नीलवतोयपपरपयंतस्य
 दक्षिणतः, गत्यमादनस्य वरकारपयंतस्य पुरतो, सात्यवतः वरकारपयंतस्य पश्चिमतः, अत्र उत्तरकुरोनाम्ना कुरवः प्रप्रसा ? प्राचीनप्रतीची
 नास्ततो नाम के, पूयस्थानकश्च हे जगयन् । माहा विदेशदेशमे विवे उत्तर कुकमाने कुच्छे । हे गीतम ! नेरु पयतने उत्तर विधि नीलवस्त यपथर
 पयतने दक्षिण दिशि गत्यमादन वरकार पयंतने पूर्वदिशि मालवतमाया यत्पारा पयंतने पश्चिमविधि यरा उत्तर कुकमाने कुरा कदीष छे । पूर्व
 पश्चिमदिशि हांयी । उत्तर दक्षिणे पीरुला अर्धचन्द्रभागे स्यात्तं सस्थित्वे । इग्यार इभार योजन आठवे यज्ञतालोस ११ ८ ४२ योजन ये जग-

वसुधात जाह्लात्पाक्रातरं वासुप्रियमाश्यामामिति उदाराभमोक्षाः यावत्पदात्गन्धावति कर्तुं पद अभिनि स्ववलि ययमुक्तेग्रिप्य पृञ्जति । भवेदेवद्रूपो
 गन्धमादनस्यगन्धवति । भगवानाह । मायस्य सुमय । गन्धमादमस्य इतोभयद्रुक्ताद्वन्धादिष्टरकस्य यावत्करणात् कान्ततरकएवेत्यादिपदग्रहः
 निगममयास्ते तेषां र्पेन गौतम । एयमुच्यते गन्धन स्वयसाद्यतीय सदयति या तन्निषामिदेवदेवीना ममासीति गन्धमादनः रुद्रुलमिति वचनात् क
 र्त्तं पदप्रत्ययः यजुपुपसर्गस्येत्यत्र बहुलाधिकारावतिशायिमादिवत् मकाराकारस्य दीर्घस्वमिति, गन्धमादमामा पायदेवो मरुदिकः परित्यसति ।
 सेन यद्योगादितिनाम । अन्यतसर्थेप्राग्वत् । अयपामानुपयोगित्वेन गन्धमादनोभिर्द्रुपित स्ताचमरुकुञ्ज निरूपयति । कश्चिन्नमित्यादि । क्व भदन्त ?
 महाविदेवैवै उतरकुडवामाद्या कुडवः प्रश्न गौतम । मन्वरस्य पर्वतास्यो मरतो नीलयमोयंपरपर्यंतस्य दधिखतो गन्धमादनस्य वचस्कारपरयतस्य

णापवा परिभुञ्जमाणवा उराला मणुखा जात्र गधा स्थितिगिस्सवति ॥ भवेएश्यासूत्रे, णोइगठेसमठे गध
 मायणस्सण इधीइठतराएवेव जाव गधे प० ? सेतेणठेण गो० । एत्र युञ्जठ गधमायणेवस्कारपव्वए २
 गधमायणेश्च इत्येवेमहिहिए परिचसहं । श्चुत्तरचण सासए णामधेज्जे । कहिण जने । महाविदेवसे उतर

रा ममाद्यागन्धायवदभिनि स्वरन्ति, भवेवतद्रूपो (गन्धमादनस्य गन्धः) मायस्य सुमयः, गन्धमादनस्य इतइष्टतरकधेव यावन्नन्य प्रश्न ? स
 एतेनार्पेन गौतम । एय मुच्यते, गन्धमादनो वचस्कारपर्वतो गन्धमावनो वचस्कारपयवतः गन्धमादगथात्र देवो मरुदिकः परित्यसति । अन्तरप
 ता पहानं यावत् पाशता पूण करता ऊकेरता यको जून् आयीएरता यका ऊकम उदार मगोएर यावत् गध नीफलइ
 सिच्यकरे । हे प्रगवन् । एएवो होइ । उतर ए अय सुमय नही गध मावनो गध एत्र यकी इष्टतर अत्यत उस्तम यायत गधसै, तिणै अर्थेइ गधका
 री मदछे, ते माटे हे गौतम । इम कइइठे गधमावष वस्कारो पयत २ गध मादनमाने इहा देयता माया इद्वियन्त यसइ छे । निमन्तरपव्वे उदेव

व्य । अथोद्वेगं नमपितद्वेदेति । व्यवस्थानु शोषकूटानामप निरुपकारेऽति मननिकृत्याश्च । एयवैद्यव्यादि । एय वैद्यैत्येयविद्यायतनानुसारैश्च
 विद्विषुषायैयकोशेषु श्रीशिक्षुटानि सिद्धायतनादीनि भणितव्यानि । उक्तवक्तव्याना मिश्रितनिर्देशस्तु उयवस्यारिथिदारामाणियथाइति सूत्रवियरयो
 क्युत्तमा सनापेयः । अयमप्यः । नेरोरुतउत्तरपदिमाया निव्वायतनकूट तस्मादुत्तरपदिमाया गन्धमादनकूट तस्माद्यग्नित्वायतीकूट सुतरपदिमाया पञ्चमस्य
 मिति । अत्र तिस्रोवायव्योविशः समुदिता यियचिताइति यदुत्थे न निर्भेग चतुर्थमुत्तरकूट तृतीयस्य गन्धित्वायतीकूटस्योत्तरपदिमाया पञ्चमात्स्फटिक
 स्फटिककूटस्य दक्षिणतः ॥ ननु यथा तृतीयोद्विन्वायतीकूटावतुर्ष्य उत्तरकूटकूटसुतरपदिमाया चतुर्थोद्विन्वायतीकूटसुतरपदिमाया पञ्चमावतुर्ष्ये वनिष्पत्त्यामिति शोपा-
 कूटान कथ दक्षिणतः चतुर्थकूट नवगच्छते । उच्यते, पयतस्य चत्वार्ये न चतुर्थकूटतयव दक्षिणपूर्वोपतिवलागात् पञ्चमावतुर्ष्ये वनिष्पत्त्यामिति शोपा-

गकूटिणाम कूटं प० ? जचेत्र चुल्लहिमवतं सिद्धाययणकूटस्य पमाण, तचेत्र एणसि सञ्चेसि भाणिश्चब्र, एवचेव
 थिविसाहि तिसिक्कना नाणिश्चब्र, चउत्ये तद्व्यस्य उत्तरपञ्चत्येमेण पधमस्य दाहिणेण सेसा उत्तरदाहिणेण
 फलिहलोहिश्चलेसु भोगकरा भोवई दो देवयाउं सेसेसु सरिसणामयो देवा छस्सुत्रि पासायवळिसगा रायडा

इतिवथा शोवानि उत्तरपदिमाया, स्फटिकलाहिताउकूटयोः भागकराभागायत्यो वेयते, योगेषु सद्रूगनामकावेया ॥ पटस्वपिमासादायतस-
 काः १ (यथा) रात्रपान्यो विदिषु ५ अयकेनार्येन मत्त । एवमुच्यते गन्धमादनो यत्स्कारपर्यतः गन्धमादनस्य
 यत् वेधता यमश्च ब्रह्म, गन्धमादनगामा यथार पर्यतने विये दे मगयन् । फतला कुच्छे । हे गीतम । तातकूटस्ये । तैकेइ विद्यायतनकूट १ गन्धमादन
 कूट २ गन्धित्वायती कूट ३ उत्तर कूट ४ स्फटिक कूट ५ लोहितकूट कूट ६ अगम्य कूट ७, किंवा ये मगयन् । गन्धमादनगामा यथार पर्यतने विवे
 सिद्धायतन कूटगामा कूटबे । हे गीतम । नेरु पर्यतने उत्तर पदिमदिशि याम् कृष्ण गणगादन कूटने दक्षिण पूर्वदिशि अग्निक्वेषे एषा गणमादन

वृत्तीप०
 गगम१३॥
 यव०४॥

तीति । नील्यद्वयं घरसमीचे चत्वारि योजनशतानि कुर्वीषत्वे न चत्वारि गव्युत्तशतानि उद्वेधेन पञ्चयोजनशतानि विक्रमेन तदनन्तर माप्रया २ क्र-
 मेण क्रमेणोत्सृज्योद्वेधयो रुद्धैर्लोहत्वयोः परियुचा परिवर्द्धमात्रः २ विक्रमपरिहास्या परिहीयमात्र २ मन्दरपर्यंतस्य मेरी रतेसमीपे पशुयोजनश-
 तान्युर्वीषत्वेन पशुगव्यु विगतास्युद्धेधेन अङ्गुलस्यासस्यभाग विक्रमेन प्रचक्षतः १ गजदन्तस्यसत्स्थान प्रारजे गीषत्व मते उच्चत्यमित्येयरूप तेनस-
 स्थितं सर्वोत्सृज्योद्वेधमप । श्रीरामस्वाविषाचककतथ्यद्वीपसमासप्रकरणेत्तु क्रमकमयइति शेषप्रारयत् । अथास्यजूमिसीभायसापेदपति । गन्धमायण
 इत्यादि । गन्धमादनस्य वक्रस्कारपर्यंतस्योपरि षडुसमरमणीयो मूमिभागः प्रचक्षत । अथयावत्पदाद्वैतात्वात्त्रिगिस्वरतलयसु कगता सध योष्य । सम-

पशुयतण पचजोद्युणसयाइ उह उच्चत्वेण पशुगाजअसयाइ उधे हेण, अगुलसस असखेजईभाग विक्रमेण
 पं० ? गयदंससठाणसठिए सधुरयणामए अच्चे, उभयंपाषिठोहि पउमरवेइअोहि ठोहि अ्य वगस क्रोहि
 स परिस्किन्ते । गधमायंगस्सण वस्कारपशुयस्स उप्पि वज्जसमरमणिज्जे मूमिभागे प० ? जाय अ्पासयति

भाग विक्रमेन प्रचक्षतः ? गजदन्तस्यस्थान सस्थितः सर्वोद्वेधमपः अच्छः, उभयाः पार्थयोर्द्वीभ्या पद्मयखेदिकाभ्या द्वाभ्याप वमखयडाभ्या सर्वत
 समन्तात् सपरिचिह्नः, गन्धनादनस्य वक्रस्कारपर्यंतस्योपरिषडुसमरमणीयो मूमिभागः प्रचक्षत ? यावदाश्रयन्ति शोरेते, गन्धमादने नदत्त । यव-
 स्कारपर्यंतं कतिकूटानि प्रचक्षन्ति ? गीतम । सफुटानि प्रचक्षन्ति ? तद्यथा-निहायतनकूट १ गन्धमादनकट २ गन्धियापतिफूट ३ उत्तरकुटफू-

वोचि वापकुच्छे गन्धलावठीनामा विज्ञेयने पूयदिशि उत्तर कुणने पश्चिम दिशि इहा माहा विदेइ क्षेत्रने विषे गन्धमादानामे यस्कारो पयतठे ।
 उत्तर दक्षिणदिशि लावो पूव पश्चिमदिशि पोइलो । श्रीस इआर इ०००० योजन वेषे नय इ०२९ योजन अने यशी छ उगळोसीया भाग योजनना
 सामपर्ये नीसवन्त वपंपर पर्यंततइ वसोपे अरिइ योजन कुटं कुषपणे अरसइ योजन कुटं कुषपणे पांषणइ इ०० योजने पोइनपर्ये ॥ विज्यारप

पृष्ठीप०
 भाग ११६॥
 वस०४११

सारात्मयसि ना दियुक्तिप्रमाणेन सापथ्यकोशे इत्यर्थः नित्यसाधवत्याः श्रौतीदीप्तकूलयति नोऽष्टमयिजयस्य पूर्वस्य उत्तररुद्रा इवो एकदाभोगनूतिकेत्रस्य
 पश्चिमेन अग्रान्तरे महाविदेहेवैषे गत्यमावतोमान धरुष्कारपर्यतः प्रच्छरः ? उत्तरदक्षिणपोरापतः प्राचीनप्रतीचीनयोः पूयपविमयो विश्व सिस्वीक
 त्रिश्रयोजनसहस्राणि द्वे च मवोत्तरेयाजकगते पट्च एकोनयियतिमान् याजनस्यापामेन । अत्र यद्यपि ययभराद्रिसवद्वनूस्माना यरुष्कारगिरीया सा
 चिकेकाष्टयतद्विवाचारिश्रयोजनमाचक्रुकेत्रातयति नामेतायापामासो मसपयते तथाप्ये वां यकन्नायपरिखतस्येन यपुरतरकेत्रायगाद्विस्थात सुम्भय

पञ्चत्यमेण एत्येण महोविदेहासे गधमायणेनाम वरुष्कारपष्टुए प०? उत्तरदाहिणायए पाईणपईणवित्तिन्ते
 तीसजोश्चणसहस्साइ दुयिश्च नधुत्तरे जोष्चणसए वरुष्णगणवीसइनाए जोश्चणस्स थ्यायामेण, णीलवतवास
 इरपष्टुयतेण वरुष्णारिजोश्चणसयाइ उहुउञ्चतेण, वरुष्णारिगाज थ्सयाइ उव्हेहेण, पञ्चजोश्चणसयाइ विस्करनेण ॥
 तयाणतरथण मायाए २ उस्सेहउव्हेहपरिचूहीए परिवुहुमाणे २ विस्करअपरिहाणीए परिहायमाणे २ मदर

उत्तरदक्षिणायतः, प्राचीनप्रतीचीनविस्तीर्णैः त्रिश्रयोजनसहस्राणि द्वेषमवोत्तरे योजनगतं पट्चैकोमविश्रुतिप्रमाणं योजनस्यापामन, मीलवद्वप
 धरपर्यतान्तं वरुष्णारि योजनगतान्पूर्वेषु मुषयेन, वरुष्णारि गत्युत्तगतान्पूर्वेषु येन, पञ्चयोजनगतानि विष्कलीम, तदवन्तरं च सात्रया उस्सेपोद्वेष परि
 वृथा परिवर्द्धमानः २ विष्कम्पपरिहास्या परिवर्द्धमानः मन्दरपर्यतान्तं योजनगतान्पूर्वेषु मुषयेन, पञ्चगव्युत्तगतान्पूर्वेषु चैन, अङ्गुलस्यासहस्येय
 तिवै अर्पणं हे गीतम । इम कश्चिदं वरुष्णारि विदेह २ एवै मां । निरन्तरं सदेव हे गीतम । साइ विदेह द्वेषनु सास्वतु नामठे, दो मस्यो अती
 त कान् इ न तुनु स्यवया वतमान काले मस्यो स्यवया अनागत कामं मस्यो इति मस्यो स्यवया सास्थानो वरुष्णारि स्थानं हे भगवन्त । मया विदे-
 ह द्वेषमं चिपं गत्यमादम मां गवन्तो वरुष्कार पवतर्हे । हे गीतम । मोक्षवन्तानां वपपर पवतर्हे दक्षिणदिशि । मेठ पवतर्हे उत्तर पश्चिमदिशि

॥ १ ॥
 ॥ २ ॥
 ॥ ३ ॥
 ॥ ४ ॥
 ॥ ५ ॥
 ॥ ६ ॥
 ॥ ७ ॥
 ॥ ८ ॥
 ॥ ९ ॥
 ॥ १० ॥
 ॥ ११ ॥
 ॥ १२ ॥
 ॥ १३ ॥
 ॥ १४ ॥
 ॥ १५ ॥
 ॥ १६ ॥
 ॥ १७ ॥
 ॥ १८ ॥
 ॥ १९ ॥
 ॥ २० ॥
 ॥ २१ ॥
 ॥ २२ ॥
 ॥ २३ ॥
 ॥ २४ ॥
 ॥ २५ ॥
 ॥ २६ ॥
 ॥ २७ ॥
 ॥ २८ ॥
 ॥ २९ ॥
 ॥ ३० ॥
 ॥ ३१ ॥
 ॥ ३२ ॥
 ॥ ३३ ॥
 ॥ ३४ ॥
 ॥ ३५ ॥
 ॥ ३६ ॥
 ॥ ३७ ॥
 ॥ ३८ ॥
 ॥ ३९ ॥
 ॥ ४० ॥
 ॥ ४१ ॥
 ॥ ४२ ॥
 ॥ ४३ ॥
 ॥ ४४ ॥
 ॥ ४५ ॥
 ॥ ४६ ॥
 ॥ ४७ ॥
 ॥ ४८ ॥
 ॥ ४९ ॥
 ॥ ५० ॥
 ॥ ५१ ॥
 ॥ ५२ ॥
 ॥ ५३ ॥
 ॥ ५४ ॥
 ॥ ५५ ॥
 ॥ ५६ ॥
 ॥ ५७ ॥
 ॥ ५८ ॥
 ॥ ५९ ॥
 ॥ ६० ॥
 ॥ ६१ ॥
 ॥ ६२ ॥
 ॥ ६३ ॥
 ॥ ६४ ॥
 ॥ ६५ ॥
 ॥ ६६ ॥
 ॥ ६७ ॥
 ॥ ६८ ॥
 ॥ ६९ ॥
 ॥ ७० ॥
 ॥ ७१ ॥
 ॥ ७२ ॥
 ॥ ७३ ॥
 ॥ ७४ ॥
 ॥ ७५ ॥
 ॥ ७६ ॥
 ॥ ७७ ॥
 ॥ ७८ ॥
 ॥ ७९ ॥
 ॥ ८० ॥
 ॥ ८१ ॥
 ॥ ८२ ॥
 ॥ ८३ ॥
 ॥ ८४ ॥
 ॥ ८५ ॥
 ॥ ८६ ॥
 ॥ ८७ ॥
 ॥ ८८ ॥
 ॥ ८९ ॥
 ॥ ९० ॥
 ॥ ९१ ॥
 ॥ ९२ ॥
 ॥ ९३ ॥
 ॥ ९४ ॥
 ॥ ९५ ॥
 ॥ ९६ ॥
 ॥ ९७ ॥
 ॥ ९८ ॥
 ॥ ९९ ॥
 ॥ १०० ॥

मगुस्सो परिवसति । महाविदेहे इत्य देवे महिहीए जाय पल्लिजयमठिइए परिवसई । सेतेगठेणं गो० ।
 एत्र वृञ्चइ महाश्रिदेहेवासि २ अद्भुत्तरचण गो० । महाविदेहस्स वासस्स सासए णामधेज्जे प० ? जणकयाई
 णासि ३ कहिण भते । महाविदेहेवासि गधमायणेणामं वस्कारपद्यए प० ? गो० । णीलवतस्स वासहर
 पद्यस्स द्वाहिणेणं मद्रस्स पद्यस्स उत्तरपद्यत्थिमेण गधिलावहस्स यिजयस्स पुरत्थिमेण उत्तरकुराए

तिजः परिवसति । तद्वतेभार्येण गौतम । गधमुच्यते, महाविदेह वर्षे महाविदेह वर्षे, अगत्तारष गौतम । महाविदेहस्यवषस्य गायुत नामधय
 प्रपत्तं यत्कदाचिदासीत्, कभदत्त । महाविदेहेवर्षे गन्धमादनो नाम्ना यत्तस्कारपवत्त प्रपत्तः । गौतम । गौतमना यपचरपवत्तस्य दक्षिणेन न
 म्दरस्ययपचरपयमस्य उत्तराय गत्थिनात्तया यिजयस्यपूर्वेषु उत्तरकुराया पश्चिमेन अत्र महाविदेहे वर्षे गन्धमादनोनाम्ना यत्तस्कारपवत्तः प्रपत्तः ।

यत्त यत्त लावपसे पादुलपत्ते सस्यापत्ते परिधिपत्ते कटाने पयो पादुल पत्तइ करामे यिसीणंठइ । धणू लाय पणा मट्टे गटानु माटोळइ
 भतः पृपुतो यत्तो परिधिमाट्टे सुप्रमाकुराट्टे, अणया मोत्तळ मरीर जेइमा यिजय ३२ ने यिरे पाष से धनुपत्तो कायाणा, अने वेय कुर उत्तर कुर
 ने (त्रियगाऊनी वायाण । एवधा अनुप्य तिहां वर्षे खे) महा विदेहमाते इहा देयता अद्वियत्त मायत्त एत्त पत्तोपनीस्वितियत्त यत्त खे तिहा

प्रमादत्वात् ऐक्यतादीनां पञ्चकमस्थितत्वेऽपि पूज्यतादीनां कोणाणां सन्तत्येनैव पुर्यापरिपयार्थेण स्यादिति । तथा परिष्कारेण सुप्रमादतरकणय एतद् नृपस्य अयुद्धीपपरिष्युगान्त्यादिति । अतएव सङ्गान्त्यतिशयेन विकृष्टोन्नीयान् वेदं गरीरमाजीगइति यावत् येयानि सङ्गाविवेकाः । अथवा सङ्गान्तिगयत् विकृष्टे गरीपाम् इहः गरीर कलेवर यपति स्या इदृशास्तयत्वा मनुष्या । तथाहि । तत्र विज्ञपेपु सवदा पञ्चयम् गतोऽन्वयादे-
 दनुत्तरकृतव विग्युतोऽन्वया ततो महाविद्वंजनयोगादिमपि शेष महाविद्वेषः महाविद्वेष्य शष्ट स्वभावाद्बुद्धयपनावयव यतश्च प्रागेयो-

पञ्चयणसयाइ उहु उच्चत्वेण जहखेण अहखेण अहखेण उक्तीसेपं पुष्टकीनी अ्याउय पालेति २ सा अ्यप्येगइया
 गिरयगामी जाव अ्यप्येगइअ्या सिष्णति जात्र अ्यत करेति ॥ संकेणठेणं भवे ! एत्र बुच्चइं महात्रिविदेत्रासे २
 गौ० । महाविद्वेहेण वासे भरहेरेवपहेमवयद्विराखययद्विराखरम्मगवासेहिते। अ्यायामधिरुक्क भसठाण
 परिणाहेण विच्छिखानराए अेत्र विपुलतराए अेत्र महतराए अेत्र सुप्यमाणतराए अेत्र महाविद्वेहाय इत्य

युः पालयति, पालयित्वा अय्येक क निरपगान्तो यावदय्यकने सिष्यन्ति यावत्सवदु खानामन्त कुयन्ति । अयकनार्थेण भदस ! मयमच्यने,
 महाविद्वेष यपे सङ्गाविवेकवपे, गौतम ! महाविद्वेषवपे भरतीरायतहेमयतद्विरस्यपसदरिधपरम्यकर्येभ्यः आयामधिरुक्कमनस्यागपरिखादे
 यित्तीखारकमेव सङ्गतकमेव सुप्रमादतरकपेच, महाविद्वेषापत्र मनुष्याः परियसन्ति ? महाविद्वेषथात्रदेवो मप्रद्विकः यावत्स्योपमस्य

कार सवपय ख । ठ प्रचार ना सस्यागइ पाञ्चय मनुप उर्ध्वं अत्रपचइ अयगाइना गरीरखइ जपन्यपकी अन्तर मुहुगन अ्याकृयो मत्कष्टो पूव को-
 मित्तेने आकृयो पालरं पालने केतमाइक मनुष्य मरक ने आइ यावत् केतमाइक मनुष्य मिहयाइ यायत् सवारना अन्तकरे । ते कुच अर्धे अे भ-
 यन् । इम अर्धेप खे साइ विद्वेष अेत्र साइ विद्वेष मास हे गौतम ! साइ विद्वेष इत्र भरतक्षेत्र रियतक्षेत्र देगयल क्षेत्र इरियपक्षेत्र । रम्य

रुत्रिमत्ये सद्रूपजाताभाषु मनुष्याणां पञ्चमगतिगामित्वं न स्यात् ॥ अथासनामाथेप्रप्रयत्नाह । सेकेषु शक्तित्यादि । प्राग्वत् । प्रशसुत्रसुगम, उत्तर
 मूत्रे गीतम् । महाविदेहावर्षे भरतेरायतने मयतैरखयवपत्यकवर्षेभ्यः आयासयिकमसस्यानपरिणामेन समाहारादेकवद्भाषः सत्रायामादिक्रिफ प्र-
 तीत परिष्काहः परिष्किः अत्रच व्यस्ततया विधीयमाणमिदं गोप योक्तव्यं यथासमयं भवतीत्यायामेन महत्तरकएव लक्षणमाश्लीवाकस्वात्, तथा विष्कर्भेन
 विस्तीर्णतरकएव साधिकरत्तुर सीतिपदगताधिकत्रयलि शयीजमसश्चाप्रमाकृत्यात् तथा सस्यानेनपल्पकरूपेण विपुलतरकएव पार्श्वद्वये पीपयोस्तुल्य

किंचियिसेसाहिपु परिस्केत्रेण । महाविदेहेणघ्रासे चउच्छिहे चउष्मन्नाश्वारे प० ? त० पुच्छिविदेहे १ अथरयि
 देहे २ देवकुरा ३ उत्तरकुरा ४ ॥ महाविदेहस्रसण भते ! वासस्रस केरिसए श्यायारनावपन्नाश्वारे प० ?
 गो० ! वज्रसमरमणिज्जेसूमिजागे प० ? जाव किन्तिमेहिचेत्र अक्किन्तिमेहिचेत्र महाविदेहेण न्ते ! वासे
 मणूश्याण केरिसए श्यायारनावपन्नाश्वारे प० ? गो० ! तेसिण मणुयाण छुच्छिहे सघयणे छुच्छिहेसठाणे

रं मघसम् ? तथाया-पूर्वविदेह १ अपरविदेह २ वक्कुर ३ उत्तरकुर ४, महाविदेहस्य भदन्त । वस्य कोट्टुशक आकारनावप्रत्यवतार मघ-
 सः ? गीतम् । वज्रसमरमणीयो भूमिभागः प्रघसः ? यायकप्रिमेवैया कप्रिमेवैव, महाविदेहे भवन्त । वर्षे मनुजानाम् कोट्टुशक आकारजाय म-
 त्यवतारः प्रघसः ? तथा मनुजाना पश्चिम स्रसन पक्षिच सस्यात् पक्ष्यधनु गतान्यूर्ध्वं मुध्वेस्येस अपत्येनोत्सर्गुत्वं उत्कर्षेण पुर्यंकोटि आ-
 यपये । माहा विदेहनामे क्षेत्रेने च्यार प्रकार रेखे यतुर्षिच, ते क्षेत्रा मेरु पक्षी पूर्वे विदेह १ मेरु पक्षी पश्चिम अथरयिदेह २ मेरुपक्षी दक्षिणे देवकु-
 व मेरुपक्षी उत्तरे उत्तर कुर ४ ॥ माहा विदेहनामा हे मगयन् । क्षेत्रेनो क्षेत्रो आकारनाव स्वरूपये । हे गीतम् । पणुं सम रसणिक भूमिजागरे
 यायत् कप्रिमेकरी अकप्रिमेकरी माहा विदेहनामा क्षेत्रेने विदे, हे मगयन् । मनुष्येनो फेहयो आकारभाव स्वरूपच्छहः । हे गीतम् । तेषु मनुष्येने कम्

वपस भेदादिकल्पयन्नाह । महाविदेहेषमित्यादि । महाविदेह वयं वतुर्विधं वतुःप्रकारं पूयविदेहाद्यास्पतरस्य महाविदेहत्वेन व्यपदेश्यमानस्वात्
 अतएव वतुं पूनीवरविदेहदेवकुलतरकुलरूपं क्षेत्रविशेषेषु प्रत्यवतारः समवतारो विचारणीयत्वेन यस्य तस्यैव वतुर्विधस्य पथायीवाय तत्र पय
 विदेहोयान्तो ब्रह्मणीपगतमागुविदेहः सूर्यपविमतः सोऽपरविदेहः दक्षिणतो देवकुलनामा विदेह उत्तरतस्तु उत्तरकुलनामा विदेहः । मनु पूयापर
 विदेहयोः समानदेशानुज्ञात्वेन महाविदेहव्यपदेश्यताऽस्तु देवकुलतरकुलनां त्यक्तमूमिकात्वेन कथं महाविदेहत्वेनव्यपदेश्यः । उच्यते । प्रस्तुतश्च-
 त्रयो प्ररताद्यपेक्षया महाभोगत्वात् महाकायसमुप्ययोगित्या स्मर्यायिदेहदेवाधिष्ठेयत्वाच्च महाविदेहश्चाप्यथा समुचितेति नवसस्य । अप्यास्यास्य-
 रूपवक्ष्यितुमाह । महाविदेहइत्यादि । प्राग्वत् । अत्र यावत्करणात् आलिङ्गपक्षरश्चया जाययाणाविहृष्यवशेति मयीति तथेति अथयथाभिय
 इति । समन्वत्रमनजस्वरुपमाह । महाविदेहेभमित्यादि प्राग्वत् । आभ्यां सूत्रास्यासस्य कममूमिन्वमनादि अस्यया कपकादिप्रयुक्तानां वखादीनां

सहभाए जाञ्चणस्स ध्यायामंग । तस्स जीवा वक्कमसुदसभाए पाइणपहंणायया दुहालत्रणममुद पुठा पुर
 त्थिमिहाए जाव पुठा, एग जोञ्चणसयसहस्स ध्यायामेण, तस्स घणु उज्जतपासि उज्जरदाहिणेण एगं जोञ्चण
 सयसहस्स ध्यायण च जोञ्चणसहस्साइ एगच तेरसुत्तर जोञ्चणसय सोलसय एगुणयीसइंजाए जोञ्चणस्स

यारसपूठा, एक योजनसत महत्तनायामेनेति । तस्य वतुः पूट उभयो पादयोः उत्तरदक्षिणपरिक योजनसहस्रसहस्रमष्टपञ्चायस योजनसह-
 स्रादि एकसु त्रयोदशोत्तर योजनसत योऽथैभोगयिगति भागान किञ्चिन्नेपायिकात् परिक्लपेयेति । महाविदेह वयं वतुर्विधं वतुः प्रत्यवतारा

विगि लायो वेदिशि लयस समुद्रने करस, पुवदिशि यावत् करसी, एक साय योजन लाव परे । तेदानी वतुं पूट वेपासि उत्तर दिशि एके एक
 जीदिशि प्रत्येकं एक साय अठावत इकार अने एकसा ठेरे १ ५८ १ १३ योजन अने बली खोले ठेगणीसीखा भाग योजनना कार्क अथिक परि-

अंयुदीप
 गाना११६
 १७४ म
 ६

HOHOHO HOHOHOHO

योत्रनामां सप्तम कक्षाः साद्वोः योजनानां ३३०६९ कक्षा ७ कक्षाहं च यपानं योउगयोगनसप्तस्त्राधि अष्टौशतानि अगोत्यधिकानि योजनानां प्रयोद-
 गच कक्षाः सपादाः इत्येव रूपा याहा विदेहानां समयति । अत्रानु प्रपस्त्रि शरसस्त्रादिरूपा उक्ता सरिकमित्युच्यते, सवत्र येताड्यादिषु पूययाहा
 अपरजाहाच यावता दक्षिणतस्तावती उत्तरतोपि परं कक्ष्यदितस्तेन आसमीत्यनोक्ता । इयानु सभिलितात्वारसमीपेयोक्ताः मूत्रे दक्षिणयाहाप्रमानी
 योतरस्याहेत्येनमप वाचयितुमिति । अत्रास्यजीवासाहा । सस्यविदेहस्य जीया मयुमध्यदेगजाने विदेहस्ये इत्यपः । अत्र्येषासु
 यवपथराधा चरनप्रदेगपक्ति नीया अस्सु मध्यप्रदेगपक्तिरित्यय इपमेवच अयुद्धीपमध्यमगतव थायाभेमयोपमभाभा मध्यात्परतस्तु अयुद्धीप-

पद्ययसस दस्किमेण णिसहवामहरपद्ययसस ऊत्तरंण पुरत्यिमलयणसमुद्रस्स पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमलयण
 समुद्रस्स पुरत्यिमेण एत्यण जंयुद्धीवि २ महाविदेहेणाम वासे प० ? पाईणपहुणायए उदीणदाहिणयि
 च्छिण्णे पलिथ्यकस ठाणस ठिए दुहालयणसमुद्र पुठे पुरत्यि जाय पुठे पञ्चत्यिमिहाए कोहीए पञ्चत्यिमि

पपरपयतस इक्षिणेन, निपथस यपपरपवतस उत्तरेच, पीरत्पलवससमुद्रस्य पविमसः पविमसयससमुद्रस्य पूयत अत्रअस्यद्वीपे द्वीपे
 विदेह माक्रायप मण्डप ? प्राचीनप्रतीचीभापत शरीचीमद्युनिशविस्तीणम् पत्यङ्कमस्यामसस्थित द्विधाक्यणसमुद्र स्पष्ट पूयया यायारपष्टम् ।
 पाथात्यपाक्याया पायात्य लयससमुद्र स्पष्ट अपस्त्रिशद्योगमसइस्त्राधि यद्वेष चतुरशीतिः योजनगतानि चतुरशैकीमयिगतिभागान् योजन

माहा विदेहगाने कथं च गीतग नीलवस्तानाका यपपर पयतने दक्षिणदिशि निपथ यपपर पयतने उत्तरदिशि पूयदिशिना लवष समुद्रने पदिम
 दिशि पदिमदिशिना लवष समुद्रने पूर्वदिशि । इहा अयुद्धीपनामे द्वीपने विपे माहा विदेहेनेत्र छे । पूय पविमदिशि लायो उत्तर दक्षिणदिशि
 पाइसो पस्यकने सस्याने सस्थिते । ये दिशि लयस समुद्रने यावत् करमीछे, पदिमदिशिनी संधि यावत् पदिम दिशि करमीछे, तेप्रीस इव इत्तर

अनु० १००
 गाना १६
 सच १४
 १३२५॥

स्य सर्वत्र वैश्वानरततो वासनात् । अथास्यधनुं पृष्टमाह । तस्य विदेहस्योभयो पाद्ययोः । गमदेययियुयो-
 ति । उभयदेहादिकेवति । उभयदेहादिकेवपाशैवा एकयोगजनसङ्घाणि एकैव योगनगत त्रयोदशोसर पोत्रशशैखोमयिगति
 मागान् योजनस्य किञ्चिद्विज्ञेयोधिकान् परिहोपेण यस्मान्त्र साहो योवगकलाउक्ता स्तत्र किञ्चिद्विज्ञेयोपाधिकपदेन संगृहीत उदरितकानागास्तु गयि
 यस्मिहाहति । अत्राधिकायमूषमार्थं करणान्तर दृश्यते । ज्युद्धीपपरिचिस्तिस्रो लघा योवगमसङ्घाणि द्वेगते सप्तविगत्वचिके याजमाना कागत्रपन
 टा । विगधनुं शत त्रयादशानुगुणार्थेकमद्वाहुल योजनः १,२:७ ऋगोत् १९८ अहुल १३ अहोहुल १ तत्र योगनराशिर्दीक्षियते सत्यमकनत्रमष्टा
 पञ्चाशत्सङ्घाणि शतमेक त्रयोदशायिक योजन १५०७१३ यथैक योजन त्रेप तारकलाः क्रियते सत्या एकोनविगति क्रोगयथैव लघ्याः सपादा
 धनुर्गुणैः । उभयनीलने आसा सपादास्त्रयस्त्रिंशत् कलाः सासामद्देलघ्याः साहोयोवगकला यथ कलायः अष्टमो भागोधिकउदरति यामिष
 धनुयामद्देलघ्यामि षतुःपष्टिधूमयि । यानिच साहोत्रयोदशानुमानामर्द पादोनानि सप्तानुनानि तदेतरतर्धमस्ययान्निवचितमिति । अथुना विदेह

जाय पुठे तिष्ठीमं जाश्चिणसहस्राइ छस्र चुलसीए जौश्चिणसए चत्तारश्च एगूगधीसहस्राए जौश्चिणसस वि
 रकभेण । तस्सयहाहा पुरतियमपञ्चतियमेण तिष्ठीस जौश्चिणसहस्राइ सत्तय सतसठे जौश्चिणसए सत्तयएगूगवी

स्य विष्णुभेन । तस्यपाहा पूयपयिमयोस्त्रयद्योत्रनमद्वस्त्राणि मसच सप्तपष्टिर्वात्रगतानि सप्त धेकीनयिगतिभागान् योजनसमायायेनेति
 तस्य जौया बहुमध्यदेशभागे प्राचीमप्रतोचीमायता द्विपालयससमुद्र स्पृष्टा पूर्ववाकोत्या पीरस्य लयसगमुद्र स्पृष्टा य्य पादात्यया कोत्या

योजन ससह चतरामी ३३ ६ ८४ याजम व्यारि उगणीनीया भाग याजना पाहुल पण । तेहनी याहा पूय पयिमे मत्येकदं २ तत्रोम ३३ हजार सा
 ठवे सतसेठि ३३ ७ ६७ योजन, अने सात एगूबीनीया ज्ञाण योजनगां लायपसे । तेहनी जीयापकश्च साहा विदेहने मध्यभागे यिपि पूय पयिम

युद्धीप
 ग ११६
 य २४५

पुत्रीदारादित्यादिद्वयसिद्धिः तस्मिन्स्थानसंस्थितानि निवृत्तयथाशयेय आपिपत्य परिव्रानपति तेन निवृत्त्या-
कारकृतयोगा विपपदेवयोगाद्वा निवृत्तयति व्यवप्रियतेइति । अथ यत्किपपमूत्रे महाविदेइस यासस दक्षिणेवमित्युक्त । तस्मिन् महाविदेइमित्या-
इ । कश्चिदमित्यादि । कर्मरंतेत्यादि । मूल स्वपयोस्य भव । महाविदेइमाम वये वतुयंकेय प्रपत्त ? गीतस । नीलवतोयपपरपवतस्य वतुयंस्व येय

प० ? तं० । सिद्धामयणकूटं ॥ १ ॥ णिसठकूटं ॥ २ ॥ हरियासकूटं ॥ ३ ॥ पुष्ट्यविदेइकूटं ॥ ४ ॥ हरि-
कूटं ॥ ५ ॥ पिङ्गकूटं ॥ ६ ॥ सीतल्युक्तं ॥ ७ ॥ अथरथितेइकूटं ॥ ८ ॥ रुसगकूटं ॥ ९ ॥ जोचिय च्युस
द्विमयतकूटाण उच्चमत्रिक जपरिकेत्योय पुष्ट्यसिञ्च रायहाणीप्र साचेत्र इहंषि जेछद्वा संकेणठेण भते ।

कूटानि प्रपत्तानि ? गीतस । नय ८ कूटानि प्रपत्तानि ? तद्यथा-सिद्धामयणकूटं १ निवृत्तयकूटं २ पूर्वविदेइकूटं ३ हरिकूटं ४ पु-
त्रिकूटं ५ सीतोशकूटं ६ अपरविदेइकूटं ७ रुसकूटं ८ ययवुत्रहिसवाकूटाणा मुशुययिक्तम्परिकेयः पुययणितो राजधानीष सय्येइापिनव
स्यः ९ अथ केनार्थेन भवत्त । एवमुच्यते, निवृत्तय कपपरपयंतो निवृत्तय कपपरपयंतो निवृत्तय ? गीतस ? निवृत्तय कपपरपयंतो मूत्रनि कूटानि प्रप-

सीतोदा महागदी इहमादि पी नीलकृता मूल प्रवाह पचास योगस पाइल पर्ये एक पोगस ऊठपर्ये । तिवारपठो मात्राह १ अनुकर्ते योगस प्र-
त एतेषु पांच चं च्यालीस २ वपुव इम देपासे ८० पाणुना वद्विपयतो यकी मूपमूले समुद्र नं प्रवेमइ पापसे ५०० योगस पोइलपर्ये द्यग जो-
सन ऊठपर्ये देपासे नं पट्टवरावदिका एकरी अने वे पनपतकरी सच्चित्तं । निवृत्तय नार्ते वे भगवन् । कपपर पवतर्ते विवे केतला कुवर्ते । वे गीतस ।
नयकुइ चं, ते केहां । सिद्धामयणकूटं १ निवृत्तयकूटं २ हरियप कूटं ३ पूर्व विदेइकूटं ४ हरिसलिला कूटं ५ पुत्रिकूटं ६ सीतोदाकूटं ७ अपरविदेइकूट
८ रुसकूटं ९ जेइ वुत्त हिसवत्तना कूटनो ऊठपर्यो पोइलपर्यो पुयर्दे यकेष्यो राजधानी सच्चित्त पर्ये इम कस्तो तेइस सव इहां प

अनुदीप०
भास० १६०
॥ वच० ४ ॥
पृ ३ ४५

॥

विज्ञानकारिणो दक्षिणेत्यर्थः । पितृसहस्रसंख्यादि । अथ नगर । पत्न्यकरं स्वार्गसंस्थितमायतनतुरस्त्रात् । विज्ञानरेण श्रयस्त्रि शयी श्रमसहस्राणि
 पद्वयोजनशतानि तुररीत्यपि कानि तुररीकोनयियसिमागान् योजनस्य विक्रमो न निपपद्विक्रमाद्द्विगुणविक्रमकत्वात् । अथवा द्वाद्विपुत्रमाह ।
 तस्ययाहाइत्यादि । तस्य महोयिदेइस वपस्य पूवापरमागेम याहा प्रत्येकत्रयक्रियोजनसहस्राणि सप्तत्रयोजनशतानि सप्तपष्ट्यपिकानि सप्तपष्ट-
 कोनयिजतिप्रमाणं योजनस्य आयागेनेति । ननु सदयायणुपठाठकरागसोद्विष्टादिषुपठ । अतस्तद्वयस्येव सप्त द्वेखिदिसेवारं, इतिवचनात् ।
 सहस्रानुपुष्टादिदेशाना दक्षिणादंसोत्रादस्य सन्ध्यान्वितो लक्षणैकमष्टपाशरसहस्राणि शतमेव त्रयोदश्याधिक योजनाना पोरुशच कला साङ्गोः
 योजन १५२१३ कला १६ कलाद्वैत्येय परिणामाल्लपुपुनःपुष्ट निपघाद्विस्वधिलक्षणमेक चतुर्विंशतिसहस्राणि श्रीणिशतानि पद्वयस्वारिशयधिकानि

एवयुसूत्रे गिसहे वासहरपष्टए २ गो० । गिसहेण वासहरपष्टए अहयेकूना गिसहसठाणस ठिथ्या उसह
 स ठाणस ठिथ्या, गिसहेश्च ईत्यदेवे महिहीए जाथ पलिठत्रमठिईए परिवरई । सेतेणठेण गो० । एव युसूत्रे
 गिसहेवासहरपष्टए २ कहिण जते । जयुदीवे २ महात्रिदे हेणामवासे प० ? गो० ! गोलवतस्स वासहर

ताणि ? निपघसस्थानसंस्थितानि श्रपभसस्थानसंस्थितानि, निपघाऽत्रदेवो महर्हिको यावत्पस्थोपमस्थितिकः परिवसति, सतेनार्चिन गीस
 न । एयमुच्यते । निपघो वपपरपर्वतो निपघोवपं परपर्वतइति, क्षमदन्त । अन्वुदीवे द्वीपे विरेइ नाम्ना वपं मइस ? गीतम । गीतवतो व

विज्ञानां ॥ तेष्व अर्थे हे भगवन् ! इम कश्चिदे निपघ वपपर पर्वत एषवे नामे । हे गीतम ! निपघनामा वपपर पर्वतन द्विपे पर्थो कूट निपघने
 सस्थाने द्वे निपघते अत्यन्त सहर पूठर स्कन्धे भार सहर ते निपघ वपमपर्यायातरइ वपम धलवने सस्थाने सस्थितके, निपघनामे इहा देवता न
 हा अद्वियन्त यावत् पस्थोपमे आऊप वसह, इह । तिथे अर्थे हे गीतम । इम कहीए निपघ वपं पर पर्वत एइयोमान । किहा हे भगवन् ! जयुदीपनो

इदी ५०
 राग ० १६॥
 तव ० ४

द्वित्रिंशत्तम मदीप्रकृतः सप्तमपरिपूर्णा । सप्तमिह अस्यासमपकृतवर्ति विप्रपदोद्योगेऽष्टाविंशतिरष्टाविंशतिर्दीर्घस्त्रयोत्यष्टा विंशतिष्वस्त्रावि
 योऽशभिर्मुस्यते । आतश्च तुर्देगलवाऽवष्टयत्वारिंशत्स्रस्त्रावि अत्रराशौ कुठगत ०४ स्रस्त्रगदीमक्षेपे आत यथोक्तमात्मिति । अथोक्तपद्यस्य द्वारस्य
 पवित्रादिगुणवतिष्वपुहोपह्वारस्य जगतीवारित्तया पक्षिनेन पक्षिमभागेन लवकसमुद्र समुपसपतीति । अथुगास्याविच्छस्त्राद्याह । श्रीरुम्नाहत्यादि ।
 श्रीतोदाश्वहामदी प्रयाहद्वन्निगमे पञ्चाशद्योगानि विवक्षन्त इरिन्दीमवहादस्याः । मवप्रथम द्विपुत्रत्वात् योऽननमुद्रुयेम स्रस्त्रत्येन पञ्चाशद्योग-
 नानां पञ्चाशत्तमोद्योगे एकारयेवलाभात् तदन्कार नात्रया २ क्तेष्व २ प्रतियोगेन समुदितयाऽनयोः पार्श्वयो रमीतिथमुद्रुस्या प्रतिवाग्ने चत्वारिंशद्गु-
 यु चोत्स्यः परिवदुमासा २ स्रस्त्रमूले समुद्रमवेधो यन्वयोऽनगतानि विच्छन्तेन मयद्विकल्पनापेक्षया मुक्त्विकल्पन्व इत्युक्तत्वात् इगयोऽनानामुद्रुयेष-
 न । अथप्रवाहोद्रुयेषापेक्षया ०५५ वशगुणत्वात् । अपन्निपेकूटवत्कल्पनाह । विनदेवभित्त्वादि । निरुपयत्तकूट निरुपयत्तराधिपयान

एगमेगात् चक्षुःश्रुतिभिर्मात्रेण स्रस्त्रासहस्रेहि श्यापूरमाणी २ पचति स्रस्त्रासहस्रेहि
 यत्तीनाए स्रस्त्रासहस्रेहि समग्ना अहेजयतस्स दारस्सजगद् दारस्त्रमेण स्रस्त्रसमुद् समप्येई ।
 सीरुश्यागमहाणई पयहे पय्यास जौश्रुणाइ विरुके मेण, जौश्रुण उहेहेण । तयाणतरचण मायाए २ परिवह

पर्वत इरपित्तया स्रस्त्रसहस्रेतस्य पविनेनवा परविदेइवधे द्विधाविनगती २ यकैकस्साद्रुठयतिवित्रया दष्टाविक्रिया तल्लिनासहस्रे रापूयना
 वा ए पञ्चभिः स्रस्त्रासहस्रे द्वौत्रियताश्च स्रस्त्रिभासहस्रेः समयाऽथोत्रपत्तस्य द्वारस्य जगती दारपित्तया पविनेन लवयनमुद्रु मुपसपति ।

य १ देवकूट २ मूर ३ मूलन ४ विष्णुत्पन्न ५ ए पांश्व ब्रह्मपति ये भागे विरुचितो यकी से ब्रह्म साहि ब्रह्मती यकी देय कुरसाहि चतराशो इमार
 मदी नै सगते पूराती यकी २ जत्रयान् जगसाहि स्यायती यकी २ नेक पयंत प्रति ये योगेन, अथ योइती यकी तिहायो पक्षिनद्विधि साइगी य

अमुदीय
 भाषा १६०
 यव ०४ ५
 (1233)

Handwritten notes and signatures at the bottom right corner of the page.

परिधिषे च अत्र सूत्रेऽनुसृष्टिं करणशान्तिं किञ्चित् साधिकत्वज्ञेयं द्वीकागी तल्ल दुष्कृतः सर्वयजस्यः अष्टः शिवमुक्तातिरिक्तं गङ्गाद्वीपप्रकरयोक्तं
 मयस्यै । तद्यदिनेयस्सारखाये नामतो निधिगति । येदिकावतल्लहभूमिभागभवमगपनीयानियाध्यानि । अत्रसूत्रे विभक्तिलोपः प्राकृतत्वात् अथपि
 गीतोद्वादीयस्य गङ्गाद्वीपवत् मखिलव्यवहिति । अयययेपयोधिमुपपति । तद्यथा । सप्तशुक्लीतुं अप्ययाइत्यादि । तस्यगीतोदाप्रयातकुलस्य श्रीतरा
 दुर्गतोरवेम गीतादासद्वीपदी प्रवृत्ताशती देवकुलं इपुती २ गच्छती २ अत्रसूत्रे एकवचन आकारात्तथाएव प्राकृतत्वात् पित्रविचित्रकट्टी पर्यती
 पूयापरकुलवतिनी निपय १ देवकक २ सूर ३ सुलभ ५ विद्युत्प्रभ ५ द्रव्याय द्विया विभजती २ तस्मिन्नेयइती २ अत्रैप विनागयोअनापियविचित्र
 कूटपवनपोर्नं खेपद्वेनपिप्रकटपवत पूवतः इत्यागिचित्रकूटप पठिमतः कृत्वादेयकुरूपवहतीइति द्रव्यावपपापितमभौषियतिनएकैककृपात् द्विभागी
 करणव वइस्सति अत्रासरादेवककठवनिप्रिधतरशोत्या मलिनामध्वैरापूर्वभावा २ मद्रुगालवननेरुपयमयनयोः इपुती २ मद्रपरयंतद्व्याभ्या योजगाम्याम

मसूत्रे मभाए एत्यम मह एगे सीतश्चादीयेणाम दीवे प० ? चउसठि जीश्याइं श्यायामत्रिस्क जेण, दोखि
 थिउत्तरे जीश्यागसए परिकेपेच, दोकोसे कसिए अलतातुं कइवडरामए अच्छं । सेसतखेव वेइशु यणसठ
 मूमिभांग नवण सयणिज्ज अठ्ठाशु भाणिअहो ॥ तस्सण सीउशुप्यत्रायकुकुसस उत्तरिखेण तौरणेण सीश्या

नयतानि विचिद्विगेयान परिकेपेच, अष्ट एय कुहवत्पयतामेतव्या यावसोरु । तस्य सीतादाप्रयातकुलस्य बहुमध्यदेशभागेऽय मशानेक
 सीतोद्वीया नासाद्वीयाः प्रकाशः ? इतुः पश्चिमीजनास्यायानधिकमास्याम्, द्वेष्य तरेपाअमयते परिकेपेच, द्वीकोगयुष्किंतो जलान्तात् सयय

रवमप निमंल सीतोदा मादागदी जिवा इहे पठंहे तिसा माटा एक भीतोद प्रयात कुहनामे कुहइं ध्यारिसं असी ४८० योजन लायपणं पोइल
 पडे पअरस अठार १५ १८ योजन काशक ठका परिधिपडे निगल इम कुहमी यत्तयता काशयी पूर्वलापरं यायत् तौरणलगे । तेइ सीतोदा प्रयात

150
 भाग १४
 वच ४
 152

संप्रसा गीतोदात्तबोधिदौ क्रोशासरासमित्ययं ततापचिमात्रिमुखी परावृत्तासती विद्युत्प्रभ यत्स्कारपर्यंत नैऋतकोणगतकुरुगोपकगिरिमधीदारयि-
 त्वा मन्दरस्यपर्वतस्य पश्चिमेनापरविदेष्टव्यं पश्चिमविदेष्ट द्विधाविभजन्ती २ एकैकस्माच्चक्रयति विजयादष्टाविशत्य २ मदीसहस्रै राप्युपमाया २ ।
 तया मन्दरस्यपर्वतस्य पश्चिमेनापरविदेष्टव्यं पश्चिमविदेष्ट द्विधाविभजन्ती २ एकैकस्माच्चक्रयति विजयादष्टाविशत्य २ मदीसहस्रै द्वे द्वे महामयी
 तयापि । अस्या वृत्तिकात्सुगतविजयादष्टके द्वे द्वे महामयी गङ्गासिन्धुमात्री चतुदश २ सहस्रमदीपरिवारे उत्तरकुलवर्ति विजयादष्टके द्वे द्वे महामयी
 रस्कारेत्तयतीमात्री साधारपरिवारे साञ्जति "प्रतिविजयपराधिगतमदीपरिवारविजयोपकृद्वारेण ॥ पचमिनंदीसौत्रे

महाणहं पयुतासमाणी देवकुरु एजोमानी २ चित्तविचित्रकुरुं पवणु १ निसठ १ देवकुरु २ सुर
 ३ सुलस ४ विजुप्यंभ ५ दहेश्च दुहाविभयमाणी २ घउरासीए सलिलानहस्सेहि स्याऊरेमानी
 २ नद्वसालवण एजोमणी २ मदरपह्यदेहि जैश्चणेहि असपत्ता पञ्चत्यिमानिमुही स्यात्रज्ञासमाणी
 छहेत्रिजुप्यमत्रक्तास्कारपह्यय दालइत्ता मदरस्स पव्यस्स पञ्चत्यिमेण स्यत्रविदेहत्रास दुहाविभयमाणी २

अथ अथ, योपदेव, वेदिकायमसक नूनिप्राग जवनयमीपायोष भवितव्या । तस्य सीतोदाप्रपातकुरुस उत्तरणेन तोरणेन सीतोदा
 महामदी प्रव्युत्तासती देवकुरुन् इत्युती, चित्रविचित्रकूटी पर्वती निषपदेयकुरुसूखलसविद्युत्प्रभद्राशब्द्विधा विभजन्ती चतुर्यांसिभि
 सलिलानहस्रै रोप्यमाणा भद्रशालयमसीपृती मन्दरपर्वतं द्वाभ्या योजनान्म्याम सप्रोसा पश्चिमाभिमुखी छायो विद्युत्प्रभवसस्कार

कुहने यदु मध्य भाग विचि इथा माटो एक सीतोदा द्वीपमाने द्वीपच्छ । साउसठि ६४ योजन सावपुर्णे पौडस पणं -सेसे ये २०२ योजन परिधि
 पणं ये २ कोस ऊचो पाणीयो सर्वे वज्रवलय निर्मल वीप निभज आणयो, वेदिका यनपह नूनिभाग जयम सपनीय अयं पुंयलीपरि जाणिया ।
 ते सीतोदा प्रपात कुहनत्र ऊत्तरदिशि नं तोरणं सीतोदा महामदी नीकली यकी देव कुरुक्षेत्रं प्रायती, यकी चित्र विचित्र य धं पयस्रति निप-

पृथीप०
 पृ० ११५
 पृ० ११५

परिकेपेण एतन्मूत्रेऽनुक्तमपि कर्णवशात् किञ्चित् साधितत्वेन द्वीकोशौ जल दुःखस्य सर्ववज्जस्यः अष्टः त्रेपमुक्तातिरिक्तं गङ्गाद्वीपप्रकरयोक्त
 मयस्य । तद्विनिर्देशारक्षणं मानसोनिविद्यति । वेदिकावत्सङ्घसूत्रिणागमवस्यनीयानिवाच्यानि । अत्रसूत्रे विभक्तिलोपः प्राकृतत्वात् अथय
 गीतोवात्रीपस्य गङ्गाद्वीपवत् सञ्चितव्यवृत्ति । अथयवेययोयिसुपयाति । तथाइ । तस्सचसीष्टप्रव्यवायइत्यादि । तस्यगीतोदाप्रपातकुहस्य औतरा
 देनोरकेण शोतानामशामदी प्रबुद्धासतो देवकुठन् इयुती २ गच्छन्ती २ अत्रसूत्रे एकवचन आकारात्तस्यैव प्राकृतत्वात् चित्रविचित्रकूटौ पर्वतौ
 पूर्वोपरबुद्धवतिनी निपय १ देवकठ २ मूर ३ सुलस ५ बिद्युमम ५ इहाय द्विषा यिमकती २ तस्मय्येयइती २ अत्रेप चित्रागयोजनानचित्रविचित्र
 कूटपयनयोर्मज्जयनेगचित्रकूटपयत पूयतः एत्वाविचित्रकूटश्च पदिसतः कल्मादेवकुठपयइती इति ब्रह्माद्यपथापिसमश्रेचिवर्तिनएकेकरूपान् द्विभागी
 करणम यइत्याति अत्रातरालेदेवकठवति निपतराशोत्या सलिशावष्टैरापूर्यमाशा २ भद्रगालवननेरुमपमवलयोः इयुती २ मरपरवैतद्वाम्भ्यां योजनान्म्याम

मसूत्रे मभाए एत्यत्र महं एगे सीतस्थादीयेणाम दीत्रे पं० ? चउवठि जोश्यागाइ श्यायामत्रिक जेण, दोखि
 त्रिउत्रे जोश्यागसए परिकेपेण, दोकोसे ऊसिए जलताउ सङ्घइरामए श्यक्कं । सेसतचेव वेइश्व वणसठ
 भूमिभांग जत्रण सयणिज्जा छठ्ठासु भाणिछल्लो ॥ तस्सण सीउश्याव्यायकुरुस उत्ररिखेण तोरणेण सीश्या

तयत्राति त्रिचिद्विगेणम परिकेपेण, अथ एव कुहवत्तव्यतानेतव्या यावसोरश्च । तस्य सीतादाप्रपातकुहस्य बहुमध्यदेशभागेऽत्र मद्भागेकः
 सीतोदीद्वीपा नाम्नाद्वीपः प्रकृत ? चतुः पट्टिपालनाम्यागामविक्रमाम्याम्, द्वैकोशयुच्छित्तोजलान्नात् सवव

रवाप निमन् सीतोदा माराणदी जिहा इत्तं पठेत्ते तिसा मोटा एक सीतोद प्रपात कुहनामे कुहले च्यारिसं असी ४८० योजन सायपत्तं पोइल
 पत्ते पकाले एठार १३ १८ योजन कायक ऊका परिधिपत्तं निगहा इम कुहनी यत्तव्यता नाखयी पूवसीपरं यावत् तोरणत्तरे । तेइ सीतोदा प्रपात

तस्य तु हरिजनाया इवावसेय । अथास्याजिह्विकास्वरूपमात्र । सीताश्रुत्यादि उत्तानार्थ । नवर सायामेन बह्वारियोजना नि हरिजनादीजिह्विकाद्विगुण-
 त्वात् पञ्चाग्योजना नि विक्रमेन हरिजनादीप्रवृत्तौ द्विगुणस्य सीतोदाप्रवृत्तमातव्यत्वात् । एव या इत्यमपि पूर्वजिह्विकालो द्विगुणमवसेय । अय
 कुस्वरूपमात्र । सीताश्रुत्यादि । अत्र कुठस्य योजनसख्या हरिकुठतो द्विगुणोपादमीया । अयसीतोदाद्वीप
 स्वरूपमात्र । अत्र सीतोदाद्वीपः आयामविक्रमात्प्राप्तु पष्टिपोत्रमानि पूर्वमदीद्वीपतो द्विगुणायामविक्रमात्प्राप्तु द्व्यधिके द्वे गते

एत्यगमहएगा जिह्विआ प० ? चत्वारिजोश्रुणाइ श्योयामेण, पक्षासजोश्रुणाइ विक्रमेण, जोश्रुणवाहक्षे णं,
 मगरमहविविउहुसठाणवठिआ सव्वत्रहरामई श्रच्छा । सीउश्रुणं महाणई जहिपवठई एत्यण मह एगे सीउ
 श्रुण्णायफुठेणाम कुठे प० ? चत्वारिश्रुसीए जोश्रुणसए श्यायामविक्रमेण, पक्षरसद्यठारे जोश्रुणसए
 किञ्चिअसंसूणे परिस्केवेणे, श्रच्छे । एव कुठवत्तव्या णेच्छन्ना जात्र तारणा तस्सणसीउश्रुण्णवायफुठस्स वहु

तितेन यावरसातिरेकवतुयीजनश्रुतिकेन मपासेन मपतति । सीतोदा महाजदी यत्र मपतति, अत्र महत्येकाजिह्विका प्रकृता ? बह्वारियोज
 मान्यापामेन, पचाशद्योजना नि विक्रमेन, योजन वाहुत्येन, नकरनुवाधियुत्तस्यमानस्यता सववज्जगयी श्रच्छा, सीतोदा महाजदी यत्र मप
 सति, अत्र महत्येक सीतोदाप्रपातकुठह तादा कुठह मच्छत ? बह्वारि अग्योतियोजना नि आयामविक्रमात्प्राप्तु पषदग श्रुटादश्रुयोज-

चत्वार योजन श्रुतिरे एक वीस ३५-२१ योजन एने दुगणीसीयो माग योजन एकतो वत्तर साहमी पवंस ऊपरि, अईमे माटा चक्राना मूय मरीवह
 यावत् प्रापंक अचिक श्रुतिरे ४०० योजन मपासई इठे फठई, सीतोदा सदानदी जिहायो फठई तिहा सीटी एक जी नि प्रकालिकपठे श्रुतिरे
 सु ४०० योजन लायपठे पचास ५० योजन पोइलपर्ये एक १ योजन आकपठे माटा मगर मटमु मुपविसीये इह ते सम्पारि सस्थित ठे सवं यज

योगमत्त एचिकाभिमुमी पवतीनत्वा इत्यादि प्राग्वत् । निरिगत्योपपत्तिषु योऽवशयस्वाष्टयत्वात्कारिण्योऽनमप्रमाणास्त्रिपथव्यासाद् द्विसप्त
 योजनप्रमाणां प्रव्यायेऽप्यतीते श्रेयेऽहंतेभवतीति निगमपञ्चतिदेशवृत्तमाह । एवमित्यादि । एवमित्युक्तप्रकारेण यैवहरिकाभायावत्कथता सैव
 तितीपिनदानया नेतव्या । जिह्विकाया हरिकुलस्य इष्टीपय्यभवमस्यचतुर्धप्रमाणा, हरिकात्ताप्रकार्योक्तमयस्येय । अथोपिहरिद्वीपलासोयास्य ।
 एतथायत्पदवाच्य सावास्त्रिसित्तच सर्वे हरिकात्ताप्रकारवयस्येय । एतस्माद्यातरेणनरीप्रयइतितामाह । तस्यवृत्तिगिह्वरुत्वादि । व्यक्त निरिग

सहस्रैःह समग्गा पुरत्यिमलवणसमुद्गु समप्येहं । तचेत्र । पवहेअ मूहमूलेश्य पमाण उखेहोश्य जोहरिकताए जाव
 सपरिक्वता ॥ तस्सण तिगिह्वरुहस उतरिक्षेण तोरणेण सीठश्या महाण्डं पबूहासमोणी सप्तजे।श्यण
 सहस्साइ चत्तारि एगथीसे जो।श्यणसए एगच एगूगधीसहंजागं जो।श्यणस्स उतराभिमुही पवृणणगता
 महयाऽहमूहमूहपयस्यएण जाव साहंरेगचउजोश्यणसहंएण पद्योएण पवकहं । सीठश्याण महाण्डं जठ पवकहं,

प्रमाणम् अथो मखितव्या, यावदथात्रगतो दारयित्वा पदपचगत्सखिलासहस्रैः समया पीरस्य सवखसमुद्गु समुपसपति । तदेव प्रवादेच मुख
 भूलेन प्रमाण पुद्रेपय यत् हरिकात्तायाः, यायहृमखपहमपरिचिप्ता, तस्य तिगिह्वरुहस उतराङ्गेन तोरणेन सीतोदा महाणरी मूहूडास-
 ती मत्तयोत्रनइत्वाचि चत्वारिच एकविद्यानि योत्रनशतानि एक वैकोमविगतिभाग योत्रस उतराभिमुकी पवतेनगत्वा महता घटनुसुप्रव

इयमे हरिकातामी वत्कथ्यता कही तेइत्र हरिसक्ताणी पवित्राचिधी । कोभिन्नु कुलमो द्वीपमो मयनगु तेइत्र प्रमाण अर्थपयि जाखिवो । यावत्
 वेहं अगती मेरोमै खप्यव ५३ हजार नदीय सञ्चित यकी पुर्बेदियिना खयण समुद्रमादि जलै तेइत्र प्रवाह मूप मूजाइ प्रमाण योडुकापयो ऊहप
 या नै हरिकाताणी तेइत्र प्राणपु । यायत् वेदिवा मूण सञ्चितै, तेइ विगिह्वरुहं उतर दियिनं तोरणे यीतोदा महाणरी सीकलीयकी सात ७

त्वारि त्रिवेद्याप्रतिक्रमकाणि प्रकृतानि ? एषानित्यप्रकारिषु प्रत्यक्षं क्रमिकप्रमाणे यावच्छ्रद्धोऽप्रकारस्य यावच्छ्रद्धोऽप्रकारस्य तेन यावत्परिपूर्णां यैव महापट्ट
 द्रवस्य यत्कथ्यता आयासविफलमविहीना वैयतिगिच्छिद्रस्यपक्ष्या । एतदेव व्यस्त्याप्रापटे । तदेव महापट्टद्रवगतमेव पट्टानामा यु-
 त्तिवैकीकृतानामा प्रमात्र एवकोटिचिन्तितिशेषपञ्चागासप्तसैक्यतयिगतिरूप । अन्वयाऽत्रपट्टानामायासविच्छेदरूपप्रमाणस्य महापट्टद्रवगतपट्टे-
 स्यो द्विगुणस्वेतयिरोपायात् द्रवस्य प्रमाणमुद्देशरूप बोध्यं । आयासविफलमयोः पूयगुणकृत्यादिति । अयस्तिगिच्छिद्रस्यवाच्यः सचैव । सैकेणठे
 ख जने ? एवंबुध इतिगिच्छिद्रे २ इत्यादि प्राक्सूत्रानुसारेणवाच्य । यावत्तिगिच्छिद्रवर्णानि वरपत्नादीनि पृत्तिद्यात्रापित्य परिपालयति । सेते
 षडैख इत्यादि प्राग्यत् । अप्यासाद्यावच्छिन्ननदी प्रवहति तानाह । तस्मिन्निच्छिद्रस्य दाक्षिणात्येनतोरक्षेण हरिमात्री हरि
 चिच्छिन्नापरंपराया महाजदी मस्युदासती वसयोश्चमसइत्यादि स्वत्वारिष योजनगतानि एकविगत्यधिकानि एक्य एकानविगितिभाग

एगुणधोसइन्नाग जोश्र्यगसस दाहिणाभिमुहो पक्षुगगता महयाचहमहपर्वत्तएण जाय साइरेगचउजे ।
 श्र्यगसइएण पवाएण पवठइ । एत्र आचेत्र हरिकताए वत्तव्या साचेत्र हरीएसावि णेश्र्छा । जिस्सिआए
 कुठसस दोवसस जत्रगसस तवेवप्यमाण श्र्ठीयि ज्ञाणिश्र्छा, जाव श्र्हेजगई दालडत्ता ठप्यखाए सलिलोच

स्त्रि एकविगानियोजनयतानि एक्य एकोनविंशतिभाग योजनस दक्षिणाभिमुहो पर्वतेभगवत्या महापट्टमसुप्रवर्तितेन यावत् सातिरिंकेण
 योजनयतिकेन प्रपातेन प्रपतति, एत्र याचैव हरिकास्तायावक्तव्यता साचैवहरिताया अपिनेतव्या । जिच्छिक्काया कुण्डस द्वीपस्य भवणस्य तदेव
 दक्षिणदिशिने वोरखर हरिसुला महाजदी नीकली यको साय इमार योजन १यारने गक वीच ० ४ २१ योजन अने एक उगखोसीयो ज्ञाग यो-
 जननी दक्षिण साहसी पयत ऊपरि जनेने मोटा पट्टाना मुपुं सरीये पायत काइक अधिकेरा एयारि से ४००० योजन प्रपाते करीने हेठे पठेठे ।

मूनीप०
 गग०१३५
 प०१५०

॥ मं
 ॥ अ
 ॥ म

विषय इत्यादि । अप्र यावत्पुत्रात् आनिष्कपुत्रादिपदकदंबक बोध्य । अप्रयद्रयस्तथायसर । तस्य यदुनसरमन्वीयस्य नूनिजागो
 स यदुनस्यवेअजाये अत्रान्तरे महान्तरे तिगिष्ठि वीर्षरत्रसत्यप्रामो द्रष्टुक्तिगिष्ठिद्रष्टो नाम द्रष्टः प्रवस । प्राक्तेपुष्पराज गदस्य तिगिष्ठि इति ति
 पातः देओशरीका अन्वत्सर्वे प्रागनुसारयेति । अणासातिवेअमूत्रेण सीपागादिषण्मायाइ । त+सचमित्यादि । तस्यतिगिष्ठिद्रष्टस्य पदुदित्तु ध-

द्विसि चत्वारि तिसोबाणपठिरुवगा प० ? एव जाव स्यायामथिरु नयिच्छणा जाचेथ महापउमदहस्स
 वसुस्रया साचेथ तिगिष्ठिद्रष्टसथि वसुस्रयो तचेथ पउमसुहप्यमाणं अठो जाव तिगिष्ठिअखाइं धिइंथ्यइंत्य
 देधी पछिउवमठिइथा परिवसइं । सेएणठेण गो० । एव युसुइं तिगिष्ठिद्रहे २ तससणं तिगिष्ठिद्रहस्स दस्कि
 णि,सिेण तोरणेण हरिमहाणइं पवुढासमाणी सप्तजीअणसहस्साइ चत्वारिअ इक्कीयीसे जोअणसए एगच

वतुद्विअि अत्वारि त्रिसोपालमतिरुवकाधि प्रवसामि ? एव यावत् तिगिष्ठिद्रष्टवथानि, धीपाऽत्रवेधी अन्वापणम्बितिका परियसति । अयकेना
 यीम मवत्त । एयमुच्यते, तिगिष्ठिद्रष्टुक्लिगिष्ठिद्रष्टप्रति, यावद्यायाम विकम्भयिहीगायायेग सपापट्टप्रक्षयककन्मतो, सथेन तिगिष्ठिद्रष्टस्य
 विवक्तव्या । तदेव पट्टप्रदप्रपाथ अर्थः ॥ तस्य तिगिष्ठिद्रष्टस्य द्वाधिकात्वेन तोरणेन हरि मर्यामदी प्रवुढासतो सप्रयोगम सइत्साधि पत्या

उतर इचिरे पोरुसो अवारि इचार ४००० योजन लाय पथे वे इचार २००० योजन पोइलपथे वय १० याजम उठपथे निमल सुएालो रुपामय
 वे तट । तेइतिगिष्ठिद्रष्टने अवारिदिधि अवार त्रिसोपाल पणपालीअा खे । इन यायत् लायपथे पोइलपथे यिना जेइ सिम सहापट्टप्रष्टमी वक्तव्य-
 ता पूर्व कही तेइअ तिगिष्ठिद्रष्टनी पखि वक्तव्यता कइयो तेइअ ककलनु प्रमाय आखयो । अये पखिआणयो यायत् तिसा पका ककल तिगि
 खी सरीपा अइ पृथिनामा देवी इहा पत्तोपमने अउपव वसेअइ, तथे अर्थे हे गीवप । इनसहीइ ते गिष्ठिद्रष्ट एइयुमाने । ते तिगिष्ठिद्रष्टस्य

अबुदीप
 भागमर्द
 अचल
 म३३०॥

त्वारि त्रिकोपात्प्रतिरूपकाणि प्रकृतानि ? एवमित्यप्रकारेण प्रत्यक्षं केकियमात्रे यावच्छब्देऽत्रकारकं यथाप्यऽव्यय तेन यावत्परिपूर्णां धैव महापट्ट
 द्रष्टव्य यत्कथ्यता आयासविफम्भयिदीना सैवधिगिगिद्रहस्यवत्तया । एतदेव व्यासयाशाघटे । तदेव महापट्टद्रवगतमेव पट्टाना घृ-
 तिदेयोक्तव्यानां प्रमाद्य एककोटि वशतिनष्टपव्यागशस्त्रैकशतवियगतिरूप । अन्यथा ऽत्रपट्टानामायानविक्रमरूपप्रमाद्यस्य महापट्टद्रवगतपट्टे-
 म्यो द्विगुणस्वेनविरोधापातात् द्रष्टव्यस्य प्रमाणमुद्देशरूप बोध्य । आयासविक्रमयो पूयुक्तव्यावृत्ति । अथस्तिगिगिद्रहस्यवाच्यः सचैव । सेकेषु
 च प्रमे ? एवमुक्तं तिगिदिदे २ इत्यादि प्राक्सूत्रानुसारेणवाच्य । यावस्तिगिगिद्रहस्यकोभाति उरपलादीनि धृतिद्यात्रापित्य परिपालयति । सेतो
 षष्ठे च इत्यादि प्रायतन् । अथासाद्यादचिखेमदी प्रवृत्ति तामाह । तस्मत्तिगिगिद्रहस्य दातिषान्येमतोरखेन इरिनाम्नी इरि
 विबिलापरपर्याया महागदी प्रयुक्तासती सप्तयोजनसहस्राणि सत्वारिच पाञ्चमगतानि एकविशत्यधिकानि एकष युक्तानियगितिभाग

एगुणधीसहजागं जोश्रुणंसस दाहिणाभिमुहो पञ्चएणगता महयाघटमुहपवसिप्तएण जाय साहरेगषउजे ।
 श्रुणसहंएण पवाएण पवठई । एव जाचेत्र हरिकताए वत्तहया साचेत्र हरीएसवि णेश्रुह्या । जिस्मिश्चाए
 कुठस्त दीवस्स जवणस्स तंचेवप्पमाण श्रुठीवि ज्ञाणिश्चञ्चो, जाव श्रुहेजगई दालहत्ता ठप्पखाए सल्लोस

रिच एकविशानियोगयतानि एकष युक्तोमविशतिभाग योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पर्वतेनगत्या महाघटमुखप्रवर्तितेन यावत् सातिरेकेण
 योजनयसिफन प्रपातेन प्रपतति, एव याचेत्र हरिकान्तायावत्कथ्यता साचैवहरिताया अपिनेवद्या । क्षितिस्काया कुण्डस्य द्वीपस्य भवगम्य तदेव
 दक्षिणदिशिने तोरण इरिमला महानदी सीकली यको मात इजार योजन १ पारसे एक वीस १ ४ २१ योजन अने एक सगखीसीयो प्राग यो-
 जनतो दक्षिण साहसी पवत ऊपरि खरने मोटा पट्टाना पुपं सरीपे यावत् कारिक अपधिकेरा स्यारि से ४००० योजन प्रपाते करीने हेठे पकेठे ।

श्रीप०
 गम१६॥
 २०४५

॥ ५०
 ॥ ५१
 ॥ ५२

विमरुहस्तादि । अत्र यावत्पृथक् प्रालिप्तपुच्छरादिपदकवयक बोध्य । अपत्रदयत्कव्याकसरः । सरत्रभित्पादि । तस्य बहुसरसखीपस्य प्रुनिजागो
स यदुनप्यरेग्राने अत्रान्तरे महानेकः तिमिष्टिः पीप्यरलसक्यपानो द्रुहस्तिगिच्छिद्रो नाम द्रुह प्रसप्तः । प्राकृतेपुप्यरज गदुन्य तिमिच्छिद्रति नि
पातः देगोश्रयो अम्यत्स्यै प्रागनुकारेवेति । अथास्यातिदेगुमेष सोपागादिपक्षीभायाह । तस्वचमित्यादि । अस्यातिगिच्छिद्रस्य पत्तुविशु च-

द्विसि चत्वारि तिसोभाणपठिरुवगा प० ? एव जाव स्यायामविरुक्तनविष्णणा जाचेष महोपउमदहस्र
वसप्तया साचेष तिमिच्छिद्रस्यत्रि वसप्तयां तचेष पउमदहव्यमाण स्यठा जाव तिमिच्छिद्रस्यहाह धिईस्यईत्य
देधी पठित्वमठिदस्या परिवसई । सेपुणठेण गो० । एव युसई तिमिच्छिद्रहे २ तस्वणं तिमिच्छिद्रहस्र दरिक
पिज्ञेण तारणेण हरिमहाणई पवृढासमाणी सप्तजेश्युणसहस्राइ चत्वारिश्य इक्ष्णीसे जेश्युणसए एगस

बनुदिगि चत्वारि त्रिषोपात्मतिरुपकाणि प्रसप्तानि ? एव यावत् तिमिच्छिद्रद्वयर्षानि, धीवाऽत्रवेवी चम्पापनस्त्रितिका परिवसति । अयकेना
येन मरुत । एयमुच्यते, तिमिच्छिद्रद्रुहस्तिगिच्छिद्रप्रति, यावदायाम विकम्पयिहीनायावेव महापट्टद्रुहस्यकव्यतो, सचैत्र तिमिच्छिद्रद्रुहस्य
विवक्तव्या । तदेव पट्टद्रुदप्रपाय अयः ४ तस्य तिमिच्छिद्रद्रुहस्य द्वाविसास्येन तोरवेन प्रति मरुतावती मस्योजन सइस्त्राणि यथा

पतर द्वावै पोहला एवारि इकार ४००० योजन लाय पर्वे ये इकार २००० योजन पोहलपर्वे दय १० योजन ठहपर्वे निमश सुहालो रूपामय
सै तट । तेइतिगिच्छिद्रहर्णे एवारिदिशि एवार त्रिषोपात्म पगवालीया सै । इम यावत् लावपर्वे पोहलपर्वे यिमा जेइ जिन महापट्टद्रुपमी वस्तव्य-
ता पूर्व कही तेइज तिमिच्छिद्रहर्णी पचि वक्तव्यता कइवी, तेइज कमलनु प्रमाच चासवी । अये पणिनायवी यायत् तिहा एका कमल तिगि
वी मरीया चइ पृथिवामा देवी इहा पत्सोपमर्ते आउपव वसेकर, तेषे अये हे गौतम । इमकहीइ ते गिच्छिद्र एइवुनामै । ते तिमिच्छिद्रहस्र

अपुदीप
भाग१६४
वस०५५
॥३३०॥

रीवा स्त्रीवत्त्वतुषा ग्रेनाद्विद्वत्त्वात् पोहगयोजनसहस्राणि द्वियत्वारिगानि द्वियत्वारिगदधिकानि अष्टौषयोजनयथानि द्वीष एकोमद्विगतिभागी
 योजनस्य विक्रमेन सार्धश्चिन्मयतो द्विगुणविक्रममानत्वात् । अपयवाहादिसूत्रयथमाह । तस्समाहाइत्यादि । तस्सजीवाइत्यादि । अत्र यायस्यदात्
 पार्श्वपङ्कीखायया दुइते लवणसमुद्ग पुठा पुरत्यन्निष्काय सवससमुद्ग जाय पुठाइति पाठ्य । तस्सपणुमित्यादि । सर्वपूषयग्रामुसारिण व्याख्येय ॥
 छप निपपमेयविशेषैर्घगिनपि । नअगइत्यादि । अत्र यायस्यदात्त मणुतेसन्ताइति प्राप्य उपप्राग्वत् । अणाम्यदेयङ्गीक्रायाग्यस्य यास्येयदाइ

आहि दोहिश्च अणसंज्ञेहि सपरिस्त्रिंशे । णिसहस्रसण वासहरपञ्चयस्स उप्यि वज्जसमरमणिज्जभूमिभागे प० ?
 जाथ आसयति सयति ॥ तस्सणवज्जसमरमणिज्जस्स भूमिजागस्स वज्जमस्रदेवभाए एत्यण मह एगे तिगि
 छिद्वहेणामदहे प० ? पाइंगपईणायए उदीणदाहिणविच्छिणे चत्वारिजोत्थणसहससाइ आयामेण, दोजा
 आणसहससाइ त्रिस्त्रमेण, दसजोयणाइ उद्वेहेण, अच्चे सरहे रययामयकूले ॥ तस्सण तिगिछिद्वहस्स अउ

अवरयदिकास्या द्वाभ्याश्चनखसहाभ्या यायस्सपरिस्त्रिंशत् । निपपस्य वषपरपवंतस्यापरि बहुसमरमणीयो भूमिभागः प्रष्टत ? यायदात्रयन्ति
 शरते, तस्य बहुसमरमणीयस्य भूमिभागस्य बहुसम्यदेशभागेऽत्र तिगिच्छिद्वहरो मासाइद प्रष्टत ? प्राचीन प्रतीचीनायत्त चरीचीनवत्तिण यि
 स्तीण चत्वारि योजनमस्रंस्त्रिंशच्चि आणामेण, हे योजन सइस्त्रिंशज्जेण, दशयोअणान्यहुं यन, अच्छः अस्सोरजतमयकूल । तस्य तिगिच्छिद्वहस्स

साम्ना प्राग याजगना परिणपत्ते, कषकने सत्याण सस्त्रित्ते । सर्वतपनीय राता सुयुणे मण्ठे निमल र्धे पासे धेपत्तपर वेदिकाए अने अ यनपर
 करीने मचित्ते नोपपमाना नपपर पर्यंत अपपरि पणुं समो रसणीक भूमिभागते यायत्त देयता येसत्त ठइ, मइत्ते । तेए मणुसमरमणीक भूमिभागे
 ने मणु मध्य भार्जे समेविधि इहो मोटो एत्त तिगिच्छिद्वहनात्ते इइत्ते । तिगिच्छि ते कमलगोपराणते प्रथान इइत्ते तिगिच्छिद्वह । पूसे पधिमंइ स्तांय

दुष्प्रयत्नः प्रसूयते, यदाह । तावदायमूलाटीआकृत्यहस्ती । इरयोविदेशे पद्मालादित्तराशति । यदिवा इरियर्पनामा एतदेव आधिपत्य परि-
 वाक्यति सेन तद्योगादपि इतिवदे । अयामन्तरोक्तत्रेण निपचादृष्टिणस्यामुक्त ता इ सानिपचः क्वास्तीति पठति । कश्चिन्मित्यादि । प्रशसूत्रव्यक्त ।
 शतरमूत्रे महाविदेश्य यस्य दक्षिणस्यां इरिययसोत्तरस्या वीरत्यलपकोदस्यपदिमाया पयिसलवचसुद्रस पूर्वस्या । अत्रान्तरे अष्टद्वीपेद्वीपेनि-
 पथामागा यपरपर्युतः मन्त्रः ? प्राथमप्रतीचीनेत्यादिमाग्यत्, धत्वारियोजनशान्त्युर्ध्वस्वेग चत्वारि गच्छुतशान्त्युद्देशेन सेरयलसमपदेत्रगि-

जाश्रुणसय दुखिश्य एगूणधीसहजाए जाश्रुणसस श्रुतभागध श्यायामण ॥ तस्स जीवा उत्तरेण जाव चउण
 थदं जाश्रुणमहस्साह एगच छुप्यन्नं जाश्रुणसय दीखिश्य एगूणवीसहजाए जाश्रुणसस श्यायामेण ॥ तस्स घणु
 दाहिणेण एगजोयणसयसहस्स चउधीसच जौयणसहसाह तिखिश्य छायाले जौश्रुणसए णत्रयएगूणवीसह
 भाए जौश्रुणसस परिके वेण,, सश्रुणसठाणसठिए सस्रुतत्राणज्जमए अच्छे उभलेपासि देहि पउमययवेदह

एपपागदाक्रमगतानि द्वीपिकोणविद्यतिभागी योजनस्यार्धभागश्चायामेन तस्यजीवा उत्तरदिग्म् पायसुतुनयतिपोजनसहस्राणि एकस्य पदपञ्चाश
 द्योत्रमग्न द्वीपिकोणविद्यतिभागी योजनस्यपापानेति । तस्य घणुदंष्ट्रिणत एक योजनशतसहस्र चतुर्विंशतियोजनसहस्राणि । त्रीक्षिप द्विपस्या
 षरगदाक्रमगतानि मयवैल्लोणविद्यतिभागान् योजनस्य परिद्वेषेति, कचक सस्याम संस्थितः सधतपनीपमयः अच्छः, तमयोः पाञ्चयो द्वीप्या प

पादलपर्वे । सहसा याहा पूने दिशि पदिने योम २० इमार योजन एकमो पासठि पोप्रम २०, १६५ यो० अर्धे वै उगणीसीया प्राग योजनना छ
 ने अद् प्राग लोचपने । तेरुगी बीयापवे उत्तरदिशि यावत् चरारब्बु इमार योजन एकतो छप्पन्न छ १ ५६ योजन अर्धे वै उगणीसीया प्राग एक
 योजनता समता सापपर्वे । तेइना पनुं पृष्ठ दक्षिण दिशि एक १ साप योजन चउवीस इमार तीनसें उतालीस १, ५५३५ योजन अर्धे सव उगणी

वारक्येणो अरुणचरीनविष्टाविक आसक्यतुनि अरुणप्रकाश नकुसते ऽमास्वरत्यादिनेष गतथा प्रत्याह । अरुणायवनासाहति । केपन शेताथ पूर्व
 वत्, गसदशानि शरुणक्या स्त्री अतिथेताः मयु स्तेषा सन्निभायाः सदृशाः तन तद्योगादृरिग्ये खे प्रमुष्यते, कोथः हरिगदेन सम्यंयाद्वय तत्रकेष
 न मनुष्याः मयुष्याऽरुणा अरुणायवनाः मयुष्याश्च रणयक प्रस्तायावुत्तन्न गृह्यते । केपन पद्वयय्येता इति हरयय्यहरयो मनुष्याः साध्यवसानलश
 कया ऽभेदप्रतिपत्तिः तत सायोगात् खे च हरययति अपदिरयते, हरयय तद्वयं हरिययै, यदाप मनुष्ययोगात् हरिययु खेनेयतेते तथा स्वभावाद्

मलवणसमुद्गसस पञ्चत्यमेण पञ्चत्यमलवणसमुद्गसस पुरत्यमेण एत्यन जयुद्दीये २ णिसहेगाम वासहरपष्टए
 प० ? पाईणपर्ईणायए उवीणदाहिणविच्छिये दुहोडवणसमुद्ग पृठे पुरत्यमिह्वाए जाय पृठे चत्तारि जोश्च
 णसयाइ उहुउच्चैणे चत्तारिगात्रेअसयाइ उच्चैहेण, सोडसजोश्चणसहससाइ अथवायाले जोश्चणसए दोशि
 श्य एगूणवीसहन्नाए जोश्चणसस चिस्कमेण ॥ तसस याहा पुरत्यमेण वीस जोश्चणसहससाइ एगव पसाठ

धिसतः पविमलवणसमुद्गसस पुरतः अत्र सन्युद्दीये द्वीपे निपथीनाया ययंपरपयतः प्रपुः ? प्राचीनप्रतीचोनायतः उदीचीनदक्षिणयिस्तीयः
 द्विचालवणसमुद्ग स्पष्टः, पीरान्या कोट्या यायरस्पष्टः, चत्तारियोजनगता । न्युच्य मसुखेभवत्वारिगख्य नगतामि उद्वेधेन योत्तण योजनसत्र
 स्त्राणि स्पष्टच द्विचत्तारिगात्रियोजनगतामि द्वीचैकोनविगतिगात्री योजनस्य विकसनेन, तस्य वाहा पूर्वपश्चिमयोः विगतियोजनसहस्राण्यएकथा

द्वेभने उत्तर दिशि पूयदिशिना लवण समुद्रने पश्चिम दिशि पश्चिम समुद्रने पूर्वदिशि इहा अयुद्दीपगामे द्वीपने यिने निपथ नाम
 ई मषपर पयंतखे, पूयपश्चिमदिशि तायो उत्तर दिशि पोइसो वेदिसे लवण समुद्रने करस्यो, पूयदिशि यायत् करस्यो, च्त्तारिचप जोत्तन उदं एप
 पर्थे च यारिसे ४०३ गाज्ज् ऊरुपर्थे रेडी सोल १६ हजार योजन १६ ८ ४२ यो० आठसे ये तात्तीच योजन अने वे ऊगणीसीसा माग योजनमी

तेन विक्रटापातीविभान् अरुणयात्र देव आपिपत्य परिपालयति तेन सद्योगादपि सपामानप्रसिद्ध । आह । विसृष्टशान्नासकदेवाः विक्रटापातीति मार्ग
कथनपपद्यते ऋष्यते अरुणा विक्रटापातिप्रतिरिति तत्कथनपपद्यकाविषु आस्मान्मेव नाम्ना प्रसिद्धे । इति सान्ध्यार्थविक्रटा
पातीति, सुन्ध्यात्कथादायिपतिषु यद्दत्तं त्रयिभारदिषु शिरस्यवते विक्रटापाती हरियर्षे गन्धापातीसुत्, तस्यत्तु केवलिनस्य । एय यायद्वि
ष्यादिनि मेरोरात्रपानी नेतव्या । अयहरियपनामार्थे विपृच्छिपुराह । सेकेकठे कथत्वादि । प्रसूनसुगम । उतरसूत्रे हरियर्षे २ क्षेत्रेन मात्रा अरु

यथाभाह् अरुणेश्च इत्य देत्रे महिष्ठिपु एष दाहिणेण रायदाणी जेश्चवा । सेकेणठेण भते । एय सुसुद्ध, हरि
वासे २ गी० । हरियासेण वासे मण्यया अरुणा अरुणगोत्रासा सेस्या सखदलसखिगासा हरिवासेस्य इत्य
देत्रे महिष्ठिपु जाय पलित्तममिहंए परिवसई । सेपुणठेण गी० । एय सुसुद्ध हरिवासे २ क्कहिणजते । जायू
द्वीत्रे २ णिसहेणामंत्रासहरपष्टए प० ? गी० । महात्रिदेहसस वाससस वरिक्केणं हरिवाससस उष्टरेण पुरत्य

महद्विकः, एय यावद्विचिता रात्रपानी नतव्या, अय केनार्थेन सतत । हरिवर्षे हरिवर्षे । गीतम । हरिवर्षे वर्षे मनुत्रा अरुणाः अरुणावभासः
येताः अरुणसखिक्कागाः, हरियप यात्रदेवो महद्विको यावत्सोपमस्थितिकः परियसति, अयतेनार्थेन गीतम । एयसुष्यते ॥ क्कमदत्त ? अ
म्यद्वीपे द्वीपे निपपत्तात्रा वर्षपर पवस प्रसस ? गीतम । महाविदेवम्यवपस्य दक्षिणसां हरिवपस्य उतरस्याम पीरत्सालयणसुसुद्धस्य प-

इग कश्चिद्विदिवर्षे २ नामे यास हे गीतम । हरियप कर्त्तने विषे कतसाहक सगुण्य राता वर्षे रातो काति प्रकाश करे क्कह, कसत्साहक शोतयल
पुंग पोवा सगताहल सत्या पोवा । हरियपगामे अह । देवता महर्षिअ यावत् पशोपसती स्थिति यसे छह । तिसे अर्षे हे गीतम । पूग कश्चिद
ह । हरियप २ मास । किरा हें हे भगयन् । अनुदीपने विदे निपप भासे यपपर पवस हे, गीतम । महा विदेव नामा क्षेत्रेन दक्षिण दिशि हरियर्षे

ग्रेप संपूर्ण यत्तयः, सुपमाप्रतिभागामासक्यायस्थितकालस्य तद्वसभायात् । आयास्यत्त्रस्यविणालकगिरिमाह । कश्चिदभित्यादि । प्रसन्नसूत्रव्यास्य
 तत्तरसूत्रे प्रतिभो प्ररिचलिशाया महानद्याः पश्चिमाया हरिकासायामहानद्याः पूर्वस्या हरियपस्य वर्षस्य बहुमध्यदेशभागे अत्रास्तरं विकटापातीना-
 मापृत्यैनाल्पपर्वत प्रप्लसः ? अत्रनिगमयं क्षापकार्यमसिदेयसूत्रमाह । एवविकटापातिसूत्रवैताल्पयर्थं नै क्रियमाखे यएव यद्वापातिनो विक्रमोश्चत्यो
 दृपपरितेपसस्थानानाथकं ध्यासा कसु अग्रन्यविस्तार सकारात्प्रत्यप्रासावतस्त्रामिरागथान्यादिसप्रश्न, विकटापातिप्रभायि विकटापातिसिखस्योपान्निप

एत्र जोसुसमाए श्युगुनावा सोर्वैव श्यपरिसेसे। बह्वे। कहिण नवे। हरिवासे त्रियनावर्द्धणाम वहवश्चह
 पक्षेए प० ? गो० । हरीए महाण्डेए पञ्चत्येमेण हरिकताए महाण्डेए पुरत्येमेण हरिवाससस बज्जमस्र
 देसनाए एत्यण विअहावर्द्धणामं वहवेश्चहपक्षेए प० ? एव जोचेत्र सद्वावद्धसस विरुमुच्चतुस्रहपरिस्केव
 सठाणवसावासीश्रु सचित्र विशुदात्रहससवि नाणिश्चवे। णत्रर श्रुणेदेवे। पउमाड् जात्र विशुडात्रह

व्यईति ॥ कभेदन्त । हरिपर्ये वर्षे विकटापातीनाम्ना वृषवैताल्पपर्वतः प्रप्लसः ? गौतम । हरिताया महानद्या पश्चिमती हरिकान्ताया मप्रान
 द्याः पूर्वस्मिन् हरियपस्य वर्षस्य बहुमध्यदेशभागे अत्रविकटापातीनाम्ना युतवैताल्पपर्वतः प्रप्लसः ? यय यएव यद्वापातिनो यिज्जभोश्चत्वोद्धेप
 परिक्षेपसन्धानत्रांयासकः सएशात्रविकटापातिनोपि मखिनध्याः । नवरं अन्नकोदेयः, पट्टापिपाय द्विक्रटापातिसिखस्योभाति, अरुसयात्रदेया

दि, हरियर्ष क्षेत्रे बहुमध्यजाग यिचि इहा विकटा पातीनामे वृत वैताल्प पर्यतखे । वस जेए यद्वापाती वृम वैताल्पनो विरु मपर्यो ऊधपणु, क
 णपयं परिचि संस्थान यण्णीस पूर्व कश्चिठे, तेइज सर्वे विकटापाती, वृत वैताल्पने, पयि क्षेत्रयो एतलो विनेप अरुणनासे देयता अयिपती तिइा क
 सन विकटापाती मरीपाखे यण्णीकरी अरुणनासे इहा देयता माशा अद्वियमयसें कं, इम वृष्णिणविधि राजपानी जाणवी । तेस्यइ अर्च्ये दे मगयन् ।

वृद्धोप०
 ॥ गण० ॥
 वच० ॥

इत्यादि । वरुणीयाप्रत्यादि । तारसन्धुनित्यादि । सुत्रत्रयसविष्यक्त । अथासस्यरूपपिपृष्टिपुराह । हरिवासेइत्यादि । हरियपंस्वयंपंस्य भगयम् ।
 कौटुयाकारासायप्रत्यवधारः प्रकृतः । गौतम । बहुसुपरमखीयो प्रुनिभागः प्रकृत । अत्रातिदेयायास्यमाह । यावत्त्वच्छिभिस्तु खैथीपञ्चोचित एव
 मखीना नृणांमात्र वर्णी गन्धः स्वर्गोः गृह्य प्रविठय्यः पद्वरवेविकामुखारेखेत्यय । अत्रअनायायस्यरूपनिरूपपञ्चाह । हरियासेणमित्यादि । क्षेत्र

पञ्चत्यमित्तं लक्षणसमुद् पृष्ठे श्यठजोअणसहस्साइ चत्तारिश्य एगबीसे जोअणसए एगचएगूणवीसईभाग
 जोअणसस विक्वनेण । तस्स बोहा पुरत्यिमपञ्चत्यमेण तेरसजोअणसहस्साइ तिखिश्य एगसठे जोअणसए
 छस्र एगूणवीसहभाए जोअणसस श्यठभागव श्योयामेण ॥ तस्स जीत्रा उत्तरेण पाईणपईणायया दुहाल्लयण
 समुद् पृठा परत्यिमिस्साए जाव पृठा तेवत्तरि जोअणसहस्साइ णत्रयएगूत्रेरे जोअणसए सत्तरसयएगूणधी

म् ? एष यावत्पाद्यात्या काट्या पाद्यात् सवत्समुद्गपट, अथौ योक्त्वाशानियोजनशतानि एक वैकोनविशति
 भाग योजनस्य विफलम्, तस्मात्तया हा पूयपश्चिमपो स्यपोदशयोजनसहस्राणि । श्रीणिय एकपष्ठानि योजनशतानि पटवैकोनविशतिभागान्
 योजनस्यपाहुंजागवापापेनेति, तस्यबीवा वृत्ततः प्राचीनप्रतीचीनायता द्विषाभयसममुद्गपृष्टा पूर्वयाकोट्या पीरस्य लक्षससमुद्ग स्पृष्टा

वीस ८४ २१ योजन अने एक उगबीसीठे माग याजनां यत्तलो मोइलपणह । तेइनी बाहा पूर्व पचिन दिग्दिश तेर १४ इकार योजन त्रियस्र
 स १ एकमति १३ ३ ६१ योजन अने ठठगणिवीछा भाग योजनमा असे माग यत्तली कांयपखे । तेइनी जीवा पखळ उतरदिशि पूर्व पचिन दिशि
 लायी से खेइठे लयणे समुद्र परस्योडे, पूर्व परि स यावत् परस्योडे, वेसुत्तरि इजार योजन नमसे एकोत्तरि योजन ३३ ए ३१ यो १७ १७ भाग छने
 सता उंगबीसीआ भाग योजनाने अने अडे माग यत्तली कांनपवे । तेइनु धनुनपुट दक्षिणदिशि चठराठी ८४ इजार योजन अने सोल ४० १६ यो

नृणीप
 गण
 पण

मन्त्रे महाहिमयान्धुषपरपर्वतः शुद्धहिमयधुषपरपर्वतः प्रविषाय प्रतीत्य शुद्धहिमयधुषवेत्यर्थः योगमायाविचित्रत्यात् प्रायामापेक्षया दीर्घतरक
 एव उपस्थाद्येवेषया महत्तरकएवेति । आपया महाहिमवाक्त्रासाऽत्रेयः पक्षोपमस्वितिक परिवसति । धुषेष्वायामोषत्येत्यादावेक्यद्रायः समा
 हाराद्ब्रुवाचः । अपहरियपनामकप्रयोवसरः ॥ अद्विष संते ? अद्बुद्धीवे २ इत्यादि । व्यक्त । मवर, अष्टी योजनमद्ब्रुवाचि चत्वारिष योजनगतानि
 पक्षविप्रत्राचिनां एकचैकोनियञ्जितमनाग योजनस्य विक्रमेन महाहिमयतो द्विगुणविक्रमकलाविति । अपुनास्पयाहादियमहा । तस्मद्याश्च

पणिहाय श्यायामञ्चतुह्वेहविक्रमपरिकेधेष महतराएचेथ दीहतराएचेथ महाहिमवतेषु इंत्य देवे महिहिण्डु
 जाय पलिंयमठिईएपरिवसई ॥ कहिण भते ! अबुद्धीवे २ हरिवासेणामथासे प० ? गो॥ णिसहस्स वास
 हरपष्टयस्स दरिक्केण महाहिमयतस्स वासहरपष्टयस्स उच्चरेण पुरत्यिमलवणसमुद्दस्स पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यि
 मलत्रणसमुद्दस्स पुरत्यिमेण एत्यप्य अबुद्धीवे २ हेरिवासेणामथासे प० ? एव जाव पञ्चत्यिमिस्त्राए केढीए

यंतः शुद्धहिमवन्त यपपरपर्वतः प्रविषाय प्रायानायलाह्वेपविष्मपरिकृपे दीपतरक एव महत्तरकयव, मया हिमयान् चात्रयेतो महर्षिको
 यावत् पक्षोपमस्वितिकः परिवसति । क्वमदन्त ! अबुद्धीवे ढीवे हरियवेनासावये मघत ? गीतम ! निपपस्य तपपरपयतस्य दक्षिणतो महाहिम
 यतावपपर पवन्तस्य उत्तरस्मिन् पीरस्सप्लवचममुद्रस्य पचिने पाद्यात्यलयचममुद्रस्य पूर्वस्यान् अत्रजग्युद्धीपेढीपे हरियये नाप्रावये मघत
 यद्भिवन्त यावत् पक्षोपमानी स्थिति वषट्ठ ठह । किदां रे भगवन् ! अबुनागा ढीपने यिये हरियप होत्रनी यत्कथ्यता कष्टे रे गीतम । निप्रपगा-
 ना यपंपर पर्वतने दक्षिणदिशि महा हिमयन्तासा यपंपर पवतने उत्तरदिशि पूय देविना शवस्य समुद्रने पचिमदिशि पचिमविज्ञिमा लवणसमुद्रने
 पूर्वदिशि इहां अबुद्धीपनागा ढीपने यिये हरियपगाने होय ठे, इम यावत् येदिशि पूयं पचिने लयस्य समुद्र करणीवे शाठुं हकार योगन च्यात्से एक

दयकथ्यमाह । महाहिमवतीति । महाहिमवति यंपरपद्यते भगवन् ? कसिकूटानि । गीतमेत्यादि । सूत्रसुगम कूटाना मानार्परस्य चिदायतन
 कूट महाहिमवत्पिटाकूट हेमवतपतिकूट रोहितानदीसुरीकूट ह्रींसुरीकूट हरिकान्तानदीसुरीकूट हेतुर्यद्वृत्तु सद्रुदमयस्यात् त-
 द्वीसिकथावेति । एवंमिति कूटानामुच्चत्वाविमिदायतनप्रामादाभाय धर्मादिततस्थानिपाय यथाकथ्य महाहिंकस्य यत्रथ रात्रयान्य स्तत्स्यं अत्रा
 पियाथ्य केदन्तं मामधिपयौसग्य देवाना राज्यामीमावेति । माप्रतममहाहिमवतो नामाथं निरूपयन्नाह । सेकेण्ठे अनित्यादि । व्यक्त गवर मूसर

हिमवतण मते । वासहरपद्यु कर्ककूडा प० ? गो० । अथकूडा प० ? त० सिद्धाययणकूट ॥ १ ॥ महा
 हिमवतकूटे ॥ २ ॥ हेमश्रयकूटे ॥ ३ ॥ रोहिञ्चकूटे ॥ ४ ॥ हिरीकूटे ॥ ५ ॥ हरिकतकूटे ॥ ६ ॥ हरियास
 कूटे ॥ ७ ॥ वैरुलिञ्चकूटे ॥ ८ ॥ एषं चूडहिमवतकूडाणा जात्र वत्सव्या साधेयणेअह्ना । सेकेण्ठेण भते!
 एवं युञ्चई, महाहिमवते वासहरपद्यु २ गो० । महाहिमवतेण वासहरपद्यु चूडहिमवतेण वासहरपद्यु

स्याथ यमरुदग्या सपरिच्छिन्ना ॥ महाहिमवति प्रदन्त । यपरपर्यत कसि कूटानि प्रष्टामि ? गीतम ? अही कूटानि प्रष्टामि ? तद्यथा
 पिडायतनकूट १ महाहिमवकूटं २ हेमवतकूटं ३ रोहिञ्चकूटं ४ प्रीकूटं ५ हरिकान्तकूटं ६ हरियकूटं ७ वैद्वयकूटं ८ एवं चद्रहिमवकूटाना या
 बहुलस्यसामाचैवनेतव्या । अथमवन्त ! केनाभेनेयमुच्यते, महाहिमयान् यपरपर्यतो महाहिमयान् यपरपर्यतो गीतम ! मशादिनयाम यर्यधरप

ताकूट ४ प्री देवी कूट ५ हरिकान्ता कूट ६ हरिययै कूट ७ वैद्वय कूट ८ एमशुचि हिमयन्त पयतगा कूटनी पयत्तव्यता पूर्व कथा तेइज इन्द्रायणि शा-
 यवी तेकिण अर्थ हे भगवन् ! इमकधीइ तत्र माहा हिमयन्त यपर पयत गइयां, हे गीतम ! महा हिमयन्त नामा यर्यधर पयत पुञ्ज हिमवत
 यर्यपर पञ्चत आश्री कायपणं त्रचपणं पोइलपणे । परिचिपण करीमे । अतित्रये माटीतत्र वीरंशायो. छे, महा हिमवन्त नामे इशा देवता गोटी

युनीप०
 रागाग० १६
 वच० ४

२ क्रमैव २ प्रतिपद्यते ममुदितपोरुभयोः पार्श्वयोः श्लाघित्वाद्गुण्युवा प्रतिपार्श्वं पनुधियंत्विपुस्ये त्वयं परिवर्त्तमाना २ मूसमूले समुद्रमवेतो अहं
 मनीषाति वोपमशतानि विक्रजेन पक्षयोक्तान्पुत्रे येन तपयोः पार्श्वयो द्वारिभ्या पट्ययवेदिकाभ्या द्वाभ्याप यणपञ्चाभ्या सपरिविष्टा । अरैतस्यकु-

णंण हरिकता महाणई पञ्चुठासमाणी हरिवासवास एज्जोमाणी २ त्रिच्युदावद बहुवेच्युह जोच्युणेण च्यसे पसा
 पञ्चत्यिमाज्जिमुही च्यावत्तासमाणी हरिवास दुहाविनयमाणी २ छप्पयाए सलिलासहस्सेहि समग्गा च्छेहेजगइ
 दाणइहा पञ्चत्यिमेण छत्रणसमुइ समप्येइ ॥ हरिक ताण महाणई पवहे पणवीस जीच्युणाइ विस्क भेण,
 च्छद भोच्युण उच्चैहेण, तथाणतरचण मायाए २ परिवहमुले च्छुहाइज्जाइ जोच्युणसयाइ थिरक
 भेण, पचजोच्युणाइ उच्चैहेण, उच्चत्तपासि दोहि पउमययवेइच्च्युहाहि दोहिच्यु वणसनेहि सपरिरिकता । महा

विकटापातिन एतदेताद्यपयैव, याज्ञेना सप्रसा पशिसाभिमुखी आपुतामती हरिवप द्विया विभजतो २ पदपञ्चाशत्सलिलाएवैः मसया अ
 पो. गतो दारयिन्वा पाविमात्सलथकसमुद्र मनुपसर्पति ॥ हरिकान्ता महागदी प्रवासे पचविशतियोजनानि विश्वमेव अर्धं योजनमूहं घेग रादल
 मार गात्रया परियदमाना मूलमूले अष्टशतीयानि योजनयतानि विक्रमेन पचयोक्तान्पुत्रे येन, उपयो पार्श्वयो द्वाभ्या पट्ययवेदिकाभ्या द्वा

मवीप पूराती ० पकां इउई जगती नेदीनें पयिमवि। ग मयच समुद्रसें मलइई । हरिकान्ता महागदी द्रुचको नीकलता प्रवाह पचवीस योजन
 पाएण पजे । अइ योजन ३ ऊपई ॥ तिसारपची मात्रा २ अमुकनें योजन २ प्रति एकैक पार्श्वे धीस २ अनूप इमच देपार्श्वे ४० अनूप मयती २ यकी
 गुपमूर्जे समुद्र मवेनरं अवीर्मे २५० योजन मोइल पचे पाप से योजन ऊउपले येपासे ये पट्यवर वेदिकाइ से पमपहे करी गोटीले ॥ मया च्छिनयत्ता
 पागा हे भगत्रण्! यर्पपर पयतनें विपे केतखा कूटवे । हे गीएण । आठकुठ, से केइ। सिद्धापरास कूट २ मया च्छिणसयत्त कूट २ इमयत्त कूट ३ रोपि

अमुद्रोप
 भागवो ६ ।
 ० वच ४ ॥
 ॥ ३ २ ६ ॥

आश्रितं नदीसङ्घे । समया परिपूर्णा ईशयतः प्रगतीतो द्विगुणमदीपरिधारत्वात् । सप्तम्यस्याः प्रवाहादिकिय
न्नाममित्याह । हरिकान्तामहाद्वीपः प्रवाहाद्विनियते पञ्चविंशतियोगमानि विक्रमस्येन अहंयोगममद्वेपेन अतन्तरथ मात्रया

मकुण्डं प० ? टाखिचत्ताले जोशुणसए श्यायामविरुके जेण, सप्तश्रउणठे जोशुणसए परिरुके वेण, अचुच्छे । एवकु
ठवससुया सहा णेशुहा, जाव तोरण ॥ तस्सण हरिकतप्पयायकुंठस्स वज्जमसुदेसभाए एस्यण मह एगे हरि
कंतवीधे णाम दीधे प० ? वत्तीसं जोशुणाइ श्यायामविरुके जेण, एगुत्तर जोशुणसय परिरुके वेण, दीकोसे
ज्जनिए जलताउं सहरयणामए अचुच्छे । सेण एगाए पउमवरवेईश्याए एगेणय वणसठेण जाव सपरिरुके,
यणउं भाणियसुो पमाणं च सयणिज्जं च अठोशु नाणिअसुो ॥ तस्सण हरिकतप्पवायकुंठस्स उप्परिसिंहेण तोर

इसम् ? हे, वस्यारिअ याकगते छायातविरुक्काम्भ्याम् सतेकोमपयानि याकामशतानि परिरुकेण अत्तु एयं कुशयत्तश्रुतानेसय्या । यायतोरण
सस्यहरिकान्तामपातकुण्डस्य वज्जमस्यदेगभागे अत्र महानेको हरिकान्तद्वीपोनाम्ना द्वीपः प्रसृतः ? द्वानिगद्योजनान्यायामयिकस्माभ्याम्, एको
तर योजनगत परिरुकेण, द्वीकागयुञ्जितो बलास्तात् । सधरजसय अत्तुः सुएकया पट्टयवैदिकया एकैतप धमखण्डेन यावत्सपरिचितम् ॥ ४
शुको भणितव्यम् । प्रमासुं शयनीयं अयं च भवितव्यः तस्य हरिकान्तामपातकुण्डस्य उत्तरेण तोरकेत पायत् प्रस्युतासती हरियासयपे एअन्ती

माण । ते द्वीप एक पट्टयवैदिकाइ एकं अमपहं करीने यावत् दीट्यावै । एहनो पकोम जवतनु प्रमासुं श्यादीपतो अयं ते सव पूर्वती परिआप
या ॥ तेह हरिकान्त प्रपात कुण्डस्य उत्तर दिगिने तोरणइ हरिकान्ता महामदी मीकली यकी हरियप हेत्रप्रति काती २ यकी विकटापातीनामा यूस
वेतादप पर्वतमति एक योजन अक्षयोइती यकी पधिमदिगि साहनी मली यकी हरियप हेत्रमति ये भाजे यीइवती २ यकी । अय्यत्तं ५६ इजार

सूदोप०
भागम०
व०

॥ टी ॥ सु ॥ अ ॥ भा

गते बत्वारिचदधिबेत्त्यायामविक्रभास्यां सप्तयोजनगतानि एकोनपष्टानि एकोनपष्टचिकानिपरिधिनाप्रति । सप्तसप्तमित्यादि । सप्तप्रथम प्राक्कगुत्रासुवा
रेषु सांमुख्ये । नवरं विकटापातिन वृत्तवैताल्य योजनेनाऽऽप्तप्रसा पदिमेनावृत्तामती इरिषयमामरुप्र वक्ष्यमाबस्यरूपं द्विष्या विमत्रमाणा २ पट्प-

त्ता ॥ तस्सपथ महापउमइहस उप्तारिखेण तोरणेण हरिकता महागई पयूतासमाणी खोलसपचुत्तरे जोशुण
सए पचय एगंगत्रीसइजाए जोध्रणरस उत्तराभिमुही पधएणगता महायाधरुमुहपवसिण मुत्तावलिहारस
ठिणएण साइरेगदुजोशुणसएण पयाएण पयऊड । हरिकंताण महागई जठे पयइई, एत्यण मह एगा जिञ्जि
श्या पं० ? देजोशुणइ श्योयामेणं, पणवीसंजोश्रणाइ विस्कमेण, श्रुहुजोशुण वाहसेण, मगरमुहविउठ
सठाणसठिस्था सहरयणामई श्यच्छा हरिकताण महाणई जहि पयऊई एत्यणमह एगेहरिक तप्ययायकुरेणा

अतस जगराभिमुत्तो पयतेन गत्वा सप्तता पट्पउप्रवृत्तिकेन मुक्तायलीभारसंस्थितेन नातिरेकद्वियोजनगतिकेन प्रपातग प्रपतति, हरिवास्ता । न
इत्यदी यथा प्रपतति, अत्रमइत्येकाश्रिष्का प्रकसा ? द्वेयाजने आगामेन, पचयिगति योजनानि विफभेग, अष्टौ योजनानि याजुस्येन, न
बरमइयिद्वसम्भास संस्थिता सवरजतमयो अष्टौ हरिवास्ता सप्ततदी यत्र प्रपतति, अत्र सप्तदेक हरिकात्ताप्रपातकुण्ड मासा कुण्डं प्र

य योजन पाइलपर्वे अष्टौ योजन गऊपर्वे मगरमइनु मूय विलास्य हुब सप्ताने संस्थिते । सवरजतमय निमग हरिकता माइलदी जिर्हा पद
ठे तिहा मोटो एक हरिकात्ताप्रपात कुण्डाने कुण्डे, वेसें बालिस २४० याजग सायपर्वे पाइलपल सातसइ उंगयोमीठि ९५८ योजन परिधि
पर्वे । निमल कुण्डीवलयथा पूर्वसोपरि सयत्राकयो यायत् तोरखलने । तेइ हरिकात्ताप्रपास कुण्डने यजुमध्यभाने विधि इहां माटो एक इ-
रिकाता दीपभाने दीपर्वे । यतीच ३२ योजन लांबपर्वे पोइसपर्वे एकसो एक १०१ योजन परिधिपर्वे वें क्रोस ऊवो पांखो यकी । सवरजतमय नि-

धर्मादिक प्रमाद्य तदेव कोपः । अद्वैतोपविष्णवेन देवोऽग्नौशमुसुखं नेति, अग्नाद्दोषितादेवीशपनावियम् कोपि । अयंस्व सेकेषुठे च जते ? रो-
 विअरीवे २ इत्यादि मूत्रावगम्यः । सप्रति येषु अत्रवगमिणी तथाह । तस्सरोहिताप्रपातकुसुस्य दासिष्णान्मेभ तोरखेन द्वारैस्तेस्यपः रोहिता
 मन्नामही प्रभ्युद्गमिगतासती ईशवतवर्षे आगगुप्ती २ ईशवतवर्षे अग्निमुखामायातीत्यपः, अग्नापातिनामान वृत्तवेतात्मपयतमहं योजनेमकोशद्वयेना
 उच्यते । उच्यते । दूरस्थितेत्यपः पूर्वोऽग्निमुखी आवृत्तासती ईशवतवर्षे द्विपाविमज्जती २ द्विभागानुवर्तेती २ अष्टाविंशत्या सखिलासहस्रैः समपापूष्ठी

एगेणयवणसंज्ञेण सञ्जुं समतासपरिरिक्ते । रोहिष्यदीवस्सण उष्यि वज्रसमरमणिञ्जे मूमिमागे प० ?
 तस्सण' वज्रसमरमणिञ्जस्स भूमिभागस वज्रमस्रुतेसभाए एत्यण मह एगे अरणे प० ? कोसस्थायामिणं,
 नेमसचेय प्यमाणच स्युठो'अ ज्ञाणिअव्वो । ॥ सस्सण रोहिष्यप्यवायकुंरुस्स दाहिणिस्येण तोरणेण रोहिष्यामहा

च द्वौकोशाबुद्धिर्ज्ञातां ज्ञानांसात्, अथवज्रमयः अण्डः, अथवया पट्टवत्तदिकया एकेनच वस्तुवहेन सवेतः समतात् सपरिविप्तः ? रोहितद्वी
 पस्योपरि यदुसमरमणीयो भूमिभागः प्रसप्तः ? तस्य यदुसमरमणीयस्य भूमिभागस्य यदुसम्यदेशज्ञाने अत्र मण्डिक नयन प्रसप्तम् ? को
 शमपापानं, गेय तदेव अथवमखितव्यः । तस्य रोहिताप्रपातकुसुस्य दक्षिणेन तोरखेन रोहिता मन्नामदी प्रस्रुता सती ईशवत वर्षे एज्जती

पाणीयकी सब मन्नामदीय निमस । ते द्वीप एक पट्टवत्त वेदिकाह एक वनसहस्रवरी घोषखेरी थीत्याह । तेरोहित द्वीपने ऊपरि अणुं समो रमसि
 च भूमिभागते । तेहपणुं समरमणीय भूमिभागने यणुं मन्नामदीय इहा मोतो एक मन्नामदीय एक कोसलावपणुं सयसिमज पूयंलीपर अयंपयसि ति
 मत्र आखिया ॥ ते रोहित प्रपात कुसुस्य दक्षिणदिशिने तोरखेन रोहिता मन्नामदी मन्नामदी मन्नामदी मन्नामदी मन्नामदी यकी गद्यापा-
 ती वत्त वेतात्म पयत प्रति अणुं याजने अणुं पौष्टीयकी पूयं दिग्गिवाहनी वलीयकी ईशवतस्रुते अत्रप्रति येनागे वीहवती यकी २८ हजार म-

प्राग्भाष्यात्प्रमाय नवर । अथिगतिक योक्तगत गणाप्रपातकुंडतो द्विगुणायासविज्जमास्यात् श्रीशियोजनगतानि अथीत्यथिकानि किचिद्विशेषोपानि
 जमत्त करणम ३३ क्रोय । क्रियद्वनुरधिककेन किचिदुमाऽयोतिरुक्ताइत्यर्थः । अथुनास्य द्वीपयकथ्यमाह । तस्मिन्नमित्यादि । व्यक्त नयर । गणा
 द्वीपयोद्विगुणायासविज्जमास्यात् पोकृत्यादि । सुगम, राह्यदीयइत्यादि । सुगम मयर अथि-
 संजोश्चगसय श्यायामथिस्कमेण, तिथिश्चसीए जोसणमए किचिविसेसूणेपरिस्कवेण दसजोश्चुणाइ उच्चहंणं
 श्यच्छे, सोचिवथसुतं बहरतले वहेसमतीरे जाव तारणा, तस्सणरोहिश्चपत्रायकटस्स वज्जमस्रदेसजाए
 एत्यणं मह एणे रोहिश्चदीविंगाम दीवे प० ? सोलसजोश्चुणाइ श्यायामथिस्कजेणं, साई रेगाइ पखास
 जोश्चुणाइ परिस्कवेण, दीकोसंजसिए जलताठे, सब्बइरामए श्यच्छे । सेणं एगाए पउमथरवेईश्याए

प्रपतति अथ महदेस रोहितप्रपातकुंडे नासा कुण्ड मघसम् ? स विगतिक योजनगत आयामविक्रमास्या मघसम् ? श्रीस्यशोतिर्योजनगतानि कि
 चिद्विशेषोपानि परिस्केपे, देशयोजनान्युद्धे चं, अर्द्धसस्के सएथयकफ, यज्जतल यत्त समतीर, यार्थसोरण ॥ तस्य रोहिताप्रपातकुण्डस्य यथुं
 अर्द्धयगणं अथ महानेको रोहितद्वीपं नात्राद्वीपः मघसः ? योइय योजनानि आयामविक्रमास्याम्, सातिरेकाशि पचाशद्योजनानि परिस्केपे

खतो मूपयिस्तीर्णे फट्टा पुइते मस्थानइ सस्थितट्टइ । सर्वरत्तमय निर्मल रोहिताशा महानदी जिष्णं पडइच्छइ । इहा साटो एक रोहित प्रपात
 कुण्डे एकसो वीस १ २० योजन लांबा पाइशाच्छइ । अस्सयसइ असी ३०० योजन कार्यक कुलो परिधिपणे छइ दय योजन ऊडोटाइ, निर्मल सेइ
 न पूवलो वरुंन जाणवा । यज्जत्तमय तलोछइ वृत्तयाटलो ममतीर सटक्क यायत् तोरअच्छे, तेइ रोहित प्रपात कुण्डसइ वरुं मयंजागइचिचे
 इहा साटो एक रोहिता द्वीपमाने द्वीपच्छे । सोल १६ मोजन लांबपणे पाइतापणे । कार्यय अधिकेरा प्रपास ५० योजन परिधिपणे, वेंडोयं ऊपो

बूदीप०

गणाईम

प०४ ॥

पटमुद्र-ज्ञानकेन मुक्तावलीद्वारस्थितेन सातिरेकद्विपोजनगतिकेन, सातिरेकस्त्वस्य रोहिताप्रपातकुहोद्वेषयेत्तया योस्य । प्रपातेनप्रपतति । योद्वेगे
 स्वादिग्न्यापनतु यदु, स एवद्विद्विषययोजनतदेकालवियतिभागत्सकभागव्यक्राद्विरिव्याकारसमृद्धयोजनात्मके द्रष्टव्यासे सत्यदौकठोद्भवति । अत्य
 रकथै रोहितारागनेनबाध्य । अपसायतः प्रपतति सदास्पद इत्येति । रोहिआवमित्यादि । अपयत्रप्रपततिसवाह । रोहिआवमित्यादि ।

नाए जोष्यगस्स दाहिणाभिमूही पञ्चएणगता महाघट्टमहुपवत्तिएण मुत्तावाउहारसाठएण साद्धरगट्टु
 जोष्यणसहएण पयाएणं पवडई,, रोहिंयाण महाणह् अट्टपवडई एत्यणमहएगाजिप्पिआ प० ? साणजिप्पिआ
 जोअणं आयामेण, अयुत्तेरसजोष्यणाइ थिरकमेण, कोसवाहत्तेण, मगरमुहविउठसठाणसठिआ ससुअडंरा
 मडं अयुक्का । रोहिंआण महाणह् अहिं पवडई, एत्यण मह एगे रोहिंअप्यवाकणेणाम कुठे प० ? सयी

पट्टइ २ अजत्तार गौतम ! महापट्टइइइस गायुत नामपेय प्रचस ? यत्तकदाविदाभीत्, तत्स महापट्टइइइस दक्षिणेनतोरणन राहितो सएण
 दोप्रयुद्धा सतीयोइअ पम्बाअरादि योजनगतानि पम्बथैवोमविगतिभागाम् योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पयंतेनगत्वा मदता घट्टमुखप्रवृत्तिकेन सुक्ता
 वलीद्वारस्थितेन सातिरेकद्विपोजनगतिकेन प्रपातेन प्रपतति ॥ रोहिता मएणमदी यत्र प्रपतति, अत्र मइत्येका जिप्पिका प्रचसता ? साजिप्पिका
 योत्रन मायानेन अणुअयोदय योजनानि विपम्बेन, कोश बाहुत्वेन, मकरमुखविद्यामस्थानवस्थिना । सबयअनयी अणुा रोहितता मएणमदी यत्र

दक्षिण दिग्निने तोरचइ रोहिता महानदी नीवली सकी सोत्तसे पाच १६२५ योजन अने पांच ठंगेहिमीया भाग योजननां दक्षिण दिशि साइमी प
 यंत ऊपरि जाईने मोटा पहाला भुप मरीचइ मुक्तावली इरने सस्याअर कार्पक अयिबेरा येसं योजनमे प्रपाते पकेटइ । रोहितामदी जिहाय-
 की पडई इहा गोटी एक श्री जी प्रचालीई । ते जीभी एक योजन लायपडै । साडा मार योजन पोइल पडै एक कीस काहपडै मोटा मगरन

तोरेण रोहितामश्वमेदी प्रब्रूताः शिरोतासती घोडगपक्षीहराखियोजनगतानि पद्मबेकीनविशलिजागान् योजनस्य दक्षिणाभिमुखी पर्वतेमगत्वा मधुतः

जासस न्रुमिजागरस वज्रमस्रदे समाए एत्येण महं एगे महापउमदहेणामं दहे प० ? वेजोश्चणसहससाहे
श्यायामेण, एगजोश्चणसहसस विस्कभेण, दशजोश्चणगइ कखेहेण, श्यच्छे रथयामयकुले एव श्यायामयिक्कन
यिह्लणा जाचेत्रः पउमदहसस बसथया साचेवणेश्य्वा । पउमप्यमाण दोजोश्चणाइ, श्यठो जाव, महापउमदह
वणात्ताठ हिरीश्चइत्यदेवी जाव पलितवमठिईश्या परिवसई ॥ सेएणठेण गो० । एव वुञ्चई महापउमदहे २
श्यतुत्तरथण गो० । महापउमदहसस सासए णामधेजे पं० ? जंणकयायिण श्यासि ३ तससण महापउमद
हसस दस्किणिसे षं तोरणेण रोहिश्यामहाणई पब्रूतासमाणी सोलसपचूत्तरे जोश्चणसए पषयएगुणवीसइ

प । तस्य यदुसमरमयोयस्य नूनिभागस्य बहुमप्यदशगामोऽथ महाम् एका महापट्टद्रवीमाश्या इन्द्रः मद्यतः ? हे योजनसहस्रे श्यायामेन, एक
याजनसहस्रे विष्कमेन, दशयोजनान्युद्वेयेन, अश्वः रगतमयकुला, एव श्यायामयिक्कभयिहीता यापेव पट्टद्रदस्य यक्तव्यता सेवाश्रमेतथ्या ॥
पट्टप्रमाण हे योजने अर्था यावत् महापट्टद्रदयर्जोऽज्ञानि श्रीशश्रदेवी यावत्पत्न्योपमस्थितिका परियसति । अथैतन्मार्चन गो० । एव मुख्यते, महा

मप्यजागे सने विचिह्न इहां माटी एक महापट्ट प्रहणेने द्रइइइ । वे इगार योषम शावपणे एक इगार योजन पाइलपणे दश यावाग उ इपणे
निमन रुवा सपठे तट तेइतू इमलावपणे पोइलपका विना जेपुई पट्टद्रइनी यक्तव्यता कही । ते यक्तव्यता इहा पणि महापट्ट द्रइनी जाण
वी, कमलनु प्रमाण ये जोजमदुइ अर्ष जाणयो यावत् कमल महापट्टद्रइरीयाडे, श्रीगाने इहा देवी यावत् एक पत्न्योपगो स्थिति यसइ छे । ति
चे अर्षइ हे गीतम । इम कहीइ छे महा पट्टद्रइ एइवीनाम । निःस्तुर पणे हे गीतम । महा पट्टद्रइनु सायतु नामछे, सठेयं तेइ महापट्ट द्रइनी

धृतीप०
गाण१६५
वच०४५

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

दृष्टत्वात् यदुपन्यसंमत्तेन, अत्रिवाशयवैगुण्यमुद्राध्याम्ययायोगेनं यदुपशुश्रुसवगतमेवास्मि इत्यलविकरेण । ननु अस्य गद्याप्यातियुतयेताद्वयस्य नोत्र विचारदिपन्यसु अपिप छातिमाणा उक्तः ताक्य मतेः स इ विरोधः उच्यते । नामांतरगतंतरवा । अथरेमयसवपस्यानामार्थपृच्छति । सेकेषुठेख इत्यादि । अथ केनार्थेन । भगवन्वेवमुच्यते । ऐशवतयपरेशवतवपमिति । गौतम । सुद्रश्चिमवत्साहाश्चिमवद्रुम्यां यपपरपवंताम्या द्विधातो दक्षिणोत्तर पार्श्वयोः समवगुणं समिष्ट ततो द्विमवतोरेव ऐशवत । अथभावः । सुद्रश्चिमवतथापातराले तद्वेन्न ततोद्वाम्यामपि तास्या यथाक्रममुमयो दक्षिणो

एत्यपं जंयुद्गीत्रे २ महाहिमवतेणामवासरपक्षे ५० ? पाईणपढीणायए उदीणवाहिणवित्पिण्ये सुहालवण समुद्र पुठे पुरत्यिमिषाए कोढीए पुरत्यिमिषं छवणसमुद्र पुठे, पञ्चत्यिमिषाए जाव पुठे, देजोश्चण सयाइ उहं उच्चतेण, पयांसजोश्चणाइ उहंहेण, चत्वारिजोश्चणसहसाइ दीशिय दसुत्तरेजोश्चणसए दसय एगुणत्रीसहंजाए जोश्चणसस चिस्क मंण, तदवथाहापुरत्यिमपञ्चत्यिमेण णवजोश्चणसहसाइ दीशिय छवा

प ३ महाहिमवात्रायापंपरपवतः प्रश्नः ? याचीमप्रतीचीनायतः उदीचीनदक्षिणवित्पिणीस द्विधातयचसमुद्र सपृष्टः पौरत्सया कोट्या, याय सपृष्टः पादात्यया कोट्या पादात्य सवणसमुद्र सपृष्टः इयोगसगते ऊर्ध्वं सुषीरस्तेन पञ्चाग्योजनान्युद्धेयेन, चत्वारियोजनसहस्राणि द्वेच दशोत्तरेयोगजनयते दशैकोनविगतिभागान् योजनस्य विफल्सेन तस्ययाहा पूर्णपचिसयोः नय योगनसहस्राणि द्वेच पशुत्तरे योगनगतेनयवे

मदिशि पचिसदिशिना जवच समुद्रमे पूयदिशि इहा अदूद्रीपमे विपे मद्वा ऐमवत्ता नामइ यपपर पयतवे, पूय पचिसदिशि लायो उत्तर दक्षिण दिशि पीइलो मे खेइले जयण समुद्र करस्मावे, पूयदिशिमो सन्धि पूर्वदिशिना जवच समुद्र प्रति करस्वो पचिसदिशि यावत् करस्वो वेसे योगन २३० उहं ऊर्ध्वपव पचास ५० योगन उहपवे इयार ४०० इयार योगन २१० योगन १० भाग उगधीपीया योजनता यत्तलो पोइनी । तेइनी याहा

को वायस्मानुभावः पर्योपमस्वितिकः परिवसति । अप्यं शृणुपातिदेवमेवयिगिति । सेष सत्य इत्यादि । सशृणुपातीदेव सत्रप्रस्तुतगिरी शतु-
 खामामिकमरुताबां पोवरपदाद्विजपदेवयस्यैकचत्र सर्वमपि श्रेय व्याख्येयस्य । क्रियपरपेतमित्याह । राजधानीमन्दरस्य दक्षिणस्यामन्यस्मिन् जम्बूद्वीपे
 द्वीपेति । जम्बूद्वीपमन्त्रस्यादशैषु एतत्सुब्रह्मद्वीपि पलिष्ठयमठिरेपरिवसतोत्यय सूत्रदेशः पूर्वसूत्रे यद्योगित्त एतद्ब्रह्मपुं विजयदेवकरणाविमूत्रेधित्यनेय

एय बुञ्जड, हेमथएयास २ गो०! सुस्रिहमवतमहाहिमयताह वासहरपञ्चएाहं दुहृष्टं समवगूठं णिञ्च हंम दलइ,
 णिञ्च हेमपगासह, हेमत्रएस्य इत्यदेवे महिहीए पलिष्ठत्रमठिरेए परिवसई ॥ सेएणठेण गो० । एव बुञ्जड,
 हेमत्रएयासे २ कहिणं भंते । जंबूद्वीपे २ महाहिमवतेणाम वासहरपञ्चए पं० ? गो० ! हरिवाससस दाहि
 णेण, हेमत्रयसस वाससस उत्तरेण पुरत्यिमलत्रणसमुद्रसस पञ्चत्यिमेण पञ्चत्यिमलत्रणसमुद्रसस पुरत्यिमेण

वर्षे हेमवस यपांमति, गीतमे । सुब्रह्मिभवास्महाहिमवद्गां यपपरपर्वताभ्या द्विधासमयगुढ नित्य हेमवदाति नित्यरेण प्रकाशयति हेमयत यात्रद
 वो मन्त्रद्विकः पर्योपमस्वितिकः परिवसति, एतेगार्वेण गीतम । एयमुष्येन हेमवतययै हेमवत ययै, क्व भवन्त । जम्बूद्वीपे २ महाहिमवासासा। य
 पपरपर्वताः मन्त्रः ? गीतम । हरिषयप्यदक्षिणतः हेमयतयपस्योत्तरग्या पौरत्यस्यवसमुद्रस्य पश्चिमे पाद्यात्यस्यवसमुद्रस्य पूर्वस्या अत्रजम्बूद्वी

ष दिशि अनरा जम्बूद्वीपने विवर्द्धे । ते कुर्वे अयै हे जगवन् । इम कशीह ठे हेमवतक्षेत्रे एहयै नामहं, हे गीतम । पुंस्र हिमवन्त अनें माहा हेमवत
 गये वर्षेपर पर्वतश्च येपाचे दक्षिण उत्तरदिशि सर्पादा कौपीके, वदेव सूर्ये विरुद्ध नित्यह इम सूर्ये प्रकामह, हेमवतमाने इहा देवता म-
 हा अश्विद्वन्त एक पर्योपमनी स्थिति यमह एव । तिर्ये अयै हे गीतम इम कश्चिदहं, से हेमवन्त क्षेत्रे २, किं स्यामके हे जगवन् । जम्बूद्वीपने
 क्षिये महा हेमवन्त नामह यपपर पर्वतटह, हे गीतम । इरीयासवत्रने दक्षिणदिशि हेमवन्तनामाक्षेत्रे उत्तरदिशि पूर्वदिशिना लक्ष्णसमुद्रं पश्चि

पृथग्विध योजनयुतं किञ्चिद्विज्ञेयपदार्थशब्दागतं सूत्रानिर्दिष्टं रात्रिणा व्यधिकं परिकल्पेण प्रकृतं ? सर्वोत्सना रत्नमयः केशरत्नसमयान् पृथग्वैता
 व्यानाहुः । परं तेषामनेकप्रत्येकं सप्त विकल्पितमिति । अथात्रपट्टापरवेदिकाद्याश्च । सेतुमित्यादि । व्यक्तं, सहाय्यसङ्घमित्यादि । व्यक्तं अयमासाद्य

एगजांशुणसहस्रं श्यायामविरक्तभेण । तिस्रिजोशुणसहस्राद् एगचवाचथ जौशुणसय किञ्चिद्विसेसाहिश्य
 परिरक्तवेण प० ? सहस्रयगामए श्यच्छे ॥ सेण एगाए पउमवरयेदृश्याए एगेणयवगसंठेण सख्त्तसमता सप
 रिरिक्तवे, वेदश्यायगसठययत्तं जौणिश्येओ ॥ सहावदंस्सण वद्वेवेश्यहृपव्ययस्सउवरि वज्जसमरमणिजे भूमि
 जगे प० ? तस्सण वज्जसमरमणिजस्स भूमिजागस्स वज्जमस्रदेज्जाए एत्यण महएगे पासायवकिंस्सए
 प० ? घाथठिजोशुणाह श्यत्तजोशुणच उहु उच्चत्तेण, इक्कात्तीसजौशुणाद् कौसचश्यायामविरक्तभेण, जाव

नविकृष्णायाम्, श्रीचिपोत्तनसहस्रादि एकव द्वियस्यधिकं योजनगतं किञ्चिद्विज्ञेयपाधिकं परिकल्पेण प्रकृतं ? सर्वरत्नमय अश्व, सएकया प-
 ट्टवरवेदिकया एकैकव वनखंठेन संयतः समन्तात् सपरिचितः, वेदिकाधनसङ्घखंको भवितव्यः । श्रद्धापाते यंज्ञवेताक्यस्योपरि यदुसमर-
 कोयो भूमिभागः प्रकृतः ? तस्यवदुसमरमखोपस्य भूमिजागस्य यदुसख्यवेगभागे ध्यत्र महानेकः प्रासादायतमक प्रकृतः ? द्वियदियोजनानि ध्यदं

ये ध्यदोच योजनं हेता उह पठे हेठ उपरि लावा पाहलो सपलेसरीपो घाममरथा । पालोने सस्थाने छद्, एक हजार योजन लायपये पोहलो
 त्रिचि हजार योजन एकसो वासठि ३ १ ६२ योजन काष्ठक व्यधिकं परिचितये ठे, सर्वरत्नमय ध्याओ निभेस । ते पर्यंत एक पट्टावर वेदिकाद् एक
 वनयंठकरी भोपपरे योठ्योठे, वेदिका वनपंठनो पठेस जाणथा । श्रद्धापाति सांगव दृमयाटला वेताक्य पर्यंत उपरि थयो समोरमणिक भूमिभागके ।
 त्रिहा पणं समरमणिक भूमिजागले मध्यभागद् समव विचि हद्दं कोटी एक प्रासादायतसकंठे यासठि योजन अर्धे अर्धे ६ ॥ योजन ऊहं ऊव

